بسم الله الرحمن الرحيم

رامزانىڭ هۆرمىتىنى ساقلاشنىڭ ماهىيىتى

پۈتۈن كائىناتنى گۈزەل رەۋىشته ، ئىنسانىنى ئېڭمۇ چىرايلىق سۈرەتته [illegible]، ئۇنىڭ ئۈچۈن دۇنيادا ياشاش ئىختىيارىنى بەرىپ، ھىدايەت ۋە زالالەتنى كۆرسىتىپ، ئۇنى ئابرىيدىغان ئەقىلنى بەرگەن ۋە پايدىلىنىش ئۈچۈن ئۇرۇغ ئىشەنلەرنى ئاتا قىلغان، ئۇ ئىشەنلەرنىڭ ئىچىدە، ھەممىدىن بۈيۈك رامزان ۋە ئۇنىڭ بەركەتلىك كېچىلىرىنى ئىلگىركى ئومەنلەرگە بەرمىگەن دەرىجىدە، ئۇنىڭ ئەھەللىرىنى ياشقا ۋاقىتتا قىلغان ئەمەللەردىن ئارتۇق قىلىپ بەرگەن اللەغا ئۆزى رازى بولغىدەك ھەمدىلەر بولسۇن!

ئەزىز قېرىنداشلار! ئالدىنقىزدا اللەنىڭ رەھمىتى چۈشىدىغان، خاتالىق كەچۈرىلىدىغان، دۇئالار ئىجابەت بولىدىغان، اللە بۇ ئايدا مۇسۇلمانلارنىڭ ئەمەللەرگە قىززىقىۋاتقانلىغىدىن مالائىكىلەرگە پەخىرلىنىدىغان، ئىنسانلار ئارا ياخشىلىق ئارقىلىدىغان، جەننەت ئىشىگى ئېچىلىدىغان، دەۋزەخ ئىشىگى ئاقىلىدىغان، شەيتان باغلىنىدىغان، ساۋاپ ئومىد قىلغان، اللەنىڭ ۋەدىسىگە ئىشەنگەن ھالدا ئەمەل قىلسا ئىلگىركى گۇناھلىرى مەغپىرەت قىلىنىدىغان، بىر ئەقلە ئىبادەت قىلسا پەرزىنىڭ ئەجرى، پەرزدىن بىرنى بېجىرسە يەتمىش پەرزنىڭ ئەجرى بېرىلىدىغان، مۇئمىنلەرنىڭ رىزىقى كەڭرى بولىدىغان، ئەۋۋىلى رەھمەت، ئوتتۇرىسى مەغپىرەت، ئاخىرى دەۋزەختىن قۇتۇلۇش بولغان، بىر ئادەمگە بىر لوقما ئاشام ياكى بىر يۇتۇم سۇ بەرسە اللە ئۇنى ھەۋزى كەۋسەردىن سۇغۇرىدىغان ۋە ئونىڭدىن ياشقا ئۇغۇنلىغان ياخشىلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بۇيۇك بىر ئاي بېتىپ كەلدى. بۇ ئاي ياشقا ئايلاردىن ئارتۇق بولۇپ، ئونىڭ ئىبادىتى ياشقا مىڭ ئايدىكى ئىبادەتتىن ئەۋزەلدۇر. كۇنلەرنىڭ سەيدى جۇمە كۇنى بولغىنىدەك ئايلارنىڭ سەيدى رامزان ئېيىدۇر. ئۇ بولسىمۇ، مۇئمىنلەر ئۇنىڭ كېلىشىنى كۇتۇپ ئەقەززا بولىدىغان، كافىرلار ئونىڭ كېلىشى بىلەن ۋەھىمىگە چۈشۈپ، مۇسۇلمانلار ئونىڭ بىلەن خوشاللىنىدىغان، كافىرلار ۋە تاغۇتلارنىڭ ئارقىسىغا كىرگەنلەر، ياۋۇزلىشىپ ئۇرۇگ اللەنىڭ ئازابىنى زىيادە قىلىدىغان، مۇسۇلمانلار ئەمەللەردە بەسلىشىپ اللەنىڭ رازىلىقىغا ئالدىرايدىغان، بۇ ئارقىلىق اللەنىڭ ۋەدىسىنى ئەمەلدە كۆرۈشنى ئەقەززالىق بىلەن كۇتىدىغان رامزان ئېيىدۇر. كىمكى بۇ ئايىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىسا يۇقارقى ياخشىلىقلارنى قوبۇل قىلغان بولىدۇ. بۇ ئاي ئىشەنكە شۈكرى قىلىش ۋە (ئاناھ،ئىچىملىك،جىمادىن چەكلىنىشتىن ئىبارەت) سەبرى ئېيىدۇر. سەبرى دېمەك ساۋاپ دېمەكتۇر؛ ساۋاپ دېمەك جەننەت دېمەكتۇر؛ جەننەت دېمەك چوڭ بەخت دېمەكتۇر. رەسۇلۇللە(س ئە ۋ) :«بارچە ئەمەللەر ئادەم بالىلىرىنىڭ ئۆزى ئۈچۈندۇر، بىراق روزا بولسا اللە ئۈچۈن، ئۇنىڭ ساۋابىنى اللە ئۆزى بېرىدۇ. ئونىڭ ساۋابى بولسا جەننەتتۇر »دېگەن.

ئەكسىچە بۇ ئايىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىمىغان بولسا ئۇكىرى قىلمىغان، سەبرى قىلمىغان بولىدۇ. سەبرى قىلمىغانلىق ئاسىيلىق؛ ئاسىيلىق دېگەن كۇفۇرلۇق؛ كۇفۇرلۇق دېگەن دەۋزەخ دېمەكتۇر؛ دەۋزەخ دېگەن چوڭ ئازاب دېمەكتۇر. بۇ ئاي ھەقىقەتەنمۇ پەزىلەتلىك ئايدۇر.

بۇ ئاي نېمە ئۈچۈن شۇنداق پەزىلەتلىك بولىدۇ؟ بۇنىڭغا ھەممىنى بىلگۈچى، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى اللەنىڭ ئۆزى جاۋاپ بېرىدۇ.

اللە مۇنداق دەيدۇ: «بىز ھەقىقەتەن قۇرئاننى قەدىر كېچىسى نازىل قىلدۇق» ، يەنە مۇنداق دەيدۇ: «ئادەملەر ئۈچۈن ھىدايەت بولغان قۇرئاننى رامزان ئېيىدا نازىل قىلدۇق».

قۇرئاننىڭ نازىل قىلىنىشى بىلەن ئىنسانلار ھاياتى اللەغا باغلىنىپ، ئوغۇرلۇق، ئاالدامچىلىق، بۇتپەرەسلىك، پاھىشۋازلىق، فىزلارنى تىرىك كۆمۈش، تارازىدا كەم بېرىش، دۇنيا ئۈچۈن ئادەم ئۆلتۈرۈش... قاتارلىق رەزىل قىلمىشلار يوقالغان، ئىنسانلار ئارا خاتىرجەملىك، خوشاللىق، پاراۋانلىق ئەزىزلىك...ئومۇملاشقان بۇكسەك بىر ھاياتقا ئايلاندى. قۇرئان نازىل قىلىنىشى بىلەن دۇنيادا شۇنداق ئۆزگۇرۇشلەر مەيدانغا كەلگەنكى : ئۇرغۇن قۇللار قۇللۇقتىن قۇتۇلغان، دەۋزەخ ئەھلى جەننەت ئەھلىگە ئايلانغان، كۇفرى دىيارى ئىسلام دىيارىغا ئايلانغان.

بىر قۇلنىڭ ئازاد قىلغان ئادەمنى اللە دەۋزەختىن ئازاد قىلىدۇ، ئۇنداقتا قۇرئان ئارقىلىق قۇللۇقتىن قۇتۇلغان قۇللار ئۈچۈن قانچىلىك ساۋاپ بېرەر؟!

يۇقارقى بۇرۇقلۇقلارنىڭ يوقۇلۇپ ياخشىلىقلارنىڭ مەيدانغا كېلىشىگە دەل قۇرئان سەۋەبچىدۇر. مەككىنىڭ ھۆرمەتلىك بولۇشى پەيتۇللانىڭ سەۋەبىدىن، ئاخىر زامان ئۈممەتلىرىنىڭ ياشقا ئۈممەتلەردىن ئارتۇق بولۇشى بۇلارنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد(س ئە ۋ) سەۋەبىدىن بولغاندەك، بۇ ئايىنىڭ پەزىلەتلىك بولۇشىمۇ قۇرئان سەۋەبىدىندۇر. اللە مەككىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاشنى پەرز قىلدى. مەككىنىڭ ھۆرمىتىدىن پەيتۇللاھ ئىرادە قىلىنغان، ھەجدىن ئىبارەت پەرزدىن قىلىنغان ئىرادە مەككىگە بېرىش بولماستىن پەيتۇللاھنى ئاۋاپ قىلىشتۇر. پەيتۇللاھنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىمىغان كىشى مەككىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىمىغان بولدى. شۇنىڭدەك اللە رامزان ئېيىنىڭ پەزىلىتىنى بايان قىلىپ، ئۇنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاشنى بۇيرىدى. كىمكى قۇرئاننىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىسا بۇ ئايىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىغان بولدى. قۇرئاننىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاش دېگەنلىك ئونىڭغا ئەمەل قىلىشتۇر. ئەگەر ئونىڭغا ئەمەل قىلمىسا ئونى ھۆرمەتلىمىگەنلىك بولدى. مەسىلەن: ئىنگىز ئورۇنغا ئېلىپ قويۇش ئۈچۈن ئونى ئاھارەتسىز ئونسا گۇناھكار بولغانغا، جۈنۈپ، ھەيز ياكى نىپاس ھالىتىدە، ئوقۇپ گۇناھكار بولغانغا ئوخشاش.

ئونىڭغا ئەمەل قىلىش- بارچە بۇيرۇق- توسۇقلارنىڭ شەخسىتە، جەمئىيەتتە، دۆلەتتە اللەنىڭ ئەلىۋى بويچە ئىجرا قىلىنىشتىن ئىبارەت. بۇنىڭغا پەقەت خەلىفىلىكلا كېپىلدۇر. خەلىفىلىك بولسا قۇرئاننى اللەنىڭ ئەلىۋى بويچە ئەمەلىي قىلىپ، قۇرئاننىڭ ۋە بۇ ئايىنىڭ ھۆرمىتىنى تولۇق ساقلىغۇچىدۇر.

اللە قۇل ئازاد قىلغۇچىنى دەۋزەختىن ئازاد قىلىدۇ. ئەمدى خەلىفىلىك ئۈچۈن ھەركەت قىلىپ ئۇنى ۋۇجۇدقا

كەلتۈرۈپ دۇنيادىكى بېسىۋېلىنغان مەسچىدلەرنى، قۇل قىلىنغان، كافىرلار تۇپەيلى يۇرتلىرىدىن، ئاتا-ئانىسىدىن، تۇغ-ماكانلىرىدىن، ئەر-ئايالالار بىر-بىرىدىن ئايرىلغان كىشىلەرنى قوللۇقتىن ئازاد قىلىپ خاتىرجەم قىلىشكىز، نۇرغۇن دەۋرىخ ئەھلىنى جەننەت ئەھلىگە ئايلاندۇرىشكىز ۋە ھازىرقىدەك تىلغا ئالاي دېسىمۇ خىجىل بولىدىغان رەزىل جەمئىيەتنى ئۆزگەرتىپ، ئىلگىرىكىدەك گۈزەل تارىخ يەتلىرىنى يارىتىپ تىلدىن-تىلغا كۆچۈپ يۈرگەن ھايانسىز ئەنە بىر قېتىم ۋۇجۇدتا كەلتۈرىشكىز بۇ ئايىنىڭ پەزىلىتىدىن سىزدىنمۇ ئارتۇق بەھرىمان بولغان كىشى بولمىسۇن.

«شۇنى ئەسكەرتىپ قويۇش [illegible] مۇئاۋىيە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ كىمكى قەدىر كېچىسى قىيام قىلسا ئۇنىڭ ئىلگىرىكى گۇناھلىرى مەغپىرەت قىلىنىدۇ» دېدى، بىراق [illegible] ساقلىغان مەقتىن باش تارتقان كىشى ئەگەر يۇز قەدىر كېچىسىنى قىيام قىلىپ ئۆتكۈزسىمۇ الله ئۇنى [illegible] كىرگۈزىدۇ، ئۇنىڭ ئەسلى اللەنىڭ ئازابىدىن زەررىچىلىكمۇ دەپنى قىلالمايدۇ.» (تەفسىر رازى 21-قىسىم 32-بەت)

ئىلگىرىكى مۇسۇلمانلارمۇ بۇ كېچىنىڭ پەزىلىتىنى، بۇ كېچىدىكى بەرىكەتنى تېپىش ئۈچۈن بۇ كېچىنى ئېغىزىدىلا رەبىگە تەشەككۈر بىلدۈرۈپ، كېچىسى نامازغا ئوقۇش بىلەنلا ئۆتكۈزگەن ئەمەس، بەلكى پۈتكۈل ئەسىللىرىنى ئىلاھى نىزام بىلەن تەرتىپلەپ، نۇرغۇن شەھەرلەرنى فەتھى قىلىش ئارقىلىق كائىنات ھەركىتىگە ماس ھەدەمدە پارلاق بىر دەۋرگە قەدەم قويۇش بىلەن ئۆتكۈزۈپ بۇ ئايىنىڭ مۇزەممىنى ساقلىغان.

بۇنىڭغا مىسال سۈپىتىدە بىر قانچە ھادىسىلەرنى بايان قىلىپ ئۆتىمىز:

1. رامىزان پەرىز قىلىنىپ ئىككىنچى يىلى رامىزاننىڭ 15- كۈنى مۇسۇلمانلار بەدرە جەڭ قىلىش بىلەن ئۇ ئايىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىدى. بۇ ئابدا الله ئىسلامغا يارەدەم بەردى، تەۋھىد كەلىمىسى ئۈستۈن بولدى. بۇتپەرەسلىك مەغلۇپ بولۇپ قۇرئان ھايات نىزامى بولدى. 17- كۈنى اللەنىڭ دۈشمىنى ئەبۇ جەھىل ئۆلتۈرۈلدى.
2. ھىجرەتنىڭ سەككىزىنچى يىلى رامىزاننىڭ ئونىنچى كۈنى مەككە فەتھى قىلىندى.
3. ھىجرەتنىڭ سەككىزىنچى يىلى رامىزاندىن بەش كۈن قالغاندا خالىد ئىبنى ۋەلىد ئەخلىدىكى بۇتپەرەسلىكنى مەغلۇپ قىلدى. رەسۇلۇللاھ: «بۇ ئۇززا دېگەن بۇدە، ئۇنىڭغا بۇنىڭدىن كېيىن مەڭگۈ ئىبادەت قىلىنمايدۇ» دېدى.(ئىبنى كەسىر، البداية النهاية 4- قىسىم 316- بەت.
4. ھىجرەتنىڭ توققۇزىنچى يىلى رامىزاندا تەبۈك غازىتى بولدى.
5. ھىجرەتنىڭ توققۇزىنچى يىلى رامىزاندا سەقىب قەبىلىسى رەسۇلۇللاھقا ئەل بولۇپ كەلدى ۋە سەقىب قەبىلىسى ئىبادەت قىلىدىغان لات دېگەن بۇدە چېقىپ تاشلاندى.(المرجع السابق 5- قىسىم 29- بەت)
6. ھىجرەتنىڭ ئونىنچى يىلى رامىزاندا يەمەنگە ئىسلام تارالدى.
7. ھىجرەتنىڭ 92- يىلى(مىلادى 711- يىل) رامىزاننىڭ 28- كۈنى تارىق ئىبنى زىيادنىڭ باشچىلىغىدا ئەندىلىس ئەترايىدىكى قۇرتەبى، غەرناتە، تەلىتەلەت دېگەن ۋىلايەتلەر ئىشغال قىلىندى. (دوكتۇر عبد المنعم ماجد نىڭ «ئەرەب دۆلىتىنىڭ سىياسى تارىخى» دېگەن كىتابى 2- قىسىم 204- بەت.)
8. ھىجرەتنىڭ 479-يىلى رامىزاننىڭ 25-كۈنى(جۈمە) يوسۇف بىن تاشفىينغا باشچىلىغىدا مۇسۇلمانلار ئەندىلىسنى ئىشغال قىلدى. بۇ كۈندە ھەققەتەن مۇسۇلمانلار اللەنىڭ ياردىمىگە ئېرىشتى. (سعيد عبد الفتاح عاشور الحركة الصليبية)
9. سالاھىددىن ئەييۇبى شامغا يۈرۈش قىلىپ نۇرغۇن جايلارنى فەتھى قىلدى.(الحركة الصليبية 2-قىسىم 808-822-بەت)
10. ھىجرەتنىڭ 657- يىلى(مىلادى 1260- يىل) رامىزاننىڭ 15- كۈنى سۇلتان قۇتروزنىڭ باشچىلىغىدا مىسىر پادىشاسى مەغلۇپ قىلىندى، مىسىر ۋە شامغا تەۋھىد كەلىمىسى ئورۇنلاشتى.(سعيد عبد الفتاح عاشور الحركة الصليبية 2- قىسىم1136-بەت)

مانا بۇلار مۇسۇلمانلارنىڭ رامىزان ئېيىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىغان ھالەتلىرىنىڭ بىر قىسمى. دېمەك مانا بۇ ئىنقىلاۋى ئۆزگۈرۈش كەرەمىلىك اللەنىڭ ياردىمى بىلەن بات ئاربدا يەنە بىر قېتىم ۋۇجۇدتا كېلىپ ئىنسانىيەت تارىخىنىڭ يېڭى سەھىپىسى ئېچىلىپ بۇ مۇقەددەس كېچىدىكى پەزىلەت يەنە بىر قېتىم ئۆز شەۋكىتىگە لايىق پارلاق تارىخنا قايتا نامايەن بولىدۇ. بۇ چاغدا بۇ كېچىدىكى غايىللىقتىن قۇتۇلۇپ، ياخشىلىقتىن بەھرىمان بولغان كىشىلەرنىڭ ھايانداا، ئائىلىسىدە، جەمئىيىتىدە شەك-شۇبھىسىز ئىنقىلاۋى ئۆزگۈرۈشلەر ۋۇجۇدقا كېلىدۇ-ئەلۋەتتە. ئىنقىلاۋى ئۆزگۈرۈشلەرنىڭ تەبئى بولى ھېسابلانغان خەلىفىلىك ۋە مۇسۇلمانلار اللەنىڭ كىتابى ۋە ئۇنىڭ سۈننىتىگە مۇۋابىق ھۆكۈم يۈرگۈزۈش شەرتى ئاستىدا سۆزسىز ئىنسانەت قىلىشقا بەيئەت بېرىدىغان خەلىفە ۋۇجۇدتا كېلىدۇ-دە، ئىنسانىيەتنىڭ ئائىلىق ھايات مۇناسىبىتىنىڭ ئونجى ۋە ئاخىرقى قەدىمى يەنە بىر قېتىم باشلىنىدۇ. ئاندىن الله خالسا شۇ پۈتۈنىشتە رەببىگە ئۈچرىشىدۇ.

الله مۇنداق دەيدۇ: «بىز قۇرئاننى ھەققەتەن(رامىزان ئېيىنىڭ) مۇبارەك كېچىسى (قەدىر كېچىسى)دە نازىل قىلدۇق. بىز ھەققەتەن ئىنسانلارنى قۇرئان بىلەن ئاگاھلاندۇرغۇچى بولدۇق. ئۇ كېچىدە ھەر بىر ھېكمەتلىك ئىش (يەنى ھېكمەتنىڭ تەقەززاسى بولغان ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارغا يارەدەم بېرىش، ئۆز دىنىنى ئۈستۈن قىلىشتەك ئىشلار) ئايرىلىدۇ. شۇ (قەدىر كېچىسىدە تەقدىر قىلىنغان ئىشلار) بىزنىڭ دەرگاھىمىزدىن بولغان ئىشتۇر. بىز ھەققەتەن ئىنسانلارغا پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكۈچى بولدۇق، ئەنە شۇ پەرۋەردىگارىڭنىڭ رەھمىتىدۇر. ئۇ ھەممىنى ئاڭلىغۇچى، ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.»

ئاخىرىدا اللەنىڭ بىزنىمۇ ئىلگىرىكىلەرنى رامىزان ئېيى بىلەن ئەزىز قىلغاندەك ئەزىز قىلىشىنى، بارچە قېرىنداشلارنىڭ بۇ دۇئاسىنىڭ ئىجابەت بولۇشىنى سورايمىز.

ئى الله سەرلەرنسۇ ئىلگىرىكىلەرنى زېمىندا مۇكۈمران قىلغاندەك مۇكۈمران قىلغىن. (امين)

بسم الله الرحمن الرحيم

سياسى ئاڭنىڭ ۋاقتى

بۈگۈنكى ئىسلامى ئۈممەت ئويغۇنۇشنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئىسلام ئەقىدىسىنى قاراپ ماڭىدىغان ، ھاكىمىيەتنى قولىدىغان ، ھەر بىر ئىش-ھادىسە ، ۋەقە ، ئەرسلەرگە مۇئەييەن چۈشەنچىدىغان ئاساس قىلمۇپلىشى كېرەك. شۇنداقلا كۈندە يۈز بېرىپ تۇرىدىغان مۇئامىلالارنى مۇشۇ ئەقىدىدىن كېلىپ چىقىدىغان شەرئى ھۆكۈملەر بىلەن ، باشقا ھەرقانداق ئېتىبارلاردىن قەتئىنەزەر ، اللەدىن كەلگەن بۇيرۇق ۋە توسۇق دېگەن سۈپەت بىلەن مۇئالىجە قىلىشى ، يېشىم بېرىشى ، باشقۇرۇشى ۋە ئەمەلدە ۋە ئۇنىڭدىن كېلىپ چىققان پىكىر ، ھۆكۈملەرنىڭ تەلەپ ھادىسىلەرنى پەيدا قىلىشى . باشقۇرۇشى ۋە يىتەكلىشى لازىم . ئۈممەت ئۈزۈنىڭ پىكرى ۋە پەتىنى پائالىيىتىنىڭ دائىرە مەركىزىنى ئىسلام ئەقىدىسى قىلىپ بەلگىلەپ ئېلىشى كېرەك .

بەقەت مۇشۇ يول بىلەنلا ئۈممەتنىڭ ئويغۇنۇشى ، ئاندىن كېيىن پۈتكۈل ئىنسانىيەتنىڭ ئويغۇنۇشى ۋۇجۇدقا كېلىدۇ. ئويغۇنۇش ۋۇجۇدقا كېلىپلا قالماي ، ئەڭ تۇنجا ئويغۇنۇش ۋۇجۇدقا كېلىدۇ ۋە ئۈممەت ئەڭ ئۈلۈغ دەۋرىنى قايتا ۋۇجۇدقا كەلتۈرەلەيدۇ . شۇنداقلا دۇنيانىمۇ ھەمرىنىڭ قىلىشنى قايتا قولغا ئالالايدۇ. شۇغا ئۈممەت ئەڭ ئاۋال ،ھەر بىر ئەرسىگە قارىش ، باھا بېرىش ، بىرەر ئىش بىلەن شۇغۇللىنىشتىن ئىلگىرى ، ئەڭ ئەقىدىسى يەنى روھى پىكرەتلا ئەمەس بەلكى ، سىياسى پىكرەت سۈپىتىدىكى ، كائىنات ، ئىنسان ، ھايات تۇغرۇلۇق كۈللى پىكىر بىلەن سىياسى ماقاپەتنى تەرىپىلىنىشى ، ئاندىن كېيىن ئەقىدىدىن كېلىپ چىققان سىياسى پىكىرلەر بىلەن ۋە بۇ پىكىرلەر ئاساسىدا قۇرۇلغان ئۈزۈل ، لايىھەر بىلەن سىياسى پىكىرلەر دېگەن ئېتىباردا سىياسى ماقاپەتلىنىشى كېرەك . چۈنكى بۈندىن ماقاپەتلىنىش ئۈممەتنىڭ ئۆز مەۋجۇتلىقىنى ئامايەن قىلىش ۋە ئۈزۈنىڭ قەدىر-قىممىتىنى ۋۇجۇدقا چىقىرىشنىڭ ئالدىنقى كاپالىتى . ئۈممەت ئەگەر بۈندىن ماقاپەتلەنمىسە ، ئۇنىڭدا ئىنىق ۋە روشەن سىياسى ئالقا مەۋجۇت بولمىسا ، ئۈزۈنىڭ ئىززەت-ئابرويى ۋە شەرىپىنى يوقاتقاندىن سىرت ، باشقا ئىنسانلارغا اللەنىڭ دىنىنى رىسالەت سۈپىتىدە يېيىپ ، سىياسى ، ئىقتىسادى ، ئىجتىمائى ، ئەلمە - تەربىيە ، مەدەنىيەت ۋە ئەخلاق ... قاتارلىقلارنى يېتىپ ، ئۇت ئەتراپىدا ھېرىپلىق بىلەن قاراپ ، ھاڭتىراڭقان ، شۇنداقلا ئۈزۈنىڭ ئىنسانلىقىنى يوقاتقۇچقا يۈزلەنگەن ئىنسانلارنى باشقۇرۇپ ، يېتەكلەپ ، ئۆزگۈل بۈلۈپ ، دۇنيا ۋە ئاخىرەت خاتىرجەملىكىنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرەلەيدۇ .

ئۈممەت بۈلاڭچى كۈچلەرنىڭ ئۇنۇرى ئاستىدا باش كۆتۈرەلمەي قالغاندا ، پەقەت ئۈزىنىلا ئويلىشى ، باشقىلار بىلەن كارى بولماسلىقى ئوخشا بولمايدۇ . ئەخلەتچىلىك ئۈممەت قەبرىستانلىقىنى ئەقىدىدىن بەكلا يىراقتۇر . شۇنداقلا ئىسلامى دۇنيا قاراش ، ھاياتلىقنى قىممەتلەر ۋە پىكرلەردىن ئىبارەت ئۈممەت قەلبىدىكى ساپ ، ساغلام پىكرەتنىمۇ زىنھار . شۇغا ئۈممەت ئۈزىنى قوزغۇرۇش بىلەن بىرگە ، دۇنيانى قوزغۇرۇش توغرىسىدا باش قاتۇرۇشى ، ئۈزىنىلا ئەمەس بەلكى ، پۈتۈن دۇنيانى ئازات قىلىشتەك بۈيۈك ۋەزىپىنى ئۈزۈنىڭ ئۈچۈن جىددى ئاتلىشى كېرەك .

چۈنكى ئىسلامى ئۈممەت دۇنيانىڭ بىر قىسمى بولۇپ ، ئىنسانىيەتنىڭ (ھېچ قانداق پەرقسىز) توغرا يولغا باشلاش ئۈچۈن كەلگەن . ئۈممەت ھايات توغرىسىدىكى سىياسى پىكرىنى قوبۇل قىلغان ئەقىدىدىن بەكلا يىراقتۇر . شۇنداقلا ئىسلامى دۇنيا قاراش ، ھاياتنىكى قىممەتلەر ۋە پىكرلەردىن ئىبارەت ئۈممەت قەلبىدىكى ساپ ، ساغلام پىكرەتنىمۇ زىنھار . شۇغا ئۈممەت ئۈزىنى قوزغۇرۇش بىلەن بىرگە ، دۇنيانى قوزغۇرۇش توغرىسىدا باش قاتۇرۇشى ، ئۈزىنىلا ئەمەس بەلكى ، پۈتۈن دۇنيانى ئازات قىلىشتەك بۈيۈك ۋەزىپىنى ئۈزۈنىڭ ئۈچۈن جىددى ئاتلىشى كېرەك .

چۈنكى ئىسلامى ئۈممەت دۇنيانىڭ بىر قىسمى بولۇپ ، ئىنسانىيەتنى ئىنسانىيەت (ھېچ قانداق پەرقسىز) توغرا يولغا باشلاش ئۈچۈن كەلگەن . ئۈممەت ھايات توغرىسىدىكى سىياسى پىكرىنى قوبۇل قىلغان ئەقىدىدىن بەكلا يىراقتۇر . شۇنداقلا ئىسلامى دۇنيا قاراش ، ھاياتنىكى قىممەتلەر ۋە پىكرلەردىن ئىبارەت ئۈممەت قەلبىدىكى ساپ ، ساغلام پىكرەتنىمۇ زىنھار . شۇغا ئۈممەت ئۈزىنى قوزغۇرۇش بىلەن بىرگە ، دۇنيانى قوزغۇرۇش توغرىسىدا باش قاتۇرۇشى ، ئۈزىنىلا ئەمەس بەلكى ، پۈتۈن دۇنيانى ئازات قىلىشتەك بۈيۈك ۋەزىپىنى ئۈزۈنىڭ ئۈچۈن جىددى ئاتلىشى كېرەك .

چۈنكى ئىسلامى ئۈممەت دۇنيانىڭ بىر قىسمى بولۇپ ، ئىنسانىيەتنى ئىنسانىيەت (ھېچ قانداق پەرقسىز) توغرا يولغا باشلاش ئۈچۈن كەلگەن . ئۈممەت ھايات توغرىسىدىكى سىياسى پىكرىنى قوبۇل قىلغان ئەقىدىدىن بەكلا يىراقتۇر . شۇنداقلا ئىسلامى دۇنيا قاراش ، ھاياتنىكى قىممەتلەر ۋە پىكرلەردىن ئىبارەت ئۈممەت قەلبىدىكى ساپ ، ساغلام پىكرەتنىمۇ زىنھار . شۇغا ئۈممەت ئۈزىنى قوزغۇرۇش بىلەن بىرگە ، دۇنيانى قوزغۇرۇش توغرىسىدا باش قاتۇرۇشى ، ئۈزىنىلا ئەمەس بەلكى ، پۈتۈن دۇنيانى ئازات قىلىشتەك بۈيۈك ۋەزىپىنى ئۈزۈنىڭ ئۈچۈن جىددى ئاتلىشى كېرەك .

ئىسلام ئۈممەتنى ئىنسانىيەت ئىچىدىكى ئەڭ ئالدىنقى بۈرچىنى ئادا قىلىشى كېرەك . ۋە بۇ جەريانىدا ئۇ پەقەت اللە بەلگىلىگەن بۇرۇچ دېگەن ئېتىبارىر ئىچىدىن چىقارماسلىقى لازىم . ئۈممەت بۇ ئەمەلنى ئىجرا قىلىش ئارقىلىق دۇنيادا ۋە ئاخىرەتتە اللەنىڭ ھاكىتا ئۇقاياتقا ئېرىشىدۇ .

ئىسلام ئۈممەت - ئىسلام دۆلىتىدۇر . ئىسلام دۆلىتى ھاكىملارنى ۋە ئالىملارنى ئەزىمەتمەيدۇ ، پۈتكۈل ئىسلام ئۈممىتى ئەزىمەتلەيدۇ . دەسلەك ئىسلام دۆلىتى ئىسلام ئۈممىتىدىن ئىبارەت . ئىسلام ئۈممىتىنىڭ بەلى ئىسلام دۆلىتىنىڭ ئەڭ تۈپ ۋەزىپىسى ئىسلام دەۋىتىنى پۈتكۈل دۇنيالارغا يېيىش بولۇپ ، ئىسلام دۆلىتىنىڭ خەلقئارا ئىز ئۈرلى بولۇشى ، ۋە خەلقئارا تەسىر يار بولۇشى ئۇنىڭ ئەڭ مۇھىم ۋەزىپىسى بولۇپلا قالماي بەلكى ، ۋۇجۇدىنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمىدىن ئىبارەت .

شۇغا ئىسلام ئۈممىتى پۈتكۈل دۇنيانى ئىسلام دەۋىتىنى ئېلىپ چىقىپ ، دۇنيانىڭ بۈگۈنكى ۋەزىيىتىنى ئۆزگەرتىپ ، ئۆزىنى ھەقىقىي ئىسلام ئۈممىتى قىلىشقا ئۈزىنى بېغىشلىشى كېرەك . ئۇنى سىياسى جەھەتتىن ئىسلام دۆلىتى ، ئۇنى سىياسى جەھەتتىن ئىسلام ئۈممىتى دەپ ئاتىساقمۇ بولىدۇ .

ئۈزى تەككەن ، تېگىۋاتقان ، ۋە تېگىدىغان ھەر قانداق ماكاندۇر . شۇڭا ئۇسسۇلنىڭ سىياسى چۈشەنچىسى ، ئەڭ ئاددى ۋە تەپەككۇرى مۇئەييەن بىر ئىقلىم ، ماكان ، ياكى دائىرە ۋە ياكى بىر ياكى بىر قانچە رايون ، دۆلەتلەرگە چەكلىنىپ قالغان ، رامكىلىق چۈشەنچە ، تەپەككۇر بولۇپ قالماسلىقى كېرەك ، ئۇ خەلقئارالىق چۈشەنچە بولىشى لازىم.

بۇ ئۇسسۇلنىڭ ئىسلام رىسالىتىنى يايدىغان ، ئىنسانىيەتنى پەتھى قىلدىغان يىگانە بىر دۆلەتنىڭ ساھىبى ئىكەنلىكى ئۇنداقلا ئىسلام ئەقىدىسى ۋە نىزاملىرىنى قوبۇل قىلغان خەلق بولۇشى سۈپىتى بىلەن سىياسى ئاڭغا ئىگە بولۇشى ۋە بولغاندىمۇ يېتەرلىك ، تولۇق ئىگە بولۇشى تولىمۇ زۆرۈر . چۈنكى سىياسى ئاڭ سىياسى مەسىلىگە يېتىش ۋە خەلقئارادا تەسىرگە ئىگە بولۇشنىڭ يۈشۈرۈن تۈپكى ئامىلى بولۇپ ، ئۇ ئىسلام ئەقىدىسى ۋە ئىسلام دەۋىتىنىڭ تۈپكى تەلىپى . رەسۇلۇللاھنىڭ مەككىدىكى ۋە مەدىنىدىكى ھاياتى پائالىيىتى بۈسىياسى ئاڭنىڭ يۇقىرى نەمۇنىسى . سىياسى ئاڭ : سىياسى ۋەزىيەت ، خەلقئارا ھادىسە ، ۋەزىيەت ۋە سىياسى ئەھمىيەتنى تەكشۈرۈپ ، بىلىپ ، پىكىر يۈرگۈزۈش بولماستىن بەلكى ، باشقا نەرسىدۇر .

يەنى سىياسى ئاڭ « لاالەالا الله محمد رسول الله » دىن ئىبارەت ئىسلام ئەقىدىسى نوقتىسىدا تۇرۇپ ، مۇئەييەن بىر دۆلەت ياكى قىتئەگە ئەمەس بەلكى ، پۈتكۈل دۇنياغا نەزەر سېلىشتۇر .

« مەن ئەشھەدۇ الله دىن باشقا ئىلاھ يوق ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ ئەلچىسى دېگەنچە ئۆلار بىلەن ئۇرۇش قىلىشقا بۇيرۇلدۇم . ئەگەر ئۇلار بۇ سۆزنى دېسە ، مەندىن جانلىرىنى ، مالىلىرىنى ساقلاپ قالىدۇ . » . مانا بۇ ئاڭ يۈكەك ئىسلامى ، سىياسى ئاڭدۇر .

سىياسى ئاڭ مۇنداق ئىككى خىل ئامىل بىلەن تولۇقلىنىدۇ .

1. نەزەر سېلىش . يەنى پۈتۈن دۇنياغا نەزەر سېلىش .

2. ئىسلام ئەقىدە نوقتىسىدا تۇرۇپ نەزەر سېلىش .

مانا بۇ سىياسى ئاڭ ئۆز ئىگىسىدىن ئىككى سەپتە يەنى بەربات قىلىش ، يېقىتىش ، يوق قىلىش ئۇنداقلا ، بىنا قىلىش ، قۇرۇش ، مۇستەھكەملەشتىن ئىبارەت ئىككى سەپتە ھەرىكەت قىلىشنى تەقەززا قىلىدۇ . شۇڭا يېقىتىش ۋە قۇرۇش ، تارمار قىلىش ۋە مۇستەھكەملەش جەريانىدا تۈرلۈكلەرگە ئۆلچەت ۋە تېنىچلىقلارغا دۇچ كېلىدۇ . بۇ تېنىچلىق ۋە ئۆلچەت ئىچىدە ، ئۇزۇن قوبۇل قىلغان ئىسلامى ئەقىدە ۋە قىممەت قارىشىنى ھاياتى پائالىيەتتىكى ، ياشىشىدىكى ئاساس ، ھەرىكەت قىلىۋاتقان نايە ، ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن تىرىشچانلىق قىلىۋاتقان نىشان قىلالىشىدىكى ئىقتىدارى ۋە قۇۋۋىتى نامايەن بولىدۇ . بۇنداق ئەھۋالدىكى نامايەن بولغان ئىقتىدار ۋە قۇۋۋەتنىڭ كۆچلۈك ياكى ئاجىزلىقى ئىسلام ئەقىدىسى يەنى ئىسلام مەبدىئى ۋە ئىسلام ئەقىدىسىنى يادرو قىلغان ئىسلامى ، سىياسى ئاڭنىڭ قۇۋۋىتىگە مۇناسىۋەتلىك . كۆچلۈك سىياسى ئاڭغا ئىگە بولغان ئىسلام دەۋەتچىسى ئۆزىدىكى سىياسى پىكرەت ، سىياسى ئاڭ ، سىياسى مەسىلىنىڭ قۇۋۋىتى تۆۋەيلى ئۆزگۈرۈپ كېتىش يەنى ۋاقىدىن تەسىرلىنىشنىڭ ئەجەللىك ھالاكىتىدىن خالى قالدا ھەر دائىم ۋاقىنى ئۆزگەرتىش بىلەنلا مەشغۇل بولىدۇ . نەتىجىلىك ئىزلارنى قالدۇرۇپ ، پارلاق تارىخ يارىتالايدۇ .

سىياسى ئاڭ قانچە يۈكسەك بولسا قۇرۇش ۋە بىتچەت قىلىشنىڭ كۆچلۈك ۋە ئۈزۈل كېسىل بولىدۇ ، نەتىجىدە بۇزۇق ۋاقىنى ئۆزۈلۈك ، تېز يوقۇلۇپ ، يېڭى ۋاقىنى پەيدا بولىدۇ . ئەگەر سىياسى ئاڭ ئاجىز بولسا قۇرۇش ۋە بىتچى قىلىش ، يوقىتىش ۋە بەربات قىلىش جانسىز ، تەسىرسىز ، ئۈزۈم - كېسىل ، تەكتوقۇرىدىن بوسغاندىن بىرەت . بۇ زەڭىپ سىياسى ئاڭنىڭ ئىگىسى ھەر دائىم ۋاقىدىن تەسىرلىنىش گىرداۋىدا ئەگىپ يۇرۇيدۇ . ئەگەر ئۇزىدىكى سىياسى ئاڭدىن كۆچلۈكرەك سىياسى ئاڭغا دۇچ كەلسە ، تەسىرلىنىپ ، باشقا ۋاقىنى ئۆزگەرتىش ئورنىغا ئۆزى باشقىلارنىڭ ئۆزگەرتىشى نەتىجىسىدە ئۆز مەبدىئىگە زىت ھالدا ئۆزگۈرۈپ قالىدۇ . ئىسلام يۇرتلىرىدىكى شۇنداقلا دىيارىمىزدىكى ئىسلام دەۋىتىنى ئېلىپ چىقىپ ، ئىسلام ئويغۇنۇش ھەرىكەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىۋاتقانلارنىڭ ئەھۋالى بۇلارنىڭ رىشال ئىپادىسىدۇر . ئەگەر ئۇلار ئۆزلىرى ئۆزگۈرۈپ كەتمىسۇ ، ئۆزگەرتىش ھەرىكىتىدىن ئۆيۈدىنى ئۆزۈپ ، تىنچ - ھايۋانلارچە - ئەزالىق ئىھتىياج ۋە ئەمەن ئويغۇنۇشىنى تەپەككۇرسىز . ھىتن كېينلا قالدۇرۇش بىلەن مەشغۇل بولۇشقا باشلايدۇ .

رەسۇلۇللاھنىڭ مەككىگە يۈتۈن دىققىتىنى قارىتىپ ، مەدىنىدىكى قەبىلىلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى نەتىجىسىدىكى مەيدانغا كەلگەن زور بىر گەۋدە ئىسلام دۆلىتى سەلتەنىتى ۋە ئۈنىك 14 ئەسىر داۋاملاشقان خەلقئارالىق تەسىرى ۋە ئورنى ، نوقۇزى ۋە ئىسلام دەۋىتىنىڭ ئەڭ ئاپتا نېزىكلىك بىلەن ، توسالغۇسىز تارقىلىشى مىسلىسىز ، ئۆچلۈك سىياسى ئاڭنىڭ نەتىجىسى .

لېكىن دىيارىمىزدىكى ئۆتۈر سىياسىتى ۋە ئەملىرىكە ئىسلام ئەقىدىسى نوقتىسىدا تۇرۇپ . بىر دۆلەت ئىچىگە چەكلىنىپ نەزەر سېلىش يۈكسەك سىياسى ئاڭ بولماستىن بەلكى ، يۇقىرى نەزەر سېلىشتۇر . قاچانكى بۇ نەزەر سېلىش كېڭىيىپ كاپىر دۆلەتلەرنىڭ خەلقئارالىق نەسىرى بار ، ئورنى بارلىرىغا پۈتكۈل دىققىتىنى قارىتىپ . ئۈنىك ئەتراپىدا ئايلىنىۋاتقان خىلمۇ-خىل ھالاي ئەگىشىدىغان دۆلەتلەر ۋە سىياسەتچە چېتىلىدىغان ئەسىرى ئىگە ھادىسىلەرگە ھەم نەزەر سېلىشنا ۋە بۇ نەزەر سېلىشتا ئىسلام ئەقىدىسى مەركەز قىلىنسا مانا بۇ ئۆلۈغلاندا سىياسى ئاڭدۇر . مەسىلەن : بوش بىلەن جىياڭزېمىن لىك مۇناسىۋىتى ياكى بىر قېتىملىق ئۇچىشىشقا ئامېرىكا - جوڭگو دىققەن ئېتىبارا ، ئىسلام ئەقىدىسى نوقتىسىدىن تۇرۇپ نەزەر سېلىش تولۇق سىياسى ئاڭ ئەمەس .

بۇ نەزەر سېلىشى پۈتكۈل دۇنيانى نەزەر سېلىشقا ئۈزۈكسىزدە ئالدىن بۇ پېتىلگەن سىياسى ئاڭقا ئايلىنىدۇ . بۇ يىل 7-ئايدا قاھىرەدە ئۇتكۈزۈلگەن ، ئايروپىلان ، ۋە ئېغىر قۇرۇلۇق قوراللىرى ۋە يەتمەلىك كەسكەر ئىشتىراكىدا ئۇتكۈزۈلگەن زور كۆلەمدىكى ھەربىي مانېۋىرغا جوڭگو - شىمالىي ، باكو جوڭگو - ئاز مىللەت دېگەن داكىردە قاراش پېتىلگەن سىياسى ئالاھىدىلىكتۇر .

بۇ مانېۋىرغا ئەگەر ئىسلام ئەقىدىسى نوقتىسىدا تۇرۇپ ، جوڭگو - شىمالىي ، جوڭگو - ئامېرىكا ، جوڭگو - روسىيە ، جوڭگو - ئوتتۇرا ئاسىيا ، جوڭگو - ئوتتۇرا شەرق ، شىمالىي - ئوتتۇرا ئاسىيا ، شىمالىي - ئوتتۇرا شەرق ، شىمالىي - ئوتتۇرا ئامېرىكا ، سوتسىيالىزم - ئىسلام ، سوتسىيالىزم - كاپىتالىزم ، كاپىتالىزم - ئىسلام ، جوڭگو - .....قاتارلىق پۈتۈن دۇنيانى ئۆز ئىچىگە ئالغان كەڭرى دائىرىدىكى نەزەر بىلەن قارىساق ۋە ھەر بىر قارىشتا ئىسلام ئەقىدىسى ئاساس قىلىنسا مانا بۇ پېتىلگەن ، يۈكسەك سىياسى ئاڭدۇر .

بۇنداق سىياسى ئاڭ بولۇش ۋە ئۇنىڭ تولۇق بولۇش سىياسەتنى چۈشۈنۈش ، كاساسلىنىدىغان پىكرەتنىڭ سىياسى خاراكتېرىنى تولۇق ئىدراك قىلىش ۋە بۇ ئاساستا سىياسى ھادىسىلەرنى چوقۇم ئەقىدىۋى ئاساستا مۇھاكىمە يۈرگۈزۈش بىلەنلا مۇمكىن بولىدۇ .

ئۇيغۇر ئىسلامنىڭ سىياسى پىكرەت شەكىللىنىشى ئۈچۈنلا ئالدىنقى ۋە ھەرىپىنىڭ ئۇيغۇرنى سىياسەتتىن ھەرگىزمۇ چەتنىتىش ئەڭ ئاسان ، ئۇيغۇرنى سىياسى ئاڭ نادان قىلىپ ئاخىرىدا ئۇنىڭ ئۆزىنى ئاسىيا ، شىمالىي - ئوتتۇرا ئاسىيا ، شىمالىي - ئوتتۇرا شەرق ، شىمالىي - ئوتتۇرا ئامېرىكا ، سوتسىيالىزم - ئىسلام ، سوتسىيالىزم - كاپىتالىزم ، كاپىتالىزم - ئىسلام ، جوڭگو - ..... قاتارلىق پۈتۈن دۇنيانى ئۆز ئىچىگە ئالغان كەڭرى دائىرىدىكى نەزەر بىلەن قارىساق ۋە ھەر بىر قارىشتا ئىسلام ئەقىدىسى ئاساس قىلىنسا مانا بۇ پېتىلگەن ، يۈكسەك سىياسى ئاڭدۇر .

بۇنداق سىياسى ئاڭ بولۇش ۋە ئۇنىڭ تولۇق بولۇش سىياسەتنى چۈشۈنۈش ، كاساسلىنىدىغان پىكرەتنىڭ سىياسى خاراكتېرىنى تولۇق ئىدراك قىلىش ۋە بۇ ئاساستا سىياسى ھادىسىلەرنى چوقۇم ئەقىدىۋى ئاساستا مۇھاكىمە يۈرگۈزۈش بىلەنلا مۇمكىن بولىدۇ .

ئۇيغۇر ئىسلامنىڭ سىياسى پىكرەت شەكىللىنىشى ئۈچۈنلا ئالدىنقى ۋە ھەرىپىنىڭ ئۇيغۇرنى سىياسەتتىن ھەرگىزمۇ چەتنىتىش ئەڭ ئاسان ، ئۇيغۇرنى سىياسى ئاڭ نادان قىلىپ ئاخىرىدا ئۇنىڭ ئۆزىنى

ئۇيغۇر ئىسلامنىڭ سىياسى پىكرەت شەكىللىنىشى ئۈچۈنلا ئالدىنقى ۋە ھەرىپىنىڭ ئۇيغۇرنى سىياسەتتىن ھەرگىزمۇ چەتنىتىش ئەڭ ئاسان ، ئۇيغۇرنى سىياسى ئاڭ نادان قىلىپ ئاخىرىدا ئۇنىڭ ئۆزىنى

باغلىقىڭنى تارتىۋالسام ماڭا بىر كىشى پۇل پېرەمدۇ؟ مەن يەر تېرىپ باقتىم، كۆچەت ئوستۇرۇپ باقتىم، مال- چارۋا بېقىپ باقتىم، ھېچقايسىسىدىن پايدا ئالالمىدىم، شۇڭا ئاخىرى مەن پايدا چىقىدىغان ئوقۇتقۇچىلىقنى قىلدىم. چۈنكى الله كىشىلەرنىڭ رىزقىنى بېرىدۇ» دېگەنىدى.

2006- يىلى قەشقەر ۋىلايەت پەيزاۋات ناھىيە شاپتۇل ئوتتۇرا مەكتەپتە 6- ئاينىڭ 13- كۈنى ئەتىگەندە بايراق چىقىرىش مۇراسىمى ئۆتكۈزىلىۋاتقان چاغدا ئەكبەر سوپى «مەلۇم قىز بالىلار، ئوغۇل بالىلار باش كىيىمىڭنى ئېلىش!» دەپ ۋاقىرىغان. بىر ئوغۇل بالا دوپپىسىنى ئالمىغان. ئەكبەر سوپى «ھەي تاز ئالە دوپپاڭنى!» دەپ دوپپىسىنى ئېلىپ ئېتىۋەتكەن. قىز بالىلارنىڭ باشلىرىغا ئۇرۇپ رومالىلىرىنى تارتىپ «پىتىباش، تازباش رومىلىڭنى ئېلىش» دەپ ھاقارەتلەپ قىز بالىلارنىڭ رومالىلىرىنى ئېلىۋەتكەن. پەقەت بىر قىز بالا رومىلىنى ئالمىغان. ئەكبەر سوپى مۇئەللىم «ئەتىگەندىن بېرى مەن نېمە دەۋاتىمەن، رومىلىڭنى ئال تاز بولمىغاندىن كېيىن ھەي قېلىن قىز بالا» دېگەن. ئۇ قىز رومىلىنى چىڭ تۇتۇپ يىغلىۋەتكەندە باشقا قىز بالىلارمۇ «مۇئەللىم چېچى يوق ئوخشايدۇ» دېگەن. شۇنىڭ بىلەن گەپ قىلماي ئاياغ تەرەپكە كەتكەن. ئېلى ھاشىم مۇئەللىم ۋەسەناسىنى ئۇرۇغاندا «جانلىق، نان يېگەندەك ئوقۇڭلار، بايراق چىقارغاندا بايراقنا قاراپ دەققەت ھالەتتە تۇرۇڭلار» دېگەن. بايراقنا قاراپ تۇرمىغان تۆت قىز بالىنى يۈگۈرۈپ بېرىپ بىر- بىرىگە سوقوشتۇرۇپ «مەينەتلەر مەن نېمە دېدىم، بايراقنا قاراپ تۇرۇش پىتلىقلار» تىللاپ كەتكەن.

2006- يىلى 6- ئاينىڭ 8- كۈنلىرى قەشقەر ۋىلايەت پەيزاۋات ناھىيە 4- يېزا تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى، ئوقۇغۇچىلارغا ئاتېزىم تەربىيسى دەرىسى ئۆتكىلى سىنىپقا كىرىپ ئاتېزىم دەرسلىكىنى چۈشەندۈرۈپ ئادەم مايمۇندىن پەيدا بولغان دەپ چۈشەندۈرۈشكە باشلىغان. بىر ئوقۇغۇچى« مۇئەللىم، مايمۇن ئەدىن پەيدا بولغان دەپ خېلى كۆپ تاكاللاشقان. مۇئەللىم، سەن ئۇنداق دېمەك بولمايدۇ» دەپ رەت قىلغان. ئوقۇغۇچى «نېمە دەپ بولمايدۇ، سېلى دېگەن مۇئەللىم دەرسىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىشلىرى كېرەك. شۇنىڭ مەنبىئى ئەدىن پەيدا بولغان؟» دەپ چىڭ تۇرغان. ئۇنىڭدىن باشقا بىر خانىم بىر كۈنى ئاتېزىم دەرسى ئۆتكىلى كىرگەن. بۇ خانىممۇ دەرسىنى باشلاپ بولغاندىن كېيىن بۇ ئوقۇغۇچى نۇرغۇن سوئاللارنى سورىغان. ئۇ خانىم دەرسىنى ئۈتەلمەي چىقىپ كەتكەن. ھېلىقى بالا «خانىم ئەگە بارلا دەرسىنى ئۈتەيسەن؟» دەپ كەينىدىن بىللە چىققان. ئۇ خانىم «سىزگە دەرس ئۈتەلمەيدىكەنمەن، سىز كۆپ سوئال سورايدىكەنسىز» دەپ ماڭغان.

2006- يىلى قەشقەر ۋىلايەت پەيزاۋات ناھىيە 1- يېزا 4- كەنت باشلانغۇچ مەكتەپ مۇدىرى ئەخمەت مامۇت 6- ئاينىڭ 15- كۈنى 5- يىللىق 1- سىنىپ ئوقۇغۇچىلىرىغا ئاتېزىم تەربىيسى دەرسى ئۈتۈپ مۇنداق دېگەن: «يىلىق ئەدىن پەيدا بولغان دەپ ئاندىن ئۆزى يىلىق دەريادىن پەيدا بولغان دەريا ئىلاھ» دېگەن.

مانا قاراڭ يۇقارقى كۆرەشلەر بولسا ھەق بىلەن باتىل، ئىمان بىلەن كۇفرى، ئىسلام بىلەن جاھىلىيەت، ھىدايەت بىلەن زالالەت، دەۋرەخ بىلەن جەننەت ئوتتۇرىسىدىكى كۆرەش بولۇپ، بۇ كۆرەش ماددىيۇن مەپكۇرىنى ئاساس قىلغۇچى ھايۋان كەبى كاپىرلار ھاياتتىن بوشانمىغىچە چوقۇم ئوتىدۇ. ئۇنىڭ كەسكىنلىشىدۇ ھەقىقەتتۇر. ئى مۇسۇلمانلار! كاپىرلار پۈتۈل دېمەي ساتىدىغان بىر قىسىم ئاچكۆزلەرنىڭ قولى ئارقىلىق ئاتېزىمنى سەپى بالىلارغا قوبۇل قىلدۇرۇپ ماددىنى ئىلاھ، مايمۇننى ئەجداد دېگەن ئەقىدىنى، ئىنسانىنىڭ ئۆزى ئويلاپ توقۇپ چىققان ئەقلى قانۇنلارنى ھاياتتىكى تۇتۇپ ماڭىدىغان يولى ۋە ھاياتتىكى ئۇلۇغمى قىلىشقا يېتەكلەۋاتىدۇ. لېكىن بۇنىڭغا رەببىم الله، كىتابىم قۇرئان، پەيغەمبىرىم مۇھەممەد دەپ ئىمان كەلتۈرگەن بۇ مۇسۇلمانلار پەرزەنتى بولغان ئوقۇغۇچىلار ئۆزلىرىنىڭ مۇستەھكەم ئەقىدىسى بىلەن الله نىڭ كاتتا ئەجىر مۇكاپاتلىرىغا ئېرىشىش ئۈچۈن دائىما، ئىزچىل تىرىشىپ ئۆزىنىڭ باتىل ئۇستىدىكى كۆرىشىنى داۋاملاشتۇرىدۇ. چۈنكى ئۇلار الله نىڭ تۆۋەندىكى مۇنۇ ئايىتىنى بىلىدۇ ئەمەسمۇ؟! الله مۇنداق دەيدۇ: «الله ئۆز دىنىنى بارچە دىنلاردىن ئۈستۈن قىلماي قالمايدۇ، يۇنكۇل دۇنيا كاپىرلىرى ياماق كۆرگەن نەدىرىدىمۇ»

2006-7-30

بسم الله الراهمن الراهم

«ھەق بىلەن باتىل ئوتتۇرسىدىكى كۈرەش»

الله، ئادەم سەللەللاھۇ ئەلەيھىسسالامنى يارىتىپ شەيتانىنى ئۇنىڭغا سەجدە قىلىشقا بۇيرىدى. شەيتان باش تارتقانلىقى ئۈچۈن اللەنىڭ لەنىتىگە دۇچار بولدى. شۇنىڭدىن تارتىپ شەيتان دائىم ئادەم ئەلەيھىسسالامنى ئازدۇرۇش ئۈچۈن سۈيقەست قىلىدىغان بولۇپ قالدى.

ئاخىرى ئۇنى ئازدۇرۇش مەقسىتىگە ئېرىشتى. كېيىن الله، ئادەم ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىنى شەيتانىڭ ھىلىسىگە ئالدىنىپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن شەپقەت قىلىپ ھىدايەت قىلدى. شۇنداق قىلىپ شەيتان دائىما ئادەمنى ۋە ئەۋلاتلىرىنى ئازدۇرۇش نىيىتىدىن بىر دەقىقمۇ يانمىدى. بۇ ھەق بىلەن باتىل ئوتتۇرسىدىكى كۈرەش بولۇپ تا ھازىرغا قەدەر داۋاملىشىپ كەلمەكتە.

ئى مۇھەممەد ئۈممىتى بۇ ئىبلىس ئەلەيھى لەنەتنىڭ ئەگىشكۈچىسى بولغان كاپىر كومۇنىستلار شەرقى تۈركىستان دىيارىنىڭ بىر قىسىم ئورۇنلىرىدا مۇسۇلمانلارنىڭ بەرزەنتلىرىنى مەكتەپلەردە ئاتېزىم دەرسلىكى بىلەن ئىسلام ئەقىدىلىرىنى سۇسلاشتۇرۇپ ئوقۇغۇچى بالىلارنىڭ پاك قەلبىگە دەھرىيلىكنى سىڭدۈرۈش قەستىدە بولۇاتىدۇ.

كاپىر كومۇنىستلار مۇنداق دەيدۇ: «بىز ئاتېزمچى بولۇش سۈپىتىمىز بىلەن دىن بىلەن قەتئى كۈرەش قىلىمىز». «دىن توغرىسىدا كادىرلار ئوقۇشلۇقى» دىن تۇۋەندە بىزنىڭ دىققىتىمىز ھەق بىلەن باتىل ئوتتۇرسىدىكى كۈرەشنىڭ ھەدەپ كەسكىنلىشىۋاتقانلىقى ھەققىدە بولسۇن.

2006- يىلى 5- ئاينىڭ 29- كۈنى قارىقاش ناھىيە قۇجى يېزا تۆلۈقسۇ ئوتتۇرا مەكتەپتىن ئاينۇر خانىم بالىلارغا مۇنداق دەپ دەرس ئۆتكەن: «بىز كىنالار، ھايۋانلار، مايمۇنلار بىلەن بىر تۇققان، ئىنسان مايمۇندىن ئايدا بولغان مايمۇنلار بىر يەرگە توپلىشىپ ئوت قالاپ ئۆزىنىڭ ھالال ئىمگىكىگە تايىنىپ ئىشلەپ بىرىسى- بىرسى بىلەر. ھەمكارلىشىپ، بىرلىشىپ، سۇھبەتلىشىش قارقىلىق ئىنسانىنى تۇغقان دېگۈلۈك بالىلار مۇئەللىم ھازىرمۇ تۇغۇلامدۇ دەپ سورىغان. مۇئەللىم بۇرۇن ھاۋا بەكمۇ ئىسسىق ئىدى. ھازىر بولسا ھاۋا سوغۇق بۇرۇنقى مايمۇنلار بولسا ئۆزى ئىشلەپ ئۆزىنىڭ ھالال ئىمگىكىگە تايىنىپ ھەربىرىدە قىلىش قارقىلىق ئادەم تۇغقان، ھازىرقى مايمۇنلار بولسا خەقلەرنىڭ بەرگەن نانلىرىنى يەپ ھەم ھورۇن بولغانلىقى ئۈچۈن تۇغالمايدۇ دېگەن، بالىلار ئىسسە نېمىشقا مايمۇنلارنىڭ بەدەنلىرىنىڭ ھەممە يېرى تۈك، بىزنىڭ تۈك ئەمەس دەپ سورىغاندا، سىلەر كىيىم- كېچەك كىيگەنلىكىڭلار ئۈچۈن تۈك ئەمەس ئۇلار ھېچقانداق كىيىم- كېچەك كىيمىگەنلىكى ئۈچۈن بەدەنلىرىنىڭ ھەممە يېرى تۈك» دەپ جاۋاب بەرگەن دەرس توگىگەندىن كېيىن خانىم «چۈشەندىڭلارمۇ؟» دەپ سورىغاندا، بالىلار «چۈشەنمىدۇق!» دېگەن. خانىم ئاچچىقلاپ : «قالغىنىنى دادىڭلىردىن ئوگىنىڭلا!» دەپ توۋلىغان. خانىم يەنە «يىگىرمىڭلار بارمۇ؟» دەپ سورىغاندا بىر بالا :«خانىم كىنالار ئىسلىدىنلا توپىدىن يارىتىلغان تۇرسا، كىتابتا مايمۇندىن تۇغۇلغان دېسە يەقەت چۈشىنەلمىدۇق دېگەندە خانىم دېمىسىمۇ ئىنسان توپىدىن يارىتىلغان. لېكىن ھۆكۈمەت بىزگە مۇشۇنداق ئوتتۇق دەپ بۇيرۇق چۈشۈرگەن تۇرسا، بىزگىمۇ نېمە ئامال؟» دېگەن.

2006- يىلى 6- ئاينىڭ 13- كۈنى قارا قاش ناھىيە فارىساي يېزا 2- ئوتتۇرا مەكتەپ 1- بىللىق 4- سىنىپتا سىياسى ئەخلاق مۇدىرى مەمەت ئالىم كىرىپ شۇ سىنىپ ئوقۇغۇچىسى نۇسرەتنىڭ ياغلىقىنى تارتقان ۋە ياغلىقنى ئېلىپ چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ئوقۇغۇچى نۇسرەت يەنە ياغلىق ئېلىپ ئوراپ تارتقان. مەمەت ئالىم يەنە كىرىپ ياغلىقىنى تارتقان ۋە «ياغلىقنى قايسىڭ بەردىڭ!» دەپ توۋلىغان. نۇسرەت مۇئەللىمگە :«ياغلىقنى نېمىنداق تارتىۋېرىلا، ياغلىقنى تارتىشقا ئۇندىگەن نەرسە بەمە؟» دېگەندە «مانا مۇشۇنداق نەرسە!» دەپ نۇسرەتنىڭ بۇزۇگە ئۇرغان. نۇسرەت: «مۇشۇنداق قىلىشقا ئۇندىگەن نەرسە توپىماس نەپسىلارۇر» دېگەندە يەنە ئۇرغان. «مال- دۇنياغا توپىماس نەپسىلىرى سېلىنى بەختلىك قىلارمۇ؟» دېگەندە:« مەن سېنى بەختلىك قىلىدىغان يەرگەن ئاپىرىپ قويماي دەپ تارتىپ سىرتقا ئېلىپ چىقىپ ئىشخانىغا ئەكىرگەن ۋە ئۇ قىزنى يەنە: « سېنىڭ ئارقا تېرىكىڭ كىم؟ ئارقا تېرىكىڭنى دە!» دەپ يەنە ئۇرغان، ئىتتىرگەن. «دادامۇ سېنىڭ ئارقا تېرىكىڭ؟» دەپ سورىغان ۋە يەنە « قوقى پوق، ياغلىق تارتقان كىشىدە ئىمان بولامدۇ؟ ياغلىق ماڭا مال- دۇنيا بېرەلەمدۇ؟ مەن، سېنىڭ

ئىسلام ئويغىنىش ھەرىكىتى ئىنسانىيەت خاتىرجەملىكى ئۈچۈن تېنىمسىز ھەرىكەت قىلۋاتقان يۇ جەريانىدا كاپىرلار كومۇنىستلار ئۆزىنىڭ باتىل دۇنيا قارىشىنى ھەققىي توغرا بولغان ئىسلام دۇنيا قارىشىنىڭ ئورنىغا دەسسىتىپ، ھايۋانىي ئورۇن بوشلۇقى قالدىمۇ ئۇرۇۋاتقان كۆڭۈلسىزلىكنى قانداقچە داۋالاشتۇرۇش مەقسىتىدە ئالاقزادىلىك بىلەن ھەرخىل ۋەزىل ھەرىكەتلەرنى قوللانغان بولسىمۇ، نەتىجىدە كاپىرلار ئۆزلىرى ئويلىغاندەك ئۇنۇمگە ئېرىشەلمىدى. بەلكى ئۇلارنىڭ بۇ رەزىل ھەرىكەتلىرى ئىسلام ئۇممەتلىرىنىڭ كاپىرلارغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى تېخىمۇ قوزغىتىپ قويدى.

مەلۇن شېتانىنىڭ شايكىسى بولغان كاپىرلار- ئىسلامى ئۇممەتنىڭ پات ئارىدا مەيدانغا كېلىدىغان چوڭ ئالىمسىگە، پۈتۈن يەشەرىيەتكە ئىلاھىنىڭ ئادىل نۇرى بىلەن يېتەكچىلىك قىلىدىغان بر يېتەكچىنىڭ بولۇشىغا، پۈتكۈل بەر شارى مۇقىملىقىدا پەقەت بىرلا «لا ئىلاھە ئىللەللاھ» بايرىقىنىڭ ئىزدىن لەپىلدەشكە كۈنسىرى قېتىلىۋاتقانلىقىنى، ئۇممەتكە ئۆز تەھدىتلىرىنىڭ كار قىلمايدىغانلىقىنى ھېس قىلىدى. دە، دەرھال ھەرىكەتكە كېلىپ جوقىگۇ ھاكىمىيىتىنىڭ قۇرغۇچىسى ماۋزېدۇڭ كاپىرىنىڭ سۆزىنى ئەمەلىيلەشتۈرمەكچى بولدى. كاپىر ماۋزېدۇڭ «ئۇنداق دېيىلسە: «سىياسى پائالىيەتنى كومۇنىستلار بەزى ئەمەلىيەتلەر بىلەن ھەتتا دىنچىلار بىلەنمۇ جاھانگىرلىككە ۋە فېئودالىزمغا قارشى بىرلىكمەپ قۇرۇشى مۇمكىن. لەمما ئۇلارنىڭ ئەمەلىيەتنى ياكى دىنىي ئەقىدىلىرىنى ھەرگىز ماقۇللىمايدۇ. جىيافزېمىن مۇنداق دەيدۇ: «دىنى ساھەدىكى زاتلار دىنىمىكى». ئىجابى ئامىللارنى پائال جارى قىلدۇرۇپ ۋەتەنىنىڭ بىرلىكى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ۋە ئىجتىمائى تەرەققىيات ئۈچۈن تۆھپە قوشۇش كېرەك. خوجىنتاۋ مۇنداق دېگەن: «ھەر قانداق دىنى بۆلگۈنچىلىككە قانۇنى زەربە بېرىش، قانۇنلۇق دىنى زاتلارنى قوغداش، چىگرا ئېقىرنى مەھكەم قوغداش، دىنى زاتلارغا ھۆرمەت قىلماي، چېقىشالماي بۇرگەنلەرگە زەربە بېرىش، بۇنداق قىلىغاندا ئىلمىي تەرەققىيات ۋە ئىناق جەمئىيەت بەرپا قىلغىلى ۋە دىنىي سوتسىيالىزمنى ساقلاشتۇرغىلى بولمايدۇ.» دېگەن.

ئى، مۇسۇلمان قېرىنداشلار! كاپىرلارنىڭ يۇقارقى سۆزلىرى بولسا «دىنىي يوقىتىشنا، دىنغا كىتقاد قىلىدىغان دىنى زاتلاردىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىشىمىز كېرەك» دېگەنلىكتۇر.

ئۇزۇندىن بېرى قەسەم كاپىرلارنىڭ دىنى زاتلارنى ئۆز قېرىندىشى بولغان مۇسۇلمان ئۇممىتىگە خائىنلىقنا بېتەكلەۋاتقانلىقىنا دەلىل سۈپىتىدە بىر قانچە مىسال كەلتۈرەمىز.

2006- يىلى 6- ئايىنىڭ 6- كۈنى قاراقاش مېھمانخانىدا يىغىن ئېچىلدى، بۇ يىغىندا ۋاڭ چاۋلىن سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: «ناھىيەمىزنىڭ ۋ نى بېرىلارغا يەتكۈزۈش خىزمىتىنى ئۈنۈملۈك ياخشى ئىشلەپ، ناھىيەمىز دۇچ كېلىۋاتقان مەسىلىلەرنى ۋاقتىدا ھەل قىلىپ مۇقىملىق خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەپ ۋەتەنپەرۋەر دىنى زاتلاردىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ دېھقانلارنى بېيىش بولىغا يېتەكلەپ، دېھقان- چارۋىچىلار پائالىيەتلەرنى ئۇتكۈزۈپ بېرىش قارىقلىق ئۇلارنىڭ ئىشەنچىسىنى قولغا كەلتۈرۈش لازىم.

2006- يىلى 6- ئايىنىڭ 30- كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى، تەكشۈرۈش كومىتېتىنىڭ باشلىقى ھەسەن بەكتۇردى مۇشۇ ئايىنىڭ بىر كۈنى ۋىلايەت رەھبەرلىرى بىلەن قاراقاش ناھىيىسىدە دىن ئىشلىرىنى تەكشۈرۈش خىزمىتىدە بولدى. ھەسەن بەكتۇردى تېۋەت بېزىسىدا تەكشۈرۈشتە بولغانلىرا مۇنداق دېدى: «ۋەتەنپەرۋەر دىنى زاتلار قانۇنسىز دىنى ھەربىكەتلەرگە قارشى تۇرۇپ ئامىنىڭ نورمال دىنى پائالىيەت بىلەن شوغۇللىنىشىغا ياخشى مۇھىت يارىتىپ بىر قىسىم مۇرۇن كىشىلەرنىڭ ئامىنىڭ سادىملىقىغا پايدىلىنىپ قۇتراتقۇلۇق قىلىپ ئاغدۇرمىچىلىق قىلىشتەك سۈيىقەستنى بىتچىت قىلىپ كۆزۈكلۈك رولىنالارنى جارى قىلدۇرۇپ خەلق ۋە ھۆكۈمەتكە ياخشى مۇھىت يارىتقانلار» دەپ دىنى زاتلارغا رەھمەت ئېيتقان.

2006- يىلى 7- ئايىنىڭ 2- كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق قاتارلىقلار پارتىيە قۇرۇلتىيىنىڭ 85 يىللىقىنى تەبرىكلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ۋەتەنپەرۋەر دىنى زاتلارنى يوقلىدى ۋە ئۇلارغا سۆز قىلىپ «سەلەر ئېتىقادچى ئامىنىڭ ھۆرمىتىگە سازاۋەر كىشىلەر، سىلەرنىڭ جەمئىيەتتىكى تەسىرىڭلار بىلەن جەمئىيەتنىڭ مۇقىملىقى ئۈچۈن تۆھپە قوشۇپ، ئۆز ئەل كۆڭلى، ۋەتەن قانۇنىغا ئەمەل قىلىشىڭلار كېرەك» دېگەن.

2006- يىلى 7- ئايىنىڭ 5- كۈنى خوتەن ۋىلايەتلىك بىخەتەر زالدا بېرلىكمەپ دىن ئىشلىرى خىزمىتى يىغىنى ئېچىلغان بولۇپ، يىغىندا ۋىلايەتلىك بېرلىكمەپ ئىشخانىسىنىڭ باشلىقى ئۆتكۈر ئالىم سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: «بۇ يىغىنغا 55 نەپەر دىنى زات قاتناشقان بولۇپ ھۆكۈمەتنىڭ قانۇن ۋە تەرتىپنى كەڭ تەشۋىقاتچى ئامىغا يەتكۈزۈپ سوتسىيالىستىك ئىناق جەمئىيەت بەرپا قىلىش ئۈچۈن كۈچ چىقىرىشىڭلار كېرەك» دېگەن. بۇ 55 نەپەر دىنى زات ئۆتكۈر ئالىمنىڭ سۆزىنى قوللاپ قۇۋۋەتلەپ چاۋاڭ چېلىپ كەتكەن. يىغىندا خىزمىتى كۆرىتىلگەن بولغان دىنى زاتلارنى بىر دانە رەڭلىك تېلېۋىزور بىلەن مۇكاپاتلىغان.

2006- يىلى 6- ئايىنىڭ 2- كۈنى قەشقەر دەرۋازا مەسجىت ئىمامى ئابلىمىت دامۇللا ھاجىم جۈمەدە جامائەتلەرگە مۇنداق تەبلىغ قىلغان: «① ئىتتىپاقلىشىپ ھەر مىللەت خەلقى بىلەن ئىناق ئۆتۈش. ②ئىندا بۆلگۈنچىلىك بەيدا قىلماي تىنچ ياشاش. ③ ئۇقچەنداق ھۆكۈمىتىگە تەشەككۈر ۋە رەھمەت ئېيتىش.

گوقچەنداق ھۆكۈمىتى كەلىستىن بۇرۇن مۇسۇلمانلار ئوتتۇرىسىدا ئۆز- ئارا قىرغىن قىلىش ئەۋج ئالغان بولۇپ ۋەزىيەت ئىنتايىن كەسكىن ئىكەن. كىشىلەر خاتىرجەم تۇرمۇش كەچۈرەلمەي ئاچ- زارلىقتا كۈن ئۆتكۈزگەن ئىكەن. گوقچەنداق ھۆكۈمىتى كېلىپ كىشىلەرنى خاتىرجەملىككە، توقلۇققا ئېرىشتۈرگەن بولغاچقا ھەم ئۇلار بىر قىسىم خەلقنى قازۇرمەدىغان كىشىلەر مەيدانغا چىقىپ ئارىدا بۆلگۈنچىلىك سالغانلىقى، ئۇلارنى ھۆكۈمەتنىڭ ئۆزۈپ سولاپ، تىنچ ۋەزىيەت بەرپا قىلغانلىقى، قاغىلىتىن ئابلىز قارىم، كۆچادىن يۈنۈس دامۇللام ۋە باشقا بىر قىسىم مۇللىلارنىڭ شۇلار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەنلىكىنى ئۆزىنىمۇ ھەم باشقىلارنىڭ دۈشمەن ئۆتمەغانلىقىنى، گوقچەنداق ھۆكۈمىتىنىڭ قول ئاستىدا خاتىرجەم ياشاۋاتقانلىقىنى ھەم جامائەتنىمۇ بۇگۈنكى كۈنىنىڭ قەدىرىنى بىلىش كېرەكلىكىنى سۆزلەپ ئۆتۈپ يەنە گوقچەنداق ھۆكۈمىتى كەلگەندىن بۇيان خەلق خاتىرجەملىككە ئېرىشكەن بولۇپ ئۇنىڭ قايسى پادىشاھ كىشىلەرگە پۇل- مال بەرگەن. ھازىر ئۇلار خەلق ئامىمىنىڭ تۇرمۇشىنى يۇقىرى سەۋىيىگە كۆتۈرۈش ئۈچۈن ئۇلارغا يارەدەم قىلغاندىن سىرت، يەنە ئۇلارنىڭ ھەر تۈرلۈ جېقىلىرىنى ئالمايدىغان بولدى. ئۇلارغا يەنە ئازىر تولا يارەدەم قىلىپ ئۇي سېلىپ بېرىۋاتىدۇ. ئۇقا مۇشۇ كۈنلەرنىڭ قەدىرىنى بىلىپ خاتىرجەم ياشايلى!» دېگەن.

2006- يىلى 6- ئايىنىڭ 2- كۈنى قەشقەر ۋىلايەت پەيزاۋات ناھىيە جۈمە مەسجىت خاتىبى، مەممەت چوڭ تەبلىغ قىلىپ مۇنداق دېگەن: «ئىسلام دىنى ماسلىشىچان دىن بولغانلىقى ئۈچۈن ھازىرقىدەك تەرەققى قىلىۋاتقان جەمئىيەتتە يەنىلا رۇاجلانماقتا. ئىسلام دىنى دۇنيادا ھازىرقىدەك مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشىدىكى ئاساسى سەۋەب تەرەققىياتقا ماسلاشقانلىقىدا، سوتسىيالىستىك جەمئىيەتنە رۇاجلىنىپ ھازىرقىدەك تۇرۇشى دىنى سىياسەتكە ماس ھالدا سىياسىغا زىت كەلمەيدىغان ھالدا ئاپەت ھەدىسلەر بىلەن شەرھىلەپ بېرىدىغان دىنى زاتلارنىڭ بولغانلىقىدىن ھازىرقىدەك سوتسىيالىستىك بېگى دەۋرىمىزنىڭ ۋە جەمئىيەتنىڭ تەرەققىياتىغا ماس ھالدە رۇاجلانماقتا. ئىسلام دىنى جوقىگۇدا 1300 يىلدىن كۆپرەك تارىخقا ئىگە بولۇپ ئۇ

ئىجتىمائى، ئىقتىسادى جەھەتتە زور دەرىجىدە ئىلگىرىلەش قولغا كەلتۈرۈلدى. ئىسلامنىڭ ئاساسى قانۇنىنى ھىمايە قىلىدىغان، پارتىيەنى ھىمايە قىلىدىغان دېمەن.» دېگەن.

2006- يىلى 6- ئايدىكى 2- كۈنى قىشقىر ۋىلايەت پەيزىۋات ناھىيە 1- بېزا 16- كەنت جۈمە مەسچىت خاتىپى تۇرسۇن قارىم جۈمەدە مۇنداق دېگەن: «بىزگە يېقىندا ئىككى تۈرلۈك ئىشنى جاماللىتىكە يەتكۈزۈپ قويۇشىمىزنى ئايلىدىغان. سىياسەتنىڭ ئالدى- كەينىدىن گەپ قىلماسلىق، بولۇپمۇ ھازىر بېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش جەريانىدا كادىرلار دېھقانلارنىمۇ ئىشنى قىل دېپ بۇيرۇغان ئىشنى قىلدۇرالمايۋاتقان پەيتتە ھۆكۈمەت ئۇنداق قىلدى ، ھۆكۈمەت بۇنداق قىلدى دېپ بۇرسە بولمايدۇ. چۈنكى خۇداغىن قالسا پول يانچىمىز، رەھبىرىمىز مۇشۇلار. ھۆكۈمەت قانداق سىياسەت چىقارسا ماقۇل دېپ سەللەمنا دېپ كورۇنمىسىق بولمايدۇ.» دېگەن.

2006- يىلى 6- ئايدىكى 27- كۈنى قاراقاش ناھىيە كۆيا بېزا كۆيا مۇشۇك مەسچىتىنىڭ ئىمامى ئابلەت ئاخۇنۇم مەسچىت جاماەتلىرىگە مۇنداق دېگەن: «جاماەتلەر، پارتىيە ھۆكۈمەت بىزگە ئەمگۇرلۈك قىلىپ ھەر بىرىمىزگە كۈي سېلىپ تېخى يەنە تېلېۋىزورمۇ بەردى. پارتىيە بىزگە شۇنداق كۈيىنۈاتسا ئەمدى ئۇلار بىزگە ئىمزاق تەلەپ قويۇپ قانۇنسىز كىتاب ئوقۇماقلارقانۇنسىز دىنى پائالىيەت قىلىپ باربالمايۋاتقان ئەگەر شۇنداق ئادەملەر تېپىلسا بىزگە مەلۇم قىلىڭلار سىلەرگە سۆكاپات پۇل بېرىمىز دېسە ئەمدى بىز شۇنىمۇ قىلمامدۇق، ئۇنداق قىلماي ئۇلارنىڭ گېپىگىمۇ ئۇنايلى ئۇلار بىزگە ئورۇن ئەرسىلەرنى بەردى. بىزمۇ ئىمزاق بولسىمۇ ئۇلارنىڭ ئەجرىنى باندۇرايلى» دېگەن.

ئەمدى بىزنىڭ دەققىتىمىز ئائىلە، ش ۋەتەن پەرۋەر دىنى زاتلارنى، كاپىرلارنىڭ ئىسلامى ئۇمىدىكە خىيانەت قىلدۇرۇشقا كۈنگەن كۈنىمىگەنلىكى ھەققىدە بولسۇن.

جەمئىيەت خەۋىرى: 2006- يىلى 6- ئايدىكى 13- كۈنى قاراقاش ناھىيە كۆيا بېزىسى چوڭ كۆل مەسچىتىنىڭ ئىمامىنى قارىقاش بىرلىك سەپتىن چاقىرتىپ ئابلەھەتخان مەخسۇم خان ھاجىم مۇنداق دېگەن سىلەر بېزىنىڭ ۋەتەن پەرۋەر دىنى زاتىمىز سىلىگە دەپىدەغان مۇھىم گەپ سىلەر جاماەتلەرگە مۇشۇ ئايلارنىڭ پۈزىنى پۈگىشى، جىلباب كىيىشى كىتابىنا يوق گەپ دېپ دەپپەرسىلە دېپ گەپ مۇشۇ ستلى دىسىلە باشقا دىنى زاتلارنىمۇ دىگۈزگىلى بولۇمۇ دېگەن. ئابلەھەتخان مەخسۇم مۇنداق دېگەن بۇنداق گەپنى كىتابىنا يوق دەپ دېگەنى بولمىس چۈنكى كىتابىنا بار لىكىن پارتىيە ھۆكۈمەتنىڭ سىياسىتى ھۆكۈمەت شۇنداق دىدى، دەپ دەپپەرسىلە دىسىلە بۇنىڭغا مەيلى، بىزنىڭ دىمەكچىمىز ئەمەس لىكىن ئۇنداق دەپ كىتابىنا يوق دىسەك مىلى ئولتۇرمۇدۇق دېگەن بىلەن بىز ئاشۇ پۈزۈنتا ئولتۇرمىسىق بولمايدۇ. ئۇنداق ئەمەس قىلىپ قويساق جاماەتلەر بىزنى قوغلايدۇ دېگەن. بىرلىك سەپتىكىلەر ئەمسە ئابدۇقادىر داموللام دېيەلمەيدېكەن دېگەن. ئابلەھەتخان مەخسۇم ھەممە ئادەم ئۇزۇنالدىغا مەن ئابدۇقادىر داموللام ئەمەس، لىكىن پارتىيىنىڭ سىياسىتى دىسىلە بىز دەپەي-ھەدىمىز ئەمەس شۇنا كىتابىنا يوق دىمەي سىياسەت دەپ بېرەيلى دېگەن. بىرلىك سەپتىكىلەر ماقۇل كىلىپ مۇزاكىرىلەشكەن.

2006- يىلى 6- ئايدىكى 23- كۈنى قاراساي بازار كەنت 5- مەھەللىدىكى ماۋزە مەسچىتىنىڭ ئىمامى ئەمەر ۋاقى ئاخۇن جۈمە ناماىزىنىڭ خۇتبىسىدە مۇنداق دېگەن، ھۆكۈمەتنىڭ ئالدى كەينىدە گەپ قىلمىغانلار ھۆكۈمەتمۇ قانۇنى ئايمەت. ھەممىمىزنىڭ ئالدىدا بىز ھۆكۈمەت ئىمە دەپ شۇنى قىلىشىمىز كېرەك دېگەن.

2006- يىلى 6- ئايدىكى 9- كۈنى قىشقىر ۋىلايەت پەيزىۋات ناھىيىسى 4- كەنتىنىڭ ئىمامى خەتىپ ئوسمان جۈمەدە مۇنداق دېگەن: 8 شەرىن چىنزۇنكە كىم گۈزىدۇ، 8 ئۇمۇس دەۋرەنكە كىم گۈزىدۇ. بۇنى چىڭ ئۇتۇقلار ئىنىڭ ئالتىمىنە مۇزىسىدە باردىپ جاماەتكە ئۇقتۇرغان.

2006- يىلى 6- ئايدىكى 16- كۈنى قىشقىر دەرۋازا مەسچىتىنىڭ ئىمامى ئابلىمىت داموللام جۈمە ناماىزىدا ئىسلام دىنى ئىتتىپاقلىقى تەرغىب قىلىدۇ دېگەن تېمىدا سۆزلىگەن: ئىسلام دىنى ئىتتىپاقلىقنى مۇيۇدۇ، شۇڭا [illegible] ئۆتۈش كېرەك. ھازىر بىزنىڭ ۋەزىيىتىمىز ئىنتايىن ياخشى ئىنچ ۋەزىيەت مەسچىتلىرىمىز ئۈچۈن ئىبادەتنى قانداق قىلسا بولىدۇ ھۆكۈمەتنىڭ قانۇن پەرمانلىرىنى تىجرا ئىشتىن ر كېرەك. ئالاھە بىزگە ياشۇ ھۆكۈمەتنى ئەۋەتكەن ئارقىلىق مۇشۇنداق ئىتتىپاقلىقنا ئېرىشتۈردى دېگەن.

2006يىلى قارىقاش توخولا يوغاچا مەسچىت ئىمامى ئابلىكىم قارىم مۇنداق دېگەن 10 ئىلگىرى ئۇرۇمچىگە يېقىنغا چىقىپ بىر ئاي تۇرۇپ بىر ئاي ئېچىپ ئىمە ئىش قىلىلا دېگەندە، ئۇ كىشى 20- كۈن ئىسلام داشۇنلۇك ئەلىمانىش ئاقلىيدۇق، 5 كۈن زاۋۇت كارخانا ئورۇنلارغا ئىكسكۇرسىيەگە ئاپادى، 5 كۈن قانۇن ئۆگەندۇق بۇ قانۇندا ئىمە دەيدېكەن دېگەنلە ھازىرقى ئەرەقلىيانتنى مۇزلەيدېكەن ماشىنا موتو دېگەندەك. ئەمدى قالىسلا ماسلاشمىسىق بولمايدېكەن ئەمەلى ئىمىلىق قىلغىلى قويمايدېكەن، ئەگەر بىز ئىمام بولىساق ئۇرۇق ئادەمنى ئىمام قىلىپ قويىدېكەن، ئەمدى شۇنا ماسلىشىلى دېدى.

2006- يىلى 6- ئايدىكى 21- كۈنى قىشقىر ۋىلايەتلىك 1- بېزا 14- كەنت 4- قورۇدىن ئىمامى ساۋىق جۈمە مەسچىتىنىڭ ئىمامى مۇنداق دېگەن، مىنىڭ بالىلىرىم ئاز بولغان بولسا شۇنىڭ مەكتىپىگە ئەۋەتمىتىم خۇدا خالىسا ھەربىرىڭلىكە بىر لوغازىمنى ئەۋەتىمەن. ھۆكۈمەت ھەرگىزمۇ بىزلەرنى خاتا بولغا باشلىمايدۇ. ھۆكۈمەتنىڭ گېپىگە كىرمىگەن ئادەم بارالاق.

ئى ئەزىز مۇسۇلمانلار بىز دىنى زاتلارنىڭ ئىش- ھەرىكەتلىرىنى ۋە ئۇممەتكە قىلغان تەبلىغلىرىنى كۆزىتى كۆرگىنىمىزدە شۇ نەرسە ئايدىڭ بولدىكى، ئۇلار ئاللە نىڭ ئايەتىنىڭ خىيانەت قىلىپ ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرنىڭ ۋارىسلىرى ئىكەنلىكىنى ۋۇجۇدلىرى ئۇنۇپ، ئۇممەتنىڭ ئۇلارغا قىلغان ئىشەنچلىرىنى يەردە قويۇپ، ئاللە نىڭ ئىتائەتىدىن چىقىپ ھەق يولىدىن يانغىلى ماسلاشتۇرۇشقا ھەرىكەت قىلىۋاتىتۇ، كاپىرلار دىنى يوق قىلمىشتا ھەرخىل شەيتان سوغىلىرىنى بىرىش قارشىلىق دىنى زاتلارنى ئۇزۇنگە كەتۈرۈپ قىلسا، ئۇلار ئاللە نىڭ ئازابىنى قىلچە ئويلاپمۇ قويمىغىنى، ماددىغا تاشلىنىپ ئۇممەت ئالدىدىكى مەسئۇلىيىتىنى ئىچىدىن چىقىرىپ كاپىرلارنىڭ مۇسۇلمانلارنى پارچىلىشىغا، يىرىنىڭ گۈزىشى بىرىگە ھالال كۆرسىتىپ زەربە بەرمەكچى بولغانلىقىغا، يان تاپاق بولۇاتىدۇ. بۇ ئائالمىش دىنى زاتلار ئاللە نىڭ ئازابى بىلەن نىمانچە ئويىنىدىغاندۇ – ھە ؟

ئى مۇسۇلمانلار مىلەر مادىي دۇنيا قارلاشنى ئۇزۇنگە ئۇزايدىم قىلىۋالغان ئاللە قا ئاسىيلىق قىلغۇچى، خىيانەتكار، مىلەرنى ۋە پەرزەنتىلەرنى ئاللە قا ئاسىي بولۇشقا ئۇندەپ، كومۇنىستىنىڭ پارتىيەگە ئىتائەت قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مادىي دۇنيا قارشىغا بېتەكلە ۋاتقان ئائالمىش دىنى زاتلارغا ئەگىشىپ دەۋرىڭ ئازابىغا مۇپتىلا بولماقچىمۇ؟ ياكى مىلەرنى ۋە پەرزەنتىلەرنى ھەلاكاتى پۈتكۈل بەشەرىيەتنى ئاللە قا ئىتائەت قىلدۇرىدىغان ۋە ئىسلام ئۇزۇمىنى تەبىقلاپ، ئىنسانىيەتنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى بەخت سائا دەتنى قولغا كەلتۈرىدىغان خەلىق، ۋە شۇ خەلىقنىڭ ئۇچۇن ھەرىكەت قىلۋاتقانلارغا ئەگىش ئۇلار بىلەن بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىپ ئاللە نىڭ ئاتا نەسىمىتى بولغان جەننەتكە ئېرىشىمىكچىمۇ؟

بۇ ھەقتە ئاللە تەئالا مۇنداق دەيدۇ. (قۇرئاننى بەرىنچى بولۇپ ئىنكار قىلغۇچى بولمىغىلار، ئايەتلىرىمنى ئەرزان باھالا سېتىۋەتمەڭلار. ماڭا تەقۋالىق قىلىڭلار . ھەقنى باتىلغا يېنى ئاللە نازىل قىلغان ھەقىقەتنى ئۇزەڭلار ئوبدۇرۇپ چىقىپ ئاندىن ئەرسىگە ئارلاشتۇرماڭلار. ھەقنى بىلىپ تۇرۇپ يوشۇرماڭلار.» 2-سۈرە 42،41- ئايەت

2006 - يىلى 7- ئايدىكى 30- كۈنى

بسم الله الرحمن الرحيم

شۆكرىنىڭ ماھىيىتى

بىزنىڭ پايدىلىنىشىمىز ئۈچۈن ياسىلىغان نېمىلەرنى ياراتقان،ھەممىسىنى شۇ نېمىلەرنى ياراتقان ئاللاغا شۆكۈر قىلىشىمىز لازىم. ئەگەر شۆكۈر قىلمىساق ئاللا بىزدىن رازى بولمايدۇ. ئاللا رازى بولمىسا ئۇ نېمىلەرنى بىزگە پايدىلىنىشقا بەرمەيدۇ. ئاللا بەرمىسە ئۇ نېمىلەرنى پايدىلىنىشقا ئىمكانىيىتىمىز بولمايدۇ. ئۇنداقتا شۆكۈر قىلىش ئاللا ئۈچۈن ئەمەس، بىزنىڭ ئۆزىمىز ئۈچۈن. ئاللا بىزدىن شۆكۈر قىلىشنى تەلەپ قىلىپ بىزنى ئازابلىماقچى ئەمەس، بىزنى ئازابلىسا ئاللانىڭ ئۆزىگە زىيادە پايدىسى بولمايدۇ. ئاللا بىزنى ئازابلىسا ئاللانىڭ ئۆزىگە زىيادە زىيىن

بسم الله الرحمن الرحيم

تۇرنەك ۋە نەمۇنە

ئىسلامدىكى دەۋەت قىلىشنىڭ ئاساسى ۋاسا ، دەۋەت قىلىشى ئۈلەن يەنى خەلىپىلەر ۋۇنىڭ ئۈستىگە ئۈستۈن ئىبارەت. خەلىپىلىكنىڭ ئەسلى ، ئۈلەن ئىجمە ئىسلامنى تەنتىق قىلىق. ئۈلەن سوبىتلەر ئىچىدە ئەڭ ئۈلۈغ ۋە ئەڭ ئۈستۈن ئىبارەت. مانا بۇ ئىش رەسۇلۇللاھ مەدىنىدە ئىسلام ئۈلىنى قۇرغاندىن تاكى تاخىرقى ئومىنى خەلىپىلىكگە قەدەر پۈتكۈل خەلىپىلىك تارىخى جەريانىدا خەلىپىلىك ئىختىلىغا يەنىن ئىز چىل ئىلىپ بارغان كىشىلەر ، ئۇلار ۋە ئۇلۇغ خەلقلەرنىڭ ئىسلامغا كىرىشىنى مەيدانغا كەلتۈرگەن كىشىلەر. خەلقلەرنىڭ ئىسلامغا كىرىشى ، يەنىن مىلادى 1924 -يىلى خەلىپىلىكنىڭ يەقىلىشى يەنىن ۋە مۇھىم ئىش تۇ خالىي قالمىغانلىقىدىن ئىبارەت ۋاسىتە ، ئەمە ئۇ چۈن خەلىپىلىك يەقىلىقىدىن كېيىن خەلقلەرنىڭ ئىسلامغا كىرىشى تۇ خالىي قالمىغانلىقىدىن ئىبارەت ۋاسىتە ، ئەمە ئۇ چۈن خەلىپىلىك يەقىلىقىدىن كېيىن خەلقلەرنىڭ ئىسلامغا كىرىشى تۇ خالىي قالدىمۇ؟

الله تائالا ئىنسانى (ئەينى جۇملىسىدىن بىلەن) يارالتى. ۋە ئىنسانى مادەدىن ئىبارەت ۋە ھەر بىر قىلىنغان ئىبارەتگە ۋاقتى ئۈستىگە ئۈستۈن ئىبارەت. ئەگەر ھەر بىر قىلىنغان ئىبارەتنى كۆزىمە ، ئۇنىڭ يارالغىنا ئىشتۇ. ۋە ئۇ مادە جۇنۇقتا تەنتىق قىلىق. ئۇنىڭدا ئۇ ئىبارەت ياخشى ۋە يارامىق ۋاسا ، ئۇنى ياخشى كۆرۈپ ، ئۇنىڭغا ئىلىق ۋاسىق. (ئۇنىڭغا ئىشتۇ) لېكىن ئۇ كىشى ئەگەر مانا بۇ ھەر بىر قىلىنغان ئىبارەتنى ياخشا بىر كىشى ياكى بىر توپ كىشىلەر ئىبارەتنى ئاڭلىسا ، ئاڭغا ئۇنىڭ يارالغىنا ئىشتۇ ، ئۇ مادە جۇنۇقتا تەنتىق قىلىق مۇمكىن. ئاڭغا ئىشتەمەسلىگى ۋە تەنتىق قىلمايدىغان مۇمكىن. ھەتتاكى ئۇ كىشى گەرچە ئىشتۇ ، تەنتىق قىلمۇ ، ئۇنىڭ ئىشتۇ ۋە تەنتىقى ئۇ ئىبارەتنى كۆرگەن ۋە ئۇنى ھەر بىر قىلىنغان ئىبارەتنى ياخشى كۆرۈپ ئۇنىڭغا ئىلىق ۋاسىق. ئۇ مۇنازىرە تەلەپ قىلمايدىغان ، ئەڭ دەپ ئۇ چۈنى ئىلىق. ئىنسانى تەبىئى خۇسۇسىيەتلەر يەنىن بارلىق. ئۇنىڭدا ئۇ يۇقۇرقى سۈيەتنى يارالغان الله تائالا ئۇنىڭ كەرەمىلە ئاجىزلىگى ئىسلام شەرىئىتى ئارقىلىق ، ئۇنىڭغا ئىسلامغا مەجبۇرلىمىدى. ئۇ ئىسلامغا شەرىئىتى يەنىگۈزۈشكە بۇيرۇدى. الله تائالا مۇنازىرىنىڭ ئاجىزىي مۇھىممە ، ئەلەيھىسسالامغا ۋ شەرىئىتى بىر ئۇلۇغلە مۇ جەسىم قىلىشى بۇيرۇدى. مانا بۇ مۇجەسسەم قىلىشى بۇيرۇدى. ئۇنىڭغا ئىسلام شەرىئىتى ئارقىلىق ، ئۇنىڭغا ئىسلامغا رەسۇلۇللاھ ئەلەيھىسسالام ئۈلەن قۇرۇلۇشتا ئىنگىرى دەۋەت قىلىشى بۇيرۇدى. مانا بۇ مۇجەسسەم قىلىشى بۇيرۇدى. ئۇنىڭغا ئىسلامغا ئەلەيھىسسالام ئۈلەن قۇرۇلۇشتا ئىنگىرى دەۋەت قىلىشى بۇيرۇدى. مانا بۇ مۇجەسسەم ۋۇنىڭ ئىچىدە كۆشۈل ئىسلامغا ئەلەيھىسسالام مەككىدە كۆشۈلەرنى ئىسلامغا دەۋەت قىلىپ ، 13 يىل تۇردى. ئۇنىڭغا ۋە ئۇنىڭ ئەجىدىن يەنىن 300 نەچچە كىشىلا ئىمان ئېيتتى. لېكىن يەنىمىز ۋاسا ، بىز يۇقىرقىدا دېگىنىمىز دەك ، ئىسلامنى ھەر بىر قىلىنغان ۋە مادەدى ئەرسىلەرگە ئۈستۈن- ئەرسىلەرنىڭ ۋە يەنىن يەكرەنىرىن ئىبارەتنى ھەر بىر قىلىنغان ئەرسىلەرگە ۋاقتى ئۈستىگە ئۈستۈن قىلىشنى تارقاتقا (يەنى ۋ ئەرسىلەرنىڭ مۇجۇتۇقى ، راسىقى ۋە پارامىقلىقى ۋۇيغا يەتكەن ۋاسىق) كۆپ كۆ چۈنكە ۋە ئاسان ۋاسىقان ئەينى خۇسۇسىيەتكە ئىگە قىلىنغان ھالنا پارامىقلىقىدىق. مانا بۇ الله تائالا ئىنسانا خۇسۇسىيەتنى قەلب پارامىقان ئەينى پەيغەمبىرى ئۈلەن ئىسلامنى ھەر بىر قىلىنغان مادەدى ۋۇنىڭ ئىچىدە ئۈلەنلەر ۋۇنىڭ ئىچىدە ئۈلۈغلەر ئەلەيھىسسالام ئۈلەن قۇرۇلۇشتا ئەڭ ئۈلۈغ ۋە ئەڭ ئۈستۈن ئىبارەت. ئۇنىڭغا ئىسلامغا ئەلەيھىسسالام ئۈلەن قۇرۇلۇشتا ئەڭ ئۈلۈغ ۋە ئەڭ ئۈستۈن ئىبارەت. ئۇنىڭغا ئىسلامغا رەسۇلۇللاھ

يۈزىرى قىلىدۇ. الله قىلغانلىرىڭلار دىن تولۇق ھەۋەر دار دۇر.»

ئەي مۇسۇلمان قېرىندىشىم! ئەگەر سەن ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام بىرلىگەنلەرنىڭ ھەرىجىنى

بسم الله الرحمن الرحيم.

ئۇلۇمنىڭ ماھىيىتى:

ئۇرغۇن كىشىلەر ئۇلۇم بىر بولسىمۇ ئۇنى بەيدا قىلىدىغان سەۋەبلەر كۆپ دەپ قارايدۇ. شۇڭا ئۇلار ئۇلۇم بىر لېكىن ئۇنى مەيدانغا ئېلىپ چىقىدىغان سەۋەبلەر ئۇرغۇن دەپ ئېيتىشىدۇ. شۇڭا ئۇلار بەزىدە ۋاباننى ئۇلۇمنى مەيدانغا ئېلىپ كىلىدىغان كىسەل دىسە، بەزىدە بىچاق تىقىشنى ئۇلۇمنى ئېلىپ كىلىدۇ دېيىشىدۇ. يەنە بەزىدە ئېتىشمى، ئوتنا كۆيۈشتى، باشنى تەندىن جۇدا قىلىشنى ۋە ئۇنىڭدىن باشقىلارنى بىۋاستە ئۇلۇمنى مەيدانغا ئەكىلىدىغان (يەنى ئۇلۇمنى مەيدانغا ئېلىپ چىقىدىغان) سەۋەب دەپ ئىشقاد قىلىشىدۇ. ئەنە شۇ سەۋەبتىن ئۇلار مۇشۇ نەرسىلەر (ئىشلار) ئۆلۈمنىڭ سەۋەبى بولغانلىقى ئۈچۈن قاچاتكى مۇشۇ ئىشلار يۈزبەرسە ئۇلۇم قەتئى مالىدا مەيدانغا كىلىدۇ، بۇ ئىشلار يۈز بەرمىسە ئۇلۇم مەيدانغا كەلمەيدۇ دېگەن قاراشلارنى بەب تارتماستىن، ئىكىلەنمەستىن ئوپ ئۇچۇق ھالدا ئوتتۇرغا قويدۇ. ئۇلارنىڭ مۇشۇ قاراشلىرى (نەزىريەلىرى) ئىنسانىنىڭ ئالاھىدە [illegible] ئۇلۇمنى ئېلىپ كىلىدىغان ئامىللارنى ئۆزىنىڭ ئىلمىي تەجرىبىلىرى ئۈچۈن ئېيتىپ بېرىدىغان ئوخشاش مەنبەلەرگە ئايلاندۇرۇپ قويىدۇ.

ئەسلىمەتتە ئۇلۇم بىر بولغاندەك ئۇنىڭ سەۋەبمۇ بىر (يەنى ئەجەلنىڭ ئۆزگۈچى) دېگەنلىكى، ئۇلۇمنى بۇ ئاللاھ ئېكەنلىكى، ئۇلۇمنى بۇ ئاستە بەيدا قىلغۇچىمۇ بېكىگە بېگانە ئېكەنلىكى قىل سىغمىس ھەقىقەت. بۇنىڭ دەلىلى شۇكى بىر نەرسىنى سەۋەب دېيش ئۈچۈن ئۇ نەرسە قەتئى ھالدا مۇسەببەتنى كەلتۈرۈپ چىقىرالىشى لازىم. مۇسەببەپ ئەنە شۇ سەۋەبنىڭ ئۆزىدىنلا (باشقىسىدىن ئەمەس) مەيدانغا كىلىشى لازىم. ئەگەر ئۇنداق بولمايدىكەن ئۇنداقتا ئۇ ئالاھىدە مۇھىيەت ۋە شارائىتلارغا خاس بولغان ئالاھىدە ھالەتلەردۇر. شۇڭا ئىش ئۇنىڭدا يەزىدە يۈز بەرمەيدۇ. ئالايلۇق: جانلىقلاردىكى ھەرىكەتنىڭ سەۋەبى ھايات ئېكەنلىكىدا ھايات بولمىدىكەن ھەرىكەت بولمىدۇ. ھايات بۇقايىدىكەن ھەكەت بۇقايىدۇ. ئىنسىركىيە مۇئۇرنى «ئەدرىنالىن»دۇرىغان سەۋەبتۇر. دېمەك ئىنسىرگىيە بولمىدىكەن مۇئۇر ھەرىكەتلەنمەيدۇ. ئىنسىرگىيە بولمايدىكەن ھەرىكەت بولمايدۇ. يامغۇرنىڭ ئوسۇملۇقنى ئوندۇرۇشى بۇنىڭدا ئوخشىمايدۇ. چۈنكى يامغۇر ئوسۇملۇقنى ئوندۇرغان ھالەتتۇر. سەۋەب ئەمەس. بۇنىڭ بىلەن ئەسلى شۇكى ئوسۇملۇقنىڭ ئونىشى يامغۇرغا قاراشلىق ئەمەس. شۇڭا يامغۇر ياغمىسمۇ بەزىدە ئوسۇملۇك ئونەيدۇ. بەزىدە يامغۇر ياغمىسمۇ مۇل بەردە ئوسۇملۇك ئونۇپبېرىدۇ. مەسىلەن: الزرع الصنيقى ( ) غا ئوخشاش ئۇيامغۇر ياغمىسمۇ ئوندۇ. شۇنىڭدەك ۋاباكىسلى. [illegible] ئىش، ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئىشلار بەزىدە ئۇلۇم ھادىسىنى بەيدا قىلىدۇ بەزىدە بەيدا قىلمايدۇ. ئۇلۇم بەزىدە مۇشۇ ئىشلارنىڭ بىرمۇ-بىرمۇ يۈز بەمەيمۇ ئۇلۇم كىلىدۇ.

ئۇلۇم بەيدا قىلغان ئۇرغۇن شەرتلەرنى ۋە ئۇلۇمنىڭ ئۈزىنى ئىنچىكە تەكشۈرۈپ باققۇچى ئەنە شۇلاردىن ئەمىلى، قەتئى ھالدا شۇنداق نەتىجىگە ئىرشىدۇكى مۇشۇ ئىشلاردىن بەزىدە ئۇلۇم ھاسىل بولىدۇ، بەزىدە ئۇلۇم ھاسىل بولمايدۇ، بەزىدە بۇ ئىشلار يۈز بە رمەي ئۇرۇمۇ ئۇلۇم كىلىدۇ. مەسىلەن ئالايلۇق بىرىر كىشىگە ئۇلۇمگە ئېلىپ بارىدىغان دەرىجىدە بېچاق تىقىلىدۇ، دۇختۇرلار ئۇ ئۇلىدۇ دەپ يەكۈن چىقىرىدۇ، پارلاغچى شېالىق تېپىپ ساقىيىپ ئۇلمەيدۇ، بەزىدە سەۋەبسىزمۇ ئۇلۇم يۈز بېرىدۇ. يەنى كىشىلەرنىڭ يۈركى تۇيۇقسىز توختاپ قالىدۇ.دە ئۇلۇپ كىتىدۇ. دۇختۇرلار ئۇلۇم ھالىنى كەلتۈرۈپ چىقارغان بۇ يۈرەك توختاشنىڭ سەۋەبىنى ئۇنچە ئىنچىكە تەكشۈرسىمۇ ئىنسانلاپ چىقالمايدۇ. شۇنىڭغا ئوخشاش دۇختۇرلار بىلىدىغان ھەممە دۇنيادىكى ئورغۇن [illegible] دۇختۇرخانىلار گۇۋاھلىق بەرگەن ئورغۇن ھادىسلەر بارىكى دۇختۇرلار بەزىدە كەسكىن [illegible] ئۇرۇنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ دەپ يەكۈن چىقىرىدۇ ئوخشى ئەمەس. بەزىدە ئۇيۇقسىز ئولوم يۈز بېرىدۇ. ئۇنىڭ قانىسى سەۋەبىنى يۈز بەرگەنلىكىنى ئىشلاپ چىقالمايدۇ. شۇڭا ئۇلار تەبابەت نوقتىسىدىن ئېيتقاندا؛ بۇ كىسەلنى دەۋالىغىلى بولمايدۇ، (ئۇنىڭ ئۆستىگە بىزنىڭ ئىلمىمىز بۇنىڭغا كەچىللىك قىلمىدۇ دېيىشىدۇ. لېكىن بۇ كىسەل ساقىيىپ قالىدۇ. ئۇلار بەزىدە پالانى خەتەردىن قۇتۇلدى ئۇ ساقىيىپ كىتىدۇ، ئەمدى ئۇ سىرگۈچىلىكى قالمىدى دېيىشىدۇ. ئەكسىچە ئۇ كىسەل ئۇيۇقسىز ئۇلۇپ كىتىدۇ.

مانا بۇلارنىڭ ھەممىسى كىشىلەر ۋە دۇختۇرلار ئەمىلى كۆرگەن، گۇۋاھلىق بەرگەن، ھىس قىلغان ھەقىقى ۋەقەللىق. مانا بۇلارنىڭ ھەممىسى ئىنىل رۇھىن ھالدا ئىسپاتلاپ تۇرۇپتۇكى بۇ نەرسىلەرنىڭ (يەنى ھادىسىلەرنىڭ) ھېچ قايسى ئۇلۇمنىڭ ھەقىقى سەۋەبلىرى ئەمەس. سەۋەبى شۇكى ئەگەر بۇلار ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى بولغان بولسا ئۇلۇم شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە يۈز بەرگەن ياكى ئونگىسىز يۈز بەرمىگەن (يەنى ئونگىدىن باشقا) ھىس قىلىندىغان سەۋەبسىز يۈز بەرمىگەن بولاتتى. ئەگەر ئۇنداق بولمىغان بولسا ئۇلار ئۇلۇم شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە يۈز بەرگەن ياكى ئونگىسىز يۈز بەرمىگەن (يەنى ئونگىدىن باشقا) ھىس قىلىندىغان سەۋەبسىز يۈز بەرمىگەن بولاتتى. بۇلار ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى بولماستىن ئۇلۇم يۈز بېرىدىغان ھالەتلەر يۈز بەرگەن ھامان بىرىر قېتىمغۇ كىچىكەمۇ ياكى بىرىر قېتىمغۇ ئونگىسىز ئۇلۇم يۈز بەرمىگەن بولاتتى. بۇلار ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى بولماستىن ئۇلۇم يۈز بېرىدىغان ھالەتلەر ئىكەنلىكى، ئۇلۇمنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان ھەقىقى سەۋەب بولسا، ئۇ بولماستىن ئونگىدىن باشقا ئىكەنلىكىگە قەتئى يەكۈن چىقىدۇ.

[illegible] ئۇلۇم يۈز بېرىدىغان سەۋەبلەر ئەمەس ھالەتلەر ئىكەن. چۈنكى بۇنىڭسىزمۇ ئۇلۇم ھاسىل بولدى. لېكىن بۇ يەردە ئىنىل ھىس قىلىندىغان رىئال بولغان سەۋەبلەر بارىكى ئۇ يۈز بەرسە قەتئى ئۇلۇم يۈز بېرىدۇ. بۇنىڭدىن ئۇزگىچە بولمايدۇ. ئۇنداقتا ئۇ ئۇلۇمنىڭ سەۋەبمۇ؟ مەسىلەن ئالايلۇق. باشنى كەسسە ئەندىن جۇدا قىلغانغا ئوخشاش. مانا بۇ ھاسىل بولسا قەتئى ھالدا ئۇلۇم كىلىدۇ. ئۇزگىچە بولمايدۇ. بۇرەك ئوختىسا قەتئى ھالدا ئۇلۇم يۈز بېرىدۇ. ئۇزگىچە بولمايدۇ. بۇ ۋە بۇنىڭغا ئوخشاش ئىنسان جىسمىنىڭ بىر قىسىم ئەزالىرى بارىكى ئونگىدىن ئايرىلسا قەتئى ھالدا ئۇلۇم ھاسىل بولىدۇ. ئۇنداقتا ئۇ ئۇلۇمنىڭ سەۋەبمۇ؟! ياق قېلىچ بىلەن بۇيۇنىنى چېپىپ باشنى ئەندىن جۇدا قىلىش ئۇلۇم ھالەتلىرىدىن بىر ھالەت بۇلۇپ ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى ئەمەس. ۋاھا كەزالار... باش كەسىش، بۇرەك ئوختاش قاتارلىق ئىشلاردىن ئۇلۇم ھاسىل بولغان ئورۇنلۇق ئىمە ئۈچۈن ئۇنى ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى دەپ ئېتىمايمىز؟!

بۇنىڭ جاۋابى شۇكى- باشنى كەسىپ ئەندىن جۇدا قىلىشنىڭ ئۆزىدىنلا ئۇلۇم ھاسىل بولمايدۇ. ئىنىل قىلىپ ئېيتقاندا: بۇيۇندىمۇ ئۇلۇم ھاسىل بولمايدۇ. باشنىمۇ ئۇلۇم ھاسىل بولمايدۇ. بەلكى سىرتقى بىر كۈچنىڭ تەسىرىدىن يۈز بېرىدۇ. شۇڭا باشنى كەسىپ ئۇلۇم سەۋەبى بولماستىن، بەلكى باشنى كەسىشتىن ئىبارەت ھەرىكەت كىشى گۇمانى سەۋەب بولۇپ باش كەسىشنىڭ ئۆزى ئەمەس. چۈنكى [illegible] سىرتقى تەسىرىدىن يۈز بېرىدۇ. سۇنۇشنىڭ يۈرەكنى بوغىشىغان سەۋەبمۇ ئۇلۇمنىڭ گۇمانى سەۋەب بولۇپ باش كەسىشنىڭ ئۆزى ئەمەس. چۈنكى ئۇنىڭ ئۇنىڭ ئۈزۈلۈپ سىرتقى تەسىرىدىن يۈز بېرىدۇ. سۇنۇشنىڭ يۈرەكنى بوغىشىغان سەۋەبمۇ ئۇلۇمنىڭ گۇمانى سەۋەب بولۇپ يۈرەك توختاشنىڭ ئۆزى ئەمەس. چۈنكى ئۇنىڭ ئۇنىڭ ئۈزۈلۈپ سىرتقى تەسىرىدىن يۈز بېرىدۇ. سىرتقى كۈچنىڭ تەسىرىدىن بولىدۇ. مۇشۇنىڭدىن شۇنداق بەكۈن چىقىرىش مۇمكىنكى باش كەسىش ياكى يۈرەك توختاپ قېلىش؛ ئۇلۇمنى بەيدا قىلغان مۇنداق گۇمانى سەۋەب. شۇڭا بۇ يەردە ئۇلۇمنىڭ گۇمانى سەۋەبى بەقەتلا سىرتقى تەسىر دېگەن گۇمان قالىدۇ.

ئاشۇنىڭ قىلىپ. ئاللا نەرسىلەردە خۇسۇسىيەتلەرنى يارالغان. ئەگەر بۇ خۇسۇسىيەت يۇقالسا ئۇنىڭ تەسىرى (ئالامىتى) يوقايدۇ. خۇسۇسىيەت شۇ خۇسۇسىيەت مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدىغان شەيئىنىڭ مەۋجۇت بولۇشى بىلەن مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدۇ. ئالايلۇق: ئاللاھ كۆزدە كۆرۈشنى يارالغان. قولاقتا ئاڭلاشنى، تىرۇمدا ھىس قىلىشنى، ئوتنا كۆيدۈرۈشنى، لىمۇندا چۈچىمەللىكنى،يارالغان. ۋاھا كەزالار... نەرسىلەرنىڭ مۇشۇ خۇسۇسىيەتى ئۇ نەرسىلەرنىڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرغانلىقىنىڭ ئەينى ئەتىجىسىدۇر. دېمەك كۆيدۈرۈشنى، لىمۇندا چۈچىمەللىكنى،يارالغان. ۋاھا كەزالار... نەرسىلەرنىڭ مۇشۇ خۇسۇسىيەتى ئۇ نەرسىلەرنىڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرغانلىقىنىڭ ئەينى ئەتىجىسىدۇر. دېمەك خۇسۇسىيەت ئۇ نەرسىنىڭ سۇيۇقلۇقى بولغان سۇيەتلىرىدىن بىرى ئىسسىقلىق. مەسىلەن سۇنىڭ ئەينى سۇيۇقلۇق، ئۇنىڭ خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىرى سۇۋاڭلاقى قاندۇرۇش. مانۇرنىڭ ئەينى سۇيەتلىرىدىن بىرى ھەرىكەت، ئۇنىڭ خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىرى ئىسسىقلىق. يۇرەكنىڭ ئەينى سۇيەتلىرىدىن بىرى سۇۋاڭلاقى قاندۇرۇش. مانۇرنىڭ ئەينى سۇيەتلىرىدىن بىرى ھەرىكەت، ئۇنىڭ خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىرى ئىسسىقلىق،ھايات قاتارلىقلار نەرسىلەرنىڭ ئەينى سۇيەت (ئالامەتلىك) لىرىدىن بولغان بىر سۇيەت بولۇشى بىلەن بىرگە خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىرى ھايات. دېمەك قاندۇرۇش، ئىسسىقلىق،ھايات قاتارلىقلار نەرسىلەرنىڭ ئەينى سۇيەت (ئالامەتلىك) لىرىدىن بولغان بىر سۇيەت بولۇشى بىلەن بىرگە خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىرى ھايات. دېمەك قاندۇرۇش، ئىسسىقلىق،ھايات قاتارلىقلار نەرسىلەرنىڭ ئەينى سۇيەت (ئالامەتلىك) لىرىدىن بولغان بىر خۇسۇسىيەتتۇر. دېمەك نەرسىلەردىكى خۇسۇسىيەتلەرنىڭ مەۋجۇت بولۇشى ئوخۇسۇسىيەتنىڭ ئەسىرىدىن (يەنى بولغان) (ئۇ نەرسىنىڭ) خۇسۇسىيەتلىرىدىن بولغان بىر خۇسۇسىيەتتۇر. دېمەك نەرسىلەردىكى خۇسۇسىيەتلەرنىڭ مەۋجۇت بولۇشى ئوخۇسۇسىيەتنىڭ ئەسىرىدىن (يەنى بولغان) ئەنەلىنىڭ (ئىش ھەرىكەت) سەۋەبى بولمايدۇ.

شۇنىڭدىن شۇنداق يەكۈن چىقىرىۋكى خۇسۇسىيەتنى يوق قىلىش ئۈچۈن ئەسىرلەرنى مەيدانغا كەلگەن ئىش ھەرىكىتە يۈقىلىشنىڭ سەۋەبى بولمايدۇ. شۇنداق بىكەتلىك ئۇنىڭ كۆيدۈرۈش خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقىلىشى كۆيدۈرۈشى يەيدا قىلىشقا يېتەرلىك ئەمەس. دېمەك كۆيدۈرۈش خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقىلىشى كۆيدۈرۈشنىڭ مەيدانغا كېلىشىنىڭ سەۋەبى يۇقۇشقا يارىمايدۇ. ئۇنىڭ كۆيدۈرۈش خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقۇشى كۆيدۈرۈشنى يەيدا قىلمىغانلىقى، ئۇنىڭ كۆيدۈرۈش خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقىلىشى يۇقىلىشنىڭ سەۋەبى بولمىغانلىقى، ئۇنىڭ كۆيدۈرۈش خۇسۇسىيىتىنىڭ يوق بولۇشى يۇقىلىشنىڭ بولماسلىقىنىڭ سەۋەبى ئەمەس. شۇنىڭدەك يۇرەكتىكى ھاياتلىق خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقىلىشى ھاياتلىق خۇسۇسىيىتى، ھاياتلىق سەۋەبى يۇقۇشقا يارىمايدۇ. ھاياتلىق خۇسۇسىيىتىنىڭ مەۋجۇت يۇقىلىشى ھاياتنى يەيد قىلىشنىڭ سەۋەبى بولمىغان ئىكەن. دېمەك يۇرەكتىكى ھاياتلىق خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقۇلىشى ھاياتلىق يۇقۇلىشنىڭ سەۋەبى ئەمەس. شۇڭا يۇرەكنىڭ خاسۇسىيىتىنىڭ يۇقۇلىشى ئۇنىڭ يۇقۇلىشى ئۈچۈن يېتەرسىز. ئۇنداقتا يۇرەكنىڭ خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقۇلىشى دەپ ئېيتىلغانى بولمايدۇ، بەلكى ئەسىلىدە خۇسۇسىيىتىنىڭ يۇقىلىشقا سەۋەب بولغىنى، ئۇ ئەسىلدىن ئاشقىرى (ياشقا يېتى) ئىش. ئەسىلدە خۇسۇسىيىتى يوق قىلغان يۇ ئاشقى ئىش (كۈچ) ئۇ ئەسىلدە خۇسۇسىيىتى يوق قىلىپ. ئۇ ئەسىلدە ئۇزىنى قالدۇرۇپ قويمايدۇ. ياكى ئۇ ئەسىنى يوق قىلىش يېلەن بىرگە ئۇ ئەسىلدە خۇسۇسىيىتىمۇ يوق قىلىدۇ. دېمەك خاسۇسىيىتى يوق قىلغان ياكى ئۇ ئەسىلدە ئۇزىنى يوق قىلغان ياكى ئۇ ئەسە بىلەن ئۇنىڭ خۇسۇسىيىتى يوق قىلغان ئەسە (كۈچ) بولسا خۇسۇسىيەتنى ئېيتىپ كەتكەن سەۋەبتۇر. ئەسىلدە ئۇزى ئۇنىڭ خۇسۇسىيىتى ئېيتىپ كتىدىغان (يوق قىلىدىغان) سەۋەب ئەمەس. ئەندە ياشىنىڭ بولۇشى، يۇرەكتىكى سۇلۇقنى ھاياتلىق خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىر خۇسۇسىيەت بولغانلىقى ئۈچۈن ياشىنى ئەندىن جۇدا قىلىش، يۇرەكتىكى توختىشى ئۇنىڭ سەۋەبى ئەمەس. بەلكى ياشىنى يوق قىلىش يېلەن ئۇنىڭ خۇسۇسىيىتى يوق قىلغىنى، يۇرەكنى توختىتىش يېلەن ئۇنىڭ خۇسۇسىيىتى يوق قىلغىنى دېگەنلەر گۇمانى سەۋەبتۇر. بەلكى ياشىنىڭ ياكى يۇرەكنىڭ توختىشى ئەمەس. شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇنىڭ مۇقىتى سەۋەبى ياش كىشى، ئۇرەك توختاشنى ئايرىدە [illegible] ياكى ھاياتلىق ئۇنىڭ يۇقىلىشى يەيدە سەرتتى سەۋەبتىن ھايات ئەزالىرىنىڭ خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىر خۇسۇسىيەت يۇلۇپ ئەزانىڭ يۇقىلىشر ئۇزىدىن بولماي بەلكى ئۇ خۇسۇسىيەتنى يوق قىلىدىغان ياكى ئۇنى يوق قىلىدىغىنى ياكى ئۇنىڭ يېلەن خۇسۇسىيەتنى بىرگە يوق قىلدىغىنى سىرتتى ئەسىردۇر. شۇنىڭدەك ئاشقى ئەسىر ئۇنىڭ سەۋەبى ئەمەس. چۈنكى ئەقل ۋاقىسى ئەيىمدىن شۇنداق ئىسپاتلاندىكى بەزىدە ئاشقى ئەسىر مەيدانغا كەلسىمۇ ئۇنىڭ ھاسىل بولمايدۇ. يەزىدە سىرتتى ئەسىر مەيدانغا كەلمەي ئۇزۇيمۇ، ئۇنىڭ ھاسىل بولىدۇ. سەۋەب بىكەن چۈنكى مۇسەببەتنى مەيدانغا كەلتۈرۈپ چىقىرىشى لازىم. دېمەك بۇ يەردە مۇسەببەتنى (ئۇنىڭ) كەلتۈرۈپ چىقارغان ھەقىقى سەۋەب يۇنەرسىلەردىن ياشقا ئەرسە ئىكەنلىكىدىن ياشقا ئەرسە قالمىدى. بۇ ھەقىقى سەۋەبنى ئەقىلنىڭ بىلىپ يېتەلىشى مۇمكىن ئەمەس. چۈنكى ئۇنى ھىس قىلغىلى بولمايدۇ. شۇڭا بىزگە ئۇنى ئالا ئۇزى خەۋەر بىرىشى. بۇ ئۇنىڭ ھەقىقى سەۋەبى بولغان بۇ خەۋەر بىزنىڭ ئىمان كەلتۈرۈشىمىز ئۈچۈن سۆزىتى ھەم ئالاھىتى ئەتىنى ئەيلى پاكىت بىلەن ئىسپاتلىنىشى لازىم. چۈنكى ئۇ ئەقىدىلەر جۇملىسىدىن ئەقىدىلەر چۇقۇم ئەتىنى ئەيلى بىلەن ئىسپاتلىنىشى لازىم. ئالاھ بىزگە تۇرغۇنلىقنى [illegible] ئۇنىڭ سەۋەبى ئەجەل ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭدىكى زاتنىڭ ئۇزى ئىكەنلىكىنى خەۋەر قىلدى. دېمەك ئۇنۇم ئەتىنى ھالدا ئەجەلنىڭ (ئۆشىشى بىلەن) ھاسىل بۇلىدۇ. مۇنداق ئۇزگىچە بولمايدۇ. دېمەك ئۇنۇمنىڭ ھەقىقى سەۋەبى ئەجەل. ئۇنىڭدىكى زات ئالاھدۇر. شۇڭا ئۇنۇمنى بۇزاستە يەيدا قىلغۇچى ئالاھتۇر. بۇ ھەقتە نورغون ئايەتلەر كەلگەن. ئالاھ مۇنداق دەيدۇ: «وما كان لنفس ان تموت الا باذن الله كتابا مؤجلا» ئالاھ ئۇنۇم بۇز بەردىغان ئىنىق بەلگىلىگەن ۋاقىتنى (ئەجەلنى) بىكىتكەن (بېرىپ قويغان) بۇلۇپ (ئۇنۇم ئاشۇ ۋاقىتتىن) ئىلگىرى كىمىن بولماي ھاسىل بولىدۇ. «الله يتوفى الا نفس من موتها» ئۇ ئالا ھەرىىر جانىي ئۇنۇش ۋاقتى كەلگەندە ئۇنۇتۇردىغان زاتتۇر. دەيدۇ ئالاھ جانىي تارتىپ ئالىدىغان زات. «ربي الذي يحيي ويميت» ئۇ ئالاھ بۇزاستە ئۇزى يارىتقۇچى ھەمدە يەيدا قىلغۇچىدۇر. ئۇنۇمنىڭ سەيدانغا كېلىپ چىقىۇچىمۇ يەقەت ئالاھدۇر. «والله يحيي ويميت » ئالاھ دەيدۇ. (ئالاھ ئۇنۇتۇردۇ، تىرىلدۇرىدۇ) ئالاھ بۇزىنىڭ بىلەن كاپىرلارغا رەددىيە بەرگەن (ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئۇلارنىڭ قېرىنداشلىرى ئۇرغىرسىدا مۇنداق سۆزلەرنى قىلمىشقان كاپىرلار (مۇناپىقلاردىن) بولماڭلار. ئۇلار ئۇ تىجارەت ئۇچۇن سەپەر قىلغانلار ياكى غازاتا چىقىقانلار بىز بىلەن بىرگە تۇرغان (ئۇ ئىشلارنى) قىلمىغان بولسا ئۇلمەيتتى. ئالاھ ئۇلارنىڭ قىلىدە ئۇلارنىڭ ئۇلگە ئىشنى ۋە ئۇنۇتۇرۇلگەنلىكىگە تارتا ھەسرەتنى قىلدىغان (ئىشقادنى) قىلدى. ئالاھ «ئۇنۇتۇدۇ، تىرىلدۇرىدۇ» يەنى ئىش ئالاھنىڭ قۇلىدادۇر. ئۇ يەزىدە مۇساپىر غازىلارنى ھايات ئۇچۇن [illegible] ھايات ئايروۇپ ئەيلىدۇ، ئالاھ ئەيلەيدۇ مۇئمىنمۇ، چەكمەن ئاجىلچىمۇ خالىغاندەك ئۇنۇتۇردۇ. (سىلەر قايسى يەردە بولساڭلار سىلەرنى ئەكسىر ئۇلۇم ئايدۇ ئەرچە سىلەر (ئەچچە قات) مۇستەھكەم قۇرغانلار ئىچىدە بولساڭلارمۇ. (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى (كاپىرلارغا) سىلەرنى سىلەرگە ۋەكىل قىلىنغان ئۇلۇم پەرىشتىسى ئۇلتۇرىدۇ. ئەنىسى ئالاھ كاپىرلارغا جازاۋەن ئۇلار رەببىلىرىگە قايتقۇچىلاردۇر. يەقمىدا ئالاھ ئۇلارنى ئۇلتۇرىدۇ. شۇ چاغدا ئالاھ ئۇلارغا ئۇلۇم پەرىشتىسىنى، ئۇلارنى ئۇلتۇرۇش ئۇچۇن ئەۋەتىدۇ (ئى مۇھەممەد! ئۇلارغا ئېيتقىنكى سىلەرگە ۋەكىل قىلىنغان ئۇلۇم پەرىشتىلىرى سىلەرنى ئۇلتۇرىدۇ. ئاندىن كېيىن سىلەر رەببىگلارغا قايتىسىلا!) يەنى سىلەرنىڭ خالىغىنىڭلارنى ئېيتىپ چىقىپ كىتىدۇ. ئوقى ئىنك ھەنسى (روھنى ئۇنۇتۇلەي ئېيتىپ چىقىپ كىتىشتۇر.) (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى سىلەر قاچقان ئۇلۇم، شەكسىز سىلەرگە مۇلاقات بۇلىدۇ. سىلەر ئۇنىڭدىن قاچقان ئۇزەڭلارنى تارتقان ئۇلۇمدىن سىلەرنىڭ تۇرقىشىگلار سىلەرنى قۇتۇلدۇرالمايدۇ. سىلەرنىڭ ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇپ (قالارمىزىكىن دەپ قىلغان قۇرۇق خىيالىڭلار) بىلەن قىلغان كۆپۈرلىقىڭلار بىلەن ئۇنىڭدىن قېچىپ قۇتۇلالمايسىلەر. ئۇ چۇقۇم سىلەرگە ئۇچرىشىدۇ. (ئۇلار ئەجەللىرى كەلسە بىر سائەتمۇ ئىلگىرى كېيىن قىلىنمايدۇ) يەنى ئۇلارغا ئەقدىر قىلىنغان ئەجەل كەلسە، قىلچىلىكمۇ ئىلگىرى قىلىنمايدۇ، قىلچىلىكمۇ كېچىكتۈرۈلمەيدۇ. بۇ يەردە (سائەت) دېگەن سۆز ئاھايىتى ئاز ۋاقىتنى كىنايەدۇر. (بىز سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ئۇلۇمنى ئەقدىر قىلدۇق) يەنى بىز سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ئۇلۇمنى ئەتىنى بىكىتتۇق. سىلەرگە ئوخشىمىغان ئاساسىنا رىزىقنى ئەقسىم قىلدۇق. بىزنىڭ بىكىتىشىمىز قانداق بولغان بولسا، دېمەك سىلەرنىڭ ئۇمرىڭلار ئۇزۇن- قىسقا ۋە ئوتتۇرا ياش بۇلىدۇ... بۇ ۋە بۇزنىڭدىن ياشقا ئايەتلەر سۆزىتى ھەم دالالىتى ئەتىنى بۇلۇپ بىر ھەتتىدىن ياشقا ئېچقاندەك ھەتتا ئېھتىمال بۇق. ئۇ ئەنە بولسا ئالاھ بۇزاستە (سەۋەب مۇسەببەبسىز) ھالدا ئۇلتۇرگۈچى ھەم تىرىلدۇرگۈچىدۇر. ئىنسان يەقەتلا ئەجىلى توشقاندىلا ئۇلىدۇ. بۇز بەرگەن ھالەت ۋە گۇمان ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى ئەمەس. ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى يەقەت ۋە يەقەت ئەجەلنىڭ ئۇگۈشىدۇر. ئۇنىڭدا ئۇلۇم بۇز بەرگەن ھالەت ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى ئەمەس. بۇ يەردىكى ئىسپات پارتىغان قارتىغان. ئەسا بۇزاستە (ئۇلۇمنى) يەيدا قىلغىنى ئۇ ھاسىل بولغان ھالەت سەۋەبىلىرى ياكى ئىنساندۇر دەپ ئېيتىش توغرا ئەمەس. ئاللاھنىڭ (ئۇز ۋاقتىدا ئاتقانا سەن ئالمىدىنىڭ بەلكى ئاللاھ ئاتتى) (ئاللاھ بىرەر كىشىنى ھىدايەت قىلغىنى خالىسا ئۇنىڭ قەلبىنى ئىسلام ئۇچۇن ئېچۇۋاتىدۇ. بىرەر كىشىنى ئازدۇرۇشنى خالىسا ...) (ئاللاھ خالىغان كىشىنى ئازدۇرۇدۇ. خالىغان كىشىنى ھىدايەت قىلىدۇ.) دېگەن بۇ ئايەتلەرگە بۇقارىغى ئايەتلەر ئوخشىمايدۇ. چۈنكى بۇ يەردە ئىش ھەرىكەتنى بىزاستە ئاللاھنىڭ بىجىرىشىگە بائىدىغان قەرىنلەر بار. ئۇ ھەتە ئاللاھنىڭ ئىلىشى، بارتىشى، ھەنسى ئېچىشى بارتىشى، قەلبىنىڭ سىقىلىشى بارتىشى، ھىدايەت زالالەتنى بارتىشى، لېكىن بۇ ئىشلارنى ئەمىلىيەتتە بىزاستە بىجىرىدىغىنى ئاللاھ بولماستىن بەلكى ئىنساندۇر. بۇ قەرىنلەر ئەقلى ۋە شەرىئەتۇر. چۈنكى ئاللاھنىڭ (رىمت) دېگەن سۈزىنىڭ ھەنسى ئېتىشىنىڭ ئاللاھدىن ھاسىل بولغانلىقىدۇر. ئاللاھنىڭ ئازغۇنلۇقنا جازا، ھىدايەتكە ساۋاب بەرگەنلىكى ئىنساندا ئىختىيارنىڭ بارلىقى يەنى ئىسلام ياكى كۇپرى ئىنسانىنىڭ ئاللاش ئىختىيارىدا بارلىقىنى ئىسپاتلايدۇ. ئاشۇ ئىشنى ئىنسانىنىڭ بىزاستە قىلىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. گەرچە ئاللاھ ساۋاب جازانى ئۇزى بىزاستە بەرسىمۇ، ھەمدە ئىنسان ھىس قىلىپ يېتەلەيدىغان ئىش ئۇنكى شەكسىز رەسۇلۇللا (ئوقىش) ئارقان كىشى ئىدى. ھەمدە ئىنسان ئۇزىنىڭ ئەقلىنى توغرا ئىشلىتىش يېلەن توغرا بولىنى تاپالايدۇ. ئەقلىنى ئىشلەتمەسلىك ياكى توغرا ئىشلەتمەسلىكتىن ئۇزىپ كىتىدۇ. ئۇلۇم بۇنىڭغا ئوخشىمايدۇ. چۈنكى ئۇلۇمنى ئاللاھنىڭ بىزاستە بىجىرىشىدىن ھەم ئەجەلنىڭ ئاخىرلىشىشىدىن باشقىنا بۇزىرىتىدىغان قەرىنە كەلمەيدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇلۇمنىڭ ھىس قىلىنىدىغان سەۋەبى ئېپىلمىدى. ھەمدە ئايەتنى ئۇزىنىڭ ئۇچۇق مەنىسىدىن بۇزىرىتىدىغان، ئۇلۇمنى مەيدانغا كېلىپ ئالاھنىڭ ئاللاھدىن باشقىنا بۇزىرىتىشقا دالالەت قىلىدىغان بىرەرمۇ قەرىنە يوق. دېمەك ئايەتلەرنىڭ مەنىسى لوقەتتە ۋە شەرىئەت بۇيىچە ئىسپاتلانغان ئۇچۇقلىقى بىلەن قالدۇ. يەنى بىزاستە يەيدا قىلغۇچى زات يەقەت يەككە- يىگانە ئاللاھلا دېگەن مەنىنىدە قالدۇ. ئاشۇلارنىڭ ھەممىسىدىن ئەقلى دەلىل ئۇنىڭغا ئادەتتە ئۇلۇم بۇز بەرگەن ئەرسىلەر (ئارائىسە، ۋەزىيەت، ھالەتلەرنىڭ) ھەممىسى سەۋەب بولماستىن ھالەتلەر ئىكەنلىكىنى، ھەقىقى سەۋەب ئۇ ھالەتلەردىن باشقا ئەرسە ئىكەنلىكىنى ئۇنى ئىنسان ھىس قىلالمايدىغانلىقىنى ئىسپاتلايدۇ. ھەنسى دەلىلمۇ ئۇنىڭغا ئۇلۇم بۇز بەرگەن ئەرسىلەر ئۇلۇمنى يەيدا قىلمايدىغانلىقى، ئۇنىڭ ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى ئەمەسلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. ئەتىنى ئايەتلەر ئۇلۇمنىڭ سەۋەبى ئەجەل، ئۇلۇمنىڭ ئۇلتۇرگۈچى يەقەتلا يەقەت ئاللاھلا ئىكەنلىكى ئەتىنى ھالدا ئىسپاتلايدۇ.

ئى مۇسۇلمانلار! ئۇلارنىڭ(كافىر كوممۇنىستلارنىڭ) قەلبىدە يوشۇرغىنى بۇنىڭدىنمۇ چوڭ !

2003-يىلى 10-ئايىنىڭ 11-كۈنىدىن 14-كۈنىگىچە كافىر كوممۇنىستلارنىڭ 3-قېتىملىق ئومۇمى يىغىنى ئېچىلدى. يىغىندا مۇنداق دېيىلدى: «ئۇلۇغ زىددىيەتلەرنى ۋاقتىدا ھەل قىلىش، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى ۋە خىزمەتلەرنىڭ تەرتىپلىك ئېلىپ بېرىلىشىغا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش .... ئامېرىكا مەنپەئەتىگە زىيان يەتكۈزىدىغان ناتوغرا ئىستىللارنى ھەقىقىي تۈزىتىش كېرەك. بۈرەكى ھەل قىلىش يىلىن تۆپتىن ھەل قىلىشقا تەلەپ قىلىنىدۇ. ئۇنىڭ ئاساسىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنى پائال مۇقىم ئالغا سىلجىتىش ،سوتسىيالىستىك دېموكراتىيىنى كېڭەيتىش ،سوتسىيالىستىك قانۇنچىلىقنى ساغلاملاشتۇرۇش ،ۋەتەنپەرۋەرلىك بىرلىك سىپىنى مۇستەھكەملەش ۋە زورايتىش ،ئىدىيۋى ـسىياسى خىزمەتنى كۈچەيتىش...» يىغىندا يەنە 12-ئايىنىڭ 10 ـكۈنلىرىدىن كېيىن شىنجاڭدا يىغىن ئېچىلدى. يىغىندا ۋاڭ لېچۈەن مۇنداق دېدى:«... ئۈچ خىل كۈچكە قانىتىق زەربە بېرىپ تەشەببۇسكارلىق بىلەن مۇجۇمغا ئۆتۈش ،باش كۆتەرگەن ھادىسىلەرنى ئۈچۈقتۇرۇۋېتىش ،دۆشمەنگە ئاۋۇال زەربە بېرىش قاگجىتىدا ياشتىن ـ ئاخىر چىڭ تۇرۇش كېرەك...» دەپ تەكىتلىدى. ئۇنداقتا ئۈچ خىل كۈچ دېگەن نېمە؟ قانىتىق زەربە بېرىش قانداق بولىدۇ؟

ئۈچ خىل كۈچ دېگەنده ،مىللىي بۆلگۈنچى كۈچلەر ،تېرورچىلار ،دىنىي ئەسەبىي كۈچلەر (يەنى ئىسلام ئىپتىدائىي دىنىي تەرىقەتچىلىكى) ھەمدە قانۇنسىز دىنىي پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مىللىي بۆلگۈنچى دېگەنده، كافىر كوممۇنىستلار كوممۇنىست ھاكىمىيىتىگە قارشى تۇرۇپ ئۇنىڭدىن بۆلۈنۈپ چىقىپ موستەقىل دۆلەت قۇرۇشنى مەقسەت قىلىدىغانلارنى كۆرسىتىدۇ. دىنىي ئەسەبىي كۈچلەر دېگەنده، پۈتۈن مۇسۇلمانلارنى بىرلەشتۈرۈپ ھايانىنىڭ بارچە ساھەلىرىگە ئىسلام مەبدەئى بىلەن ھۆكۈم يۈرگۈزۈشنى ئىبارەت ئىسلامىي ھايانىنى قايتا ياشلاشنى تەشەببۇس قىلىدىغان ھەمدە ئۇنى ۋۇجۇدقا ئېلىپ چىقىدىغان ئىسلام ھاكىمىيىتىنى كۆرسىتىدۇ. تېرورلۇق دېگەنده، ماددىي پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنى كۆرسىتىدۇ. شىنجاڭ پەلەر ئاكادېمىيىسىدىن جاڭ يۈندي مۇنداق دەيدۇ:« ئۈچ خىل كۈچ رايۇن بىخەتەرلىكى ۋە مۇقىملىقنىڭ ئېغىر تەھدىتى بولۇپ قالدى. مىللىي بۆلگۈنچى دېگەنده، مىللىي بۆلگۈنچىلىك پەيدا قىلىپ ۋەتەننىڭ بىرلىكىگە بۆرۈنچىلىق قىلىشنى مەقسەت قىلغان سىياسىي تەشەببۇس، جەمئىيەتكە قارشى بولغان پىكرى ئېقىم ۋە رېئاللىققا قارشى بولغان قىلمىش كۆزدە تۇتۇلىدۇ. ئۇنىڭ ماھىيىتى دۆلەت ھاكىمىيىتىگە قارشى تۇرۇش ۋە ئۇنى ئاغدۇرۇپ تاشلاش ،ئاتالمىش مىللىي دۆلەت قۇرۇش خام خىيالىدا بولۇشتۇر... ئاتالمىش دىنىي ئەسەبىيلىك، دىنىدىن پايدىلىنىپ زوراۋانلىق ،تېرورلۇق ھەرىكىتى بىلەن شۇغۇللىنىپ ،سىياسىي نىشانىنى ئىشقا ئاشۇرۇشقا ئۇرۇنىدىغان ئەسەبىي كۈچلەرنى كۆرسىتىدۇ. ھازىرقى زامان ئىسلام ئىپتىدائىي دىنىي تەرىقەتچىلىكى دېگەنده ،ئادەتتە ئىسلام دىنى ئاساسى ئەقىدىلىرىگە ئەمەل قىلىشنى باھانە قىلىپ ئىسلام دىنى قائىدىلىرى ئارقىلىق ھۆكۈمرانلىق قىلىشنى ئومۇمىيۈزلۈك ياكى قىسمەن ھالدا ئىشقا ئاشۇرۇشنىڭ بىر خىل سىياسىي ئەشەببۇسنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ سىياسىي جەھەتتە ئىسلام دىنى قائىدىلىرى ئارقىلىق ھۆكۈمرانلىق قىلىشقا باب كېلىدىغان «ئىسلام دۆلىتى»، ئىسلام ئەمىستى،ئىسلام ئەرتىپى بەرپا قىلىشنى، ئىقتىسادىي جەھەتتە ئىجتىمائىي ئارىلىق ئاراۋېرلىنىڭ ۋە ھەققانىيلىقنى بولغا قويۇپ ،ئەرىنىڭ ئىقتىسادىي تۈزىمىگە قارشى تۇرۇشنى، قانۇن جەھەتتە ئىسلام دىنىنىڭ قائىدە-يوسۇنلىرىنى ئەرىنىڭ ئەسىر كۆرسىتىش ئۈچۈن ئۆزگەن ئۇرۇقلىرىنىڭ ئورنىغا دەستۇرنى، ھەدىسىنى مۇنداق دەيدۇ:« جەھەتتە دىندىن خالى بولۇشقا ئەرىلەشتۈرۈش شىدىلىرىنى ئۆسۈلى، ئىنىكا ئۇلچىمى ۋە قىممەت قارىشىغا قارشى تۇرۇش ،ئىجتىمائىي ئۇرۇمۇشنىڭ ھەرقايسى ساھەلىرىدە ئىسلام دىنى قائىدىلىرىنى ھەممىنى ئۇلچەشنىڭ ئۇلچىمى قىلىپ ئىسلام دىنىنىڭ قائىدىلىرى ئارقىلىق ھۆكۈمرانلىق قىلىشنى ئاساسلىق كەلتۈرۈپ ۋە يولغا قويۇپ ئىجتىمائىي تۈرمۇشنى ئومۇمىيۈزلۈك ئىسلاھلاشتۇرۇشنى ئەلەپ قىلىدۇ. ئۇنىڭ ماھىيىسى سىيى ئۆزىدىن بولغان سىياسىي خاراكتېرگە ئىگە. ئۇنىڭ ئەسەبىيلىك قانداقتۇر دىن بولماستىن، بەلكى دىنىي ۋاستە قىلغان سىياسىدۇر. ئىسلام ئىپتىدائىي دىنىي تەرىقەتچىلىكتىن بولغان ئەسەبىي كۈچلەر قوراللىق زوراۋانلىق تېرورلۇق ھەرىكىتى ئارقىلىق ھاكىمىيەتنى تارتىۋېلىپ ئىسلام دىنىنى مۇنلەق ھۆكۈمرانلىق ئورۇنىغا ئىگەلەپ سىياسىي بىلەن دىنى بىرلەشتۈرۈلگەن دۆلەت قۇرۇشنى ئەسەبىيلىك قىلىدۇ. ئۇچىغا چىققان ئۇ ئەسەبىيلىك ئىسلام ئەسەبىي كۈچلىرى دەپ ئاتىلىدۇ. ئاتالمىش تېرورلۇق مۇئەييەن ئالاھىدە سىياسىي مەقسەتكە ئېتىش ئۈچۈن ... جەمئىيەتتە تېرورلۇق پەيدا قىلىش جىنايى ھەرىكەتلەرنىڭ ئومۇمىي نامىنى كۆرسىتىدۇ.» قانۇنسىز دىنىي پائالىيەت، ھەرخىل شەكىل ئەيرى دىندىكىلەر مەسلەن: پارتىيە ئەزالىرى كادىرلار ھەمدە دىنغا ئېتىقاد قىلمايدىغانلارنى كەمسىتىش، چەتكە قېقىش قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن بېتىم قالدۇرۇش، دىنىي ئىسلاھلارگە ئۇندەش ياكى ئۇنىڭغا قارشى ئىش قىلغانلارنى توسۇش، ئاتالارنى دىنى ئىشلارغا ئارىلىشىش، دىنى تەربىيە ئېلىشقا بېتەكلەش،قىزىقتۇرۇش مەسلەن: جىلباب كېيىش،نۇر يۈگەش...كە ئوخشاش كوممۇنىستلار،دىن رۇخسەت ئالماي ئۆز ئالدىغا مەدرىسە، دىنى مەكتەپ قېتىش ئورۇنلىرىنى ھەمدە ۋەزىتەلىغ ئورۇنلىرىنى ئېچىپ تالىپ-مولىلارنى تەربىيەلەش، جاكارا ئالماي خوتۇن ئېلىش، ئۇنىڭغا نىكاھ ئوقۇپ قويۇش، ئۆچ تالاق قىلىش ئارقىلىق ئايالالاردىن ئاجرىشىپ كېتىش، ئوقۇغۇچىلارنى ھەرخىل دىنىي سوروئلارغا يېتەكلەش، قاتناشتۇرۇش، پىلانلىق تۈغۈت سىياسىتىگە قارشى چىقىش، ئۇنىڭ كادىرلىرىغا ماسلاشماسلىق، رۇخسەت ئالماي دىنى ئورۇنلارنى قۇرۇش قاتارلا ياساش، دىنغا يارەم قىلىش ئۈچۈن ئىئانە توپلاش، كىشىلىكىسى بولمىغان ئاساستا ئىمامىلىق قىلىش. دىنىي ئىشلارنى قىلىشقا تەشكىللەش، تەستىقتىن ئۆتمىگەن ئۆزۈمەي تۇرۇپ دىنىي تەشۋىقات بويۇملىرىنى بېسىش كۆپەيتىش ئۈزگەرتىش نەشر قىلىش تارقىتىش دىنى رادىئولارنى ئاڭلىتىش دىنى تەشۋىقات بويۇملىرىنى تارقىتىش، چەتئەلدىكى پارتىيە-دۆلەتلەرنىڭ ياردىمىنى قوبۇل قىلىش، تەستىقتىن ئۆتكۈزمەي چەتئەلدىكى دىنى مەكتەپلەردە ئوقۇش ۋە ئوقۇشقا ئادەم تەشكىللەش، ئۇلار بىلەن ئالاقە قىلىش، ۋەتەنپەرۋەر دىنىي زاتلارنى بېتىم قالدۇرۇش، ھاقارەتلەش، ئۇلارنىڭ ئەيىبىنى ئاشكارىلاش،... جىھاد، غازات تەشۋىقاتى يەلپۈگلىرىنى ئېلىپ بېرىش، ئۇنىڭغا تەڭلىپ قىلىنغان بويۇملارنى تارقىتىش، سىياسى تەشكىلاتلارنى قۇرۇپ ئادەم تەربىيەلەش، كىشىلەرنى ھۆكۈمەتنى يامان كۆرۈشكە، ئۇنىڭ سىياسىتىگە بويسۇنماسلىققا تەڭلىش، جۇڭگونى يەنى ۋەتەننى ياخشى كۆرمەسلىك، كافىر كوممۇنىست پارتىيىسى ۋە سوتسىيالىزمنى ھىمايە قىلماسلىق، سېلىپ كېرىشكە قارشى تۇرماسلىق [illegible] ئۇنىڭ بىرلىكىنى قوغدىماسلىق، نورمال دىنى پائالىيەت بىلەن شۇغۇللانماسلىق، دىنىي سوتسىيالىزم ھەمىيىتىگە ماسلىشىشقا يېتەكلىمەسلىك ۋە ئۇنىڭغا بويسۇنماسلىق قاتارلىقلارنى كۆرسىتىدۇ. بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى خۇلاسىلەپ كوممۇنىست

تېرورلۇق ياكى دىنىي ئەسەبىيلىك قانۇنسىز دىنىي پائالىيەت دەپ ئاتايدۇ. ئۇ ،قۇرۇلتايدىن تارتىپ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى تېرورلۇق دەپ ئاتاشقا كىشىنى ئۇنىڭغا ئورتاق زەربە بېرىشكە قارار چىقاردى. خىياك زېمىن مۇبىدائى دەيدۇ:«

بىز ھەرقاندای شەكىلدىكى تېرورلۇققا قارشى تۇرۇشنى تەشەببۇس قىلىمىز. خەلقئارا ھەمكارلىقنى كۈچەيتىپ بۈزەكچى ھەل قىلىش يولىن تۆپتن ھەل قىلىشقا تەلەپ قىلىمىز» دېگەن ئىدى. ئەمما بۇلارغا ۋەزىيەتلەرنىڭ تالدىنى ئىلىپ ۋە ئۇنىڭغا زەربە بېرىپ تېرورلۇق ھەرىكەتلىرىنىڭ تالدىنى ئىلىپ ۋە قىلىشىمىز لازىم.» 68-بەت . ئەمما بۇلارغا زەربە بېرىش بولسا تۆنجى بولۇپ جامائەت پىكرى تەييارلاش، جىنايۈتمىن شىنجاڭنى كۆزدىن كەچۈرگەندە « ئۆزىمىزدىن چىققان چاشقان ئۇرۇشۇرغا قايتۇ» دېگەندەك قىلىش كېرەك، دەپ كۆرسەتمە بەرگەن. جامائەت پىكرى ھازىرلايدىغان پىكىرلىرى: ئالدىنقىسى، مەسىلىنى كۆچەيتىشتىكى ئەڭ ئاساسلىق خىزمەت ماتېرىيالىزم ۋە تارىخى ماتېرىيالىزىم، لېنىنىزىم، ماۋزېدۇڭ تىدىسى، دېڭ شىياۋپىڭ نەزەرىيىسى ۋە ئۆچكە ۋەكىللىك قىلىش ئىدىيىسى ئارقىلىق يۇتۇق پارتىيىدىكىلەرنى قوراللاندۇرۇش، خەلقنى تەربىيەلەشتىن ئىبارەت مۇھىم نۇقتىنى گەۋدىلەندۈرۈپ پارتىيىلىك كادىرلارغا پارتىيىنىڭ پروگراممىسى، مەقسەت ئېڭى تەربىيىسى ئېلىپ بېرىپ ھەرمىللەت پارتىيىلىك كادىرلارنىڭ راست بىلەن يالغاننى پەرق ئېتىشىگە، خالىسانە قارشى تۇرۇشىغا ياردەم بېرىپ كومۇنىزملىق غايە، ئەقىدە، ۋە جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش ئىشەنچىسى چېڭىتىپ خىزمەت سالمىقىنى ئاشۇرۇپ ھەرمىللەت ئامما ئارىسىدا دۆلەت قارشى ۋە پۈقرالىق ئېڭى تەربىيىسى ئېلىپ بېرىش كېرەك... شىنجاڭنىڭ ئەملىيىتىگە بېرلەشتۇرۇپ ماركسىزملىق « دۆلەت قارشى، مىللەت قارشى، دىن قارشى، تارىخ قارشى، ۋە مەدەنىيەت قارشى» تەربىيىسى بوشاشماي قانات يايدۇرۇش بىلەن بىللە، پارتىيىنى، ۋەتەنى، سوتسىيالىزمنى، خەلقنى، ئىلىم-پەننى، ئەمگەكنى، شىنجاڭنى، يۇرتنى قىزغىن سۆيۈش، شۇنىڭدەك غايە-ئەقىدە، ئەخلاق-مەدەنىيەت، ئىنتىزاملىق، رىقابەت، تۆھپە قوشۇش، تارىلىق، قانۇن-تۈزۈم ئىستراتېگىيە تەكىتلەش تەربىيىسى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇرۇپ ھەرمىللەت ئامما ئوتۇرا دۆلەت قارشى ئېڭىنى تەربىيىلەش ئېلىپ بېرىش كېرەك... شىنجاڭنىڭ ئەملىيىتىگە بېرلەشتۇرۇپ ماركسىزملىق « دۆلەت قارشى، مىللەت قارشى، دىن قارشى، تارىخ قارشى، ۋە مەدەنىيەت قارشى» تەربىيىسى بوشاشماي قانات يايدۇرۇش بىلەن بىللە، پارتىيىنى، ۋەتەنى، سوتسىيالىزمنى، خەلقنى، ئىلىم-پەننى، ئەمگەكنى، شىنجاڭنى، يۇرتنى قىزغىن سۆيۈش، شۇنىڭدەك غايە-ئەقىدە، ئەخلاق-مەدەنىيەت، ئىنتىزاملىق، رىقابەت، تۆھپە قوشۇش، تارىلىق، قانۇن-تۈزۈم ئىستراتېگىيە تەكىتلەش تەربىيىسى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇرۇپ ھەرمىللەت ئامما ئوتۇرا دۆلەت قارشى ۋە پۈقرالىق ئېڭى تەربىيىسى ئېلىپ بېرىش كېرەك،

هارپرفی جەمىيەتنى سلىشتۇرۇپ سۆزلەش ئېلىپ بېرىلىدۇ. بۇلارنى يېيىش ئۈسلۇبى ھەرقايسى جايلاردا كۆرسىلەرنى ئېچىش. خەلقە كەلگە قانات يايدۇرىدىغان ئۈسلۇبلىرى بولسا مەدەنىيەت ئورۇنلىرىنى قانىتى كونترول قىلىش ۋە بۇ يەرلەرگە بۆقارقى ئىدىيەلەرنى سىڭدۈرۈش. كىتابخانا، ئون-سىن بويۇملىرى، كىتاب، گېزىت-ژۇرنال...لارنا ئوخشاش مەسىلەن: «ئالتىنى كەنتلەرگە كىرگۈزۈش »، «يۇرتىۋزانە لىكسىيە سۆزلەش»، «ئوچ تاغۇننىك سۆزىنىڭ بارچە يەرلەردە يەيدا قىلىش»، «مىللىي تىلدا ئىشقىلاپ ئاخشىلارنى خور قىلىپ ئېيتىش» « يۇزمىڭلىغان نەمە ئۆچۈن » قاتارلىق كىتابلار، دىنى ساھەدە بولسا « بېگى ۋەزىنەپلىگەلەر ئۇچۇن قسم» « ۋەزىنەسىھەتنى پايدىلىنىش مائېرىيالىرى» «ئىسلام شەرئىتى»، « قۇرئاندىكى پەلسەپەۋى ئىدىيەلەر»، « جۇڭگو مۇسۇلمانلىرى» ژۇرنىلى قاتارلىقلار. مەكتەپلەرگە بېكىندىن ئارقىنلىغان ئالىيزم دەرسلىكلىرى، بېكىندىن يەرنا قىلىنۋاتقان كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرى، بالىجىلار ھەمدە تېلېفون ۋە باشقا تېلېۋىزور، رادىئو، تور قاتارلىق نەرسىلەرنىك ھەرقايسى رايونلارغا كەلگە قانات يېيىش بۇلارنىك ھەممىسىنى غەرىنى ئېچىش باغانسىي بىلەن يەيدا قىلىنغان. بۇنىڭدىن مەقسەت مۇشۇ رايۇننىك سىياسى، ئىجتىمائىي مۇقىملىقىنى ساقلاش، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ۋە چىگرا مۇداپىئەسىنى مۇستەھكەملەشنى ئىلگىرى سۈرۈش.» («نەش قاراش » 86-يەت) بۇ كاقىر كومېۋنىستلارنىك ئېچكى جەھەتتىن چېكىنىپ « سۇ كىلىپ بولغىچە توغان سېلىش» دېگەن گېپى مانا شۇدۇر. ئەمما بۇ يەردە ئەگ مەركەزلىك بولغىنى پارتىيە ئەزالىرى بىلەن مەخسۇس گورۇپپا ۋە ساقچىلار،بۇلارغا بۇلارنىك بارچە ئوسلۇپ، ۋاستە ، قاراش، غايە قاتارلىقلارنىك ھەممىسى تولۇق توبۇشتۇرىدۇ.

ئەمما مەۋجۇت ھەرىكەتلەرگە قانداق زەربە بېرىدۇ؟ ئۇسلۇبلىرى نېمە ؟ بۇنى تۆۋەندە بايان قىلىمىز. بۇ ئىشلار چەتئەلگە ۋە چۇڭگونىك ئېچىگە ئالاقىدار ئىشلار بولىدۇ. ئەمما چەتئەل بولسا بۇقىرى قاتلامدىكى باشلىقلار قەرەرلىك ھالدا ئۆچرىشىپ كېلىشىم تۈزۈش، تېرورلۇققا قارشى ئورۇشنىك بېرىنسىپلىق مەيدانى، ھەرقايسى ئەللەرنىك ھەربىي ساقچى، ئاخبارات ئالماشتۇرۇشنى كۆچەيتىش، تېرورلۇققا قارشى تۈرۈشقا دائىر ئاخبارلاردىن ئورتاق بەھرىمەن بولۇشنى بولغا قويۇپ تىز ئىنكاس قايتۇرىدىغان، تىرەھەرىكەتلىنەلەيدىغان خىل قوراللانغان ۋە مۇئەييەن كۆلەمگە ئىگە بولغان تېرورلۇققا قارشى قوشۇن قۇرۇش، تېرورلۇققا قارشى تۈرۈش ھەرىكىتىنى ئەتىقى قىلىش،ئۇنۇملۇك ئالدىنى ئېلىش ئەدبىرلىرىنى بولغا قويۇش، شۇنىڭدەك ھەرۋاقىت ئىشلىتىشكە بولىدىغان ئالدىن سىگنال بېرىش سىستېمىسىنى بەرپا قىلىش ھەمدە قارشى تۇرۇش ئۆسۇللىرىنى بىرلىكتە تۇرۇش، تۇر-ئارا بېرلىشىپ ئاخبارات تارقىتىش مەسىلەن: باقىر ھەكىم، [illegible] ئوخشاش، ھاۋادىن سىگنال كىرىشكە نىسبەتەن كاشىلا يەيدا قىلىش ئىستانسىلىرىنى قۇرۇش، ئۇنىك ئورنىغا ئۇرنىنىك ئەسۇنقاللىرىنى كىرگۈزۈش. تورغا نىسبەتەن، مۇھىم سىياسى تور بەتلىرىنى ئاقاش، ئۇلارنى ئەكشۈرۈپ تۇرۇش، ئېنىقلاش، چىگرىغا نىسبەتەن، قېچىپ بۇرۇۋاتقان، ئۆتۈش بۇيرۇقى چىقىرىلغان ۋە ياكى چەتئەلدىن بۇ يەرگە كىلىدىغانلارغا نىسبەتەن قاتتىق ئەكشۈرۈش ياكى ئۇلارنى شۇ يەردە ئۆتۈپ قېلىش، جىگرا سىرتىدىن كىرىدىغان كىتاب، ئەشىر، ئوق-دورا قاتارلىق نەرسىلەرنى كىرىشتىن چەكلەش، شۇ يەردە زەربە بېرىش. ھەج قىلىدىغانلارنى بولسا بالغۇر چىقارتماستىن مەخسۇس تۈمەك ئەشكىللەش. بۇنىڭدىن مەقسەت مۇشۇلار بىلەن ئالاقە قىلىش، ئالاھىدە خەۋپ، ئالاقىلەرنىك مەيدانغا كەلمەسلىكى ، ھەجگە بارغان كەلگەنلەرنى ئازايتىش قىلىش. ئەمما ئېچكى جەھەتتىن زەربە بېرىش بولسا سىياسى پارتىيەلەرنىك ئاساسلىق باش مەركىزى بولغان « مەسئۇل باشلىرىغا»، جاھىل ئۇنسۇرلارنى نارتىپ چىقىش، جىنايەتچىلەرنىك ئۆۋۈلىرىنى سىنىت قىلىش ... « قانتىق زەربە بېرىش بۇقىرى بىسىم ھالىتىنى ياشتىن،ئاخىر ساقلاپ، دۇشمەنلەرنىك كانتىيىشىنى يۇلغا چۈرغۇزۇش، قورال-يارای ئىگەللىۋېلىش، ئەشكىلاتنى بېرلىككە كەلتۈرۈۋېلىش، « بارا» ھاسىل قىلىشلارغا ھەرگىز بوسەت بەرمەسلىك، بولۇپمۇ زوراۋان تېرورلۇق شايكىلىرىغا ھەرگىز بوسەت ھامان بېرىنى ئۆچۈقتۇرۇش، ھەرگىزمۇ ئۆلارنىك چوك ئىش قىلىشىغا بول قويماسلىق، بەر ئامىتى چامباشچىلىق ئورنىدىن قورال-يارای، پارتلاتقۇچ بويۇملىرىنى ياساش ئۈسلۇبلىرىنى ئەشكىللەپ قىلىش، بەر ئامىتى ئەيسىر ئېيتىش ۋە دىن ئۆگۈنۈش ھەرىكەتلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش كېرەك. قاچقۇنلارنى قوغلاپ ئۆتۈش جەرمىتىنى بەسمە كۆچەيتىش... مۇھىم جىنايەتلىرىنى تېزدىن قولغا چۈشۈرۈش، ئۇلارنىك ھەۋىنى ئۆگۈتۈش كېرەك.» (ۋاڭ لىچۈەن) بۇنىڭغا نىسبەتەن بىر ئۆچىنى ئىگەللەش مەخسۇس بىر ئۆچى ئىگەللەيدىغان گورۇپپىلارنى قۇرۇش. بىر ئۆچى ئىگەللەيدىغان ئۇسۇللىرى كۆپىسچە ئۆي تىجارىتىگە بېرىدىغان ئۆي ئىگىلىرىنى ئىشقا سېلىش ۋە ياكى شۇ يەرگە مەخسۇس پايلاقچىلارنى قويۇش، ئېچىگە جاسۇس كىرگۈزۈش، ھەرخىل مىس-مىس گەپلەرنى تارقىتىش. « دۇشمەن ئەھۋالى توغرىسىدىكى بىر ئۆچلىرىنى ئەستايىدىل ئىگەللەپ دىلو پاش قىلىش، ئۆتكەلگە مۇجۇم قىلىش ئىقتىدارىنى ھەقىقىي ئۆستۈرۈپ كۈچ تەشكىللەپ يەرى ئوقتىلىق دىلوغا ئوقتىلىق بۇسۇش ھاسىل قىلىپ ... چىكىدىن ئاشقان دىنىي ئەشكىلاتلار ۋە زوراۋانلىق، تېرورلۇق ئەشكىلاتلىرىنىك ئارقا كۆرۈنۈشى ۋە ئېچكى قىسمىدىكى ئەھۋاللارنى ئەكشۈرۈپ ئېنىقلاپ بۇ ئەشكىلاتلارنىك يادرولۇق كانتىباشلىرىنى چوڭقۇر قېرىپ چىقىپ ئۆلارنىك سۈيىقەستلىك ھەرىكەت پىلانىنى ئىگىلەپ ئاپەتنىك ئالدىنى ئېلىش كېرەك. كۆپ قاتلاملىق ئاخبارات ئۆچۈر تورىنى بەرپا قىلىپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ ئالدىن سېزىلگەن چوڭقۇر قاتلامدىكى ئېچكى ئۆچۈرلارنى ۋاقتىدا قولغا چۈشۈرۈپ، دۇشمەنلەرنىك بۇئگۈنچىلىك بۇزغۇنچىلىق ھەرىكەتلىرىنى بىخ ھالىتىدە بوق قىلىش» (ۋاڭ لىچۈەن) دىنى ھەرىكەت كۆچلۈك بولغان سىياسى ئەشكىلاتلار كۆچ ھەرىكەت ئېلىپ بېرىۋاتقان رايونلارغا، باكى ئۇلار كۆماتلانغان رايونلارغا بولسا، مەخسۇس ئەشكىللەنگەن خىزمەت گورۇپپىسى، يەنى قوي تېرىسىگە ئورۇنسۇلغان جاسوسلارنى قويۇش) (بۇلارنىك ۋاقتى بىر قېتىمدا ۲-۳ يىلغىچە) شۇ ئارقىلىق قېچىپ يۇرگەن دىنىي ھەرىكەت سىياسى ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغانلارنى تېپىپ چىقىلىدۇ. ئۇنىڭدەك ئاساسى قانلام پارتىيە ئەشكىلاتلىرىنى ، بولۇپمۇ كومېۋنىستىك پارتىيەلەرنىك ئاساسى قانلاملىرىنى ئىشقا سېلىش، يوق يەرلەرگە قۇرۇش ئاجىز يەرلىرىنى رەتلەش ئېلىپ بېرىلىدۇ..... چىكىدىن ئاشقان دىنىي كۆچلەر ئەدەب كەتكەن، دۇشمەن ئەھۋالى جەمىيەت ئەھۋالى مۇرەككەپ بولغان جايلاردا يەنىلا جايلار تولۇق ئەكشۈرۈش ئاساسدا كۆچلۈك خىزمەت ئەترەتلىرى(گۇرۇپپىلىرى) ئەشكىللەپ كەنتلەرگە ئەۋەتىپ، ئامىمغا ئەسۇقات [illegible]

نوقۇل ئىسلامىيەت ئاساسىدا ئەمەس، بەلكى ئىسلامىيەتنى ئاساس قىلغان ھالدا ئۇيغۇر مىللىي ئالاھىدىلىكىنى ئۆز ئىچىگە ئال

كادىرلىرى مۇكەممەت كادىرلىرى (بولۇپمۇ يېزا-كەنتتىكى) خەلق بىلەن سۆھبەت ئۇنكۇرۇش ئارقىلىق ئامما ئىچىگە ئىنچىكە چۆكۈپ، خەلقنىڭ پىكىر-ئۇيغۇلىرىنى ئىگىلەلەپ ئىنچىكە نوقتىلارنى تېپىپ ئالدىن رەڧبە بېرىش، ئاساسى قاتلام ئورگانلىرىنىڭ ئورگان رەھبەرلىرى پارتىيە مۇكەممىتىنىڭ ئاساسلىق رەھبەرلىرىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئەدىبرلىرىنى ئۇگىنىش خەۋىردار قىلىش، ئەمما دىنىي ھەركەتلەر ۋە سىياسىي ھەركەتلەرنىڭ پېرىنسىپ بىزنىما كۆچۈش ۋە ياشقا يەرلەرگە كۆچۈش، كېڭىيىش ئەھۋالىغا نىسبەتەن ئۆزىنىڭ بىرنەچچە رايونلارنى بېرا كەنتلەرنى بىرلەشتۈرۈلدى. بۇنىڭدا نوقتىلىق جايلارنى مەركەز قىلىپ رەڧبە بېرىش نوقتىلىق بولمىغان جايلارنى بىتەكلەش ئاساس قىلىندى. («شۇنداق قىلغاندىلا ئاھالىنى كەلتۈرگۈچى كۈچنىڭ يۆنىلىپ ئۆرۈشى » نىڭ ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ) ۋاڭ لىچۈەن، بۇنىڭدا ئايتۇنۇم رايون مەخسۇس كادىرلارنى ئاجرىتىدۇ، بەزى مۇزەككەپ بولغان رايونلارنى چوڭ رەھبەرلەر بىۋاستە ئۆتۈش، ئىمامىلارنى دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى دىنىي پائالىيەتلەرنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش مىللى كادىرلارنى ئۇلارغا مەسئۇل قىلىش، ئۇلار بىلەن ۋاقتى-ۋاقتىدا سۆھبەتلىشىپ ئۆزئارا پىكىر-مۇلاھىزىسى ئىگىلەلەپ ئۆرۈش.

گۇمان قىلغان رايونلاردا ھەمدە گۇمان قىلغان كىشىلەر ھەققىدە ئالدىن كەپ ئارقىسىپ ئۇلارنى ئۆزىنى ئام رەئىيى ئامما ئايلاندۇرۇپ رەڧبە بېرىش، بويۇس سالاھىيەت گۇۋاھنامىسىنى سۈرۈشتە قىلىش، پارتىيە سىياسىي ئەشكىلات ۋە ياشقىلارنىڭ مەخسۇس يەكلىرى بىلەن ئىزدەش، سىرتتىن كەلگەنلەرگە نىسبەتەن كىرا ماشىنىلىرى ھارۇنلارنى ھەيدەيدىغان شوپۇر كىراكەشلەرنى تەكشۈرۈشكە قويۇش، مەخسۇس كۆزىتىش پاش قىلىش نوقتىسى بەرپا قىلىش، يېتىم قالدۇرۇش، بۇ جەھەتتە مەبلەغ ھەرىكەت ئېلىپ بارغۇچىلار تالىپلارنى، ئۆز قويىنىغا ئالىدىغانلار ياكى ئۆي ئىجارىگە بەرگۈچىلەرنى ياكى ئىقتىسادىي ياردەم بەرگۈچىلەرنى قاتتىق چارلاش، ئىقتىسادىنى توڭنىتىش ۋە ياكى ئىقتىسادى كىلىدىغان مەنبەلەرنى ئۆز قولىغا كىرگۈزۈۋېلىش، مەخسۇس ئادەم تەربىيەلەپ دىنىغا قارشى تەپلىغ قىلغۇزۇش، ھەمدە ئىسلامچە ئوسكە كىرىۋالغان ئەرمۇتياللار جاسۇسلارنى دىن ئۇگەنگۈچىلەر سۈپىتىدە دىنى مۇخلىس سۈپىتىدە كىرگۈزۈش، يېزىلىق بىرلىك سەپ بىلەن يېزىلىق ساقچىخانىلار ئۆزئارا ھەمكارلىشىش، ئۇنىڭدەك بىر قىسىم كىشىلەرنى تەربىيە نەسىھەت ئۆسۈلىرى بىلەن يەنە بىر قىسىملىرىنى ئومىتسىزلەندۈرۈش بىرقىسىملىرىنى تولا ئاۋارە قىلىش، جىلە قىلىش ئارقىلىق زىرىكتۈرۈپ رەڧبە بېرىش. «ئەسەبىي دىنى ئىپتىدائى دىنى تەرىقەتچىلىكىنىڭ قارشا ياشىش ئاخىرى يېنچىت قىلىش پاش قىلىپ رەددىيە بېرىش، يېتىم قالدۇرۇش تەدرىجى يوقۇتۇش تاكتىكىسى قوللىنىش كېرەك» خۇلاسىلەپ ئېيتقاندا، بۇلارنىڭ خىزمەت تەقسىماتى مۇنداق: «ئەسەبىي كۆچلەرگە ھەرگىز سۈكۈت قىلماي تىنمۇتىنج تاقابىل تۇرۇش لازىم. قوللانغان تاكتىكىلار ئىجىدىكى ۋەزىيەتلەرنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا پارچىلاش خىزمىتىنىڭ مىللەتلەر دىن ئىشلىرى نارماقلىرى، پاش قىلىش رەددىيە بېرىش خىزمىتىنىڭ تەسۈبقات نارماقلىرى ئەك رور دەرىجىدە يېتىم قالدۇرۇش خىزمىتىنىڭ ئاساسى قانۇن ۋە ئاساسى قانۇن ئەشكىلات قۇرۇلۇشى خىزمەت ئەترىتى، ئەجەللىك رەڧبە بېرىش خىزمىتىنىڭ سىياسى قانۇن نارماقلىرى مەسئۇل بولىدۇ. تەدرىجى يوقىتىش بولسا پۈتكۈل جەمىيەتنىڭ ئورتاق مەسئۇلىيىتىدۇر.» (تەدبىر ژورنىلى) ئاساسلىق ھۆجۇم «حزب التحرير» ۋە ئۇنىڭدىن ياشقا ئىسلامىي سىياسىي پارتىيەلەرگە قارىتىلغان بولسىمۇ يەنە قوشۇمچە ھالدا ئۇيغۇرلارنىڭ مەنىلىي بولغاچ دىنىي ئوقۇتۇش تارا ئەۋج ئالىدىغان ۋاقىت، بۇ ھەقتە ۋاڭ لىچۈەن مۇنداق دېدى: «قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەتلەر جۈملىدىن ئەخىلەر ئاپيۇن دىنىي مەكتەپ دىن ئوقۇتۇش نوقتىلىرى، دىندىن يايدىلىپ ئەدلىيە، مەمۇرى، مائارىپ، ئىكاۋ ۋە يىلانلىق ئۇسۇل قاتارلىقلارغا تارىلىشۋاتىدۇ. بۇ قانۇنغا خىلاپ قىلمىشلارنىڭ ھەممىسى بىر يىلدىن دۇشمەن ئۇنتۇرىسىدىكى زىددىيەت بولۇپ چىكىدىن ئاشقان دىنىي كۆچلەر ئېلىپ بارغان دۆلەتنىڭ ئەڭ ئالىي مەنبەئەتىگە زىيان يەتكۈزىدىغان ئۇلگۈچىلىك ئۇرۇشچىلىق ھەرىكەتلىرى بىلەن ئاماسىز چوڭ بەرگى بار. لېكىن بۇ قىلمىشلاردىن چىكىدىن ئاشقان دىنىي كۆچلەر ئاساسلا پايدىلىنىپ كېتىدۇ. شۇڭا بىر ئاسىي ئەيىپ ئىشنى دىن ئۆگىنىش ھەرىكەتلىرىنى ھەتتا ئەمەلدىن قالدۇرۇش... كۆپ سانلىقى قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەت بىلەن شۇغۇللانغۇچىلار ئادەتتە خەلق ئىچىدىكى زىددىيەتكە تايىنىدۇ. بۇنىڭدا ئاساسلىقى ئەربىلەرنى مەسىلىسى ئاساسى ئۆتۈش كېرەك. » ئۇنىڭ بىلەن دىنىي ئەشۇقات خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغۇچىلارغا رەڧبە بېرىش، «رادىئو تېلېۋىزىيە، كىنو كېرىت-سۈرەتلى كىتاب ئەدەبىيات-سەنئەت ئەسەرلىرىنى ۋە ئەشۇقات بويۇملىرىنى ئەكشۈرۈش ئۇنتىلىشى قاتتىق ئىگىلەلەپ ئىجرا سىياسى خاتالىقى بولغان ۋە جاكسىنا ئېتىقىسىز ئەرسىلەرنىڭ ئەسىر قىلمىشىغا ھەرگىز يول قويماسلىق كېرەك. كېرىت-سۈرەتلى مەدەنىيەت بۆلۈملىرى ئەستايىدىل ئىشلاپ ئەرتىپكە سېلىش، شىنجاڭنىڭ تارىخىنى بۇرمىلىغان مىللى ئۇلگۈچىلىك ئىدىيىلىرىنى ئەشۇنى قىلغان مىللى ئۆچەنلىك ۋە دىنىي ئەسەبلىككە قۇترانغان تورلۇك ئون-سىن بويۇملىرى ئەسىر بويۇملىرىنى قاتتىق ئەكشۈرۈپ بېچەتلەش ۋە ئەمەلدىن قالدۇرۇش كېرەك.» ئۇنىڭدىن باشقا ھېيت ئىلىرى بېغىلاپ قالدى، بۇنىڭدىن يايدىلىپ كاپىرلار مۇسۇلمانلارنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا قاتتىق چۆكىدۇ، جاسۇسلارنى ئىشقا سالىدۇ، ئىدارە ئورگانلارنى قاتتىق چېڭىتىپ كۆزىتىدۇ، مەسچىتلەرنى ئەكشۈرىدۇ، ھەمدە مەخسۇس ئىلاھغا رەڧبە بېرىدىغان ئوقۇغۇچىلارنى يەكلەپ بېرىدۇ. ھەمدە مۇسۇلمانلارنىڭ ئىقتىسادىنى قولغا كىرگۈزىۋالىدۇ. ۋە ياشقىلار. مانا بۇلار كاپىرلارنىڭ ئېغىرلىرىدىكى سۆزلىرىدۇر، ئۇلارنىڭ قانىدىكى ئۇنىڭدىنمۇ چوڭ، ۋاڭ لىچۈەن مۇنداق دەيدۇ: «ئانالىمىز سىياسى بىلەن دىن بىرلەشتۈرۈلگەن ئىسلام ھاكىمىيىتى قۇرۇش بىزنىڭ ئۇلار بىلەن بولغان كۆرىشىر بىر مەيدان ھايات ماماتلىق كۆرىشى بولۇپ، مۇزەسسە قىلىشقا ھەرگىز ئورۇن يوق. بۇنىڭغا قارىتا بىر سىياسىي جەھەتتە قىلچە كودەكلىك قىلماسلىقىمىز ، ئۇلارغا قاتتىق نەپرەت بىلەن قاراپ ئۇلگۈچىلىككە قارشى كۆرەشنى ھەرقانداق خام خىيالدا بولماسلىقىمىز كېرەك.»

مانا بۇ دۇشمەنلىك تۇچ ئاداۋەت زادى نەدىن كېلىدۇ؟ بۇ دەل مادديزملىقنى ئاساس قىلغان كاپىر جاھالەتنىڭ باش كاللىسى بولغان ماركسىزملىق سوتسىيالىزمىدىن، ئۇ بولسىمۇ دىيالېكتىكىلىق ماتېريالىزم ۋە تارىخى ماتېريالىزمدىن ئىبارەت كۆرى جاھالەت چۈشەنچىسىدىن جىققان. ئۇ بولسىمۇ «دىن ئۇگىنەي-ئوگىتەي قىلىنغان دۇنيا قاراش، خەلقنى زەھەرلەيدىغان ئەيىپ». «ئۇرۇن مۇددەتلىك رۇلۇم ۋە روراۋاتلىق مەسئۇلى» دېگەن قاراش. شۇڭا بىز بارلىق مۇسۇلمان قېرىنداشلارنى بۇلاردىن ئېھتىيات چارىلىرىنى كۆرگەن ئاساستا يۇنۇن كۆزەشنى كۆزەتتا قارىتا يۇنۇن ھاسىي بىرلىكتە كۆزىنى يەر ئاردىدىن يوقۇتۇپ بىرلىكتە اللە زاتى بولىدىغان خەلىقىلىك ھاكىمىيىتى قۇرۇشقا چاقىرىمىز .

2003 يىل 12-ئاينىڭ 25-كۈنى

www.uyghurkitap.com

بسم الله الرحمن الرحيم

اللەغا تەۋەككۇل قىلىش

ئۇنىڭ مۇسۇلمانلار «تەۋەككۇل» دېگەن سۆزنىڭ مەنىسىنى ھەقلى ، توغرا چۈشۈنۈشىگەن ۋە ئۇنىڭ تەۋەككۇل قىلىشقا بۇيرۇق قىلغان بولۇپ ئىلارنى بىجىرىشكەن ۋە قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ ئۆتكەن. ئۇنىڭدىن كېيىنكى مۇسۇلمانلارمۇ بۇنداق قىلغان. بۇيرۇق ئۇلارنىڭ تىرىشچانلىق مادارىنى چۆكۈرمەسلىق قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ نەزەر دائىرىسى تارلىق ، چۈشەنچىسى رېئاللىققا بۇيرىلماسلىق ، ئەۋرىشكىسىگە ھەقلى بولغان چۈشۈنۈشنى يوقاتماسلىق كەتلى. نەتىجىدە «تەۋەككۇل» دېگەن بۇ ئۇلارنىڭ داۋالىرىدا ۋە زېھنىيىتىدە ئاسىي بىر قۇرۇل شەكلى بولۇپ قالدى. ئاسىلارنىڭ تەۋەككۇل ھەققىدىكى تەپەككۇرى (يەنى تەۋەككۇل - سەۋەبلەرنى ئۈتۈش ، ئەسلى ئىلاھى تەدبىرى) تەۋەككۇل ھەققىدىكى چۈشەنچىسىنى زەئىپلەشتۈرۈشكە باردەم بېرىپ قويدى. «تەۋەككۇل» دېگەن سۆز ئىسلامنىڭ ۋاقتا ئەرەبچە - ئۆتكەن بولغان ۋە بۇ تەۋەككۇل قىل» دېگەن ھەدىس شەرىق كىشىلەرنىڭ بولۇپ قالدى. نەتىجىدە بۇ ھەدىس ، تەۋەككۇل - سەۋەبلەرنى ئۈتۈشنى بىرەت قىلىش ، دېگەن مۇمانىي بوق قىلىش ئۈچۈن ئەمەس (سەۋەبنى ئۈتۈش - تەۋەككۇلنىڭ بىر ئۈلكى بولۇپ ، ئۇنىڭدىن ئاجىزلىقان بىر بەرىنىڭ ئەمەسلىكىنى مۇسۇلمانلارغا ئۇقتۇرۇش ئۈچۈن ئەمەس) ، بەلكى قەلبلەردە تەۋەككۇل مەنىسىنى زەئىپلەشتۈرۈش ئۈچۈن ئىشلىتىلگەن بولۇپ قالدى. ئاخىرىدا ھەممىلەر تەۋەككۇلنىڭ ، ئۇنۇغ بۇيۇك مەقسەتلەر خىرەلەشتى . مۇسۇلمانلارنىڭ ھايانغا بولغان نەزەر دائىرىسى تارايدى. نەتىجىدە ئۇلار ئاجىزلىقى ھىس قىلىدىغان ، ئىقتىدارلىرىنى جەكلىك دەپ گۇمان قىلىدىغان ۋە پەقەت ئەملگە ئاشۇرۇشنا ئۈدىرەلمىرى بېتىدىغان ئىلارغىلا ۋايىم بولالايدىغان دەپ ئىلىنىدىغان بولۇپ قالدى. مۇسۇلمانلار اللەغا تەۋەككۇل قىلىشنى ھەقلى چۈشەنمىگەچە ۋە اللە غا تەۋەككۇل قىلمىغانچە ، بۇكىنىڭ جوقلارنى ئىشەلمەكە ۋە ھاياتا بۇكسىلىشنى مەيدانغا كەلتۈرۈشكە ئىسلا قاپىلايدۇ. كىشىلەر ئۇزۇنىشىرىنى پەقەت ، ئۇزۇرىنىڭ ئىسلاتى ئۈزۈرەتىرى بىلەن چەكلىنىپ بۇيۇك ئىلارنى روياپقا چىقىرىشلىرى مۇمكىن بولمايدۇ. ئەگەر ئىنسان مانا شۇ ئىسلاتى ئۈزۈرەتكىلا قاراپ قالسا ۋە بۇ بويىچە ئىش قىلسا ، بۇيۇك چوك ئىلار ئۈياقتا ئۇرنىدۇن تادىدى ئىلارنى قىلىشمۇ كۆچى يەتمەيدۇ. لېكىن كىشىلەر بۇ يەردە ئىنساندىن بالىغىرىدا ئۇنىڭ تەئۇنى ئەملگە ئاشۇرۇشنا باردەم بېرىدىغان بىر كۈچ بارلىقىغا ئىشەنسە، ئەنە شۇ كۈچكە تايىنىپ ، ئۇزۇرىنىڭ ئۈزۈرىنىدىن كاتتىراق بولغان نەرسىلەرگە ئىشلىدۇ. ئەگەر ئىنسان ئۇزىنىڭ ئۈزۈرىنىڭ قارىسا ، ئۇنىڭ چەكلىك ئىكەنلىكىنى كۆرىدۇ. نەتىجىدە ، ئىنسان ئۇز ئىشلىرىنى مانا شۇ ئاراش بىلەن چەكلەپ قويىدۇ. ئىراق ، ئۇ ئۇزىنىڭ كۈچىگە كەڭراق قارايدىغان بولسا، ئۇنىڭ چەكسىز ئىكەنلىكىنى كۆرىدۇ. شۇنداق بولغاچقا ئۇ بۇيۇك ئىلارنى ئەملگە ئاشۇرۇشقا قادىر بولىدۇ. بىجىرىش ئىلگىرى ، ئۇنىڭ بولۇش مۇمكىنلىكىنى تەسەۋۋۇر قىلالمايدىغان ئىلارنى ھام بىجىرىدۇ. ئاچانكى ئىنسان ئىلھامچى بولغان ئىسان ئەملگە ئاشۇرۇشقا ، ئۇنىڭ ئۈزۈرىنىگە باردەم بېرىدىغان بىر كۈچ بارلىقىغا ئىشەنسە ، ئۇنىڭ ئۈزۈرىنى چەكسىز بولۇپ قالىدۇ. ھەتتاكى اللەغا ئىمان كەلتۈرمەيدىغان ، ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلمايدىغان كىشىلەرمۇ ئۆز ئۈزۈرەتلىرىنىڭ تارىلىشىغا بىر ئۈزۈرەت بارلىقىغا ئىشىنىدۇ. لېكىن ئۇلار بۇ ئۈزۈرەتنى تەبىئەت باكى بالقا بىر كۈچ دەپ تەرىپلەيدۇ. ۋە ئۇ ئۈزۈرەتكە ئىشىنىپ كاتتا-كاتتا ئىلارغا قول سالىدۇ. شۇنداق بولغاچقا اللە قا قەتئى دەلىل ئاراقلىق ئىمان كەلتۈرگەن ، ئۇنىڭغا مۇئەۋەللىنى ۋاقىتلىق ئۈزۈرلىرى كېلىپ چىققان ھالدا قەتئى تەسىدىق قىلمايدىغان مۇسۇلمان نىسبەتا تەبىرى مۇسۇلمانلار ئەملگە ئاشۇرۇلغان ئىلاردىن ھەم ئۇنۇغۇار ئىلارنى اللەغا تەۋەككۇل قىلىش بىلەن ئەملگە ئاشۇرالىسۇن ؟؟؟؟

ئۇنىڭدىن مەنىمكى اللەغا تەۋەككۇل قىلىش ئىسلام ئۇمىتىنىڭ ئەڭ بۇيۇك ئاساسلىرىدىن ۋە ئىسلام بىكىرلىرىنىڭ ئەڭ مۇھىملىرىدىندۇر. اللەغا تەۋەككۇل قىلىش «قۇرئان كەرىم» دە قەتئى مۇجىجەت بىلەن ئىسپات قىلىنغان. اللە ئېيتىدۇ:« ئەگەر اللە سىلەرگە باردەم بېرسە، سىلەرنى ھېچ كىمى يېڭەلمەيدۇ، ئەگەر اللە باردەمنى تەرك ئەتسە، اللەدىن باشقا سىلەرگە كىم باردەم بېرىدۇ؟!». « اللەنىڭ رەھمىتى بىلەن مەن ئۇلارغا مۇلايىم بولدۇم. ئەگەر قوپال ، باغرى قاتتىق بولغان بولساڭ ئۇلار چۆرەكىدىن تارقاپ كېتاتتى. ئۇلارنى ئەپۇ قىلى ئۇلار ئۈچۈن مەغپىرەت تىلىگىن، ئىشتا ئۇلار بىلەن كېڭەشكىن، (كېڭەشكەندىن كېيىن) بىر ئىشقا بەل باغلىساڭ، اللەغا تەۋەككۇل قىلغىن. اللە ھەقىقەتەن تەۋەككۇل قىلغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ».

ئېيتقىنكى : بىزگە پەقەت اللەنىڭ تەقدىر قىلغان نەرسىسى يېتىدۇ، ئۇ بىزنىڭ مەتەكلارىمىزدۇر. مۇئمىنلەر اللەغا تەۋەككۇل قىلسۇن(يەنى ھەممە ئىشنى اللەغا تاپشۇرسۇن، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئەھەددىكە ئۈلەنمىسۇن)». «اللەدىن باشقا ھېچ مەبۇد (پەرھەى) يوقتۇر، مۇئمىنلەر اللەغا تەۋەككۇل قىلسۇن» (ئى پەيغەمبەر!) ئەگەر ئۇلار (ساڭا ئىمان ئېيتىشتىن)يۈز ئۇرسە، سەن ! « اللە ماڭا كۇپايە قىلىدۇ، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلدىم (يەنى اللەغا ئۈلەندىم ، اللەدىن باشقا ھېچ ئەھەددىن ئۇمۇت كۈتمەيمەن)ئۇ بۇيۇك ئەرشنىڭ پەرۋەردىگارىدۇر» ، دېگىن ». « ئەگەر ئۇلاردىن : ئاسمانلارنى ۋە زېمىنى كىم ياراتقان، دەپ سورىساڭ، ئۇلارچىسىزكى ئۇلار : اللە ياراتقان ، دەيدۇ. ئېيتقىنكى : ئەمدى اللە ماڭا يەرمۇ زېمىن زەخمەت يەتكۈزۈشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنى دەپ قىلىشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنى توسۇۋالىشقا ، اللەدىن باشقا سىلەر ئىبادەت قىلىۋاتقان مەبۇنلار قادىر بولالامدۇ؟ ماڭا ئېتىپ بېرىڭلارچۇ » . ئېيتقىنكى : ماڭا اللە كۇپايىدۇر، تەۋەككۇل قىلغۇچىلار ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلسۇن (يەنى ھەممە ئىشنى ئۇنىڭغا تاپشۇرسۇن). ». « ئۇز ۋاقتىدا مۇناپىقلار ۋە دىللىرىدا كېسەل (يەنى شەك) بارلار « بۇلارنى (يەنى مۇسۇلمانلارنى) ئۇلارنىڭ دىنى ئالدىدى(مۇسۇلمانلار ئۇز دىنىغا مەغرۇر بولۇپ ، ئۇزلىرىنى بېگىلمەس دەپ گۇمان قىلىپ ، ئاز ساندىق تۇرۇپ ، كۆپ سانلىقلار بىلەن ئۇرۇشقا جەسى)» دىدى. كىمكى اللەغا ئۇلىنىدىكەن (اللە ئۇنىڭغا ئەزەلدىن باردەم بېرىدۇ) . چۈنكى اللە غالىبتۇر . ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر». - پەقەت اللە باد ئىشلە دىللىرىدا قورقۇنۇش پەيدا بولىدىغان. اللەنىڭ ئەمىلىرى تاۋاپ قىلىشا . ئىمانى كۈچىيىدىغان ، پەرۋەردىگارىغا تەۋەككۇل قىلىدىغان كىشىلەرلا(كامىل) مۇئمىنلەردۇر».« ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە اللەغا خاسۇر، ھەممە ئىش اللەغا قايتۇرۇلىدۇ . اللەغا تاۋەكە

تىنىدا) تۇنىمىدىغان مەكگو ھالەت اللغا تۇلغىكىن ، تۇنىڭغا ھەمدۇ ئىيىش يىلىن ، اللغى يالغ دەپ ئىشەد قىلغان . تو يەنىدەتىرىك كۇناھىنى
توتۇق يىتىنە يىمرلىكتۇر.

تۇنىڭ ئايالىرىنىڭ اللغا تەۋەككۇل قىلىش ۋاجىپلىقىغا دالالتى قىلىدۇر چۇنكى بۇلار اللغا تەۋەككۇل قىلىغا ئوخشاق بۇيرۇق بولۇپ ، قانداقكى
دالالەت قىلىدىغان ھەرنە يىلىن كەلگەن. تو ھەرنە بولسا، اللغىنىڭ تەۋەككۇل قىلغۇچىلارنى ياخشى كۆرىدىغانلىقى بولغىنىدىكى ماخسىدۇر. شۇنىڭدەك
تەۋەككۇل قىلىشقا ئوخشاق دالالەت قىلىدىغان يالغا نۇرغۇن ھەدىسلەر كەلگەن.

بۇخارى ئىبنى ئابباستىن رىۋايەت قىلىدۇكى ، رەسۇلۇللاھنىڭ ئە) دېدىكى: ئوتتۇندىن 70 مىڭ كىشى ھىساب-كىتابسىز جەننەتكە كىرىدۇ.
ئۇلار روشەن قىلىپ بېرىدۇ)، ئىرتىمىشىرىم قىلمايدۇ (مولايماڭلىرىنىڭ كىشى ئىغىزىغا تۇكۇرمىسى). داۋالاش مەجبۇرىيىتى كۆتۈرىلمەيدۇ، ئەجدا
رەيىگە تەۋەككۇل قىلىدۇ. ئەمىت ۋە ئىرمىزى رىۋايەت قىلىدۇ: مۇھەممەد(ئە) دېدىكى : ئەگەر مېنىڭ اللغا ھەقىقى تەۋەككۇل قىلىشلار ئاللاھ
ئۇ مىللەتنى قاچ چىلىپ، توق قايىدىغان قوشۇنلار رىزىقلاندۇرغاندەك رىزىقلاندۇرىدۇ.

بۇنىڭغا دەلىللەر مۇمكىنلىكى ئىچىدە ئۇ تەۋەككۇل ھەققىدە يولۇققان ئىككى ئاياغ ئوخشاش ئەجىر-مۇكاپات بېرىلىدىغانلىقىغا
ئايەتلەرى ۋەتلى دەلىللەر بۇنۇپ ئۇلارنى ئىنكار قىلغۇچى كاپىر بولۇپ قالىدۇ. بۇ بولسا اللغا تەۋەككۇل قىلىشنى مۇمىنلارغا واجىپ بولغان ئىشلارنىڭ
ئەڭ مۇھىملىقىغا ئايلاندۇرۇپ قويىدۇ. ئۇنىڭ دەلىللىرىدىن بىرىمۇسۇلمانغا اللغا تەۋەككۇل قىلىشنى تەلەپ قىلىش، بىرەر ئىشنى يېشى ياكى ئىشلەپ كەتكەن ئۇ
ئۇلاردا بىرەر ئەمەل ھەم ئىرادە قىلمىغان. بەلكى دەلىللەر تەۋەككۇلنى تەلەپ قىلىشنا مۇتلەق كەلگەن. شۇنا اللغا مۇتلەق ئەكسىنە تەۋەككۇل قىلىش
واجىپ بولىدۇ. دېمەك ھەرقانداق ئىشتا، ھەر قانداق ئەمەلنە اللغا تەۋەككۇل قىلىش واجىپ ، چۇنكى دەلىللەر بىرەر ئىشقا مەخسۇس قىلىنمىغا
ياكى بىرەر ئىشى ئىلگان ۋاقىتمۇ اللغا تەۋەككۇل قىلىشنى ۋاجىپلىققا دالالەت قىلىدۇ. دەلىللەر بۇنىڭدىن باشقا ئەرشگە دالالەت قىلمايدۇ. ئۇ ئۇلارنى
بىرەر قەبىلە(جەكلىسە) يىلىن چەكلىمەيدىغان چەكلىمە ھەم يوق. بەلكى بۇ دەلىللەر مۇتلەق كەلگەن. دېمەك اللغا تەۋەككۇل قىلىش ھەر بىر مۇسۇلماندا
ھىجىر چەكلىمەسىز ۋە ھىجىر شەرتسىز مۇتلەق واجىپ .

ئەمما « تۇۋەككۇل بالالاپ ، ئاندىن اللغا تەۋەككۇل قىل» دېگەن ھەدىس بولسا بۇئۇزرىي ئايەت- ھەدىسلەر ئۇچۇن قايىدە(چەكلىمە) ئەمەس. ئۇ
ئۇلار ئۇچۇن بايان ھەم ئەمەس. چۇنكى بۇ ئايەت ۋە ھەدىسلەر مۇجمەل ئەمەس بولۇپلا قالماي ، بالىغا مۇھتاجمۇ ئەمەس. بەلكى بۇ ھەدىس بۇمۇنلەي
باشقا مائۇزۇدۇر. يەنى سۇئەب ۋە مۇسىبەتلەرگە كىرىش مائۇزۇسىدۇر.

بۇ« تەۋەككۇل » دېگەن سۇئەب ۋە مۇسىبەتلەرنى تۇنۇشنى تەرىك قىلىش ، دەپ چۇشەنگەن سەھرالىق كىشى ئۇچۇن باغلاپ قويۇشى
مۇھىمىدە(سەۋەبى) ئۇنىڭغا تەۋەككۇل سۇئەب- مۇسىبەتلەرنى تەرىك قىلىشنى بىلدۇرىدى. دېمەك بۇ ھەدىس سۇئەب ۋە
مۇسىبەتلەرنى ئىلىش ھەققىدىكى دەلىللەرنى ناسىخ قىلىپ (بىكار قىلىپ) كەتمەستىن بەلكى ، ئۇ بۇنىڭدىن باشقا يەنە ئۇچۇن كەلگەندۇر. شۇنا ئەسۇلۇلا
بەھرالىق ئاددىي تەۋەككۇلنا ئەلەن بولغان ۋە مۇسىبەتلەرنى ئالىشقا بۇيرىدى.

بۇ ھەدىسنىڭ مەزمۇنى شۇكى: بىر كىشى رەسۇلۇللا ھوزۇرىغا كېلىپ تۆگىسى قويۇلمىشى خاسىدى. ئۇ ئېيتتى : تۇگەمنى قويۇلمىشمۇ ۋە تەۋەككۇل
قىلىمەن. ئۇ ۋاقىتا رەسۇلۇللا ئۇنىڭغا « تۇگەمنى باغلا ۋە تەۋەككۇل قىل» دېدى. دېمەك بۇ ھەدىس سەھرالىق كىشى ئۇچۇن تۇگىنى باغلاپ قويىشى
ھەققىدە، يەنى سۇئەب ۋە مۇسىبەتلەرنى ئۇنۇشنى ئىنكار قىلمايدىغانلىقىنى چۇشەندۇرۇش ، ھەمدە ئۇنى سۇئەب ۋە مۇسىبەتلەرنى ئىلىشقا ۋە تەۋەككۇل
قىلىشقا بۇيرۇشتۇر. شۇنىڭ ئۇچۇن بۇ ھەدىس ھېچ قانىي بول بىلەن تەۋەككۇل دەلىللىرىنى قەبىلىمەيدۇ(چەكلىمەيدۇ). شۇنىڭ بىلەن اللغا تەۋەككۇل
قىلىش سۇئەب ۋە مۇسىبەتلەردىن قەتئىنەزەر پەرزىلىگىچە قىلىنۇرىدۇ.

ئۇنىڭ سۇئەب ۋە مۇسىبەتلەر تەۋەككۇلنى قەبىلگۇچى(چەكلىگۇچى) ھەم بولمايدۇ. ئۇنىڭ ھۇكمىنى ھەم بايان قىلمايدۇ. چۇنكى ئۇنىڭ دەلىلى
مۇقەييەد(چەكلەنگەن) ئەمەس، مۇتلەق بولۇپ كەلگەن. ئۇ بىرەر نەسىخ(ھۇججەت) بىلەن قەبىلەنمىگەن. چۇنكى ئۇنىڭ دەلىلى مۇجمەل ھەم ئەمەس ھەتتا
ئۇ بايانغا مۇھتاج ئەمەس ، سۇئەب ۋە مۇسىبەتنى تۇنۇشنى مەسلىسى تەۋەككۇل مەسلىسىدىن باشقا مەسلىدۇر. چۇنكى ئۇ تەۋەككۇلدىن باشقا بولغان
ئىككىنچى مەسىلىدۇر ۋە ئۇنىڭ دەلىللىرى تەۋەككۇلنىڭ دەلىللىرىدىن باشقىدۇر. شۇنا ئۇلارنى تەۋەككۇل بىلەن بىللە كەلتۇرۇش ياكى تەۋەككۇل ئۇچۇن
قىدىت قىلىش دۇرۇس ئەمەس.

دېمەك ، مۇسۇلمانلار شەرئى دەلىللەر بىلەن سابىت بولغىنىدەك سۇئەب ۋە مۇسىبەتلەرنى تونۇشلىرى ۋاجىپ بولغۇنىغا ئوخشاش يەنە ئۇلارنا شەرئى
دەلىللەر بىلەن سابىت بولغىنىدەك اللغا ھەقىقى تەۋەككۇل قىلىش ھەم ۋاجىپتۇر. بۇلارنىڭ بىرى باشقا بىرىنى چەكلىگەن ئەمەس. بىرى يەنە بىرىنىڭ
شەرتلىرىدىنمۇ ئەمەس . شۇنا ، مۇسۇلمانلار اللغا مۇتلەق تەۋەككۇل قىلىشلىرى ۋاجىپ ، كىيم اللغا تەۋەككۇل قىلىسا ئۇ گۇناھكار بولىدۇ، كىيم اللغا
تەۋەككۇل قىلىشنى ئىنكار قىلسا ئۇ كاپىر بولىدۇ. چۇنكى اللغا تەۋەككۇل قىلىش سۇئەبتىمۇ ، دالالىتىمۇ ئەتلى دەلىل بىلەن ئىسپات قىلىنغان.

اللغا ئىشەنگۇچى مۇسۇلمانلار ئارىسدا تەۋەككۇلنى ئىنكار قىلغۇچىلار بولمىسۇ ، تەۋەككۇلنى خاتا چۇشىنىدۇ. چۇنكى ئۇنى ئىشى قىل ۋە
تەۋەككۇل قىل دېگەن مەنادا چۇشىنىدۇ. بىراق ئۇنىڭ ھەقىقى بولسا . بۇنىڭ ئەكسىچە بولۇپ. تەۋەككۇل قىل ئاندىن ئىشى قىل دېگەن مەنادىدۇر. بۇ
ئىككى چۇشەنچىنە زور پەرىق مەۋجۇتتۇر.

ئەمەل قىل ۋە تەۋەككۇل قىل دېگەن چۇشەنچە. تەۋەككۇلنى قۇرۇق ھەكىلدىكى ئىشنا ئايلاندۇرۇپ قويىدۇ. شۇنا تەۋەككۇلنىڭ ئەمەلگە كىرىشىنى
ئاندىن تەۋەككۇل قىلدىم، دەپ ئويلىغان ئادەمگە ھىچقانداق نەسىرى بولمايدۇ. لېكىن تەۋەككۇل قىل ۋە ئەمەل قىل دېگەن چۇشەنچە بولسا تەۋەككۇلنى
ئاساس قىلىپ قويىدۇ. نەتىجىدە ئىنسانىنىڭ ئەلىگە ئۇنىڭ نەسىرى زور بولىدۇ. ئۇ ئىنساندا كائىنا ۋەزىيەتلەرنى(ئىجرا قىلىدىغان) ھىجىرىتىگە قادىر بولىدىغان
ئەھىرى ئاددىي كۆچىنى پەيدا قىلىدۇ.

بسم الله الرحمن الرحيم

دالالتنى قەتئى بولغان ناھايىتى نۇرغۇن ئايەتلەر قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرگەن كىشىنىڭ رىزىق اللەنىڭ قولىدا ئىكەنلىكىگە ، ئۇنى خالىغان بەندىسىگە كۆپ قىلىدىغانلىقىغا ئىشەنمەسلىكىگە ئورۇن قالدۇرمايدۇ. رىزىق مەسىلىسى قەدىر مەسىلىسىگە ئوخشىمايدۇ . چۈنكى (قەدىر) الله پالانى ئىشنى پەيدا قىلىشىدىن ئالدىن ئۇنى بىلىشى ۋە بۇ ئىشنى لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىپ ، تەقدىر كىتابىگە پۈتۈپ قويۇشىدۇر . ئەمما رىزىق بولسا الله پالانى بەندىسىنىڭ رىزقىنى بىلىپ ، ئۇنىڭ رىزقىنى يېزىپ ، تەقدىرگە پۈتۈپ قويۇشىدىلا ئەمەس، بەلكى شۇنىڭ بىلەن بىر قاتاردا ئۇنىڭ رىزقىنى بېرىپ ئۇرغۇچى بەندە ئەمەس ، بەلكى الله ئىكەنلىكىنى ھەم ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ . بۇنىڭغا ئۆزەندىكى ئايەتلەر قەتئى دالالەت قىلىدۇ :

« (ئى مۇھەممەد !) ئالىملەرگىلىكىلەرنى (ۋە ئۇممەتىگىنى) ئامانغا بۇيرۇغىن ، ئۆزەڭمۇ ئۇنى ئادا قىلىشقا چىداملىق بولغىن ، سەندىن ھېچ رىزىق تەلەپ قىلمايمىز . ئاقىۋەت رىزىق بىزنىڭ ، بىز ئالىملارنى تەقۋالىققا باشلايمىز » (20:132 ئايەت)

« الله سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن ھالال ، پاك نەرسىلەردىن يەڭلار ، ... ئىمان ئېيتقان الله ئۇنىڭا ئىشەنگەن ئادەملەرسىز » (5:89 ئايەت)

«الله چارپايىلارنى (يەنى تۆگە ، كالا ، قويلارنى) ، يۈك تۆشۈمەيدىغانلارنى ، يۇلۇزلاشمايدىغانلارنى يارىتتى . الله سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەردىن يەڭلار ، شەيتانلىنىڭ ئارقىسىغا كىرمەڭلار ، شەيتان سىلەرگە ھەقىقەتەن ئوچۇق دۈشمەندۇر » (6:142 ئايەت)

« الله سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن ھالال ، شېرىن يېمەكلىكلەردىن يەڭلار ، ئەگەر الله غىلا ئىبادەت قىلىدىغان بولساڭلار، اللەنىڭ نېمىتىگە شۈكۈر قىلىڭلار» (16:144)

«اللەنى تۆزلىرىنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەللىرىگە مۇكاپات بەرسۇن ۋە ئۆزىنىڭ پەزلىدىن ئاشۇرۇپ بەرسۇن دەپ (ئۆلار شۇنداق ئىبادەتلەرنى قىلىدۇ) ، الله خالىغان ئادەمگە ھىسابسىز رىزىق بېرىدۇ » (24:38 ئايەت).

«ئۇنى پەرۋەردىگارى چىرايلىقچە قويۇل قىلدى ، ئۇنى ئوبدان ئۆستۈردى ، ئۇنىڭغا زەكەرىيانى كېپىل قىلدى (يەنى ئۇنىڭ خىزمىتىنى قىلىشقا زەكەرىيانى قويدى) . زەكەرىيا ھەر قېتىم (ئۇنىڭ) ئىبادەتخانىسىغا ئۇنى كۆرگىلى كىرسە ، ئۇنىڭ يېنىدا بىرمۇ يېمەكلىك ئۇچرىناتتى . ئۇ : « ئى مەريەم ! بۇ سائا قەيەردىن كەلدى ! » دەيتتى ، مەريەم : « بۇ ، الله تەرىپىدىن كەلدى » دەيتتى . الله ھەقىقەتەن خالىغان ئادەمگە (چاپلىشىشقەتسىزلا) ھىسابسىز رىزىق بېرىدۇ » (3:37 ئايەت).

«الله ئۇنىڭغا ئويلىمىغان يەردىن رىزىق بېرىدۇ ، كىمكى اللەغا تەۋەككۇل قىلسا ، الله ئۇنىڭغا كۇپايە قىلىدۇ ، الله ھەقىقەتەن مەقسىتىگە يېتەلەيدۇ ، الله ھەقىقەتەن ھەر بىر نەرسە ئۈچۈن مۇئەييەن مىقدار ، مۇئەييەن ۋاقىت بەلگىلىدى»(65:3 ئايەت).

«نۇرغۇن جانىۋارلار ئۆز رىزقىنى ئۆستىگە ئالالمايدۇ (يەنى ئۆز رىزقىنى تېپىپ يېيىشتىن ئاجىزدۇر) ، ئۇلارنى ۋە سىلەرنى الله رىزىقلاندۇرىدۇ ، الله (سۆزۈڭلارنى) ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر ، (ئەھۋالىڭلارنى) بىلىپ تۇرغۇچىدۇر » (29:60 ئايەت).

«الله بەندىلىرىدىن قايسى ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلماقچى بولسىدىكەن ، ئۇنى كەڭ قىلىدۇ ، (قايسى بەندىسىنىڭ رىزقىنى تار قىلماقچى بولسىدىكەن) ئۇنى تار قىلىدۇ ، الله ھەقىقەتەن ھەممە نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر» (29:62 ئايەت).

«ئى ئىنسانلار ! الله‌نىڭ سىلەرگە بەرگەن نېمىتىنى ياد ئېتىڭلار ، اللەدىن باشقا سىلەرگە ئاسماندىن ۋە زېمىندىن رىزىق بېرىپ تۇرىدىغان ياراتقۇچى بارمۇ ؟ اللەدىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر ، (اللەنىڭ ئىبادىتىدىن) قانداقمۇ باش تارتىسىلەر ؟ » (35:3 ئايەت).

«ئەگەر الله رىزقىنى تۇتۇپ قالسا ، سىلەرگە كىم رىزىق بېرىدۇ ؟ ئۇلار تەكەببۇرلۇقتا ، ھەقتىن يىراقلىشىشتا ئۆزۈمىلەپ كەتكەندۇر» (67:21 ئايەت)

«(ئى مۇھەممەد!) بۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى ، « ئاسمانلارنى ، زېمىننى يوقتىن بار قىلغۇچى اللەدىن غەيرىنى مەبۇد تۇتلەدىم ؟ الله رىزىق بېرىدۇ ، ئۆزى رىزىقنا مۇھتاج ئەمەس » . (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى ، « مەن (بۇ ئۇممەت ئىچىدە اللەنىڭ ئەمرىگە) بويسۇنغۇچىلارنىڭ ئەۋۋىلى بولۇشقا بۇيرۇلدىم . (ماڭا دېيىلدىكى) سەن ھەرگىز مۇشرىكلاردىن بولمىغىن »(6:14 ئايەت) .

«كەمبەغەللىكتىن قورقۇپ بالىلىرىڭلارنى ئۆلتۈرمەڭلار . ئۇلارنىڭ ۋە سىلەرنىڭ رىزقىڭلارنى بىز بېرىمىز ، ئۇلارنى ئۆلتۈرۈش ھەقىقەتەن چوڭ گۇناھتۇر » (17:31 ئايەت).

«ئۇلار اللەنى قويۇپ ، ئۆزلىرىگە ئاسمانلاردىن ھېچقانداق رىزىق چۈشۈرۈپ ۋە يەردىن ھېچقانداق رىزىق چىقىرىپ (يەنى ئاسمانىنى يامغۇر يادقۇزۇپ ۋە يەردىن زىرائەت ۋە دەرەخلەرنى ئۆستۈرۈپ) بېرەلمەيدىغان ، (شۇنداق قىلىشقا) قۇدرىتى يەتمەيدىغان بۇتلارغا چوقۇنامدۇ ؟» (16:73 ئايەت).

« الله مۇنداق بىر مىسال كەلتۈرىدۇ : ھېچقانداق ئىشنى ئۆز ئالدىغا بىر تەرەپ قىلالمايدىغان بىر قۇل بىز ئوبدان رىزىق (يەنى بول مال-مۈلۈك) ئاتا قىلغان ۋە ئۇنى يۇشۇرۇن ياكى ئاشكارا يوسۇندا سەدىقە قىلىپ تۇرغان (ھۆرمەتكەن) ئادەم بىلەن ئوخشاشمۇ ؟ (يەنى ھېچ نەرسىگە ئىگە بولمىغان قۇلغا ئوخشايدىغان بۇتلارنى ھەممىگە ئىگە بولغان ۋە كائىناتنى خالىغانچە تەسەررۇپ قىلىدىغان الله بىلەن قانداقمۇ تەڭلەشتۈرگىلى بولسۇن ؟) جىمى ھەمدۇسانا اللەغا خاستۇر ! ئۇلار (يەنى كاپىرلار) نىڭ تولىسى (ھەمدۇ سانانىڭا اللەنىڭلا لايىق ئىكەنلىكىنى ، بۇتلارنىڭ ھەمدۇسانىغا ۋە ئىبادىتىگە لايىق ئەمەسلىكىنى) ئۇقمايدۇ » (16:75 ئايەت) .

«ئەگەر الله بەندىلىرىنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلسا ، ئۇلار ئەلۋەتتە زېمىندا پىتنە — پاسات تېرىيتتى . لېكىن الله خالىغان نەرسىنى ئۆلچەم بىلەن چۈشۈرىدۇ ، الله ھەقىقەتەن بەندىلىرىنىڭ (ئەھۋالىدىن) تولۇق خەۋەرداردۇر ، (ئۇنى) كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر » (42:27 ئايەت).

«پەرۋەردىگارى ئىسمائىنى سىناپ رىزقىنى تار قىلسا ، ئۇ : « پەرۋەردىگارىم مېنى خار قىلدى » دەيدۇ » (89:16 ئايەت).

«يەر يۈزىدىكى ھايۋانلارنىڭ ھەممىسىگە رىزىق بېرىشى الله (مەرھەمەت يۈزىسىدىن) ئۈستىگە تالغان ، الله ئۇلارنىڭ تۇرار جايىنى ۋە (ئۆلگەندىن

كېيىن) كۆمۈلىدىغان جايىمىز بىلمىدۇ ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى رۇشەن كىتابقا (يەنى لەۋھۇلمەھپۇزغا) يېزىلغانلىقىغا ، خالىغان بەندىسىگە رىزقىنى مىقدارلاپ تاقا قىلىدىغانلىقىغا قەتئى دالالەت قىلمىدۇ . ئۇشبۇ ئايەتلەرنىڭ ھەممىسىدە رىزق اللەغا نىسبەت بېرىلمىدۇ (رىزق بېرىش اللەغا مەنسۇپ قىلىنغان) ، اللەدىن باشقا رىزق بەرگۈچى زات يوق ئىكەنلىكىگە ئىشارە قىلمىدۇ . بۇ بولسا رىزق بەرگۈچى الله ئىكەنلىكىگە قەتئى دالالەت قىلمىدۇ . بۇ ھەقىقى ئىسنادى (تولۇق نىسبەت بېرىش) ئۆز : دېمەك بۆندىن مەقسەت : رىزقىنى يارىتىش ئەمەس، بەلكى بىجىرىش (بېرىپ تۇرۇش) ئۆز. چۈنكى ئىسنادىتىكى ئەسلى مەنا مەجازى مەنا ئەمەس ، ھەقىقى مەنادۇر . مەجازىكە بولسا قەرىنە (ئىشارە ، بەلگە) بىلەن بۆزاپ ئىشلىتىلمىدۇ . بۇ ئايەتلەردە ئىسنادى ھەقىقى مەنالىرىدىن بۆزاپ تاشلايدىغان قەرىنە يوق . دېمەك ، رىزقنى اللەغا نىسبەت بېرىش ھەقىقى ئىسنادۇر . بۆنىڭغا قوشۇمچە قىلىپ شۇنى دېيىش كېرەككى ، رىزقنىڭ ئىنسانغا نىسبەت بېرىلىشى ۋە ئىنسانلارنىڭ ئۆزىنى رىزقلاندۇرۇشى ھەرگىز ئايەت ۋە ھەدىسلەر كەلمىگەن ، بەلكى رىزقنىڭ ئىسنادى ھەممە نۇسۇلالاردا اللەغا بېرىلگەن . [illegible] ئۆزىدىن باشقىسىگە بېرىدۇ ، دەپ رىزق بېرىشنى ئىنسانغا نىسبەت بەرگەن ئايەتلەردىكى كۆزدە تۇتۇلغان مانا رىزقنى بېرىش دېگەن مەنادا ئەمەس ، بەلكى « ئىنسانلارغا مال-مۈلۈك بېرىڭلار » دېگەن مانا بېرىش مەنالىرىدا چۈشىنىلىدۇ .

« تەقسىمات ۋاقتىدا (ۋارىس ئەمەس) تۇغقانلار ، (تۇغقان ئەمەس) يېتىملەر ۋە مىسكىنلەر ھازىر بولسا ، ئۇلارغا بۇنىڭدىن (يەنى تەرەكتىن ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى ئېلىش ئۈچۈن بىر ئاز نەرسە) بېرىڭلار ، ئۇلارغا چىرايلىق سۆز قىلىڭلار (يەنى بۇ كىچىكلەرنىڭ مېلى ، بىزنىڭ ئەمەس دېگەنگە ئوخشاش ئۇلارنى ئېتىنىڭلار) » (4:8 ئايەت) .

ئەۋۋەلقى ئايەتتە مەقسەت « ئۇلارغا نەرسە بېرىڭلار » ، ئىككىنچى ئايەتتىن مەقسەت بولسا « سىزلەرگە يەتكەن رىزقىتىن ئۇلارغا ھەم بېرىڭلار » دېگەن مانادىدۇر . دېمەك رىزقنى ئىنسانلارغا نىسبەت بېرىش ئەمەس ، بەلكى مۇشۇ ئايەتلەردە زىكرى قىلىنغان كىشىلەرگە رىزقىتىن بېرىش (يەنى مالدىن بېرىش) تەرغىبىدىكى بۇيرۇقتۇر . بۇ ئايەتتىكى رىزقنىمۇ ئىنسانغا نىسبەت بېرىلمىشى رىزق ئىشىنى بىجىرگۈچى ئىنسان دېگەن مەنادا كەلمىگەن . رىزقنى بىجىرىش (بېرىپ تۇرۇش) پەقەت اللەغىلا خاستۇر . شۇنىڭ ئۈچۈن « سىزلەرنى بىز رىزقلاندۇرىمىز » ، « ئەسىگىز رىزقلاندۇرىدۇ » ، « اللەنىڭ رىزقىدىن يەپ ئىچىڭلار » دېگەن ئايەتلەرنىڭ بارچىسىدا رىزقنى بىجىرىش ئىشى اللەغا نىسبەت بېرىلمىدۇ ۋە اللەنىڭ ئۆزىگە يۈكلىنىدۇ . بۇ بولسا يالغۇز اللا رىزق بەرگۈچى ئىكەنلىكى ۋە رىزق ئۇنىڭ قولىدا ئىكەنلىكى ھەققىدە ھېچ بىر ئەنئەنىلىك(بۇرۇش ، تولغاش ، شەرھىلەش) كۆتەرمەيدىغان مەنانى بېرىدۇ . شۇنىڭغا بىنائەن مەخلۇقاتلارنى ، ئىنسانلارنى الله رىزقلاندۇرىدۇ ، دەپ ئىمان كەلتۈرۈش ۋاجىپ . چۈنكى بۇنىڭغا كەلگەن دەلىلنىڭ سۈپىتى ھەم ، دالالىتى ھەم قەتئى . دېمەك ، بۇنىڭغا ئىشىنىش پەرز ، ئىشەنمەسلىك كۇفرىدۇر . كىم اللەنىڭ رىزق بەرگۈچى ئىكەنلىكىگە ئىشەنمىسە ھەقىقى كافىردۇر . (الله ئۇنىڭدىن سائەلسۇن !)

« نامۇ ئۇقۇلۇپ بولغاندا (يەنى نامازدىن پارىغ بولغىنىڭلاردىن كېيىن) زېمىنغا تارىلىپ (يەنى ئۆز مەشغۇلاتىڭلار ئۈچۈن بولۇپ) ، الله نىڭ پەزلىدىن تەلەپ قىلىڭلار ، مەقسەتلىرىڭلارغا ئېرىشىش ئۈچۈن اللەنى كۆپ ياد ئېتىڭلار» (62:10) .

« (ئى مۇھەممەد !) ئۇلار بىرەر تىجارەتنى ياكى تاماشانى كۆرسە ، سېنى تۇرە تۇرۇپ (خۇتبە ئوقۇۋاتقان) پېتىڭ تاشلاپ ، ئۇنىڭغا (يەنى تىجارەتكە) يۈگۈرىدۇ ، (ئى مۇھەممەد! ئۇلارغا) ئېيتقىنكى ، « اللەنىڭ دەرگاھىدىكى نەرسە (يەنى سەۋاب ۋە نېمەت) تاماشادىن ۋە تىجارەتتىن ياخشىدۇر ، الله رىزق بەرگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر » (62:11) .

ئۇشبۇ ئىككى ئايەتنە الله سۈبھانەھۇ ۋەتەئالا ئىنسانلارنى رىزقنى تەلەپ قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىشقا بۇيرىدى . رىزقنى تەلەپ قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىشقا بېرىلگەن بۇيرۇق بىلەن رازىزاق (رىزق بەرگۈچى) الله ئىكەنلىكىگە ھۆججەت بولىدىغان ئايەتلەر سېلىشتۇرۇلسا ، اللەنىڭ رازىزاق ئىكەنلىكى تېخىمۇ ئىشىق بولىدۇ ۋە ئۇنىڭ رازىزاقلىكىگە ئىمان كەلتۈرۈش مەنالىسى شەرھىلىنىدۇ .

ئەۋۋەلقى ئايەتلەرنىڭ بارچىسى اللەنىڭ رازىزاقلىكىگە ، يەنى رىزقنى بەرگۈچى ئىنسان ئەمەس ، الله ئىكەنلىكىگە قەتئى دالالەت قىلمىدۇ . مانا بۇ ئىككى ئايەت بولسا ئىنسانلارنى رىزقنى ھاسىل قىلىش ئۈچۈن مەھنەت (رىزق مەيدانغا كېلىدىغان ھالەتنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرىدىغان سەۋەبنى مۇستەھكەم ئۇتۇشنى) قىلىشقا بۇيرۇيدۇ . شۇنىڭغا بىنائەن ، اللەنىڭ رازىزاقلىقىنىڭ مەنالىسى شۇكى : يالغۇز اللا رىزق بېرىدۇ ، ئۇندىن باشقا بىرمۇسى رىزق بېرىشكە قادىر ئەمەس . لېكىن بۇ رىزقنى ھاسىل قىلىش يولى ئىنسانلارنىڭ زىممىسىنىڭ ھەر تەرەپلىرىگە تارقىلىپ ، شۇ رىزقنى ھاسىل قىلىشقا ھەرىكەت قىلىشلىرىدىن ئىبارەت . دېمەك رازىزاق اللەدۇر . الله بۇ رىزقنى ھەرىكەت قىلغان بەندىسى ئۈچۈن بەرگۈچىدۇر (يەنى الله رىزق بېرىشنە ئىنسانىنىڭ سەۋەبىگە كۆرە ئەمەس ، مۇتلەق (چەكلىمىسىز) رىزق بېرىدۇ . لېكىن رىزىققا ئېگە بولۇش ئۈچۈن رىزق ھاسىلىنى مەيدانغا كەلتۈرگۈچى سەۋەب قىلىپ بىجىرىدىغان ئانۇنلاۋق پول رىزق ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىشتۇر . بۇ قانۇنلاۋق پول بىلەنلا ئىمان ئۆزىنە يوكلەنگەن رىزق ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىش مەسئۇلىيىتىنى ئادا قىلغان بولىدۇ) .

الله ئېيتىدۇكى :

«ئۇلار : ئەگەر بىز سەن بىلەن تۇغرا بولغا ئەگىشىدىغان بولساق ، زېمىنىمىزدىن ھەيدەپ چىقىرىلىمىز ، دېدى . ئۇلارنى بىز تىنچ ھەرەم يەرلەشتۈرمىدۇقمۇ ؟ ھەرھەكە ئۇرلۇق مەۋلەرنىڭ ھەممىسى كەلتۈرۈلمىدۇ . (بۇ) بىزنىڭ دەرگاھىمىزدىن چۈشۈرۈلگەن رىزقتۇر ، لېكىن ئۇلارنىڭ تولىسى بىلمەيدۇ » (28:57) .

« نامۇ ئۇقۇلۇپ بولغاندا (يەنى نامازدىن پارىغ بولغىنىڭلاردىن كېيىن) زېمىنغا تارىلىپ (يەنى ئۆز مەشغۇلاتىڭلار بىلەن بولۇپ) ، اللەنىڭ پەزلىدىن تەلەپ قىلىڭلار ، مەقسەتلىرىڭلارغا ئېرىشىش ئۈچۈن اللەنى كۆپ ياد ئېتىڭلار » (62:10) .

ئۇشبۇ ئىككى ئايەت اللەنىڭ رازىزاق ئىكەنلىگىنىڭ مەنالىسىنى ئىزاھلاپ ، شەرھىلەيدۇ . شۇنىڭغا بىنائەن اللەنىڭ رازىزاق ئىكەنلىكىگە ئىشىنىش شۇ بىلدۇرىدۇكى ، رىزق اللەنىڭ قولىدا ، لېكىن ئۇنىڭغا يېتىش يولى (قانۇنلاشتۇرۇلغان ، ئىنسان تەرىپىدىنلىق كۆرسەتمە ، بىجىرىدىغان يول) مەھنەتتۇر بۇ يەردىكى مەسىلىدە ئىككى ئىش بار . (1) رىزق (2) ئۇنى ھاسىل قىلىش (تېپىش يولى) يولى . ئىمان كەلتۈرۈش تەلەپ قىلىنىۋاتقان نەرسە رىزق

تېپىش يولى ئەمەس ، بەلكى رىزىقنىڭ ئۆزىدۇر (يەنى رىزىقنىڭ بېرىلىشىدۇر) . رىزىق ئۇچۇن ھەركەت قىلىشتا تەلەپ قىلىنىۋاتقان نەرسە رىزىقنىڭ ئۆزى ئەمەس ، بەلكى ئۇنى ھاسىل قىلىش (تېپىش) يولىدۇر . شۇڭلاشقا اللەنىڭ رازىلىق ئىكەنلىكىگە ئىشىنىشنىڭ مەنىسى ئىنسانلار رىزىقنى اللەدىن ھاسىل قىلىش ئۇچۇن ، اللە ئۇلارغا رىزىقنى بىۋاسىتە يەتكۈزۈپ تۇرىدۇ دېگىنى ئەمەس ، بەلكى ، ئۇنىڭ مەنىسى شۇكى ، ئىنسانلار ھاسىل قىلىۋاتقان رىزىقنى ئالىتا تەرەپتىن ئەمەس ، پەقەت اللە تەرەپتىن ھاسىل قىلىدۇ . چۇنكى ئۇلار ئۆز رىزىقلىرىنى ئۆزلىرى ۋۇجۇتقا كەلتۈرىلمەيدۇ ۋە ئۆزلىرىنى رىزىقلاندۇرالمايدۇ . پەقەت اللەلا رىزىقنى ۋۇجۇتقا كەلتۈرىدۇ ۋە ئۇلارنى ئالىۋ زات رىزىقلاندۇرىدۇ . ئۇلار (ئىنسانلار) رىزىق ھاسىل قىلىشنى ۋۇجۇتقا كەلتۈرىدۇ ، خالاس . مەسىلەن : مودىنىڭ تىجارەت بىلەن شۇغۇللىنىپ پايدا تاپقان ۋاقىتتا رىزىقنى تاپىدىغان يولنى ئىنسان ئۆزى بىجىرگەن بولىدۇ ، خالاس . ئەما رىزىقنى (پايدىنى) ئۆزى ۋۇجۇتقا كەلتۈرەلمەيدۇ . بەلكى شۇ رىزىقنى بېتىدىغان يولنى بىجىرىدۇ . لېكىن ئۇ يولنى بىجىرگەنلىك رىزىق تاپقانلىق ئەمەس ، بەلكى رىزىق بېرىلىش ھالىتىدىن بىرنى ۋۇجۇتقا كەلتۈرگەنلىك ، خالاس . ئۇنىڭغا پايدا ئاتا قىلىدىغان زات اللەتەئالادۇر .

[illegible] ئالىتى قېتىم ئايەتلەر دالالەت قىلغان چۈشەنچىدۇر . بۇلار ئىمان ، ئەمەل ئايەتلىرىدۇر . بۇ ئايەتلەر بىلەن اللەتەئالا بەزىدە رىزىق بەرگۈچى پەقەت ئۇنىڭ ئۆزى ئىكەنلىكىگە ، ئۇندىن باشقا رىزىق بەرگۈچى ۋاللەق يوق ئەكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىشنى [illegible] بىلەن بەزىدە زېمىنىنىڭ ھەر تەرەپلىرىگە تارقىلىپ ، ئۇنى ھاسىل قىلىش ئۇچۇن مەھنەت قىلىشىمىزنى تەلەپ قىلمىدۇ . بۇ يەردە رىزىق مەسىلىسى ۋە رىزىقنى ھاسىل قىلىش يولى مەسىلىسىدىن ئىبارەت ئىككى مەسىلە بار . رىزىق اللەتىن ، ئۇنى ھاسىل قىلىش يولى ، يەنى ھەركەت قىلىش ئىسانىدىندۇر . رىزىق اللەتەئالادىن ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىش تەلەپ قىلىنىدىغان ئىشتۇر . دېمەك ، بۇ ئەقىدە بىلىدىندۇر . رىزىقنى ھاسىل قىلىش يولى ، يەنى ئىنسانىنىڭ ھەركىتى بولسا ئىمان ئېيتىش تەلەپ قىلىنىدىغان ئەمەس ، بەلكى ئەمەلدە بىجىرىش (ئەمەل قىلىش) تەلەپ قىلىنغان نەرسىلەر جۇملىسىدىندۇر . دېمەك ، بۇ ئەقىدىدىن ئەمەس ، شەرئى ھۆكۈملەردىندۇر . بىراق ، ئىمان ۋاقىتىگە ماس كەلگۈچى ، دەللىدىن كېلىپ چىققان ، ئەتىنى تەستىق بولغىنى سەۋەبلىك رىزىق مەسىلىسى كۆپچىلىك ئىنسانلارغا ئىنىق بولماي ئارلىشىپ كەتتى . ئۇلار رىزىق مەسىلىسىنى رىزىقنى ھاسىل قىلىش بولىدىن ئاجىرىتالماي قالدى . چۇنكى ئۇلار رىزىق ھەركەت بىلەن كېلىدىغانلىقىنى كۆردى . نەتىجىدە ئۇلارغا مەسىلىنى توغرا ھالدا چۈشۈنۈش مۇشكۇل بولۇپ قالدى [ئاخىرەتتە مۇئمىنلەر رىزىق اللەتىن دەپ مۇتلەق تەسلىم بولدى . رىزىق غەيبىيانلاردىن دېگەن ئېتىبار بىلەن قىياھەت كۈنىگە ئىشەنگىنىگە ئوخشاش ئىمان كەلتۈردى . شۇنىڭ ئۇچۇن ئۇلار رىزىق ئىنسانىنىڭ ئەمەس ، اللەنىڭ قولىدا ئىكەنلىكىنىڭ ۋاقىسىنى ئىدراك قىلالماي قالدى] ئۇلاردىكى ۋاقىلىك رىزىق ئىنسانىنىڭ قولىدا دېگەن چۈشەنچىدىن ئىبارەت ئىدى . نەتىجىدە ، ئۇلار ئۆزلىرىدىكى شۇ ۋاقىلىكنى چۈرۈپ تاشلاۋەتتى - دە ئايەتلەر دالالەت قىلغان مەنالەرگە ئىمان كەلتۈردى . ئەما ھازىرىكە ئىمان چوڭقۇر ئورناشمىغان مۇسۇلمانلار بولسا رىزىق اللەنىڭ قولىدا ئىكەنلىكىگە تەسلىم بولدى ، بىراق ئۇلارنىڭ ئوتقان يوللىرى ئىنسان ئۆز رىزىقلىرىنى ئۆزى كەلتۈرۈۋېتىپتۇ ، دەپ ئېتىراز قىلىۋاتقانلىقىنى دالالەت قىلالايتى . ئۇلار رىزىق اللەنىڭ قولىدا ئىكەنلىكىنىڭ ۋاقىسىنى ئىدراك قىلالماي ، ۋاقىتلىك ئىنىق كۆرۈنۈشكى ، ئىنسان ئۆزىنى ئۆزى رىزىقلاندۇرىدۇ ، دەپ قارايدىغان [illegible] مۇسۇلمانلار ئالدىدا ھەم قەتئى تەسدىق قىلىش ۋاجىپ بولغان ۋاقىتنى ئىدراك قىلىش نەتىجىسىدە ئوتقان ئىشلىرىغا پۇشايمان قىلىۋاتقان ئىدى . ئۇلار مۇسۇلمانلار ئالدىدا ھەم قەتئى تەسدىق قىلىش ۋاجىپ بولغان ۋاقىتنى ئىدراك قىلالماسلىقتا ئىلىپ كەلدى . چۇنكى ئۇلار رىزىقنى ھەركەت قىلىش ھەناسىنى چۈشەنمەي قالدى . نەتىجىدە ئۇنىڭغا (رىزىق اللەنىڭ قولىدا ئىكەنلىكىگە) ئىمان كەلتۈرۈشتە ماانا شۇنداق چەلكەشلىك ، خىرەلىك ، ئالىشمىغلىق يۈز بېرىپ قالدى .

ئەما ئىنسانلارنىڭ رىزىق اللەنىڭ قولىدا ئىكەنلىك ۋاقىتىسىنى ئىدراك ئىتەلمەسلىكىنىڭ سەۋەبى شۇكى ، ئۇلار رىزىقنى ھاسىل قىلىش يولىنىڭ ۋاقىتىسىنى ئىدراك قىلالمىدى . نەتىجىدە بۇ رازىلاق الله ئىكەنلىكىنىڭ ۋاقىتىسىنى ئىدراك قىلالماسلىقتا ئىلىپ كەلدى. چۇنكى ئۇلار رىزىقنا ھەركەت قىلىش رىزىقنى كەلتۈردۇ ، ئەگەر ھەركەت قىلمىسا رىزىق ئەسلا كەلمەسلىگىنى ھايات ۋاقىتىسىغا مۇندىقلا قاراپ ھىس قىلدى . شۇنىڭ ئۇچۇن رىزىق تەلەپ قىلىپ رىزىقنى كەلتۈردۇ ، ئەگەر ھەركەت قىلمىسا رىزىق ئەسلا كەلمەسلىگىنى ھايات ۋاقىتىسىغا مۇندىقلا قاراپ ھىس قىلدى . شۇنىڭ ئۇچۇن رىزىق تەلەپ قىلىپ ھەربىر ھەركەت قىلىش رىزىقنىڭ مەنبەسىدۇر (يەنى سەۋەب - مۇسەببەپنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ) ، دەپ ئويلاپ ، رىزىق اللەدىن ئەمەس ھەربىر ھەركەتتىن كېلىدۇ دېگەن چۈشەنچىگە كەلدى . ئۇلار مانا بۇ چۈشەنچىلىرىنى ۋاقىتىغا ئۆيغۇن دەپ قاراپ ، ئۇنىڭغا ئاساسەن مۇئەسسە يوللىرىنى بەلگىلەشتى-دە ، نەتىجىدە اللەنىڭ رازىلاق ئىكەنلىكىگە بولغان ئىمان قۇرۇق نەرسىگە ئايلىنىپ قالدى . بۇلارنىڭ سەۋەبى يۇقۇرىدا دېيىلگەندەك رىزىق تەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىشنى (رىزىق ھاسىل قىلىش ۋۇجۇتقا كەلتۈرگۈچى ھالەت سەۋەبلىرىنى) رىزىقنىڭ ئەسلى سەۋەبى دەپ چۈشۈنۈشتىن باشقا نەرسەئەمەس . اللەنىڭ رازىلاق ئىكەنلىكىنىڭ مەنىسى مانا مۇشۇنداق چەلكەش ، خىرە چۈشۈنۈلسە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىش ، ئىتىقاد قىلىشمۇ چەلكەش ، خىرە ، ئىتىقسىزلىق ھالىتىدە داۋاملىشىۋېرىدۇ — دە ، ھايانقا زور ئەكسى تەسىر كۆرسىتىدۇ .

ۋاقىتىلىك ھەربىر رىزىقنىڭ سەۋەبى ئەمەسلىكىنى كۆرسىتىپ ئۆتۈش - چۈنكى [illegible] سەۋەبىنى كەلتۈرۈش ، ئىرادە [illegible] مۇسەببەپ ھاسىل پەقەت ئۇنىڭ سەۋەبىدىن كېلىپ چىقىدۇ . مەسىلەن : پىچاق كېسىشنىڭ سەۋەبىدۇر . دېمەك ئۇ كېسىدۇ ؛ ئوت بولسا- ياندۇرۇش سەۋەبىدۇر. ئۇ ياندۇرىدۇ ؛ دېمەك ، پىچاقسىز ياكى كەسكۈچى ئەسۋاپسىز كېسىش ئىشى ھاسىل بولمايدۇ . ئۇنسىز ياكى ياندۇرغۇچى ماددىسىز ياندۇرۇش ھاسىل بولمايدۇ . سەۋەب ماانا شۇدۇر . شۇنىڭ ئۇچۇن ئەگەر رىزىق تەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش شۇبھىسىز ، ھەر قانداق ھالەتتە رىزىقنى مەيدانغا كەلتۈرسە ، ئۇنداقتا ئۇ رىزىقنىڭ سەۋەبى بۇلاتتى ۋە بۇ ھەركەت پىچاق كەسكىنىدەك ، ئوت ياندۇرغۇنىدەك ۋاقىتىدە رىزىقنى ئەلۋەتتە ۋۇجۇتقا كەلتۈرەتتى . لېكىن ، رىزىق تەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش بۇلارغا ئوخشىمايدۇ ، يەنى كېسىشكە نىسبەتەن پىچاقنىڭ ئوخشاش ، ياندۇرۇشقا نىسبەتەن ئوتنىڭ ئوخشاش ئەمەس . گاھىدا رىزىق تەلەپ قىلىپ ھەركەت مەيدانغا كېلىدۇ - بۇ ، بىراق رىزىق ھاسىل بولمايدۇ . گاھىدا ھىچبىر ھەركەت مەيدانغا كەلمەيلا رىزىق ھاسىل بولىدۇ . يەنى سەۋەب ھاسىل بولىدۇ — بۇ ، ئەما مۇسەببەپ ھاسىل بولمايدۇ ، گاھىدا بولسا ھىچبىر سەۋەبسىز مۇسەببەپ ھاسىل بولىدۇ . بۇ بولسا ھەربىرىنىڭ رىزىق ئۇچۇن سەۋەب ئەمەسلىكىگە قەتئى دالالەت قىلىدۇ . ھايات ۋاقىتىسىدە بۇنىڭغا مىسالار ناھايىتىمۇ كۆپ . مەسىلەن : پايدا ئۇچۇن ھەركەت قىلىۋاتقان ، بىراق تىجارىتىنىڭ نەتىجىسى زىيان ياكى پايدىسىز بولغان سودىگەرنى ئېلىپ قارىساق ، ئۇنىڭدا ھەركەت مەيدانغا كەلگەن ، لېكىن رىزىق ھاسىل بولمىغان ، يەنى سەۋەب ۋۇجۇتقا كەلگەن ، لېكىن ئۇ مۇسەببەپنى كەلتۈرۈپ چىقارمىغان . ئۇ مۇسەببەپنى كەلتۈرۈپ چىقارمىغانلىقى ئۇچۇن سەۋەب دېگىلى بولمايدۇ . چۇنكى ، سەۋەب ئەلۋەتتە مۇسەببەپنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ .

كارخانا خوجايىنى مالغا ئىگە بولۇش (يەنى رىزىققا ئىگە بولۇش) ئۈچۈن كارخانا قۇرىدۇ . گاھىدا ئۇنىڭ مېلى بازارلاردا ئۈرۈپ قالىدۇ . تەتىجىدە زىيان كۆرىلىدۇ ياكى پايدا تاللايدۇ . بۇ رىزىقنى كەلتۈرۈپ چىقارمىغان ھەربىرەتتۈر . ئەگەر ھەربىر رىزىقنىڭ سەۋەبى بولغاندا ئەلبەتتە رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرىتتى . چۈنكى سەۋەب ئەلبەتتە مۇسەببەپنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرىدۇ . نېفىت قىدىرىش شىركىتى گاھىدا ئۈزۈن يىللار زور مەبلەغ سېلىپ نېفىت قىدىرىدۇ ، بىراق نېفىتنى تاپالمايدۇ ياكى تىجارەت يولى بىلەن ھەم ئىپتىشەلمەيدۇ . تەتىجىدە نېفىتنى قېزىپ چىقىرالمايدۇ ، ھەربىرى بەھۇدە كېتىدۇ ، بۇ ھەم رىزىقنى كەلتۈرۈپ چىقارمىغان ھەربىرەتتۈر . شۇنىڭغا ئوخشاش ھەربىر رىزىقنى كەلتۈرۈپ چىقارمىغان ئامىللارنى كەلتۈرۈش مۇمكىن . دېمەك ، رىزىق ئەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش رىزىق ئۈچۈن سەۋەب بولالمايدۇ . چۈنكى سەۋەب مۇسەببەپنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ . ھېچبىر ھالدا بۇنىڭدىن ئۈزۈلمەي بولمايدۇ . بىر سەۋەب ھەر قاچان ئەينى بىر نەتىجىنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرسە ، بۇ نەتىجە ھەم مەيدانغا كەلسە چوقۇم ئەشۇ سەۋەبنىڭ باشقا تەرىپىنى مەيدانغا كەلتىسە ، بىرەر قېتىمۇ بۇنىڭدىن ئۈزۈلمەي بولمىسا شۇنداقلا بۇ سەۋەب ئەشۇ مۇسەببەپنىڭ ئەسلى سەۋەبىدۇر . بىرەر ھالەتتە ، بىرەر قېتىم بولسىمۇ يۇقۇرقىغا زىت بولسا بۇ سەۋەب مۇسەببەپنىڭ ئەسلى سەۋەبى بولالمايدۇ . ھەتتاكى بۇ سەۋەبتە بىر قانچە خىل ھالەتتە ئەشۇ مۇسەببەپ مەيدانغا كەلسىمۇ .

مۇنداقچە ئېيتقاندا مىراسخورغا رىزىق ھەربىرەتسىز تېگىدۇ . ئەگەر ھەربىرەت رىزىق ئۈچۈن سەۋەب بولسا ، بىچارەنىڭ مال ھەربىرەتسىز قولغا كەلمەس ئىدى . چۈنكى مۇسەببەپ پەقەت ئۈزۈلمەك سەۋەبىدىن كېلىپ چىقىدۇ (باشقا يەردىن كەلمەيدۇ) . دېمەك مالنى مىراس ئالغىلىق ، ھەربىرەتسىز قولغا كىرگۈزۈش رىزىقنىڭ ھەركەت بىلەن قولغا كەلمەيدىغانلىقىنىڭ دەلىلىدۇر . چۈنكى ھەربىرەتسىزمۇ رىزىق ھاسىل بولىدۇ . شۇنىڭدەك ، تېپىۋېلىنغان نەرسە ، سوۋغات ، زاكات ، سەدىقىلەرنى تالاسا ، مۇشۇ ھالەتلەرنىڭ بارچىسىدا رىزىق ھەربىرەتسىز ھاسىل بولىدۇ . ئۇنىڭدىن باشقا نەقەقە بېرىش لازىم بولغان كىشىگە خەلقىلىك دۆلىتى نەقەقە ئاجىراتسا ، ئۇ كىشى شۇ نەقىقىنى تالسا ، ئۇنىڭ ئۈچۈن ھەم رىزىق ھەربىرەتسىز ھاسىل بولىدۇ . دۆلەت كاپالەتلەندۈرىدىغان ئىشسىزلار ، كېسەلمەنلەر ، ئاجىزلار ئۈچۈن ھەم رىزىق ھەربىرەتسىز ھاسىل بولىدۇ . بۇلارغا ئوخشاش رىزىقنىڭ ھەربىرەتسىز ھاسىل بولۇشىغا دائىر مىسالار ناھايىتى كۆپ . بۇلارنىڭ بارچىسى قەتئى ئىسپاتلايدۇكى ، رىزىق ئەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش رىزىقنىڭ سەۋەبى ئەمەس ، يەنى ھەركەت قىلىش رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەيدۇ . چۈنكى ھەربىرەت — كېسىشنى بىجىرگەن پىچاقنا ئوخشاش ياكى كۆيدۈرۈش ئىشنى بىجىرگەن ئوتقا ئوخشاش ئەمەس . شۇنىڭ ئۈچۈن ھەربىرەت رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەيدۇ .

ئىنسانلار ھەربىرەت رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرگەن بىر نەچچە ھالەتلەرگە قارايلا ، ھەركەت بولمىغاندا رىزىق ھاسىل بولمىغىنىنى ھىس قىلغان ۋاقىتنا ، ئۇلاردا رىزىقنى ھەركەت قىلىش ھاسىل قىلارمىكىن ؟ دېگەن سۇئال پەيدا بولدى . شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ھەركەت رىزىقنىڭ سەۋەبى ، دەپ گۇمان قىلىپ قالدى . لېكىن ئىسلىدە بۇ پەردە بىر نەچچە ئىشلار بارکى ، ئۇلاردا ھەربىرەت ھاسىل بولغان بولسىمۇ ، لېكىن رىزىق ھاسىل بولمىغان . يەنە بىر قانچە ئىشلار بار ، ئۇلاردا ھېچقانداق ھەركەت بولمىغان لېكىن رىزىق ھاسىل بولغان . مۇشۇ نەرسىلەر ھەركەت رىزىقنىڭ سەۋەبى ئەمەسلىكىگە ۋە ئۇ رىزىقنى كەلتۈرۈپ چىقارمايدىغانلىقىغا ئەڭ داللەت قىلىدۇ . ئۇنىڭ ھەقىقەت بىلەن يوقۇرقى تېپىشىپ بولمىدۇ . چۈنكى ھەركەت رىزىقنىڭ سەۋەبى بولمىسا رىزىق ھاسىل بولمىدۇ . ئەتتى دالالەت قىلىدۇ . ئۇنىڭ ھەقىقەت بىلەن ئىسپاتلايدۇكى ، رىزىق ئەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش رىزىقنىڭ سەۋەبى ئەمەس ، يەنى ھەركەت قىلىش رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەيدۇ . چۈنكى ھەربىرەت — كېسىشنى بىجىرگەن پىچاقنا ئوخشاش ياكى كۆيدۈرۈش ئىشنى بىجىرگەن ئوتقا ئوخشاش ئەمەس . شۇنىڭ ئۈچۈن ھەربىرەت رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەيدۇ .

ئەتتى ئەھۋال بىلەن ئىسپات قىلىندى . ھەركەتنىڭ رىزىق ئۈچۈن سەۋەب بولۇشى ئىشكار قىلىنغان ئىكەن ، ئەلۋەتتە ئۇنىڭ رىزىقنى كەلتۈرىشى ھەم ئىشكار قىلىنمىدۇ . تەتىجىدە ھەركەت رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرگۈچى ئەمەسلىكى ئىدراك قىلىنمىدۇ . مۇشۇ پەردە ئىككى سۇئال تۇغۇلىدۇ .

بىرىنچىسى : ئەگەر ھەركەت رىزىقنىڭ سەۋەبى بولمىسا — ھالبۇكى ھايات ۋاقىتلىرىنىڭ كۆپىنى ھىس قىلىشى بىلەن ھەركەت رىزىقنى مەيدانغا كەلتۈرىشى ، ھەركەت بولمىسا رىزىق ھاسىل بولماسلىقى ئىسپات قىلىنغان - ئۇنداقتا ھەركەتنىڭ ئۈزى نەمە ؟

ئىككىنچىسى : ئەگەر ھەركەت رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمىسە ، رىزىق ھەم ئۈزۈلۈكسىدىن ھاسىل بولمىسا ئۇ ھالدا رىزىقنى كىم كەلتۈرىدۇ ؟

بىرىنچى سۇئالنىڭ جاۋابى شۇكى : ھەركەت رىزىق ۋۇجۇدقا كېلىدىغان ھالەتلەرنىڭ بىرىدۇر . دېمەك ، ھەركەت — شۇنداق ئامىلاتكى ئۇ ئەزىيەتلەركى ، ئۇلاردا رىزىق مۇقەررەر رەۋىشتە ئەمەس ، گاھىدا ھاسىل بولىدۇ ، گاھىدا ھاسىل بولمايدۇ . بۇ ھالەت شۇنداق ئەزىيەتكى ، ئۇنى بىجىرگەن كىشى رىزىقنا يېتىشى ھەم ، يەتمەسلىكى ھەم مۇمكىن . بۇ ئەزىيەتنىڭ ئۈزى بولسا مۇقەررەر رەۋىشتە رىزىقنى كەلتۈرمەيدۇ . چۈنكى گاھىدا ھالەت ھاسىل بولىدۇ ، لېكىن رىزىق ھاسىل بولمايدۇ . گاھىدا رىزىق ھاسىل بولىدىغان ھالەتلەر پەيدا بولمايلا تۇرۇپ ، رىزىق ھاسىل بولىدۇ . مەسىلەن : سەلتەنەتنى ئېلىشتىكى ئارمىيەنىڭ ھەرىكىتى سەلتەنەت قولغا كىرگۈزۈلىدىغان ھالەتلەردىن بىرىدۇر . لېكىن گاھىدا ئارمىيە سەلتەنەتكە يېتىش ئۈچۈن ھەركەت قىلىدۇ ، ئەما سەلتەنەتنى تاالمايدۇ . گاھىدا ئارمىيە بولمىسىمۇ سەلتەنەت قولغا كېلىدۇ . ئۇرۇشتا بىر تەرەپنىڭ قوۋۇشتى باشقا بىر تەرەپنىڭكىدىن كۈچلۈك بولۇشى غەلبە ھاسىل بولىدىغان ھالەتلەردۇر . لېكىن ئارمىيە بولمىسىمۇ سەلتەنەت قولغا كېلىدۇ . گاھىدا كۈچى ئاز تەرەپ كۈچى كۆپ تەرەپنى يېڭىۋالىدۇ .

ئاللەتەئالا تېيىدۇ : « قانچە [illegible] ئۈزۈلمەك ئۈزۈلۈشتىن ئىبارەت ئەمەس » (ھاشىيە 2:249) .

باشقا ھالەتلەر ھەم شۇنداق ئەزىيەت ۋە شارائىتلارکى بىر ئىشنى رەتلەپقا چىقىرىش ئۈچۈن ئۇلارنى بەرپا قىلىشقا ھەركەت قىلىنمىدۇ . بۇ ھالەتلەردە رىزىق ھاسىل بولىشىمۇ مۇمكىن ، بولماسلىقىمۇ مۇمكىن . ئاز ھاسىل بولىشىمۇ مۇمكىن ، كۆپ ھاسىل بولىشىمۇ مۇمكىن . لېكىن بۇلار مۇسەببەنى پەيدا قىلغۇچى سەۋەب بولمىغانلىقى تۈپەيلىدىن ، گاھىدا ئۈزۈلمەي ھاسىل بولسا ھەم ئىش ئەمەلگە ئاشمايدۇ . شۇنىڭغا قارىغاندا رىزىق ئەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش چىقىدۇ . دېمەك بۇ ھالەتلەر نەتىجەنىڭ سەۋەبى بولمىغاچقا ئۇلار بىرەر نەرسىنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەيدۇ . شۇنىڭغا قارىغاندا رىزىق ئەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش رىزىق مەيدانغا كېلىدىغان ھالەتلەردىن بىر ھالەتتۇر . ئۇ مۇسەببەنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرگۈچى سەۋەب ئەمەس ، بەلكى ھالەتلەرنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرگۈچى سەۋەبتۇر . كىشىلەر ئالېرىم ۋاقىتلەرنى كۆرۈپ تېلىپ ، بۇنىڭ بىلەن بارچە ۋاقىتلەرگە ھۆكۈم چىقارغان . ئەتىجىدە ئۇ خاتا ھۆكۈم بولغان . چۈنكى ۋاقىتلىك ھەركەت رىزىقنى كەلتۈرۈپ چىقارمىغان ئالېرىم ۋاقىتلەرنىڭ بارلىقىنى ۋە رىزىق ھەركەتسىز ھەم ۋۇجۇدقا كەلگەن ئالېرىم ۋاقىتلەرنىڭ بارلىقىنى كۆرسىتىپ تۇرۇپتۇ . بۇ بولسا ئۇنىڭغا ئاساسلىق بىلەن ھىس قىلىشتىن كېلىپ چىققان ھۆكۈم چىقىرىشنىڭ خاتالىقىغا دەلىلدۇر . شۇنىڭغا بىنائەن رىزىقنى ھاسىل قىلىش بولى (رىزىق تەلەپ قىلىپ ھەركەت قىلىش) نىڭ ۋاقىتسىزلىقى ئاللەنىڭ ساغلام ئىدراك قىلىش شۇنىڭدىن ئىبارەتكى ، ئۇنىڭ يول رىزىقنىڭ سەۋەبى ئەمەس ، بەلكى ئۇ رىزىق ھالەتلىرىدىن بىر ھالەتنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرگۈچى ھالەت سەۋەبتۇر . مانا شۇ نەرسە رىزىقنى ھاسىل قىلىش بولىنىڭ ، يەنى رىزىق تەلەپ قىلىپ ھەركەت

قىلىشنىڭ ۋاقىتىسىدۇر .

سەرگۈزلەر اللەنىڭ مەۋجۇتلىقىنى ئۇنىڭ مەخلۇقاتلىرىدىن ئىدراك قىلىشىنىڭ ئوخشاش ئۇشبۇ قۇۋۋەتلىك ۋۇجۇدىنى ھەم ئۇنىڭ ئىسىملىرىدىن بىلىۋالغاندىن كېيىن چۈنكى رىزىقنى ئېگىدارچىلىق قىلىش (ھۆكۈم يۈرگۈزۈش) رىزىققا مەركەت قىلىشتىكى ھالەتكە ۋە مەركەت ھاسىل بولۇپ رىزىق ھاسىل بولۇشتىكى ھالەتلەر بىلەن بىرگە ، نەتىجىلەرنىڭ مەرخىللىقى ھىس قىلىنغان رىئاللىقتۇر . ئۇشبۇ مەركەت بىلەن رىزىقنىڭ ھاسىل بولۇشى ، مەركەت بىلەن ھاسىل بولۇاسلىقى ۋە مەركەتسىز ھەم ھاسىل بولۇشىدىن ئىبارەت نەتىجىلەرمۇ رىزىقتىكى ئوچۇق كۆرۈنۈپ تۇرغان ئېگىدارچىلىق رىئال ۋە ئىدراك بىلەن ھىس قىلىنغان نەرسەدۇر .

ئېگىدارچىلىق (ھۆكۈم يۈرگۈزۈش) ھالەتلەر تەرىپىدىن ئەملگە ئاشىدىغان مۇتلەق مۇمكىن ئەمەس ۋە ئۆز ئۆزىدىنمۇ پەيدا بولۇپ قالمىغان . چۈنكى ئۇ ئىش - ھەركەت بولۇپ ، ئۇنى بىجىرگەن بىجىرگۈچى بولۇشى لازىم . رىزىققا ئېگىدارچىلىق قىلىدىغان ئۇشبۇ بىجىرگۈچى رىزىقنى بېرىدۇ ھەم ھەتتا قىلالايدۇ . ئەمەك رىزىقنى بەرگۈچىنىڭ ۋاقىتىسى رىزىقنى ھاسىل قىلىش يولى ئەمەس ، بەلكى ئۇ رىزىق ھاسىل بولدىغان ھالەتلەرنىڭ تارقىسىدىكى رىزىققا ئېگىدارچىلىق قىلىدىغان قۇۋۋەتتۇر. شۇنىڭ بىلەن رىزىقنى ھاسىل قىلىشتىكى يولنىڭ ۋاقىتىسى رىزىقنىڭ سەۋەبى ئەمەس ، بەلكى ، ھالەت ئىتتىپاقىسى ئىدراك قىلىشتىن رىزىق بەرگۈچى رىزىق ھاسىل بولدىغان ھالەتلەرنىڭ تارقىسىدىكى ، رىزىققا ئېگىدارچىلىق قىلىدىغان ، ئۇنى تاتا قىلىدىغان ياكى مەھرۇم قىلىدىغان قۇۋۋەت ئىتتىپاقىنىڭ ۋاقىتىسى ئىدراك ئېتىلمىدۇ .

ئۇنداقتا بۇ قانداق قۇۋۋەت ؟

سۆبۈتى ھەم ، دالالىتى ھەم قەتئى ئايەتلەر رىزىق بەرگۈچىنىڭ اللە ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ . دېمەك بۇ قۇۋۋەت اللەتئالادۇر . بۇ رىزىق بەرگۈچى اللە ئىكەنلىكىنىڭ ۋاقىتىسىدۇر . ھىس قىلىنمىغان رىئال ۋاقىدا كۆرۈلگەنكى رىزىق ھاسىل بولدىغان ھالەتلەر كەينىدە رىزىققا ئېگىدارچىلىق قىلىش مەۋجۇت ئەمەس ئۇ ئېگىدارچىلىق قىلغۇچى زات رىزىقنى بېرىدۇ ، شۇ زات ئۇنى مەنتى قىلىدۇ . ئۇ زات - قەتئى دەلىللەر دالالەت قىلغاندەك – اللەتئالادۇر . شۇنىڭ بىلەن رازىق اللەتئالا ئىكەنلىكىگە بولغان ئىمان ۋاقىتىسى ماس كەلگۈچى ، دەلىللەردىن كېلىپ چىققان قەتئى تەستىققا ئېلىنىدۇ .

مانا بۇ رىزىق مەسىلىسى ، ئۇنىڭ ۋاقىتىسى ۋە ئۇنىڭ قەتئى دەلىللىرىدۇر . ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرۈش شۇ يوسۇندا بولۇشى ۋاجىپ . مانا بۇنداق ئىمان ئىنسانىنىڭ رىزىققا نىسبەتەن نەزەر دائىرىسىنى كېڭەيتىدۇ . قانداقتۇر بىر ھالەت بىلەن چەكلەنمەي ئۇنى ھاسىل قىلىشقا ، ھەممەتلەرگە ئۇندەيدۇ . ھايات ۋاقىتىسىگە بىرلا نەزەر تاشلاش ھەركەت رىزىقنى كەلتۈردۇ ، دەپ ئىشىنىش رىزىققا زور تەسىر كۆرسىتىپ ۋە رىزىققا نىسبەتەن نەزەر دائىرىنى تارايتىپ ، بەزى بىر ئادەملەرگە ئوخشاش كىشىنى خەسىس ، شەخسىيەتچى قىلىپ قويىدۇ . ھايات ۋاقىتىسىگە چوڭقۇر نەزەر تاشلاش رازىق اللەتئالا ئىكەنلىكىگە ، ھەركەت رىزىق ھالەتلەردىن بىرسى ئىكەنلىكىگە ئىشىنىشنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرۈپ ، رىزىققا زور تەسىر كۆرسىتىپ ، رىزىققا نىسبەتەن نەزەر دائىرىنى كېڭەيتىپ ، رىزىق مەسىلىسىدە ئۇنچە سەنى ، ھەرەت ، شەخسىيەتچىلىكتىن خالى ، ئىنسانلىق شەخسىگە ئايلاندۇرىدۇ . بىر قىسىم كىشىلەر ، ھۆنەرۋەن ۋە ئىشچىلار ئۆزلىرىنىڭ كۆپ ھەرىكەتىنىڭ ئۆزى رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرىدۇ ، دەپ ئىشىنىپ قالىدۇ . ئۇلارنىڭ بۇ ئىشەنچىسى ئەگەر ۋەزىپىمىزدىن ئېلىپ تاشلانساق ، تاج قالمىز ، دەپ ئېتىقاد قىلىشقا ئېلىپ بارىدۇ . شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ماڭا (رىزىققا) ئىگە بولۇشقا نىسبەتەن نەزەرلىرى تار ھالەتە بولىدۇ . ئۇلارنىڭ ئىش ھەققى قانچىكە يەتمىسۇن ، خىزمەت ئورۇنلىرىدىن ئايرىلىشقا ياكى بىشقا ھەركەت بىلەن رىزىق تەلەپ قىلىش ئۈچۈن شۇڭغۇللىنىشقا جۈرئەت قىلالمايتىن ، سەقلىپ كۆن ئۆتكۈزىدۇ . سودىگەرلەر ، دېھقانلار ، كارخانا ئىگىلىرى ۋە ئۇلارغا ئوخشاش ئادەملەر ئىچىدە بەزىلىرى ھەرىكەتلەر رىزىقنى كەلتۈرىدىغان ھالەتلەردىن بىرى ئىكەنلىكىنى ئىدراك قىلىدۇ . ئۇلار گەرچە رازىق اللەتئالا ئىكەنلىكىگە ئىشەنسىمۇ بۇ يەردە رىزىقنى ھاسىل قىلىۋاتقان ھالەتلىرى كەينىدە رىزىقلارغا ھۆكۈم قىلىپ تۇرغان بىر قۇۋۋەتنىڭ بارلىقىنى بىلمىدۇ . شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلارنىڭ رىزىققا نىسبەتەن نەزەرلىرى كەڭ ئىنسانلار ئىكەنلىكىنى كۆرىمىز . ئۇلارنىڭ پايدا - كىرىملىرى ناچار بولسىمۇ ئەنە شۇ ئىشچىلارنىڭ ۋە ھەرىكىتىمىز بىزنىڭ رىزقىمىز دەپ ئېتىقاد قىلغۇچىلارغا قارىغاندا رىزىقلىرى ئۇلۇغراق بولىدۇ . شۇنىڭغا قارىغاندا رىزىقنى ھاسىل قىلىش ئۈچۈن اللەتئالا بايان قىلغان تەرىپەتكە ئەمەل قىلىش بىلەن بىرگە رازىق اللەتئالا ئىكەنلىكىگە بولغان ئىمان ۋۇجۇدقا كەلمە ھورۇنلۇق ، بىغەملىك يوقىلىدۇ . رىزىق نەزەرىنى كېڭەيتىپ ، مۇئمىنلەر قولىدىكى مالارنى يەنىمۇ زىيادە قىلىدۇ .

ئىزاھات :

قىسقىچە قىلىپ خۇلاسە قىلغاندا : رىزىق اللەتىن كېلىدۇ . الله رىزىق بېرىدۇ ، ۋە رىزىقنى مەنتى قىلىپ ، بەرمەي قويىدۇ . ئۇ رىزىق ھالەتلىرىنىڭ كەينىدە رىزىققا ھۆكۈمرانلىق قىلىدۇ . خالىسا ئاز بېرىدۇ ، خالىسا كۆپ بېرىدۇ . خالىسا ھالەت سەۋەبسىز بېرىدۇ ، خالىسا ھالەت سەۋەبى بىلەنمۇ بەرمەي قويىدۇ .

ئىنسانلار قىلغان ھەركەت بولسا الله رىزىق بېرىدىغان بىر قانچە ھالەتلەر ئىچىدىكى بىر ھالەت بولۇپ ، بۇ ھالەت رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرىلمەيدۇ . ئىنسان ھەم رىزىقنى ئۆزى ۋۇجۇدقا كەلتۈرىلمەيدۇ . پەقەت رىزىق اللەنىڭ ئېگىدارچىلىقىدا ئۇ ھۆكۈمرانلىقىدا ئۇ ھۆكۈمرانلىقىدا بولىدۇ . بۇلار رىزىقنىڭ اللەنىڭ كېلىدىغانلىقى توغرىسىدىكى دەلىللەر دالالەت قىلغان ، ئىمان كەلتۈرۈش تەلەپ قىلىنغان چۈشەنچىدۇر .

الله ئىنسانلارغا رىزىق ھالەتلىرىنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرگۈچى سەۋەبلەردىن مۇئەييەن سەۋەبلەرنى قانۇنلاشتۇردى . يەنە بەزىلىرىنى مۇتلەق مەنتى قىلدى . ئىنسان بۇ قانۇنلۇق سەۋەبلەرنى تۇتىشى ۋاجىپ بولۇپ ، بۇ ۋاجىپنى ئورۇندىشى رىزىقنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەستىن اللەنى رازى قىلىش ئۈچۈندۇر . لېكىن ئىنسان ئۇشبۇ سەۋەبلەرنى تۇتۇشتا رىزىق ھاسىل بولدىغان ئەك مۇناسىپ ھالەتنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرگۈچى سەۋەبنى تۇتۇشى زۆرۈر . ئەمما بۇ سەۋەب بەنىلا رىزىقنى مۇتلەق ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەيدۇ .رىزىقنى پەقەت اللەلا بېرىدۇ ۋە بەرمەي قويىدۇ .

بسم الله الرحمن الرحيم

«ئەترابىمىزدا»

ئەرەب ۋە مۇسۇلمان ھاكىملارنىڭ خىيانەتلىرىگە قارشى ھىزب ئەزالىرى ئەنگلىيەدە ئۇيۇشتۇرغان نامايىشتىن بىر كۆرۈنۈش

شۇبھىسىزكى ھەقىقەت كەلمە باتىل يوقىلىدۇ. ئىسلام نۇرى كۆندىن - كۈنگە ئاشكارلىنىپ كىشىلەرنىڭ تەپەككۇر دۇنياسىنى چاقنىتىۋاتقىنىدا ئىنسانلار پىكىر يۈكسەكلىكىدە، تۇرۇپ، ئۇزىنىڭ جەمئىيىتى ۋە ئەترابىدىكى ھايات مەيدانىغا ئەقلى نەزەر تاشلاپ، ئۇزى ئىشىنىپ، ئىمان كەلتۈرگەن، ھاياتى ئۈچۈن قانۇنىيەت ۋە مۇئەييەن ياشاش يولى قىلىپ تاللىغان ئىسلامى بىلەنلا ئىنسانلارنىڭ خانۇەيران، بىزارلىقىنى قوتۇلدۇرغىلى بولىدىغانلىقىنى تېخىمۇ چوڭقۇر تونۇپ يەتتى. يەرشارىدىكى بارلىق مۇسۇلمانلار ئىسلامنى مەبدە سۇپىتىدە ھاياتىا ۋە، دۆلەتكە قايتۇرۇپ ئۇزىنى ۋە باشقا ئىنسانلارنى قۇتقۇزۇپ، ئىسلامى ھىدايەتنى نامايەن قىلىپ، دۇنيادىكى ۋەھىمە، قىرغىنچىلىق، باسقۇنچىلىق، ئېمپېراتورلۇق، زومىگەرلىك ... لەرنى تۈگۈتۈش ئىرادىسىگە كەلدى. ئۇلار ھېسداشلىق، ئىچ ئاغرىتىشلارغا مۇھتاج بولماستىن، قەيسەرلىك، ماتانەت بىلەن زالالەتكە قارشى كۆرەشكە ئاتلاندى.

زالالەت يەنى ھەقىقەتكە قارشى كۆرەش ئەڭ چىققان، ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇش - تاجاۋۇزچىلىققا يېتەكچىلىك قىلىۋاتقان ئەنگلىيەدىمۇ ئىسلام نۇرى ئۇزىنى ئاشكارلىدى.

بۇ نامايىشقا دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى مەسلىكەتلەردىن نەچچە مىڭلىغان ئەرەب ۋە باشقا مۇسۇلمانلار قاتناشتى.

بۇ نامايىش «ئەرەب ۋە مۇسۇلمان ھاكىملارنىڭ خىيانەتچىلىكى» دىن ئىبارەت مۇسۇلمانلار دۇچ كېلىۋاتقان مەركىزى مەسىلىگە نىسبەتەن پۈتكۈل دۇنيادىكى بارلىق مۇسۇلمانلارنىڭ دىققىتىنى تارتتى.

نامايىشنىڭ ئۇزۇنچە ئۇسلۇبى بۇ نامايىشنى كىشىلەرنىڭ ھېسداشلىقلىرىنى مەقسەت قىلىپ، كۆيۈنۈشلىرىنى، ئىچ ئاغرىتىشلىرىنى ئۇيغىتىپ قىلىدىغان نامايىش كۆرۈنۈشلىرىدىن تۈپتىن پەرىقلىق قىلىپ قويدى.

نامايىش ئەتىسىگەن سائەت 11 دە ھايىد پارك (جاي ئىسمى) تا پاكىستان كونسۇلخانىسىغا خىتاپ قىلىش، ئاندىن كېيىن تۈركىيە كونسۇلخانىسىغا خىتاپ قىلىش بىلەن باشلاندى.

نامايىشچىلار نامايىش جەريانىدا بىر دەك جاراڭلىق ئاۋاز ھەيئەت تەكبىرلىرىنى قايتا - قايتا، ئۈزۈلدۈرمەي ئېيتىشتى. ئەنگىلىيە پايتەختى لوندون ھەيئەت تەكبىرلىرى ساداسىدا زىلزىلىگە كەلدى.

ئەنگىلىيە مۇسۇلمانلىرىدىن 50 مىڭ مۇسۇلمان ھەزرىتى ئەزالىرى تارقاتقان ۋاراقچىلارغا ئىمزا قويدى. ھەزرىتى ئەزالىرى بۇ ۋاراقچىلاردا «ھازىر ئەرەب ۋە مۇسۇلمان ھاكىملارنى ئۈزگەرتىپ ئۇلارنى راشىد خەلىفىلىك (يەتتەكچى خەلىفىلىك) ھاكىمىيىتىگە ئالماشتۇرۇشنىڭ ۋاقتى ئاللاقاچان توشتى» دەپ ئېلان قىلغان ئىدى.

نامايىشچىلار تەكبىر ئېيتقىنىچە تۈركىيە كونسۇلخانىسىغا يېتىپ كېلىپ، كونسۇلخانىدىن ئالتە مېتىر يىراقتا تۇرۇپ خىلمۇ - خىل تىللاردا لېكسىيە سۆزلىدى. بۇ لېكسىيىلەردە مۇسۇلمانلارنىڭ كۈلپەتلىرىنىڭ سەۋەبلىرى، بۇ كۈلپەتلەرنى، قىيىنچىلىقلارنى قانداق ھەل قىلىش، ھەل قىلىشنى قانداق باشلاش ..... قاتارلىقلارنى بارلىق مۇسۇلمانلارغا ئۇچۇق كۆرسىتىپ بايانات ئېلان قىلدى. نامايىش كاپىرلارغا بات ئاردا (اللە خالىسا) ئېلىپ بېرىلىدىغان جىھاد تەكبىرلىرىنى ئىلىستىپ قويىدىغان كۆچاۋك تەكبىر ساداسى ئىچىدە ئاخىرلاشتى.

تەنتاۋى ئەزھەر ئۇنۇۋېرسىتېتىنى ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارغا زەربە بېرىشكە خىزمەت قىلدۇرماقتا

گېزىت ۋە ئېلانلاردا ئەزھەر ئۇنۇۋېرسىتېتىنىڭ شەيخى مۇھەممەد سەيىد تەنتاۋىنىڭ ۋە ئۇنىڭ ئەنگىلىيە باش ۋەزىرى بىلايىر بىلەن ئۇچراشقانلىقى توغرىسىدا خەۋەر ۋە سۈرەتلەرنى ئۇچراتتۇق. شۇنداقلا يەنە پۈتۈن كۈچى بىلەن ئۆز ئارا يارەم-لىشىپ، ھەمكارلىشىش توغرىسىدا ئەھدىلىشىپ، توختامغا قول قويغانلىقى، ئەزھەر ئۇنۇۋېرسىتېتى بىلەن ئەنگىلىيە چىركاۋى ئوتتۇرىسىدا مۇھىمەت بولغانلىقىنى ئاخبارات ۋاستىلىرى ئېلان قىلدى.

ئەنگىلىيە چىركاۋىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن ئەزھەر ئۇنۇۋېرسىتېتى تەلىم تەربىيە ساھەسىدە تەسىرى بار دەپ نامالۇم نۇقتىلار، ئەزھەر ئۇنۇۋېرسىتېتىنىڭ شەيخلىرىدىن 40 ئەتراپىدىكى كىشىنى قارشىلاشماسلىق، ئۆز ئارا كەچۈرۈش، كەڭ قورساق بولۇش شەرتى ئاستىدا ئەۋەتكەن.....

بوش نۆۋەتتىكى ئىككىنچى قېتىملىق « سەلىپ ھۇجۇمى » نى كەشمىر مۇسۇلمانلىرىدىن باشلىماقچى

ئامېرىكا زۇڭتۇڭى بوشنىڭ ئافغانىستانىدىكى مۇسۇلمانلارغا قارىتا ئېلىپ بارغان يۇقۇرقى قېتىملىق سەلىپ ھۇجۇمىدىن كېيىن ئىراق ۋە سۇمالىدىكى مۇسۇلمانلارغا ئىككىنچى قېتىملىق سەلىپ ھۇجۇمى ئېلىپ بارىدىغانلىقى تولىمۇ ئېنىق ئىشلاردىن بېرى بولۇپ قالدى. خۇسۇسەن بوش بىر قانچە قېتىم، خىلمۇ خىل ئۇچرىشىشلاردا ئۆزىنىڭ تېرورىزىم دەپ ئاتىلىۋاتقان ھەرىكەت ۋە پائالىيەتلەرگە قارشى ئۇرۇشنىڭ ئىزچىل داۋاملىشىدىغانلىقى، بەلكىم بىر نەچچە يىلغا سوزۇلۇپ كېتىدىغانلىقى، بۇ ئۇرۇشنىڭ يەنە نۇرغۇن شەكىللەرنى ئېلىپ بېرىلىدىغانلىقى يەنە ھەربىي، ئىقتىسادى، سىياسى، دىپلو-ماتىيە ۋە بۇلاردىن باشقا شەكىللەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدىغانلىقىنى قايتا قايتا تەكىتلىدى.

لېكىن ئامېرىكىنىڭ مالىيە مۇشەررەپ 2002 - يىلى 1 - ئاينىڭ 12 - كۈنى ئەنبىدىكى خىتاپنامىسىدىكى كەشمىردىكى مۇسۇلمان گورۇھلىرىغا تۇنجان قوپال، قاتتىق قول قارشىلىقلىرىنى ۋە ئۇنىڭدىن ئىلگىرىكى قارشىلىقلىرىنىڭ ھەممىسىنى بوشنىڭ كەشمىردىكى مۇسۇلمانلارغا قارانجان سەلىپ ھۇجۇمىغا قارغۇلارچە ئەگىشىپ ئېلىپ بارىدى.....

والعصر ان الانسان لفی خسر الاالذین امنوا وعملوا الصلحت وتواصوا بالحق وتواصوا بالصبر. زامان بىلەن قەسەمكى. ئىنسان ئېنسانغا، ياخشى ئەملەرنى قىلىشقا، بىر- بىرىگە ھەقنى ئەۋسىيە قىلىشقا، بىر- بىرىگە سەبرنى ئەۋسىيە قىلىشقان كىشىلەردىن باشقا ھەممە ئادەم چۈقۇم زىيان ئىچىدەدۇر.

من خلع يدا من طاعة لقي الله يوم القيامة لاحجة له ومن مات فی عنقه بيعة مات ميتة جاهلية. كىمكى ئىتائەتتىن باش تارتسا قىيامەت كۈنى تاللاغا ھۇججەت يوق ھالدا ئۇچرىشىدۇ، كىمكى «جەلىيىگە» بەيئەت بەرمەي ئۆلسە، جاھىلىيەت (يەنى كۇپرى ياكى ئۇنىڭغا بىقىن ئولۇمدە) ئولىدۇ.

الايمان بالانبياء و المرسلين

پەيغەمبەرلەر ۋە رەسۇللارغا ئىمان كەلتۈرۈشنىڭ ۋاقىتى

پەيغەمبەر ۋە رەسۇللارغا ئىمان كەلتۈرۈش ئىنسانىڭ تاماملىنىدىن بىرىدۇر. ئەگەر كىمكى ئۇلارنىڭ ھەممىسگە ئىمان كەلتۈرمسە ياكى ئۇلارغا تالاقدار بولغان بىرەر پىكىرگە ئىمان كەلتۈرمسە ئۇ ئادەم كافىر بولىدۇ.

«ولكن البر من امن بالله واليوم الاخر والملئكة والكتب والنبين» لېكىن ياخشىلىق دېگەن تاللاغا، قىيامەت كۈنىگە، مالائىكىلەرگە، كىتابلارغا، پەيغەمبەرلەرگە چىن قەلبىدىن (خالىس مەسمى ھەقىقىي كامىل ھالدا) ئىمان كەلتۈرۈشتۇر. (2-177) «ومن يكفر بالله وملئكته وكتبه ورسله واليوم الاخر فقد ضل ضلا بعيدا» كىمكى تاللاغا، مالائىكىلەرگە، كىتابلارغا، (ياكى ئۇ كىتابلارنىڭ بەزىسگە) پەيغەمبەرلەرغا، (ياكى ئۇلارنىڭ بەزىسگە) قىيامەت كۈنىگە كافىر بولسا ئېزىپ كەتتى. يەنى (ھىدايەت ۋە ھەقنەن بۇلدىن چىقىپ كەتتى.) ھەر قانداق مۇسۇلمان ئەلۋەتتە بۇنىڭدىن يىراق قېلىپ كەتمەي. (4-136)

پەيغەمبەر بىلەن رەسۇل ئوتتۇرىسىدا پەرق باردۇر. رەسۇل بولسا ئۇنىڭغا (يېگىدىن) شەرىئەت ۋەھيى قىلىنغان ۋە ئۇنى يەتكۈزۈش ئەمىر (بۇيرۇق) قىلىنغان ئەلچىنى كۆرسىتىدۇ. پەيغەمبەر (يەنى نەبىي) بولسا ئۇنىڭغا باشقا رەسۇللارنىڭ شەرىئىتى ۋەھى قىلىنىپ ئۇنى يەتكۈزۈش ئەمىر قىلىنغان ئەلچىنى كۆرسىتىدۇ. دېمەك رەسۇل ئۇزىنىڭ شەرىئىتىنى يەتكۈزۈش ئەمىر قىلىنغان ئەلچىدۇر. پەيغەمبەر (يەنى نەبىي) باشقىلارنىڭ شەرىئىتىنى يەتكۈزۈش ئەمىر قىلىنغان ئەلچىدۇر. قانى يەنەبۇ «وما ارسلنا من قبلك من رسول ، لانبي» دېگەن ئايەتنىڭ تەپسىرىدە مۇنداق دەيدۇ: رەسۇل بولسا كىتابلىرى تاللاغا دەلالەت قىلىش ئۈچۈن يەنىدىن شەرىئەت ۋەھى قىلىنغان كىشى. نەبىي بولسا ئىلگىركى شەرىئەتنى تەقرىر قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتىلگەن ئەلچىدۇر. ئۇلارنىڭ ئوخشاشلىقى ئۇلارنىڭ ھەممىسگە تاللاھ تەرىپىدىن ۋەھى چۈشىدۇ.

رىسالەت (يەنى ئەلچىلىك) ناھ مەنسى بولسا ئىنسانلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ئىشلىرىنىڭ مۇئامىلىرىنىڭ مۇئانىجىسىنى بايان قىلىش ئۈچۈن تاللاھ بىلەن بەندە ئوتتۇرىسىدىكى ئەلچىلىكنى كۆرسىتىدۇ.

ئۇنداق بولسا ئىلگىركى ۋەھيلەر (تاللا) بىلەن بەندە ئوتتۇرىسىدىكى تالاقلارنى تەرتىپكە سالىدىغان، بەندىلەر بىلەن بۇ دۇنيا ھاياتى ئوتتۇرىسىدىكى تالاقلارنى تەرتىپكە سالىدىغان ھەمدە بۇ دۇنيا بىلەن كېيىنكى ھاياتنىڭ تالاقىسىنى تەرتىپكە سالىدىغان قانۇن نىزاملارنى تاللاھ تەرىپىدىن كىلدىغانلىقىغا ئەتنى ئىشىنىش لازىم. ھەمدە ئۇلارنىڭ ئىمان ۋە ئىتائەت ئەھلىنى جەننەت بىلەن خوش بەشارەت بېرىش، كافىر ۋە تاسىيلەرنى دوزەخ ۋە ئازاب بىلەن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن ئەۋەتىلگەنلىگىگە ئەتنى ئىشەنمەك لازىم.

ئۇلارنىڭ ھەممىسنىڭ رىسالەتنى ئەينەن ئەتنىدىن كېيىن (ئېيتقانلىرىنىڭ، قىلغانلىرىنىڭ، سۆزلىگەنلىرىنىڭ) ھەممىسنىڭ تاللاھنىڭ ۋەھيى ئىكەنلىگىگە ئىمان كەلتۈرۈش لازىم. ئۇلارنىڭ ھەممىسنىڭ ئەينەن ئوخشاش بولمىغان ئالاھىدە ئەھۋالى (ئۇلارنىڭ ئەينى ۋاقىتتا، يالغانچىلىقتىن ساقلىنىش ئارقىلىق) ئىگىگە ئەتنى ئىمان ئېيتىش لازىم.

شۇڭا ئۇلارنىڭ ئىگىگە ئېيتىشقا لايىق ئىكەنلىكىنى ئۇنىڭدىن باشقا ھېچقانداق ئىنسانلارنىڭ ئۇلۇغ ئېيتىشقا لايىق ئەھسىلىگىگە ئەتنى ئىشەنمەك لازىم.

ئۇلارنىڭ تاللاھ تەرىپىدىن بولغان مۇجىزىلەر بىلەن كۈچلەندۈرۈلگەنلىگىگە ئەتنى ئىشەنمەك قىلىش لازىم. شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ ئۇنداق بولۇشىغا چىقىرىش ئۈچۈن ئەقىدە ۋە ئەمەلىي جەھەتتىن ئۇلارغا ئەگىشىش لازىم. ئۇلارنىڭ ئۇز ئۈممەتلىرىگە خاس ھالەتتە ئەۋەتىلگەنلىگىگە ھەرىر قەۋم ئۈچۈن پەيغەمبەر ئەۋەتكەنلىگىگە ئىمان كەلتۈرۈش لازىم. ھەمدە ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىك ۋاقتىنىڭ تامىرلاشقانلىقىغا ئىمان كەلتۈرۈش لازىم.

مۇھەممەد (ص ئە ى) ھەقىقەت بولسا ئۇنىڭ تاللاھنىڭ ئەلچىسى ۋە پەيغەمبىرى ئىكەنلىگىگە، ئۇنىڭ تا قىيامەتكىچە بولغان ئىنسانلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ئىشلىرىنى مۇئانىجە قىلىش ۋە ئۇلارنى ياشۇرۇش ئۈچۈن ئەۋەتىلگەنلىگىگە ھەمدە ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىتائەت قىلغانلارغا جەننەت بىلەن خوش بەشارەت بېرىش ئۈچۈن ئۇنىڭغا كافىر بولغان ۋە تاسىيلىق قىلغانلارغا دوزەخ ۋە ئازاب بىلەن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن ئەۋەتىلگەنلىگىگە ئەتنى ئىشىق قىلىش لازىم. ئۇنىڭ (ۋەھيى) بەتكۈزۈشتە مەسئۇم ئىكەنلىگىگە، مەلىيەتتىن مەسئۇم قىلىش لازىم.

ئۇلارغا ئىتائەت قىلىشنىڭ پەرزلىكىگە ئاسلىق قىلىشنىڭ ھارامىلىقىغا ئىتىقاد قىلىشىمىز لازىم. شۇنىڭدەك ئۇلارنى ھەممىسنىڭ ئىنسانلاردىن بولغان ئەرلەردىن بولغانلىقىغا، مالائىكە ۋە ئايالىلاردىن بولىغانلىقىغا ئىتىقاد قىلىشىمىز لازىم. ئۇلارنىڭ ئىنسان ئەبىشتى بىلەن بارتىلغانلىقىغا، ئۇلارنىڭ ئەبىشتى ئالاھىدە ئەبىشت بىلەن بارتىلىمغانلىقىغا ئىمان كەلتۈرۈشىمىز لازىم.

ئۇلارنىڭ ئىلاھى سۈپەت خۇسۇسىيەتلەردىن بىرەرگىمۇ ئىگە بولالمىغانلىقىغا ئەتنى ئىتىقاد قىلىشىمىز لازىم.

شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ تاللاھ ئەرىدىن كەلگەن ۋەھىلەرنى رىسالەت يوكىنى كۆتۈرۈش ئۈچۈن كىشىلەرگە ئۇلۇغ ۋە مەنپەئەتلىك بولغانلىقىغا ئىمان ئېيتقانلىقىغا ئەرىدىن ئىلاھى ياردەم (تاللاھنىڭ) ئىگە بولغانلىقىغا ئىتىقاد قىلىشىمىز لازىم.

ئۇلارنىڭ ئەينى كەلگەنلىرىگە ئەينى، ئىجمالى كەلگەنلىرىگە ئىشىنىشىمىز لازىم. چۈنكى ئۇلارنىڭ سانى ھەققىدە ئەتنى مەلۇمات يوق، بارلىرى بولسا زادىلى بولۇپ ئۇلارنىڭ ئەقىدە بابىدا قىممىتى يوق. چۈنكى ئەقىدە دېگەن ئەتنى ئەستىتۇر. ئۇلارنىڭ ئۆز ۋەزىلىرىگە خاس ھالەتتە ئەۋەتىلگەنلىگىگە ھەرىر قەۋم ئۈچۈن پەيغەمبەر ئەۋەتكەنلىگىگە ئىمان كەلتۈرۈش لازىم. ھەمدە ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىك ۋاقتىنىڭ تامىرلاشقانلىقىغا ئىمان كەلتۈرۈش لازىم.

[illegible] ئەخلاقسىزلىق [illegible] كېلىدۇ.

[illegible] ئۇنىڭغا خاس ئەخلاقسىزلىق ئۇنىڭدىن باشقىلارغا خاس ئەخلاقسىزلىق (مەسىلەن ئۆلار ساماسىلار، ئۇنىڭ ئاياللىرى، دەۋا مۇئەممەلەردىن بولسىمۇ، لېكىن ئۆلارنىڭ قولىدىن ھەدىسىدىن تىنچلىقتا مۇكۆملىرىنىڭ ئەخلاقسىزلىق قىلىش ئۇنىڭ سىرتىدا) تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم.

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزىگە خاس باشقىلارنىڭ ئۇنىڭغا شېرىك بولالمايدىغان ئالاھىدە مۇكەممەللىرىنىڭ باراڭلىقىغا ئۇنىڭدىن ئۆلگە ئېلىشنىڭ چاتىر ئەخلاقسىزلىق تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. مۇھەممەد (س ئە ۋ) نىڭ بۇدا ئىبادەت قىلىشغاانلىقىغا، كۆز يۇمۇپ ئاچقۇچىلىك بولمىغۇ ئاللاھنى شېرىك كەلتۈرمىگەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. ئۇنىڭ پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاخىرقىسى ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەيدىغانلىقىغا ئۇنىڭدىن كېيىن پەيغەمبەرلىك داۋاسى قىلغانلارنىڭ يالغانچى كاززاب كافىر ئىكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم.

ئۇنىڭغا ۋە ئۇنىڭ ئەمرلىرى (يەنى ئۇنىڭ چۈشەنچە ئاساس قىلغان ھەدىسىلەر) گە ئىشەنمەسلىك قىلىشنىڭ ۋاھىيلىقىغا، ئۆزگىچە بولسا مەنىۋى ئىكەنلىكىگە قەتئى [illegible] لازىم. ئۇنىڭ چۈن ئىمان ۋە [illegible] ئۆزىگە ھالقا ھەسسىدە ۋە ھەدىيە [illegible]

[illegible] بارچە پەيغەمبەرلەرنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئۆلارنىڭ ئەرشتىن ئەھدىلىرى ۋاسىتىسى ئۇنىڭغا ئىشەنمەسلىك ئۇنىڭدىن كېيىن پەرشارىدا ئۇنىڭ ئەرشتىكى ئىشتىيارىغا ئىشەنمەسلىقىغا، ئۇنىڭدىن باشقا ئەرشتىكى، قانۇنىنىڭ بەدئەت ئەخلاقسىزلىق (ئاللاھ ئەرىدىن نازىل بولغانلىرى بولسا مەنسۇخەۋز، بەدئەت ئەمەس.) ئۇنىڭغا ئىشەنمەك تارقۇلۇق ئىكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. ئاللاھنەئالاھ ئۇنى ئۆز ئەلچىسى ئۇلغان مۇئمىنلەر بىلەن كېيىنكى [illegible] ئۇنىڭغا ئىشلىرىكى پەيغەمبەرلەرگە ئوخشاش مۇئمىنلەرنىڭ باراڭلىقىغا، ئۆزگىلەر بولسا ئۇنىڭ مۇئمىنلىكىگە ئۇنىڭغا تا قىيامەتكىچە، مۇئجىزە ئەخلاقسىزلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. ئۇنىڭ مۇئمىنلىكى (يەنى مەزھەب ئەخلاقسىزلىق) ئۇنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە قەتئى تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم.

ئۇنىڭ مۇھەممەدتىن ھېچ قايسىغا مۇھەممەدتىن ئەلا قىلماسلىق [(يەنى ئۇنىڭدىن يۇقىرى كۆز مەسلىك ھەقتاكى ئۇ ئاتا، بالا، ھەتتا ئۇنىڭ ئۆزىگە بولغان مۇھابىتى بولغان بولسىمۇ)] ۋاجىب ئىكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. مۇھەممەد (س ئە ۋ) نىڭ ئىسانلارغا ئوخشاش ھر ئىنسان ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭ ھر بەندە ئىكەنلىكىگە، باشقا ئىنسانلارغا ئوخشاش ئىنكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. ئۇنىڭ ئىلاھىيەتتىن ھېچ مۇئجىزىلىك ئۇنىڭ ئىلاھ ئەرىدىكى ئىكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. ئۇنىڭ قىيامەت كۈنى مۇئمىنلەرگە شاپائەت قىلىدىغانلىقىغا قەتئى تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. لېكىن ئۇنى ئۇ دۇنيادا ئاللاھقا بىقىنلاشتۇرىدىغان ۋاستە قىلىۋالماسلىقىمىز لازىم. ئۇ مۇرسەل پەيغەمبەرلەرنىڭ ھۆرمىتى، رەھمانىيەتلەنىڭ دوستى ۋە ھەبىبى ئىكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم.

ئۇنىڭ بارچە ئەخلاقسىزلىق قۇرئان ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭ بوكسەك ئەخلاققا ئىگە ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭ ئۆز مەنپەئىتى ئۈچۈن ئەزەب قىلمايدىغانلىقى پەقەت ئاللاھ ئۈچۈن ئەزەب قىلىدىغانلىقىغا، ئاللاھ ياخشى كۆرگەنىنى ياخشى كۆرىدىغان ئاللاھ يامان كۆرگەنىنى يامان كۆرىدىغان زات ئىكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم.

پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەڭ ئاۋالى ئادەم ئەلەيھىسسالام ئاخىرىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئىكەنلىكىگە تىنچلىق قىلىشىمىز لازىم. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئەللىدىن ئېيتىلغان بۆلۈپ بىر ئۇنى بايان قىلمىدۇق، بىز بۇلارنىڭ ئەيتىلغانلىرىنى بايان قىلغاندا ئەللىنى بىرگە بايان قىلىمىز. ئەيتىلغانلىرى كېسىكى مەسىلەرگە قالەدۇق.

كۇفرنىڭ ۋاقىسى

ياللا ئىسانلارنى ئۇرىنىڭ ھەممىسىگە ۋە بارلىقىغا ئىشەنمەيدىغان ئىنسانى ئەرشى سىلەر ئۇنىڭ ئەرىسىگە ۋە ئەۋرىنىڭە دۇچار قىلىدىغان كۇفرىنىمۇ باراتتى.

ئاللاھ ئىنسانغا ئېيتىپ بارىدىغان بولىنى پاراتقانىدەك ئۇنى پارچىلاپ ئۇنىڭدىن چىقرۇشىدىغان، ئاللاھنىڭ رازىلىقىدىن، بۇيرۇق چەتنىتىدىن مەھرۇم قىلىدىغان ئەرسىنىمۇ پاراتتى، ئۇ كۇفرىدۇر. (ئاللاھ ئۇنىڭدىن ساقلىسۇن!)

شۇڭا بۇنىڭلىمانلار ئۆز ئىمانىنى قوغداش يولىدا كۇفرى بىلەن ئىكىلەنمەي كۆرەش قىلىشى، ھەممە ئۇنىڭدىن ۋە ئۇنىڭغا ئېيتىپ بارىدىغان ئەرىيلەردىن قاتتىق ئەھتىيات قىلىشى ۋە پىرلى بۇلىشى لازىم. ئۇنىڭدىن پىرلى بۇلىشى ئۇچۈن ئۇنى ئۇنىڭلىشى لازىم. بىز مانا بۇ ماۋزۇيىمىزدا كۇفرىنىڭ ماھىيىتىنى ئۇنىڭلىشىڭ چىقىمىز. بىز ئۇنى ئۇنىڭلىشىڭ ئىنسانى ئىلگىرى بىز بۇقۇردا سۆزلەپ ئۇنىڭدەك ئۇنىڭ ئىنسانى رەبىنىڭ ئەزىمىگە ۋە دۇزىخىگە دۇچار قىلىدىغان ئاقىۋىتىنى ئۇنىڭلىشىڭ ئۇنىمىز.

كۇفرى ئىنسانى دۇزىخكە ئېلىپ كىرىدۇ. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «فاتقوا النار التي وقودها الناس والحجارة اعدت للكفرين» سىلەر (ئۇنىڭ) يېقىلغۇسى (كافىر) ئىنسانلاردىن ۋە (ئۇنىڭ) بۇتلىرى بولغان (ئۇنىڭ) تاشتىن بولغان (ئۇنىڭ) ھارارىتى ئىنتايىن قاتتىق بولغان) دەۋزىخىنى قورقىلار. ئەنە شۇ دەۋزىخ سىلىنىڭ ئالدىڭلاردا تۇرىدۇ. ئۇنىڭ ئىچىدە ئۇنىڭ ئىچىدە ئۇنىڭ ئىچىدە

«وما اصابنا المسلمين مما اخطأ بهم سوا فقها وان يستغيثو يغاثو بماء كالمهل يشوي الوجوه بئس الشراب وساءت مرتفقا» 18- 20) بىز ھەقىيەتەن كافىرلار ئوچۈن تۇتۇن پەردىلىرى تۇلارنى ئورىۋالىدىغان تۇنۇن ئەيبارلىدۇق، ئۇلار ئەشمالقتىن سۇ ئەلەپ قىلسا ئۇلارغا مەدەن ئىرتىسىمگە ئوخشاش يۈزلەرنى كۆيدۈرىدىغان (ناھايىتى قىزىق) سۇ بېرىلىدۇ. بۇ نەمە دېگەن يامان شاراب، مەھەنىەم نەمە دېگەن يامان جاي.

«وتصلى نارا حامية تسقى من عين اٰنية ليس لهم طعام الا من ضريع لا يسمن ولا يغنى من جوع» 88- 7) ئۇلار ھارارىتى قاتتىق ئەۋزەكە كىرىدۇ. (سۇلىرى) قايناپ تۇرغان بۇلاقتىن سۇغۇرلىنىدۇ. ئۇلار ئوچۇن زەررىدىن (يەنى يەدىيۇن ئاچچىق تىكەندىن) باشقا يىمەكلىك بولمايدۇ. زەررى كىشىنى سەمىرتمەيدۇ، ئاچلىقنى يەسەيتمەيدۇ.

ئەھلى دەۇزەخ ئەھلى جەننەتكە سۇدىن ياكى ئاللاھ سىلەرگە بەرگەن لىنچىدىكەن ئەرسىلەردىن بىرگە سىرتاز قۇيۇپ بەرسەقلار دەپ نوۋلايدۇ، ئەھلى جەننەت ئۇلارغا جاۋابەن «ئاللاھ ئۇلارنى كافىرلارغا ھارام قىلغان» دەيدۇ. (7- 50)

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام شەكسىزكى دۇنيادا ئاللاھنىڭ (مۇئمىن) بەندىلىرىنى مەسخىرە قىلىشقانلىرى ئوچۇن قىيامەت كۈنى جەننەتتىكى ئىنكاسلىرى تىپىلىدۇ، ئۇلار ئۇنىڭ ئىنكاسىغا پىسخىكىلىق ئىنكاسچىلىق قىلىپ ئۇلارغا جەننەتكە كىرىكلار دېيىلىدۇ. ئۇلار ئۇنىڭغا پىسخىكىلىق ئىنكاسچىلىق قىلىپ ئىنچىلىدۇ، ئۇلار جاۋاب قايتۇرمايدۇ، ئۇ ئېيتتى، ئاللاھ ئۇلارغا ئېيتىدۇ: مىلەر مۇنداق (مۇئمىن) بەندىلىرىمنى مەسخىرە قىلغان ئەدىكلارغۇ؟ سىلەر بۈگۈن ھىساب ئالا كىمنى تىلىشىدىغان كىشىلەر، ئۇلار شۇ بەردە تۇرەدۇ. ھەتتا ئۇلار ئۇزلىرىنىڭ ئەزىزىگە ئەرىق بۇلۇپ كېتىدۇ. كىيىن ئۇلار ئىدا قىلىدۇ. ئى رەببىمىز بىزنى جەھەننەمگە سالامسەن پاكى رازىلىقىغا ئىرىشتۇرەمسەن، رەسۇلۇللا مۇنداق دەيدۇ: «بىر تورگۇم كىشىلەر جەننەتكە بۇيرىلىدۇ، كىيىن ئۇلار ئۇنىڭغا يېقىنلاشىدۇ، ئۇنىڭ پۇرىقى ئۇنىڭدىن بۇراق تۇرۇدۇ. ئۇلار ئۇنىڭ قەسىرلىرىگە ۋە ئالالاھ ئۇنىڭ ئەملىگە ئەيبارلىغان ئەرسىلەرگە (نېمىمەلەرگە) قارايدۇ، شۇ چاغدا ئۇلارغا قايتىدىلار سىلەرگە ئۇنىڭدىن نىسبەتەن يوق دەپ ئىدا قىلىنىدۇ، ئۇلار ئىلگىرىكى ۋە ئاخىرقىلار قايتقاندەك ھەسرەتكە تولغان ھالدا قايتىدۇ. ئۇلار ئېيتىدۇ: ئى رەببىمىز ئىمىت بىزنى دەۇزەخكە، مىنىڭ ساۋابىڭ ئىرىشتۇرغان (مىنىڭ ئەۋلىيالىرىڭغا ئەيبارلىغان ئەرسىنى كۆرسىتىشتىن ئىلگىرى كىرگۈزمەڭگۈ! بىرگە بۇ دەۇزەخ بۇنچە قاتتىق كەلمەس بولغىدى) ئاللاھ ئاشۇنى مىن سىلەرگە ئىراده قىلغان ئىدىم. سىلەر ئەگەر مەندىن خالى بولمىغان ئالالاھ ئۇلارغا جۇڭايتىلغان ھالدا ئاشكارە ھالدا بولسىلەر

ئىسىلەرگە ئوخشاشلارغا خار ھالدا ئۇچىراشقىلار، كىشىلەرگە ماڭا سىلەرنىڭ ھەلىنگلارىڭىكى ھەرگىز ئەرسىنىڭ سىلاپى بىلەن كورىشىنگلار سىلەر مەندىن قۇرقمىغان بىلەن كورىشىنگلار سىلەر مەندىن قورقان ئىدىگلار، ماڭا ھالدا كىشىلەردىن ئەرسىنى كىشىلەرگە ئاشكارلىمىغان ئەرسىنى كىشىلەرگە ئاشكارلىغان ئىدىگلار، ماڭا ئەرىك ئەتىگەن ئەرسىنى كىشىلەرگە ئەرىك ئەتىگەن ئىدىگلار، مانا ئەمدى بۇگۈن مېن سىلەرنى مىنىڭ ساۋابىمدىن مەھرۇم قىلىش ئارقىلىق ئەرنىلىك ئازابنى قانىچە تېتىسىمەن.

«والذين لايدعون مع الله الها اخر ولايقتلون النفس التى حرم الله الا بالحق ولايزنون ومن يفعل ذلك يلق اثاما يضاعف له العذاب يوم القيامة ويخلد فيه مهانا» (25- 69) ئۇلار ئاللاھقا ئىككىنچى مەبۇدنى شېرىك قىلمايدۇ، ئاللاھ ھارام قىلغان ناھەق ئادەم ئۆلتۈرۈش ئىشنى قىلمايدۇ، زىنا قىلمايدۇ، كىمكى بۇ گۇناھلارنى قىلسەكەن ئاخىرەتتە ئۇ جازانا ئۇچرايدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇنىڭغا ھەسسىلەپ ئازاب قىلىنىدۇ، ئۇ مەڭگۇ ئازاب ئىچىدە خارلىغان ھالدا قالىدۇ، ئەمەللىرى مەقبۇل بولمايدۇ.

«والذين كفروا اعمالهم كسراب بقيعة يحسبه الظمان ماء حتى اذاجاءه لم يجد شيأ» ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرمەي (ھۇرلۇق رەسۇلۇللاغا) ياللغانلا سىغارغان كافىرلار ئەملىرى، گويا كۈندۈز چۈشتە كۆرۈنگەن ئۈسساپ ئادەمنىڭ ئۇسساپ جاپاسىغان ئادەم ئۇنىڭ ئارقىسىدىن قوغلاپ ئاپالمىغان.

رەببىنى ئىنكار قىلغانلارنىڭ (ياخشى ئەملىرى بوراتلىق كۆيدە شامال ئۆچۈرۈپ كەتكەن بىر دۆۋە كۈلگە ئوخشايدۇ، كافىرلار (ئۇ دۇنيادا) قىلغان ياخشى ئەملىرىنىڭ ئازراقمۇ ساۋابىغا ئېرىشەلمەيدۇ.

مانا ئۇلار كۆپىرلىقنىڭ بىر قىسىم ئازابلىرى. ئىنسانلىق رەببىنىڭ رازىلىقىدىن ئوگۈنەيدى ئۇقالماس سەھراغا ئازۇ ئىشەكتەك ئوشۇل جەننىتىدىن مەھرۇم قىلىپ ئوگۈنەيدى ئازاب دەرت ئەلەم قاينۇ ماكانى [illegible] ئاشلاپ ئوسەلى ئۇچۇن [illegible] ئۇلار ئىنكارچى بولسىلار ئۇلارنىڭ ئابزاسلارغا دەقىقەت قىلىنار.

كۆپىرى ئەرەپچە سۆز بۇلۇپ ئۇنىڭ يەنىسى يۆگەش، يۇشۇرۇش دېگەن بولىدۇ. شەرئى ئىستىلاھتا ئىسلام ۋە ئۇنىڭغا ئالاقىدار بارلىق ئەرسىنى ئىنكار قىلىشنى كۆرسىتىدۇ. ئىنكار قىلىپ ئېيتقاندا ئىسلام ئوقىدىسى (يەنى دۇنيا قارىشى)، ئوقۇش ئەزىرى، ئىسلام ئېتىقادى (يەنى ئۇرۇمى) دىن ياشقا ھەممە ئىسلام ئەقىدىسى ئۇنىڭ دۇنيا قارىشىنى ھەممە ئوزىنى ئىنكار قىلىدىغان ياكى ئىسلام ئەقىدىسى (يەنى دۇنيا قارىشى) ئوقۇشنى ئەزىرىگە ئوزىنىڭ زىت ياكى ئىسلام ئەقىدىسىدىن ئۇرغۇپ چىقىشلىغان ئۇنى ئاساس قىلىمغان ئوشۇش ئەرەر، ئەھكام، چۈشەنچە، ئوزىنى كورسىتىدۇ. مۇنا ئىسلام ئەقىدىسىگە يۇل سۇنمىغان، ئۇنى ئەفكىر ۋ

تۇمۇش بۇلىساق ئامانى قىلمايدۇ. كىشىلەر ئامان ھسابلىمەيدۇ.

كۇفرى ئوۋدىنكىلەردىن تەركىب تاپىدۇ.

1- شىرىك: ئاللە مۇنداق دەيدۇ: «ان الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين» تەلۇنتە ئەھلى كىتاب ۋە مۇشرىكلاردىن بولغان كافىر ئىشلەر.

2- مۇرتەدلىك (يەنى ئىسلامنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن ئۇنىكدىن ياندۇرغان ئىشلەر) ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ومن يرتدد منكم عن دينه فيمت وهو كافر» سىلەردىن كىمكى ئۇرنىدىن دىندىن (ئىسلامدىن) يېنىپ كۇفرىدە بولۇپ كافىر ھېتىپ ئۆلسە.

3- سەھىر:- «وما كفر سليمان ولكن الشيطين كفروا يعلمون الناس السحر» سۇلايمان (سەھىرگەر بولغىنى ۋە سەھىر ئوگۇنۇش بىلەن) كافىر بولغىنى يوق، لېكىن (ئىنسانلاردىن شەيتانلار) شەيتانلار گۇناھ سەھىر ئوگۇنۇپ كافىر بولدى.

4- كۇفرى قانۇنلىرى بىلەن ھوكۇم قىلىش:- ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم كافرون» كىمكى ئاللاھ چۈشۈرگەن نەرسە (قۇرئان ھەدىس) بىلەن ھوكۇم قىلمايدىكەن ئەنە شۇلار كافىرلاردۇر.

5- كۇفرىغا ئەرىز قىلىش:- ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «يريدون ان يتحاكموا الى الطاغوت وقد امروا ان يكفروا به» ئۇلار (يەنى مۇناپىقلار) تەرىلىرى تاغۇتقا (يەنى ئىسلامدىن باشقا قانۇنلارغا) قىلىچ ئۈچۈن ئۇنىسىغا ئۇلارغا كافىر بولۇشقا بۇيرۇلغان.

6- ئاللا ھالال قىلغانىنى ھارام قىلىش، ھارام قىلغانىنى ھالال قىلىش:- «اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله» ئۇلار ئاللاھنىڭ ئۇرنىدىن ھېبرى- راھىلىرىنى ئىلاھ قىلىۋالدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: خوش ئۇلار ئاللاھ ھالال قىلغانىنى ھارام قىلىپ بەردى. ھارام قىلغانىنى ھالال قىلىپ بەردى. ئۇلار ئۇنىڭغا ئەگەشتى. ئەنە شۇ ئۇلارنىڭ ئۇلارغا قىلغان ئىبادىتىدۇر. (يەنى ئىلاھ قىلىۋېلىشتۇر.)

7- ئەرزايلىق (يەنى كاھىنلىق، مۇنەججىملىق، رەمباللىق) قاتارلىق ئەيبى ئىسىملەردىن ئەخۋار بىرەلەيدىغانلىقىنى داۋا قىلىش:- «من اتى عرافا فصدقه بما يقول فقد كفر بما انزل الله على محمد» كىم ئەرزاچىنىڭ يېنىغا كەلسە ئۇنىڭ دېگەنلىرىگە ئەيتىق قويسا، ئۇ كىشى مۇھەممەد (س ئە ۋ) گە چۈشۈرگەن ئەرسىگە كافىر بولدى. (ئەھمەد)

«كىمكى كاھىنىڭ يېنىغا كەلسە ئۇنىڭ دېگەنلىرىگە ئەيتىق قىلسا ئۇ كىشى مۇھەممەد (س. ئە ۋ) گە چۈشۈرۈلگەن ئەرسىگە كافىر بولدى.» (ئەبۇ داۋۇد)

8- كۇفرى ئەرسىلەرنىڭ بىرەرسىگە ئەيتىق قىلىش، ئىسلامنى يارىمايدۇ دەپ ئىشەنمەسلىك قىلىش (يەنى ئىسلامدىن بولغان بىرەر ئەيىنى) مەسىلە قىلىش:- ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «اباالله وايته ورسوله كنتم تستهزءون لا يعتذروا قد كفرتم بعد ايمانكم» (ئى مۇھەممەد) ئەگەر سەن ئۇلاردىن مەسخىرە قىلغانلىقىڭدىن سورىساڭ ئۇلار «(بىز راستىن ئەيىن) پەقەت ئىچى يۇشۇقى قىلىپ ئويۇنقۇپ دەپ قويدۇق» دەيدۇ. بۇ مۇناپىقلار «سىلەر ئاللاھنىڭ دىنىنى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى (يەنى كىتابىنى) ۋە ئاللاھنىڭ رەسۇلىنى مەسخىرە قىلدىڭلارمۇ؟» دېگەن. سىلەر (يالغان قەسەم ئىچىپ) ئۇزرە ئېيتماڭلار سىلەر ئىمان ئېيتقىنىڭلاردىن كېيىن (قۇرئان ۋە ياشقا دىنىنى ئەھكاملارنى، پەيغەمبەرنى ئۇنىڭ رىسالىتىنى ئىنكار ئەتتىڭلار ۋە ئەمەللىرىنى مەسخىرە قىلىش بىلەن) قەتئى ھالدا كافىر بولۇپ كەتتىڭلار.

9- ئاللە ئىنكار قىلىنغاندىن سورۇرسىنى يوقىتا چىقىرىش ياكى بوقىتا پەيدا قىلىش:- كۇفىرلىقتۇر.

10- ئىسلامغا رازى بولماي كۇفرىغا رازى بولۇش:- (بۇ ھەرخىل ئۇسۇلۇپلار بىلەن كۇفرىغا رازى بولۇشنى كۇرسىتىدۇ.)

11- كۇففارلارنى دوس تۇتۇپ ئۇنىڭ دىنىنى قوبۇل قىلغانلىقىنى ئاشكارلاش.

12- بىر قىسىم ئىسلامغا نارازى بولۇش كۇرىنىشلىرى (مەسىلەن: ئوت ئۆچۈرۈلۈش ۋە ئالاق مەسىلىسىگە ئوخشاش.)

13- نىفاق: «ان المنفقين في الدرك الاسفل من النار» شەكسىزكى مۇناپىقلار دوزاخنىڭ ئەڭ تۆۋەن قاتلىمىدا تارايدىدۇ.

14- ئاللاھنىڭ راھىمىدىن ئومىد ئۈرىش:- «انه لايياس من روح الله الا القوم الكافرون» پەقەتلا كافىر قەۋىلا ئومىد ئۈرىدۇ.

15- ئاللاھنىڭ تارايدىن خاتىرجەم بولۇش:- «فلا يامن مكر الله الا القوم الخاسرون» ئاللاھنىڭ مىكرىدىن (يەنى تارايدىن) پەقەت زىيانكار قەۋىلا ئەمىن بولىدۇ.

16- قەتئى ئىنسانلاردىن ئەرسىلەرنى ئەگەر كىچىك گۇناھ بولسىمۇ، كىچىك جازالاپ كۇزگە ئىلماستىن پەرۋا قىلماستىن قىلىش.

17- قۇرئاننى مەخلۇق بۇ ئىنسانلىق سۇزى دەپ ئىتىقاد قىلىش. قۇرئاننى نىجىس بەرلەرگە ئاشلاپ قۇيۇش قانارلىق ئىشلارۇر. «ئۇلارنىڭ ۋاقىسى ھەم ئېيىپلانلىرى ھار بولۇپ ئۇلارنى پايان قىلىشنى كىشىگە مەھىيلەرگە قالمۇرمىدۇ.»

«اله» نىڭ ۋاقىسى

«اله» سۇزى ئىنتايىن مۇھىم ھەم مەركىزى سۇز، شۇڭا بۇ سۇزنىڭ ۋاقىسىنى توغرا ئېيتىپ بېرىش ئىنتايىن مۇھىم. چۈنكى بۇ سۇز ئىنسانلار ھاياتىغا بولۇپمۇ مۇسۇلمانلار ھاياتىغا يىلتىزلىق ھەم ئىنقىلابى دەرىجىدە ئەسىر كۇرسەتكەن ئۇلارنىڭ بۇ ھاياتنا قانداق ياشىشىنى، قانداق بول تۇتۇشىنى ھەم قۇللۇقسىز قۇتۇلۇپ ھەقىقى خاتىرجەملىككە توشقان ھۇرلۇكنىڭ ئەسىلى ئېتىياجىنى پاكى مەكۇلۇك بەخىتىنىڭ رېتىدانغا ئېلىپ مۇشەپپەل قىلىدىغان ئۇلۇق ئافۇرتىنى ئېلىپ ئەلگەن ھاياتى ئىكەنلىكىدۇر.

«اله» سۇزى ئەرەپچە سۇز. بۇ «الە» سۇزى «مألوه» مەنىسىدىكى «الە يالە» سۇزىدىن كېلىپ چىققان بولۇپ بۇنىڭ لۇغەتچىنىسى «عبد يعبد» دېگەن مەنىدە. ئىنسى بولسا، مۇجاھىد قاتارلىقلارمۇ «اله» «عبد» نىڭ ئىبادەت قىلدى، چوقۇندى، دېگەن مەنىدە، دەپ كەلتۈرگەن. (فتح المجيد ٣٤) قۇرئانى كەرىمدىمۇ «اله» سۇزى «معبود» چوقۇنۇلغۇچى دېگەن مەنىدە كەلگەن. ئاللاھ تەيىتەدۇ: «ومامن اله الا اله واحد» بەككە يىگانە بىر مەبۇددىن (يەنى ئىبادەت قىلىنغۇچى ئاللادىن) باشقا مەبۇد (يەنى ئىبادەت قىلىنغۇچى) يوق. «وبيدرك وآلهتك» مەن بىلەن بىزنىڭ ئىبادەت قىلىشىڭ ناشلىدى. (ئەئراق 127- ئايەت)

دىنىمىزدا «اله» سۇزى ئەرەپ لۇغىتىدىكىدەك قۇرئان كەرىمدىمۇ مەلۇم (يەنى ئىبادەت قىلىنغۇچى) دېگەن مەنىدە كەلگەن. «مەبۇد» دېگەن سۇز «عبد يعبد» دېگەن سۇزدىن چىققان بولۇپ بۇ سۇز «دان يدين» دېگەن سۇز بىلەن مەنىداش مەسلەن: «ندين الله وندين لله» دەيسىز. بىز ئاللاھقا ئىبادەت قىلىمىز، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىمىز، ئاللاھقا بوي سۇنىمىز دېگەن مەنىدە. «مجموعة التوحيد٤٥٦»

قۇرئان كەرىمدىمۇ بۇ سۇزنى بىر مەنىدە ئىشلەتكەن ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «قل يايها الكافرون لا اعبد ماتعبدون ولا انتم عبدون ما اعبد ولاانا عابد ماعبدتم ولا انتم عبدون ما اعبد لكم دينكم ولي دين» (ئى پەيغەمبەر! (كافىرلارغا) ئېيتقىنكى ئى كافىرلار سىز سىلەر ئىبادەت قىلغان بۇت ۋە ئىلاھلارغا «مەنمۇ» ئىبادەت قىلمايمەن. سىلەرمۇ (مۇشرىكلىك ۋە كافىرلىق ھالىڭلاردا) ئۇزۇپ) مەن ئىبادەت قىلغان (يالغۇز يىگانە ئىسرىكى يوق) ئاللاھقا ئىبادەت قىلمايسىلەر... سىلەرنىڭ دىنىڭلارمۇ ئۇزۇڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىممۇ ئۇزۇم ئۈچۈندۇر. بۇ يەنا بۇ سۇزدە «ئىبادەت» سۇزى «دين» سۇزى بىلەن بىر مەنىدە قوللىنىلغان. (تەفسىر مۇنىر ٤٤٣)

دىنىمىز بۇ ئىككى سۇزنىڭ مەنىسى بىر مەنىدە بولۇپ ئۇنىڭ مەنىسى خار قىلدى، بويسۇندى، ئىبادەت قىلدى، دېگەن مەنىدە، بۇ «عبادة دين» دېگەن سۇزلەرنىڭ ۋاقىسىغا كەلسەك (يەنى دۇنيا قارىشى) ئىنسان ھاياتىنى باشقۇرۇپ تەرتىپكە سالىدىغان ھاياتلىق قانۇنلىرى ئىزاھلىرى كۇرسىتىدۇ. ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «لكم دينكم ولي دين» سىلەرنىڭ دىنىڭلار (ئەقىدە، دۇنيا قارىشى، مەنپەئەت، ئۇرۇپ-ئادەتلار) ئۇزۈڭلار ئۈچۈن. مېنىڭ دىنىم (ئىسلام ئەقىدىسى ۋە ئۇنىڭدىن چىققان ئۇزۇملەر) ئۇزۇم ئۈچۈندۇر. مەنىسىمۇ شۇنداق ياباناتلار ئىشلىتىلگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قېشىغا بىر ئەترابى سۇزنىدە كېلىپ ئىمان، ئىسلام، ئىھسان ھەققىدە سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىسلام دېگەن ئاللاھدىن باشقا ھېچ قانداق ئىلاھنىڭ

بولىشىغا مس. ھەلىگدىن گۇۋاھلىق بېرىش،
مەھەممەد ئەلىيھىسسالام تالاھىتى
ئەجىسى ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىش،
ئايال ئۇقۇيمىز، زاكات بېرىش، رامىزان
روزىسى تۇتىش، ئەگەر قادىر بولساق
ئەۋلاھنى ھەج قىلىش. بۇ ئىمان
تۈرىسىدا: تالاھقا، مالائىكىلەرگە، ئۇنىڭ
كىتابلىرىگە، ئۇنىڭ ئەلچىلىرىگە، ئۆلگەندىن
كېيىن تىرىلىشىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە، قەدەر
«ياخشى ئىلىشىڭ» ياخشى ياماننىڭمۇ
قەشى ئەستىن قىلىش دەيمىز... ھەدىسىڭ
ئاخىرىدا بۇ جىبرائىل، بۇ سىلەرگە سىلەرنىڭ
دىنىڭلارنى ئۆگىتكىلى كەلدى دەيمىز.

يۇقىرىدا ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دەيدۇ:
«(دىن ئىمانغا) دىن دېگەن مۇئامىلەدۇر. بىز
بۇلارنىڭ كۆرۈنۈشىغا بۇلۇۋېكى دىن دېگەن
ئەممە (يەنى دۇنيا قارىشى) ھاياتنى ئەڭ
سىلىپ ياشۇرىدىغان نىزامەدۇر. بىز ياشىنا بۇ
سۆزىڭ توغرا چۈشىنىلىشى ئىنسانلارنىڭ
قۇلۇقىغا چۈشۈپ قېلىشىغا پاكى ئۇنىڭدىن
قۇتۇلۇشىغا مۇناسىۋەتلىك دەپ ئېيتقان. بۇ
ئىنسانىڭ ماھىيىتىگە مۇناسىۋەتلىك. ئىنسان
ئەقىل ۋە بىلىمدىن تەركىب تاپقان. قىممەت
بويىچا. ئەڭرىلەر ۋە ئەزا ئىھتىياجلىرى بۇلۇپ
ئەڭرىلەر بولسا ئەدەبىيە (دىنەئارلىق) بەقا
ھەڭرىسى، ئەۋلى ئەڭرىسىدۇر. ئەقىل ئىنساندا
ھۆكۈمران بولسىمۇ، لېكىن ئۇ ئۆز ئەۋشىنىڭ
ئەسىرى بېكىرەك (دۇنيا قارىشى ئەقىدىگ)
مەھكۇم. ئىنسانىڭ ھەرىكىتىنى ۋە ئەقىل
ئىھتىياجلىرى بولسىمۇ لېكىن ئۇ ئۆز ئەۋشىنىڭ
ئۆز ئەسىرىگە بولغان ئىھتىياجلىرىغا مۇھتاج.

ئىنسانىڭ ئوردىنىكى ئەڭ ئىگىز ۋە
ئەڭرىلەر ۋە ئەزا ئىھتىياجلىرى ئىچىدە دىن
(يەنى ئەقىدە دۇنيا قارىشى) ۋە ئورۇن ئىگىلەش
ئەڭ ئىپتىدائى ھەممە ئىگە ئەڭرىلىشىگە رازىلىق
بىلەن بىر مۇئامىلە ئىنسانىت قىلىشى ئىنسانىتىڭ
ئەڭ ئىگىز ۋە ئەڭ ئەڭرىلىك ئىنسانىت
ئەخلاقىنى ئۆرنەكلەيدىغان ئەخلاقنى ئۆگىتىدۇ.
«ھەرىكەتلەر ئىنسانىڭ ئەقىل ۋە ئەڭرىلەر
(يەنى ئەقىدە دۇنيا قارىشى) ۋە ئورۇم بىلەن
ئەڭ ئىپتىدائى ھەممە ئىگە ئەڭرىلىشىگە رازىلىق
بىلەن بىر مۇئامىلە ئىنسانىت قىلىشى ئىنسانىتىڭ
ئەڭ ئىگىز ۋە ئەڭ ئەڭرىلىك ئىنسانىت
ئەخلاقىنى ئۆرنەكلەيدىغان ئەخلاقنى ئۆگىتىدۇ.
«ھەرىكەتلەر ئىنسانىڭ ئەقىل ۋە ئەڭرىلەر
(يەنى ئەقىدە دۇنيا قارىشى) ۋە ئورۇم بىلەن
ئەڭ ئىپتىدائى ھەممە ئىگە ئەڭرىلىشىگە رازىلىق
بىلەن بىر مۇئامىلە ئىنسانىت قىلىشى ئىنسانىتىڭ
ئەڭ ئىگىز ۋە ئەڭ ئەڭرىلىك ئىنسانىت
ئەخلاقىنى ئۆرنەكلەيدىغان ئەخلاقنى ئۆگىتىدۇ.

«ئەۋلادىمىزنى ئەمەلىيەتتىن چىقىرۋېتىدىغان سۆيەتلەر ۋە ئىنسانىڭ ماھىيىتى»

تالاھ مۇسۇلمانلارنى بۇنىڭ ئىنسانلار
ئىچىدىن تالاپ ئۇلارغا ئىسلام ئەقىدىسىنى
كۆنۈرۈش مەجبۇرىيىتىنى بوكلىدى. ھەممە ئەنەشۇ
ئەبۇجەت بۇكىنى ھاياتىدا كەۋدىلەندۈرۈش بىلەن
ئىنسانلىقىنىڭ ئەممە ۋە ئۇلۇغ بۇلۇپ
بۇنىڭ ئىنسانلىقىنى ئۇلارغا ۋاجىب
قىلدى. تالاھ مۇسۇلمانلارنىڭ بۇنىڭ
ئىنسانلارغا ئەمۇنە بۇلۇشى ئۇچۇن ئۇلارنى
ئەمۇنىلىك ئەرجىسگە كۆنۈرىدىغان سۆيەتلەرنى
ئۇلۇق مۇكەممەل ياپان قىلىپ بېرىش بىلەن
ئۇنى پارچىلاپ تاشلايدىغان سەلبى سۆيەتلەرنىمۇ
ياپان قىلىپ بەرگەن. ھەممە ئۇنىڭدىن قەتئى
بېرىق بۇلۇشنى ئەلەپ قىلدى. شۇڭا ئەئۇنچىلەر
ئەنە شۇ گۈزەل سۆيەتلەرنى ئۆزىدە مۇجەسسەم
قىلىشى ھەممە ئۇنى پارچىلايدىغان سەلبى
سۆيەتلەردىن قەتئى يىراق ئۇلىشى كېرەك.

بولسىمۇ ئۇلار ئەممە ئەئۇنچى بۇلالمايدۇ.
ئەئۇنچىلەر سۆيەتلىرىگە مۇكەممەل ئۆزۈل
سۆيەتلەر بولسا راسچىلىق، ئەخلاق،
پەداكارلىق، ئۆز مەنپەئىتىدىن باشقىلارنىڭ
مەنپەئىتىنى ئۇستۇن بىلىش، مەبرى، سۆزىنلىق،
كەمتەرلىك، كىشىلەرنى ياخشى كۆرۈش،
تالاھدىن قورقۇش، تالاھ ئۇچۇن دوس بۇلۇش،
تالاھ ئۇچۇن دۇشمەن بۇلۇش، كىشىلەردىن
ياخشى گۇمان قىلىش، ئەفۇ قىلىش، ئىھسان،
گۈزەلچان بۇلۇش، ئىبغىر بېسىق، ئىلىملىك،
دۇنچان، سەخى، ھاپالىق، قانائەتچان، ئەقۋا،
تاماسىزلىق قاتارلىقلار.

بىراق بۇلۇشقا ئىگىشىلىك سۆيەتلەر بولسا:
ئانىلىق، ئەكەبۇرلۇق، مەغرۇرلۇق،
ھەسەتخورلۇق، ئاداۋەتخور، زالىم، زەھەر-
شەپەتسىز، گۇمانخور، قورقۇنچاق، ئاچكۆزلۇك،
ھاياسىزلىق، ئەھمىلىشىش، پەخرلىنىش،
شۆھرەت پەرەس، رىياخور، بۇزغۇنچى، نىجىس،
ئاماخور، خوشامەنچى، باشقىلارنى ھەقىر
ساناش، ئىللاش، ئەبۇت، قاتارلىقلاردۇر.

مۇسۇلمان قاچانكى ئىلگىركى سۆيەتلەر
بىلەن سۆيەتلىنىپ، ئاچار سۆيەتلەردىن بىراق
بولسا ئەمۇنە ۋە ئۇلۇغ بولغان ئەئۇنچىلەردىن
بۇلالايدۇ، ۋە نىجات تاپالايدۇ.

بىز بۇ يەردە ئالاھ ھارام قىلغان، ئۇنى
قىلغان كىشى ئالاھنىڭ قانىنى ئارامغا ئۇچار
بۇلىدىغان، قىلغان كىشىنىڭ ئەملىي ئىكار
قىلىۋېتىدىغان رىياخورلۇق ھەققىدە سۆز ئېلىپ
بارمايمىز. ئالاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئىنداق نامار
ئۇلار ئۇقۇغان نامازدىن ھاسىل رىياخورلۇق
بىلەن نامار ئۇقۇيدىغان كىشىلەردۇر.»
مۇھەممەد (س ئە ۋ) مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلارنىڭ
ئەملىگە ساۋاپ بېرىلمەيدۇ، ئۇلارنىڭ قىلغان
رىياكارى ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى بىكار
قىلىۋېتىدۇ.» (مسلم)

ئالاھ مالائىكىلەرگە مۇنداق دەيدۇ: «كىم
ئۇرنىڭ ئەملىنى مىنى تىراپ قىلىپ (يەنى
مەن ئۇچۇن خالىس) قىلمايدىكەن ئۇنىڭ
ئەملىنى سەجىن دېگەن يەرگە
تاشلىۋېتىڭلار.» (ابن مبارك) «ئالاھ قىيامەت
كۈنى كىشىلەرنىڭ ئەمەللىرىنىڭ ساۋابىنى
بېرىپ رىياخورلارنىڭ ئەملىنىڭ ساۋابىنى
بېرىكە كەلگەندە ئۇلارغا، قارىپ بېقىڭلار
سىلەرنىڭ ئەملىڭلارنىڭ ساۋابىنى ئۇلارنىڭ
قېشىدىن تاپالامسىلەركىن». يەنەمەبىر
ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «مەن ئىككى شېرىك
كىچىك شېرىككە چۈشۈپ قېلىشتىن ئالاھدىن پاناھ
قورقىمەن» ئۇلار ئېيتتى ئۇ قانىسى «ئۇ
رىياخورلۇق» يەنەمەبىر ئەلەيھىسسالام مۇنداق
دەيدۇ: «ئالاھ مۇنداق دەيدۇ: كىم بىرار
ئەملىنى مىنىڭ ھەبرىم ئۇچۇن قىلسا ئۇنى
كەلتۇرگەن ھالدا قىلسا ئۇنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ
ئۇچۇندۇر. مەن ئۇنىڭدىن بىھاجەت مەن شېرىك
كەلتۇرگۇچىلەرنىڭ شېرىكىدىن بىھاجەت»
(مسلم)

ئۇقارقى، ئايەت ھەدىسلەردىن چىقىپ

سیاسی قالایمقانچیلق تەرىغوچىلار ۋەئۇلارغا ماسلاشقۇچىلارغا قۇرئان بەرگەن باھا ۋە ئۇنىڭ جازاسى.

تاللاھ بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا واذكروا نعمت عليكم اذكنتم اعداء فالف بين قلوبكم» ھەم تاللاھنىڭ دىنىغا مەھكەم ئېسىلغۇلار، بۇ كەنەقلار، تاللاھنىڭ سىلەرگە بەرگەن نېئمىتىنى ئەسلەڭلار، ئۇز ئارا (ئۇرۇش مۇددىتى) ئۇز ئارا (ئۇرۇش مۇددىتى) دۇشمەنلىك تېخىدە، (ئورمۇش كەچۈرگەن ئەيتاللار) كېيىن تاللاھ سىلەرنىڭ قەلبلىرىڭلارنى بىرلەشتۈردى. (يەنى ئىسلام ئەقىدىسى بىلەن سىلەرنى قېرىنداش قىلدى).

بۇ ئايەتنىڭ نازىل بولۇش سەۋەبى مۇنداق. مۇھەممەد ئىبنى ئىسھاق «سىرىت» دېگەن كىتابىدا، ۋە باشقىلار بۇ ئايەت ئەۋس بىلەن خەزرەج ھەققىدە نازىل بولغان دەيدۇ. ئەھۋال مۇنداق: بىر پەھۇدى ئەۋس بىلەن خەزرەجنىڭ ئەركەك ئايغان بىر گورۇھ كىشىلەر ئوتتۇسىدىن ئۆتۈپ كېتىپ بارانتى. بۇ پەھۇدىنىڭ ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى دوستلۇق ۋە ئۇلفەتكە ئىچى قانىقى سىيرىلىپ كەتتى دە، ئۇنىڭ بىلەن بىرگە كەلگەن بىرسىنى ئەۋىنىپ ئۇلارنىڭ ئارىسىغا كىرىشكە بۇيرىدى. ھەمدە ئۇلارنىڭ ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى ئەسلىمىتى بۇيرىدى. بۇ پەھۇدى شۇنداق

قىلىدى. ئاخىرى ئۇلارنىڭ قەلبىدىكى (جاھالەت) كىشىلىك ئۆرپى بولغان ئاداۋەت قايتىدىن ھەممىنى ئىگىلىۋالدى. ئۇلار يەنىلا (پارچىلانغان) ئۇلار بولۇپ، سىرتقا ئەپ ئەتلىشىپ ئاداۋەتلىشىپ كېتىۋاتقان ئۇسۇل ئويۇنى «ھىررەت» دېگەن يەردە ئۇرۇش قىلىستىغا يۈزلەنۈپ قۇرال ئەپيارلاشتى. بۇ خەۋەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسالامغا يەتتى ۋە كىشىلىك ئۇلارنى ئىتتىپاقلاشقا چاقىردى. ۋە مۇنداق دېدى: «مەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ئۇرۇپ جاھىلىيەتنىڭ داۋاسىنى قىلماسلىقىڭلارنى ئەمر قىلىمەن» دەپ بۇ ئايەتنى ئوقۇپ بەردى. ئۇلار قىلغانلىرىغا قانىق پۇشايمان ئەيلىدى ھەممە قارا ئەيلىشىپ قوچاقلاشتى ھەمدە قۇرالىنى تاشلاشتى.

ئانا بۇ ئايەتنى ئازىل بۇلۇش سەۋەبى بىلەن ئىككىنچى كۆرگەن كىشى بەرەر ئۇممەتنىڭ ھۆر ئىنسان پارچىلىنىپ كېتىشى ئۈچۈن تەشكىل قىلغان جۇشەنجىلەر قانائەتلەر ئۇلۇغمەلەر پارچىلىنىپ بىلغان كىشىلەرنى چۈشۈنۈپ يېتەلەيدۇ.

ئىسلامى ئۇممەتنىڭ ئىسلام ئەقىدىسىنى تاشلىغان قىلغان چۈشەنجىلەر قانائەتلەر ئۇلۇغمەلەر مەجمۇئەسىدىن تەركىب تاپقان بىر بۈتۈن بىرلىكتۇر. ئىسلامى ئۇممەت ئىسلامى دۆلەت ئەمە ئاشۇ ئىسلام مەبدەئىنى تاساس قىلغان جۇشەنجىلەر قانائەتلەر ئۇلۇغمەلەرنىڭ پارچىلىنىپ بىلغان كىشىلىك پارچىلىنىپ كېتىشىدىن چۈشۈنۈپ يېتەلەيدۇ.

ئىسلامى ئۇممەتنىڭ ئىسلام ئەقىدىسىنى تاسىس قىلغان چۈشەنجىلەر قانائەتلەر ئۇلۇغمەلەر مەجمۇئەسىدىن تەركىب تاپقان بىر بۈتۈن بىرلىكتۇر. ئىسلامى ئۇممەت ئىسلامى دۆلەت ئەمە ئاشۇ ئىسلام مەبدەئىنى تاساس قىلغان جۇشەنجىلەر قانائەتلەر ئۇلۇغمەلەرنىڭ پارچىلىنىپ كېتىشى بىلەن پارچىلىنىپ كېتىدۇ. ئۇلار بىر ئاساسقا ئاساسەن بىرلىشىپ كۈچلۈك بىر ئىسلامى دۆلەت قۇرالمىغانلىقتىن چۈشۈنۈپ يېتەلەيدۇ.

ئىسلامى ئۇممەتنىڭ ئىسلام ئەقىدىسىنى تاسىس قىلغان چۈشەنجىلەر قانائەتلەر ئۇلۇغمەلەر مەجمۇئەسىدىن تەركىب تاپقان بىر بۈتۈن بىرلىكتۇر. ئىسلامى ئۇممەت ئىسلامى دۆلەت ئەمە ئاشۇ ئىسلام مەبدەئىنى تاساس قىلغان چۈشەنجىلەر قانائەتلەر ئۇلۇغمەلەر

...ن كۆپ مۇنازىرە ھالىرى ...
...سىدە مەرىي بار. مەلىسىنىڭ ...
...ەدىكى تۆمۈرلەرنى قوزۇل قىلىپ، ...
...ۇرغا سوكوت قىلىپ دىمىگراتىك ...
...ىرلىرى، كاپىتالىزىم قۇرۇلمىرىنى قوزۇل قىلدى. ...
...ما كاپىتالىزىم جەمئىيىتىدە يۇزبېرىدىغان ...
...ۇ: مىسالغا بولسا، تىنچلىق مەنپەئىتى بولسا ...
...قوزۇل قىلدۇ، مەنپەئەت ئۈچۈن بولسا ئالاھىدە ...
...ۇۋىنى شۇ. ھىكمەت مۇئەسسەسىدە يۈزلىنىدىغان ...
...ەرسى ئۈنى ئەدى ئاپىسا ئۇ ئۇنىڭغا ...
...ەدىلىق. شۇنداق بىلەن كاپىتالىزىم بىلەن ...
...ىلاھىتى ماسلاشتۇرۇشقا قارىماققا، ...
...ىراخۋانىيەتنى ئىسلام چەكلىمەيدۇ. ئۇنى ...
...ئالەيدىغان ئەمىس كەلمىگەن ئۇ مۇناسىۋەتلەر ...
...ەرسىلەرنىڭ ئەسلى مۇناھىلىقىدا قالىدۇ. ...
...ئادىنى سودا بولسا مەنپەئەتنى ئاساس قىلىدۇ. ...
...پارلامېنت تۈزىمى بولسا ئۇ دېگەن ئۆزارا، ...
...ۇزاقى بولسا ئىسلام چاتاق يوق دېمە. ...
...ەرسىلىك ھەققىدە بولسا. ئىسلام ...
...ەرسىلىك دېمەيدۇ، روھ قارىشىدا بولسا ...
...خرىستىيانلارنىڭ ئىنسان مادىدا بىلەن ...
...روھنىڭ تەركىبى ئايلان دېگەن قاراشنى ...
...مادىي، ھەتتا ئۇ مۇچۇملار قانۇنىنىڭسلىق ...
...ۇھەممىدە سىلىپ كېرەك. زامان- ...
...ىكا نىڭ ئۈزگىرىشى بىلەن ھۆكۈم ئۈزگىرەيدۇ، ...
...ت ئام ماسلىشىشچان ئەرەقىيانغا ...
...ەدىغان دىنىي ئىسلاھىي - ئوگۇنكى ...
...ەرنىڭ ماسلاشتۇرۇش لازىم دېگەنگە ...
...ۇھىتنى قاراشلار ئەدە ئۇ مۇچۇملار ئەسىرە ...
...ۇزۇلمانلارغا سىلىپ كېرەك. شۇنداق بىلەن ...
...ۇزۇلمانلارنىڭ ئەقلىيەتسى پارچىلىنىپ، ...
...ەسى ئۈلىنىپ ماددىنىڭ ...
...سىرىلىكىسىغا ئوخشاش ئۈلۈپ قالدى، ...
...ادىنى ئۈلار مۇئتۇ ئەسىرە روھى ...
...ۇنلۇكتىكە، مادىي ئېكىنىشكە، يەكىي ...
...ۇنلۇككە، سىياسى ئۇنۇنلۇككە چۈشۈپ ...
...سلامى ئالاقىلار ھەممىسى پارچىلىنىپ ...
...ۇنىڭ ئورنىنى كاپىتالىزىم سوتسىيالىزىمدىن ...
...ەرەت كاپىر ئۇرۇنلىرى ئالدى. ...
...ىرىشلىق رايونىسى پارچىلىنىپ، ...
...ملەت مىللەتكە، ۋەتەن ۋەتەنگە پارچىلانغان ...
...ەسىلەۋازلىقنى ئاساس قىلغان مىللەتچىلىك ...
...راپتىسى ھۆكۈمران بولدى.

...ىر - رەھمەتلا ياشابەنغان - بىرلا ھەلىق ...
...پارچىلىنىپ ئۆلەتچاقلارغا ئۇلۇنگەن پېچەك ...
...ۇدىن پەرۋەرلىك ئالدى. ئىسلام ...
...ەكاملىرىدىن پەقەت ئىبادەت ...
...ەكاملىرىدىن باشقا ھېچ نەرسە قالمىدى. ...
...سلامى ئۇيغۇلاردىن كاھىنلىق ئۇيغۇسىدىن ...
...باشقا ئۇيغۇ قالمىدى. شۇنداق بىلەن مانا ...
...ۇگۈن دۇنيا كارۇنى تارىخىدا قېلىپ قۇل ...
...بولدى. ئىقتىسادى جەھەتتىن بولسا زىمىنى ...
...ەلا مۇنبەت، بايلىقى ئەلا قۇل ئۇلۇپ ئۇرۇپ ...
...ۇنىڭدىن ئىز قېلىشقا ئىنگە بولالماي ئىز ئانغا ...
...ار بولۇپ ئىلەجىلىك قېلىپ ئەركەندەك ...

...ۇنەندىكىسى ...ارقاتتى. ...
...ەھەبىيدىسى ئۇ ئوبالىغى كىسى ...
«ھىزبۇتتەھرىر» ...ى بىز قۇرغان، ...
دېگەنگە ئومۇمىي ...ارقاتتى. ...
ئەمىلىيەتتە ئۇ بولسا جۇڭگونىڭ «...ئۇيغۇ ...
خوجا بۇلۇش» دېن ئىبارەت ئاساسى ...
ئەدى. ئۇرۇقى كىشىلەر ماسلىشىپ ...
چۈشەنمەي كۆپىرىنىڭ قاپقىسىغا «...
ئاللاھ چاپىرغان ئەلەيكە ئاۋاز قوشماي ئۇنى ...
ئاشلىدى. ئىسق قىلىپ ئېيتقاندا: ...
ئاللاھنىڭ بۇيرىقىغا بوي سۇنماي، ...
سوتسىيالىزمغا بوي سۇندى.

قىسقىچە قىلغاندا مەيلى سىياسى قالايمىقانچىلىق تېرىغىنى بولسۇن، ئۇنىڭغا ماسلاشقىنى بولسۇن، ئۇنىڭغا ماڭقىنى بولسۇن. قۇرئان ئۇلارنى كافىر مۇشرىك قاتارىدىن سانىدى. ئاللاھتەئالا مۇنداق دەيدۇ: «رەسۇلۇر مۇشرىكلاردىن بولمىغانلار، ئۇلار ھەمدا بۇلۇنۇپ كەتكەن كىشىلەردۇر، ئۇلار بۇلۇنۇپ گۇرۇھ- گۇرۇھ بۇلۇپ كەتتى» يەھەمىيەر لەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «يەنى ئىسرائىل 72 پىرقىگە بۇلۇنۇپ كەتكەن، ئاسارالارمۇ شۇنىڭدەك، مېنىڭ ئۈممىتىمدۇ 73 پىرقىگە بۇلۇنۇپ كېتىدۇ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى دوزەختە بولىدۇ، بىرسى ئۇنداق بولمايدۇ دېدى. ئۇلار ئۇلار كىملەر؟ ئى رەسۇلۇللا دېگەندە ئۇ مېنى ۋە مېنىڭ ساھابىلىرىم ماڭقان بولدا ماڭغانلار» دېدى.

يۇقۇرقى دېگەن مەزھەب باكى ئىسلامى سىياسى ئۇيۇشمىلار بولماستىن بەلكى ئىسلام ئەقىدىسى ۋە ئۇرۇمىدىن چېقىپ كەتكەن، ئۇنى ئاشلىغان، ئاشۇ سىياسى بولگۇنچىلەر، ئۇلارنىڭ پائتاپاقلىرى، ئۇلارنىڭ داپچى، ھۈمپاقچىلىرى، مانا بۇلار ئۇلارنىڭ ئاقىۋىتى.

«بىلۇپلىك»

ئەمدى ئەبۇبۇ ئەسارىدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى مۇھەممەد (س ئە ۋ) مۇنداق دەيدۇ: «يىرىمىسلە بار ئۇنى مۇئمىن ئۇگۇنىۋالسا ئۇ مۇئتىنىڭ مىلك بىل ئىبادەت قىلغىنىدىن، ئىسائىل ئەۋلادىدىن بولغان ئۇلۇنى تارازە قىلغىنىدىمۇ ياخشى. ئۇ بولىمۇ ئىلىم ئالغۇچى قىلغۇچى، ئەرىگە ئىتائەت قىلغۇچى ئاپال، ئاتا- ئانىسىغا ياخشىلىق قىلغۇچى بالا. ئۇلار ھىسابىسىز جەنىتىگە كىرەدۇ.

ئەجىمەلەدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى ئۇ ئېيتىدۇ: «رەسۇلسىز دۇنيا ئاپاللىرىدىن جەنىتىگە كىرگۈنى (جەنىتىنىڭ ھۇرۇل ئەينىلىرىدىن قىلغان ئەمەللىرىگە ئاساسەن قارتۇق بولىدۇ) يەنە بىر رىۋايەتتە (ئادەمدىن بولغان) ئاياللار جەنىتىنىڭ ھۇرۇل ئەينىلىرىدىن يەتمىشىنىڭ ھەسسە قارتۇق بولىدۇ.

2003- يىلى 7 - ئايىنىڭ 15- كۈنى.

(...)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والصلاة والسلام علي من لانبي بعده وعلي اله واصحابه ومن تبعهم باحسان الي يوم الدين اما بعد : اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه وارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه : اللهم ارزقنا الحياة تحت ظل دولة الخلافة الراشدة علي منهاج النبوة واجعلنا من جنودها وابنائها وحماتها : اللهم انا نسئلك حسن الختام والوفاة علي كمال الايمان وان تبعثنا وانت راض عنا يارحيم يارحمن.

-«بارلىق ھەمدۇ سانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى يالغۇز اللەقا خاستۇر. اللەنىڭ رەھمىتى ۋە خاتىرجەملىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگە، ھەمراھلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ياخشىلىق بىلەن ئۇلارغا ئەگەشكەنلەرگە بولسۇن: ئى الله بىزگە ھەقىقەتنى ھەقىقەت كۆرسىتىپ، ئۇنىڭغا ئەگىشىشنى، باتىلنى باتىل كۆرسىتىپ، ئۇنىڭدىن يىراق بولۇشنى نېسىپ قىلغىن: ئى الله بىزگە پەيغەمبەر يولى بىلەن قۇرئانغا توغرا كەلگەنلىكىڭ دۆلىتى بايىسى ئاستىدا ياشاشنى نېسىپ قىلغىن. بىزنى ئۇنىڭ قوشۇنلىرىدىن، ئۇنىڭ ئوغلانلىرىدىن ۋە ئۇنىڭ قوغدىغۇچىلىرىدىن قىلغىن: ئى الله بىز سەندىن ئىشلىرىمىزنىڭ ياخشىلىق بىلەن ئاخىرلىشىشىنى، مۇكەممەل ئىيمان بىلەن قەبرى روھ بولىشىمىزنى، بىزنى قايتىدىن تىرىلدۈرگەندە بىزدىن رازى بولغان ھالەتتە تىرىلدۈرۈشۈڭنى تىلەيمىز».

ئۇيغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

بسم الله الرحمن الرحيم

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللەنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن

ھىندونېزىيەنىڭ ئامېرىكا ھۆكۈمرانلىقىنى قوبۇل قىلىش قېيىنچىلىقى

ھىندونېزىيە ئۇزۇن مەزگىل « بۇلۇپ ئېندارە قىلىش » يولى بىلەن ئۇزىنگە مۇستەمرانلىق قىلغان گوللاندىيەنىڭ ھاكىمىيەت ئاستىدا بولۇپ كەلگەن ئىدى . 2- دۇنيا ئۇرۇشىدا ياپونلار گوللاندىيىلىكلەرنى قوغلاپ چىقىرىپ ھىندونېزىيەنى تىشغالىيەت دائىرىسىگە كىرگۈزۈۋالدى . ياپونلارنىڭ تىشغالىيىتىدىن قوتۇلغاندىن كېيىن ھىندونېزىيە خەلقى باياتلارنى قوغلاپ چىقىرىشقا كاتالاندى ئېسلامىي 1947-يىلى مۇستەقىللىق جاكارلىدى .

ئۇلار ئەرەب دۆلەتلىرىنىڭ قوللۇرتىشى ، خۇسۇسەن گەينى ۋاقتتا ئامېرىكا قىتئەسىدىكى كۇرسىدىن ئايرىلىپ چىققان ئامېرىكىنىڭ قوللۇرتىشى بىلەن ھەركەتكە كەلگەن ئىدى . لېكىن ھىندونېزىيەنىڭ يۇ خىل مۇستەقىللىقى گەھلىيەتتە ناھايتى مۇستەقىللىق ھېرىكتى ئىدى . چۈنكى ئەرىپلىكلەر نويۇزى ، خۇسۇسەن ئامېرىكىنىڭ نويۇزى گوللاندىيە ۋە ياپونىيە تىشغالىيىتىنىڭ كۇرىنى ئالغان ئىدى ، گەرچە ئۇ مەلۇم دەرىجىدىكى قانائەت قىلغۇچى نويۇز بولسىمۇ .

سوخارنو گەرچە ئامېرىكا بىلەن ماسلىشىپ سىياسەت يۈرگۈزگەن بولسىمۇ ، ئامېرىكا كېنېرال سوخارتونىڭ ئۇنىشقا قارشى ئىنقىلاب قوزغىشىدا ماسلاشتى . چۈنكى دۆلەت مۇئەسسەسلىك (يەنى قالايمىقان) ھالەتتە بولۇپ ، ئومۇمىستىك پارتىيە نويۇزى ئۇنىشقا ئۇنىسايىن كېتىۋاتقان ئىدى . ئامېرىكا ئۇز نويۇزىنى تىكلەش ئۈچۈن سوخارتونىڭ دۆلەت ئىچىدە دېكتاتورلۇق ئاساسىدا موقۇق يۈرگۈزۈپ مۇئەسسەسلىكنى تەرتىپكە سېلىشى ۋە ھىندونېزىيەدىكى ئومۇمىستىك پارتىيەنى تازىلىشى بەدىلىگە ئۇنىڭ بىلەن ھەمكارلاشتى . ئۇنداقلا ئامېرىكا ئۇنىڭ مىلادى 1975-يىلى شەرقى تىمورنى قوشۇۋالىشىگە ياردەم بەردى . بۇنىڭ دەلىلى شۇكى سوخارتو ئانى ئۇز دۆلىتىگە قوشۇۋېلىپ ئۇزىنىڭ ۋاقتتىن كېيىن ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى زوشۇشى فورد ۋە تاشقى ئىشلار مېنىستىرى (دۆلەت ئىشلىرى ھاتىپى) كېسىنگېر بىلەن كۆرۈشتى . چۈنكى ئەينى ۋاقتتىكى ئامېرىكىنىڭ مەنپەئىتى شەرقى تىمورنى ھىندونېزىيەگە قوشۇۋېلىش ئۇنىڭغا قورالىغان ئىدى ، ئەمما ھازىر ئامېرىكا ئۇز مەنپەئىتىنى پالغۇز شەرقى تىمورنى ھىندونېزىيەدىن ئايرىۋېتىشتىلا دەپ قارىمايدۇ ، بەلكى ھىندونېزىيەنى ھۆكۈمرانلىق قىلىش ئاساسقا چۈشىدىغان ئامېرىكا ، ئۇنۇم كېچىك دۆلەتلەرگە بۇلۇۋېتىشنە دەپ قارايدۇ .

[illegible] ئامېرىكا ئۇنى ۋەزىيەدىن بوشىتىشى قارار قىلدى ، ۋە چىرىكلەشكەنلىكنى پاش قىلدى . ئۇنىڭغا 1997-يىلى ھىندونېزىيە روپىيىسى بىر دوللارلىق تالدىكا ئايرىۋېلىش كۇرسى 100/80 پەرىسەتتىكە چۈشۈپ قالغان ئىقتىسادى ئىرزىس كەلتۈرۈدى . ئۇنىڭغا قارشى كېچىكى قالايمىقانچىلىق قوزغاپ ئۇنى ئاغدۇرۇپ چۈشۈردى . ھەيىپى ۋاقتىچە كەلتە دۆلەت رەئىسلىك ۋەزىپىسى ئۇتىدى . ئۇنىڭدىن كېيىن ئابدۇراھمان ۋاھىد زوشۇشلۇقىغا سايلاندى ، ئۇ ئۇزىدىن ئىلگىرىلەردىمۇ بەزگەك ئامېرىكىنىڭ قول چوماقچىسى ئىدى . ئۇزىگە ئامېرىكىنىڭ ئىلگىرىكى تاشقى ئىشلار مېنىستىرى كېسىنگېرنى باش مەسلىھەتچى قىلىپ تەيىنلىدى . ئامېرىكىغا ئۇنىڭ ئاچىزلىقى ۋە ئۇز سىياسىتى بۇزغۇزۇشىگە قادىر ئەمەسلىكى بىلىنگەن ۋاقتتا ئامېرىكا ئۇنىمۇ ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇشنى قارار قىلدى . كېسىنگېرنىڭ باش مەسلىھەتچى قىلىپ تەيىنلىنىشى ئۇنىڭغا مەنپەئەت قىلمىدى . ئامېرىكا ئۇنىڭ چېرىكلىكىنى كېچىپ تاشلاپ ، ئۇنىڭغا قارشى كېچكى قالايمىقانچىلىق قوزغىدى . ئارمىيە قوماندانى ۋە كېچكى ئىشلار ھەۋېسلىك قوماندانى ئۇنىڭدىن ۋاز كەچتى . پارتىيەلەر ئىشلىرى مەسئۇلى ئەزالىرىمۇ ئۇنىڭدىن يۈز ئۇرىدى . (ئۇنىڭ) رەسمى شەكىلدە (يەنى قانۇنى ئۇسۇل) ھاكىمىيەتتىن ئايرىلىشى ئەمەلىيەتتىن ئۇنىڭ ۋە سوخارتونىڭ قىزى مېگاۋاتى زوشۇشلۇقىغا سايلاندى .

مانا بۇقېتىملىق ئۇچ يىلدىن كېيىن ۋاقتىنا ھىندونېزىيە ئۇنۇ رەئىسى ئالماشتۇردى .

ئابدۇراھمان ۋاھىدنى ۋەزىپىسىدىن ئېلىۋېتىپ مېگاۋاتىنى ئۇنىڭ ئورنىغا ئەپكەش ھىندونېزىيە قېيىنچىلىقلىرىغا بىر يېشىش ئۇسۇلىنى تېپىپ بەرمىدى ، ھىندونېزىيە ھازىر مۇقىملىق يولىدا مېڭۋاتامدۇ ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس . ھىندونېزىيەنىڭ ئاساسى قېيىنچىلىقى ھازىرمۇ مەۋجۇت ، بەلكى پارلامېنتى يۇقىرى پەللىگە ئۇرلەۋاتىدۇ . ھىندونېزىيەنىڭ يەنە بىر قېيىنچىلىقى بولسا ئامېرىكىنىڭ ئۇنىڭ ئىشلىرىنى كۇنترول قىلۇۋېلىشى ، ھاكىمىيەتنىڭ ئامېرىكا ئۇچۈن ئالچا بولۇپ قېلىشىدۇر .

ئامېرىكا ھازىر قانۇنلۇقلۇقنى ئۇزىگە بېقىنىشى بىلەلا چەكلەپ قالماستىن ، بەلكى ئارمىيەنىمۇ ئۇزى بىلەن بىۋاسىتە ئالاقە باغلىشى ئاشكارا قىلۋاتىدۇ . ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مېنىستىرى پاۋېل مىلادى 2001-7-ئاينىڭ 30-كۈنى (دۈشەنبە) ئاۋسترالىيەدە تۇرۇۋاتقاندا « بىز ھىندونېزىيە ئارمىيەسى بىلەن ئالاقە ئورنىتىشنى خالايمىز » دېدى . لېكىن بۇ ئىشنى ھوقۇقىغا ئاربىلىشىش دائىرىسىدىلا ئەمەس . ئۇ ئارمىيەنى 1999-يىلى شەرقى تىمورنىڭ ئايرىلىش ھەرىكىتىنى باستۇرۇشتا ھەددىدىن ئاشتى دەپ قارايدۇ .

بۇ ھىندونېزىيەنىڭ 1- قېيىنچىلىقى ، يەنى ئامېرىكىنىڭ ئۇنى باشقۇرۇشىدىن يەنىمۇ ئۇزۇن قېيىنچىلىقلار تۇغدۇرىدۇ . مۇلاھىزە :

1- دۆلەتنى دېموكراتىيلەشتۈرۈش ئاساسى تىكلەش ۋە مۇسۇلمانلارنى ھاكىمىيەتنى « ئىگىلىۋېلىش » ئۈچۈن ئىشلىتىدىغان ئۇسۇلدىن ساقلىنىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ تاللاقلارغا كېلىشىم تۈزۈشىدىن بېرى تاللاقلارنى ھاسىل قىلىش ، مۇسۇلمانلارنى ھالال - ھارام ، پاكىز - پاسكىنا ، توغرا خاتالىقلارغا كېلىشىم چۈشەنچە ۋە ئۇلچەملەردىن يېرىقلاشتۇرۇش ... ۋەھاكازالار .

2- بىر دۆلەتنى ئامېرىكىنىڭ تولۇق تىزگىنلىشى ۋە قىلىپلاشقان باشقۇرۇشى ئاساللاشتۇرۇدىغان ، بىر- ى بىلەن داۋاملا ئۇرۇش قىلىدىغان ، زىددىيەت ۋە ئۇچەيلىكلەشكە تولغان كېچىك دۆلەتلەرگە بۇلۇش . دۆلەت بۇلۇنۇ- ى ، دۆلەتنى ئامېرىكىدىن يارەم

سورايدىغان ئاجىز ئۇيغۇر ئۆزى ۋەكىل مۇئەسسەلەر مەيدانغا كېلىدۇ . ئۇنىڭ بىلەن ئامېرىكىنىڭ ئۇلارنى تېزگىنىگە ئېلىشى ئاسان بولىدۇ

3- بىر جەھەتتىن دۇنيادىكى بۈلۈش ، يەنە بىر جەھەتتىن ئۇنىڭ ئامېرىكا شېرىكلىرىنىڭ مەسئۇلاتلىرى ئۈچۈن ئىستىمال بازىرىنى كاپالاندۇرۇش ، ئامېرىكا ھېندونېزىيەنىڭ تەبىئى بايلىقلارغا ئاھايىتى باي ئىكەنلىكىنى ، بۇ سەۋەبتىن مۇنتەزىملىكچى دۆلەتلەرنىڭ ئۇنىڭغا ياشقۇزۇشقا قاتتىق ھېرىسمەن ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ .

سوھارتو ۋەزىپىدىن بوشىتىلىپ سوتلىنىشقا لايىق بولغان كۈنى ، كاپىدۇراھمان ۋاھىدمۇ ۋەزىپىدىن بوشىتىلىپ سوتلىنىشقا لايىق بولغان كۈنى ، لېكىن مىكاۋاتىسى دۆلەت رەئىسلىكىگە تەيىنلەش توغرا كەلەمدۇ ؟ ياق ، ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس .

1- ئۇ ئامېرىكىنىڭ دالچىلىرىدىن بىرى ، ئۇ ھېندونېزىيە بەدىلگە ئامېرىكىغا خىزمەت قىلىشتا ۋاھىدىنىڭ بەكرەك ئاكتىپ بولۇشىدا دائىما ئۇرۇنىدۇ . بۇ ئارقىلىق ئۇ ئامېرىكىنىڭ ئىشەنچىسىگە ئېرىشىشكە ھەرىكەت قىلىدۇ ، ئۇنداقلا ئۇزۇندىن تىلىگىرى ۋاھىدنا ھاسىل بولغاندەك ئامېرىكىنىڭ ۋەزىپىدىن ئېلىنۇشىغىچە ئۇرۇنىسابلىقى ئۈچۈن تىرىشچانلىق ھەرىكەت قىلىدۇ

2- ئۇ بىر ئايال ئىشى . ئىسلام ئەرىشىنىڭ ئايال ئىشىنىڭ ھاكىمىيەت ئىشلىرىغا ئىگە بولۇشى جائىز ئەمەس . ئەرچە بەزى ئۇلىمالار ھەق بولۇدىن چەتنەپ ئايال ئىشىنىڭ ھاكىمىيەتتىكى ھېچبىر مەنسەپلەرنىڭ بەزىسىگە ئىگە بولۇشى جائىز دەپ قارىسىمۇ ، ئۇنىڭ رەئىسلىكىگە ئىگە بولۇشى جايىز دەپ قارىسىمۇ ھېچقانداق ئىسلام ئۇنىڭ دۆلەت رەئىسلىكىگە ئىگە بولۇشى ئۈچۈن ئاساسلىق شەرتلەرنىڭ بىرى ھېسابلانمايدۇ . پارلامېنت ئەزالىرى رەسۇلۇللا (سەللە ۋە) نىڭ « ئۇز ئىشىغا ئايال ئىشى ھۆكۈمران قىلغان قەۋم ھەرگىز ئىلگىرى ئاپىتىدۇ » دېگەن سۆزىگە زىت كېلىدىغان مەيدانىنى شەرھىلەپ ، ئۇز قارىشلىرىنى قانداقمۇ قوغدىيالىسۇن ؟

ئۇلار ئاپىدۇراھمان ۋاھىدنى سايلىغانلىقى مىكاۋاتى نامزات ئىدى . ئۇلار ئىسلام شەرئىتىنىڭ ئايال ئىشىنىڭ ھاكىمىيەتنى ئىگىلىشىگە قانچە يول قويىمايدىغانلىقىنى ھۆججەت قىلىپ ئۇنىڭ نامزات بولۇشىغا قارشى تۇرغان . اللەنىڭ ئالا ئېيتقۇنكى .

« (ئى مۇھەممەد !) پەرۋەردىگارىڭ بىلەن قەسەمكى ، ئۇلار ئۆز ئارىسىدىكى دەۋالاشقا سېنى ھۆكۈم چىقىرىپ بېرىشقا چاقىرمىغىچە ، ئاندىن سېنىڭ چىقارغان ھۆكۈمۈڭگە ئۇلارنىڭ دىللىرىدىكى قىلچە نۇقسان بولمىسۇ يوقالمىغىچە ۋە ئۇلار پۈتۈنلەي بويسۇنمىغۇچە ئىمان ئېيتقان بولمايدۇ » (4-نىسا 65-ئايەت) .

ئۇنداقتا ھازىر ئۇلارنىڭ مىكاۋاتى بۇ مۇھىم ۋەزىيەتنى ئەينىشكە ئېلىپ ئۇنىڭ پارلامېنت ئەزالىرى ۋەسۇلۇللا (سەللە ۋە) نىڭ « ئۇز ئىشىغا ئايال ھاكىمى ھۆكۈمران قىلغان قەۋم ھەرگىز ئىلگىرى ئاپىتىدۇ » دېگەن ھەدىسىنى ئۇلارغا چۈشەندۈرۈشى ئۈچۈن ئىسپاتلايدۇغۇ بۇ پارلامېنت ئەزالىرى ھالال - ھارامغا پەرۋا قىلمايدۇ ، ئۇنداقتا ئۇلارمۇ مۇسۇلمانلار ۋەكىلى بولۇشقا لايىق ئەمەس . اللەنىڭ ئالا ئېيتقۇنكى .

« ئۇلار ھاكىمىيەت بەرگىنىڭ ھۆكۈمىنى ئەمەس قىلامدۇ ؟ (اللەغا) چىن ئىشەنگەن ئەۋىتىڭ ئەزىزىدە ھۆكۈمنى اللەدىنمۇ ئادىل كىم بار ؟ » (5-مائىدە 50-ئايەت) .

ئى ھېندونېزىيە مۇسۇلمانلىرى !

ئەگەر ئاساسى قېيىلىشى چۈشۈنۈش بىلەن مەسىلە بېشىلىدۇ ، ئۇ بولسىمۇ ، ئامېرىكىنىڭ ھېندونېزىيە ھاكىمىيىتى ۋە ئىقتىسادىغا ، ئۇ مۇئەسسەلىرىگە ھۆكۈمران بولۇشىدۇر . مەزكۇر قېيىلىق ۋە ئۇنىڭدىن ئۇرغۇلىدىغان بارلىق قېيىلىقلاردىن قۇتۇلۇش چارىسى بولسا ، ئامېرىكا ۋە ئۇنىڭدىن باشقا مۇنتەزىملىكچى دۆلەتلەرگە قول بولىغان ھاكىمىيەت بەرپا قىلىشتۇر . ئۇنىڭغا ئەرزىگى ئەرزلەر تولۇق تېپىلىشى لازىم . ئۇ جەرياند

ئويغۇر كتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitab.com

دائرة الدعوة والبحث

دەۋەت ۋە ئىزدىنىش

الدعوة والبحث ---- جۇڭگو كەنجى ----

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر و اولئك هم المفلحون (3:104)

« ئاراڭلاردا ياخشىلىق(ئىسلام)غا دەۋەت قىلىدىغان مەخسۇس بىر ئۇممەت – يەنى بىر ئويۇشما بولسۇن. ئەنە ئاشۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر».

من خلع يدا من طا عةلقي الله يوم القيامة لاحجة له ومن مات في عنقه بيعة مات ميتة جاهلية.

كىمكى ئىتائەتتىن باش تارتسا قىيامەت كۈنى ئاللاغا ھۇججەت يوق ھالدا ئۇچرىشىدۇ. كىمكى «خەلىيفىگە» بەيئەت بەرمەي ئۆلسە، جاھىلىيەت(يەنى كۇفرى ياكى ئۇنىڭغا يېقىن ئۆلۈمدە) ئۆلىدۇ.

كافىرلارنىڭ بايراملىرىنى تەبرىكلەش الله نىڭ شەرئىتىدە ھارامدۇر

ھەيرى مۇسۇلمانلار بولغان خېرىستىيانلار مۇشۇ كۈنلەردە بېگى بىل، ۋېزىنتۇا بايرىمى دەپ‌دىغان تەرسىلەرنى تەبرىكلىمەكتە. ئەپسۇس مۇسۇلمانلار ئەۋالانلىرىمۇ خېرىستىيانلارغا قوشۇلۇپ ئۇلارغا تەشەببۇھ(يەنى ئوخشاپ) قىلىپ ئۇلارنىڭ ئەنئەنىلىرىنى چىراملىق ساناپ ئۇلارنى تەبرىكلەۋاتىدۇ. ھالبۇكى ئۇلار بۇ ئەنئەنە ھېيت-بايراملارنىڭ ئارقىسىغا ئۆزگەرتىلگەن ئەسىرا (خېرىستىيان) ئەقىدىسىدىن چىققانلىقى ئۈنىڭ شەرئىتىنە ئورنى بولمىغىنى بىلىنىپ‌تۇرىدۇ. مانا بۇ مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىمىزنىڭ ئەڭ چوڭقۇر قايغۇغا سالىدىغان تەرسە.

ئەڭ‌چوڭ شەرئىتە مۇسۇلمانلارغا خاس قىلىپ ھېيت كۈنلىرىنى بەلگىلىدى. ئۇلار بولسىمۇ «يوم الفطر و يوم الاضحى» يەنى روزا ھېيىت بىلەن قۇربان ھېيتىدۇر. ئەمەس ئەسەبدىن رىۋايەت قىلىپ ئېيتىدۇكى، ئەنەس مۇنداق دەيدۇ: نەبى(صلعم) مەدىنىگە كەلمىدە ئۇلارنىڭ تەبرىكلەيدىغان ئىككى كۈنى بار ئىدى. نەبى(صلعم) دېدى: الله بۇ ئىككىسىنىڭ ئورنىغا ئۇ ئىككىسىدىنمۇ ياخشىراقىنى ئالماشتۇرۇپ بەردى، ئۇ بولسىمۇ «يوم الفطر و يوم الاضحى» دۇر نەبى(صلعم)نىڭ بۇ ئەمىنى مۇسۇلمانلارغا يەنىلا يوم الفطر و يوم الاضحى دىن ئىبارەت ئىككىلا ھېيتنىڭ بارلىقىنى، مۇشۇ ئىككى ھېيت (بارجە) ھېيت-بايراملىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرغانلىقىنى دالىل قىلىدۇ. بۇ ئىككى ھېيت بولسا مۇسۇلمانلارنىڭ الله تىلەك بۇيرۇقلىرىغا بوي ئۇنۇش ئىبادەت قىلىش (ئۇنىڭغىلا) ئىبادەت قىلىشنىڭ ئىبارەت، ئەۋھىد ئەقىدىسىدىن كېلىپ چىققان ھېيتتۇر. ئەمما بارجە خېرىستىيانلار تەرىپىدىكى بولۇپمۇ مەرىيەلكەر تەرىپىدىكى ۋېزىنتۇا بايرىمىنى تەبرىكلەش ئەلمېسسالام ھەققىدىكى ئازغۇن، ئۆزگەرتىلگەن ھەمدە قەدىمى رۇملۇقلارنىڭ بۇتپەرەسلىك ئەنئەنىلىرى بىلەن ئارىلىشىپ كەتكەن ئەقىدىلىرىدىن كېلىپ چىققان. شۇڭا (ھەر قانداق) مۇسۇلمان ئۈنىڭ زىلالەت ۋە ئۇنىڭ ئېشىنغان قىلغۇچىلىرىنىڭ كافىر ئىكەنلىكىدە شەك قىلمايدۇ. الله مۇنداق دەيدۇ: «لقد كفر الذين قالوا ان الله ثالث ثلاثة» ئەكسىرىكى الله ئۈچ (ئىلاھىنىڭ) ئۈچىنچىسى (دەپ ئېيتقان قىلغۇچى) (ئەسارالار) كافىر بولۇپ كەتتى. يەنە ئېيتىدۇ: «لقد كفر الذين قالوا ان الله مسيح ابن مريم» ئىسا ئىبنى مەريەم الله دۇر دەپ داۋا قىلغۇچى ئەسارالار كافىر بولۇپ كەتتى. خېرىستىيانلار بۇ ھېيتنى ئۈچ‌ىلىرىنى ، نىجاۋەت ئۇرۇشلىرىنى، مەكتەبلەرنى، كوچىلارنى بېزەيدۇ. ھەمدە ئۇ مۇسۇلمانلارنىڭ تەبرىكلەش ئىلىپ بارىدۇ. جېركاۋلار ۋە ئاشقا ئورۇنلارنى بولسا ئالاھىدە تەبرىكلەش ئىلىپ بارىدۇ. ئۇلارنىڭ سۇۋغا تەقدىم قىلىشىدۇ. مۇشۇ مۇناسىۋەت بىلەن تەبرىكلەش يوللىسىدىن دىنى ئاختىلاپنى ئېيتىدۇ.

ئەكسىرىكى شەرئىتە مۇسۇلمانلارنى ئەسارا بەھۇدى ۋە باشقا كافىرلارنى ئۇلارنىڭ دىنىي ئىشلىرىغا ۋە مۇزاھىملىرىغا ئەقلىد قىلىشى ھارام قىلىنغان. نەبى (صلعم) مۇنداق دەيدۇ: سىلەر ئىلگىرىكىلەرنىڭ سۈننەتلىرىگە (ھالىت بولسىمۇ) ئوخشاپ قېلىپ كەلگەنلىكىڭلارنى گەزمۇ گەز ئەگىشىسىلەر، ھەتتا ئۇلار كېلەنىك تۇڭلۇسىغا كىرسە سىلەرمۇ ئەگىشىپ كىرىسىلەر، دېگەن ئىدى. ئى رەسۇل الله (ئۇلار) يەھۇدى ئەسارالارمۇ؟ ئۇ دېدى: (ئۇلار بولماي) كىم بولىدۇ؟ دېمەك نەبى ئەلەيھىسسالام يەھۇدى ئەسارالارغا ئەگىشىشنى ئەمىي قىلدى، ئۇلارنىڭ ھالىت بولسىمۇ مېڭىشنى، ئۇلارنىڭ مۇراسىم، ئەنئەنە ، ئۇرۇپەتلىرىگە ئەگىشىشنى سۆكتى. دېمەك بۇ مۇسۇلمانلارنىڭ ئۇلارغا ئەقلىد قىلىشنى ئېنىق ھالدا ھارام قىلغانلىقىنى ئۇقتۇرىدۇ. ئەرشەت يۇنى قەتئى چەكلىدى ھەمدە كافىرلارغا ئوخشىغانلارنى ئۇلارنىڭ قاتارىدىن سانىدى. نەبى ئەلەيھىسسالام ئېيتتى «كىم (كافىر) قەۋمىگە ئوخشىسا ئۇمۇ ئۇلار جۇملىسىدىن بولىدۇ». (ابو داود)

شۇڭا مۇسۇلمانلارغا كافىرلارنىڭ ھېيت-بايراملىرىنى بولۇپمۇ خېرىستىيانلارنىڭ ۋېزىنتۇا بېگى بىل بايراملىرىغا ئوخشاش بايراملىرىنى تەبرىكلەش جائىز ئەمەس. قانداقلا شەكىلدە بولسۇن ئۇلارغا ئارىلىشىمۇ جائىز ئەمەس. بۇ تەبرىكلەشلەر مەيلى خاس بولسۇن ۋە ياكى ئام بولسۇن، مەيلى جېركاۋدا بولسۇن ياكى مەكتەپتە بولسۇن ۋە ياكى باشقا (ھەر قانداق) ئورۇندا بولسۇن (بۇ ھارام قىلىش) مۇشۇ مۇناسىۋەتلەر بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغان مۇسۇلمانلاردا زاھىر بولىدىغان ھەر قانداق كۆرۈنۈش مۇراسىملارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مەيلى ئۇ تەبرىكلەش سۆزمۇ تەقدىم قىلىش، ئۇنىمى بېرەش، تىجارەت ئورۇنلىرىنى باشلاش قاتارلىق ئىقتىسادىي جاھاتتىكى كۆرۈنۈشلەر بولسىمۇ).

بىر قىسىم مۇسۇلمانلارنىڭ غەربىيلىكلەرگە مۇشۇنداق تەقلىد قىلىشىدىكى ئاساسلىق سەۋەب تەقلىد قىلغۇچى (مۇسۇلمانلاردا) ئۇلارغا قارىتا ئېنىق مەيدان بولىغانلىقىدا ھەمدە ئىسلام ئەقىدىسىنى ئۇنىڭ پىكىرلىرى ۋە ئەھكاملىرىنىڭ يۈيۈكلۈكىنى ھەمدە ئۇنىڭلا ئىنسانلارنى خاتىرجەملىككە ، باراۋانلىققا ، ئادالەتكە ئېرىشتۈرىدىغانلىقىنى چۈشەنمەسىدىن پىكرى ۋە ئەقىدىسى مەغلۇبىيەتكە ئۇچرىغانلىقىدىن بولغان. يەنە بىر تەرەپتىن بولسا، غەرب ھارارىتىنىڭ ۋە ئۇنىڭ ئەقىدىسى ۋە ئۇرۇپىش يولى ئۇنىڭغا قوزغىلاڭ ئۇرۇپ‌چىقىدەك، ئەنئەنىلىرىنىڭ يوزۇقلىقىنى بىلمىگەنلىكىدە. الله ئېيتىدۇ: «فاما ياتنكم من هدئ فمن تبع هداي فلايضلولايشقئ ومن اعرض عن ذكرئ فان له معشة ضنكا » ئىنى مۇسۇلمانلار سلەرنىڭ يۈكسەك مەنىلەرگە ئىگە بولغان يۈيۈك قىممەتلەرنى ئۇنۇتقىدا نامايەن بولىدىغان ھېيتلارنى الله ئەسلا ئىنتايەت ئىبادەت قىلىش ئىبىنى مۇسۇلمانلار ئوتتۇرىسىدا مۇھەببەت، دوستلۇق سەدىقات قىلىشىدىغان ئاي ئەۋالىنى يېزىلەت ئىبى، ئۇنىڭدا مۇسۇلمانلار ياخشى ئەمەللەرنى خەيرىلىك ئىشلارنى قىلىشنا يەسلىشىدىغان الله ئەمىي قىلغان مۇنكەر ۋەھشى رەزىل ئەمەللەردىن يىراقلىشىشنا مۇسابىقىلىشىدىغان ئاي بولغان مۇبارەك رامىزان ئىبى ئاخىرلاشقاندىن تەبرىكلىشىدىغان «يوم الفطر» روزا ھېيتىدۇر. سلەرنىڭ ھېيتىگلار، مۇھتاج مىسكىنلەرگە كۆيۈنۈش، رەھىم شەپقەت قىلىشنىن ئىبارەت قىممەتلەر نامايەن بولىدىغان ئىسلام ئۇنىڭغا قىرىقتۇرغان ھېيتتۇر. ھەمدە قۇربان

(داۋامى 2-بەتتە)

(داوامی 1-بەتتە)

هیچ مۆسڵمانێك ئەو ڕاستیە ناسەلمێنێت كە ئیسلام ئایینی ئاشتی و ئاسایشە، بەڵام ئەوەی ئێستا ڕوودەدات لە هەموو شوێنێكی جیهان بە تایبەتی لە وڵاتانی ئیسلامی و ناوچەكانی موسوڵمانان نیشتەجێ بوون، هەڵمەتێكی بەرفراوانی ئەمریكا و هاوپەیمانانییەتی بۆ دژایەتی ئیسلام و موسوڵمانان و ڕاگەیاندنی جەنگێكی توند و تیژە دژی ئیسلام و موسوڵمانان، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی كە ئەمریكا و هاوپەیمانانی ئەو جەنگە بە ئیسلام دەفرۆشن و بە ئیسلام دەیكوژن

(دەۋامى 2-بەتتە)

چىقىدىغان مىللەتچىلىك، ۋەتەنپەرۋەرلىكنى ئاساس قىلغان‌دېموكراتىيەمۇستەقىللىقتە جاقىرىدىغان پارتىيەلەرنى، كاپىتالىزىم ۋە سوتسىيالىزم كومپونېنتىنى قوغدايدىغان سوتسىيالىزم كومپونېنتىم پارتىيەلىرىنى قۇرۇق. بۇ پارتىيەلەر بولسا سوتسىيالىزم ئەرەب سوتسىيالىزمىنى، كومپونېنتىمىزنىمۇ جاقىرىدىغان پارتىيەلەر بولدى. شۇنىڭ بىلەن بۇلار مۇسۇلمانلارنى سوبېرىمچە ئىسادەت قىلىدىغان رەھبەرلارغا ئايلاندۇرۇۋېتىدۇ. مۇسۇلمانلارنىڭ نارەقەتلىقىنى چوڭايتىش ئۈچۈن بىر قىسىم مالايلارنى ئىشقا سېلىپ ياش مۇسۇلمانلار بۇرۇنقى مەسلىكلەر بىلەن سوغۇشۇپ‌كەتكەن ئالىشىدىغان ئۇنداق قىلىپ ئۇنىڭدا ئادەتتىكى ئىسلامغا ئەگىشىدىغان كىشىلەرگە ئايلاندۇرۇۋېتىدۇ. ئىسلامدىكى مەنزىرە ۋە ئەسلى نورمالارنى ئامېرىكا رەئىسى قانداق ئىشلار كۆرۈش قىلىدىغان مۇنەۋۋەر ، تومۇرىغا پىتە‌كلەيدىغان ئىسلامىي سىياسى پارتىيە ئارقىلىق كاپىر پارتىيەگە ئايلىنىپ مۇنەۋۋەرنىڭ ئۆزىسى بولدى. ئۇنى يوقۇتۇش مۇسۇلمانلارنى قۇتقۇزىدىغان نورمال يول بولۇپ قالدى. ئەمما كاپىر تىرىكلىرى پىتە مۇنەۋۋەرلەر بولسا قوغدايدىغان ئۇنىڭ مەيدانىدا كۆرەش قىلىدىغان مەنزىرە ئىشقا ئايلاندى. مۇسۇلمانلارياشلار نەزىرىدە ئۇنى قىلىش ئەھمىيەتسىزبولىدا ماگناتلىق بۇنى پەيدا قىلغان بۇرۇق كاپىر پارتىيەلەر بولسا ، قوغدايدىغان مەنزىرىنىڭ مەنبەسى بولدى. كاپىر ھاكىمىيىتى، مىللەتچىلىك ۋەتەنپەرۋەرلىك ۋە كۆزى ھاكىمىيىتى قوغداش مۇسۇلمان ياشلىرىنىڭ ھايىسى، ئەلىمىلكىنى قۇرۇش ،ئۇنى قوزۇش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلغان پارتىيەلىرىنى بوقۇتۇش ھايىسى بولۇپ ھېچ شەككىلەمەي الله دىن ھايا قىلماي تۇز مۇمىن قېرىندىشى بىلەن جەڭلىشىش عايە بولۇپ قالدى. نامار، روزا ئەھمىيەتسىز ئايدا ئۈچ كۈن روزا تۇتۇش،قورئاننى بۇلىۋالدەك ئوقۇش جەنىتەكە ئېلىپ كېرىدىغان پاسپورتى،دىنى ھايات ئاچىتىش ئاساس قىلغان ئەرەپ ئېلى كۆرسىلىرى ، ئېنگلىز ئېلى ئىلىم،پەن بىلىشنى ئوقۇش ئەرىپىدىن ئايرىلغان مەدرىسە ئوقۇشى ئىسلام دۆلىتى قۇرۇشنەرىقىتى. مانا مۇشۇنداق ھىلە سۇبىقەستلەر بىلەن كاپىرلار بۇيۇك ئىسلام دۆلىتىنى ئۇنىڭ ئاستىدا ياشايدىغان ئەك كۆچلۈك بىر ئىسلام ئۇممىتىنىڭ ۋۇجۇدىنى پارچىلاپ پارە-پارە قىلىۋەتتى. كۆچ قۇدرەتلىرىنى يۇتۇۋلغى يوق قىلىۋەتتى. شۇنداق بىلەن ئۇلار بەي ئەلھەسسالام چەكلىگەن پەردىلەرنى قايرىپ « صراطالمستقيم » چىقىپ كەتتى. مۇھەممەد ئەلھەسسالام قولى بىلەن بىر سىزىقنى سىزدى كېيىن بۇ الله تورا بولىدۇر دەپ كۆرسەتتى. كېيىن ئۇنىڭ ئوڭ ۋە سول تەرىپىگە يەنە (بىر مۇنچە) سىزىقلارنى سىزدى. ئۇنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ بۇلارنىڭ ھەممىسى يەقەت شەيتانلىقلا بولى بولۇپ شەيتان ئۇنىڭغا دەۋەت قىلىدۇ دېدى. - مانا مۇشۇ كۆندىن باشلاپ مۇسۇلمانلارغا خالىق، رەھبۇلۇق ھايانى باشلىتىپ، بابلىقى ئەك مول تۇرۇپ ئاچلىققا، قۇۋۇتسىز ئەك كۆچلۈك تۇرۇپ خالىققا قەدەم قويدى. زېمىنى ئەك چوك. كەك مۇتەھەت زېمىن تۇرۇپ يۇرتىدا ياشىيالماي سەرگەردان بولدى. شۇنداق قىلىپ فارابىنىڭ ھەممە زامانلار ئۈچۈن ئىنسانلار ئۈچۈن ئىنسانلار ئۈچۈن ئىنس

«حزب التحرير»دىن فرانسىيە جۇمھۇرىيىتى رەئىسى شراكقا ئوچۇق خەت

رەئىس جانابلىرى:

بىز تۈزلىرىگە تەبىيارلىغان خىتىمىزنى تەۋەندىكى مەسىلىدە مەلۇم مۇددەت ئىككىلىنىپ قالدۇق. بۇنداق بولۇشىمىزنىڭ ئاساسلىق ئىككى سەۋەبى بار.

1- بىز دۆلەت بولمىسىنى يەنىلا مەيدانىمىز ئىسلام (ئىسپ) مۇسۇلمانلار بۇرىنىدا خەلىفەلىك دۆلىتى دەپ ئاتىغان ئىسلامى دۆلەتنى قۇرۇش ئارقىلىق ئىسلامى ھايانى قايتا باشلاش بولغان بىر سىياسى حزب(پارتىيە) . مۇشۇ سەۋەبتىن بىر دۆلەت تەمەسى. شۇڭا بىز تۈزلىرىگە دۆلەت بولمىغان بىر (سىياسى) حزب نىڭ رئىسى فرانسىيەدەك چوڭ دۆلەتنىڭ رەئىسىگە ئەسلىرىدۇق.

2- بىز خەت ئەۋەتمەكچى بولغان ھەر قانداق ھاكىم سوتىنىڭ خىتىمىزنى قوبۇل قىلماسلىقىغا ۋە ئۇنىڭدىن بىرەر جاۋاب ئېلىشقا كۆزىمىز يەتمىسە ئۇنىڭغا خەت ئەۋەتمەيمىز.

بىز تۈزلىرىنىڭ 2003-يىلى 12-ئايىنىڭ 17- كۈنى فرانسىيەدىكى مۇسۇلمان ئاياللارنىڭ ھىجاب توغرىسىدىكى قارارلىرىغا دىققەت قىلغان ئىدۇق. شۇ چاغدا بىز سىلىنىڭ ئىسىق ۋە ئوچۇق ھالدا فرانسىيە ئىدىولوگىيە ۋە تورىم ھەققىتە ئىلمانىيەت (تۆزۈمىسى) تەدىقلايدۇ، شۇڭا دىنى ئۇنى ئالغان ھەر قانداق مۇئەسسەلەرنىڭ نامايەن بولۇشىغا يول قويۇلمايدۇ، دېگەنلىرىنى ئاڭلىدۇق، ئۇنىڭدەك يەنە سىلەرنىڭ ئوچۇق ۋە ئېنىق ھالدا، مۇسۇلمان ئاياللارنىڭ بېشىنى يۆگەيدىغان ھىجاب، كىرىستيان ئوخشاش دىنىي كۆزقاراشنى(مەسىلىنى ئىلگىرى ئوخشاش دىنىي كۆزقاراشنى) ئەمەلىيەتتە ئىلگىرى كېشىنىڭ بېشىنى يۆگەيدىغان ھىجاب بولسا نامايەن قىلىدۇ، دېگەنلىرىنى ئاڭلىدۇق. ئۇنىڭدەك بۇ قارارنىڭ قەتئىي قارار ئىكەنلىكىنى، سىلەرنىڭ بۇ قارارىڭلاردىن يانمايدىغانلىقىڭلارنى يەنى ھىجابنى چەكلەش ھەققىدىكى قانۇن چىقىرىدىغانلىقىڭلارنى چۈشەندۇق. يەنى بۇ ھەققىدە تۈزلىرىگە خەت ئەۋەتسەك بۇنىڭغا قارىتا ئىجابى جاۋاب چىقمايدىغانلىقىنى بىلىپ يەتتۇق.

مانا بۇ ئىككى ئامىل بىزنى تۈزلىرىگە ھىجاب ھەققىدىكى خەتنى ئەۋەتىشتىن ئىككىلەندۈرۈپ قويغان ئىدى.

ئەمما تۈۋەندىكى ئىككى ئىش بىزنىڭ ئىككىلىشىمىزنى تۈگىتىپ، جانابلىرىغا بىزنىڭ خەتنى ۋاقتىلا يوللاش قارارىغا كەلدى.

1- بىزنىڭ مىلادىيە 16-ئەسىردە يەنى بۈگۈندىن 480 يىل ئىلگىرى فرانسىيەگە قىلغان ياخشىلىقىمىز ئۇ ئىلىنمىمىز.

2- ئىلگىرى فرانسىيە ياخشىلىقنى(ياخشىلىق يىلغان) جاۋاب قايتۇرىدىغان مەرد دۆلەت ئىدى. مۇشۇنىڭ ئۈچۈن بىز فرانسىيە بىزنىڭ ئۇنىۋگۈن قىلغان ياخشىلىقىمىزغا بۈگۈن ياخشىلىق يىلغان جاۋاب قايتۇرىدۇ دېگەن ئۈمۈت يىلغان بۇ خەتنى ئەۋەتىش قارارىغا كەلدۇق. ئەمما 480 يىل ئىلگىرى فرانسىيەگە قىلغان ياخشىلىقىمىزغا شۇ چاغدا فرانسۇا بىرىنچى ياۋروپادا ئېلىپ بېرىلغان (pavia) دېگەن بىر قىسىم ئۇرۇشلاردا ئەسىرگە چۈشۈپ قالغان فرانسىيە ئىمپېراتورى چارلىز بىلەن ئۇنىڭ ئەسكەرلىرىنى ئەسىرلىكتىن قۇتقۇزۇش ئۈچۈن ئۇنىڭ ئانىسى لۇيزا ساۋويا ئىمپېراتورىچە ئۆزى ئىسپانىيەگە بېرىپ، ئىسپانىيە پادىشاھى چارلىز بىلەن كۆرۈشۈپ،

خەۋەرلەر

كېتىۋاتىدۇ» دەپ، تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش نامى بىلەن مۇسۇلمان دۆلەتلەرنىڭ بارلىق زاكات ۋە ئىقتىسادى قوللاش ھەرىكەتلىرىنى چەكلىدى.

2002-يىلى 8-ئايدا، نەچچە مىڭ بەلىستىنلىك ئۇيغۇرلار ئاچارچىلىقتىن ئامېرىكىغا قارشى نامايىش قىلغان. چۈنكى بەلىستىنلىكلەرگە ياردەم قىلىدىغان ھەرقانداق تەشكىلاتنىڭ ئۇلارغا بېرىدىغان بارلىق زاكات ۋە سەدىقە پۇللىرىنى بېرىشنى توختىتىشقا ئامېرىكا بۇيرۇق قىلغان ئىدى.

◇ 2003-يىلى 11-ئايدا كۆچادا بىر قىسىم دەۋنچىلەرنى تۇنۇقلى ھەمدە بىر نەچچە كۈندىن كېيىن بۇرۇن تۇنۇقلارنى ماشىنىغا سېلىپ ئېلىپ باشقىلارنى تۇنۇقلى ۋە مۇشۇ بالا ھېيىتەت قىلدى دەپ گەپ تارقاتقان ھەمدە ئۇلارنى تۇنۇپ بولمايدىغانكېتىن كومۇنىستلار ئۇلار ھەققىدە ئەكسىلاتقا قانتىشىپتۇ، قورال-يارىق سېتىپ ئەشۇنقات ۋاراقچى تارقىتىپتۇ دەپ گەپ تارقاتقان، كېيىن تۇنۇلۇپ قالغانلارنىڭ تاندىنانسى ئىمام ئىبراھىم قارىغا دەرت ئېيتقاندا ئۇ ئىمام بۇ ئىشنا كۆرمىسىمۇ قولى يار، ئالدىرماڭلار دەپ تۇنىمىدى- دېگەن.

◇ 2003-يىلى رامىزاندا قارىمايدا ئاھالە كومىتىت باشلىقلىرى كومىتىتنا ئىشلەيدىغانلارغا «رامىزاندا ئايالار تويلىشىپ قالسا، بىغلىپ ئولتۇرىدۇ، شۇڭا سىلەر دەققەت قىلىڭلار كېرەپ قالىناشاڭلارمۇ بولىدۇ» دېگەن، ھەمدە ئاھالە كومىتىتنا ئىشلەيدىغانلار ئارىسىدا ئىسلامچە كېيىنىدىغانلار كۆپەيىپ قالغان.

◇ 2003-يىلى 11-ئايىنىڭ 14-كۈنى يەكەن، ئالتۇن مەسجىت ئىمامى مۇختەر قارىم رامىزان ۋە ئۇنىڭ يېرىلىرى ھەققىدە سۆزلىدى. ئاخىرىدا ئۇنىڭ ھەققىدە سۆزلەپ قەدىر كېچىسى 27-كۈنىگە توغرا بېقىن بولۇپ، بۈگۈندە تونۇگەن ئادەم 1000 ئايلىق ئىسادەتنىڭ ساۋابىغا ئېرىشىدۇ، مۇشۇ كېچىدە ئۆيىدە ئولتۇرۇپ تونۇگەن كىشىگە مۇشۇ ئەجر بېرىلىدۇ دەپ ئاخىرىدا ئونەكسى ئۆيىدە ئائىلە ئاۋايانلىرى بىلەن ئونەش ئەۋرىل، مەسجىت ۋە باشقا جايلاردا تويلىشىپ ئونەش پىدائەت دەپ ئولتۇرىغا ئويدى.

◇ 2003-يىلى 10-ئايىنىڭ 24-كۈنى جۈمەدە مۇختەر قارىم رامىزان ئۇنۇش ئۈنى سۈندۈرىدىغان ئىشلار ھەققىدە سۆز قىلىپ، ئاخىرىدا رامىزان ئۇنۇش ۋاقتىنى ھەر قايسى رايون ئۆرىنىڭ شارائىتىغا قاراپ ئۇنىدۇ، باشقا دېيارلا ئاي كۆرسە شۇ دېيارلىكلەر ئۇنسا بولىدۇ، لېكىن باشقا دېيارلىكلەر ئۇنىڭغا ئەگەشمەسلىكى كېرەك. شۇنداقلا رامىزان ۋاقتىنى باشقا دېيارلىدىن تېلىغۇن باكى رادىيودىن سورىماي ئۇنى پەقەت ئاسماندىن سوراش كېرەك چۈنكى ئۇ دېيار بىلەن بىرنىڭ دېيارىمىز ۋاقت ئورۇن جەھەتتىن پەرىق قىلىدۇ، دېدى.

◇ 2003-يىلى 11-ئايىنىڭ 26-كۈنى سۇلايمان قارىم ھېيت ھەققىدە سۆزلىدى ، كېيىن ھېيت نامىزى ئۇقتۇلۇپ بولۇپ خانىلەتلەر تارقىلىپ بولغاندىن كېيىن بىر كىشى ئۇ ئىمامدىن روزا ھېيتنا قۇربانلىق قىلسا بولامدۇ دېگەندە ئۇ ئىمام: مەن ئۇنىڭدە ۋېلايەتتىن خەۋرۇ جۇجاڭ كەلگەندە ، بۇ يەردە كونا ئىمانلار ئايدۇرىشت دامۇللام قانارلىق 5 قاراجلار بار ئىدى- مۇشۇ ھەققىدە سورىساق نوسمانگلار سىلەرمۇ يەيسىلەر دېگەن ئىدى، ھەممىز جىم تۇردۇق دېدى.

◇ 2003-يىلى 9-ئايىنىڭ 26-كۈنى قۇمدەك مەسجىت ئىمامى تالىپ ئاخۇن دامۇللام «يېگى ۋەز-تەپلىغلەر قوللانمىسى»دىن ۋەتەن سۆيۈش ئىمانىنىڭ جۈملىسىدىن ئىكەنلىكى يەنى ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « ۋەتەننى سۆيۈش ئىمانىنىڭ جۈملىسىدىن» دېگەن ھەدىسنى ئۇقۇپ، ئۇنى بىر ۋەتەننى سۆيمەسلىك، قوغدىمىسىز لازىم دېدى، ھەمدە ۋەتەن دېگەن دېيارىمىز يەكەن، ئالدىنى قەشقەر سۈندا قالا شىنجاڭ ئۇيغۇر ئايلىنۇۋم رايونى ھەم جۇڭگو دۆلىتى، بىر جۇڭگو دۆلىتىنىڭ بۇقراسى ئۇڭا ۋەتىنىڭ مۇقىملىقىغا تەسىر يەتكۈزىدىغان ئىشلارنى ساقلىشىمىز پارتلىتىش قانارلىق ئىشلارنى قىلماسلىقىمىز لازىم.... دەپ سۆزلىدى.

◇ 2003-يىلى 10-ئايىنىڭ 31-كۈنى قۇمدەك مەسجىت ئىمامى تالىپ ئاخۇن دامۇللام، رامىزانىنىڭ يېرىلىنى ھەققىدە سۆزلىدى، كېيىن ئۇرۇمچىدە 21 كۈنلۈك كۇرۇسقا يارغانلىقىنى، كۇرۇسقا ئىشتىراكچىلىكى ھەرقايسى ۋىلايەتلەرنىڭ داڭلىق ئۇلىمالىرىدىن 250 كى قاتناشقانلىقى ئۇلار دۇنيادا دۇنيادىكى ئۇچىس ئىككى قىسىم مۇسۇلمانلارنىڭ ئىمام ئەزەمنىڭ مەزھىپىگە ئەگەشكەنلىكىنى، ئۇزاق ۋاقىت بولغانلىقىنى ئۇنۇرىغا قويدى، ھەمدە باشقا رايونلاردا ئۇرۇش بولغان بولسىمۇ بۇ يەردە (جۇڭگودا) ئۇرۇش يوق بەرەمەي خاتىرجەم ئىبادەت قىلىۋاتقانلىقىنى، بىر ھازىر شۇنى حاكارلايمىزكى ئىمام ھەنەفى مەزھىپىدىن باشقا يول تۇتقانلار كەمىرى گۇناھ قىلغانلار دەپ ھىسابلايمىز، كەپرى گۇناھ دېگەن چوڭ گۇناھتۇر. بىر 250 ئالىم تۇلسا شۇنداق دەپ بەتنۇا چىقاردۇق دېققەت قىلىڭلار شۇڭا مۇڭۇمىتى مۇسۇلمانلارنى ھەدىسە تۇلتۇرۇپ تۇرمىگە سولاپ دۇشمەنلىك قىلىۋاتىدۇ. جۇڭگو مۇڭۇمىتىمىز بولسا بىزنى نامازدىن توسمىدى، روزا تۇتۇشتىن توسمىدى، شۇڭا الله عا شۇكرى دەيلى، گۇڭچەنداڭمۇ شۇكرى دەيلى، بىر گۇڭچەنداڭمىلا قانۇنى بىلەن ئويناشمايلى ئۇنىڭغا بوي سۇنايلى بارتىيەنىڭ تۇرۇملىرىگە بوي سۇنايلى قارشى چىقمىدىغان ئىشلارنى قىلمايلى. مېنىڭ مۇشۇ تاپشۇرۇقۇمنى ئويدان ئاڭلاڭلار.

◇ 2003-يىلى 11-ئايىنىڭ 26-كۈنى قەشقەر كونا شەھەر جامە يېزا 4-دادۇيىنىڭ ئىمامى ناھىر قارىم، ئىتتىپاقلىق ھەققىدە سۆزلىدى، كېيىن جەمىيەتتە ماۋۇ ئايەت ماۋۇ ھەدىس دېسە ئىشىنىۋېرىدىغان ئۇرۇن چايلان كەيگەن ساقلى بار ئىسلاملىق ئادەمنىڭ قېشىغا بېرىپ شۇلار دېگەنلىك قىلىڭلار، ياشقىلار ماۋۇ ئايەت ماۋۇ ھەدىس دېسە قىلماڭلار. ئۇلار ھېچنىمىنى بىلمەيدۇ، ئۇ كوچىدىن تېپىۋالغان ئايەتلەرنى سىلەر بىزلەرگە سۆزلەيدۇ، ئۇلار كىتاب ئوقۇيالمايدۇ، كوچىدىن تاكلىغان ئايەت ھەدىسلەرنى سۆزلەپ سىلەرنى قايمۇقتۇرىدۇ، ئۇلارغا ئىشەنمەي بىزنىڭ ئالدىمىزغا كەلسەڭلەر توغرىسىنى دەپ بېرىمىز ھەم كىتابتىن كۆرسىتىپ قويىمىز.

◇ 2003-يىلى 10-ئايىنىڭ 24-كۈنى قەشقەر خانىرىق خانىيى رامىزان ھەققىدە سۆزلىدى، كېيىن بىز بىركىمنى رامىزان ئۇنۇۋاڭ- ئۇنىماڭ دېمەيمىز ، ئۇنىماڭ دېسەك خۇدادىن قورقمىز، ئۇنۇۋاڭ دېسەك بېزىمىزدا ئادەم بار، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۆزەڭلەر ئويلىنىپ ئىش قىلىڭلار.

◇ 9-ئايىنىڭ 17-كۈنى پارتىيە شۇجىسى لى دېنىي زاتلارغا يىغىن ئاچتى سەدىق قارىھاجىم مۇكسىن قارىھاجىم قادىر دامۇللالار قاتناشتى، بۇلار يىغىندا پارتىيەنىڭ كۆرسەتمىسىگە بوي سۇنىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشنى بىرسى ئىچىدىنبۇ تېشىدىنبۇ بىرەۋەك پارتىيەگە بوي سۇنۇشنى تەكىتلىدى.

◇ 2003-يىلى 9-ئايىنىڭ 19-كۈنى گۇلباغدىن مۇھەممەت ئىمىن دامۇللام چوناقلىقتىن روزى مۇھەممەتنىڭ قەبرى بېشىدا خانىلەتلەرگە تەبلىغ قىلىش جەريانىدا مۇنداق دېگەن: ھازىر جەمىيەتتە بىر تۈركۈم كىشىلەر پەيدا بولدى، يەنىلەر «اخوان المسلمين» يەنىسى «خامانس» يەنىسى «ھىزبۇتتەھرىر» تەشكىلاتى دەپ يۈرۈشىدۇ. ... قېنىدا خانىلەر سالاش يارىدەپ بوق، ئەگەر خانىلەر سالاش يەرىر دەيدىغانلار «ھىدايە» يولى دەلىل كۆرسەتسۇن. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام مەدىنە كېيىس 10 يىلدىن كېيىس خانىلەر بولمايدۇ دېگەن. بىرىنىڭ خانىلەسىر ئۇنۇ بولغان خانىلەر سالاشمىز دەپ يۈرگىچە بۇرغۇن ئوچۇق يەرلەر بولماندىكىن شۇنىڭغا ئەمەل قىلسا بولامدۇ؟ بۇرغان ھەدىس بىرىنىڭ دەللىسىز، قېنىدا خانىلەر سالاشنىڭ يەرلىرىگە دەلىل بوق، شۇڭا بۇنداق ئادەملەرگە ئەگەشمەڭلار ، دېگەن.

◇ 2003-يىلى 11-ئايىنىڭ 27-كۈنى ئوخولىلىق ئەرشىدىن مەخسۇم «ھازىر مۇڭۇمىتىمىز ئادىل، بۇلار پۇل دەپ كەلسە نافاراشاي بەرسەك ياخشى، ئىمانىمىز ئولۇق بولىدۇ، بولمىسا نافارىشىپ پۇل بەرمىسەك بىرگە گۇناھ بولىدۇ» دېگەن. ئۇ يەنە مۇنداق دېگەن: بۇ مۇڭۇمەت بەك ئادىل بۇلار ئىككى ھەسسە ئەجىر ئالىدۇ، بۇلارغا قارشىلىق بىلدۈرۈش خاتا.

◇ 2003-يىلى 12-ئايىنىڭ 3-كۈنى خوتەن ناھىيە لاگۇر يېزىسىدىن بىرقانچە كىشى كېلىپ توچى كەنتىدىن ئاقتوغراق كەنتىگە كېلىپ 2-3 ئايدا يېقىنقۇتكەن مەسجىدىنىڭ يەنە سۇلىناۋ بىلەن نامار ئوقۇغانلىقىنى كۆرۈپ ئاچچىقلاپ ئۆيدە ئوقۇغانلار سۇلىناۋنى تەدىن تاپتىگلار، كىم بەردى دەپ سوروشتە قىلغان ھەمدە سۇلىناۋنى ئېلىۋەتكەن.

◇ 2003-يىلى 12-ئايىنىڭ 3-كۈنى راۋاق بېگى ئۇستەڭ كەنتىدە بېگى ئۇستەڭ مەكتەپ ئوقۇتقۇچى ئوقۇغۇچىلار ۋە ئاتا-ئانىلار بىلەن C B A تەرەپ ئوتتۇرىسىدا توختام تۈزگەن مەزمۇنى:

A – ئوقۇتقۇچىلار ئوقۇغۇچىلارنى ماركسىزم، لېنىنىزمچە بىلۈرىدۇك ئىدىيىسى بىلەن قوراللاندۇرۇش ھەم ئالىزىم تەرىيىسىنى كۆچىتىش ھەم ئوقۇغۇچىلارنىڭ مەكتەپنىڭ ئىچىگە دىنىنىڭ سېڭىپ كىرىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش؛

B – ئوقۇغۇچىلار مەكتەپلەردە ھەم ئاتىلىلەردە دىنىي تۈس ئالغان كىيىملەرنى كىيمەسلىك دىنىي سورۇنلارغا قاتناشماسلىق بەر ئاستى مەكتەپلەردە ئوقۇماسلىق؛

C – ئاتا-ئانىلار ئوقۇغۇچىلارنى دىنىي پائالىيەتكە مەجبۇرلىماسلىق (يەنى نامار ئوقۇش، روزا تۇتۇش، دىنىي كىتابلارنى ئوقۇشقا مەجبۇرلىماسلىق مەكتەپلەرگە تولۇق ئەۋەتىش).

◇ 2003-يىلى 12-ئايىنىڭ 5-كۈنى ئۇنەك كەنتى جامەغۇر مەسجىدىنىڭ خانىيى بامدانتىن كېيىس مەسجىدنىڭ كونا بېگى ھەيئەتلىرىنى ئېلىپ قېلىپ يېرلىك سەپ تارقاتقان ئوقتۇرۇشتىن تارقاتقان، ئوقتۇرۇش مەزمۇنى مەسجىدنىڭ دېموكراتىيك سايلاش ئەھۋالى، ھەمدە مەسجىدكە ئەۋە بولغان كىشىلەر يىش ئوسمۇرلەر، پارتىيە ئەزالىرى كىرىشكە بولمايدۇ، دەيدىغان لوزىكلاز ئېيىلغان. بولۇشى..... مەسجىدنىڭ ئىچى سرتىدىكى نامازدا مۇڭۇمەتنىڭ قانۇن-نىزاملىرىغا زىت ئايەتلەر بولماسلىق... مۇڭۇمەتكە قارشى كىتاب، ئۇن-سىن ئالغۇ ئۇيۇملىرى تارقاتماسلىق... مەسجىدكە يىغىلغان پۇللار ۋاقتىدا بېرىلىكەيكە تاپشۇرۇلۇش دېگەن مەزمۇنلار بار ئىكەن.

◇ 12-ئايلاردا راۋا يېزا ساقچىخانىسىدىن ئالغان خەۋەرگە قارىغاندا ساقچىلارغا ئايدا ھەر بىر ساقچى 30 دىن سىياسى خەۋەر ئىگەلەش ۋەزىپىسى بېرىلگەن ئورۇنلىنىا مۇكاپات، ئورۇندىيالمىسا جىرىمانە قويىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرغان. (داۋامى 6-بەتتە)

◇ 2003-يىلى 12-ئايدىكى 2-كۈنى ئۈچاغچى بىر ئىسىلگە مەلۇم كەسىدە ئەمراللارغا بەس ئېچىلغان، يەنىدا كەسكە مۇدىرى بۇز قىلىپ ھازىر ئاغىر تۇرمۇچلىرغە يۇلغا ئىشلىگىلى چىقىپ كەتكەنلەر جان ساقلىشىمان كەلگىلى تۇردى. ئۇلار سىلەرنىڭ مالىرىڭلارنى ئوغرىلىشى مۇمكىن، ئۇنداق سىلەر مەھەللىگە ئاتۇشى ئادەملەر كەلسە بىر نەمە ئىش قىلدىغان تادىر دەپ قوغۇشىكار.

◇ 2003-يىلى 11-ئايدىكى 27-كۈنى ۋىلايەتلىك بازىكوم(جەمئى ئىشتىرام بەكتۇرىسىلىك ئۇيۇشما ھېسابىغا ئىگە مۇئاسىتى بىلەن ئىشلار ھەمىسى ئەمرالرى ئابدۇرەھىم قارى ھاجىمنى يوقلاپ بارغاندا، ئۇ مەن ئوچۇق ۋەكىللىك قىلىش شەرىسى ئويدان توگىسە ئۇنى تامىغا تەشۋىق قىلىپ سوتسىيالىزىمنىڭ ئەۋزەللىكىنى توغۇشتۇرىمىز دەپ چەدە بەردى.

◇ 2003-يىلى 11-ئايدىكى 21-كۈنى ھەشقەرىنىڭ ئاققاش يېزىسىدا بازىنىڭ ئەمرالىرىغا كېچ سائەت 7 دە بەس ئېچىلدى. بۇ كەنتە 36 بازىنىڭ ئەمراسى بولۇپ ئۇلارنىڭ ھەممىسى يىغىلدى. يەنىما يېچىۋىنىڭ يوشىگى ھاشىم، دىنا ھەسۇل ئوچى ھېكمەلار قاتناشتى. ھىكىم يەنىما رىياسەتچىلىك قىلغان، ھەمدە ئۇلار ئايرىم-ئايرىم سۆز قىلىپ ئاققاشنىڭ بۇ دادىسى مەركەزلىك تورمىسى. بۇ كەنتە ئاساسەن 1-5 مەھەللىدىكى ئەمرالى ئىنغىر دەپ بازىنىڭ ئۇلى سىلەر، مۇئاۋەت بازىنىڭ ئايسىدۇ. ھەر بىر بازىنىڭ ئەراسى 35 دىن ئادەمگە مەسئۇل، سىلەر ھەر بىرىگلار 35 ئادەمنى ئۇلارنىڭ ئىچە قىلىدىغانلىقى قانداق ھەربىكەت قىلىدىغانلىقى ۋە قانداق ماگىدىغانلىقىنى ئەيىلى كۆرسىتىپ ئەكىلىپ بېرىلىدۇ، بىر كەلگىلى مەككىر كۆن بولدى، ھازىر بىر قىسىم بازىنىڭ ئەمرالىرى بىر قىسىم ئىشكاستى ئەكەلدى، لېكىن كۆپ قىسىم ئەمرالىرا ئىز ئىشكاست يوق. بىر ھېچقانداق ئىلگىرلەشكە ئېرىشەلمەدۇق. مۇنگغۇ كومپارتىيىنىڭ بازىنىسى سىلەرگە تايىنىدۇ، ھازىر سوۋېت ئىتتىپاقىدىن كېرگەن بىر قىسىم كىشىلەر دۆلەتنى بارچىلىقچى، ئۇلار پاشلارنى ماڭىش بېرىپ سېتىۋالىدۇ، شەھەرگە كېرىپ كەتكەنلەر تىمىشقا تېز باي بولىدۇ؟ ...

◇ 2003-يىلى 12-ئايدىكى 11-كۈنى ھەشقەر قاناش جۇڭ ئەترىتىنىڭ بىر يالاڭاچ خادىسى تۈرمىنىڭ ئەمىلىرى چارچاپ كەتكەنلىكىنى ئېيتىپ مېنى ئاۋارە قىلماڭلار دېگەن ئۈچۈن بىر يېڭە سېمگ چارچاپ ئەكىلىدە دېگەندە، ئۇ مۇنداق دېگەن: قاناش جۇڭ ئەترىتى ۋە باشقا ئورۇنلارنى ھەممە يېرا بازارلارغا يۆلۈنەنگەن، بىزنى *** بېرىسما يۆگەن ئىكەن، كۈندۈزى تۆز خوجىسىزنى قىلىپ، كېچىسى *** بېرىسى ۋە ئۇ بىرىنىڭ يېچىۋ(ساقچىخانىسى) ھەمدە يېرا مىنگلىرى بىلەن بۇقىلىق ھەھەللىلەرگە بېرىپ ئۇيۇقسىز ئەكشۈرۈش ئېلىپ بارىدۇ. بەزىدە باغلاندىن ئوغرىلىق ھادىسلەرنى يەيدا قىلىپ ئۇ مەھەللىنى ئەكشۈرىدۇ، ھەمدە ئۇلارنى يېراقتا ئەمەس مۇشۇ مەھەللىدە يولۇشى مۇمكىن دەپ گۇمانلىق تۇيغۇنى ئەكشۈرىدۇ. بۇنىڭدا خېلى ئۇنۇمگە ئېرىشتۇق.

◇ 2003-يىلى 10-ئايدىكى ئامىرى يەنى راھىرانغا يېقىن قالغاندا يەكەن گۇلباغ يېزىدىكى مەلۇم شوتۇجاڭ قۇنسما ئوت كەتكەن. بۇ ئوت ئايىنىدە قونال ۋە قوناقدىكى جازا-مالار، ئۇنىڭ ئوستىدىكى 100 دەك كېيىم ۋە جازا-مالارغا يېرىدەنغان يەم-خەشەكلەرنۇ كۆيۈپ كەتكەن. ئۇنىڭ بىلەن يېرگە ئۇنىڭسما ئەۋە بولغان ئۇي ۋە ئۇي جاھازلىرىنۇ يېرگە يېرىم سائەت ئېچىدە كۆيۈپ كۈلگە ئايلانغان. يېقىن ئەترابىدىكى ۋە ئۇ يەرنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگۈچى ئىشەنچىلىك كىشىلەرنىڭ سۆزلىرىگە قارىغاندا، ساقچىلار دەرھال كېلىپ بالىنىڭ ئۆيىنى ئاھۇرۇپ بىر دانە چوڭ قۇرۇچ، بىر دانە كىچىك قورۇنىنى ئايلىغان. ئۇلار بالىنىڭ دادىسىدىن يۇنى ئۆزىڭ ئوقۇمسەن ياكى بالىلىرىڭنۇ ئوقۇمدۇ؟ دېگەن، ئۇ ئادەم ئوقۇمسەن دېگەندە ئۇلار سەن سىر جىنگما شىككى قۇرۇچ ئوقۇمسەن؟ دېگەن. ئۇ ئادەم ئۆزى كىچىكىدىن ئوقۇشنىۇم يېشىم چوڭلىپ قالغانىما چوڭىنى ئوقۇيمەن دېگەن، ئۇلار ئىككىنچى ۋاقىتلىق ئوقۇشنۇرۇمنى دەپ 1800 يۇەن خېرىدار ئېلىپ 15 كۈن ئوقۇپ ئۆزۈپ ئىغىر ئەمگەككە سالغان.

ھىلىگەر شەيتانلار

◇ 2003-يىلى 11-ئايدىكى 12-كۈنى، ھەشقەر ئاۋات بېزىسىدا قانۇنسىز دېسىي پائالىيەتنى ئەيىبلەش بەسى ئېچىلدى. يەنىما ناھىيلىك پارتكومىنىڭ مۇئاۋىن مۇئاۋىنى مۇسا ئۆمەر ئاۋات بېزىسىما مەركەزلەشتۈرۈپ بۆرەش ئوچۇن ئاھىرئىلغان خادىملار بىرا كادىرلىرى قاتناشتى. يەنىدا ئالماس ئەھەدى يايدىلىپ ئاسىسى كۆشكۈرۈپ ئاما بىلەن پارتىيە، ئاما بىلەن مۇئكومەت ئوتتۇرىسما ئادائەت تۇرۇقى چېچىشقا تۇرۇشۇش، دىنا ئىشەنمەيدىغان كادىرلار ۋە باشقا مىلەتلەرنى چەكچ قىلىش، مىلەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا بۆرۈنچىلىق قىلىش ھەمدە ئاۋات بېگى ئوسمەك ئەشكىرىم قانۇنلۇق بېرىلارنا بۇ يەرگىن بىر قىسىم قانۇنسىز دېسىي پائالىيەتلەر ھەمدە قانۇنسىز دېسىي پائالىيەت ئېلىپ بارغان 11 ئورۇن ۋە ئوتتىگا چېتىلىق 74 ئادەم ۋە بىر قىسىم ئەكسىيەتچىل بۆلۈمالارنىڭ مۇئادىر قىلىنغان ئەمۇالىرى بايان قىلىپ ئەھمەت قىلىندى. ھەمدە ئاسىي قانۇنلۇق دېسىي پائالىيەت ئىلىن ئۇيۇغۇلىشقا تەربىيە قىلىندى.

2003-يىلى 11-ئايدىكى 22-كۈنى ئاقسۇ بېزىسىدا يېرا ئەيىبدىكى خاتىلەرگە بەس ئېچىلدى. يەنىدا ئوتتۇرما قوۋاقلىق بېرىچىي ھەسلە ، ئاقسۇ ئەيىبدە دېسىي ئوس ئالغان دېسىي پائالىيەت، (يەنى ھەجلىشىن ۋە باشقالار) كۆيىپ كەتتى ئۇلار خاتىرىلەنگەن كېچەك بازارلارنا ئەسىر كۆرسەتكەن. ئۇنىڭ بىلەن ئەھمەر ئايىسىدە ئوتۇشۇ كابالەت پۇلى ئالدىغان خاتىلەر ھۇشيارلىقنى ئۆستۈرۈسى كېرەك.

◇ 2003-يىلى 12-ئايدىكى 10-كۈنى يەكەن ناھىيىدە مەركەزلىك ئۇرۇش ۋە ئاساسى قانۇن قورۇلۇش يەسى يېغىرلىپ، يەنىما ناھىيلىك پارتكومىنىڭ بىر قىسىم رەھبەرلىرى ۋە يېرا بازارلىق پارتكوم ئۆجەلىرى ۋە يېرا بازار باشلىقلىرى ۋە سىياسى قانۇن ئۆجەلىرى بولۇپ 150 كىشى قاتناشتى. يەنىما ناھىيلىك پارتكوم ئۇتۇش ئۆسى ۋاڭ يۇجى رىياسەتچىلىك قىلدى. يەنىدا مەركەزلىك ئۇرۇش مەھكىمىسىدىكى ساقلانغان مەسىلەرنى دوكلات بەردى. رەي قىلىنىڭ ۋىلايەتتە ئېچىلغان يەنى رەھبى بەتكۈرۈدى. ھەمدە مەكتەپ بۇ يەرگىن قانۇنسىز دېسىي پائالىيەتكە قاتناشقان 9 نەپەر كادىرنىڭ ئىشىنى بىر تەرەپ قىلىشتىكى قارارى ئوقۇلدى. ھەمدە بۇ يىل ھەم كېلەر يىلى(2004-يىلى) ئىشلەپچىقىرىش ئىلىپ سىرىلىدىغان مەركەزلىك ئۇرۇش خىزمىتى يىلانى ئوتتۇرىغا قويۇلدى. ھەم مۇئداق دېيىلدى: بۇ خىزمەتكە ئاساسلىقى دېسىي ئەمىي كۈچلەر ۋە كەسىپ رەھبەرلىكىنىڭ خورىكى ئۇسۇپ كۈشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئاساسى قانۇنغا ياخشىلارنىڭ چېلاڭچىلىق پەرىسىنى ئوگۈنۈلۈپ پارتىيىلىكىمىزنى ۋە ئوچ بىشەرەمەلەردىن ئوتۇمۇك پايدىلىنىش ھەمدە كەڭ مىللەت قوللىشىغا ئېرىشىپ بۇ خىزمەتنى ياخشى ئىشلەش لازىم، ھەمدە ئوقۇنقۇچى ئوقۇغۇچىلارغا ئالاھىدىلىق تەربىيىسى كۈچەيتىش لازىم، دەپ ئوقتۇرۇلدى.

(دوامى 7-ھەپتە)

(بېشى 6-بەتتە)

◇ 2003-يىلى 11-ئاينىڭ 15-كۈنى رەسمىي بىرلەشمە يىغىن ئېچىلدى. يىغىنغا ناھىيلىك سىياسى يۈرۈشلۈك ئورنىدىن ياللۇق ھوقۇق ھوقۇق ئورگانلىرىنىڭ مەسئۇللىرى، رەسمىي بىرلىشى ۋەكىللىرى، قانۇن ئورنىدىن تاللاپ ساقچىخانىدىن سايلانغان دېھقانلاردىن يۈزلۈك 100 دىن ئارتۇق كىشى قاتناشتى. ياللۇق ھوقۇق قىلىپ مۇنداق دېدى: بىر يۈرۈش مەركەزلىك تەرەققىي ئۈچۈن ئەلدۇق، بىرلىك قىلىدىغان ئاساسلىق ئىشىمىز ئاساسلىق مۇشۇ بىرلەشكى چىكىدىن ئاشقان قانۇنىمىز ئەمەلىي كۈچلۈك زەربە بېرىش، بۇ خىرەسلىك ئۇيۇشۇق بولۇشى مۇشۇ كەسكىن بارلىقە ئېرالىرى ۋە دېھقانلارنىڭ يىغىندىن ماسلىشىمىز ناھايىق. شۇڭا ئۈيدان ماسلىشىپ ئىش بولسا ۋاقتىدا مەلۇم قىلىپ خىرەسلىرىنى قوللاپ بېرىشى سورايمىز. بىرلىك خىرەسلىرىنىڭ ئۈيۇشۇق بولۇش بولمايدىغان، سلەرنىڭ يىغىندىن بارەمتىگىلارغا ناھايىق، سىز بۇ كەسىپ 11-ئاينىڭ 13-كۈنى كەلدىڭىز، كېسىدىغان كونسېر ئىشى ئەمەس. ئارقىدىن رەسمىي بىرلىشى قانۇن ئۇرنىسى ئالا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: بىر نەمە ئۈچۈن مۇشۇ كەسكە مەركەزلىك تۇرمۇش ئۈچۈن چۈشكەملىكىمىزنى سلەر ئويدان بىلىشىگلار مۇمكىن. بۇ كەسكە ئىشى ناھايىتى ئېغىر، بۇرۇن ئىككى قېتىم ئۇرۇپ تەرتىپكە سېلىنغان بولسۇ يەنى مەسىلەر دېگەندەك ياخشى ئېلىپ بېرىلمىغان. شۇنىڭ ئۈچۈن بىزا بويىچە بۇ كەسىپ ئۇقتىلىق ھالدا مەركەزلىك تۇرغىدۇ. بۇ كەسكە ئىش ئېغىر مەسىلەر، مادىق بارلىقە ئېرالىرى، سىكرىتار مەسىلە ساۋۇشىنىڭ ئۇچ قېتىم ئۇيغۇ ئېلىپ چىقىپ كەتكەن. بۇ كېچىلە ئىش ئەمەس. مۇئاۋىنداق سىز ساقچىنىڭ ئۆتىگە كىرگەن ئۇيغۇ ئادەمنىڭ ئاجرالار يىغىلارنى سىمە قىلمايچى. شۇنىڭ ئۈچۈن كەسىنىڭ ئاساللىقىنى ساقلاش ئۈچۈن مۇنداق تورۇپلاشتۇرۇش ئېلىپ بېرىلىدۇ: بىر قىسىدا 10 ئادەم بىر گۇرۇپپا بولىدۇ بۇ گۇرۇپپا ئۆچكە بۆلىنىدۇ. 1-گۇرۇپپا 10-1 گىچە، 2-گۇرۇپپا بىردىن ئوچكىچە، 3-گۇرۇپپا 3-دىن 5 گىچە چارلاش ئېلىپ بارىدۇ. بۇ ئىش 15 كەسىنە سىناق قىلىنغان، ئۇنۇمى ياخشى بولدى. شۇنىڭ ئۈچۈن كەسىنىڭ بارچە بارلىقە ئېرالىرى دېھقانلار دىنىي زاتلار يىغىنىدىن ماسلىشىپ بىر قىسىم بۆلگۈنچى ئۇنسۇرلار چىكىدىن ئاشقان دىنىي كۆچلەرنىڭ دىنىي پائالىيەت ئېلىپ بېرىشىغا يول قويماسلىقىمىز لازىم. بۇ كەسىنىڭ ئىشكى ئادەمنىڭ قېچىپ كەتكىنى ھەمىيلەنگە ئىنىق، ئۇلار قېچىپ ئاساسا چىقىپ كېتىلەيدۇ. سىز بۇلارنى ئۇنىسىز. يىغىندىن بارەم بېرىشلارنى ئىلەيمىز. 2003-يىلى 11-ئاينىڭ 15-كۈنى مۇشۇ كەسىنە سىكرىتارى بەشى ئېچىپ مۇنداق دېدى: بۇ بەرەدە مەركەزلىكلەرنىڭ ئىلىپ بېرىلىدۇ. بۇنىڭدا ئاساسلىق ئۆچكە زەربە بېرىلىدۇ، ئۇلار مىللى بۆلگۈنچى، قانۇنسىز دىنىي پائالىيەت، تېرورچى ئەمەلىي كۆچلەر.

◇ 2003-يىل سېرىدىچە ئاي ئالدىدا، دۆلىتىمىز ئىجتىمائىي ئىقتىسادىنى سىرىي مۇكومەت 2020-يىلغىچە بارچە ئاھالە ئوقۇغۇچىلىك دىنىي پائالىيەتلەرنى مەسىسى ئۇنۇشى يىلانى تۈزۈي دېدى.

كۆرىنىك ئاقتۇنلار(يەنى كۆچمە بوۋىلار) نى ياخشۇرۇش مەسىلىسىدە تۆۋەندىكىلەر بەلگىلەنگەن: 1. ئاھالىلار مەركەزلىك ئۇنۇزرالىققا ئاساسەن ۋە ئارقاقلىشىپ ئولتۇراقلاشقان رايونلارغا چوڭقۇر چۆكۈپ ئۇنىمى ئىجارىگە ئېلىپ ئۇچ كۈندىن ئارتۇق ئولتۇراقلارنى تۆيمۇ-تۆي ، يېرىمىسى تىزىملاش لازىم. كونكرىت ئاھالە (ئىسىم، فامىلىسى، جىنسى، مىللىتى، يېشى، مەكەنىيەت

سەۋىيىسى، ئۇنى، ھازىرقى ئادرىسى، ئۆتۈنۈلىسۇاتقان كەسىپى، ئۆيگەدەك ئالىلىسەدىكىلەر) قاتارلىقلارنىڭ مەسىسى تىرىلاش كېرەك.

2. ئاقتۇنلارنىڭ شەخسانى ئەھۋالى، ئالاقلىشىدىغان ئادەملىرى، ئەمەلى ئىقامەتى يۇخا ئىگىلەش لازىم. ھىيلەت ئۆتكۈزۈش گۇناھلىق بىر ئوچى سېرىلسە ئەۋرە رايونىدىكى بويۇس باشقۇرۇش ساھىجىلىرىغا مەلۇم قىلىش كېرەك.

خوجىنىياز بىر قىسىم ئىماملار ئارقىلىق ئىسلامغا زەربە بېرىۋاتىدۇ

2003-يىلى 11-ئايدا، ئاقسۇ بېرىسىدىكى بىر قىسىم روھىل ۋە خىلىلىقلارنى بىغىب ئۆتۈرا ھاجى ئارقىلىق بەسىھەت قىلدۇرۇپ، ئۆيۈر ھاجى مۇنداق دېدىۋ: يۇرتىمىز سېيىش، ماسكا ئاقاش، كىتابىمىز ئۇرۇنلىمىز قەيىرىدە بار ئىكەن؟ تورگەيدە ئوقىغان بالىمىز ۋە بالىمىز يۇز يېيىش دەيدىكى، ماسكا ئاقمايمىز، ئۇ يەمە مۇنداق دېدىۋ: بىز مۇئاۋلارغا ئىشەنەت قىلمىز، الله مۇنداق دېدى: «رەسۇلغا ئۆزىگلەردىن بولغان ئىش ئىگىلەرنىڭ بوي سۇنۇڭلار». سىزنىڭ ئىش ئىگىلىرىمىز كومپۇنىستىك پارتىيالارىدۇر، شۇڭا بىز مۇئاۋلارغا بوي سۇنمىسىز ۋاجىپ».

2003-يىلى 12-ئاينىڭ 6-كۈنى گۇلباغ بېرىسىنىڭ 1-مەھەللىسىدە دادامالا ئىككى مۇئاۋلانىڭ ئۆيىگە ئوغرى كىرىپ 8 قوينى ئوغرىلاپ كەتكەن. ئۆي ئىگىسى دىلو مەلۇم قىلغان بولسۇ ساقچىلار شۇ ۋاقتا يىتىپ كەلەي (ۋاقتى يەتمىگەنىش)، ئىككى ئۈندىن كېيىن بويۇقسىز كىلىپ ئۇنىڭ ئۆيىنى ئاختۇرۇپ ، مەھەللىسىدە ئاھالىلارنى ئۆزىگە ئىشەنمەيدىغان كىشىلەرنى ئۆيدىكى ئالاقلارنى ھەم ئۆيدىكى ئۇششاق بالىلارنى ئۆي ئىگىسىنى قوشۇپ رەسمگە ئالتىپ چىقىپ كەتكەن، مەھەللە بۇ ئۆيدە تىنىشقا رۇخسات كۆرۈپ، كېچىلە بالىلارنى كۆرۈپ دەپ كەپ سورىغان.

مەۋزۇلارنى تەكشۈرۈشنىڭ ۋاجىپلىقى

الله مۇنداق دېدىۋ: « ئى الله ۋە ئۇنىڭ ئەلچىسىگە (چىن قەلبىدىن ئەمەل قىلغان) مۇئمىنلەر، سىلەرگە (بالىلارنا يېرۇقلىق قىلىدىغان ھەرقانداق) فاجىر كىشى (ياشقىلارنا يېرەم يەتكۈزىدىغان) (ھەرقانداق) خەۋەرنى ئېلىپ كەلسە، (ئۇنىڭ) ھەقىقىتىنى تەكشۈرۈگلار، ئۇ ئىشلارنىڭ (ھەقىقى بولغان بولىمىللىقىنى) ئىپادىلگلار، ئۇ ئىش(لار) ۋە خەۋەر(لەر) نىڭ ماھىيىتى (ۋاقىنى) ئېنىق روشەن بولۇپ ئۇنىڭ (بولغان ياكى بولمىغانلىقى) ئېنىق بولغىنا قەدەر ئۇنىڭغا مۇئكۇم قىلىشقا ئالدىرىماڭلار. سلەر ئۇلارنىڭ ھەقىقى ئەھۋالىنى بىلمەي تۇرۇپ ئۇ قەۋمى(لەر)گە ئازار يەتكۈزۈپ قويمىغايسلەر، ئۇنىڭغا لايىق بولمىغان زىيان-ئوقىمەتلەرنى كەلتۈرمىگەيسلەر . ئەگەر ئۇنداق قىلمىساڭلار ئۇلار ئوتتىمدىن خاتا ھالدا چىقارغان مۇئكۇمىگلارغا پۇشايمان ئېلىپ قالسلەر.» (6-49) بۇ ئايەتتە كەلگەن (فاسق) (نا) دېگەن سۆزلەر ئەكىرە بولۇپ ئومۇمىي ئۇقتۇرۇدۇ. ئۇنداق بولغاندا بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى (سلەرگە قانداقلا فاسق قانداق خەۋەر ئېلىپ كەلسە ياكى سلەرگە خەۋەر ئېلىپ كەلگەن بارچە ھەممە ياسمىسىڭ، بارچە ھەممە خەۋەرنى ئەكشۈرۈگلار دېگەن بولىدۇ). بۇ بەرىدىكى يۇرۇق قائىدە بويۇچە ھەرقانداق فاسق ئېلىپ كەلگەن خەۋەر قىلغان ھەر قانداق خەۋەر، رىۋايەتلەرنى راست يالغانلىقى ئۇنىڭ ۋاقىسى ئېنىق قىلىپ ئاندىن مۇئكۇم قىلىشنىڭ ۋاجىپلىقى (يەنى پەرىلىكى) نى ئۇقتۇرۇدۇ. شۇڭا بۇ ئايەتنىڭ تەلىمى بويىچە فاسق (ئادالەت بولمىغان) خەۋەرنى قوبۇل قىلىش جائىز ئەمەس. فاسق دېگەن يالغانچى، ئۇچىمتخور قاسىقلىق ئالامىسى زاھىر بولغان بەندىنخور كۆرسىتىدۇ.

(بېشى 3-بەتتە) (ياپونىيەنىڭ تىنچ ساقلانغان مۇسۇلمانلار)

بۇنداق دېستىمىڭ ئۇيغۇرلىرىنىڭ ياپونىيە ۋە ئاسىمىلىرى بار: ھىجاچىگلىس 2003-يىلى 9-ئاينىڭ 4-10 كۈنىگىچە ئۇيغۇرلىسىڭ بىر قىسىم رايونلىرىنى زىيارەت قىلىپ، ئىجتىمائىسىڭ ئىجتىمائى سىياسى ۋەزىيىتىنى چۈشىنىپ چىقىش ئۈچۈن ئۇيغۇرلىسىڭ مۇناسىۋەتلىك بەسىۋى زور ئىش، يۇنىڭدا ئاساسلىق مەسىلە ئۇيغۇرلىسىڭ مىللى سىياسى ئۇيغۇرلىسىڭ ئىرچىللاشتۇرۇپ... دېنىي ئىشلار ياخشى بولغا قويۇلغان، ئەمەلىي مۇقىم بولغان ياخشى ۋەزىيەتنى قوعداش كېرەك...) 4 - تورىل دېنىي باتكىنىڭ ۋە دېنىي ساھەدىكىلەرنىڭ قانۇنلۇق ھوقۇق مەنبەئىتىنى تەمىنلۇ ياخشى قوعداپ جەمئىل ئۇيغۇرلىسىڭ دېنىي پائالىيەتلىرىنى سىڭگ كېرىشنى ئۇيغۇلۇق توپاپ، دېنىي ئەمەسى كۆچلەر ۋە دېنىي تونما ئۇرنىسۇالغان بۇتگونچىلىقلىسىڭ بۇزغۇنچىلىق ھەرىكىتىگە زەربە بېرىپ ، ئىجتىمائى سىياسى مۇقىملىقنا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك » دەپ كۆرسەتىلە بەرىدى. كېيىن ئۇرۇمچىدە يەنە ئىچلىپ ئۇيغۇدا 100 كۈنلۈك ئەكشۈرۈش ئىلىپ بارىدىغانلىقىنى زەربە بېرىدىغان ئۇقتۇلار ئۇچ خىل ئۇچ ئىكەنلىكى ھەمدە دىلو كۆپ سانلار بولىدىغان ھەمدە ئاساسلىق ئاھالىلى ئاچار بولغان رايونلاردىكى پارتىلىشى، ئۇتقۇن قىلىش، قانىلىق، ئوغرىلىق، يۇلاڭچىلىق، ئوت قويۇش يەنە تورىسلەرنا بۇزغۇنچىلىق قىلىش ھەرىكىتىگە زەربە بېرىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرغان، كېيىن يۇلارنى كەلا ئەشۇق قىلدى. يۇلارنى ھەتتا مەخسۇسدىكى ئاھۇنلارغۇ ئەشۇق قىلدى. شۇنداق قىلىپ جەمىيەتتە رەئى ئام پەيدا قىلدى. يۇنىڭدىن كۆرۈپلىشقا بولدۇكى، كومپۇنىستلار ئالدىنى مۇر ئۆچۈمگە ئارقىتىپ ئالدىنى ھەرىكەت باشلاشنى پىلانلىغان، شۇنىڭدەك «يىلىغان ھامان تۇر قاتتىق زەربە بېرىش، يالنى كۆزىگەن ھامان ئۇيغۇقتۇرۇش» يالنى كۆزىگەنىدە جوگۇلۇر قىرىپ ئەكشۈرۈش قاگىيىسى» غا ئاساسەن زەربە بېرىدىغان ئۇچ خىل كۆچلەرنىڭ مەجىي پىلان ھەرىكەتلىرىنى، ئۇزىسى سەبىپ چىقىش ئۈچۈن مۇسۇلمانلارنىڭ ئارسىغا چۆكۈشكە يول ھازىرلاش ئۈچۈن، ئوغرىلىق قانىلىق يۇلاڭچىلىق ئوت قويۇش قاتارلىق ھەمە ئىشلارنى ۋاسىتە قىلىشنى پىلان قىلغان. بۇ ئىشلارنىڭ ئالدىنى ئارقاقلىق ئەشۇقاتىدىن ھەتتا ئۇنى مەخسۇسلەردىمۇ ئەشۇق قىلدۇرغانلىقىدىن ئۇلارنىڭ مۇشۇنداق ئىشنى قىلىدىغانلىقى ئەينەن چىقىپ ئۇرىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئۇز خاسلىقىسىڭ ئۇز ئەمەلى پىلان ئىشلەش سۈزلىرىمۇ ئىپادىلەيدۇ.

2003-يىلى 12-ئاينىڭ 11-كۈنى، قاشاق چوڭ ئەترىتىنىڭ ***

ياللانما خادىمى ئۇزىنىڭ ماك چاپچاپ كەتكەنلىكى ئۈنى ئۇلار قىلمىلىقى ئەلەپ قىلغاندا ئۇنىڭ +++ بېرىلىق ئۇنۇنىسى ئۇنىڭدىن نېمىشقا چاپچاپ قالغانلىقىنى سورىغاندا ئۇ ئەترىتىكى ۋە ياشقىلارنى ھەمە بىزا ياردىمىنا ئۇلگەنلىكىنى سۆزلەپ «ۋېتنامدىن قېچىپ كۆشىگە ئۇلۇنىكەن كۈندىن بولىنا ئۇز خىرەسلىرىنى قىلىپ، كېچىسى +++ بېرىنىڭ يەنجۈيىنى ۋە بىزا مىسكىلىرى سلەر ئۇقتۇلۇق مەھەللىلەرگە بېرىپ ئۇشۇنۇتۇق چوڭ ئەكشۈرۈش ئېلىپ بارىمىز، ئەزىدە بالىلاردىن ئۇيغۇلىق ئىشلارنىسى چىقىرىپ قويۇپ ئۇيغۇرى بىراقنا ئەمىسى مۇنىۋ مەھەللىدە يۇلۇشى مۇمكىن دەپ قويۇپ كۆمىلىق ئۇيغۇرى ئاختۇرىسىز» دېگەن ھەمدە ئۇرغۇن ئۇنۇم ھاسىل قىلمالمىسى ئېيتقان. ۋاقىت ۋە مۇھىت مەھەتتىن ئەكشۈرۈپ كۆرگەندە ، بۇ ھادىسلەر جىيا چىگلىق قالتىپ كېتىپ ئۇرۇمچىدە يەنە ئېچىلىپ بۇ پىكىرلەر كەلا جاھانەتچىلىككە كەلا ئارقىلىپ بولاماندىن كېيىن يۇز بەرىدى. بۇ يەرلەردە يۇنىڭدىن يۇرۇن بۇنداق ھادىسلەر ئاساسەن يۇز بەرمىگەن.

(داۋامى 8-بەتتە)

بەرگەدىنى ئۇنداق بىرلا ۋاقىت ئىچىدە، ئۇر بەرمىگەن ۋىنگە ئۇرۇلۇشقا بولمايدۇكى، بۇنى ئەل جامائىسى ئەڭ ئېنىق كۆرۈۋالغان. ئاخىر كومپارتىيە تارىخىدا ئۇلۇغ ئىنقىلابلار بىلەن بىللە، يەنە بىر قانچە قېتىم ئىچكى ئۇرۇشلار ئېلىپ بېرىلغان ئىدى. ئەمما ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى ھازىرقى ئەھۋالغا ئوخشىمايدۇ. ھازىر ئەل ئىچىدە ھېچقانداق ئۇرۇش يوق، ئەل ئىچىدىكى ھەرقانداق ئىختىلاپ ۋە زىددىيەتلەر ئەل ئىچىدىكى ئىختىلاپ ۋە زىددىيەتلەر ئەمەس، بەلكى ئەل بىلەن دۈشمەن ئوتتۇرىسىدىكى ئىختىلاپ ۋە زىددىيەتلەردۇر. ئەل ئىچىدە ھازىر

بسم الله الرحمن الرحيم

كاپىرلارنىڭ قەلبىدە يوشۇرغىنى ئەمەللىرىدىن ئاشكارلانماقتا!

خەلىقلىكنى سۆلتان، پاشپاناھ ۋە خەۋپسىزلىكنىڭ كاپالەتچىسى قىلغان الله تا ھەممىدىن بولسۇن. تۆشۈ مۇبارەك ھەدىسنى ئېيتقان پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد (س ئە ۋ) گە ، ئۇ كىشىنىڭ ئائىلىسىگە ۋە ئەسھابلىرىغا دۇرۇت ۋە سالاملارنى بولايمىز. «سىزلەر مېنىڭ سۈننىتىمنى ۋە مەندىن كېيىن توغرا يولدا بولۇڭلار، ھىدايەت تاپقان خەلىقلەرنىڭ ئۇلىمالىرىغا ئەگىشىڭلار، خەلىقلەرنىڭ ئۇلىمالىرى بىلەن مەھكەم چىڭ تۇتۇڭلار! ۋە سۆزنىتىمگىمۇ، خەلىقلەرنىڭ ئۇلىمالىرى بىلەنمۇ ئېغىز چىقىرىڭلار بىلەن مەھكەم چىڭ تۇتۇڭلار!» دېگەن ھەدىسى شەرىپىنى ئاڭلىغان ئۇلىمالار بىلەن بىللە ئۇلارغا ئەگىشىپ ئۇلارنىڭ ئىزىدىن مېڭىپ ھىدايەت تاپقان مۇسۇلمانلار!

مۇئمىن كىشى الله تائالانىڭ { انما المئمنون اخوة * } «مۇئمىنلەر ھەقىقەتەن قېرىنداش» دېگەن خىتابىنى، ۋە رەسۇلىلاھ (س ئە ۋ) نىڭ « مۇسۇلمان مۇسۇلماننىڭ قېرىندىشى؛ ئۇ قېرىندىشىغا زۇلۇم قىلمايدۇ؛ ئۇنىڭ زۇلۇم قىلىنىشىغا قارap تۇرمايدۇ ۋە ئەستەيدىل» دېگەن سۆزىنى ئېسىدىن ئەتىنى چىقارمايدىغانلىقى ھەممىزگە ئېنىق. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئەجنبىي دىيارىمىز شەرقى تۈركىستاندىكى مۇسۇلمانلار تۈزلىرىنىڭ دۆنيادىكى باشقا مۇسۇلمانلارغا ھېچقانداق ئالاقىسى بولمۇقتەك، بۇنۇن جاھاندىكى مۇسۇلمانلارنىڭ خەۋىنى. ئەپسۇسكى قورقۇنچلۇقتا قىلچىلىك شېھە يوقۇرۇش ئېيانقا تۇرسۇن، ئەكسىچە ھەقىقەت بولىدا ۋايات بولغان بۇ قېرىنداشلىرى ھەقتىدە بۇيۇك رەھبىرىگە دۇنيا قىلىپ ئۇلارغا رەھمەت تىلەپمۇ قويمىدى. بۇنداق دېمەك كېرەكمۇ؟ ئېيانقا تۇرسۇن، ئەكسىچە مۇسۇلمانلار « بىز قاشقى دۆلەت مۇسۇلمانلار ۋەزىپىسىدىن خەۋەرسىز تۇرساق» دېمىشى مۇمكىن. بۇ سۆزلىرىنىڭمۇ رىئاللىقى بار. چۈنكى مۇسۇلمانلارنىڭ ئىسلامىي خەلىقلىك ھاكىمىيتىگە قايتىدىن تىگە بولۇپ قالماسلىقلىرى ئۈچۈن، ب د ت كاپىرلىرىنىڭ بىرلىكىپ قوللىنىپ كەلگەن «مۇسۇلمانلار ئالاقىلىرىنى ھەرىكەتلەرمىلمە ئۈزۈش سىياسىتى» مۇسۇلمانلارنىڭ دۇنيا سىياسەتلىرىدىن بۇ قەدەر ھەپلەتتە قېلىشىغا ئاساسى سەۋەب بولماقتا. ئەپسۇسكى ئۇلار ئالاقىلىرىنى ھەرىكەتلەرمىلمە ئۈزۈش سىياسىتى» مۇسۇلمانلارنىڭ دۇنيا سىياسەتلىرىدىن بۇ قەدەر ھەپلەتتە قېلىشىغا ئاساسى سەۋەب بولماقتا. لېكىن الله تىلەك خىتابى ۋە رەسۇللاھنىڭ ھاياتلىرى بولى قەتتى شۇنى ئىسپاتلايدۇكى، جاھاندىكى ھەر بىر مۇسۇلمانىنىڭ خەلقارادا بۇز بېرىۋاتقان مۇسۇلمانلار ھاياتىغا مۇناسۇەتلىك ھەر-قايسى سىياسىي خەۋەر، ۋاقىئە، ھادىسىلەردىن خەۋەردار بولۇشى ۋە بۇ خەۋەرلەر ھەقتىدە ئىسلامىي توقتىشنەزەردە تۇرۇپ ئەھلى ئېلىپ بېرىشى ئۈچۈن بارچە ئىمكانىيەتلەرنى سەرىپ قىلىشى پەرز ئەينىدۇر.

كاپىرلارنىڭ مۇسۇلمانلار ئالاقىلىرىنى ئۈزۈش سىياسىتى؛ 1924-يىلدىن بېرى مۇسۇلمانلارنىڭ ئىسلامىي خەلىقلىك ھاكىمىيتى يېقىنلىتىلگەنىدىن تارتىپ ئىزچىل داۋاملىشىۋاتقان بولۇپ، ئۇلارنىڭ مالىدۇنياغا بولغان ئاچكۆزلىكى، بۇ رەزىل سىياسىتىنىڭ 80 يىللارنىڭ ئالدى-كەينىدە شەكىل جەھەتتىن بېكار قىلىنىشىغا ئۇرمتكىلىك رول ئويناغان بولسىمۇ، لېكىن كاپىرلارنىڭ ئەشەددىي قورقۇنچىسى بولغان ئىسلامي خەلىقلىك ھاكىمىتى، ئۇلارنىڭ بۇ سىياسەتلىرىنىڭ ماھىيەت جەھەتتىن ئىزچىل تەدبىقلىنىشىغا سەۋەب بولماقتا. ھەممە بۇگۈنكى دۇنيادىكى ئىسلامي ئويغىنىش ھەرىكەتلىرىنىڭ كۈنسېرى كۈچىيىشىگە ئەگىشىپ كاپىرلار بۇ تەدبىرىنى تېخىمۇ كۈچەيتىشەكتە. شۇ سەۋەبتىن مۇسۇلمانلارنىڭ ئىتتىپاقىدا، رادىئو، تېلېۋىزور، گېزىت-ژورنال .....قاتارلىق بۇنداق ئالاقە ۋاستىلەرىدىن، خەلقارادىكى مۇسۇلمانلار ۋەزىيەتلىرىنىڭ ھەقىقى ئەھۋالىدىن خەۋەردار بولىشى مۇمكىن ئەمەس.بۇنداق دېگەنلىك بۇ ۋاستىلەردىن پايدىلانمالىق دېگەنلىك ئەمەس. مۇسۇلمانلارنىڭ خەۋەردار بولۇشىغا يەقەت دۇنيادىكى كۈندىلىك بۇز بېرىۋاتقان سىياسىي ھادىسىلەرنىڭ ئىچىدىكى بەزى پىلانلىرى بەنى كاپىرلارنىڭ ئاشكارلىشى زۆرۈر بولۇپ قالغان، ئاشكارلىسا ئۇلارنىڭ ئىچكى سىياسەتلىرىگە كۆپ پايدىسى بولىدىغان، ئاشكارلاشنا ھەقلىتى بوشۇرۇلۇپ، مەنالىرىغا بولسا چوڭقۇر سوتسىيالىزمچە تەبىر بېرىلگەن بىر قىسىملىرىدۇر خالاس. بۇنى مۇسۇلمانلار ئاساسەن سىزىپ يەتتى. مەسىلەن، خامىس مۇجاھىدلىرىنىڭ پەلەستىن مىللى ھۆكۈمىتى سايلىمىغا قاتنىشىشتىكى ھارامىلىق توغرىلىق تارقاتقان بايانىتىنى، جوگگو كومىتىتلىرى ئۇزلىرىنىڭ ئىچكى سىياسىتىگە ماس ھالدا ئۆزگەرتىپ، «خامىس پەلەستىن مىللى ھۆكۈمىتى سايلىمىغا قاتنىشىشتىكى ھارامىلىق توغرىلىق تارقاتقان بايانىتىنى، جوگگو كومىتىتلىرى ئۇزلىرىنىڭ ئىچكى سىياسىتىگە ماس ھالدا ئۆزگەرتىپ، «خامىس پەلەستىن مىللى ھۆكۈمىتى سايلىمىغا قاتنىشىشمىغان بولدى» دەپ خەۋەر بەردى. ۋە يەنە بۇ قېتىم يەنى 5-يانۋار ئاخىرىسى روسىيە كاپىرلىرى قىرغىزىستاندىكى ئىسلامي ئۈممەتنىڭ تومۇرىنى ئۈزۈپ بېقىش مەخسىتىدە، قىرغىزىستان رەھبەرلىرىگە «قىرغىزىستاندا ھەربى بازا قۇرۇش» توغرىلىق تەكلىپ بەرگەنتى. لېكىن قىرغىزىستاندىكى ئىسلامي ئۈممەتنىڭ تومۇرىنى ئۈزۈپ بېقىش مەخسىتىدە، قىرغىزىستان رەھبەرلىرىگە «قىرغىزىستاندا ھەربى بازا قۇرۇش» توغرىلىق تەكلىپ بەرگەنتى. لېكىن قىرغىزىستان رەھبەرلىرى بۇ تەكلىپكە بىردەر ئىنكاس بىلدۈرمىگەن بولسىمۇ، جوگگو كومىتىت كاپىرلىرى دەرھال بۇ خەۋەرنى ئۇزلىرىنىڭ ھازىر ئىلىپ بېرىۋاتقان «خەلقارادىكى نويورىنى ئۆز پۇقرالىرىغا پەش قىلىپ، قۇرۇق تېرە تاراختىتىش سىياسىتى»گە ماس ھالدا « قىرغىزىستان رەھبەرلىرى جوگگو ۋە روسىيەنى قىرغىزىستاندا ھەربى بازا قۇرۇشقا تەكلىپ قىلدى» دەپ ئۆزگەرتىپ خەۋەر بەردى. ھەممە بۇنىڭدىن باشقا، كاپىرلارنىڭ ئاشكارلىشى زۆرۈر بولۇپ قالغان، ئاشكارلىسا ئۇلارنىڭ ئىچكى سىياسەتلىرىگە كۆپ پايدىسى بولىدىغان، سىياسىي ھادىسىلەرنىڭ ئىچىدىكى بەزى پىلانلىرى بەنى كاپىرلارنىڭ ئاشكارلىشى زۆرۈر بولۇپ قالغان، ئاشكارلىسا ئۇلارنىڭ ئىچكى سىياسەتلىرىگە كۆپ پايدىسى بولىدىغان، ئاشكارلاشنا ھەقلىتى بوشۇرۇلۇپ، مەنالىرىغا بولسا چوڭقۇر سوتسىيالىزمچە تەبىر بېرىلگەن بىر قىسىملىرىدۇر خالاس. بۇنى مۇسۇلمانلار ئاساسەن سىزىپ يەتتى. مەسىلەن، خامىس مۇجاھىدلىرىنىڭ پەلەستىن مىللى ھۆكۈمىتى سايلىمىغا قاتنىشىشتىكى ھارامىلىق توغرىلىق تارقاتقان بايانىتىنى، جوگگو كومىتىتلىرى ئۇزلىرىنىڭ ئىچكى سىياسىتىگە ماس ھالدا ئۆزگەرتىپ، «خامىس پەلەستىن مىللى ھۆكۈمىتى سايلىمىغا قاتنىشىشمىغان بولدى» دەپ خەۋەر بەردى. ۋە يەنە بۇ قېتىم يەنى 5-يانۋار ئاخىرىسى روسىيە كاپىرلىرى

شاگىخەي ھەمكارلىق تەشكىلاتى ۋە رۇسىيە باشچىلىغىدىكى مۇستەقىل دۆلەتلەر بىرلەشمىسى دەۋرىدىكى تەشكىلاتقا ئەزا. بۇ تەشكىلات ئوتتۇرا ئاسىيادىكى مۇسۇلمان رايونلارنى ئىسلامى خەلىفىلىك ھاكىمىيىتىنىڭ قايتىدىن تىكلىنىپ قىلىشتىك ئالدىنى ئېلىش مەخسىتىدە، بۇ رايونلاردىكى ئىسلامىي ھەرىكەتلەرگە زەربە بېرىش ئۈچۈن، بىرلەشكەن دۆلەتلەر كاپىرلىرىنىڭ قۇرۇپ بەرگەن توزاقلىرىدۇر. ئەمدى ئەسلى گەپىمىزگە كەلسەك، قانخور كەرىموق بۇ تەشكىلاتقا تېلىفون بېرىپ، ئۇنىڭ بىلەن بۇ ياۋۇز كاپىرلارنىڭ قانلىق ماخسىتىنى سازلاۋېر بولۇپ، ھەمدە ئۆزىنىڭ قەدىمىي قانداق ئېلىش ھەققىدىمۇ كاتتا تەدبىرگە ئېرىشتى. بۇ كاتتا تەدبىرنىڭ نېمىلىكىنى ئۇنىڭ قىلغان تېلىفون سۆھبىتىدىن ئېنىق بىلىۋالالايمىز. ئۇ تېلىفوندا ئۇنىڭ ئىلايىسىنى تۇرۇشلۇق بارلىق خەلقارا ئاخبارات خادىملىرىنى ئەنجان ۋىلايىتىنى قوغلاپ چىقاردى. بەزىلىرىنى تۇرمىگە تاشلىدى. تۇرۇپتۇ. يەنى 13-ماي كەچتىن باشلاپ ئەنجان ۋىلايىتىدە تۇرۇشلۇق بارلىق خەلقارا ئاخبارات خادىملىرىنى ئەنجان ۋىلايىتى قاتتىق مۇھاسىرىگە ئېلىپ سىرتتىن ھېچقاندەك ئادەمنى كىرگۈزىدى ۋە ھېچقاندەك ئادەمنىڭ سىرتقا چىقىشىغا رۇخسەت بەرمىدى. ھەمدە ئۇزۇنغىچە ئەنجان ۋىلايىتىن

تۇرسا» دېگەندەك قارىشلار بىلەن تارتا ئىشەتمەگەندەك يوزتىسىدە بولۇپ كەلگەن ئىدى. مانا ئەمدى تۇمەتنىڭ شۇ ئەرسە ئايدىڭ بولدىكى كەرىموفنىڭ كۆفرى ھاكىمىيتى، تۇز ئىشى دەۋا قىلىپ كوچىغا چىققان تىنچ نامايىشچى مۇسۇلمانلاردىن، سىگلاپ تاممىق قىرغىن قىلغانلىقىنى بويىنغا ئېلىشى ئۇياقتا تۇرسۇن، ئەكسىچە پۈتۈن جاھان جامائەتچىلىكىگە «بىز نامايىشچى ئامىنى ئەمەس، تىررورچىلارنى ئوقتا تۇنتۇق» دەپ جار سېلىشى، جوگجۇ، روسىيە، ئامېرىكا، ئەنگلىيە ۋە فرانسىيە قاتارلىق ب د ت ئەزالىرىنىڭ بىرلىشىپ بوقتىشماقچى بولۇشقان «زوراۋان تىررورچىلارنىڭ» كىملەر ئىكەنلىگىنى ئاشكارلاپ بەردى. ھەمدە تۇزلىرىنى « دۇنيا تىنچلىغىنى قوغدىغۇچى، ھەلقىنىڭ جانىجان مەنپەئەتىگە كېپىللىك قىلغۇچى» دەپ ئاتىۋالغان جوگجۇ كومىنست كاپىرلىرىنىڭ بۇ زوراۋان، قانخور كەرىموفنى قاتتىق ئالقىشلاپ، قىزىل پايتاداز سېلىپ قارشى ئېلىشى، كاپىر كومىنستلارنىڭ قەلبىدە بوشۇرۇپ كەلگەن «دەۋاتچى بوقالسا، ئىسلام بوقلىدۇ؛ ئىسلام بوقالسا، دۇنيا تىنچ بولىدۇ» دېگەنلەر ئەڭ ئاخىرقى رەزىل مەخسەتلىرىنمۇ ئايدىڭلاشتۇرۇپ بەردى. ۋە ھەم يەنە كاپىرلارنىڭ جاللات كەرىموق ئارقىلىق ئېلىپ بارغان بۇ قېتىمقى قىرغىنچىلىقى.- قاچانكى تۇمەتتە تۇز ئىسلامنى تېنىق چۈشىنىپ يېتىشى بىلەن، كۆفرى تۇزۇملىرىنىڭ بۇزۇق، ۋەھشىلىكى ئاشكارا بولسا، بۇنىڭ بىلەن تۇمەتنىڭ تۇزلىرىگە يەنە داۋاملىق ئەگىشىشتىن كاپىرلارنىڭ تۇمىدى تۇزۇلسە، ئەنە شۇ چاغدا كاپىرلار ساختا ئىقايلىرىنى تۇز قوللىرى بىلەن يىرتىپ تاشلاپ ، مانا بۈگۈنكىدەك باۋۇز ئەيتى-بەشىرسى ئاشكارلىنىدىغانلىقى تەبەككۇرلۇك قېرىنداشلىرىمىزغا يەنە بىر مەرتە ئايدىڭ بولدى.

بىز بۈقىرىدا جوگجۇ كومىنست كاپىرلىرىنىڭ قانخور ئىسلام كەرىموفنى 25-مای كۈنىسى، قەدەملىرىگە قىزىل پايتاداز سېلىپ كۈتىۋالغانلىقى ھەققىدە سۆزلەپ ئۆتكەن ئىدۇق. بۇ ھەقتە كاپىرلارنىڭ بارلىق تەشۋىقات ۋاستىلىرى خەۋەر بېرىپ، «شۇنىڭ دۈنيا رەھبەرلىرى ئىچىدە قازاقىستان 17-نۆۋەتلىك توختام «مەزلاشتى» دەپ تەشۋىق قىلىشتى. بۇنداق تەشۋىقاتلارنىڭ خەلقىمىزنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ بەردى. ۋە ھەم يەنە كاپىرلارنىڭ جاللات كەرىموق ت

بسم الله الرحمن الرحيم

ئىسلامغا دەئوەت قىلغۇچىنىڭ سۈپىتى ۋە مەجبۇرىيەتلىرى

حزب التحرير

ئاللە بارلىق مەخلۇقاتلارنى يوق يەردىن يەيدا قىلدى. بۇ نىئمەت بولۇپ بارلىق ئىنسانلار ھەممىسى ئېيتىش كېرەك. بارلىق ئىنسانلار ئىچىدىن پەقەت مۇسۇلمانلارغا ئىسلامنى نىئمەت قىلىپ بەردى. شۇڭا بارلىق مۇسۇلمانلار ھەممىسى ئېيتىش كېرەك. ئاشۇ مۇسۇلمانلار ئىچىدىن يەر قىسىم كىشىلەرگە دەئوەتنى نىئمەت قىلىپ بەردى. شۇنىڭ ئۈچۈن بارلىق دەئوەتچىلەر ئاللە قا تۆۋ قىلىشى ھەممىسى ئېيتىشى كېرەك.

ئاللە ئىنسانى بارچە مەخلۇقاتلاردىن ئەقىلىق پارىمىتىكى سەۋەپ، ئىلاھى ئەقىلەرنى قوبۇل قىلىشقا ئەيارلىشى ئىدى. ئاللە ئەقىلنى شەرىئەتكە ئەكلىپ قىلىشنىڭ شەرتى قىلدى ۋە بۇ ئەكلىپنى ئىدراك قىلالايدىغان ۋە بۇ ئەكلىپكە بويسۇنالايدىغان قىلدى. ئەقىلنىڭ تۆرىنى ئەزىزلىشى، تۆزنگە ۋە ئىقتىدارىغا ئىشەنچى بولسىغان بولسا، ئەكلىپنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان بولاتتى. شۇنداقلا شەرىئەت ئەكلىپسىز ئاللە قا بويسۇنۇپ ئىبادەت قىلۇاتقان كائىنات قىلىمىغا تۆزىنى كىرگۈزۈپئەتتى. ئاللە تائالا ئەقىلنى ۋە ئۇنىڭ ئىقتىدارىنى باراتتى. ئەقىلنىڭ شەرىئەت ئەكلىپىنى قوبۇل قىلىشىنى ھالىدى. بۇ ئەقىلنى شەرىئەت ئەكلىپىدىن ئىبارەت بۇ بۆكتى ئۆتىرەئەيدىغان قىلدى. قاچانكى ھەق ئەكلىپنى قوبۇل قىلسىپ قانۇن ئاساسىدا ياشىسا، مەخلۇقاتلار ئوپى تارتسىدا ئەق سۇ مەخلۇقات ھېلىشدۇ. ئەگەر بۇنىڭغا زىت ھەرىكەت قىلسا، بۇنىڭ ئىچىدىن چىقىپ كېتىدۇ ۋە تازايغا دۇچار بولىدۇ.

ئاللە تائالا بارچە مەخلۇقاتلاردىن ئىنسانلارنى پەرقلىق قىلدى. ئىنسانلاردىن مۇسۇلمانلارنى پەرقلىق قىلدى. بارچە ئەرسىلەرنى ئىنسانلارغا بويسۇندۇرۇپ بەردى. كائىناتنا كاپىردىن باشقا ئەرسىلەر ھەق ئاساسىدا بۇرىدۇ. بۇ ھەقتە ئاللە تائالا مۇنداق دەيدۇ. ﴿يا ايها الذين امنوا انما المشركون نجس *﴾ «ئى مۇئمىنلەر! مۇشرىكلار (ئاللە نى ئىنكار قىلغانلىقلىرى ۋە تۆلارنىڭ ئېتىقادى بۇزۇق بولغانلىقلىرى ئۈچۈن) پەقەت نىجىستۇر» (9.28) ئاللە ئىنسانلار ۋە جانلىقلار جانلىنىڭ تۆرىنى ئەك بۇقىرى قىلدى. پەيغەمبەر ۋە رەسۇلىلەردىن ، مۇسۇلمانلاردىن ـ پەيغەمبەرلەرنى يەزى پەيغەمبەرلەردىن، يەزى مۇسۇلمانلارنى يەزى مۇسۇلمانلاردىن ئۈستۈن قىلدى. ئاللە تائالا مۇنداق دەيدۇ. ﴿لا يستوى منكم من انفق من قبل الفتح وقاتل أولئك اعظم درجة من الذين انفقوا من بعد وقاتلوا وكلا﴾ «رەسۇلدىن مەككە فەتھى قىلىشتىن ئىلگىرى پۇل، مال سەرىپ قىلغانلار ۋە ئۇرۇشلاش يولىدا جېنىنى پىرلىكتە تۆرۈپ ئۇرۇشقانلار، (مەككە فەتھى قىلىنغاندىن كېيىن پۇل،مال) ئەقىقە قىلغانلار ۋە ئۇرۇشقا قاتناشقانلار (يەر ـ يەرلىرى) يولىدا باراۋەر ئەمەس. ئەنە شۇلارنىڭ دەرىجىسى مەككە فەتھى قىلىنغاندىن كېيىنكىلەرنىڭ دەرىجىسىدىن چوڭدۇر» (سۈرە ھەدىد 10- ئايەت) ھەمدە ئاخىرەتتىكى دەرىجىلىرىنىڭ پەرقلىق بولىدىغانلىقىغا توغرىسىدا ئايەتلەر ۋە ھەدىسلەر كەلدى. ئەبۇ ھۇرەيرەدىن رىۋايەت قىلىنىشچە رەسۇلىلاھ مۇنداق دېگەن. « جەننەتتە يۈز دەرىجە بولۇپ، ئاللە تائالا بۇلارنى ئاللە يولىدا جىھاد قىلغۇچىلارغا ۋەدە قىلدى. ھەر ئىككى دەرىجىنىڭ ئوتتۇرىسى ئاسمان- زېمىننىڭ ئوتتۇرىسىغا باراۋەر كېلىدۇ. ئەگەر سىلەر ئاللە تىن سورىساڭلار فىردەۋىستى سورىغىلار. ھەقەتەن فىردەۋىس جەننەتلەرنىڭ ئەڭ ئۈستى ۋە بۈكسىكىدۇر. مەن ئۇنىڭ ئۈستىدە ئاللە نىڭ ئەرشىنى كۆرگەن» (بۇ خارى، تىرمىزى).

شەيئىلەردىكى پەرقلىق بولسا ئاللە نىڭ مەخلۇقاتلىكى مۇئتىزىم قانۇنى ئىكەن. ئۇنداقتا مۇسۇلمان جەننەتلەردىكى دەرىجىلەردە ئۆرلەپ، فىردەۋىسكە كىرىش يولىدا ئاللە نىڭ ئەرشىگە يېقىنلىشىش ئۈچۈن ئاللە قا ئىتائەت قىلىشدىغان ئەمەلەرگە دەئوەت قىلىشدى. ماۋا بۇ يېقىنلىق ـ شۇ يېقىنلىققا ئېرىشكەنگە ھېرىسمەن. شۇ يېقىنلىق ئۈچۈن ئېچىل بارچە ئۆزۈەتلىرى يولىدا كۆرەش قىلىدىغان بارچە مۇسۇلمانلارغا تېگىشلىك بولدى. رەسۇلىلاھقا ئۆنجى قېتىم نازىل بولغان سۈرىدە بۇ يېقىنلىققا بۇيرۇلغان. ئاللە تائالا مۇنداق دەيدۇ. ﴿كلا لا تطعه واسجد واقترب* ﴾ « (بۇ فاجىر كۆزمراھلىقتىن) يانسۇن! ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلمغىن (ئاللە قا) سەجدە قىلغىن، (شۇنىڭ يولىدا ئاللە قا) يېقىنلىق ھاسىل قىلغىن. » (سۈرە ئەلەق 19-ئايەت)

پەيغەمبەرلەر ۋە ئەنجىلەرگە سالام بولسۇنكى، ئۇرنىشىڭ بارچە مەخلۇقاتلاردىن ئارتۇق بولىشى، بارچە ئىنسانلاردىن ئارتۇق بولىشى، ھەق يارىتىلغان تويلامنىڭ ئەڭ ئۈلى ۋە ئالدىنقى قاتاردىن بولىشىدىكى سەۋەپ شۈكى ـ ئۇلارنىڭ ھىدايەت تارقىتىشى، ئاللە نىڭ شەرىئىتىنى يەتكۈزىشى. ئاللە قا دەئوەت قىلىشتىن ئۆز ئۇستىگە ئېلىش يولىدا شۇغۇلالانغانلىقىدۇر. ئۇلارنىڭ بۇ ئەمەللىرى ئاللە ئەبزەل، ئاللە بۈيۈك ئەمەللەردۇر. گەرچە پەيغەمبەر ۋە ئەنجىلەر ئاللە نىڭ ۋەھىسى كەلگەنلىكى ۋە ئالالانغانلىقى يولىدا ئاللە بۈكسەك ۋە ئاللە بۈيۈك مەرتىۋىگە ئىگە بولسىمۇ، دەئوەتچى ئۇلارغا ئەگىشىپ ئۇلارنىڭ قىلغانلىرى (ئاللە قا دەئوەت قىلىش، ھىدايەت تارقىتىش، شەرىئەتنى يەتكۈزىشى) يولىدا ئۇلارغا يېقىنلىشىدۇ. دەئوەتچىنىڭ سۈزى پەيغەمبەرنىڭ سۈزىدۇر. دەئوەتچىنىڭ ئەملى پەيغەمبەرنىڭ ئەملىگە يېقىن. شۇنىڭ ئۈچۈن دەئوەتچىنىڭ سۈزى ۋە ئەملى ئاللە بۈكسەك سۈز ۋە ئاللە بۈكسەك ئەمەلدۇر. ئاللە تائالا مۇنداق دەيدۇ ﴿ومن احسن قولا ممن دعا الى الله وعمل صالحا وقال نني من المسلمين* ﴾ « ئاللە قا (ئاللە نىڭ ئەزھىدىنكە ۋە ئائىتىگە) دەئوەت قىلغان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ۋە (مەن مۇسۇلمانلاردىنمەن) دېگەن كىشىدىنمۇ ياخشى سۈزلۈك ئادەم بارمۇ؟» (سۈرە فۇسسىلەت 33-)

بارلىق دەئوەتچى ئۇرۇنىڭ ئەمەللىرى، ھەرىبىر سۈزلىرى ۋە پائالىيەتلىرىدە چىڭ تۇرۇشى شەرت. قاچانكى ھەقتە چىڭ تۇرۇشتىن ئېغىشسا، چوڭ توپلامدىكى تورنىدىن چىقىپ كېتىدۇ. ۋە زاۋالىققا يۈزلىنىدۇ.

ئا تېشۈمچى ئادەمسىمان ئالۋاستىلارغا ئالدانمايلى!

بسم الله الرحمن الرحيم

ناهايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللەنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن

ھىندونېزىيەنىڭ ئامېرىكا ھۆكۈمرانلىقىنى قوبۇل قىلىش قىيىنچىلىقى

ھىندونېزىيە ئۇزۇن مەزگىل « بۇلوپ كېلىۋاتقان قىلىش » بولى بىلەن ئۆزىنىڭ ھۆكۈمرانلىق قىلغان گوللاندىيەنىڭ ھاكىمىيەت ئاستىدا بولۇپ كەلگەن ئىدى . 2- دۇنيا ئۇرۇشىدا ياپونلار گوللاندىيىلىكلەرنى قوغلاپ چىقىرىپ ھىندونېزىيەنى ئىشغالىيەت دائىرىسىگە ئۆتكۈزۋالدى . ياپونلارنىڭ ئىشغالىيىتىدىن قۇتۇلغانلىقىنى ھېس قىلغان ياپونلارنى قوغلاپ چىقىرىشقا ئۇلاندى ۋە مىلادى 1947-يىلى مۇستەقىللىق جاكارلىدى .

ئۇلار غەرب دۆلەتلىرىنىڭ قوللىشى ۋە ياردىمى ۋاقتىدا ئامېرىكا قىستىسىدىن-كۆرسىدىن ئايرىلىپ چىققان ئامېرىكىنىڭ قۇتۇرتىشى بىلەن مەرھەتكە ئېلىگەن ئىدى . لېكىن ھىندونېزىيەنىڭ بۇ خىل مۇستەقىللىقى ئەمەلىيەتتە ساختا مۇستەقىللىق ھېرىكتىن ئىدى . چۈنكى ھەربىيلىكلەر تۈپۈزى . خوشۇسەن ئامېرىكىنىڭ تۈپۈزى گوللاندىيە ۋە ياپونىيە ئىشغالىيىتىنىڭ ئورنىنى ئالغان ئىدى . گەرچە ئۇ مەلۇم دەرىجىدىكى قانائەت قىلغۇچى تۈپۈز بولسىمۇ .

بىخارتۇ گەرچە ئامېرىكا بىلەن ماسلىشىپ سىياسەت يۈرگۈزگەن بولسىمۇ . ئامېرىكا گېنېرال سۇخارتونىڭ ئۇنىشقا قارشى ئىنقىلاب قوزغىشىغا ماسلاشتى . چۈنكى دۆلەت ھۆكۈمەتسىزلىك (يەنى قالايمىقان) ھالەتتە بولۇپ . خومۇنىستىك پارتىيە تۈپۈزى ئۇنىشقا ئۆنىيىن ئېشۇاتقان ئىدى . ئامېرىكا ئۆز تۈپۈزىنى تىكلەش ئۈچۈن سۇخارتونىڭ دۆلەت ئېچىدە دېكتاتورىيە ئاساسىدا ھوقۇق يۈرگۈزۈپ ھۆكۈمەتسىزلىكنى تەرتىپكە سېلىشى ۋە ھىندونېزىيەدىكى خومۇنىستىك پارتىيەنى تازىلىشى بەدىلىگە ئۇنىڭ بىلەن ھەمكارلاشتى . ئۇنداقلا ئامېرىكا ئۇنىڭ مىلادى 1975-يىلى شەرقى تىمورنى قوشۇۋېلىشىگە يار-ەم بەردى . بۇنىڭ دەللىلى ئۇنى ئۆز دۆلىتىگە قوشۇۋېلىش ئارزۇسىنى ۋاقتىنچە ئىپادىلىمىگەنلىكىدە كۆرۈنەتتى . ئامېرىكا ئىنسانلىرى زوشۇنى قورە ۋە تائىقى ئىشلار مېنىستىرى (دۆلەت ئىشلىرى ئاتىپى) قىلىپ بەلگىلىگەن . چۈنكى ئەينى ۋاقىتتىكى ئامېرىكىنىڭ مەنپەئىتى شەرقى تىمورنى ھىندونېزىيەگە قوشۇۋېتىش ئۇنىڭغا قارىغان ئىدى . گەمما ھازىر ئامېرىكا ئۆز مەنپەئىتىنى يالغۇز شەرقى تىمورنى ھىندونېزىيەدىن ئايرىۋېتىشلا دەپ قارىمايدۇ . بەلكى ھىندونېزىيەنى ھۆكۈمرانلىق قىلىش ئاساسىغا چۈشۈرۈپ ئەجىز . ئاجىز كېچىك دۆلەتلەرگە بۆلۈۋېتىشنى دەپ قارايدۇ .

سۇخارتونىڭ چېرىكلىكى خەلىقە ئېلىپ بېرىلدى ۋە ئامېرىكىنىڭ سىياسىتى يۈرگۈزۈشكە قادىر بولالمىدى . ئامېرىكا ئۇنى ۋەزىپىدىن بوشىتىشى مەجبۇر قىلدى . ۋە چېرىكلەشتۈرۈلگەن پۇل قىلدى . ئۇنىڭدىن 1997-يىلى ھىندونېزىيە روبىيىسى بىر دوللارلىق تالدىكى ئايرىۋىلىش نىسبىتى 100/80 پىرسەنتىگە چۈشۈپ قالغان ئىقتىسادى كىرىزىس شەكىللەندۈردى . ئۇنىڭدىن قارشى ئېچىكى قالايمىقانچىلىق قوزغاپ ئۇنى ئورنىدىن چۈشۈردى . ھەبىبىي ۋاقتىچە شەكىلدە دۆلەت رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىدى . ئۇنىڭدىن كېيىن ئابدۇراھمان ۋاھىد رۇخسەتلۇققا ئايلاندى . ئۇ ئۆزىدىن ئىلگىرىكىلەردىنمۇ بەكرەك ئامېرىكىنىڭ قول چوماقچىسى ئىدى . ئۇزۇنگە ئامېرىكىنىڭ ئىلگىرىكى تاشقى ئىشلار مېنىستىرى ئېيىنگىرنى باش مەسلىھەتچى قىلىپ تەيىنلىدى. ئامېرىكىغا ئۇنىڭ تاجىزلىقى ۋە ئۆز سىياسىتىنى يۈرگۈزۈشكە قادىر ئەمەسلىكى بىلىنگەن ۋاقىتتا ئامېرىكا ئۇنىمۇ ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇشنى قارار قىلدى . ئېيىنگىرنىڭ باش مەسلىھەتچى قىلىپ تەيىنلىنىشى ئۇنىڭغا مەنپەئەت قىلمىدى . ئامېرىكا ئۇنىڭ چېرىكلىكىنى ئېچىپ تاشلاپ . ئۇنىڭغا قارشى ئېچىكى قالايمىقانچىلىق قوزغىدى . ئارمىيە قوماندانى ۋە ئىچكى ئىشلار خەۋپسىزلىك قوماندانى ئۇنىڭدىن ۋاز كەچتى . پارتىيەلەر شۇنداقلا پارلامىنت ئەزالىرىمۇ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرىدى . (ئۇنىڭ) رەسمى شەكىلدە (يەنى قانۇنى تۈستە) ھاكىمىيەتنى ئايرىلىشى ئەمەلگە ئاشى ۋە سۇخارتونىڭ قىزى مىگاۋاتى زوشۇشلۇقىغا سايلاندى .

مانا يۇقىرقىدەك ئۇچ يىلدىن كۆز ۋاقتتا ھىندونېزىيە ئۆت رەئىسى ئامالشتۇردى .

ئابدۇراھمان ۋاھىدنى ۋەزىپىدىن ئىلگىرىتىپ مىگاۋاتىنى ئۇنىڭ ئورنىغا ئەپكەلىش ھىندونېزىيە قىيىنچىلىقلىرىغا بىر يېشىش ئۇسۇلىنى تېپىپ بېرەلمىدى . ھىندونېزىيە ھازىر مۇقىملىق يولىدا مېڭىۋاتامدۇ ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس . ھىندونېزىيەنىڭ ئاساسى قىيىنچىلىقى ھازىرمۇ مەۋجۇت . بەلكى بارغانسىرى يۇقىرى پەللىگە ئۆرلەۋاتىدۇ . ھىندونېزىيەنىڭ يەنە بىر قىيىنچىلىقى بولسا ئامېرىكىنىڭ ئۇنىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىۋېلىشى . ھاكىملىرىنىڭ ئامېرىكا ئۈچۈن غالچا ئويناپ قېلىشىدۇر .

ئامېرىكا ھازىر ھاكىملارغا ئۇزۇنگە يېقىشى مەقسەتىدە چەكلەنمىگەن بەلكى كۆزىنى ئۇزۇن يىلدىن بۇيانقى ئالاقە باغلىشى ئىشلىرىنى قىلىۋاتىدۇ . ئامېرىكا ئاشقى ئىشلار مېنىستىرى پاۋىل مىلادى 11-20-7-ئاينىڭ 30-كۈنى (ھۇشەنبە) ئۇنىستراتىيەدە توچوقا - بىر ھىندونېزىيە ئارمىيەسى يىلدىن ئالاقە ئۇرنىتىشى خالايمىز » دېدى . لېكىن بۇ ئىستان ھوقۇقنا ئارىلىشىش دائىرىسىدىلا ئەمەس . ئۇ ئارمىيەنى 1999-يىلى شەرقى تىمورنىڭ ئايرىلىش ھەرىكىتىنى باستۇرۇشتا ھەددىدىن ئاشىق دەپ قارايدۇ .

بۇ ھىندونېزىيەنىڭ 1- قېيىنچىلىقى . يەنى ئامېرىكىنىڭ ئۇنى باشقۇرۇشىدىن يەنى ئۇرغۇن قىيىنچىلىقلار تۇغۇلىدۇ . مۇملىدىن :

1- دۆلەتنى دېموكراتلىشىش ئاساسى تىكلەش ۋە مۇسۇلمانلارنى ھاكىمىيەتتە . ئىقتىسادتا ۋە خەلىقئارالۇق ئالاقىلاردا ئىسلام نىزامىدىن پىراقلاشتۇرۇپ . مۇسۇلمانلارنى ھالال- ھارام . ياخشى — يامان . توغرا خاتالىقلاردا ئىسلامى چۈشەنچە ۋە ئۇلچەملەردىن پىرقلاشتۇرۇش ... ۋەھاكازالار .

2- بىر دۆلەتنى ئامېرىكىنىڭ تولۇق تىزگىنلىشى ۋە قىلىپلاشقان باشقۇرۇشى ئاساللاشتۇرۇدىغان . بىر- بىرى بىلەن دائىما ئۇرۇش قىلىدىغان . زىددىيەت ۋە ئۇچەنلىشىگە تولغان كېچىك دۆلەتلەرگە بۆلۈش . دۆلەت بۆلۈنسە ھەر بىر كېچىك دۆلەتنى ئامېرىكىدىن يىراقلاشتۇرۇش

سورايدىغان ئاجىز قوشۇن ۋە زەئىپ دۆلەتلەرنى مەيدانغا چىقىدۇ ، ئۇنىڭ بىلەن ئامېرىكىنىڭ ئۇلارنى تىزگىنلەپ تۇرۇشى ئاسان بولىدۇ .

3- بىر جەھەتتىن دۆلەت بايلىقىنى بۆلۈش ، يەنە بىر جەھەتتىن ئۇنىڭ ئامېرىكا شېرىكلىرىنىڭ مەسئۇلاتلىرى ئوچۇن ئىستىمال بازىرىنى كېڭەيتىش . ئامېرىكا ھېندونېزىيەنىڭ تەبىئى بايلىقلارغا ئاھايىتى باي ئىكەنلىكى ، بۇ سەۋەبلىك مۇتەئەسسىپ دۆلەتلەرنىڭ ئۇنىڭ باشقۇرۇشىغا قاتتىق ھېرىسمەن ئىكەنلىكى بىلىدۇ .

سوخارتو ۋەزىپىسىدىن بوشىتىلىپ سوتلىشىغا لايىق بولغان ئىدى ، ئابدۇراھمان ۋاھىدمۇ ۋەزىپىسىدىن بوشىتىلىپ سوتلىشىغا لايىق بولغان ئىدى ، لېكىن ئىككاۋاتنى دۆلەت رەئىسلىكىگە تەيىنلەش توغرا ئىدىمۇ ؟ ياق ، ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس

1- ئۇ ئامېرىكىنىڭ غالچىلىرىدىن بىرى ، ئۇ ھېندونېزىيە بەدىلىگە ئامېرىكىغا خىزمەت قىلىشنى ۋاھىدتىنمۇ بەكرەك ئاتىپ داۋاملا ئۇرۇنىدۇ . بۇ ئارقىلىق ئۇ ئامېرىكىنىڭ ئىشەنچىسىگە ئېرىشىشكە ھەرىكەت قىلىدۇ . ئۇنداقلا ئۇزۇندىن تىلىگىرى ۋاھىدتا بولغانلىقى ئامېرىكىنىڭ ۋەزىپىسىدىن ئېلىنۇتىشىغا ئۇرۇنغانلىقى ئوچۇن ئۇنىڭغا ھەرىكەت قىلغان

2- ئۇ بىر ئايال ئىنسان ، ئىسلام ئەقىدىسىدە ئايال ئىنسانلارنىڭ بىر بولۇشى جائىز ئەمەس ، ھەرقانداق بەزى مۇئەييەن ئاھۋال بولمىدىن چەتنەپ ئايال ئىنسانلار ئەسلىدىتىن ئەرلەرنىڭ باشچىسى ئىكەنلىكى ھاكىمىيەت ئىشلىرىغا ئارىلىشىشى جائىز ئەمەس ، ئۇنداقتا ئىسلام ئۇممىتىنىڭ ئۇنىڭ بولۇشى جايىز دەپ قارىشىدىن ، ئۇنىڭ رەئىسلىك ئورنىغا بەيئەت قىلغان پارلامېنت ئەزالىرى رەسۋالۇلا (ئەلەيھى ۋەسسەللەم) نىڭ « ئۇز ئىشىغا ئايال ئىنسانى ھۆكۈمران قىلغان قەۋم ھەرگىز نىجات تاپالمايدۇ » دېگەن سۆزىگە زىت ئىكەنلىكىنى مەيدانىنى ئەرمىلەپ ، ئۇز قارارلىرىنى قانداقمۇ قوغدىيالىسۇن ؟

ئۇلار ئابدۇراھمان ۋاھىدنى سايلىغاندا مىكاۋاتى نامزات ئىدى. ئۇلار ئىسلام ئەقىدىسىدە ئايال ئىنسانلارنىڭ ھاكىمىيەتنى ئىگەللىشىگە قىلچە يول قويمايدىغانلىقىنى ھۆججەت قىلىپ ئۇنىڭ نامزات بولۇشىغا قارشى تۇرغان . اللەتەئالا ئېيتىدۇكى .

« (ئى مۇھەممەد !) پەرۋەردىگارىڭ بىلەن قەسەمكى ، ئۇلار ئۆز ئارىسىدىكى دەۋالاشقا سېنى ھۆكۈم چىقىرىپ بېرىشقا چاقىرمىچە ، ئاندىن سېنىڭ چىقارغان ھۆكمىڭىزگە ئۇلارنىڭ دىللىرىدىكى قىلچە غۇم بولمىمۇ بوقالمىغىچە ۋە ئۇلار پۈتۈنلەي بويسۇنمۇچە ئىمان ئېيتقان بولمايدۇ » { 4-نىسا 65-ئايەت } .

ئۇنداقتا ھازىر ئۇلارنىڭ مىكاۋاتنى بۇ مۇھىم ۋەزىپىگە تەيىنلىشىگە، نېمە ئۈزۈتكە بولدى ؟ ياكى ئۇلارغا ئامېرىكىدىن ۋەھى كەلدىمۇ ؟ ھەقىقەتەن بۇ ئىش ئۇنى ئىسپاتلايدۇكى بۇ پارلامېنت ئەزالىرى ھالال - ھارامغا پەرۋا قىلمايدۇ ، ئۇنداقتا ئۇلارمۇ مۇسۇلمانلار ۋەكىلى بولۇشقا لايىق ئەمەس . اللەتەئالا ئېيتىدۇ .

« ئۇلار جاھىلىيەت دەۋرىنىڭ ھۆكمىنى تەلەپ قىلامدۇ ؟ (اللەقا) چىن ئىشەنگەن قەۋمىگە تەرىپىدە ھۆكۈمدە اللەدىنمۇ ياخشى كىم بار » { 5-مائىدە 50-ئايەت }

ئى ھېندونېزىيە مۇسۇلمانلىرى !

ئەڭ ئاساسى قېنىچىلىقنى چۈشۈنۈش بىلەن مەسىلە يېشىلىدۇ . ئۇ بولسىمۇ : ئامېرىكىنىڭ ھېندونېزىيە ھاكىمىيىتى ۋە ئىقتىسادىغا ، ئۇل ئامېرىكا ۋە ئۇنىڭدىن باشقا مۇستەملىكچى دۆلەتلەرنىڭ قوغۇلىدىغان بارلىق قېنىچىلىقلاردىن قۇتۇلۇش چارىسى بولسا : — مۇنداق مەسىلىلەرنىڭ ھۆكۈمران بولۇشىدۇر . مەزكۇر قېنىچىلىق ۋە ئۇنىڭدىن تۇغۇلىدىغان بارلىق قېنىچىلىقلاردىن قۇتۇلۇش چارىسى بولسا : ئامېرىكا ۋە ئۇنىڭدىن باشقا مۇستەملىكچى دۆلەتلەرنىڭ قول بولسىغان ھاكىمىي سايلاشتۇر. ئۇنىڭدا ئەرگى ئەرلەر تولۇق تېپىلىشى لازىم . ئۇ ئامېرىكا ۋە ئۇنىڭدىن باشقا مۇستەملىكچى دۆلەتلەرنىڭ قۇل بولمىغان ھاكىمىي سايلاشتۇر. ئۇنىڭدا ئەرگى ئەرلەر تولۇق تېپىلىشى لازىم . ئۇ ئۆزىنى خوشۇمەن ئامېرىكىنىڭ نوپۇزىنى سۇيۇرۇپ تاشلاشتا ماتانەتلىك بولۇشى ، ئۆزىدى دۆلەتلىرى ئېلىپ بارماقچى بولۇۋاتقان بۇلۇڭتۇش ياكى ئايرۇشتىش ھالەتلىرىگە قىلچە پول قويماستىن دۆلەت بىرلىكىنى قوغداشتا كەسكىن بولۇشى لازىم .

ھوقۇقنى قوغداشتا ۋە بايلىق تەقسىملەشتە بىر جامائەنى يەنە بىر جامائەدىن ئۈستۈن ئۆزمەستىن ئوخشاش ئەزمۇدە قارايدىغان دۆلەت بۇقرالىرىنىڭ ھەممە كىشىلىرىغا ئورتاق ئۆچۈل بولىدىغان ئاساستا ئادىل بولۇشى لازىم . ئومۇمەن يېقىنچىلاپ ئېيتقاندا ھەممىدىن ئاۋال ھازىرقى دەستۇر ۋە قانۇنلارنى بىكار قىلىپ ، اللەتەئالانىڭ كىتابى ۋە رەسۇلۇللانىڭ سۈننىتىدىن تۈزۈلگەن دەستۇر ۋە قانۇنلارنى دۆلەتتە تەدبىق قىلىشتا ئۇنى سايلايدىغان ئەھلى ھال ۋە ئاقسۇيەك ئەزالىرى) بىلەن بىرگە بولىشى لازىم . اللەتەئالا ئېيتىدۇ : « بارچە ھۆكۈم اللەغا خاستۇر . اللە ھەق ھۆكۈم قىلىدۇ ، اللە ھۆكۈم قىلغۇچىلارنىڭ ياخشىدۇر » { 6-ئەنئام 57-ئايەت } « ئەمەلەرگى اللە نازىل قىلغان ئايەتلەر بىلەن ھۆكۈم قىلمايدىغان ، ئۇلار كاپىرلاردۇر ... زالىملاردۇر .....پاسىقلاردۇر » { 5-مائىدە 44-،45-،47- ئايەتلەر }

ئى ھېندونېزىيە مۇسۇلمانلىرى :

ھەقىقەتەن بۇ مۇسۇلمان ھاكىمى سايلاش ھەسىلىلىرىنىڭ ئورتاق مەسئۇلىيىتى ، ئۇنداقتا دۆلەتنىڭ ئەزالىرىنىڭ بىش تارتىپ بولمايدىغان بۇرچى ۋە مەسئۇلىيىتى . ئەڭ ئەزالىرى ئالىملار ۋە خالىق ۋەكىللىرىنى ، بىنىر ئەھلى ۋە ئىسلامى پارتىيە رەسىلىرى ، ئەنئام ئاقساقاللىرى ، ئارمىيە قوماندانى ۋە ئېچىكى خەۋپسىزلىك ئوچىلىرى قوماندانى ، يەنە خالىقنى ۋەكىللىك قىلىش سۈپىتى تېپىلىدىغان بارلىق ئەشخاسلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ . بۇ ۋاجىپنى (ۋەزىپىنى) ئورۇندىشا ئالدىراشلار ۋە اللەتەئالانىڭ بۇ سۆزىدىن قورقۇشلار .

« ئەگەر بىرەرىڭ سېنىڭ تەرىپىڭدىن ھىدايەت كەلسە ، كىمكى سېنىڭ ھىدايىتىڭگە ئەگەشسە ، ئۇ ئازمايدۇ ۋە ئاخىرەتتە ئەقىلسىز (بەختسىز) بولمايدۇ . كىمكى مېنىڭ زىكرىمدىن يۈز ئۆرۈيدىكەن ، ئۇنىڭ ھاياتى تار (يەنى خاتىرجەمسىز) بولىدۇ ، قىيامەت كۈنى ئۇنى ئاجىز كور قوپۇرىمىز » { 20-تاھا 122-123-ئايەتلەر } .

ھىجرىيە تەقۋىمى بويىچە : 1422-يىلى 5-ئاينىڭ 10-كۈنى ھىزبۇتتەھرىر

مىلادىيە تەقۋىمى بويىچە : 2001-يىلى 7-ئاينىڭ 31-كۈنى (يەكشەنبە) ھېندونېزىيە

بسم الله الرحمن الرحيم

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللەنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن

ھىندونېزىيەنىڭ ئامېرىكا ھۆكۈمرانلىقىنى قوبۇل قىلىش قىينچىلىقى

ھىندونېزىيە ئۇزۇن مەزگىل « بۇلۇپ ئېدارە قىلىش » يولى بىلەن ئۇزۇنگە ھۆكۈمرانلىق قىلغان گوللاندىيەنىڭ ھاكىمىيەت ئاستىدا بولۇپ كەلگەن ئىدى . 2- دۇنيا ئۇرۇشىدا ياپونلار گوللاندىيىلىكلەرنى قوغلاپ چىقىرىپ ھىندونېزىيەنى ئىشغالىيەت دائىرىسىگە كىرگۈزۈۋالدى . ياپونلارنىڭ ئىشغالىيىتىدىن قوتۇلغاندىن بېرى ھىندونېزىيە كەلگۈسى يارىلارنى قوغلاپ چىقىرىشقا ئاتلاندى ۋەسلادى 1947-يىلى مۇستەقىللىق جاكارلىندى .

ئۇلار غەرب دۆلەتلىرىنىڭ قوتۇرتىشى ، خۇسۇسەن ئەينى ۋاقىتتا ئامېرىكا قىتئەسىدىكى كورىنىدىن ئايرىلىپ چىققان ئامېرىكىنىڭ قوتۇرتىشى بىلەن ھەرىكەتكە كەلگەن ئىدى . لېكىن ھىندونېزىيەنىڭ يۇ خىل مۇستەقىللىقى كەمىلىيەتكە ئاخىتا مۇستەقىللىق ھەرىكتى ئىدى . چۈنكى غەربىلىكلەر نويۇزى ، خۇسۇسەن ئامېرىكىنىڭ نويۇزى گوللاندىيە ۋە ياپونىيە ئىشغالىيىتىنىڭ كورىنىي ئالغان ئىدى ، گەرچە ئۇ مەلۇم دەرىجىدىكى قانائەت قىلغۇچى نويۇز بولسىمۇ .

سوخارتو گەرچە ئامېرىكا بىلەن ماسلىشىپ سىياسەت يۈرگۈزگەن بولسىمۇ ، ئامېرىكا كېنىرال سوخارتونىڭ ئۇنىڭغا قارشى ئىنقىلاب قوزغىشىدا ماسلاشتى . چۈنكى دۆلەت ھۆكۈمەتسىزلىك (يەنى قالايمىقان) ھالەتتە بولۇپ ، ھۆكۈمەتنىڭ پارتىيە نويۇزى ئۇنىڭدا ئاجىزلىغان ئىدى . ئامېرىكا ئۈز نويۇزىنى تىكلەش ئۈچۈن سوخارتونىڭ دۆلەت ئېچىدە دېكتاتورىيە ئاساسىدا موقۇق يۈرگۈزۈپ ھۆكۈمەتسىزلىكنى تەرتىپكە سېلىشى ۋە ھىندونېزىيەدىكى ھۆكۈمەتنىڭ پارتىيەنى تازلىشى بەدىلىگە ئۇنىڭ بىلەن ھەمكارلاشتى . شۇنداقلا ئامېرىكا ئۇنىڭ سلادى 1975-يىلى شەرقى تىمورنى قوشۇۋېلىشىگە يارىدەم بەردى . يۇنىڭ دەلىلى شۇكى سوخارتو ئانى ئۈز دۆلىتىگە قوشۇۋېلىپ ئۇزغىنە ۋاقىتتىن كېيىن ئامېرىكا قوشا شتاتلىرى زوشۇشى فورد ۋە تاشقى ئىشلار مېنىستىرى (دۆلەت ئىشلىرى ئاتىپى) كېسىنگېر بىلەن كۆرۈشتى . چۈنكى ئەينى ۋاقىتتىكى ئامېرىكىنىڭ مەنپەئىتى شەرقى تىمورنى ھىندونېزىيەگە قوشۇۋېلىش ئۈچۈن قورۇلغان ئىدى . گەمما ھازىر ئامېرىكا ئۈز مەنپەئىتىنى يالغۇز شەرقى تىمورنى ھىندونېزىيەدىن ئايرىۋېتىشتىلا دەپ قارىماستىن ، بەلكى ھىندونېزىيەنى ھۆكۈمرانلىق قىلىش ئاساسقا چۈشىدىغان ئاجىز ، كۆپ كىچىك دۆلەتلەرگە بۆلۈۋېتىشنى دەپ قارايدۇ .

مۇھاجىرەت ئۇچىسىدىكى خەلقئارا بولسى ۋە ئامېرىكىنىڭ سىياسىي مۇكۈزۈشىگە ئامېرىكا ئۇنى ۋەزىپىدىن بوشىتىشنى قارار قىلدى ، ۋە چېرىكەلەشكەنلىكنى پاش قىلدى . ئۇنىڭغا 1997-يىلى ھىندونېزىيە روپىيىسى بىر دوللارلىق تالدىدا ئايرىۋىلىش نىسبىتى 100/80 پىرسەنتتىكە چۈشۈپ قالغان ئىقتىسادى ئەزىس ئەكىلەندۈردى . ئۇنىڭغا قارشى ئېچىكى قالايمىقانچىلىق قوزغاپ ئۇنى ئاغدۇرۇپ چۈشۈردى . ھەيىپى ۋاقىتچە ئەكىلەپ دۆلەت رەئىسلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىدى . ئۇنىڭدىن كېيىن ئابدۇراھمان ۋاھىد زۇخىتىغۇلۇقىغا سايلاندى ، ئۇ ئۈزىدىن ئىلگىرىلەردىنلا بەگرەك ئامېرىكىنىڭ قول چۇماقچىسى ئىدى . ئۇزۇنكە ئامېرىكىنىڭ ئىلگىرىكى ئاشقى مېنىستىرى كېسىنگېرنى باش مەسلىھەتچى قىلىپ تەيىنلىدى. ئامېرىكىغا ئۇنىڭ ئاجىزلىقى ۋە ئۈز سىياسىتى بۇرگۈزۈشكە قادىر ئەمەسلىكى بىلىنگەن ۋاقىتتا ئامېرىكا ئۇنىمۇ ۋەزىپىدىن قالدۇرۇشنى قارار قىلدى . كېسىنگېرنىڭ باش مەسلەھەتچى قىلىپ تەيىنلىنىشى ئۇنىڭغا مەنپەئەت قىلمىدى . ئامېرىكا ئۇنىڭ چېرىكلىكىنى ئېچىپ تاشلاپ ، ئۇنىڭغا قارشى ئېچكى قالايمىقانچىلىق قوزغىدى . ئارمىيە قوماندانى ۋە ئېچكى ئىشلار خەۋپسىزلىك قوماندانى ئۇنىڭدىن ۋاز كەچتى . پارتىيەلەر ئىچىدىكى ئەزالىرىمۇ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرىدى . (ئۇنىڭ) رەسمى ئەگىلىدە (يەنى قانۇنى تۈزەت) ھاكىمىيەتنى ئايرىلىشى ئەمەلگە ئاشى ۋە سوخارتونىڭ قىزى مىگاۋاتى زوشۇشلۇقىغا سايلاندى .

مانا بۇقىرقىدەك ئۇزۇن يىلدىن كېيىن ۋاقىتتا ھىندونېزىيە تۇنجى رەئىسى ئالماشتۇردى .

ئابدۇراھمان ۋاھىدنى ۋەزىپىدىن ئېلىۋېتىپ مىگاۋاتىنى ئۇنىڭ ئورنىغا ئەپكەلىش ھىندونېزىيە قىينچىلىقلىرىغا بىر يېڭىش ئۇنۇملۇنى تېپىپ بەردىمۇ ، ھىندونېزىيە ھازىر مۇقىملىق يولىغا مېڭىۋاتامدۇ ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس . ھىندونېزىيەنىڭ ئاساسى قىينچىلىقى ھازىرمۇ مەۋجۇت ، يەنىكى پارلامېنتنى يۇقىرى پەللىگە ئۆرلەۋاتىدۇ . ھىندونېزىيەنىڭ يەنە بىر قىينچىلىقى بولسا ئامېرىكىنىڭ ئۇنىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىۋېلىشى ، ھاكىمىيەتنىڭ ئامېرىكا ئۈچۈن غالجا بولۇپ قېلىشىدۇر .

ئامېرىكا ھازىر قاتناشقانلىقى ئۇزۇنغا بېقىلمايدىغانلىقىنى ، يەنىكى ئارمىيەنىڭمۇ ئۇزۇن يىلدىن بۇيانقى ئالاقە باغلىنىشى ئاشكارا قىلىۋاتقۇ . ئامېرىكا تاشقى ئىشلار مېنىستىرى پاۋېل سلادى 2001-7-ئاينىڭ 30-كۈنى (دۈشەنبە) ئاۋسترالىيەدە كۆچۈقلا « بىز ھىندونېزىيە ئارمىيەسى بىلەن ئالاقە ئورنىتىشنى خالايمىز » دېدى . لېكىن بۇ ئىنسان ھوقۇقىغا ئازىلىشى دائىرىسىدىلا ئەمەس . ئۇ ئارمىيەنى 1999-يىلى شەرقى تىمورنىڭ ئايرىلىش ھەرىكىتىنى باستۇرۇشتا ھەددىدىن ئاشتى دەپ قارايدۇ .

بۇ ھىندونېزىيەنىڭ 1- قېينچىلىقى ، يەنى ئامېرىكىنىڭ ئۇنى باشقۇرۇشىدىن يەنى ئورغۇن قېينچىلىقلار ئۇغۇلىدۇ . جۈملىدىن :

1- دۆلەتنە دېسىزلىكنىڭ ئاساسىنى تىكلەش ۋە مۇسۇلمانلارنى ھاكىمىيەتنە ، ئىقتىسادتا ۋە ھەلىشتارلۇق ئالاقىلاردا ئىسلام نىزامىدىن يىراقلاشتۇرۇپ ، مۇسۇلمانلارنى ھالال- ھارام ، ياخشى- يامان ، توغرا خاتالىقلارغا ئىسلامى چوڭقۇنچە ۋە ئۇلچەملەردىن يىرغىلاشتۇرۇش ... ۋەھاكازالار .

2- بىر دۆلەتنى ئامېرىكىنىڭ تولۇق تىزگىنلىشى ۋە قىلىپلاشقان باشقۇرۇشى ئاساللاشتۇرۇدىغان ، بىر- ى بىلەن داۋاسا ئۇرۇش قىلىدىغان ، زىددىيەت ۋە ئۇچەملىكتە تولغان كىچىك دۆلەتلەرگە بۆلۈش . دۆلەت بۆلۈنۈ- ى دۆلەتنە ئامېرىكىدىن يارىدەم

سورايدىغان ئاجىز ئۇنسۇر ۋە زەڭ ... مۇئەسسەلەر مەيدانغا كېلىدۇ . ئۇنىڭ بىلەن ئامېرىكىنىڭ ئۇلارنى تىزگىنلەپ ئېلىش ئاسان بولىدۇ .

3- بىر جەھەتتىن دۇنيادىكى مۇسۇلمانلار ئۈچۈن ئىسلام ئامېرىكا شېرىكلىرىنىڭ مەسئۇلىتىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئىستىمال بۇزغۇنچىلىقى ئايلاندۇرۇش ، ئامېرىكا ھېندونېزىيەنىڭ تەبىئى بايلىقلارغا ئاھايىتى باي ئىكەنلىكىنى ، بۇ سەۋەبتىن مۇنتەزىملىكچى دۆلەتلەرنىڭ ئۇلارغا ئىگىلىك قىلىشنى ئىستەيدىغانلىقىنى ، ئەگەر ھېندونېزىيەنىڭ ئىگىلىكى بۇزۇلسا ، ئۇنىڭ ئاسىيادىكى ئىگىلىك ئورنىنىڭ ئاجىزلىشىدىغانلىقىنى

ئى مۇسۇلمانلار! ئۇلارنىڭ(كافىر كومۇنىستلارنىڭ) قەلبىدە يوشۇرغىنى بۇنىڭدىنمۇ چوڭ !

www.uyghurkitap.com

بىر ھەرىكەتنى ئەكىلەيدىكى تېرورلۇقنا قارشى تۇرۇشنى ئەڭ مۇھىم قىلىپ بەلگىلەپ ھەمكارلىشىپ كۆچەيتىپ بېرىدىكى ھەل قىلىش يولىنى ئېلىپ بېرىش قىلىشقا تېگىشلىك ئەمەسلىكىنى بىرىنچى تېرورلۇق ھەرىكىتىنىڭ تارقىلىشىغا يول قويماسلىق ئۈچۈن ئۇلارنى ئۆز ۋاقتىدا ئاجرىتىپ چىقىپ ئۇلارغا زەربە بېرىپ تېرورچىلىقنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قىلىشىمىز لازىم.» 88-بەت . ئەمما بۇلارغا زەربە بېرىش بىلەنلا تۈگىمەي بۇلۇپ جامائەت يېكۈنى ئىچىگىسى شەخسلىرى كۆرسىتىلگەندە « تۈۋەندىن چىققان ياشلار تۈرلىرىغا داغدۇغا ئېگىدەك قىلىش كېرەك، «دەپ كۆرسىتىلگەن بەرگەن، «جامائەت يېكۈنى ھازىرلانغاندىن يېكىرلىرى» قاتارلىقلىرىدە تەرىپلىنىش كۆچەيتىلگەن 58 ئاساسلىق خىزمەت مائارىپىمىز ۋە تارىخى ماسلىرىمىز لىسىرىم، ماۋزۇدۇك قىلىدىسى، دېگەن شۇنداقلىقى تەرىپلىسى ۋە ئوچۇقە ۋەكىللىك قىلىش قىلىدىسى ئارقىلىق يۇنۇن ياراسىلىكلىرىنى ھورلاندۇرۇش، خەلقنى تەربىيلەشنى ئېلىپ بېرىش مۇھىم بۇقتىنى كەۋدىلەندۇرۇپ پارتىيىلىك كادىرلارنا پارتىيىلىك پروگراممىسى، مەقسەت ئېگى تەربىيىنى ئېلىپ بېرىپ ھەرمىللەت پارتىيىلىك كادىرلارنىڭ راست بىلەن يالغانى پەرق ئېتىگەك، خالىغانا قارشى تۇرۇشىغا يارەدىم بېرىپ كۆنۈپ يىلىق قابە، ئەقىيدە ۋە جۈڭگۈچە سوتسىيالىزىم قۇرۇش ئىشەنچىسىنى چىڭىتىپ خىزمەت سالمىقىنى ئاشۇرۇپ ھەرمىللەت ئاساسى تۈرىدا ، ئۇيغۇر قارشى ۋە بۇقرالىق ئېگى تەربىيە ئېلىپ بېرىش كېرەك». شۇنداقلا ئەمىلىيەتكە بېرىلسوۋېت ماركسىزملىق ۋە دۆلەت قارشى، مىللەت قارشى، دىن قارشى، تارىخ قارشى، ۋە مەدەنىيەت قارشى» تەربىيىنى يوشۇرۇن قانات يايدۇرۇش بىلەن بىللە، پارتىيە، ۋەتەنى، سوتسىيالىزمنى، خەلقنى، ئىلىم-پەنى، ئەمگەكنى، شىنجاڭنى، يۇرتنى قەدىن سۆيۈش، ئۇيغۇرلارنى ئاساس قىلغان ھالدا مىللەتلەر ئارا ئىتتىپاقلىق، رىقابەت، تۇھپە قوبۇش، تارقىلىق، قانۇن-بۇزۇم ئىشتىرامنى ئەكسىتاتى تەربىيىنىڭ زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇرۇش

قاراشغا، مىللەتلەرگە، دىن مەسىلىسىگە تېلمى قاراپ ۋە ئۇنىڭغا توغرا مۇئامىلە قىلىپ دىنىمىز تاسىرلاشتۇرۇپ، توم7 مىللىي تالغا ئىگە بولۇپ شەخسىي قايىنى تاكلىق رەۋىشتە جۈڭگۈچە سوتسىيالىزم قۇرۇش مايىسىگە مۇجەسسەملەشتۈرۈش.» (ئەدەبىيات ژۇرنىلى 2001-يىلى 12 -سان) « ماركسىزملىق پەلسەپە تارقىلىق شىددىيلاشتۇرۇش (جۇملىدىن جۇڭگۇلۇقى) تەنقىد قىلىپ كەلگ خاتا تامىنغا بولۇپمۇ كەلگ باش-تۈسۈرلەرگە دىئالىكتىك ماتېرىيالىزم تارىخى ماتېرىيالىزملىق دۇنيا قاراشنى (جۇملىدىن تالېزم) تەربىيىنى ئېلىپ بېرىش، تەسىۋەت ھادىسلىرىنى ئىجتىمائىي تەرەققىيات ۋە تاۋەسىلگ تۈزۈلۈشى، قېرىنى، كىسىل بولۇشى ۋە ئۆلۈشى، پائالىيەتلەرنىڭ، تەجرىبىلەرنى ئاساس بولۇشى قاتارلىقلارنى ئوخشاشلىقتا ئەمەلىيەتكە ئاساسەن ئىلمىي، ئوبيېكتىپ، ئىلمىي پوزىتسىيە ۋە ئۇسۇلدا چۈشەندۈرۈپ بېرىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ئىلمىي ئاساسىنى ئېنىقلاپ، ئۇلارنىڭ ئىلمىي ئەمەسلىكىنى ئەمەلىيەتكە ئاساسەن ئىسپاتلاپ بېرىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ئىلمىي ئەمەسلىكىنى ئاشكارىلاپ،

هازىرقى مەمىلىكەتنى سىياسىتىنىڭ مۇۋاپىق ئىلىپ بېرىلمىدىغانلىقى، ئۇلارنى يېتىش ئۈچۈنمۇ ھەرقايسى جايلاردا كۆرسىتىلگەن ئىچكى. ھەقىقەتەن كەلگۈسى بايدۇرىدىغان ئۇنسۇلۇقلىرى بولسا مەدەنىيەت ئورۇنلىرىنى قانىق كونترول قىلىش ۋە بۇ يەرلەرگە يۇقارقى شەددىيلەرنى سىڭدۈرۈش. كىتابخانا، ئون-سىن يۇنۇملىرى، كىتاب، گېزىت-ژۇرنال...لارغا ئوخشاش مەسىلەن: «ئاتىسى كەسىلەرگە كىرگۈزۈش»، «يۇرۇشۇرانە لىنكسىيە سۆزلەش»، «ئۇيغۇر ئاپتونوملۇق سوۋېتلىق پارتىيە يېتەكچىلىكىدە بەدىئى قىلىش»، «مىللى نىغما ئىشلىرىنى ياخشىلاشنى خۇر قىلىپ ئېيتىش» «يۇرمىگىلغان سەھە ئۇيغۇن» قاتارلىق كىتابلار، دېسە ساھەدە بولسا «بېگى ژۇرنەلىستلەر ۋ.ۋ.قىسىم» «ۋۇرنەسىھەتنى پادىشاھنىڭ ماسىرچىلىرى» «ئىسلام ئەرشىسى»، «ئۇرۇنداشنىڭ يەلسەپىۋى ئىدىيەلىرى»، «خوتكۇ مۇسابالىلىرى» ژۇرنىلى قاتارلىقلار. مەكتەپلەرگە يېڭىدىن تارقىتىلغان تالىيزىم دەرسلىكلىرى، يېڭىدىن بەرپا قىلىنۋاتقان كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرى، بالىلار ھەمدە تىلىغون ۋە ئاشخانا تېلىۋىزورە رادىئو، نور قاتارلىق تەرسلەرنىڭ ھەرقايسى رايونلارغا كەڭ قانات يېيىش ئۇلارنىڭ ھەمىسى مەرىپى ئېچىش ئاساسى بىلەن يەپدا قىلىنغان، يۇنگدىن مەقسەت مۇشۇ رايونىڭ سىياسى، ئىجتىمائى مۇقىملىقىنى ساقلاش، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ۋە چىگرا مۇداپىئەسىنى مۇستەھكەملەشنى ئىلگىرى سۈرۈش.» («يەنى قارانى » ۵۵-سەھىپە) بۇ ئاقسۇ كومۇنىستلارنىڭ ئىچكى جەھەتتىن چىكىسىز « مۇ كىلىپ بولغىچە توغان سىلىش» دېگەن ئېنىق مانا شۇدۇر، ئەمما بۇ يەردە ئەڭ مەركەزلىك بولغىنى پارتىيە ئەزالىرى بىلەن مەخسۇس گورۇپپا ۋە ساھىجلارغۇلارنى بۇلارنىڭ ئارقە ئۇسۇلۇپ، ۋاستە ، قارانى، ئايە قاتارلىقلارنىڭ مەسىلىسى بولۇق تونۇشتۇرىدۇ.

ئەمما مەھىيەت مەرىكەتلەرگە قاندای زەربە بېرىدۇ؟ ئۇسۇلۇنى نىمە ۴ ئۈچى ئۈزەندە تاپان قىلىنىپ بۇ ئىشلار چەتئەلگە ۋە جوگگۇنىك ئىچكە تاقىدا ئىشلار بولىدۇ، ئەمما چەتئەل بولسا يۇقىرى قاتلامدىكى باشلىقلار مەرىلىك ھالدا ئۇچرىشىپ كېلىشىم تۈزۈش، تېرورلۇققا قارشى تۇرۇشنىڭ بېرىسىلىق مەيدانى، مەرقايسى ئەللەرنىڭ مەرىپى ساقچى، ئاخبارات ئالاقىشۇرۇشنى كۈچەيتىش، تېرورلۇققا قارشى تۇرۇشقا دائىر ئاخبارلاردىن تۇرناق يەھرىمەن بولۇشنى بولغا قويۇپ ئىز ئىشكاس قالتۇرىدىغان، ئىزھەرىكەتلىمەيدىغان خىل قورالانغان ۋە مۇئەييەن كۆلەمگە ئىگە بولغان تېرورلۇققا قارشى قوشۇن قۇرۇش، تېرورلۇققا قارشى تۇرۇش مەرىكىتىنى تەنقىد قىلىش،ئۇنۇملۇك ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرىنى بولغا قويۇش، ئۇنىڭدەك مەرۋاقەت ئىشلەتكە بولىدىغان ئالدىن سىگنال بېرىش سىستېمىسىنى بەرپا قىلىش ھەمدە قارشى تۇرۇش ئۇسۇللىرىنى بىرلىكتە تۇرۇش، تۇرۇقلا بىرلىشىپ ئاخبارات تارقىتىش مەسلىمە، ئاقسۇ ھەكىم، رامىزان مەسلىسىگە ئوخشاش، ھاۋادىن سېگىپ كېرىشكە تىسىمتەب كاشىلا بەپدا قىلىش ئىشلىرىنى قۇرۇش، ئۇسۇل ئورنىغا ئۇرۇسۇل ئەشۇبقاللىرىنى كىرگۈزۈش، تورغا سىمەنى، مۇھىم سىياسى نور بەتلىرىنى ئاۋايلاش، ئۇلارنى ئەكشۈرۈپ تۇرۇش، ئېيىقلاش، چىگىرىغا تىسىمەن، قېچىپ چۈرۈۋالغان، ئۇنۇش يۇرتىقى چەتئەللەردىن ۋە باكى ئەلگە ئۇچقان مۇ بەرگە ئىشلەتكەنلەرنى سىمەن قاتىق چەتئەللەردىن كىرىدىغان كىتاب، ئەشرە، ئوي-دوڭ قاتارلىق ئەسلەرنى كېرىشتىن چەكلەش، شۇ يەردە زەربە بېرىش، ھەج قىلىدىغانلارنى بولسا بالغۇر چىقارتىلىشى مەخسۇس ئۇمەك ئەشكىللەش، يۇنگدىن مەقسەت مۇشۇلار بىلەن ئالاقە قىلىش، تالاھىدە خەتەر، ئالاقىلەرنىڭ مەيدانغا كەلمەسلىكى ، ھەجگە بارغان سەكىلگەنلەرنى ئۇزاۋەت قىلىش، ئەمما ئىچكى جەھەتتىن زەربە بېرىش بولسا سىياسى پارتىيەلەرنىڭ ئاساسلىق باش مەركىزى بولغان « مەسئۇل باشلىغان»، ئاھىل ئۇسۇللىرىنى ئارقىسىغا سىياسەتچىلەرنىڭ ئۇيغۇرلىرىنى سىجىت قىلىش ... « قانىق زەربە بېرىش يۇقىرى سىم ھالقىنى باشتىن-ئاخىر ساقلاپ، دۇشمەنلەرنىڭ كاتتىسى يۇلۇپ ئۇرغۇزۇش، قورال-يارا ئى ئىگەللىۋېلىش، ئەشكىللىنى سىرلىككە كەلتۈرۈۋېلىش، » ئارقا ھاسىل قىلىۋېلىشنىڭ ھەرگىز ئۇرسەت بەرمەسلىك، بولۇپمۇ زورلۇق تېرورلۇق ئاپكىلىرىغا قارشا ئىرنى ئاپتىغان ھالقا ئىرنى ئوچۇقئۇرۇش، ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ بىرلا ئىشى بىرلا يەردە بەدىا قىلىشىغا يول قويماسلىق، بىر ئاستى چامباشچىلىق ئۇقتىلىرىنى ۋە قورال-يارالى، پارتلاتقۇچ بويۇملىرىنى ياساش ئۇقتىلىرىنى قەتئى سىجىت قىلىش، بىر ئاستى ئەيىپ ئىپتىش ۋە دىن ئۇگۈنۈش ھەرىكەتلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش كېرەك. قانچۇلارنى قوغلاپ ئۇنۇش خەرمىنى يەسىز كۆچەيتىش... مۇھىم جىنايەتلىرىنى ئىزدەپ قولغا چۈشۈرۈش، ئۇلارنىڭ ھەيىبى ئۇگۈنۈش كېرەك.» (ۋاڭ لىچۈەن) ئۇنىڭغا ئىسمەن بىر ئۇيغۇر ئىنكاسلىق مەسىلىسى بىلەن ئۇچى ئىنكاسلىمەيدىغان كۆرۈنىدۇ. قورۇش، بىر ئۇچى ئىنكاسلىمەيدىغان ئۇسۇللىرى كۆپىنچە ئۇي ئىچاتىك بىرمەيدىغان ئۇي ئىنكاسلىرىنى ئىشا سىلىش ۋە باكى سۇ بەرگە مەخسۇس يايلاقچىلارنى قوبۇش، ئىچكە جاسۇس كىرگۈزۈش، ھەمسل مىللەتنىڭ گەپلەرنى تارقىتىش، « دۇشمەن ئەھۋالى بوغرىسىدىكى بىر ئۇسۇلىرىنى ئەستايىدىل ئىنكاسلاپ دىلو پاش قىلىش، ئۇنىكەنگە ھۇجۇم قىلىش ئىقتىدارىنى مەقسەتلىك ئۇستۇرۇپ كۈچ ئەشكىللەپ بەرى ئۇقتىلىق دىلولارغا ئۇقتىلىق بۇنۇش ھاسىل قىلىپ ... چىكىدىن ئاشقان دىنىي ئەشكىلاتلار ۋە زورلۇقلىق، تېرورلۇق ئەشكىلاتلىرىنىڭ ئارقا كۆرۈنۈشى ۋە ئىچكى قىسىمدىكى ئەھۋالارنى ئەكشۈرۈپ تىنىقلاپ بۇ ئەشكىلاتلارنىڭ يارۇلۇق ئالاقىلىرىنى چوڭقۇر قىرىپ چىقىپ ئۇلارنىڭ سۇيىقەستلىك مەرىكەت سىلاسىنى ئىنكىلەپ ئايەتتىنلا ئالدىنى ئېلىش كېرەك. كۆپ قاتلاملىق ئاخبارات ئۇچۇر تورىنى بەرپا قىلىپ ۋە مۇئەمىلەتسىزلۇپ ئالدىن بېرىلگەن چوڭقۇر قانلامدىكى ئىچكى ئۇچۇرلارنى ۋاقتىدا قولغا چۈشۈرۈپ، دۇشمەنلەرنىڭ «ئالگۈنچىلىك بۇرۇنچىلىق مەرىكەتلىرىنى سېغ قالىسىدە، ئۇي قىلىش» (ۋاڭ لىچۈەن) دىنىي مەرىكەت كېلىۋاتقان ساھەدىكى ئەشكىلاتلار كۈچ مەرىكەت ئېلىپ بېرىۋاتقان رايونلارغا، باشى بولۇپ ئۇمىلاتقان رايونلارغا بولسا، مەخسۇس ئەشكىللەنگەن خەرمەت گۇرۇپپىسى، ئۇي تېرىسىگە ئورۇنىۋالغان جاسوسلارنى قوبۇش) (ئۇلارنىڭ ۋاقتى بىر قىسىمدا ۲-۳ يىلغىچە) شۇ ئارقىلىق قېچىپ يۇرگەن دىنىي مەرىكەت، سىياسى مەرىكەتلەر بىلەن ئۇنۇلانغانلارنى تېپىپ چىقىلدۇ. ئۇنىڭدەك ئاساسى قانلامنى پارتىيە ئەشكىلاتلىرىنى ، بولۇپمۇ كومۇنىستىك پارتىيەلەرنىڭ ئاساسى قانلامنى ئىشقا سىلىش، يوق بەرلەرگە قۇرۇش ئاخبارنى بەرلىرىنى رەلەش ئىلىپ بېرىلمەدۇ..... چىكىدىن ئاشقان دىنىي ئۇچلەر ئەدەپ كەتكەن، دۇشمەن ئەھۋالى جەمىيەت ئەھۋالى مۇرەككەپ بولغان جايلاردا يەنىلا جايلار تولۇق ئەكشۈرۈش ئاساسدا كۆچلۈك خەرمەت ئەترەتلىرى(گۇرۇپپىلىرى) ئەشكىللەپ كەتلەرگە ئەۋەتىپ، ئاساسا ئەسۇمەن ئىلىپ بېرىپ ۋە ئاساسى مەيدانغا كەلتۈرۈپ، دۇشمەن ئەھۋالى نومۇسسىدا بىپ ئۇچى ئىنكاسلەپ چ ج نارەتلىرىغا ھەمكارلىشىپ، بىرى چوك دىلولارنى پاش قىلىپ، دىلو سادىر قىلىپ قېچىپ يۇرگەن مىللەتچى ئۇسۇلانى قولغا چۈشۈرۈش ھاۋادىن ئەكشۈرۈش ئارقىلىق مەرىكەتلەرگە زەربە بېرىش كېرەك. ئاساسى قانلام ئەشكىللەنمەسى بەرپا قىلىش... ئاساسى قانلام ئەشكىلاتلاردا ئاساسەن بىرلەشكەنلەت ئەترەتلىرى ئاخبار چىقىلاتقۇلۇق مەسىلىسى ھەل قىلىندۇ. مەركەزلىك تۇزۇشتە. مىللى ئۇنگۇنچىلىق كۈچلەرنىڭ تارانچ ئۇسۇلىرى چىكىدىن ئاشقان دىنىي كۈچلەرنىڭ كاتتاباشلىرى ۋە زورلۇقلۇق تېرورچى جىنايەتچى ئۇسۇلارغا ئۇقتىلىق زەربە بېرىلىدۇ... خەرمەت مەزمۇنى مەھەللە بەرىدە ئاساسى قانلام ئەشكىللەنمەسى كەرىشىپ كېتىدۇ، لېكىن ..... مەركەزلىك تورىنى سەرەت ئەترەتلەر سىياسى قانۇن سىستېمىسىدىكى خادىملارنى كۆزەك قىلىشقا ئۇرۇپ « مۇھىم بولۇش دەل جايىدا قانىق بولۇش» ئىشقا ئاشۇرۇلۇپ«ئۇ خەل كۈچكە زەربە بېرىلىدۇ» ۋاڭ لىچۈەن ئۇنىڭدىن باشقا ئۇچۇر ئاخبارلا» بولىدۇ ۋە ئىچكە ئەتىق قىلىندۇ. سىرمۇ چۈشۈرۈپ قويۇلمايدۇ.

گۇمانلىق كىشىلەرنى ئۇنۇش ئۇلارنى قانىق سورۇن قىلىش، يارلىق

www.uyghurkitap.com

كادىرلىرى مۇكۈمەت كادىرلىرى (بولۇپمۇ پىراكتىكىلىق) ھەققى سىلەن سۆھبەت تۈزۈلۈپ، ئارقىلىق ئاڭنى ئىجگە ئېلىكۈچ، ھەقسىزلىك يېكىرىتۈمۈلۈرىنى ئىگىلەپ، ئىجىكە بوشلۇقنى ھەل قىلىش رەھبەر بېرىش، ئاساسى قائىدە ئورگانلىرىغىچە ئورگان رەھبەرلىرى پارتىيە مۇئاۋىنلىك ئاساسلىق رەھبەرلىرىگىچە ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرىنى ئۇيغۇر ھەۋەرداز قىلىش، ئەمما يەنە مەركەزلەر بۇ سىياسى ھەرىكەتلەرنىڭ يېرىدىن بېرىغا كۆچۈشى بۇ ياشقا يەرلەرگە كۆچۈش، كېڭىيىش ئەھۋالىغا نىسبەتەن تۈرلىچە ئېرىدىنىيە ئېچىلارنى بېرا كەيتىلەرنى سېرلەشتۈرۈلىدۇ. يۇنىڭدا ئوقۇتقۇچى سالاپەتلىرى مەركەم قىلىپ رەھبەر بېرىش ئوقۇتقۇچى بولمىغان جامائەتنى ئاساسى قىلىدۇ. (ئەلۋەتتە، قىلىنىشى كېرەكلىكىنى كۆرسەتكەن يۇنىڭدىن تۈرۈشنى ۋ سىنىڭ ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ) ۋاڭ لىچۈەن، يۇنىڭدا ئاساسەن، ئۇيغۇر مەسىلىسى كادىرلارنى ئاجرىتىدۇ. يەنى مۇھەككەم، بولغان ئۇيغۇرلارنى جۇملە رەھبەرلىرى بىۋاسىتە بولۇپ، ئىسمارلىق قىلىشنى ئىگىلەپ ئالغانلىقىنى باشقۇرۇشى كېرەك. يەنى كادىرلار ئۇلارغا مەسئۇل قىلىش، ئۇلار بىلەن ۋاقتىدا سۆھبەتلىشىپ ۋەزىيەتلىرى مۇزۇلىرىنى ئىگىلەپ تۇرۇش.

گۈمان قىلغان زاۋىلارغا ھەمدە گۈمان قىلغان كىشىلەر ھەققىدە ئالدىنى ئەپ ئارقىسىز تۇرۇپ ئۇزۇنى ئۇزۇپ رەھبەر بېرىش، بۇيۇش سالاھىيەت گۈزۈھانىسىنى جۇرۇشتە قىلىش، پارتىيە سىياسى ئەشكىلاتى ۋە باشقىلارنىڭ مەخسۇس يەنگىلىرى بىلەن لىزدەش، سىرتتىن كەلگەنلەرگە نىسبەتەن كىرا ماشىنىلىرى ھارۋىلارنى ھەيدەيدىغان شوپۇر ئىرادىلىرىنى ئەكشۇرۇشكە قويۇش، مەخسۇس كورىسى پاش قىلىش بوقىسى بەرىا قىلىش، مىتىم قالدۇرۇش. بۇ جەھەتتە مەيلى ھەرىكەت ئىلىپ بارغۇچىلار تالىپلارنى تۈز قويىتىما تالە ئەمەلدار يانى تۈۋى ئىجارىگە بەرگۈچىلەر، ياكى قىشلاقىدىكى يارەمچى بەرگۈچىلەرنى قاتتىق جازالاش، ھەرىكەتكە قويۇش، ئىمكانىيەتى بولغىنى ۋە يانى ئىمكانىيەتى ئەمەلەرنى تۈز قولىدا كىرگۈزۈلۈش، مەخسۇس تاۋدىم تەرىپىدىن دىققەت قارشى تەبلىغ قىلغۇزۇش، ھەمدە ئىلانچە ئۇسكە كىرىشكەن ئەرىتىپال ماشۇلارنى دىن ئۇيغۇنكۇچىلەر سۆيىتىمدە دىنى مۇخلىس مۇئىتىمدە كىرگۈزۈش. بېرىلىق بىرلىك سەپ بىلەن بېرىلىق ساقچىلىلار تۈ ئارا ھەمكارلىشىش، شۇنىڭدەك بىر قىسىم كىشىلەرنى ئەرلىمەيدىغان سەھەت ئۇسۇللىرى قىلغان بەتە بىر قىسىملارنىڭ ئۇمۇمىيۈزلۈك پروفىلىملارنى بولا مودە قىلىپ، سىيە ھىلىس ئارقىلىق رېزىكىتورۇپ رەھبەر بېرىش. رەھبەرى دىنى ئىنتىداش دىنى ئەرىقىلىشكەنگە قارىتا ماشتىن ئاخىرى مىنجىت قىلىش پاش قىلىپ رەھبەر بېرىش، بېسىم مالدۇرۇش ئەدرىجى يوقۇتۇش ئاكتىكىسى قوللىنىش كېرەك. ئۇلاسلەپ، ئىپتىقادا، بۇلارنىڭ خىزمەت ئەھمىيىتى مۇناسىۋەتلىرىنى كۆچلەرگە ھەرگىز سۆكۈت قىلماي ئەمۇشۇچ ئاقىلىق ئۇرۇش لازىم. قوللانغان ئاكتىكىلار ئىجابىيلىكى ۋەزىيەتلەرنى ئورۇندا ئىزچىلاش خىزمىتىگە مىللەتلەر دىن ئىشلىرى ئارماقتۇرى، پاش قىلىش رەھبەرلىك بېرىش خىزمىتىگە مەسئۇلىيەتلى ئارماقتۇرى ئەك بىر تەرىپىدە ئىتىم قالدۇرۇش خىزمىتىگە ئاساسى قائىلام ۋە ئاساسى قائىلام ئەشكىلاتلار قورۇشى خىزمەت ئەرىتىپى، ئەھمىيلىك رەھبەر بېرىش خىزمىتىگە سىياسى قانۇن ئارماقتۇرى مەسئۇل بولىدۇ، ئەدرىجى يوقىتىش بولسا يۇنكۇل جەمئىيەتلىك ئۇ ئاق مەسئۇلىيەتىدۇر.» (ئەدەبىر ئۇيغۇر) ئاساسلىق مۇجۇم «حزب التحرير» ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئىسلامى سىياسى پارتىيەلەرگە قارشىلىق بولغان ئەدەبىيات ئەسەرلىرىنى ۋە ئەشۇنداق ئۇچۇرلارنى ئەكشۈرۈش قاتتىق ئىگىلەپ، ئىچكى سىياسى خاتالىقى بولغان ۋە چاكىنا ئىنتىلىش ئەسلەرنىڭ ئەشۇ قىلىشىغا ھەرگىز يول قويماسلىق كېرەك. كېرىسە، روھىي مەدەنىيەت تارىخىنى ئەسىرلەپ ئەمەلىيلىككە ئەنىكە سىلىش. شىنجاڭنىڭ تارىخىنى، ئۇرمۇلىنىڭ مىللى يۇنگۇنچىلىك ئىدىيىلىرىنى ئەشۇنى قىلغان مىللى تۈپەيلىك ۋە دىنى ئەمەيلىككە قۇرۇلغان ئۇرۇق ئۇن-سىن بويۇمۇرى ئەشۇ بويۇمۇرى قاتتىق ئەكشۈرۈپ يېچىلەتمى ۋە ئەمەلدىن قالدۇرۇش كېرەك. ۋ يۇنىڭدىن باشقا قىسمەن ئاپىرى بېيىنلاپ قالدى، يۇنىڭدىن پايدىلىپ كاپىرلار مۇئاۋىنلارنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا قاتتىق چۆكىدۇ، ئاساسلارنى ئىشقا سالىدۇ. ئىدارە ئورگانلارنى قاتتىق چېگنىپ كۆرىدۇ، مەسچىتلەرنى ئەتىۋارلىدۇ، مەسچىتلەرنى سىلاھقا زەرە بېرىدىغان يۇنۇقلارنى بەلگىلەپ بېرىدۇ. ھەمدە مۇئاۋىنلارنىڭ ئىقتىسادىنى قولغا كىرگۈزۈۋالغان، ۋە باشقىلار، مانا بۇلار كاپىرلارنىڭ ئىمپىرىيىدىكى سۆرلىرىدۇر. ئۇلارنىڭ قانىدىكى يۇنگۇنچىلىك چوڭ. ۋاڭ لىچۈەن مۇنداق دەيدۇ: «ئاتالمىش سىياسى بىلەن دىن ئەرلەشتۈرۈلگەن ئىسلام ھاكىمىيىتى قۇرۇش بىرىنچى ئۇلار بىلەن بولغان كۈرىشىمىز بىر مەيدان ھايات ماماتلىق كۈرىشى بولۇپ، مۇزىسە قىلىشقا ھەرگىز بولمايدۇ، يۇنگۇنچىلىك قارىتا بىر سىياسى ئەھمىيەت قاچا كۈدەكلىك قىلماسلىقىمىز ئۇلارغا قاتتىق بىر... بىلەن قاراپ يۇنگۇنچىلىككە قارشى كۈرەشنى ھەرقانداق خام خىيالدا بولماسلىقىمىز كېرەك.»

ماۋ بۇ رىسالىسىدە ئوچ ئاداۋەت زادى نەدىن كېلىدۇ؟ بۇ دەل ماددىيسلىقنى ئاساس قىلغان كاپىر جامائىنىڭ باش كالىسى بولغان ماركسىزملىقنىڭ ... ئىكەنلىكىنى ماشىرىلىرىم ۋە تارىخى ماتېرىياللىرىمدىن ئىسپاتلاپ چۈشەندۈرۈپ چىققان. ئۇ بولسىمۇ «دىن توگىتەي،توگىتەي قىلىنغان دېيا قارايمىز، جاھانى رەھبەرلىدىغان ئەيىپ». «ئۇزۇن مودەتلىك زۇلۇم ۋە زومۇاتلىق مەسئولىي دېگەن قارايمىز، شۇڭا بىر قانچە مۇسۇلمان ھېرىسداشلارنى بۇلارنىڭ تېھىسات جايلىرىنى كۆرگەن ئاساسا يۇنۇن كۆرەسى كۆرەنا قارىشىغا يۇنۇن قانىسى بىرلىكتە كۆرەشنى بەر ئاردىن بەقۇنۇپ بىرلىكتە ئاللە رازى بولىدىغان ئەلقىلىك ھاكىمىيىتى قۇرۇشقا چاقىرىمىز.

2003 يىل 12 ئايدا 25 كۈنى

بسم الله الرحمن الرحيم　　لا اله‌الاالله محمد الرسل الله

ئىتائەت ۋە ئاسىيلىق

يەككە-يگانە الله غا ئۇزۇن ياشاش پۈتمەسلىك مەدەت سالغان بولساق. ئەلۋەتتە ئۇ ئەمىد (يەككە- يگانە) ئىنسانى ئۆزىنى چىقىرىش ئۈچۈن، شېرىك بىلەن ئۆزىنى قىلغان مۇھەممەد (س ك ئ) نى ئۆزىنىڭ ئالدىغا -ئازابلىرىغا،ماماپىلەرگە مۇزۇت ۋە سالامات بولسۇن !

ئىتائەتنىڭ پەرزلىكى ئايەت، مەدەتلەر بىلەن ئىسپاتلانغان، ھەمدە ئاسىيلىقنىڭ ھاراملىقمۇ ئايەت، ھەدىسلەر بىلەن ئىسپاتلانغان. الله مۇنداق دەيدۇ « ئى مۇمىنلەر سىلەر الله غا (ئۇنىڭ ئەمىرلىرىنى بەجىرىش لازىملىق) ئىتائەت قىلىڭلار. رەسۇلغا (يەنى مۇھەممەد س ك ئ) غا (ئۇنىڭدىن ئۆزلىرى ئېلىش) بىلەن ئىتائەت قىلىڭلار. ھەمدە ئۆز ئىچىڭلاردىن (يەنى ئىسلامغا ئىتتىفاق قىلىدىغان) ئىش ئىگىلىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار» (4 ـ 59).

« ئەمىر كېلىچەك (يەنى مۇھەممەد س ك ئ) غا (ئۇنىڭغا سۆزلىتىرىگە ئەگىشىش بىلەن) ئىتائەت قىلسا الله غا ئىتائەت قىلغان بولىدى.»

«ئەمىر الله ۋە ئۇنىڭ كېلىچىكە (ئۇلارنىڭ بويرۇقىنى ئىجرا قىلىش، توسقۇنلۇقتىن ياندىرىش بىلەن ئاسىيلىق قىلىدىغان (ھەدەپ ۋە توغرا بولمىدى) چېقىپ (ھەق ۋە ياخشى بولمىدى بېگىن بولغان) كېيىن روشەن كېلىدىغانغا چۈشۈپ قالغان بولىدۇ.»

پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد(س ك ئ) مۇنداق دەيدۇ (ئەمىرى ماڭا ئىتائەت قىلسا، الله غا ئىتائەت قىلغان بولدى. ئەمىرى ماڭا ئاسىيلىق قىلسا، الله غا ئاسىيلىق قىلغان بولدى، ئەمىر مىنىڭ ئەمرىمگە ئىتائەت قىلسا، ماڭا ئىتائەت قىلغان بولدى. ئەمىر مىنىڭ ئەمرىمگە ئاسىيلىق قىلسا، ماڭا ئاسىيلىق قىلغان بولدى) يەنە بىر رىۋايەتتە (ئەمرىگە ئىتائەت قىلسا) دېگەن (البخارى).

مۇھەممەد(س ك ئ) مۇنداق دەيدۇ (سىلەرگە يېقىن قېرىنى ئۆزىمگە كۆچۈش ھەيئىتىگە بىر قول باشلىق بولسىمۇ ئۇنىڭغا ئۇياق سېلىپ، ئىتائەت قىلىڭلار.)

مۇھەممەد س ك ئ مۇنداق دەيدۇ (ئەمىرى بىر ئىمامغا قول بېرىپ بەيئەت قىلسا، قالىنىڭ مۇمكىن بارسە، ئۆزىنىڭ يېنىدىكە ئىتائەت قىلسۇن.) (مۇسلىم)

مۇھەممەد (س ك ئ) مۇنداق دەيدۇ « ئىمام (خەلىپە) الله غا ئاسىيلىق قىلىشقا بويرىسىلا ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىش ھەقتۇر »(بەيھەقى)

ئۇممەر رەزىيەللاھۇ　مۇنداق دەيدۇ «.... ئەگەرئى ماماڭنىڭ ئىمام بولمايدۇ، ئىمام (خەلىفە)نىڭ جامائەت بولمايدۇ، ئىتائەتنىڭ ئىمام (خەلىفە) بولمايدۇ.»(بەيھەقى)

مۇھەممەد(س ك ئ) مۇنداق دەيدۇ « ئەمىرى ئىتائەتتىن باش تارتسا قىيامەت كۈنى الله غا مۇجادەلىنىڭ ئۇچرىشىدۇ. » (مۇسلىم)

يۇقارىدىكى دەلىللەردىن كېيىن ھالىدا ئىتائەتنىڭ پەرزلىكى، ئاسىيلىقنىڭ ھارامىلىقى ئىسپاتلىنىدۇ.

يۇقارىدىكى پەرزكە الله نىڭ ئوسرىتى ۋە بەندىلەرنىڭ جەننەت - مۇزاپقا ھېرىشى قارىلىغان. الله مۇنداق دەيدۇ «ئى مۇمىنلەر سىلەر الله غا (ئۇنىڭ بويرۇقلىرىنى ئىجرا قىلىش) بىلەن يارىدەم بەرمەقلىق، الله سىلەرگە يارىدەم بېرىدۇ . سىلەرنىڭ قەدەملىرىنى مۇستەھكەم قىلىدۇ.» مەنىسى، ئى مۇسۇلمانلار سىلەر ھەۋىقا، ئەقلىي قانۇنلارغا ئەگىشىش يېراق بولۇپ، مېنىڭ بويرۇقلىرىم بىلەن چەكلىنىپ،ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتا مۇستەھكەم تۇرۇپ، ئىتائەتىمدىن چېكىنىپ ئەتمەسلىك ئۈچۈن ئۆزۈڭلاردىن ئۆزۈڭلارغا، مېنىڭ بويرۇقلىرىمنىڭ ھەممىسىگە ئىرا قىلىپ، بويرۇقلىرىمنى ئىجرا قىلىشتا بوشاشلىق قىلىشقان ھالدا ئىتائەت قىلساڭلار، مەن سىلەرگە يارىدەم بېرىمەن. (يەنى سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردىكى خارلىقنى ئۆتكۈزۈۋېتىمەن) مانا بۇ مېنىڭ سىلەرگە يارىدەم بېرىشىمنىڭ بىردىن - بىر شەرتى. الله مۇنداق دەيدۇ «ئەمىرى الله غا (ئۇنىڭ ئەھكاملىرىنى ئىجرا قىلىش ۋە مۇخالىپلىرىغا ئەمەل قىلىش بىلەن) ئۇنىڭ كېلىچىكە (ئۇنىڭ سۆزلەتلىرىنى ئىجرا قىلىش ۋە ئۇنىڭدىن ئۆزلىكە قىلىش) بىلەن ئىتائەت قىلسا، الله ئۇ ئەشىنى ئاستىدىن (سۇلار) چېقىپ ئۆزىدىغان جەننەتلەرگە ئەرگۈزىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەرگە ئەبەدى. ئەلۋەتتە ئۇ ئاتۇ ئەلا چوڭ نەھاتسىز پەھارلىقتۇر. ئەم الله نىڭ

مؤمنلىرىدىن چەتئەل ئالىم قىلغان ئەرسلەرگە پەرۋا قىلماي ئۆزى قىلغان ھالدا ئالا ۋە ئۇنىڭ ئەلچىسىگە ئاسىيلىق قىلسا ئالا ئۆزلارنى (ئۇنىڭ بېشىغۇسى تاش ۋە ئىنسانلاردىن) بولغان دوزاققا ھەرگىزىدۇ. ئۇلار ئۇ دوزاققا ھەرىدۇ. ئەنە شۇ ئاسىيلار ئۈچۈن (دوزاقتا) ئاشىق ئازابلار بارمۇ.

پەيغەمبار ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ «مېنىڭ ئۈممىتىمنىڭ ھەممىسى جەننەتكە كىرىدۇ لېكىن باش تارتقىنى (ئەزىمەيدۇ) ھەم؟ دېيىلگەندە ،ئۇ كېيىنى، ھەم ماڭا ئىتائەت قىلسا جەننەتكە كىرىدۇ. ھەم ماڭا ئاسىيلىق قىلسا ھەق باش تارتقان بولدى.» (ئەبۇھۇرەيرە)

مۇھەممەد(س ئە ۋ) مۇنداق دەيدۇ ھەم ئالا ماڭا ئىتائەت قىلسا، ئەھلى ئۇھشى ئالا نى ئەسلە پەقەت ئۇ ھەشىنىڭ ئوقىغان نامىزى، ئۇتقان روزىسى، قىلغان ياخشىلىقلىرى تۈز بولسۇن ھەمدى ئالا ھا ئاسىيلىق قىلسا ئالا نى ئۇنتىغان ھەشى بولدى. ھەرچە ئۇنىڭ نامىزى، روزىسى، قىلغان ياخشىلىقلىرى ھۆپ بولسۇن.» (ئىبنى مۇبارەك)

مۇھەممەد(س ئە ۋ) مۇنداق دەيدۇ (ھەم ئالا ماڭا ئىتائەت قىلسا ئەھلى ئۇھشى ئالا نى ئەسلىدى، ھەرچە ئۇ ھەشى مۇھتاج قىلىپ قۇرغان بولسۇ، ھەم ئالا ماڭا ئاسىيلىق قىلسا، ئەھلى ئۇھشى ئالا نى ئۇنتىغان بولدى، ھەرچە ئۇھشى ھاكىم ئۇ ئالا ماڭا ئەسىپ كېيىنگەن، قۇرغان ئوقىغان ھەشى بولسۇن.)

مانا بۇلار ئىتائەتنىڭ سۈزىسى، ھەمدە ئاسىيلىقنىڭ جازاسى.

قىسقىچە قىلىپ كېيىنگىنا ئىتائەت دېمەك، ئىسلام دېمەك، جەننەت دېمەك، ئەگىشىش بەخت دېمەك. ئاسىيلىق دېمەك، ھۇزۇر دېمەكتۇر، ھۇزۇر دېمەك دوزاقتېمەك، چوڭ ئازاب دېمەكتۇر. دېمەك ھەممە ئىتائەت بولسۇنكەن، ئۇنىڭغا ئىسلام بولىدۇ. ھەمە ئاسىيلىق بولسىمكەن ھۇزۇرلۇق بولىدۇ.

نىمە ئۈچۈن ئىسلام ۋە جەننەت، ھۇزۇر ۋە دوزاق بۇ ئىككى يەنە (ئىتائەت ۋە ئاسىيلىق) ھەسلىسىگە بېرىپ تاقىلىدۇ؟

بۇنىڭ جازاسى ئۇزۇن ، بۇ بولسا روبوبىيەت (يەنە ياشاتقۇش، خوجايىنلىق) ئۇلوھىيەت (ئۇلۇق، بويسۇنۇش ۋە چوقۇنۇش، ئىبادەت) مەسىلىسىدۇر. روبوبىيەت ۋە ئۇلوھىيەتنىڭ يەككە – يگانە شېرىكى يوق ئالا ھا بولۇشى ئىساندۇر، ئىماندۇر. بۇلارنىڭ ئالا دىن ياشقىنا، مەخلۇقاتلارغا (مەيلى ئۇلار كىملەر بولسۇن تاش – ھەسەك ۋە ياشلار) بولسۇن بۇ ئىككى ھۇزۇرى شېرىكتۇر.

ئۇنىڭا ھەقى ئالا ئىلا ئىتائەت قىلسانىڭ ئالا ئىبادەت قىلغان بولىدى. ئالا نى ئىلاھ تۇتقان بولدى. ھەم ئاسىيلىق قىلسا، ئىلاھلىقنى تالاشقان بولدى. ياكى ئالا نىڭ ھەيرىنى ئىلاھ قىلماقچى بولغان بولدى.

ئۇنداقتا ئىتائەت ۋە ئاسىيلىق دېگەن نىمە؟

«ئىتائەت » كەڭچە سۆز بولۇپ ئۇنىڭ مەنىسى، ئىختىيارى، مەجبۇرلىغان ھالدا بويسۇندى، ئەگەشتى، دېگەن مەنىدە. ئالا مۇنداق دەيدۇ (ئالا ھا ئاسمان ۋە زېمىندىكىلەر ھەممىسى ئىختىيارى ۋە مەجبۇرى ھالدا بويسۇندى)

شەرىئەت بولسا، ئالا ھا ئۇنىڭ پەيغەمبىرى – تونۇلىرىغا مۇھەممەدس ئە ۋ) نىڭ كېلىپ ھەلىگەن بارچە ئەمرلىرىگە ۋە ئۇنىڭ قىلغان بارچە سۆز – ھەرىكەت، سۈكۈتلىرىگە يەنى مۇئامىلىرىگە قانداق ھەيپەتكە، قانداق سۆيگۈدە، قانداق كېيىنگىنا قىلغان بولسا ئۇنداق قىلىپ ئەگىشىش، كېنىق قىلىپ كېيىنگىنا ئىسلامغا ۋە ئۇنىڭ ئەھكاملىرىغا، تۈزۈملىرىگە، چۈشەنچىلىرىگە ئاھالەتمەتتىن، جەزە – پەزە قىلماستىن ، خار بولغان، قىزىققان (يەنى ياخشى ھۇرگەن)، رازى بولغان ، خاتىرجەم ھالدا ،ۋاھىدىمۇ، باشىدىمۇ تولۇق ئەرتىسز ئەگىشىش ۋە بويسۇنۇشنى ھۇرسىتىدۇ. مانا ئۇنداق بويسۇنۇش بارچە ياخشىلىقلارنىڭ ئاساسىدۇر. ئەھمىيەت بولسا ئاسىيلىق، باشتولۇق، ھۇزۇرسىتىق. مانا بۇلار بارچە يامانلىقلارنىڭ ئاساسى ۋە ئۇزۇمدۇر. كېنىق قىلىپ كېيىنگىنا ئىسلام ۋە ئۇنىڭ تۈزۈملىرىگە ئاھالەنگەن، بېرگەنگەن، يامان ھۇرگەن، ئېغىر ھۇرگەن، بىئارام بولغان، ئامالسىزلىنىش بىجىرىش، ئۇلۇغ ئىشقا قىلش، ئۇنىڭ مافىيىسىگە، سۈيىشكە، ھەيۋىسىگە ياكى ئۇنىڭ بېرىكە مۇھتاج، زىت كىش قىلىش ئاسىيلىقتۇر. ھەم ئىتائەتنى يۇقاردىكىدەك قىلسا پەيغەمبار ئەلەيھىسسالام كېيىنگىدەك جەننەتكە كىرىدۇ ھەم ئاسى بولسا دوزاققا ھەرىدۇ.

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ (مىنىڭ ئۈممىتىم ھەممىسى جەننەتكە كىرىدۇ) لېكىن باش تارتقىنى ھەرمەيدۇ) باش تارتقىنى ھەم ئى رەسۇل ئالا دېيىلدى، ئۇ ماڭا ئىتائەت قىلغىنى جەننەتكە ھەرىدۇ. ماڭا ئاسى بولغىنى، ئەھمىز باش تارتقان بولدى. (ئىبنارى) مەھمە

1 ـ 2 بەت: 1 ـ ئىنسان نېمە ئارقىلىق باكى قانداق ئوبلىنىدۇ؟ بىكىر قىلىش ئۇرلىرى قانچە خىل بولىدۇ. ئەھمىيىتى نېمە؟ 2 ـ ئىنسان ئۇرمۇش بولىنى نېمىگە ئاساسلىنىپ بەلگىلەيدۇ، نېمە ئۈچۈن؟ 3 ـ چوشەنچىلەرنى ئۈزگەرتىش ئۈچۈن قانداق قىلىش كېرەك؟ 4 ـ ئىنسانىنىڭ تۇغۇن ياشاش بولىنى ئۈزگەرتىش ئۈچۈن قانداق قىلىش كېرەك؟ 5 ـ دۇنيا ھايات ھەققىدىكى بىكىر نېمىلەرنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرۈش بىلەن نەتىجىلىك ھالدا بىر بۇقتىغا مەركەزلىشىدۇ؟ ئىنسان مېشۇبلىنىغا نېگىزلىك بولغان ئاڭ چوڭ تۇغۇن نېمە؟ 6 ـ ئىنسانىنىڭ ھايانىدىكى مەسىلەرنى ئاڭ چوڭ تۇغۇن ۋە تۇغۇنچىلەر دەپ ئايرىنىڭ ئەھمىيىتى نېمە؟

3 ـ 5 ـ بەت: 7 ـ ئۇچ مەبەدىنىڭ قايسى دۇنيا ھايانى ھەققىدىكى ئۇمۇمى بىكىرنى ئىنسان پىتىرىتىگە مانا كېلىدىغان، ئەقلىنى قانائەتلەندۈرىدىغان نوقرا بېشىمغا ئىگە قىلالايدۇ؟ پىتىرەت دېگەن نېمە؟ 8 ـ ئىسلام ئەقىدىسىنىڭ مەزمۇنى نېمە؟ يالغۇچىنى نېمەئۈچۈن ۋاجىبۇل ۋۇجۇت دەيمىز؟ 9 ـ ئىنسان، ھايات ۋە كائىناتنىڭ ۋاجىبۇل ۋۇجۇت ئەمەسلىكىنىڭ دەلىلى نېمە؟ ئۇلارنىڭ پەيدا بولۇش ئىگەنلىكى قانداق ئدراك قىلىنىدۇ؟

6 ـ 11 ـ بەت: 10 ـ ئىسلامدا ئەقىلنىڭ ۋەزىپىسى نېمە؟ ئىشلىتىش ۋە چەكلىنىش دائىرىسىچۇ؟ 11 ـ ئىسلام نەلەپ قىلغان ئىمان. قانداق ئىمان ئۇقانداق ۋۇجۇدقا كېلىش كېرەك؟ 12 ـ ئەقلى ئىدراكنىڭ ئىمكانىيەت دائىرىسى نېمە؟ 13 ـ ئەقلى نەيەگكۇرنىڭ ئىنسان، ھايات ۋە كائىنات دائىرىسىگە كىرمەيدىغان نەرسىلەرنىڭ زاتىنى يەنى ھەققىتىنى باكى ماھىيىتىنى ئدراك قىلالماسلىقى بەلكى يەقەتلا بارلىغىنى ئدراك قىلىشنىڭ سەۋەبلىرى نېمە؟

12 ـ 17 ـ بەت: 14 ـ ئەقلىدىكى بوشلۇق نېمە ئۈچۈن ئىنسانغا ئۇنداق مۇجى ئامىل ئەمەس، بەلكى ئىمانىي مۇئىتەھكەملىگۈچى ئامىل بولۇشى كېرەك دەيمىز؟ 15 ـ نېمە ئۈچۈن ئىنسانلار پەيغەمبەرگە مۇھتاج دەيمىز؟ ئۇنىڭ دەلىلى نېمە؟ 16 ـ پەيغەمبەرنىڭ ئىنسانىياتلار قايسىلار؟ 17 ـ قۇرئان ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەنلىكىگە قانداق دەلىل بار؟ نېمىشقا ۋەھىنىڭ بەرھەق نېمە؟

18 ـ 20 ـ بەت: 18 ـ بۈ دۇنيا ھايانى نېمىلەرگە باغلىنىشى كېرەك؟ ئىنسانىنىڭ ھايانچۇ؟ 19 ـ مۇسۇلمانلا ئىتتىفاق قىلغانلار مەنبەلەر قايسىلار؟ ئىمانىنىڭ بولى نېمە؟ 20 ـ ئەقىدە نېمىلەرگە ئاساس بولىدۇ؟ 21 ـ ئاللاھنا ئىشىنىش ئىلمەن شەرتسىز ئىشىنىشنىڭ قانداق بەرھەق بار؟ شەرتسىز دېگەن نېمە؟ 22 ـ نېمە ئۈچۈن ئىمان ـ ئەقلى ئەقىدە دېيىلىدۇ؟ 23 ـ ئىسلام ئەقىدىسىنىڭ ئاساسى ئامىلى قايسى؟ مەزمۇنى نېمە؟

23 ـ 27 ـ بەت: 1 ـ ئىسمىڭ باش ۋاقىلىرىدىكى ئاساسلاردىن نېمىلەر كۆزدە تۇتۇلىدۇ؟ 2 ـ قارا ۋە قەدىر مەسىلىسىدە ئىسلامدىكى مەزھەبلەرنىڭ قاراشلىرى قانداق؟ 3 ـ قارا ۋە [illegible] ھەر بۈركۈزۈشكە ئىگىشىلىك ئاساسىي مەسىلە قايسى؟

[illegible] ن قانچە دائىر ئىچىدە ياشايدۇ؟ ئۇلار قايسىلار؟ ئۇز ئىچىدە نەچچىگە [illegible] يەنى نەيشەت قانۇنلىرى دېگەنى چوشەنەمزۇك؟ 6 ـ قارا دېگەن نېمە؟ [illegible] ـ ئىنسانىنىڭ ئىش ھەركەتلىرى قانداق نەتىجە بېرىشىدىكى ئاساسىي ئامىل نېمە؟ بۇ ئامىلنىڭ بۈلۈشى ئىنسان ئىش ھەركەتلىرىنىڭ ئاساسمۇ؟ 8 ـ ئەقلىنىڭ نەيشىتىدە قانداق خۇسۇسىيەت بار؟ ئاللا ئىنسان ۋۇجۇدىدا يارالغان كانتنا نېمەتلەر قايسىلار؟ 9 ـ ئىنسانىنىڭ شەرىئەت ئالدىدىكى مەسئۇلىيىتىنىڭ ئاساسى شەرتى نېمە؟ 10 ـ ئاللاھنىڭ ئىلمىنىڭ ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئىلىشىنى ۋە مەخلۇقلارنىڭ ئىختىيارلىق ۋە مەجبۇرلۇقنى چوشەنەمزۇك؟ 11 ـ قارا ۋە قەدەر ھەققىدىكى چوشەنچىنىڭ ئىنسان ھايانىدىكى ئەھمىيىتى نېمە؟

45 ـ 41 ـ بەت: 1 ـ نېمە ئوچۇن بىكىر ئۆيلىنىپ كەتكەندىن ۋەتەنداشلىق رايىنى يەيدا بۇلىدۇ دەيسىز؟ ئۇنىڭ يەيدا بۇلۇش سەۋەبلىرى نېمە؟ 2 ـ نېمە ئوچۇن بىكىر قىلىش تارىخىدا مىللەتچىلىك رايىنى يەيدا بۇلىدۇ؟ ئۇنىڭ يەيدا بۇلۇش سەۋەبلىرى نېمە؟ 3 ـ ئىسلامدىكى بىكىرلىك بوكسەكلىكى ۋە كەڭلىكى دېگەن نېمە؟ 4 ـ نېمە ئوچۇن ۋەتەنداشلىق رايىنى ئۆزىنى- مىللەتچىلىك رايىنى مەبرى ئىسانى رايىتە دەيسىز؟ بۇ ئىككى رايىنىڭ خانا بۇلۇشىدىكى سەۋەبلەر نېمە؟ 5 ـ ئىسانلارنى باغلاپ تۇرۇشقا يارامليق دەپ گۇمان قىلىنىدىغان راستلار قايسىلار؟ 6 ـ ئىسانلارنى باغلاپ تۇرۇشقا يارامليق بولغان نوقرا رايىتە قايسى؟

46 ـ 51 ـ بەت: 7 ـ مەيدە دېگەن نېمە؟ نىمىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ؟ مەيدە قايسى حىل يول بىلەن ۋۇجۇدقا كىلىدۇ؟ مەيدەنىڭ ئاسىي نېمە؟ 8 ـ مەيدەئىنىڭ مەيدە بۇلۇشى ئوچۇن دېمىلەر زۆرۈر؟ مەيكورە دېگەن نېمە؟ 9 ـ مەيدەئىنىڭ نوقرا ـ خاتالىقىنى قانداق بىلىمىز؟ ئەقىدىنىڭ يەنى يىكىرى ئۆلۈنىڭ نوقرا خاتالىقىنىچۇ؟ 10 ـ نۆگۈنكى كۈندىكى ئوچ مەيدە قايسى؟ 11 ـ كاپىتالىزم مەيدىنىڭ ئەقىدىسى نېمە؟ نېمىگە دەۋەت قىلىدۇ؟ "كاپىتالىزىم" دەپ ئاتىلىشىنىڭ سەۋەبى نېمە؟ قانداق يەيدا بولغان؟

51 ـ 55 ـ بەت: 12 ـ ئىنىن ھاياتىنى ئاخىرلىشىش ئەقىدىسىنىڭ مەزمۇنى نېمە؟ سوتسىيالىزىمنىڭ ئەقىدىسىچۇ؟ ئۇ نېمىگە دەۋەت قىلىدۇ؟ بۇ ئىككى مەيدەنىڭ ئوخشاشلىقى ۋە قارمۇ ـ قارشىلىقى قايسى جايلاردا ئىيادىلىنىدۇ؟ 13 ـ كاپىتالىزم ۋە سوتسىيالىزمنىڭ يەخت قارشى نېمە؟ بۇ ئىككى مەيدە ئەقىسىكە ۋە ھەمشىيەنكە قانداق تۆقتىشەرەدە قارايدۇ؟

56 ـ 62 ـ بەت: 14 ـ ئىسلام ئەقىدىسىنىڭ مەزمۇنى نېمە؟ روھى ھەھەت دېگەن نېمە؟ 15 ـ روھ بىلەن ماددىنىڭ بىر بىكىنى دېگەنتى قانداق چۈشىنىسىز؟ ئىسلامنىڭ يەخت قارىتى نېمە؟ 16 ـ ھەمشىيەنتى ساقلايدىغان ئالى غايىلار قايسىلار؟ يەنى ئىنسان ھاياتىنىڭ ئەسلى ھالىنتى قانداق بولۇشى كېرەك ئىدى؟ 17 ـ ھەمشىيەنتى ساقلايدىغان ئالى غايىلار قايسى مەدە ئەرىيىدىن تۇرۇلىدۇ؟ 18 ـ ئىسلام جامائەت ۋە شەخسىكە قانداق قارايدۇ؟ ھەمشىيەت بىمىلەردىن ئەتكىل تاپىدۇ؟ 19 ـ ئىسلامدىكى ئەركىنلىك چۈشەنچىسى نېمە؟ 20 ـ ئىسلامدىكى ئالى غايىلارنى مۇھايىزەت قىلىش قانداق ئەملگە ئاشۇرۇلىدۇ؟ 21 ـ ئىسلامنىڭ اللەقا ئىتائەتكۈچىگە قويىدىغان ئەلەپلىرى قايسىلار؟ 22 ـ مۇسۇلمانلارنىڭ ئەمەللەرنى بېجىرىشىكى ۋە ھەمشىيەنتى ساقلاشتىكى ئالى غايىلىرى ـ مەقسىتى نېمە؟ 23 ـ ئىسلام ئۆزۈى ئىھتىياجلار ۋە ئەرىزىلەرنى قانداق قانىدۇرىدى؟

63 ـ 70 ـ بەت: 24 ـ ئىسلام ئەمىسلەرنى قانۇنلار دائىرىسىدە ئوتۇن، ئۇرۇشتاقاساسلىقى نېمىگە تايىنىدۇ؟ 25 ـ ئىسلام دەۋىتىنى يېيىش دەپ ھېسابلىنىدۇ؟ 26 ـ ئوچ مەيدەنىڭ ئەقىدىسىدىن ئۆزۈمنىڭ كېلىپ چىقىشى ھەھەتنى قارالغاندىكى پۈرىقلىرى نېمە؟ ھاياتىكى ئىش ـ ھەرىكەتلەرنىڭ ئۆلچەملىرى ھەھەتنىكى ۋە ئوزومىنى ئەتىقلاش ھەھەتنىكى ھەمدە ھەمشىيەنكە قارايى ھەھەتنىكى پەرقلىرى نېمە؟

71 ـ 74 ـ بەت: 27 ـ نېمە ئوچۇن ئىسلام مەيكۇرىسىنى ئىنسان بىشىرىتىگە مايى يەنى مۇۋاپىق دەيسىز؟ 28 ـ سوتسىيالىزم مەدىنىنى قارشا چىكىنگۈچى [illegible]

29 ـ بۇ ئوچ مەيدەنىڭ ئىنسان بىشىرىتىگە مايى كېلىشى ـ كەلمەسلىك ھەھەتنىكى پەرقى نېمە؟ 30 ـ ئىسلامنىڭ «ھايات مەيداندا مەۋجۇت بولۇش» دېگەنتى قانداق چۈشىنىسىز؟ 31 ـ سوتسىيالىزم مەيدىنى پەيدا بۇلۇشتا قايسى باسقۇچلارنى بېسىپ ئوتتى؟ 32 ـ كاپىتالىزم مەيكۇرىسىنىڭ بىشىرى ھەھەتنىكى مەقلۇبىيتى قايسى؟

74 ـ 82 ـ بەت: 33 ـ نېمە ئوچۇن ئىسلام مەيكۇرىسىنى ئىجابى، ئەقلى مەيكۇرە دەيسىز؟

بسم الله الرحمن الرحيم

ناماز (توغرا بولايش) نىڭ شەرتلىرى
(نامازنىڭ سىرتىدىكى فەرزلىرى)

1 ـ ئامارەتنى بولمىسا، ئامارەت ئېلىش، موئمۇ بولا بولسىلى قىلىش، ئۇنىڭغا ئىمكانىيەت بولمىسا ئەممۇم قىلىش. 2 ـ كىيىم ـ كېچەك، بەدەن ۋە نامازغا ئورۇنلاشقان شەرئىتتە نەجىس (پاسكىنا) دەپ ئىتىبار قىلىنىدىغان بارچە نەرسىلەردىن پاكلاش. 3 ـ ئەۋرەتنى يېپىش. 4 ـ قىبلىگە يۈز كەلتۈرۈش. 5 ـ نامازنىڭ ۋاقتىنىڭ كېرىشى. 6 ـ نىيەت (يەنى قانىي ئەملىي نىجەرمەكچى بولغىنىنى كۆڭلىگە پۈكۈش). 7 ـ تەھرىمە: يەنى "اللە اكبر" (اللە ئەڭ چوڭ) دەپ نامازغا كىرىش.

نامازنىڭ ئەركانلىرى
(نامازنىڭ ئىچىدىكى فەرزلىرى)

1 ـ قىيام (قادىر بولغان كىشى ئۈچۈن تۇرۇش). 2 ـ قىراەت (يەنى قۇرئاندىن ئوقۇش). 3 ـ رۇكۇ (ئىزىنى ئۈنۈپ ئېگىلىش). 4 ـ ئەۋەلقى سەجدە. 5 ـ ئىككىنچى سەجدە. 6 ـ نامازنىڭ ئاخىرىدا ئولتۇرۇش.

نامازنىڭ ۋاجىپلىرى

1 ـ سۈرە فاتىھە ئوقۇش. 2 ـ سۈرە فاتىھەگە بىرەر سۈرە قوشۇپ ئوقۇش. 3 ـ فەرز نامازلارنىڭ ئەۋەلقى ئىككى رەكئىتىدە سۈرە فاتىھەگە بوش كەلگەن سۈرە ـ ئايەتلەرنى تېپىلىش. 4 ـ سۈرە فاتىھەنى قوشۇلغان سۈرىدىن ئىلگىرى ئوقۇش. 5 ـ سەجدە قىلغاندا بو[illegible] 6 ـ [illegible] ئاللاھ دەككۈرۈپ تۇرۇش. 6 ـ ھەربىر رەكئەتتىكى ۋە سەجدە ئارلىقلىرىدىكى تەرتىپ [illegible] ـ رىشايە قىلىش. 7 [illegible] ـ ھەربىر ئىشلاھ ـ بىر ئەركانلىرىدا ئالدىرماي، ئارام ئېلىپ ئوقۇش. 8 ـ ئوڭ ياكى ئۈنۈ رەكئەتلەك [illegible] ۋاجىپلىق ئىككى رەكئەت [illegible] ئوقۇش ئۈچۈن ئولتۇرۇش. 9 ـ ئەۋەلقى ئىككى رەكئەتنە ئولتۇرغاندا تەشەھھۇد (ئەتتەھىياتو...) ئوقۇش. 10 ـ تەشەھھۇد (ئەتتەھىياتو...) نى ئوقۇپ بولغاندىن كېيىنلا قوپۇپ كېتىش. 11 ـ نامازنىڭ [illegible] ئاخىرقا تەشەھھۇد (ئەتتەھىياتو...) ئوقۇش. 12 ـ نامازدىن چىقىش مەقسىدى بىلەن سالام بېرىش (ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ۋەرەھمەتۇللا) دېيىش. 13 ـ ۋىتىر نامىزىدا قونۇت دۇئاسىنى ئوقۇش. قونۇت دۇئاسى ئوقۇش ئۈچۈن ئەكسىر (اللە اكبر) ئېيتىش. 14 ـ ئىككى ئېيد (ھېيت) نامازلىرىنىڭ بارچە ئەكبىرلىرىنى ئېيتىش. 15 ـ ھەربىر نامازنى باشلاش (نامازغا كىرىش) ئۈچۈن ئەكسىر (اللە اكبر) ئېيتىش. 16 ـ نامازنىڭ جەھرىن (ئۈنلۈك) ئوقۇلىدىغان جايلىرىنى جەھرىن، مەخپى (يەنى ئۈنسىز) ئوقۇلىدىغان جايلىرىنى مەخپى ئوقۇش. 17 ـ نامازنىڭ بارچە ئەركانلىرىدا ئىقتىدا (ئەگىشىش) قىلغۇچىنىڭ ئىمامغا مۇناسىۋەت قىلىش (ئەگىشىش).

نامازنىڭ سۈننەتلىرى

1 ـ نامازغا باشلاش ئۈچۈن ئەكسىر (اللە اكبر) ئېيتقاندا، ئەر كىشى ئىككى قولىنى قولىقىنىڭ ئۈستۈنلىقىغىچە، ئايال كىشى مۈرىسىنىڭ ئۈستۈنلىقىغىچە كۆتۈرۈش. 2 ـ ئەر كىشى ئاللاھ قولىنى سول قولىنىڭ ئۈستىدە قويۇپ، كېيىنكى ئامىتىدا ئوڭۇش. ئايال كىشى ئوڭ قولىنى سول قولىنىڭ ئۈستىدە قويۇپ، كۆكسىنىڭ ئۈستىدە ئوڭۇش. 3 ـ نامازغا باشلاش دۇئاسى (سۇبھانەكەللاھۇممە...) نى ئوقۇش. 4 ـ قىراەت باشلاشتىن ئىلگىرى «ئەئۇزۇ بىللاھى...» نى ئوقۇش. 5 ـ سۈرە فاتىھە ۋە ھەربىر سۈرىلەرنىڭ بېشىدا «بىسمىللا...» نى ـ جەھرىن قىراەت قىلىنىدىغان نامازغا بولسۇن ياكى مەخپى ئوقۇلىدىغان نامازغا بولسۇن ـ مەخپى دېيىش. 6 ـ سۈرە فاتىھەدىن كېيىن «ئامىن» دېگەن سۈزنى ـ جەھرىن نامازغا بولسۇن، مەخپى نامازغا بولسۇن، ئىمام بولسۇن، جامائەت بولسۇن، يالغۇز بولسۇن ـ مەخپى دېيىش. 7 ـ رۇكۇدىن كېيىن «سەمىئەللاھۇ لىمەن ھەمىدە» دېيىنا ئەكەلھەمدۇ» دېيىش. 8 ـ قىيامدا تۇرغاندا ئىككى پۇتىنىڭ ئارلىقىنى تۆرت بارماق مىقدارى ئوتتۇش. 9 ـ سۈرە فاتىھەگە قوشۇلىدىغان سۈرىلەر: بامدات ۋە پېشىن نامازلىرىدا تىۋالى مۇفەسسەل (سۈرە ھۇجۇراتتىن ـ سۈرە بۇرۇجىغىچە) ، ئەسر بىلەن خۇپتەن نامازلىرىدا ئەۋساتى مۇفەسسەل (سۈرە بۇرۇجتىن ـ سۈرە بەييىنەگىچە). شام نامىزىدا قىسارى مۇفەسسەل (سۈرە بەييىنە، ـ سۈرە ناس ۋ-چە) بولۇش. 10 ـ خۇشۇسەن بامدات نامىزىدا سۈرە فاتىھەگە قوشۇلىدىغان

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

سۈرە - ئايەتلەر بىرىنچى رەكئەتتىكى ئىككىنچى رەكئەتتىكىدىن ئۇزۇنراق بولۇشى. 11 - رۇكۇدىن باش كۆتۈرگەندىن باشقا - رۇكۇ قىلىش، سەجدە قىلىش، سەجدىدىن باش كۆتۈرۈش، ئىككىنچى رەكئەتتىن ئۆچىنچى رەكئەتكە قوپۇش قاتارلىق ئورۇنلارنى ئەكبىر (الله اكبر) ئېيتىش.

12 - رۇكۇنىڭ سۈننەتلىرى: ① پىلەكلىرىنى بىقىنىغا چ... ۋالماستىن بارماقلىرىنىڭ ئارىسىنى ئاچقان ھالدا ئالقىنى بىلەن ئىككى تىزنى تۆتۈپ تۇرۇش. ② رۇكۇدا ئىگىلگەندە دۇمبىسىنى تۆتۈز قىلىش. ③ رۇكۇ قىلغاندا كەمتەرلىك بىلەن بېشىنى تۆز تۇتۇش. ④ رۇكۇدا تىزنى ئىگىلماستىن شۇ تۇتۇ... ⑤ رۇكۇدا كەم دېگەندە ئۈچ قېتىم «تەسبىھ» (سۇبھان رەببىيەلئەزىم) ئېيتىش. ⑥ رۇكۇدىن تۇرغاندا ئارام ئېلىش. ⑦ رۇكۇدىن كېيىنمۇ «سەمىئەللاھۇ لىمەن ھەمىدە» ، «رەببەنا لەكەلھەمدۇ» دېيىش.

13 - سەجدىنىڭ سۈننەتلىرى: ① سەجدىگە بېرىۋاتقاندا ئالدى... ھەن تىزنى، ئاندىن قولىنى، ئاندىن يۈزنى ۋە پېشانىسىنى يەرگە قويۇش. سەجدىدىن باش كۆتۈرگىنىدە ئەزالىرىنى يۇقارقىنىڭ... ② يۈزنى ئىنكى قول سىلە ئارلىقىدا قويۇش ③ قول ۋە پۇتنىڭ بارماق ئۇچلىرىنى قىبلە تەرىكە قارىتىش. ④ ئەرلەر جەينىكىنى بىقىنىغا، قورسىقىنى پۇتىنىغا چاپلىۋالماسلىق. ⑤ ئاياللار بىلەكلىرىنى بىقىنىغا قورسىقىنى پۇتىغا چاپلاپ تۇرۇش. ⑥ سەجدىدە كەم دېگەندە ئۈچ قېتىم «تەسبىھ» (سۇبھان رەببىيەلئەلا) دېيىش.

14 - سەجدىدىن بېشىنى كۆتۈرۈش ۋە روسلىنىپ ئارام ئېلىش. 15 - ئولتۇرغاندا، ئەر كىشى ئولۇ پۇتىنىڭ بارماق ئۇچىلىرىنى قىبلىگە قارىتقان ھالدا تىكلەپ، سول پۇتىنىڭ ئوسۇنىدە ئولتۇرۇش. ئەمما ئايال كىشى ئىككىلى پۇتىنى ئولۇ تەرىپىگە چىقىرىپ كاسىنى بىرگە تەككۈزۈپ ئولتۇرۇش. 16 - ئىككى سەجدە ئارلىقىدا ۋە تەشەھھۇد ئۈچۈن ئولتۇرغاندا ئالقىنى يۇمسى ئوستىدە قويۇش. 17 - تەشەھھۇدتا ئولتۇرغاندا سەبابە (كۆرسەتكۈچ) بارماق بىلەن تەشەھھۇد قىلىش. 18 - تەشەھھۇد (ئەتتەھىياتۇ...) نى مەخپى ئوقۇش. 19 - پەرز نامازلارنىڭ ئاخىرقى ئىككى ...كىشىدە سۈرە فاتىھەنى ئوقۇش. 20 - نامازلارنىڭ ئاخىرقى ئولتۇرۇشىدا تەشەھھۇدنى كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ... ئۆرۈت ئېيتىش. 21 - دۇرۇدتىن كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئارىدە بولغان (ئالەم بېرىلگەن) «ۋالالارنى ئوقۇ... سالام بەرگەندە ئولۇ تەرىكە قارىتىش. 23 - سالامدىكى نىيەت: پەر... سالام بولغان كىشى سالام بەرگەندە ئولۇ ۋە سول تەرىپىدىكى جامائەتكە، پەرىشتىلەرنى، ئىنسان ۋە جىنلارنى كۆزلىگەن ھالدا ئوڭ ۋە سول تەرەپكە قارىتىپ مۇمكىنچە پەرىشتىلەرنى ۋە سالىھ جىنلارنى كۆزلىگەن ھالدا ئوڭ ۋە سول تەرەپكە قارىتىپ سالامنى پەسرەق قىلىش. ② ئىمامنىڭ قىلمۇچى سالامى ئىمام... سالىمىغا ئۈلگە بولۇش ئۈچۈن ئىمام ئوڭ ۋە سول تەرەپكە سالام بېرىش. ④ ئىمام بىرەر رەكئەت ئوقۇپ قويغاندا ئوڭ ۋە سول تەرەپكە سالام بېرىپ بولغىچە، قالغان رەكئەتلىرىنى ئولۇقلاش ئۈچۈن كۈ... ئىمام قويۇپ كەتمەسلىك.

24 - نامازدىن كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئارىدە ... ئان (ئالەم بېرىلگەن) زىكىرى - تەسبىھلەرنى ئېيتىش.

نامازنى بوزغۇچى ئامىللار

1 - نامار ئىچىدە قەستەن ياكى سەھۋەن گەپ مۇز قىلىش. 2 - نامازنىڭ ئەھەللەرىنىڭ بىر قىسمىدىن ئارتۇق ئەكرارلىنىش. 3 - قىبلە ... ئىستىن كۆكسى (ئالدى تەرىپى) باشقا ياققا بورۇلۇپ كېتىش. 4 - قەستەن ياكى ئونۇچۇپ قىلىپ يەپ - ئىچىش. 5 - ئەپەر... قىلغۇچىنىڭ ئاخىرقى ئەشھەدىدا ئولتۇرۇشتىن ئىلگىرى سۈنى كۆزلىگەن ... ئەقسەنگەن كىشىنىڭ، ئالدىدا قارا بولۇپ كەتكەن بىرەر نامېرىنىڭ ئىسمىنى ئىسكە كېلىش. 7 - ئەمەت ... ئۆزۈۋاتقان ئىنسان ياكى جىنلارنىڭ ئىسمىنى ئېيتىپ ... نىڭ چىقىپ قىلىش، ھۆمە نامىزى ئوقۇۋاتقاندا ئىسمىر ۋاقىتنىڭ ئۆتۈپ كېتىپ قىلىش، ئۇقمۇ مەرھۇمنىڭ ئەزرەئىنىڭ ئېلىپ كېلىنىشى قىلىش ياكى نامازنىڭ ۋاقىت مەرھۇمنىڭ ئەزرەئىنىڭ ئېلىپ كېلىنىشى قىلىش ياكى نامازنىڭ كېچەك ۋە بەدەنگە ئېگىپ كېتىش. 9 - بىر نامازنى ئوقۇۋاتقان ئۈچۈن، باشقا بىر نامازنى بۇنكىلىش نىيىتى بىلەن ئەكبىر ئېيتىش. 10 - يەنىدىكىلەر ئالدىغۇدەك كۆلۈش. 11 - بالاغەتكە يەتكەن كىشىنىڭ بولىسىۋ - بىرەر ئايال كىشى بىلەن بىر سەپتە بارلاپ تۇرۇش. ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن قۇرئان-كىتابنا قارىغان قىرائەت بىلەن قىرائەت قىلىش. 14 - ئۆزىنىڭ ئىمامىدىن باشقا، ئا... نامازنى ئوقۇۋاتقان بىر كىشىگە قىراغدىكى كوچا سېلىش. 15 - ماۋاتىنسز، ئۆزرىسى بار ۋە ئىمامىلىققا لايىق كەلمەيدىغان بىر كىشىنى، ئىمام ئۆزىنىڭ ئورنىدا تۇرغۇزۇپ قويۇش. (ئىمامنىڭ تەرتىنىڭ دەللى بېتىپ قالغانلا ئوخشاش بىرەر ئا... ئۆز بېرىپ قالغاندا) 16 - اكبر» دېگەن سۆزنىڭ

«ا» «ب» ھەرىپلىرىنى سوزۇپ ئوقۇش. 17 - ئىمامدا ئىمامدا قىلمۇچىنىڭ - نامازنىڭ رۇكۇغا بېرىش ۋە رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرۈشكە ئوخشاش بىرەر ئەركانلىرىدا - ئىمامدىن ئىلگىرىلەپ كېتىش. 18 - سەجدە سەھۋىنى پاكى سەجدە تىلاۋىتى ئادا قىلغاندىن كېيىنمۇ قايتا ئولتۇرماسلىق. 19 - نامازغا بىرەر ...كئەت ئوقۇلۇپ بولغاندا ھوشالغۇچىنىڭ - ئىمام سەجدە سەھۋە ئۈچۈن سالام بەرمە ئىمامدا سۈننەتتىن قىلماي (ئەگىشىدى) ئورنىدىن قوپۇپ كېتىش. 20 - نامازنىڭ بىرەر رۇكنىنىڭ ئادا قىلىۋاتقاندا ئۇخلاپ قېلىپ ئادا قىلماسلىق، چۈنكى نامار ئەركانلىرىنى ئويغاق ھالدا ئادا قىلىش شەرتتۇر. 21 - ئۆچ پاكى ئۆرت رەكئەتلىك نامازلارنىڭ ئاخىرقى ئىككى رەكئەتتىدە قەستەن سالام بېرىش. (سەھۋىن بولسا بوزلمايدۇ) 22 - نامازنىڭ ئىچىدە ئەمەلىيەتتىكى سۈننەتلىرىنى ئۆتۈپ كېتىش. 23 - نامار ئوقۇۋاتقاندا - گەرچە ئەمەلىيەتتىكى سۈننەتلىرىنى ئادا قىلىۋاتقان بولسىمۇ - ئاھارىتىم سۈندى دېگەن گۇمان بىلەن مەسجىدتىن چىقىپ كېتىش. 24 - مەسجىدتىن باشقا جايدا نامار ئوقۇۋاتقاندا - ئالدىدا سەپ پاكى سۈتىرە بولمىسۇ - بىر سەپ پاكى سۈتىرە بەدىلىدە ئالدى ... ئىك چاپلىنىش.

نامازدا مەكروھ بولىدىغان ئىشلار

مەكروھى تەنزىھە (ھارام دەرىجىسىدىكى مەكرۇھ) بىلەن ئادا قىلىنغان نامازنى قايتا ئوقۇش ۋاجىپتۇر.

مەكروھى تەنزىھە (ئۆزىن دەرىجىدىكى مەكرۇھ) بىلەن ئادا قىلىنغان نامازنى قايتا ئوقۇش مۇستەھەبتۇر.

1 - نامازنىڭ ۋاجىپلىرىنى تەرك ئېتىش ياكى سۈننەتلىرىنى قەستەن تەرك ئېتىش. 2 - نامازدا كېيىملىرىنى ياكى قول - باراقلىرىنى ئورۇنسىز ھەركەتلەندۈرۈش. 3 - بوينى ... تولاپ ئۆيلاش - بوياقتا قارىش. 4 - مەسجىد ئىچىدە تۈكۈرۈش. 5 - نامازنىڭ ئولتۇرۇشىدىكى سۈننەتلىرىنى تەرك ئېتىش ياكى بىرەر تەرىمگە بولىنىپ ئۆز ئىچىدە قىلغاندا بىلەكلىرىنى يەرگە چاپلىۋېلىش.

7 - ئۆزەتنىڭ شەكلى بىلىنىپ قالمىدىغان قىسقا نامار ئوقۇش. (مەكروھى تەنزىھە)

8 - ئەرلەر چىنىسى ... ئوقۇلمىغان - ماسكا ئاقاب، ئاياللار يۈزىنى يۆگەپ نامار ئوقۇش.

10 - نامار ئوقۇۋاتقان ... ھا بىلەن سالام ئېلىش. 11 - قىيامدىن باشقا ئورۇنلاردا قۇرئاندىن ئوقۇش.

12 - ئۆزەلمى رەكئەتتىكى ... ئىككىنچى رەكئەتتىكى قىرائىتىنى ئۇزۇن قىلىش. 13 - پەرز نامازلارنىڭ بىر رەكئەتتىدە بىر سۈرىنى ئىككى ... ئوقۇش ھەر ئىككىلى رەكئەتتىكى بىر سۈرىنى تەكرارلاپ ئوقۇش. (نەفىل نامازلاردا ئەكرار ئوقۇش ھەرۇ) 14 - ... ئىككى رەكئەتتىكى بىر سۈرىنى ئۇزۇن قىلىش ... ئەر ... ئۇ - 16 - ئىمامنى ... ئا قىلىپ ... ئوستىدا ... ئىنسان ... ئوسۇلمۇن. 17 - كۆزنى يۇمۇپ ئىنسان ... ئوسۇلمۇن. 18 - نامازدا قارىغان ... ئەلەرنى سۈزلىغان ... ئاي ھورۇنلۇق بىلەن بېقىرىش. 20 - زۇرۇرىيەتسىز (ئىسىق - سوغۇق) سەللىنىڭ ... ئىسان ئاكى ھۆلاسىنى سۈرتىش. ئوستىگە سەجدە قىلىش. 22 - جانلىق نەرسىلەرنى سۈرىسى بار كېيىملەرنى كېيىپ نامار ئوقۇش.

23 - ئۆزىسىز بۇرنىنى ... ئەكۈزەمەستىن بىناسىز ... سەجدە قىلىش. (مەكروھى تەنزىھە)

24 - ... ئورۇنلارنا نامار ئوقۇش. ھەممام (مۇ... ئوگىنىش ئورنى، ھارەم - بەيتۇللاھنىڭ ... قىلىپ بولغان) ئوگىنىش ئورنى، كىشىلەرنىڭ يەر - زىمىنىدا (رۇخسەتسىز)، تاجاۋۇز قىلىپ ئالغان يەر زىمىنىدا.

25 - ... كېچەك تەرەت، چوڭ تەرەت ۋە يەل قىسقان ... نامار ئوقۇش. 26 - كىرەلەپ كەتكەن گۈش كېيىملىرى بىلەن نامار ئوقۇش. 27 - ناماق تەييار بولۇپ قالغاندا - ئەگەر ... كۆڭلى ئۆز نامانغا قالسا - نامار ئوقۇش. 28 - نامار مەسجىدە قايمۇ ... ئەسىملەرنى يارماقلىرى بىلەن ساقلاپ ئوقۇش. ... سۈننەتلىرىنى بالغۇز مەگراب مەسجىدە ئوقۇماي مەگراب ... ئاكى ... ئەزرەئىنىڭ ... 60 ... ئەزرەلمى سەپتە بوش ئورۇن ئۆزۈپ ئىككىنچى سەپتە ئورۇن. (مەكروھ تەرىمە)

... - ئۆزلەپ كۆيۈۋاتقان ئوسۇلدا نامار ئوقۇش. (مەمۇسىيلارنىڭ ئىمامىنىڭ ئوخشاش قالغانلىقى ئوچۈن) ... كىشىلەر نامار ئوقۇش. (مەكروھى تەنزىھە)

(دالدا ... - بەرىز نامازدا سۈرە فاتىھەدىن باشقا بىر سۈرىنى ... قىلىپ بەلگىلىۋېلىش. 33 - نامار ئوقۇۋېچى نامازغا سۈنە... بولىدىغان نەرسە) ئىككىسىلىكى.

[ھەدىسنى مەزھىبىنىڭ «مەقبۇل ... ئاكى» نامىلىق كىتابىدىن ئېلىندى]

تامام

دۇنيانىڭ تۈنۈگۈنى، بۈگۈنى ۋە ئەتىسى

1) ھەر بىر خەلق، بىر مىللەت، ھەر بىر دىن ۋە ھەر بىر دۆلەتكە ئىمكانىيەت، كۆچ قۇۋۋەت ۋە ھاكىمىيەت بېرىلىدۇ. ئۇلار ئۇز دەۋرىنى بېسىپ ئۆتۈپ تارىخقا تاپىلىنىدۇ. ئۇلار ئىمكانىيىتىنى، كۆچ - قۇۋۋىتىنى ۋە ھاكىمىيىتىنى قەيەردە ۋە قانداق ئىشلەتكەنلىگى تونۇرىسىدا پاراقۇچىنىڭ ئالدىدا تولۇق جاۋاب بېرىدۇ. بۇ اللەنىڭ ھىكمىتىدۇر.

2) ھەر بىر ئاقىل ئىنسان، خەلق ۋە دۆلەتلەر ۋاقىتلىكنىڭ تەرىر تاشلاپ، ئۇنىڭدىكى بارچە ئىشلارنى كۆزىت ياخشىدىن ئۇلاق قىلىپ، ئۇلارنى بۈگۈنكى كۈندە ماياغا تەدىيق قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىش لازىم. بۇ ئىنسانغا - ئى بولغان ماياتتۇر.

3) ماۋزۇنا قايتىپ ئىسلام دىنىغا، ئىسلام ئومۇمىتىنىڭ ۋە ئىسلام دۆلىتىنىڭ ئۇز ۋەزىپىسى قانداق ئۇنكورگەنلىگىنى كۆرەتمەك ۋە ئىنچىكە ئوگۈنمەك، بۇ 13 ئەسىر مابەينىدە ھايانىنىڭ بارچە ساھالىرىدە زۇلمەتنى يۇرتۇپ تۇرغان قوياشقا ئوخشاش نۇر چاچقانلىغىنى گۈۋاھچىسى بولىمىز. ئىسلام دۆلىتى «ئەبادا بېتەكچى دۆلەت بولۇپ ئۇرغان ۋاقىتتا، ئۇنىڭ باياۋغى ئاستىدا ياشىغان يۇرتلار، باشقا دۆلەت يۇرتلىرى، شۇنىڭدەك ھايۋانات «دۇنياسى، ئۇسۇملۇكلار «دۇنياسى، شكولوگىيىلىك مۇھىت، تەبىئەتنىكى بارچە مەۋجۇدات ئۇنىڭ ئالدىنقى تۇزۇمى ئاستىدا گۈللەپ ياشىغان ۋە ئازاد، پاراۋان ھاياتنى بەھرىمان بولغان، كاپىر دۆلەتلەرنىڭ ئىيالىغا كەلگەن ئىسىق - قۇجۇرلار ئىسلام دۆلىتىدىن قورقانلىقى ئۈچۈن ھەممە جايدا ئاشكارە بولالمىغان. ئىسلام دۆلىتى بارچە دۆلەتلەرگە ۋە خەلىقلەرگە قارتا ئىلىپ بارغان سىياسى ئىشلىرىدا، جىھاد ئۇرۇشلىرىدا، باشقۇرۇش ئىشلىرىدا پەقەت اللەنىڭ، يوپۇرغىسى بىجىرىش ئۈچۈن ھەقىقەت، ئادالەت يولىدىن ئىش ئىلىپ بارغان. ئۇنىڭ مەقسىدى پاكلىق تويغانى، يوزۇنچىلىق قىلىش، زىمىن ئالىشنى بولغان ئەمەس. ئىسلام دۆلىتىنىڭ، مۇسۇلمانلارنىڭ كۆچ - قۇۋەتلىرى، ئەزىزلىگى ھەر قانداق ۋاقىتتا ئىسلام «دىنغا قانچىلىك بېغىشلىغا، ئۇنى ماياغا قانداق تەدىيق قىلغانلىغىغا باغلىق بولغان، ئۇنىڭغا چىڭ بېغىشا كۆچ قۇۋەتلەك، ئەزىز بولغان، ئۇنىڭدىن ئۇزاقلاشسا ۋە ئۇنى تەدىيق قىلىشقا سەل قارىسا زەئىپلەشكەن، خار «لغان، يۇنىڭ ئەكسىچە، كاپىرلار يوزۇن «ىللارغا قانچىلىك بېغىلاشسا شۇنچە خار ۋە كۈچسىز بولۇشنا، ئۇنىڭدىن قانچىلىك ئۇزاقلاشسا شۇنچە كۈچلۈك، قۇۋەتلىك بولغان.

19 - ئەسىرنىڭ ئاخىرقى مەزگىللىك دۆلىتى ئوسمانى تۈركلىرىنىڭ قولىدا ئىدى. بۇ پەيتتە ئۇلار ئاغايتى زەئىپلىشىپ قالغان ئىدى. ئادالەت، ھەقىقەتنىڭ قۇۋەتلىك پاسىبانى خەلىقلىك دۆلىتىنىڭ زەئىپلىشىپ قىلىشنى ئەنجىمەن بىلگەن ياۋرۇپانىڭ كاپىر دۆلەتلىرى بىرلىشىپ، ئۇز ئارا ئىتتىپاقىلىق تۈزۈشتى. ئاخىرقى ئەنجىمە 1924 - يىلغا كېلىپ ئۇنى (خەلىقلىك دۆلىتى) بۇق قىلىشتى. شۇنداق قىلىپ 13 ئەسىردىن كۆپرەك ۋاقىت اللەنىڭ قانۇنى يوپيىچە ئادالەت، ئۇرى - ھىدايەت بىلەن «دۇنيانا رەھبەرلىك قىلغان خەلىقلىك دۆلىتى ئۇز ئورنىنى كاپىر دۆلەتلەرگە ۋە ئىنسان ئوغلى قانۇنلارغا ۋاقىتسىزلىق بوشۇقۇپ بەردى. ئۇلار (كاپىر «دۆلەتلەر) نىڭ ئوچى كۈندىلا پاكلىق ۋە زىمىن تالىشىش ئەنجىمىدە ھەمقاچان بولغانلار ئاشۇ كاپىرلار ئۇز قولى بىلەن يازغان ئەسىلى تارىخى مەلۇماتلارغا مۇراجەت قىلسا بولىدۇ. كېيىن ئۇرۇشنا چوشكەن قولىغا ھەتمەتلەرگە قالالمىغانلىقتىن مالىمانچىلىقلار ۋە سىياسى ئىشلار ئەنجىمىدە تارىدىن 25 يىل ئۇنۇپ ئىككىنچى «دۇنيا ئۇرۇشى بۇز بەردى. يۇنىڭ ئەسىلاتمىسۇ كېرىشمەيمىز. ئەسىلاتمۇ قىزىقسىڭىز ئاشۇلارنىڭ تارىخى كىتابلىرىغا پاكى تىرىك تارىخ بولغان ئاتا - ئانىلارغا مۇراجەت قىلىڭ.

ئىككىنچى «دۇنيا ئۇرۇشىدىن كېيىن «دۇنيا بېتەكچىلىگىنى قولغان ئالغان ئامېرىكا ۋە ئۇرۇشتىن كېيىن كۈنتا ئوللۇشلەرگە ئىگە بولغان روسىيە، ئەنگلىيە، فرانسىيە دۆلەتلىرى ئۇزلىرى ئىرىشكەن «دۇنيا رەھبەرلىگى ۋە ئىگىلىگەن مۇلۇكلىرى قولىدىن كەتمەسلىگى ۋە «دۇنيانا بېتەكچىلىك قىلىش موقۇمىنىڭ، ھەقىقەت - ئادالەت پاسىبانى بولغان خەلىقلىك دۆلىتىنى ئاجىزلاشتۇرۇش ئۈچۈن نېمە قىلارنى قىلدى؟

نۆۋەتتە ئۇلارنىڭ ئەشكىل قىلغان بىرىنچى ئىتتىپاقى ب ە ت ھەقىقەت ئاۋۋال ئۇلار بۇزلىرى ئەلئۇ «مەن. ئاتالمۇلارنى ئەلئورۇپ، ئاندىن ئۇرۇسز بىر ئاز ئەسلىلا بىرىپ ئۇنىمىز. بەرمەكچى بولغان ئەسلاتمىز مۇكەممەل ئەمەس بەلكى «ئاقىلغا ئىشارەت» مۇيلىسەيدۇر. مۇكەممەل ئەسلاتنا ئىگە بولۇش مۇھتەرەم ئوقۇغۇچىلىرىمىزنىڭ ھەقلى ھەركىتىگە پايدىلىق.

ب ە ت (بىرلەشكەن دۆلەتلەر ئەشكىلاتى): بەر شارىنىڭ ئىنچىلىقتى مۇستەھكەملەش ۋە خەلىقئارا ئەشكىلاتنى قوغداش، دۆلەتلەرنىڭ ھەمكارلىقىنى راۋاجلاندۇرۇش مەقسىتىدە 1945 - يىلى قورۇلغان خەلقئارا ئەشكىلات ب ە ت ى بەرپا قىلىش ھەقتىدىكى قارار 1943 - يىلى ى ى ى ر، ئا ق ش، ئەنگلىيە ۋە جۇڭگو ئاشقى ئىتتىپاق ۋەزىرلىرىنىڭ موسكۇۋادىكى كېڭىشىدە قوبۇل قىلىنغان. ب ە ت نىڭ ئاساسى ئىش تورتى: ئىنيۇيورۇك. ب ە ت ئۇز قانۇنىدا كۈزىتىلگەندەك خەلقئارا ئىنچىلىق ۋە ھەۋپسىزلىكنى ساقلاش، ھەلىقلەر ئارا ھوقۇقلۇق بولۇش ۋە ئۇز تەقدىرىنى ئۇزى بەلگىلەش پرىنسىپىغا ئەمەل قىلىپ مىللەتلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا دوستلۇق مۇناسىۋەتلەرنى راۋاجلاندۇرۇشنى كۆزدە تۇتتى. شۇ ئومۇمىي مەقسەتلەر ئاساسىدا

سىلەنتىر ھەربىرىنىڭ ئويغۇلاشنۇرۇپ تۇرىدىغان مەركىز ھېسابلاندى. ب ە ت ئۆز ئەزالىرىنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارىلاشمايدۇ. ئۇ (ب ە ت) ئۆز ئەزالىرىنىڭ مۇستەقىللىق ۋە تەڭلىكىگە ئاساسلانغان. بۇقىرىدا ئېيت قىلىنغان بارچە مەجبۇرىيەتلەرنى ئۆز ئوستىگە ئالالايدىغان دۆلەتلەر ب ە ت غا ئەزا بولالايدۇ. يېڭى ئەزالار ھۆججەتلەرنى كېڭىشىنىڭ ئاساسىي باش كاتىپىنىڭ قارارى بىلەن قوبۇل قىلىنىدۇ. ب ە ت ھەلقارا ماجىرالارنى تېنىچ يول بىلەن ھەل قىلىش لازىم. بۇقىرقى پىرىنسىپلارنى «ئىككى بۇرۇچ تۇرغان دۆلەت» ھۆججەتلىرىنىڭ ئۆسىيىگە ئاساسەن باش كاتىپىنىڭ قارارى بىلەن ئەزالىققىنى چىقىرىلىدۇ. ب ە ت نىڭ ئاساسى ئورگانلىرى: باش ئاسسىمبلىيە[1] ھۆججەتلىرىنىڭ كېڭىشى، ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭەش، ۋەسىيلىك كېڭىشى، ب ە ت قارمىقىدىكى ھەلقارا سوت ۋە ب ە ت باش كاتىپ بۆلۈمى، ب ە ت باش كاتىپ بۆلۈمى: باش كاتىپ ۋە باشقا ئادەملەرنى ئىشلارى ھازىر باش كاتىپ تورىدا كۆپلى ئادەم ئىشلەۋاتىدۇ. باش كاتىپنى ھۆججەتلىرىنىڭ كېڭىشىنىڭ ئۆسىيىگە بىنائەن باش ئاسسىمبلىيە بەلگىلىمە مۇددىتى بىلەن ئىشقا تەيىنلەيدۇ. باش كاتىپ ھەر يىلى ب ە ت نىڭ ئاساسى ئورگانلىرى: باش ئاسسىمبلىيە[2] ھۆججەتلىرىنىڭ كېڭىشى، ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭەش، ۋەسىيلىك كېڭىشى، ب ە ت قارمىقىدىكى ھەلقارا سوت ۋە ب ە ت باش كاتىپ بۆلۈمى، ب ە ت باش كاتىپ بۆلۈمى: باش كاتىپ ۋە باشقا ئادەملەرنى ئىشلارى ھازىر باش كاتىپ تورىدا كۆپلى ئادەم ئىشلەۋاتىدۇ. باش كاتىپنى ھۆججەتلىرىنىڭ كېڭىشىنىڭ ئۆسىيىگە بىنائەن باش ئاسسىمبلىيە بەلگىلىمە مۇددىتى بىلەن ئىشقا تەيىنلەيدۇ. باش كاتىپ ھەر يىلى ب ە ت نىڭ ئىشى توغرىسىدا باش ئاسسىمبلىيەگە ھېسابات تورىدۇ. باش كاتىپ بۆلۈمى خادىملىرىنى باش كاتىپ ئۆزى تەيىنلەيدۇ. باش كاتىپ بۆلۈمىنىڭ ۋەزىپىسى بولسا ب ە ت ۋە ئۇنىڭ ئورگانلىرىنىڭ تۇرمۇش ئىشلىشىنى كاپالەتلەندۈرۈش، باش ئاسسىمبلىيە ۋە ب ە ت نىڭ باشقا ئورگانلىرىنىڭ قارارلىرىنىڭ يېتەرلىشىگە يارەم بېرىش، باش كاتىپ بۆلۈمى ئورگان ۋە باشقارمىلارغا بۆلۈنىدۇ. ھېسابات مەسىلىلىرى ۋە ھۆججەتلىك ئورگانلىرى، ئىقتىساد ۋە ئىجتىمائى ئىشلار ئورگانلىرى، ۋەسىيلىك ۋە ئۆز ئۆزىنى باشقۇرالمايدىغان تېرىتورىيەلەر ئورگانلىرى، مارارەت باشقارمىسى، كادىرلار باشقارمىسى، باش كاتىپ مەمۇرىي قىدارىسى، ئىجتىمائى ئالاقىلار باشقارمىسى، كېلەشىملەرگە ھېرمەت قىلىش باشقارمىسى، ئومۇمىي ھېرمەت باشقارمىسى، ب ە ت نىڭ جەنۋە بۆلۈمى. ب ە ت نىڭ ئورۇنلىشىپ يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ھۆججەتلىك كېڭىشىنىڭ ياكى ب ە ت ئەزالىرىنىڭ كۆپچىلىگىنىڭ تەلىپى بىلەن ھەر قاندای مەسىلە توغرىسىدا مەخسۇس يىغىنلار چاقىرىلىشى مۇمكىن. ب ە ت نىڭ مەخسۇس تىللىرى - ئىنگلىز، فرانسۇز، ئىسپان ۋە ھەنزۇ تىللىرى بولۇپ، ئىنگلىز، فرانسۇز، ئىسپان تىللىرىدا ئىش ئېلىپ بېرىلىدۇ.

قىسقىچە ئىزاھلىق تەپسىلات: يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتۈلگەن تەرىپ ب ە ت ئوچۇن، ئۇنى تەشكىل قىلغان دۆلەتلەر «ئامېرىكا، س س س ر[3]، ئىنگلىيە، فرانسىيە ۋە مۇقىگو» نىڭ بەرگەن تەرىپىدۇر. ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشىدىن كېيىن يۇنون دۇنيا مەملىكەتلىرىنى ئۆ بەش دۆلەت يۇلتۇزالدى. دۇنيا مەيدانلىرىدىن پەيدىنپەي غايىپ بولۇپ قالماسلىقى، دۇنياداكى بىرەر دۆلەت بۇ بەش دۆلەتنىڭ ئۇلۇشىگ ئايلانماي قالماسلىقى، ئۇلارنىڭ بىرەر مەسىلە گىرىگ كىرمەي قالماسلىقى، ئۆزى مۇستەقىل ئوي - پىكىر، تۇرمۇش ئىگ بولغان دۆلەتكە ئايلىنىپ كەتمەسلىگى ئوچۇن بۇ بەش دۆلەت ئۆ ب ە ت تەشكىلاتىنى، يەنى دۆلەتلەرنى ئۆز ھالىغا تاشلاپ قويماي، مەجبۇرلاپ قول قىلىپ بېرىدىغان «ئوراق» نى ئوز ئارا كېلىشكەن ھالدا تەشكىل قىلدى. ئەترىچە كەلتۈرۈلگەن «ئېر يۈزىدە ئېتىراپلىق مۇستەقىل مۇستەقىلىك» ۋە ھۆججەتلىكتى تەمىنلەش» كە ئوخشاش دېمەنلىك مۇزلار، ئەسلى ماھىيەتتىن بەكمۇ ئېغىر ئاددىلارنى ئوز ئىچىگە ئالغىنى ئۈچۈن ئېتىتىلغانىدۇر. ئەسلىدە بولسا يۇنون دۇنياسا ساھىر بولۇپقالغان ئۇرۇش - جىدەللەرنى ئۆ بەش دۆلەت بىر - بىرىنى رەھىملەشتۇرۇش ئوچۇن ياكى بىرىنىڭ ئوڭايلىشى ئىككىنچىسى ئارتىۋېلىش ئوچۇن، مۇستەملىكە قىلىنغان مەملىكەتلىرىدە ئەلنۇرۇپ چىقارغان. بىراق ئۇلار ئۆز ئارا كېلىشۇالغىنى بويىچە بىر - بىرى بىلەن ئۆز ئارا مەملىكەتلىرىدە ئۇرۇشمايدۇ. باشقا مەملىكەتلەرنىڭ ئۆز ئىشكەنجىسىدە بولۇشلىرى، ئۇلارنىڭ ئۆز قوللىغا ئالغىنىشلىرى ئوچۇن ئۇلارغا بىر تەرەپ مەجبۇرىيەتلەرنى يوكلىشىدۇ. مەسىلەن: ئۆز تۇرمۇشى دەۋىگىرلىك ئاساسقا قۇرۇش، ئەركىن بازار ئىقتىسادىغا ئۆتۈش، ئۇلار ئېتىقادىدىكى ئىسلاھاتلارنى ئېلىپ بېرىش، يادرو قىسقارتىش ئەرتانىسىگ قوشۇلۇش، ئۇلار دۆلەتلەر ئوچۇن بالگىلىك قويغان «ئۆلەت چىگرالىرىغا رىئايە قىلىش» ئۇلار ب ە ت ئوچۇن بالگىلىگەن ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى ئىشلارنى ئەملىگە ئاشۇرۇش ۋەھاكازا، ئەگەر ئۇلار مەجبۇرىيەتلەرنى بېجىرىشتىن ئامىز كېلىدىغان بولسا، ئاجىزلىرىنى ۋەسىيلىك كېڭىشىگ كىرگۈزۈپ، يېتىم بالىدەك ئۆز ئانىلىقلىرىغا ئېلىشىدۇ. ئەگەر بىرەر «ئۆلەت ئۇلار يوكلىگەن ۋەزىپە ۋە مەجبۇرىيەتلەرگ كۆنمىسە، ئۇلار بىرلىشىپ ئونىڭغا ۋەھشەرچە جازا قوللىنىشىدۇ. ب ە ت يۇنون «دۇنيا ئوسىتىدىن قانداق ئىش يۈرگۈزىدۇ؟ ئۇلارغا قانداق مەجبۇرىيەتلەر يوكلەيدۇ؟ ئۇنىڭ مەقسەتلىرىنى قايسى ئورگان قانداق ئەملىگ ئاشۇرىدۇ؟ يۇقارقى ھەققىدە ئۇچۇندە ئۇ ئورگانلارنىڭ ئۆزلىرى بەرگەن تەپسىلاتلىرىنى كەلتۈرۈپ، قانىدىن قىسقىچە ئىزاھات بېرىپ ئۆتىمىز.

1. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ھۆججەتلىك كېڭىشى: ب ە ت نىڭ ئاساسى ئورگىنى، زىممىسىگ ھەلقىلار لازىمدا تېنىچلىقنى ساقلاش ۋە ھۆججەتلىكنى تەمىنلەش مەسئۇلىيىتى يوكلەنگەن. ب ە ت نىڭ بارلىق مەزالىرى ئوچۇن مەجبۇرىي قارار چىقىرىش ھوقۇقىغا ئىگ بولغان يېگانە ئورگان، تېنىچلىق ۋە ھۆججەتلىككە تەھدىت سېلىشى مۇمكىن بولغان جىدەللەرنى تەكشۈرۈش ئىشلىرى بىلەنمۇ ئىشقۇللىنىدۇ. ھەلقارا تېنىچ ۋەزىيەتنى ساقلاش قېلىش مەقسىتىدە، ئېگىشىلىك تەدبىر - چارىلەرنى تەۋسىيە قىلىدۇ. ھەر قايسى تەرەپلەر بۇ تەۋسىيەلەرنى بېجىرمىگەن ئەھۋالدا ئۆمۇر يول، دېگىر ۋە ھاۋا بوللىرى، پوچتا، تېلېگراف، رادىئو ياكى ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى توختىتىش ھوقۇقىغا ئىگە. ھەلقارا ئېنىچلىقنى ساقلاشقا مەزكور تەدبىرلەرمۇ كۆپايە قىلمسا، ئۇ ھالدا قورالىق كۈچلەرنى ئىشقا سېلىشقا ھوقۇقلۇق. بۇ ھوقۇق پەقەت ب ە ت نىڭ ھۆججەتلىك كېڭىشىگ بېرىلگەن. ھۆججەتلىك كېڭىشى بەش «ئاسى ئەزا ئا ق ش، س س س ر، ئەنگلىيە، فرانسىيە، جۇڭگو ۋە مەككىز بىللىق مۇددەت بىلەن سايلىنىدىغان باش كاتىپ بىلەن ئالتە مۇۋەققەت ئەزادىن تەشكىل تاپقان. ب ە ت نىڭ ھۆججەتلىك كېڭىشى ئەزالىرى ھەر ئايدا كېڭەش مەجلىسلىرىدە،

---

[1] ئاسسىمبلىيە - نىڭ ئاتى ھوقۇقلۇق قۇرۇلتاي
[2] س س س ر - نىڭ تولۇق ئىسمى ئوتتۇرا ئاسىيادىكسى، ھازىرقى روسىيە

تۈزەت بىلەن رەتسىلىك قىلىدۇ. ب د ت نىڭ بۇ ئورگىنى ئوچۇن ئۇنىڭ دائىمى ئەزالىرىنىڭ ھەقدارلىق بېرىلمىگەن پاكى دائۇنى موقۇقى زور ئەمەسلەنگە ئىگە. ب د ت نىڭ خەۋپسىزلىك كېڭىشى ب د ت نا ياپكى ئەزالار قوبۇل قىلىش ھەققىدە تەۋسىيەلەرنى قىلىدۇ. ب د ت نى ۋەسىيلىك ۋەزىپىلىرىنى ئەملگە ئاشۇرۇش. ب د ت نا ياپكى ئەزالار قوبۇل قىلىش ھەققىدە تەۋسىيەلەرنى قىلىدۇ. ب د ت نىڭ ۋەسىيلىك ۋەزىپىلىرىنى ئەملگە ئاشۇرىدۇ. ب د ت باش كاتىبىنى سايلاش توغرىسىدا باش ئاسسىيلىگە تەكلىپ بېرىدۇ. باش كاتىپ بىلەن بىرگە خەلقئارا سوت ئەزالىرىنى سايلايدۇ. باش كاتىپ بىلدىق ۋە مەخسۇس دوكلاتلارنى بېرىدۇ. ھەربىي شتاب كومىتېتى، قورالسىز كومىسسىيەسى (يۇلۇم) ئىكسپورتلار كومىتېتى، يېگى ئەزالارنى قوبۇل قىلىش كومىتېتى خەۋپسىزلىك كېڭىشىگە مسابات بېرىپ تۇرغۇچى پارەمچى ئورگانلار مسالىلىنىدۇ.

ب د ت نىڭ بۇ ئاساسى ئورگىنى ھەققىدە تەپسىلات بېرىشتى بىر ئاز كەينىگە قالدۇرمىز. ب د ت نىڭ باشقا ئورگانلىرى ئۇ ئاساسى ئورگانىنىڭ پىلانلىرىنى، مەقسەتلىرىنى ئەملگە ئاشۇرغۇچى پارەمچى ئورگانلارەۋز. ئولارنىڭ ئىزاھاتىنى تۇنىگما ئالاقدار تەپسىلاتلارنى كەلتۇرۇش بۇ ئاساسى ئورگانىنى بايان قىلىپ بېرگۇچى تەپسىلاتلار مۇنلىسىگە كىرىدۇ.

2. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشى(CEIK) - ب د ت نىڭ ئاساسى ئورگانلىرىدىن بىرى بولۇپ، ئىقتىسادى، ئىجتىمائى، مەدەنىيەت، مائارىپ، ساغلاق ساقلاش ساھەلىرىدە، خەلقئارا مەسىللەر ئوستىدە تەكلىپلەر تىلىپ بارىدۇ، دوكلاتلار توزىدۇ، خەلقئارا كېڭەش چاقىرىدۇ، ئۆز ھوقۇقلىرى دائىرىسىدىكى مەسىللەر ئوستىدىن كىلىشىم (شەرتنامىلەر) لايىھەلىرىنى تەيارلايدۇ. ب د ت نىڭ ئىختىساسلاشتۇرۇلغان مۇئەسسەسەلىرىنىڭ پائالىيىتى ئۆز ئارا مۇۋاپىقلاشتۇرۇش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كېڭەشنىڭ 27 ئەزاسى بار. كېڭەشنىڭ دائىمى كومىتېتلىرى (ساياھەت تەرەققىياتى كومىتېتى ھۆكومەتسىز تەشكىلاتلار كومىتېتى، تۇرار پاي مەسىللىرى، قۇرۇلۇش ۋە پىلانلاشتۇرۇش كومىتېتى ۋە باشقىلار) ۋە قوشۇمچە (سىتاتىستىكا كومىسسىيەسى، ئاھالە كومىسسىيەسى، ئىجتىمائى كومىسسىيە، ئىنسان ھوقۇقلىرى كومىسسىيەسى ۋە باشقىلار) بار. كېڭەشنىڭ مەخسۇس ئورگانلىرى: كېڭەيتىلگەن ئېنىتكا پارەسى قوندى، ب د ت بالىلار قوندى (UNICEF)، ب د ت مەخسۇس قوندى ۋە باشقىلار. ياۋنگدىن ئاشقىرى ياۋروپا ئىقتىسادى كومىسسىيەسى، ئاسىيا ۋە پىراق شەرق ئىقتىسادى كومىسسىيەسى، لاتىن ئامرىكىسى ئىقتىسادى كومىسسىيەسى، ئافرىقا ئىقتىسادى كومىسسىيەلەرى كېڭەش ئىشقا پارەمم بېرىپ تۇرىدۇ. سابىق س س ر كېڭەشنىڭ ئاكتىپ ئەزالىرىدىن بىرى ئىدى. ب د ت ئورگانلىرى ئىچىدە ئاساسىي ئورگانلىرىدىن بولغان بۇ ئورگان دۇنيا مەملىكەتلىرىنىڭ ئىقتىسادى، ئىجتىمائى، مەدەنىيەت، مائارىپ، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرى بويىچە باشقۇرىدۇ، كۆزىتىدۇ ۋە باش كاتىپنىڭ ئىش ساھەلىرى بويىچە دۇنيا مەملىكەتلىرى ئوتتۇرىسىدىن چىقارغان قارارلىرىنى مەجبۇرى ئەملگە ئاشۇرىدۇ. بۇ ئورگانىڭ ھەر يىللىق "يىللىق دوكلاتى" ئوتتۇرىغا ئايرىم - ئايرىم ھالدا كەلتۇرۈلگەن. بۇ ئورگان ئۆزىدىكى بىر نەچچە كىشى بىلەن ئىشلەيدۇ.

a) «ساياھەت تەرەققىياتى» ئى باشقۇرىدۇ. ئۇ (ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشى) ب د ت ھەر بىر دۆلەت ئوچۇن يەكلىنگەن ساياھەت ساھەلىرىنى تارازەت قىلىدۇ، يەنى قايسى دۆلەتكە ئىجىق ساياھەت، قايسىغا ھەربىي ساياھەت ۋە قايسى بىرىگ پىنىك ساياھەت، قايسى بىرىگ پىزالىگىلىكى يەلگىلەنگەن، ئۇنى تارازەت قىلىدۇ ۋە پىنىك ساياھەت بىلەن پاكى پىزالىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشنى يەلگىلەنگەن دۆلەتنى ئىچىر ساياھەت بىلەن پاكى ھەربىي ساياھەت بىلەن شۇغۇللىنىشنى توسىدۇ.

b) «قورۇلۇش ۋە پىلانلاش مەسىللىرىنى» تارازەت قىلىدۇ ۋە باشقۇرىدۇ، يەنى پىنىك ساياھەت بىلەن پاكى پىزالىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشى يەلگىلەنگەن دۆلەتنىڭ ئىچىر ساياھەت ۋە ھەربىي ساياھەتنى چىقىرىدىغان راۋۇنلىرىنى قورۇشتىن، ئولارنى پىلانلاشتىن ۋە ساھەلەرنى ئىشلەپ چىقىرىشقا ئىلىپ بارىدىغان بىلىم يورتلىرىنى لابوراتورىيەلەرنى قورۇشتىن ۋە پىلانلاشتىن قاتنى مەنئى قىلىدۇ.

c) «مىستاتىستىكا ۋە ئاھالە» مەسىللىرى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، يەنى دۇنيا مەملىكەتلىرىدە قانچە ئاھالە بار، ئولار قايسى مىللەتكە مەنسۇپ، قايسى تېررىتورىيەدە ياشايدۇ، ئولارنىڭ دىنى ئېتىقادلىرى قاندائ، قايسى مىللەت بىلەن دوستلۇق - مۇئەمىلىك ئالاقىلىرى مەۋجۇت ۋە ياشقا ئوسمىغا ئوخشاش ياشقا مىللەتلەرنى باش كاتىپقا ۋە خەۋپسىزلىك كېڭىشىگە ئاپىشۇرىدۇ. ئولار بۇ مەلۇماتلارنى سىياسى مەخپىلەشتۈرە - ئۆز دىنىيەتلىرى ئوچۇن ئۇرۇش - جەدەللەرنى كەلتۇرۇپ چىقىرىشتا ۋە ئىقتىسادى مەسىلەرە پايدىلىنىشىدۇر.

3. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ياۋروپا ئىقتىسادى كومىسسىيەسى(CEIK) --ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگە قاراشلىق خەلقئارا تەشكىلات. 1946 - يىلىدا قورۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى ياۋروپا مەملىكەتلىرى ئىقتىسادىنى راۋاجلاندۇرۇش، ئولار ئوتتۇرىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى مۇستەھكەملەش، شۇنىڭدەك ياۋروپا مەملىكەتلىرى بىلەن قىتئەلەردىكى مەملىكەتلەر ئارىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى كېڭەيتىشتىن ئىبارەت. كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قورۇلتاي، ئادەتتە يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجرائى ئورگىنى: كېڭەش ھەيئىتى، باش شتاب ئورنى، جەمئىدە (شۇبىنارىيەدە).

4. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئاسىيا ۋە پىراق شەرق ئىقتىسادى كومىسسىيەسى (AUXIK) - ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگە قاراشلىق خەلقئارالىق تەشكىلات. 1947 - يىلىدا قورۇلغان، ئاساسى ۋەزىپىسى: ئاسىيا ۋە پىراق شەرق مەملىكەتلىرىنىڭ پىزالىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇشقا، ئولار ئوتتۇرىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلارنى مۇستەھكەملەشكە ۋە باشقا قىتئەلەردىكى مەملىكەتلەر بىلەن ئىقتىسادى ھەمكارلىقنى كېڭەيتىشكە

ئۇيغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

بارەسلىشتۇر. كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قورۇلتاي، ئادەتتە يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجرائىي ئورگىنى - كېڭەش ھەيئىتى، باش شتابى: باتىكوكدا(دانىيە).

5. ب د ت نىڭ ئافرىقا ئۆچۈن ئىقتىسادى كومىسسىيەسى(AIK) - ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگە قارىتىلىق مەلۇمات ئورگىنى. 1958 - يىلى قۇرۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: ئافرىقا مەملىكەتلىرىنىڭ ئوڭ ئىقتىسادى تەرەققىياتىغا، ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلارنى مۇستەھكەملەشكە ۋە باشقا قىتئەلەرىدىكى مەملىكەتلەر بىلەن ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى كېڭەيتىشكە بارەسلىشتۇر. كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قورۇلتاي، ئادەتتە ئىككى يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجرائىي ئورگىنى - كېڭەش ھەيئىتى، باش شتابى: ئەددىس - ئەبەبەدە (ئېفىئوپىيە).

6. ب د ت نىڭ لاتىن ئامېرىكىسى ئىقتىسادى كومىسسىيەسى(LAIK) - ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگە قارىتىلىق مەلۇمات ئورگىنى. 1948 - يىلى قۇرۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: لاتىن ئامېرىكىسىنىڭ ئىقتىسادى تەرەققىياتىغا، ئۇلارنىڭ ۋە باشقا قىتئەلەرىدىكى مەملىكەتلەر بىلەن ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى مۇستەھكەملەشكە بارەسلىشتۇر. كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قورۇلتاي، ئادەتتە ئىككى يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجرائىي ئورگان - كېڭەش ھەيئىتى باش شتاب ئورنى: سانتىياگو(چىلى).

7. ب د ت نىڭ سودا ۋە تەرەققىيات مەسىللىرى بىلەن شۇغۇللانغۇچى كېڭىشى- ب د ت نىڭ ئالى موقۇملۇق ئورگىنىنىڭ ئاساسى مەشكىلاتى. 1964 - يىلى قۇرۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: تۇرلۇك مەملىكەتلەرنىڭ ئىقتىسادى تەرەققىياتىغا مانىئ ھالدا مەلۇمات سودىسىنى راۋاجلاندۇرۇشنىن ئىبارەت. ب د ت نى پاكى تۇتۇق ئىقتىسادلاشقان مەشكىلاتلىرىغا ئەزا بولغان دۆلەتلەر مەركۇر مەشكىلاتنىمۇ ئەزا بولۇشى مۇمكىن. كېڭەش ئوچ يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. قورۇلتاي ئوتتۇرىسىدىكى مەزگىللەر ئارىلىقىدا ئۇنىڭ ۋەزىپىلىرىنى مەسىللىرى بىلەن شۇغۇللانغۇچى كېڭەش بىجىرىدۇ. كېڭەشنىڭ بىرنەچچە بارەسچە كومىتېتلىرى بار. بۇ كومىتېتلارنىڭ قارارلىرىنى ئەملىگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن دائىمى كېڭەش سايلىغان كېڭەشنىڭ باش رەئىيسى كېڭەش ھەيئىتى ئىشلىرىغا رەھبەرلىك قىلىدۇ. باش شتاب ئورنى: جىنىۋە (شىۋىتسارىيە).

8. ب د ت نىڭ ئاشلىق ۋە بېرائگىنىڭ ئەشكىلاتى(FAO) - ب د ت نىڭ مەلۇمات ئورگىنى. 1945 - يىلى قۇرۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: ئاشلىق زاپىسى كۆپەيتىش ۋە بېرائگىنىڭ راۋاجلاندۇرۇشقا بارەدىم بېرىش. FAO دىن كېلىپ چىققان مەجبۇرىيەتلەرنى ئۆز زىممىسىگە ئالغان ھەربىر دۆلەت: ئۇنىڭ ئىراسى پولىنى مۇمكىن. ئۆز - ئۆزىنى باشقۇرالمايدىغان تېرىتورىيەلەر بولسا ھېمكار (پارەسچى) ئەزا سۈپىتىدە قوبۇل قىلىنىدۇ. ئالى رەھبىرى ئورگىنى - ئۇنىڭغا ئەزا بولغان دۆلەتلەر ۋەكىللىرىنىڭ باش كېڭىشى. ئادەتتە يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىككى قېتىملىق كېڭەش ئوتتۇرىسىدا مەشكىلات پائالىيىتىنى باش كېڭەش باشقۇرىدۇ. [illegible] ئاشۇرۇش ئۈچۈن دائىمى ھەيئەت قورۇلغان. ئۇنىڭغا كېڭەشكە سايلىنىدىغان باش مودىر رەھبەرلىك قىلىدۇ. باش شتاب ئورنى: رىمدا.

ب د ت نىڭ ئورگانلىرىغا تەۋسىيە قىلىشتىن ئىلگىرى ئېغىر ساناقەت، يىڭە ساناقەت ۋە بېرائگىنىڭ ھەقىقىدە بىر قانچە توختۇلۇپ ئۆتۈش لازىم. مەملىكەتلەر تاپىندىغان بىرىنچى ئاساسى ئامىل ئېغىر ساناقەتتۇر.

ئېغىر ساناقەت - ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرىنىڭ، ئەمگەك ۋاستىلىرى (ماشىنىلار، دۇگاتىللار، ئېغىرلىقلار) ۋە ئەمگەك ۋاستىلىرى (خام ئەشيا، ماتېرىيال، يېقىلغۇ) نى ئىشلەپ چىقارغۇچى ساناقەت ساھەلىرىنىڭ مەجمۇەسى. ئېغىر ساناقەتكە قېرىپ چىقىرىش ساھەلىرى، پىششىقلاپ ئىشلەش ساناقەتلىرىنىڭ مۇھىم تارماقلىرى، ئېلېكتىر ئېنېرگىيىسى، قاتارا ۋە رەڭلىك مېتاللورگىيە، قورۇلۇش ماتېرىياللىرى ساناقى، كىمىيەلىق، يادىق ماتېرىياللىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش ساناقىنى كېرىدۇ. ئېغىر ساناقەت ئەملەھەلىرى - ماشىنىلىق، ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى - پەقەت ئېغىر ساناقتلا ئەمەس، بەلكى باشقا ساھالىرىدىمۇ ئىشلىتىلىدۇ. لېكىن ئېغىر ساناقەت ئىشلەپچىقىرىش كۆچلىرىنىڭ تەرەققىياتىدا ھەل قىلغۇچى رول ئويناپدۇ. لېكىن ئىشلەپچىقىرىش قورالىرىنى پەقەت ئېغىر ساناقەت ئىشلەپچىقىرىدۇ. خالىق ئېگىلمىكىنىڭ ھەممە ساھالىرىدىكى ئېھتىياجنى تەرەققىياتىدىكى - ئېغىر ساناقەتنىڭ تەرەققىيات دەرىجىسى بىلەن ئۆلچىنىدۇ ۋە، ئۇ ئىجتىمائى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئۆسۈشىگە ئاساس يارىتىدۇ ھەمدە مەملىكەتنىڭ ھەربىي كۈچىنى تەمىنلەيدۇ. كېڭەيتىلگەن تەكرار ئىشلەپچىقىرىش دائىرى - ئىشلەپ چىقىرىش ۋاستىلىرىنى، ئېغىر ساناقەتنى تىز سۈرئىتىدە راۋاجلاندۇرۇشنى تەلەپ قىلىدۇ.

ئېغىر ساناقەتنىڭ يېتەكلى تارماقلىرى تۆۋەندىكىلەر: ئاپتوموبىل، تېراكتۇر، كومبايىنلار، ئىستانوك، ئاتوم، ئېلېكترون، راكىتا، مېتالورگىيە ماشىنىلىرى ۋە باشقىلار. ئېغىر ساناقەت خالىق ئېگىلمىكىنىڭ ھەممە ساھەلىرىدە: ئىجتىمائى تەرەققىياتىدا ھەمدە، يۇقىرى ئەمگەك ئۈنۈمدارلىقىغا ئېرىشىشتە، خالىق پاراۋانلىقىنىڭ ئىزچىل رەۋىشتە ئېشىپ بېرىشىدا، مەملىكەتنىڭ ئەمگەك ئىقتىسادى مۇستەقىللىقىنى تەمىنلەشتە ئاساسى ھىسابلىنىدۇ.

ساناقەتنى، يېتەك ساناقەتنى، ئۇنىڭ ئاساسى بولغان ئېغىر ساناقەتنى راۋاجلاندۇرۇش دۆلەتنى قۇدرەتلىك دۆلەتكە ئايلاندۇرىدۇ.

ئېغىر ماشىنىلارنىڭ - ماشىنىلارنىڭ تارماقلىرىنىڭ مەمۇەسى. ئېغىر ساناقەت كارخانىلىرى مېتالورگىيە، كان - رودا قېزىش، ئۇمۇر يېرىلارش، قاتاش - ئىراشىيوت ئەملەھەلىرى، شۇنىڭدەك يەر كولۇغۇچى ماشىنا، ئېلېكتىر كۆزۈرگۈلۈك كىران، ئۇمۇر يول - ۋاگۇنلىرى، يېزىل مائور ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلەپچىقىرىش سىستېمىلىرىغا ئىگە، ئېغىر ماشىنا سايلىق زاۋۇتلىرى ئادەتتە يۇرۇشلەشكەن ئۇنۇرسال تىپقا ئىگە بولغان كارخانىلاردۇر.

قاپىتالىستىك مەملىكەتلەر قارىمىدا ئا ق ش، گ ف ر، ياپونىيە، ئەنگلىيە، فرانسىيە، ئىتالىيەدە ئېغىر ماشىنا

سارلىق مەمۇلاتلىرى كۆپلەپ ئىشلەپچىقىرىلىدۇ. سابىق سوتسىيالىستلىك مەملىكەتلەردىن س س ر، شەرقىي گېرمانىيە، پولشا، ۋېنگرىيە، رومىنىيە، بولغارىيەدە ئېغىر ماشىنىسازلىق مەھسۇلاتلىرى ئىشلەپچىقىرىلىدۇ. ئېغىر ماشىنىلىقنىڭ مۇھىم مەھسۇلاتلار - ئېلېكتىر ۋە ئېنېرگىيىسى، نېفىت، گاز، كۆمۈر، چۈيۈن، پولات، قارا مىتاللار، تۈرىلار، مىتال كەمگۈچى ماشىنىلار، ئاپتوموبىللار، تېراكتورلار، ئېلېكتىر كۆزۈكلۈك كېرانلار، ئېگىرىش ماشىنىلىرى، كېمىلەر، مىس، تالىيومىس، قومۇشۇن، توڭ، بور، ماگنى، ئۇران، فوسفور، گۇڭگۇرت، سىمونت ۋە باشقىلار.

ئاۋاتلىقىچە ساناشتى ـ ماشىنىسازلىق ساناقلىنىشقا بىر تارمىقى. ئاۋاتلىقىچە ساناشتى ئابروي‌لىق، رادارلار، ئاۋاتلىقىچە دېڭىزلىقلىرى ۋە باشقا ئاۋاتلىقىچە ئوچۇن كېرەكلىك بولغان ئەسۋاپ، ئۈسكۈنىلەرنى ئىشلەپچىقىرىدۇ. ئاۋاتلىقىچە ـ خەلق ئاۋاتلىقىچىسى ۋە ھەربىي ئاۋاتلىقىچىسى دەپ بولىنىدۇ. ئاۋاتلىقىچە ساناشتى كاپىتالىستلىك مەملىكەتلەردىن ئا ق ش، ئەنگلىيە، فرانسىيە، ئىتالىيە، ھەمدە سابىق گ ف ر نا باشقا رۇاملانغان ھەربىي ساناشتا مەملىكىتىنىڭ ئوچ قوراشنى بەلگۈلىگۈچى ئاساسى ئامىل. ساناشتا مەھسۇلاتى قاتناشقا قورالمان، ماشىنىسازلىق ساناشتى ئاساسىغا قورۇلغان دۆلەت باي بولۇشى مۇمكىن. بىراق قوراشلىق دۆلەت بولالمايدۇ. دۆلەتنىڭ قوراشلىقى، ئۇنىڭ نوپۇرلىق ئىگە بولۇشى ئوچۇن ئۆز ھەربىي ساناشتىنى قاتناشتا تەرەققىي قىلدۇرۇشىغا باغلىق. ھازىرقى زامانىدىكى تەرەققىي قىلغان ھەربىي ساناشتىنىڭ مەھسۇلاتلىرى: پادرو قورالىرى، تىرمو پادرو قورالىرى، ئاۋار ئىزلىگۈچى ئىز ئۆچۈرگۈچى ھەرقىي تېخنىكى رىئاكتىپ ئايروپىلانلار، قىسقا ئارا ئۇچىدىغان راكىتالار، ئاتوم ۋە ۋودىرد بومبىلىرى، ھېيىلىنىڭ ۋە بىتولوگىيىلىك قورالار. ھازا قورالىرى ۋە يۇنىڭدىن باشقا يېڭى ھەربىي تېخنىكىلار، ھەربىي ساناشت يۈكىگەك دەرىجىدە تەرەققى قىلغان دۆلەتلەر ئا ق ش، سابىق س س ر (ئاساسەن روسىيە قىسمى) ، ئوبۇلغا بېرتانىيە (ئەنگلىيە)، فرانسىيە ۋە جۇڭگو.

ئېنىك ساناشت: خام ئەشيانىڭ ھىلمۇ ھىل تۈرلىرىدىن، كۈچ ئىستېمال بويۇملىرى ئىشلەپچىقىرىشقا ئوپوڭ‌ئاشۇرۇلغان ۋە بىر - بىرىگ باغلانغان ساناشت تارماقلىرى يېغىندىسى. ئېنىك ساناشت: ياغما، زەھەر، كاناپ تالامى، يىپ ئېگىرىش، ھايۋان تېرىسى، يۇلا، مۇشى تالا، خورۇمالاردىن خام ئەشيا مۇيىنىدە، پايدىلىنىدۇ. ئېنىك ساناشتىك خام ئەشيا، مەسلەپكى ئىشلەپ چىقىرىش ۋە يىپ - گىزمال، يۇلا، شايى - ئەتلەس توقۇش، كاناپ تالامى، يىپ ئېگىرىش، ئىگكوچىلىك، كۆن - خورۇچىلىق، توقۇمچىلىق، پايىچىلىق، ئېگىرچىلىك، سويۇن، ئەرە ئاشلاق، مۇشى خورۇم، قىلىن كېيىم تىكىش ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش تارماقلار كېرەكۇ. ئېنىك ساناشتىنىڭ يېڭى تۈرلىرىدىن بىرى، چېنە - ماپال بويۇملارنى ئىشلەپچىقىرىش. ئېنىك ساناشت، كىمىيە ساناشتى، ئاسرىش ئاشلىرى، خەلق ئېگلىكىنىڭ كۆپ تارماقلىرى ئوچۈن كېرەكلىك بولغان ھەر خىل ماشىنا ۋە ئۈسكۈنىلەر، بولۇپمۇ ساناشتىغا كەرەكلىك، قوناقلىق ئوچەكلەر، چىلاشتىكارلار، يېغلىق ئوچۈن ئىشلىتىلىدىغان تۈرلار ۋە باشقىلارنى ئىشلەپچىقىرىدۇ.

ئېنىك ساناشت سابق سوتسىيالىستلىك مەملىكەتلەردىن س س ر (سابىق سوۋېت سوتسىيالىستلىك رېسپوبلىكىسى) ، پولشا، جۇڭگو، بولغارىيە، رومىنىيە، گ ف ر، چېخوسلوۋاكىيە، (ۋېنگرىيە) كاپىتالىستلىك دۆلەتلەردىن: ئا ق ش، ئەنگلىيە، ياپونىيە، فرانسىيە ۋە ئىتالىيەدە راۋاجلانغان. ئېنىك ساناشت مەملىكىتى قوراشلىق مەملىكەت قىلالمايدۇ، باي مەملىكەتكىمۇ ئايلاندۇرالمايدۇ. راۋاجلانغان مەملىكەتكىمۇ ئايلاندۇرالمايدۇ. ئەكسىچە ئېغىر ساناشتى، ماشىنىسازلىق ساناشتى راۋاجلانغان مەملىكەتنىڭ ئېنىك ساناشتىمۇ راۋاجلانغان بولىدۇ.

ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ. ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ. ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ. ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ.

ئېزالگىلىغى مەملىكەتنىڭ ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ. ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ.

ئېزالگىلىغى مەملىكەتنىڭ ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ. ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ.

ئېزالگىلىغى مەملىكەتنىڭ ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ. ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى يېتىشتۈرۈش يىلدىن ئىبارەت بولغان ئوبۇلمىسى قانداق بولسا، ئېزالگىلىغى مادىي ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىنىڭ بىرى بولغان ئوبۇلمىسى ئوخشاش بولىدۇ.

ئۇيغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

ۋەزىيىسى يوقلىنىدۇ.

3) ئاسىيا ۋە ئىراق شەرق مەملىكەتلىرى ھەربىي ساداقەت ۋە ماشىنىلاشقان ساداقەتنىڭ ھەممە تۈرى بىلەن تۇنۇشلۇشنى مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار پېشقەدەم ساداقەتنىڭ بەزى تورلىرى بىلەن ئاساسەن پېزاگىنگلىك بىلەن، شۇنىڭدەك پېزاگىنگلىكى ئوچۇن زۆرۈر بولغان پاھادا ئېرىش ماشىنىسى، بىر ھەيدەش ترىكتورىغا ئوخشاش ماشىنىلاشقان ساداقەتنىڭ بەزى تورلىرى بىلەن شۇنىڭلىنىش موقۇقىغا ئىگە. ئۇلارنىڭ زىمىستان پاشقا مەملىكەتلەرگە پېزاگىنگلىك مەھسۇلاتلىرىنى ۋە ئۇلار بىلەن سودا قىلىش ۋەزىيىسى يۇقىلىنىدۇ.

4) ئافرىقا مەملىكەتلىرى ھەربىي ساداقەت، ماشىنىلاشقان ساداقەتنى بىلەن شۇنىڭلىنىشى مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار قىسمەن پېشقەدەم ساداقەت بىلەن ۋە پېزاگىنگلىكى بىلەن شۇنىڭلىنىش موقۇقىغا ئىگە. ئۇلارنىڭ زىمىستان پاشقا ئەللەرگە پېزاگىنگلىكى مەھسۇلاتلىرىنى، شۇنىڭدەك ساداقەت خام ئەشيالىرىنى يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە ئۇلار بىلەن شۇ تەرسلەر ئاساسىدا سودا قىلىش ۋەزىيىسى يۇقىلىنىدۇ.

5) لاتىن ئامېرىكىسى مەملىكەتلىرى ھەربىي ساداقەت، ئېغىر ساداقەت، ماشىنىلاشقان ساداقەتنى بىلەن شۇنىڭلىنىشى مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار قىسمەن پېشقەدەم ساداقەت بىلەن ۋە پېزاگىنگلىك مەھسۇلاتلىرىنى يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە ساداقەت خام ئەشيالىرىنى ئەيارلاپ بېرىش بىلەن شۇنىڭلىنىش موقۇقىغا ئىگە. ئۇلارنىڭ زىمىستان پاشقا مەملىكەتلەرگە شۇ مەھسۇلاتلارنى يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە ئۇلار بىلەن شۇ مەھسۇلاتلار مۇئەسسەسى سودا قىلىش ۋەزىيىسى يۇقىلىنىدۇ.

يۇقىرىدا زىكىر قىلىنغان ۋەزىيىلەرنى ئەمەلگە ئاشۇرغۇچىلار: ب د ت نىڭ باۋرۇپا ئىقتىسادى كومىسسىيى، ب د ت نىڭ ئاسىيا ۋە ئىراق شەرق ئىقتىسادى كومىسسىيى ۋە ب د ت نىڭ تۇرۇق - ئۇلۇغ ۋە پېزاگىنگلىكى ئەشكىلاتى قاتارلىق تۇرگانلىرىدۇر.

مەملىكەتلەرنىڭ ئىشلەپ چىقارغان مەھسۇلاتلىرىغا پاھا بەلگىلەشچى ۋە ئۇلارنىڭ سودىسىغا رەھبەرلىك قىلغۇچى تۇرگان ب د ت نىڭ سودا ۋە تەرەققىيات مەسىلىرى بىلەن شۇغۇللانغۇچى كېڭىشىدۇر.

ب د ت نىڭ بەلگىلىشى بويىچە ۋە ئۇنىڭ رەھبەرلىكى ۋاستىسىدا دۇنيا تارىخىدا بۈرگۈزلۈۋاتقان ئىقتىسادى ۋە سودا ئىشلىرى توغرىسىدا بىر نەچچە مىسالار:

ئامېرىكا چەت دۆلەتلەرنى، ئاساسەن ئەرەب دۆلەتلىرىدىن تۇزى ئوچۇن كېرەك بولغان نېفتنىڭ 15٪ نى سېتىۋالىدۇ، بۇنىڭ ئوچۇن ئەرەب دۆلەتلىرىگە 51 مىليارد 33 مىليۇن دولار ئۆلىيدۇ ۋە ئۇنىڭ بازارلىرىدا ئۇنى 389 مىليارد 131 مىليۇن دولارغا ساتىدۇ. نەتىجىدە بىر يىلدا 338 مىليارد 98 مىليۇن دولار ساپ پايدا ئالىدۇ.

ئەنگلىيە ئۇزى ئوچۇن كېرەك بولغان نېفتنىڭ 96٪ نى چەتتىن، ئاساسەن ئەرەب مەملىكەتلىرىدىن سېتىۋالىدۇ، نەتىجىدە يىلدا 150 مىليارد دولار ساپ پايدا ئالىدۇ.

فرانسىيە ئۇزى ئوچۇن كېرەك بولغان نېفتنىڭ 75٪ نى چەتتىن، ئاساسەن ئەرەب دۆلەتلىرى ۋە ئىراندىن سېتىۋالىدۇ ۋە يىلدا 113 مىليارد دولار ساپ پايدا ئالىدۇ.

ئىتالىيەمۇ يىلدا 150 مىليارد دولار ساپ پايدا ئالىدۇ.

گېرمانىيە بولسا يىلدا 106 مىليارد 848 مىليۇن دولار ساپ پايدا ئالىدۇ.

بۇ دۆلەتلەر نېفتنىڭ بىر تونىسىنى 115 دولاردىن سېتىۋېلىپ، ئۇز بازارلىرىدا بولسا بىر تونا نېفتنى 878 دولارغا سېتىشىدۇ. سېتۋېلىشتىمۇ، سېتىشتىمۇ بەرھىنى يەفەت ئۇلار بەلگىلەيدۇ. بۇ ھىسابقا بەك نېفتنىن يوزەن ئارتۇق مەھسۇلات ئىشلەپچىقىرىلىشنى قوشۇپ، ئۇزىگىز بىر تويلاپ كۆرۈڭ! بارچە ئەرەب دۆلەتلىرى ۋە ئىران بىر يىلدا نېفتنىن 110 مىليارد 246 مىليۇن دولار پايدا ئالىدۇ. ئۇنى ئېلىپ كەتكەن باۋرۇپا دۆلەتلىرى ۋە پاپونىيە 840 مىليارد 628 مىليۇن دولار ساپ پايدا ئالىدۇ.

يەنە بىر مىسال: مەنپەئى ئافرىقا رېسپوبلىكىسى، نامىيە شۇنىڭدەك ئافرىقىدىكى چوڭ ئالماس (بىلىيارت) ئانبىرىنىڭ بارچىسى ئەنگلىيە ئەمەررۇيىدۇر. ئەنگلىيە ئۇلاردىن ئالماسنى خام ئەشيا سۈپىتىدە ئەرزان پاھادا ئېلىپ، پېشقەلەم ئىشلەپچىقىرىپ، يۇز ھەسسە قىممەتتە ساتىدۇ. بىر يىلدىلا ئۇزىدە مەنپەئى ئافرىقا رېسپوبلىكىسى 2.10 مىليون كا د ئالماسنى 1.01 مىليون كارات ئالماس قىلىپ چىقارغان.

يەنە بىر مىسال: ئوزبېكىستان پېزاگىنگلىكى ئوچۇن ئامېرىكالىقلار پېشقەدەملىكى پاختىلارنى قالەۋەرمار دۇنيا بازىرىغا ۲۰ ۲ ساتما، بىر يىللىق پايدىسى بىر مىليارد دولار ئەتراپىدا بولىدۇ. ب د ت تەرىپىدىن ز ئوچۇن سېتىۋالغان بازار دوڭ ئەرز ئەرەب قوۋۇلمىقا، قىرغىزستان پېزاگىنگلىكى ۋە چاڭچىلىقى ئوچۇن ئامېرىكىلىقلار رېسپوبلىكا بازىرى ئەنگلىيە ئاساسى تارمىقى بولغان چاڭچىلىقتا 4 مىليون توپاق قوي بار، ئەگەر ھەربىر قويىنى گۈنۈرىدە 30 فىن ھ ئالساق، بىرىرسىۋ قالەۋەرمالىق دۇنيا بازىرىغا ئېلىپ بېرىلىپ سېتىلسا، كەم دېگەندە 300 مىليون دولار بولىدۇ.

يەنە بىر مىسال: ئېرىتورىيەسى 8.5 مىليون كۋادرات كىلومېتىر، ئاھالىسى 150 مىليون ئەتراپىدا بولغان ئىرازىلىيە ئاھالىسى زور بايەتلىق قىزىلمىلار راۋاجلا ئەگە، جۈملىدىن تۆمۈر رودىسى 100 مىليارد تونا، مارگانتىس رودىسى 100 مىليون تونا، ئوران رودىسى 265 مىليارد تونا، بور، رەڭلىك مېتال، ئالماس، كۆمۈش، ئالتۇن، نېفت، 21 مىليارد تونا كۆمۈر ۋە باشقا قىزىلما بايلىقلىرى بار. شۇنداق تۇرۇپ 40 مىليون ئىرازىلىيەلىك ئاھالىنى ئاچار تۇرمۇش كەچۈرىدۇ، 30 مىليون كىشى تۇيغۇسىغا تۇرۇشلىشالمايدۇ. ئىرازىلىيەنىڭ ئالتى قېرىق 200 مىليارد دولار ئەتراپىدا.

ئېرىتورىيەسى (937) مىليون كۋادرات كىلومېتىر، ئاھالىسى 280 مىليون كىشى بولغان ئا ق ش دۆلىتىنىڭ يىللىق

ئوتتۇرىچە كىرىسى بىر ئىرلىيون 800 مىليارد دوللار، تېررىتورىيىسى 244 مىڭ كۋادرات كىلومېتىر، ئاھالىسى 60 مىليون كىشى ئەتراپىدا بولغان ئىتتىپاقنىڭ تۈزۈمدىن چەتدەنگەن پايدىلىق قىرىلمىلىرى تۈز ئىقتىسادىملىرىغا يەتمەيدۇ. نېفتنىڭ 1/3 نى چەتتىن ئېلىپ كېرەدۇ. لېكىن شۇ نېفتنىلا يىلىغا 150 مىليارد دوللار پايدا ئالىدۇ. يۇنىڭغا ئوخشاش مىسالار روھىيتىنى ئاھايتى كۆپ كەلتۈرۈش مۇمكىن. ھساب قىلىپ كۆرۈڭ. ئامېرىكىنىڭ بىر يىللىق دارامىتنى توپلاش مىسالار روھىيتىنى ئاھايتى كۆپ كەلتۈرۈش مۇمكىن. ھساب قىلىپ كۆرۈڭ. ئامېرىكىنىڭ بىر يىللىق دارامىتنى توپلاش

ئوچۇن تۈز بېكىتكەن 1800 يىل پاختا تېرىشى، قىرغىزستان بولسا، 6000 يىل قوي بېقىشى كېرەك بولىدۇ.

شۇ تۇرۇندا تەبىئى بىر سوئال تۇغۇلىدۇ. بىرى كېچىككەنە، پايدىلىق قىرىلمىلا پايلىقلىرى تار بولغان باۋارۇپا دۆلەتلىرى، ئامېرىكا، پاپونىيە نېمە ئوچۇن بۇ دەرجىدە باي بولۇپ كېتتى، بىر ۋاقىتنىڭ تۈزىدە بەر كۆلىمى زور، پايدىلىق قىرىلمىلارغا باي ئاسىيا دۆلەتلىرى، ئافرىقا دۆلەتلىرى، لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرى باقالمايدىغان دەرجىدە ئەمەسمۇ؟ ئاچ بالىغاچ ۋە تۇلىيەلمەيدىغان دەرجىدە قەرىزگە پېتىپ قالىدۇ؟ جاۋابى: يۇنىڭ سەۋەبى ھازىرغى كونىدە مۇكومران بولغان كاپىتالىستىك تۈزۈمگە ۋە ئۇنىڭ دۆلەتلىرى ئوتتۇرىدىن ئېلىپ بېرىۋاتقان باشقۇرۇش سىستېمىسىغە بېرىپ تاقىلىدۇ. كاپىتالىستىك تۈزۈمنىڭ بۇ سىستېمىسى ئەينەكە ئاشۇرغۇچى قورالى ـ ب ، ت ، ر ، بۇ ماشىنىلەرنى ئاشۇرغۇچى

سىستېمىنى ياشىشراق چوشەنسىش ئوچۇن تۆۋەندە بەزى مىسالارنى كەلتۈرىمىز:

1) باۋارۇپا دۆلەتلىرى ھەربىي ساناقات، ئېغىر ساناقات، ماشىنىلىق ساناقىتى ۋە بېنىك ساناقات بىلەن شۇغۇللىنىپ، ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىغا تۈزلىرى خالىغان نەرخىنى بەلگىلەيدۇ. ئاسىيا، ئافرىقا ۋە لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرى، ئاھايتى زور - پايدىلىق قىرىلمىلا پايلىقلارغا ئىگە بولسىمۇ، تۆلارنى ھەربىي ساناقات، ئېغىر ساناقات، ماشىنىلىق ساناقىتى بىلەن شۇغۇللىنىشقا مەجبۇر قىلىدۇ. تۆلارنىڭ بىلەن شۇغۇللىنىشتىن مەقسەت قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭ ئورنىغا بېرالىگىلىكى بىلەن شۇغۇللىنىشقا مەجبۇر قىلىدۇ. تۆلارنىڭ پايدىلىق قىرىلمىلا پايلىقلىرىنى خام ئەشيا سۈپىتىدە تۆزلىرى تەرخ بالگىلەپ تۆۋەن باھادا سېتىۋالىدۇ. ئورنىغا بولسا تۆزلىرىنىڭ ساناقىتىدە، ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىنى تۆزلىرى تەرخ قويۇپ ئاسان پەلەك باھادا مەجبۇرلاپ تۆڭكۈزىدۇ. ھسابلاپ كۆرۈڭ ئوچۇن: بىر كېلوگىرام پاختىنى 80 سېنىت، [1] يۇقىرى سۈپەتلىك بىر كېلوگىرام يۇڭنى 78 سېنىت 660 دوللار، بىر تونا نېفتنى 115 دوللارغا سېتىۋېلىپ، 878 دوللارغا سېتىشىدۇ. تۆمۈر رودىلىرىنى، رەڭلىك مېتاللارنى خام ئەشيا سۈپىتىدە ئاھايتى تۆۋەن باھادا سېتىۋېلىپ، ئۇنىڭدىن ئاپتومۇبىل ۋە تايرۇپىلان ئىشلەپ چىقىرىپ ساقا مەسسە بارلۇر قىممەتكە سېتىشىدۇ. بىر ئاپتومۇبىل ئوچۇن 86 گىكتار يەردىن چىققان پاختىنى سېتىش كېرەك بولىدۇ. ياكى 1800 داە قوي سېتىشقا توغرا كېلىدۇ، ياكى 782 تونا نېفت سېتىشقا توغرا كېلىدۇ.

2) باۋارۇپا دۆلەتلىرى قىرىلما پايلىقلىرى زور بولغان ياكى يېقىن زامانىي كۈچ بولغان ئاسىيە ۋە ئافرىقا دۆلەتلىرىدە [illegible] ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىنى تۆزلىرى بەلگىلەگەن ئاسان ـ پەلەك باھاسىدا ھسابلاپ، ئورنىغا خام ئەشيا مەھسۇلاتلىرىنى تۆزلىرى خالىغان باھادا سېتىۋالىدۇ ۋە تۆلارنى قەرىزگە پاتتۇرۇپ قويىدۇ. شۇنىڭ ئوچۇن تاكىما فارىش ئىشلىتىدىغان بىر داە فورال 100 مىڭ دوللار، بىر داە تاكىما بىر مىليون دوللار. يۇنىڭغا قاچە قاتلىغان خام ئەشيالارنى سېتىپ ئالالايدۇ. فورال چېگىسى ئۇچىغا چىققان يىللاردا، يەنىمۇ ئا ق ش لا 1988 . يىلى ھەربىي ساناقىتى ئوچۇن 291 مىليارد دوللار ھەرپ قىلغان. ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىنىڭ زور قىسمىنى (ئامېرىكا قىرغىن فورالى بولمىغانلىرىنى) ئوچىنچى دۇنيا ئاللىرىگە ئاسان ـ پەلەك باھادا مەجبۇرىي ئوتكۈزۈپ سانى ۋە، ئورنىغا ئەرزان باھادا خام ئەشيا ئالىدى. دۇنيادىكى ئۇرۇش بولمۇغان مەملىكەتلەر باۋارۇپا دۆلەتلىرىنىڭ ھەربىي ساناقىتى مەھسۇلاتلىرىنىڭ پايدىلىق بازارلىرىنى ۋە تۆلار بېگى، ئاسمىي بازارلار ئوچۇن بېگى ئۇرۇشلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

3) باۋارۇپا دۆلەتلىرى ئۆزلىگەن ھالاردا ئۆز بۇللىرىنى مۇستەھكەم ئۇلۇپ تۇرىدۇ ۋە ئوچىنچى دۇنيا دۆلەتلىرىنىڭ بۇللىرىنى مۇنۇشى رەۋىشتە كەمرىسقا ئوچۇرىدۇ. مەقسەت خام ئەشيانى پەسمۇ ئەرزان باھادا ئېلىپ چىقىپ كېتىش، ئۇ دۆلەتلەرنى قەرىزگە باتۇرۇپ، ئاسىم ئۆز مۇستەملىكىسىدە سافلاپ قېلىشتۇر. يۇنىڭغا قوشۇمچە ئۇ دۆلەتلەرنىڭ خام ئەشيالىرىنىڭ نەرخىنى مۇنۇشى رەۋىشتە، مەسلەن: ئىستىمالدىن ئارتوقچە دېگەنگە ئوخشاش مۇزلەرنى ئارقىنىش بىلەن ئۆزمىلىدۇ. مىسال ئوچۇن بىر يىل ئالمىنى بىر تونا پاختىنىڭ باھاسى مىڭ دوللار ئىدى، بىر دوللارنىڭ ئۆزىنىڭ پوتنا ئىچىدىن قىسمىتى بولسا، 160 سومغا ئىگە ئىدى. ھازىر بولسا بىر تونا پاختىنىڭ باھاسى 800 دوللار، بىر دوللارنىڭ ئۆزىنىڭ سومغا ئىچىدىن قىسمىتى 600 سومغىنى بولغان.

4) باۋارۇپا دۆلەتلىرى ئۆزلىرىنىڭ بىرگىنچىلىك، باۋۇر، ماھىتلىق بىلەن تولغان ئىقتىسادى ئۆزۈملىرىنى، ھەمدارلىق جەمئىيىتى، نى ئوچىنچى دۇنيا ئاللىرىگە مەجبۇرلاپ ئۆتكۈزىدۇ. مۇشۇسىيالاشتۇرۇش قانۇنىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، مەركۇر دۆلەتلىرىنىڭ خۇسۇسى تىركەتلىرىنىڭ ئاكسىيەلىرىنى سېتىۋالىدۇ. ئاندىن ئۇنىڭدىن چىققان ساپ پايدىنى ئۆز مەملىكەتلىرىگە ئېلىپ چىقىپ كېتىدۇ.

9. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ۋەسىيلىك كېڭىشى - ب ، ت ، ر ئىنىڭ ۋەسىيلىك سېتىمىسىغا ھوشۇلغان تېرىتورىيەلىرىنىڭ باشقۇرۇلۇشىنى نازارەت قىلىدىغان مەخسۇس كېڭىشىنىڭ دائىمى ئەزاسى، لېكىن ئۇ ۋەسىيلىكتىكى تېرىتورىيەلەرنى باشقۇرمايدىغان، ۋەسىيلىكنى تەمەلگە ئاشۇرۇش ئوچۇن باش قاسمىسلىمەيدە (ب ، ت ، ر ئۇ كۆرسىتىدۇ - ت) ئوچ يىل مۇددەت بىلەن سايلانغان دۆلەتلەردىن تەشكىل تاپقان تەشكىلات. ۋەسىيلىك كېڭىشى 1946

---

① بىر فونتا ـ 100 سېنىت

- يىلى ب د ت نىڭ بىرىنچى قۇرۇلتاي (كېڭەيتىلمە - ت) دا تەشكىل قىلىنغان. ب د ت قانۇنىنىڭ 81 - ماددىسىغا بىنائەن ۋەكىللەر كېڭىشى ۋەكىللىككە ئالغان ھاكىمىيەتنىڭ يولغا بىر قېتىم بېرىدىغان ھىسابائىتى ھەمدە ۋەكىللەكتىكى تېرىتورىيە ھەلقىدىن چوشكەن ئىلتىماس ۋە تەدبىرلەرنى كۆرۈپ چىقىدۇ، ۋەكىللەر كېڭىشىدە مەسىلە كۆپچىلىك ئاۋازى بىلەن ھەل قىلىنىدۇ. ھازىر ۋەكىللەر سېستىمىسىدا بېكى گىۋىنىە ۋە ۋەكىللەر ئامىتىدىكى مىنىراتسىگىلىك تېرىتورىيەلەر دەپ ئىككى خىل ۋەكىللەر بار.

ئىلغار قىلىنغان تىنچ ئوكيان ئارالىدىكى دۆلەتلەرى قاتارلىق ھاكىمىيەتنىڭ مەجبۇرىيەتلىرى ئۆتەيدىغان قانۇن دۆلەتلەردۇر. ئاسىيا قاتېرىكا ۋە لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرى قاتارلىق مۇناسىۋەتلىرى ب د ت نى تەشكىل قىلغان بولۇپ تاسىس بەش دۆلەت: ئامېرىكا، روسىيە، ئەنگلىيە، فرانسىيە قاتارلىق مۇنايىن

بولۇشى شەرت. ئۇنداق بولمىسا، ئۇنداق دۆلەتنىڭ دۆلەت دەپ مۇھاكىمە يۈرگۈزگىلى بولمايدۇ. شۇنىڭغا قارىغاندا بارلىق دۆلەتلەرنىڭ دۆلەت تۈزۈمى «سوتسىيالىستىك قانۇنلۇقتىن تۈزۈم ياكى سوتسىيالىستىك تۈزۈم بولۇشى شەرت (ھازىرقى كۈندىكى ئىسلام دۆلىتى نامىنى قالغان دۆلەتلەرنىڭ، دۆلەت تۈزۈمىنىڭ نامى ئىسلامى بولغان بولسىمۇ ئەسلىدە بولسا كاپىتالىستىك تۈزۈمەتۇر)

7) بارلىق دۆلەتلەرنىڭ مەكتەپلىرىدىكى، تېخنىكوم، ئېنىستىتۇت، ئۇنۋېرسىتېت ۋە باشقا ئوقۇش مۇئەسسەسىلىرىدىكى تەلىم - تەربىيە پروگراممىلىرى ۋە ئوقۇش قوللانمىلىرى ب ە ت يالغىنىمە - قارارلىرىغا مۇۋاپىق بولۇشى شەرت. يېزاقىگىلىكى ئۆچۈن ئامېرىتلغان ئاسىيا، ئافرىقا ۋە لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرىنىڭ تەلىم تەربىيە پروگراممىلىرى پەقەت يېزاقىگىلىك مۇئەسسەسىلىرى بېتىشىپ چىققان ئوسلۇبتا بولۇشى شەرت. ئۇلارنىڭ ئوقۇش مۇئەسسەسىلىرىدە ھەربىي مائارىپ، ئېغىر سانائەت، ماشىنىزاتلىق مۇئەسسەسىلىرىنى بېتىشتۇرۇپ چىققان پروگراممىلارنىڭ بولۇشى قاتتىق مەنتى قىلىنغان. يۇنىڭغا ئوخشاش پروگراممىلار پەقەت شۇ يەرنى دۆلەتنىڭ ئوقۇش مۇئەسسەسىلىرى ئۆچۈن خاس، شۇنداقلا قىسمەن باشقا يەرنى دۆلەتلىرى ئۆچۈن مۇمكىن. ئاسىيا، ئافرىقا، لاتىن ئامېرىكىسى يوقىرقىلىرى شۇ يەنى دۆلەتنىڭ ھەربىي مائارىپ، ئېغىر سانائەت، ماشىنىزاتلىق مۇئەسسەسىلىرىنى بېتىشتۇرۇپ چىققان تالى ئوقۇش يۈرتلىرىغا قويۇل قىلىنمايدۇ. قويۇل قىلىنغان ئەقىدىدە ئوقۇتۇش بويىچە شۇ دۆلەتنىڭ ئۆزىدە ئىلمىي شەرت قىلىنمىدۇ.

ۋاقتى كەلگەندە شۇنى ئالاھىدە تەكىتلەپ ئۆتۈش لازىمكى، ھازىر يەر يۈزىدە ھايانىڭ بارلىق مۇئەسسالىرىغا ئۆز رېشىمىنى بېرىدىغان ئوچ خىل تۈزۈم مەۋجۇت، ئۇلار: كاپىتالىزىم، سوتسىيالىزىم ۋە ئىسلام.

ئىسلام دۆلىتى 1924 - يىلى كاپىر دۆلەتلىرى تەرىپىدىن بوقىتىلغاچقا تۈزۈمى ئىجرائسىز ھالەتكە چۈشۈپ قالدى. ھازىرچە ھايات مەيدانىدا كاپىتالىزىم ئۈستۈنلۈك قىلىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ تۈرىشى ساغلام تۈزۈم بولغانلىقى ئۆچۈن ئەمەس. بەلكى ساغلام ئوغرا بولغان ئىسلام تۈزۈمىنىڭ ۋاقتىنچە يوق بولۇپ تۇرغىنى ئۆچۈندۇر. ئىسلام تۈزۈمى ھايانا قايتىپ كېلىش بىلەنلا كاپىتالىزىمۇ، سوتسىيالىزىممۇ ۋە باشقا ئىنسانى تۈزۈملەرمۇ بىرمۇ - بىر كۈن يۈز ئۆرۈپ تۇرالمايدۇ ۋە يوقىرىدا زىكىر قىلىپ ئۆتكەن زۇلۇملارنى قىلالمايدۇ. ئۇلار شۇنى ياخشى بىلگەنلىكىدىن ئۆچۈن ئىسلام دۆلىتىنىڭ يەنە ھايات مەيدانىغا قايتىپ كېلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش مەقسىتىدە جان - جەھلىلىرى بىلەن توسۇق قويىدۇ. بىر تەرەپتىن ھەر خىل ئۇھمەت ۋە يۇمشاقلار ئوقۇپ چىقىدۇ. مەسلەن: ئىسلامنىڭ تەرەققىياتىنى 20 - ئەسىرە «ۋەھھابىلار» ئەنتى ئىكسترىمىزمچىلار» دەپ ئاتالغان بولسا، ئامېرىكا ماتېماتىكىسىدىكى بارلىق دۆلەتلەر 21 - ئەسىرىدىن باشلاپ ئۇلارنى «خەلقئارا تېرورىستلار» دەپ ئاتاشقا كېلىشىۋالدى. ئىنگلىزچە - رېئىس. بارلىق ئىسلام يۇرتلىرىدىكى مەكتەپ، مەدرىسە ۋە ئالى ئوقۇش يۇرتلىرىنىڭ پروگراممىلىرىنى ئىسلام سىياسىتىگە «ئۇلاشتۇرۇپ» ئۇ ئىسلامنى ئەمەلىي ۋە ئۈنۈملۈك ئىنكار قىلىدۇ. - دېگەن ئاساسنى ئۇرۇپ يولغا قويىدۇ ۋە ئۇنى قاتتىق نازارەت قىلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن مۇشۇ پروگراممىنى ئاساسەنكى مەدرىسىلەردىن ئىسلام سىياسىتىگە ئۇلاشتۇرۇپ، ھەقىقى «سوتسىيالىستىك ئۇلارنى ئىسلامدا مەۋجۇت» دەپ ئېلىنغان ۋاقىت 30 يىل بولىدۇ، دېگەنگە ئوخشاش شۇنداقلارنى كۆزدىن چىقىرىپ چىققان ئۇلىمالار يېتىشىپ چىقىدۇ ۋە «ئۇنداقلارغا «وكتور» شەيخ» مۇپتى ئۇنۋانلىرى بېرىلىپ، يۇقىرى دىنىي لاۋازىملارغا قويۇلىدۇ. ئىسلامنىڭ ھەقىقى ماھىيىتىنى، ئۇنىڭ ھايانىنىڭ بارچە مۇئەسسالىرىغا ئائىت ئوخشا بېتىم بېرىدىغان سىياسى تۈزۈملىرىنى بىلگەنلەرنى ھەرخىل ئۇھمەتلەر، ئەيىپلەشلەر بىلەن مىتاۋچى قىلىپ قاماقتا ئاشلايدۇ.

يۇقىرىدا كېيىنكى ئۇنۇلگەنلەر مەزكۇر يەنى دۆلەت ئۈزۈ ئارا كېلىشكەن ھالدا «دۇنيا خەلقلىرى ئۈستىدىن يەكلىگەن ھوقۇقلار ئاساسىدىكى يوق ھەمدە تۈزاق، يۇقىرىدا كېيىنكى ئۇنۇلگەنلەر ئا ق ش، ب ى ب ر، گېرمانىيە، فرانسىيە ۋە مۇئاگەدىن ئىبارەت يەنى دۆلەت ئۈزۈ ئارا كېلىشكەن ھالدا «دۇنيا خەلقلىرى ئۈستىدىن يەكلىگەن مەجبۇرىيەت ۋە ھوقۇق ئىستىيازلاردىن ئىبارەت، ئاساسىيەتتە بۇ ھوقۇقلارنىڭ ھېچقانداق قىممىتى يوق (بۇ ھوقۇقلاردىن پايدىلىنىش يوق گەپ) بولۇپ، بۇ ئالەمچىلىق، ساختىپەزلىكتىن ئىبارەت. ئۇلارنىڭ تۈزغىنى يىلىگەن كىشىلەر، ئۇلارنىڭ قارمىقىدا «دېمەيلىك» ئۇنۇلۇشىنى ئوقۇپ باكى قالغان، ئۇلارنى قوغۇزغۇچى بىلىپ، پايدا قىلىنغان ھەق ھوقۇقلىرىنى ئۇلارنىڭ قايتا تىكلەپ بېرىشنى سوراپ، ئۇز «ئۇلىنىڭ ھاكىمىيىتى ئۈستىدىن ئۇلارغا شىكايەت قىلىدۇ. «نەتىجە ئۇز خەلقىنى، ئۇل قىلىپ، يۇرتى - يوق مال - «ۋەتەنى سوۋغا قىلىپ، ب ە ت نى تەشكىل قىلغان دۆلەتلەرگە ۋىلى قۇرغان «ئىشۇرۇپ بېرىدۇ. ب ە ت نىڭ ئىسلام ھوقۇقلىرى قانۇنلىرى ئىسلام ھوقۇقلىرىنى ئۇز ئورنىغا قويۇش ئۈچۈن ئېيىپى، بەلكى «دۇنيا مۇئەللىرىنى، شۇ يەنى دۆلەتنى قۇل قىلىپ باغلاپ بېرىش ئۈچۈن ئوراق سۈپىتىدە قويۇلغان. «دۇنيانىڭ ... لىق يەھۇدىيلىكلەرنىڭ، ئۇروشلارنىڭ، بالا - ئاياللارنىڭ، ئىسلام ھوقۇقلىرىنىڭ «يەنە» قىلىنىشىنىڭ ئوپ «صەلىپ» ۋە «ئەنەيلى قەنەشۇ ب ە ت ۋە ئۇنىڭ ئورگانلىرىدۇر. ب ە ت نى قوللاش، ئۇنىڭغا قوشۇلۇش، ئۇنىڭدىن «ەدەت سوراش - ئۇز خەلقىگە، مىللىتىگە، «ىنىغا، مال - دۇنياسىغا خىيانەتتۇر.

خەلىقلەر ئوتتۇرىسىدىكى زور تەپاۋۇت، بەزىلىرى مۇجايىن، پائىقلىرىنىڭ قۇل بولۇشى، «ەزى باز ۋىلا «دۆلەتلىرىدىكى ئىشچىلارنىڭ يىللىق مائاشى 40 مىڭ «دولار بولغان بولسا، ئاسىيا، ئافرىقا، لاتىن ئامېرىكىسىدىكى كىشىلەرنىڭ ئىش تاپالماسلىقى، تاپقانلىرىنىڭ يىللىق مائاشى بىر «ەچچە يۈز «دولار ئاساسلىقى ۋە بەزىلىرىنىڭ ھەتتا يەنى يىللاپ، شۇ ئاپىلەسىنى ئالالماسلىقى، مۇنچى ئاپىرچىلىقتا بولۇۋاتقانلىرى، بۇ مىليونلاپ كىشىلەرنىڭ سىياسى قاپاقلارغا ئايلىنىشى، لۇي - جاي ئۇياقتا تۇرسۇن ھەتتا ۋەتىنىنمۇ ئايرىلىشى، كەنە شۇ ب ە ت پائۇزۇنىڭ مسالىلىرىدۇر.

11. بىرلەشكەن دۆلەتلەر ئەشكىلاتىنىڭ ماقارىپ، يەن - تېخنىكا ۋە مەدەنىيەت مەسىلىلىرى

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

بىرلەشكەن مۇقۇلانغوچى تەشكىلاتى (UNECKA)- ب ە ت قارمىقىدىكى تەشكىلات. 1945 - يىلى قورۇلغان. UNECKA نىڭ مەقسىتى ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدە، مەملىكەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى ھەمكارلىقنى راۋاجلاندۇرۇش يولى بىلەن ،دۇنيانىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقۇمسىزلىككە ئىگە بولۇشنىڭ ھەمكارلىشىدۇ. ب ە ت گە ئەزا دۆلەتلەر، قانۇنغا مۇۋاپىق ھالدا UNECKA نىمۇ ئەزا بولۇشى مۇمكىن. ب ە ت ئەزالىرى بولمىغان دۆلەتلەر مەركۇر تەشكىلاتقا ب ە ت نىڭ تەشەببۇسى ۋە ئىجتىمائى كېڭەشنىڭ تەۋسىيەسى بىلەن قوبۇل قىلىنىدۇ. ئۇز ، ئۇزىنى باشقۇرالمايدىغان تېرىتورىيەلەر بولسا، ھەمكار ئەزا سۈپىتىدە قوبۇل قىلىنىشى مۇمكىن. ئالتى رەھبىرى ئورگىنى . ئۇنىڭغا ئەزا بولغان دۆلەتلەر ۋەكىللىرىنىڭ باش كېڭىشى (ئىككى يىلدا بىر قېتىم يىغىلىدۇ) ، ئالتى ئىجرائىيە ئورگىنىغا . مەركۇر دۆلەتلەر ۋەكىللىرى تەرىپىدىن سايلىنىدىغان باش دىرىكتور رەھبەرلىك قىلىدۇ. باش شتاب ئورنى: پارىژدا. UNECKA نۇرغۇن مەملىكەتلەردە ھەر خىل ئىلمى ۋە مەدەنىي يېكىر - تەكلىپلەرنى بىرىپ تۇرىدۇ ياكى بۇ ئىشلارنى پارەملىشىدۇ. تەشكىلات ئىلمى ئاساسىدا ژورنال ، UNECKA كۇررىرى، (روس، ئىسپان، ئىنگلىز، فرانسۇز ۋە ئەرەب تىللىرىدا) نى، نورغۇلۇق كىتابلارنى نەشر قىلىدۇ. ب ە ت نىڭ بۇ تەشكىلاتى دۇنيا خەلقلىرى ۋە دۆلەتلىرى ئوتتىسىدىن ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەلىرىدە باشقۇرۇشنى ئۇز قولىغا ئالىدۇ ۋە فاشىق تارازمۇ قىلىدۇ. مەقسەت: دۇنيا دۆلەتلىرى ب ە ت تەرىپىدىن ئۇلار ئوچۇن بەلگىلەنگەن ۋەزىپە ۋە مەسۇرىيەتلەرنى ياشقا تەرەققىيات يوزلىنىپ كەتمەسلىگى، يېزا ئىگىلىكى ئوچۇن بەلگىلەنگەن دۆلەتلەرنىڭ ئوقۇش قوراللىرىنى، پەنلەرنى ماتاللاشقىكەن دۆلەتلەرنىڭ ئوقۇش قوراللىرىنى، پەنلەرنىڭ ئوخشاش بولماسلىقى ئوچۇن، ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەلىرىنىڭ بارچىسى ئۇلار تەرىپىدىن قويغان تەكشۈرۈشلەرنى ئۇتكۇزىدۇ. ب ە ت نىڭ ئەسلى قىياپىتىنى بەتكچى مۇتەمىلىكچى دۆلەتلەرنىڭ سىياسىتىنى ياقى قىلمىغان مەزلۇم قاتلاق يىكىر ۋە بارما مەنپەئەتىنى قەتئى مەنئى قىلىدۇ. ئۇلار ئالغا سۈرۈلۈۋاتقان مەدەنىيەتنىن ياشقا مەدەنىيەتنىڭ بولۇشىغا يول قويمايدۇ، شۇنىڭ ئوچۇن ئۇنىڭ سىرتى پاك قىلىپ قويغان مەدەنىيەتلەرنى، ئىسلامى مەدەنىيەتلەرنى، ھەتتا ئادەتتىكچە بىر رومال چېگىشنىمۇ قەتئى مەنئى قىلىدۇ. ئۇلار مەجبۇرىيەتنى ئوتتەدىنمۇ كۆچلۈك تارازمۇ قىلىپ بارىدۇ. يۇنون دۇنيا ژورنالىستلىرىنى، ئۇلارنىڭ ئىش ئۇسلۇبلىرىنى، ئارقىدىنقان ھەۋەرلىرىنى ئۇز قېلىپلىرىغا سالىدۇ.

12. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى قارمىقىدىكى خەلقئارا سوت - دۆلەتلەر ئارا ھوقۇق مۇناسىرلىرى ئەكشۇرۈشكە دۆلەتلەر تەرىپىدىن سوت قارمىقىغا تاپشۇرۇلغان كېلىشىمىلىكلەر ئوتتىسىدىن مەجبۇرى قارار چىقىرىشقا، ب ە ت نىڭ باش ئاسسامبلېيەسىنىڭ (ب ە ت). ھەۋەرلىك كېڭەش تەشكىلاتلىرىنىڭ ئىلتىماسلىرى ۋە ب ە ت نىڭ باشقا تەشكىلاتلىرىنىڭ رۇخسىتى بىلەن ھوقۇقى مەسىلىلەر ئوتتىسىدىن دوكلات بېرىش ؛ ھۆلاسە چىقىرىشقا ۋەكالەتلىك قىلىدىغان خەلقئارا تەشكىلات. 1945 - يىلى تەشكىل تېپىلغان ۋە 15045 شەھىرىگە جايلاشقان. سوت 15 ئەزالىق تەشكىل تاپقان بولۇپ، ئۇلار باش كاتىپىدىن (ب ە ت) ۋە ھەۋەرلىك كېڭەشنىڭ تالاھىدە مەجلىسىدە 9 يىللىق مۇددەت بىلەن سايلانغان.

قايسى بىر دۆلەت قانۇنغا ئەمەل قىلمىسا ياكى ب ە ت نىڭ ئۇزىنى تەن ئالمىسا، ياكى مەركۇر باش دۆلەتكە قارىتا ھەرقانداق مەسىلە بىلەن بىرىمل ئادەمنى، بىمە ئوچۇن مىلىم مۇجايىن بىر قول بولۇشمىسە كېرەك بولۇپ قالمىدۇ؟ بىمە ئوچۇن مىلىم ھەربىي ماتالەت، ئېغىر ماتالەت، ماشىنالىق ماتالىتى ۋە بېنىك ماتالەت، يېزا ئىگىلىكى بىلەن ئىشۋالىشىغا مەملى، بىزلەر ئوچۇن بولمۇ مۇمكىن ئەمەس؟ مىلەرگە بۇ ھوقۇقنى كىم بەردى؟ بىزمۇ مىلەر بىلەن تەڭ ئىنسان ئەمەسمىز، مىلەر ئوچۇن بولما مۇمكىن بولسا، بىز ئوچۇنمۇ شۇ نەرسە مۇمكىن، دەپ ئويلىساق، مەركۇر ئوخشاش ھوقۇقنى ئىگىسىز، مىلەر ئوچۇن بىمە مۇمكىن بولسا، بىز ئوچۇنمۇ شۇ نەرسە مۇمكىن، دەپ ئويلىساق، مەركۇر باش دۆلەتنىن (ئا ق ش، ئەنگلىيە، روسىيە، فرانسىيە، جۇڭگو) تەشكىل تاپقان ھەۋەرلىك كېڭىشى ئۇ دۆلەتنى شۇ باش دۆلەتنىن تەشكىل تاپقان ھەۋەرلىك سوتىغا تاپشۇرىدۇ ۋە ھۆكۈم چىقىرىشىنى ھەمىمە تەرەپتىن ئۇ دۆلەتكە ئىتتىھاد ئىلتىمەسىدۇ. ئۇزلىرىگە قوشۇپ، يۇنون دۇنيا مەملىكەتلىرىنى مەجبۇرلاپ مەركۇر دۆلەتكە ئوتتىشىدىغان ئۇمۇر بول، دېگىز ۋە ھاۋا يوللىرى، پوچتا، تېلېگراف، تېلېفون، رادىئو ۋە باشقا ئالاقە ۋاستىلىرىنى پوتۇنلەي، ياكى قىسمەن ئۇزىدۇ، شۇنىڭدەك ھېلىمۇنىڭ ۋە ئىقتىسادى ئالاقىلىرىنى ئۇزىدۇ. ئەگەر مەركۇر دۆلەت ئۇز قىرادىسىدىن قايتىپ، ئۇلارنىڭ ئايىغى تاتىسا ئۇزىنى تارتىسا، ئۇلار بىرلىشىپ قوراللىق كۇچلىرىنى ئىشقا سالىدۇ.

يۇنون ئىتتىھادىمۇ، ئىسپ ئەقلى بىلەن ئويلاپ تېپىلغان ئۇزۇملەر - سوتسىيالىستىك، كاپىتالىزىم، دېموكىراتىيەنى، ئۇز مايمانچىلىقىغا تەسىق قىلالماي، ئون كۇچىن شۇيداق كۇلىيەت - ئالا ، ئا، زۇلۇم، زوراۋانلىقلارغا دۇچار بولماقتا. ئۇنداقتا ئۇلاردىن قوتقۇزۇشنىڭ ئىلاجى بارمۇ؟ قوغارقوچى كىم؟

بارلىق زۇلۇم، زوراۋانلىق، كۇلىيەت - ئالالاردىن، زالالەت - ھەتەرلەردىن قوتقۇزۇشنىڭ يېگانە يولى - يارانقوچىنىڭ يوشۇرۇن قانۇن - ئۇزۇمىنى يۇتۇنىچە ماياقا تەسىق قىلىشتۇر. يارانقوچىنىڭ يوشۇرۇن قانۇن - ئۇزۇمى - 23 يىل ماۋاسىدا ئۇزىنىڭ ئوقۇغ يەغەمبىرى مۇھەممەد (س ئ ۋ) گە يوشۇرۇن ئىسلام دىنىدۇر. يەنى ماياتنىڭ پارچە مۇئەممالىرىغا چېتىم بەرمەسلىك قانۇن - ئۇزۇمىگە، سىياسى ئەقىدىگە، دۆلەت باشقۇرۇش كۇچىگە ئىگە بولغان ئىسلام دىنىدۇر. ب ە ت نىڭ ئورگانلىرى بەلگىلەپ بەرگەن، ياكى ئۇلارنىڭ پىروگراممىلىرى ئاساسىدا تەشكىل قىلىنغان مەدرىسلەردىن يېتىشىپ چىققان قالاق، دىنىۋرۇش ئالىملار تەرىپىدىن قىلىۋاتقان، يەنى پەقەت ئىبادەتلەر، ئەدەب - ئەخلاق ۋە ئۇرۇپ ، ئادەتلەردىن ئىبارەت بولغان ئىسلام - يارانقوچى ئۇز يېغەمبىرىگە يوشۇرۇن قىلغان كەمىستۇر. ئۇنى ماياتقا تەسىق قىلىشنىمۇ بولمايدۇ. ئۇ زۇلۇم ۋە بالالاردىمۇ قوتقۇزالمايدۇ. ئەكسىچە ئۇنى ئىسلام دەپ چوشىنىش ئاقىۋەتتىمۇ كۇلپەتتۇر.

مۇسۇلمانلار الله چوشۇرغان ئىسلامنى ماياقا پۇتۇنچە تەسىق قىلسا، ئۇلار پەقەت ئۇزلىرىنلا ئەمەس، بەلكى پۇتۇن دۇنياغىمۇ زۇلمەتتىن، بالايى - ئاپەتتىن قۇتۇلغا ھالاس قىلالايدۇ. شۇ ئورۇندا تەبىئى بىر سوئال تۇغۇلىدۇ: بۇ بالالاردىن

باشقىلار ئا قارىغاندا كۆپىرەك زۇلۇم تارتقان، ئۇ دۆلىتىگە كەڭ بولمىغان مۇسۇلمانلار، باشقىلار ئۇيغۇرنى تۇرمۇش، ئۇزلىرىنى قانداق ھالاتى قىلالايدۇ؟

ماۋاب: دەرھەقىقەت بۇگۈنكى كۈندە ئاق قاتلىق زۇلۇم ئاستىدا قالغانلار - مۇسۇلمانلارغۇر، بۇنىڭ بىگانە ئەۋىي، ئۇلار ئىسلامنى ھەقىقى چۈشەنمەسىتن، ئۇنى ئىبادەت، ئەدەب - ئەخلاق ۋە ئۇرپ ئادەت قىلىپ ئۇنۇپ، ھايانىنىڭ باشقا ساھەلىرىدە باشقا تۈزۈملەرنى تەدبىق قىلىپ، ئاخىرى باشقىلارغا ئەگىشىپ كەتكەنلىكىدۇر. مۇسۇلمانلار باشقا قانۇن - تۈزۈملەردىن بۇر ئۇرۇپ، ئۇلارنى ھايانغا تەدبىق قىلىسا، ئاللە چۈشۈرگەن ئىسلامنى ئۇگىنىپ، ئۇنى ھايانغا تونۇرا ۋە بۇنۇنىڭ تەدبىقلىسا، ئۇلار ئالۇمتە ئۇزلىرىنىمۇ زۇلۇمدىن خالاس قىلالايدۇ. ئىسلامنىڭ تەبىقىنى شۇنداق، چۈنكى ئىسلام - زۇلمەتلەرنى پاچاقلاپ، زۇلۇم - زوراۋانلىق، ئادالەت - مىلاشلارنى چۈرۈپ ئاشلاپ، ئادالەت ئورنىتىپ، بارچە دىنلار، تۈرۈملەر، قانۇنلار ئوستىدىن مۇتلەق غالىپ بولۇش ئۈچۈن بۇيۇك پارلاقچى ئەرىپىدىن چۈشۈرۈلگەن. ئۇ مۇتلەق غالىپ بولغان ھەم مەڭگۇ غالىپ بولىدۇ. بىراق ئىسلامغا بېغىنى بىللارىدىن بۇيان ھېچ كىم ئىشبار بەرمەي ۋاقىتنىچە بىر جەمئىيەت قالمىدى. ئالەمدۇللا! بۇگۈنكى كۈنگە كېلىپ، ئىسلام ئومىتىنىڭ چوڭ بىر گورۇھى بولغان ھېچ نۇقتەنەزەر ئۇنى بېكىنىپ ئۆزىرىپ چىقتى، بۇنىمۇ كۆنىدۈرە، ئۇ ھايات مەيدانىدا ئور دۆلىتىنى ئىتتىپاق بارچە دىنلار، تۈرۈملەر، قانۇنلار ئوستىدىن غالىپ قىلىدۇ، مەركىز دۆلەت قانداق دۆلەت بولىدۇ؟

بۇگۈنكى كۈندە 50 دىن ئارتۇق دۆلەتچىلدىرگە بۆلۈنۈپ كەتكەن ئىسلام يۇرتلىرى بىر دۆلەت سايىسىدا بىرلىشىدۇ، ئۇلارنىڭ بىرلىشىشى مۇستەقىل دۆلەتلەرنىڭ ئىتتىپاقىنى ئوخشاش بولماي، بەلكى ئارىلىرىدا ھېچقايسى چېگىرا - باجخانا بولمىغان، بىر دۆلەت رەھبىرى - خەلىپىلىك قولى ئاستىدىكى دۆلەت بولىدۇ. ئۇ باشقا بىرىر دۆلەتكە قارىشلىق ياكى تەۋە بولمايدۇ. ئۇ ئۇزىنىڭ قۇرەتلىك، ئاق تەرەققىي قىلغان ھەربىي ماياشتىگە، ئېغىر ساياشتىگە، باشتارلىق ساياشتىگە، بېنىك ساياشتىنىڭ يارلىق تۇرىگە، بېراشكىلىكىگە ئىگە بولىدۇ. ئۇنىڭدا بىرىر ئىسلامنىڭ ياكى گورۇھنىڭ ئۇز مەنپەئىتى ئۈچۈن ئويلاپ چىقارغان قانۇنى، دەستۇرلىرى بولمايدۇ، بەلكى مۇئجىزاتلارنى يارلاقچى زات - ئۇزىگە خاس ئۇسۇل بويىچە يارلاقان يارلىق ئالىنىڭ قانۇنى يارلىق كىشىلەر ئۈچۈن بىر خىل تەدبىق قىلىنىدۇ. ئىسلامنىڭ ھەق - تۈرۈم بويىچە يارلاقان يارلىق ئالىنىڭ قانۇنى يارلىق كىشىلەر ئۈچۈن بىر خىل تەدبىق قىلىنىدۇ. ئىسلامنىڭ ھەق - ھوقۇقلىرىنىمۇ بارچە تەرىپىنى يارتىپ، ئۇلارغا ئۇزىگە خاس قانۇن تۈرۈملەرنى بەلگىلىگەن يارلاقچى زات بەلگىلەيدۇ. ئۇنىڭدا ئالىدىن ئۇزگىسى ئۇلۇغلاش، پاكىزلۇق، ئالدامچىلىق، ئوغرىلىق، بۇرۇقچىلىق، بىراۋنىڭ ھەققىنى ناجاۋۇز قىلىش، قىساۋازلىق، ھارامكەشلىك، مارانخورلۇققا ئوخشاش ئىللەتلەر بولمايدۇ. ئۇنىڭدا ھاكىملار پۇخرالارغا خىزمەت قىلىدۇ. پاكار كىمەدەللەر ۋە ئامبزلارنى يۇلايدۇ. چوڭلار كىچىكلەرنى ئىززەت قىلسا، كىچىكلەر چوڭلارنى ھۆرمەت قىلىدۇ. پاكار كىمەدەللەر ۋە ئامبزلارنى يۇلايدۇ. چوڭلار كىچىكلەرنى ئىززەت قىلسا، كىچىكلەر چوڭلارنى ھۆرمەت قىلىدۇ. ئاياللار چوڭقۇرلۇقى ئاسا سوپىنىدە ئەزىزلىنىدۇ. ئەرلەر ئۇلار ئۈچۈن ھىمايە قىلغۇچى بولىدۇ. تىرىك پېتىملەر بولمايدۇ، ئۇنىڭدا [illegible] بولمايدۇ. [illegible] ئۇنىڭدا ھاكىملار پۇخرالارغا خىزمەت قىلىدۇ. بىلىم لازىمكى، ھازىرقى كۈندە ئىسلام بولۇپ [illegible] ئىسلامنىڭ ئۇزىگە خاس قانۇن تۈرۈملىرى بولسا، بۇ ھېچ ئەرسىنىڭ بوقلىقىدىن ئەمەس، بەلكى تۈرۈملەر ئىچىدە ھاكىملارنىڭ زالىم - پاراسىلىقىدىنەدۇر. ئىسلام دۆلىتى بولۇپ، ئوغرا - ساغلام ھازىرقى بىرمە مەۋجۇت بولۇپ، ئۇ ھەددىدىن ئارتۇق تالان - تاراج قىلىنماقتا. ئىسلام دۆلىتى بولۇپ، ئوغرا - ساغلام تۈرۈم تەدبىق قىلىنغاندا ئىدى، ھازىرقى مەۋجۇت خام ئەشيا بايلىقلىرىنىڭ پايدىسى كىشى بېشىغا يۈز مىڭلاپ دوللارغا تەڭ كېلەتتى. ئۇنىڭدا ماياشت ئىشلەپچىقىرىشتىن كېلىدىغان بايلىقنى قوشۇپ، ھىسابلاپ كۆرۈڭ! ئىسلام دۆلىتىدە ئىسانلار ئۇنداق بەختلىك، پاراۋان تۇرمۇش كەچۈرۈپ، گۈناھلاردىن پاك بولۇپ، ئۇلارنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىدۇ ۋە ئاخىرەتتە مەنەتكە ئېرىشكۈ مۇشەررەپ بولىدۇ. «ئىسلام ئىلكى دۆنياسىنى سالاھىتى» دېگەن گەپنىڭ مەزمۇنى شۇدۇر. بۇ ئىشلار، ھايات مەيدانىدا بولۇشى مۇمكىن بولمايدىغان خىيالى ئارزۇ ياكى ئەتارىيە ئەمەس. ئۇ 13 ئەسىردىن كۆپرەك ۋاقىت مەبەينىدە بۇنۇن ئاھىرانغا ئۇنداق بەختلىك ھايات بەخش ئېتىپ كەلگەن ھەقىقەتتۇر. ئەمما ئۇنى بىلىش، ئاڭلاش ئۇچۈن ئۇنىڭ دۇنىمىزنى بېرىۋاتقان مەلۇمات ۋە ئەرسىلارغا قولاق سالمايلىق كېرەك. ئەمەلىكى بولسىدىغان ئىسلام دۆلىتىنىڭ ئاۋالقى بولۇپ ئۇنكەن ئىسلام دۆلىتىدىن پەرقى - ئەمدى بولىدىغىنىڭ ئاھايىنى بۇقىرى ئەرىجىدە پاي بولىشىدۇر. چۈنكى ھاھايىنى ئۇپ بىر ئاشى بايلىقلىرىدىن ئۇنۇملۇك پايدىلىنىش 20 - ئەسىرگە كېلىپ ئاشلايدۇ. مەركىز ئىسلام دۆلىتىنى قوزۇق ۋە ئۇنىڭدا پاراۋان تۇرمۇش كەچۈرۈش مۇشكۇل ئەمەس، ئۇنىڭ 70 پىلدىن كۆپرەك [illegible] ئۇپ تۇرۇشىنىڭ بىرلا مەۋىي - شو ۋاقىت مايەيىنە، بۇمۇلمانلارنىڭ ئىچىدا ئۇنىڭ بۇق بولۇپ، بۇگۈن ئۇنىڭ مەر بىر دىنالى مۇسۇلمانلارنىڭ ئىچىدا بولۇق [illegible] مەيدانىدا بولىشى ئاھايىن ئاسان ئىشتۇر. بۇ ھايات قانۇنى [illegible] ئەكتىللەنەزۇلى، كېيىن ھايانىدا ئاساسلىق بىلەن قىلا [illegible] ئىشەۋزۇ، ئۇنىڭ ئىشى ھەممە ۋاقىت يارلىق ئىشلار [illegible] سۇرمە ئۇنىڭدا بىر ئالۇمتە بارەم بېرىمىز». ئۇنىڭ [illegible] ئەكتىللەنەزۇلالىنىدىن كېيىن ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇرۇ [illegible] ئۇرغىنىدا، ئۇ - ئاپىئۇرغان ئىسلارنىڭ ھەممىسى [illegible] مۇشكۇل ئىشمۇ؟! ياق، ئالۇمتە! ئۇنىڭ ئا [illegible] ھىسابلىيالامدۇ؟!!!

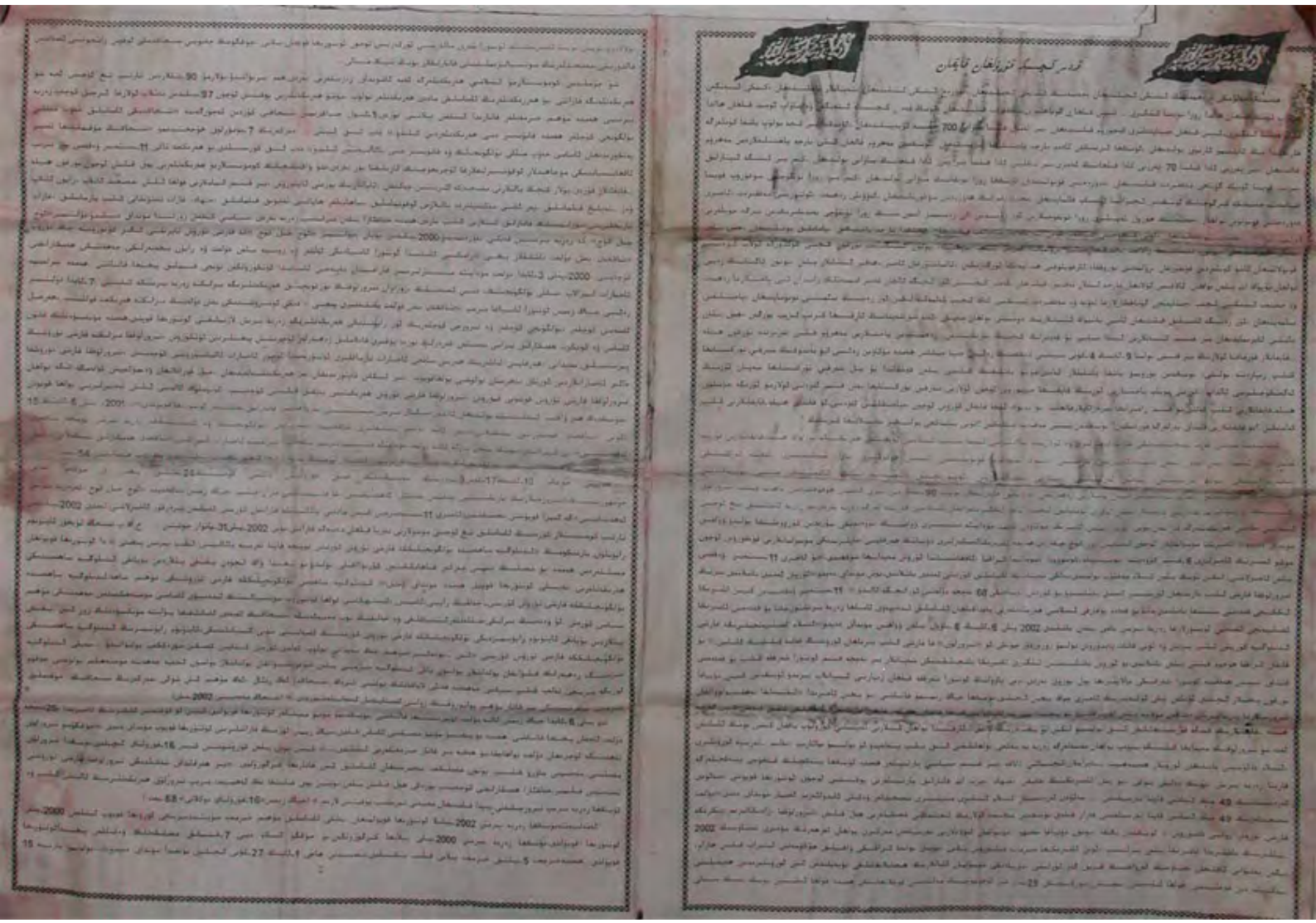

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

العقيدة الاسلامية (ئىسلام ئەقىدىسى)

داھىيە ئەزىلى زاتتۇر

ئىسلام ئەقىدىسى بولسا ، اللەقا ، ئوتلۇق مەلائىكىلەرگە ، كىتابلىرىغا ، ئەلچىلىرىگە ، قىيامەت كۈنىگە ، قازا ۋە قەدىرىگە ياخشى ، يامانلىقىغا ، اللەدىن ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرۈشتۇر . ئىمانىڭ مەنىسى بولسا ، ۋاقىعا مۇ ... دەلىلدىن ... قىلىپ چىقىش قىلىش ... ئىمانسىزلار جۈملىسىدىن بولسا ئىمان بولمايدۇ . شۇڭا قەلبتە ئىمان دېگەن ئىشنىڭ ... ئىمان ئېيتىش ... ئىمان ئېيتىش ... ئىمان ئېيتىش

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

بسم الله الرحمن الرحيم. **الدعوة و البحث** لااله الاالله محمد رسول الله

دەئۋەت ۋە تەتقىقات

والعصر ان الانسان لفي خسر الاالذين امنو وعملوا الصلحات وتواصوا بالحق وتواصوا بالصبر.

ئىنسان چۈشەنچەسىزلىك، ياشىش ئەھمىيىتىدىن قىلمىغان، ئەڭ ئېغىر ھەقسىزلىك ئەۋلادىنىمۇ ئەڭ ئېغىر جازا ھېسابلىنىدۇ.

ئەڭ ئېغىر جازا ئۆلۈمدۇر. ئۆلۈم ئىنسانلارنىڭ ھەممىسىگە ئورتاق. ئۆلۈمدىن قورقۇش ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ئورتاق ئاجىزلىقى. ئۆلۈمدىن قورقۇش ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ئورتاق ئاجىزلىقى بولغاچقا، ئۆلۈمنى ئەڭ ئېغىر جازا دەپ قارايمىز. ئۆلۈمنى ئەڭ ئېغىر جازا دەپ قارىغاچقا، ئۆلۈمنى ئەڭ ئېغىر جازا قىلىدىغان ئىشلارنى ئەڭ ئېغىر جىنايەت دەپ قارايمىز. ئۆلۈمنى ئەڭ ئېغىر جازا قىلىدىغان ئىشلارنى ئەڭ ئېغىر جىنايەت دەپ قارىغاچقا، ئۇ

خەۋەرلەر

•

مالىيە مىنىستىرلىكى مۇكەممەل ھوقۇقىنى بىرلىك مەركىزلىك باشقۇرۇش دەھەر لىنىك گورۇپپىسى 2003-يىلى 9-ئايىنىڭ 4-كۈنى مۇنداق قارار چىقاردى: « ئىجارىلىنىدىغان مەنسەي تىجارەت قىلىشقا ئىشلىتىلىدىغان ۋېيىلكىلەرنى ئىجارىگە ھاشىيەسىز ئىشلەتكەن ئۈچۈن ئالغان ئوتتۇرىسىغا ئىجارە ھاشىيەسى ئوتتۇرىسىغا چىقىلمىش كېرەك.

•

يۇقىرقى بىرلىشى سىياسىي قانۇن كىشىلىرىنىڭ 2003-يىلى 10-ئايىنىڭ 25-كۈنى مۇنداق قارار چىقارغانلىقى ھەممىلا تۇرىنىڭ ئېيتىلگەن بۇ قېتىم ئىتتىھامنىمى قەدىرلەپ قانۇنسىز دىنىي پائالىيەتلەرنى ئەشكىللەپ سىلكى ۋە قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەتلەرگە قاتناشقانلىقى مۇناسىۋەتلىك ھوقۇقىنى ئازتۇملۇپ پاشاشقانلىق قىلمانلىق مېرا جاقىرغان، كەت جاقىرغان قەرەلمەك بېغىلارنى تولۇق قايتۇرۇپ ئېلىش ئۈچۈن ئەرىز قىلغانلىقى بويىچە سىلاشى قىلىنىپ 100 يۈەندىن 2000 يۈەنگىچە مەبلەغ ھەقلىق تولەيدۇ.

•

2003-يىلى 8-ئايىنىڭ 5-كۈنى ئىمارلارنى خوتەن ۋىلايىتى يېچە بىخى ناھىيىلىك بىخى دىنىي زاتلارنى بىر سىلەرگە دەپ بەرگەن كېلىشىم ماتىمىتىك دەسلەلكى تولار تۈزىلىدۇ. مەزكۇر يىغىلىش كېسى بىرنى تارىلىنىڭ دەسلەلكى تولىسا تاكلىنىدۇ. تاكەن بىرنى يانغىنى دەيدۇ.

•

2003-يىلى 7-ئايىنىڭ 17-كۈنى ۋۇكاۋاد مەھكىمە خۇمە ۋىلايەتلىك ئەمدىكە رىئاسە قىلىش ئورۇنلۇق بىگى قېرىنداشلىرى دىگەن كىشىنى مۇراجىئەتنى قوبۇل قىلىپ ئۇنىڭ ئەمدىكە رىئاسە قىلىشىغا مۇددەت ئالغەندى تولاپ مۇڭگۇ مۇسۇلمانلىرى كومىتېتىنى رازىيە سىلەن ئەمدى ئورۇنغا ئەمدىكە رىئاسە قىلىشنى تەستىق قىلىنىدۇ.

•

2003-يىلى 12-ئايىنىڭ 12-كۈنى خوتەن ناھىيەسىدىكى مەسجىت ئىمامى مەدىنە داۋۇلا مۇنداق دەپ ئېلىنغە قىلغان: ئىمارلار ئاغىر ھەددىدە ئېغىر (ماتىمىت) مەسىلىسى يۈزىسىدىن ئېلىنغە بار ۋاقىتدا ئىتتىھادىي ماتىمىت بىكىتكەن ئىمارلارنى ئالغىلىرىنىڭ ئىمارلارنى ئالغىلىرىنىڭ ئىمارلارنى ئالغىلىرىنىڭ

باشقالار قۇرۇلتايلارىدىكى مۇسۇلمانلار ھاكىملىرىنىڭ يوشۇرۇن خەۋپى ۋە گۈنىڭ گۈمىنىڭ ھەلقىزىكىن زىيانلىرى

مۇرسىي ئوسمۇنوف قاسىمى

2003-يىلى 10-ئىنتەۋە 16-گۈندىن 18-گۈنگىچە مالايسىيادا تۇنجىقېتىملىق ئىسلامىي چوڭ قۇرۇلتاي ئوتكۈزۈلگەن ئىدى. بۇ قۇرۇلتايغا 57 دۆلەتتىن كەلگەن 2 مىڭدىن كۆپرەك ۋەكىل قاتناشقان بولۇپ، ئۇنىڭدا ئاساسلىقى ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنىڭ ۋەكىللىرى ئىدى. ئۇيغۇر ئىسلامىي ھەرىكىتىمۇ ئۇنىڭغا ۋەكىل ئەۋەتكەن ئىدى. بۇ قۇرۇلتاي 10-ئىنتەۋە 13-گۈنى ئاچىلىپ، 13-ئىنتەۋە (جۈمە) كۈنى تاماملانغان ئىدى. بۇ قۇرۇلتاي ئىسلام دۇنياسىدىكى ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنىڭ ئۆزئارا ئالاقە ۋە ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىش، ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى ۋەزىپىلەرنى بەلگىلەش ۋە ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى مەسئۇلىيەتنى ئېنىقلاش ئۈچۈن چاقىرىلغان ئىدى. بۇ قۇرۇلتايدا ئاساسلىقى ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنىڭ ئۆزئارا ئالاقە ۋە ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىش، ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى ۋەزىپىلەرنى بەلگىلەش ۋە ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى مەسئۇلىيەتنى ئېنىقلاش ئاساسلىق تېما قىلىنغان ئىدى. بۇ قۇرۇلتايدا ئاساسلىقى ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنىڭ ئۆزئارا ئالاقە ۋە ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىش، ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى ۋەزىپىلەرنى بەلگىلەش ۋە ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى مەسئۇلىيەتنى ئېنىقلاش ئاساسلىق تېما قىلىنغان ئىدى.

بۇ قۇرۇلتايدا ئاساسلىقى ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنىڭ ئۆزئارا ئالاقە ۋە ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىش، ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى ۋەزىپىلەرنى بەلگىلەش ۋە ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى مەسئۇلىيەتنى ئېنىقلاش ئاساسلىق تېما قىلىنغان ئىدى. بۇ قۇرۇلتايدا ئاساسلىقى ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنىڭ ئۆزئارا ئالاقە ۋە ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىش، ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى ۋەزىپىلەرنى بەلگىلەش ۋە ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى مەسئۇلىيەتنى ئېنىقلاش ئاساسلىق تېما قىلىنغان ئىدى.

نورمە

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

(بىلى 5-بەت)

ئۆزىنى چىراپلىق كۆرسىتىپ قالسا تۇنۇش مۇمكىن. تۇنۇش مەقسىدىن قىتنال سەپكىنى ھېلىقى تىللارنى توكۇشتەن ئەل بولسا ئەسە كۆرسىتىپ قالسا. ئۇنىڭ بىلەن تالانلارنىڭ مەسىي مۇنۇق ئۇرۇقلىشىلارنى توق قالمايدۇ. بىر تالانلارنىڭ دېگەنىسە مەسىي ئادەتە ئىشلەتكەنى قورال بەرمەيدۇ. سەبەبى يۇقىرى مۇ يەنىلا ئۇنىڭ كۆڭلەكلەرى قالمايدۇ يول ھازىرلاش ئىشلەتكەنى بىر قىسىم قاتناشچى بولسا ئۇنىڭ مەيدانىگە رەت بولمالىقنى ئۇنداق بولمايدۇ تۇنۇگەندىن ھەر بولاڭنى مەسىئۇل ئىشلەتكەنى بار دەپ ھېرىش ئۇچۈن ئەمزالىغان كىشلەرگە رەھبە ھېرىش ئۇچۈن ئەمزالىغان ئۇچۈرلارنىڭ، ئەگەر ئۇنداق بولسا 8% لىچىنىڭ ئۇندىنكى مۇزى قاناق بولىشىنى، بولاڭلارنى ساقلاش ئىشلاشقا قۇرۇلۇش ھېرىكىنىڭ يوقۇش قالماقتا. ئەلەيھىدە ئۇنىڭ ئەسلىدە ھازىر ئۇنىڭ ئۇچۈن ئۇنىڭ ئۇنىڭ ئۇنىڭ

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه وبعد

جەمىيەتنىڭ ئىجتىمائىي كاللاقتى ۋە ئىسلامىي ئىجتىمائىي كاللاقتى بۇزغان تۈزۈم زادى قايسى؟

(1)ئىسلام پەقەتلا ئىنسان ئۈچۈن بەرگەن سىياسىي ھەل-سالم ئىلمى ئۇنىڭدىن ئىلگىرى ياكى ھازىرغىچە دۇنيادىكى ئەڭ ئۈلگە كىشى بولالايدىغان بىر پەرگەن ھاياتىمىزنى ئەكتۈرۈپ ئۇنىڭ كىشى بولالايدىغان بىلىم پېتىقىدى ھەمدە ئىلگىرى ئا ق ش ناتىجىلىرىدىكى كاتىلارنىڭ ھەممىلا ئۇنىۋېرسال ئادەت بۇ مەيدانلار ئىنسان ھاياتىنىڭ ھەممە ساھەلىرىنى ئۆزىگە ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ سىياسىي ھاياتىمىز

بسم الله الرحمن الرحيم

تەقلىد

«تەقلىد» لوغەتتە باشقىلارغا ئويلانماستىن ئەگىشىش دېگەنلىك بولۇپ، ئۇ ئۇنىڭغا پاكى قىلىنغا تەقلىد قىلدى، دېيىلىدۇ. يەنى ئويلانماستىن قارىماستىن ئۇنىڭغا ئەگەشتى دېيىلىدۇ. شەرئى ئىستىلاھتا تەقلىد — رۇزۇر ھۇجەتسىز باشقىلارنىڭ سۆزىنى ئەمەل قىلىش دېگەنلىك بولۇپ، ئالىي نىڭ بەرگەن مۇجتەھىدنىڭ سۆزىنى ئىلىشى ۋە مۇجتەھىدنىڭ ئۆزىنى ئوخشاش مۇجتەھىدنىڭ سۆزىنى قوبۇل قىلغىنىغا ئوخشاش.

ئەقىدە: تەقلىد قىلىش جائىز ئەمەس. چۈنكى اللە ئەقىدە: تەقلىد قىلغانلارنى مۇئكۇپ مۇناق دېيدۇ: «ئەگەر ئۇلار اللە نازىل قىلغان نەرسىگە ئەگىشىلار دېيىلسە، ئۇلار يېز ئاتا - بوۋىلىرىمىز (ئەگەشكەن) ئاساسلارغان ھەرسىگە ئەگىشەر دېيدۇ. ئۇلارنىڭ ئاتا - بوۋىلىرى ھىچنەرسىنى بىلمەيدىغان ۋە ھىدايەت تاپمىغان تۇرسا (قانداق ئەگىشىدۇ؟)».

«ئۇلارغا اللە نازىل قىلغان ۋەھىگە ۋە رەسۇلۇللاھنىڭ يېنىغا كېلىڭلار دېيىلسە، يېزگە ئاتا - بوۋىلىرىمىزنىڭ دىنى كۇپايە دېيدۇ. ئۇلارنىڭ ئاتا - بوۋىلىرى ھىچنەرسە بىلمەيدىغان ۋە ھىدايەت تاپمىغان تۇرسا (قانداق ئەگىشىدۇ؟)».

ئىمام شەرئى ھۆكۈملەرنى تەقلىد قىلىش ھەرىبر مۇسۇلمانغا شەرئەن جائىز. اللە مۇناق دېدى: «ئەگەر سىلەر بىلمەسەڭلار ئەھلى زىكرىدىن سورىغلار». دېمەك، اللە سۇبھانە وتەئالى بىلمەيسز كىشىلەرنى ئۆزىدىن ئىلمىلىكراق كىشىلەردىن سورىغا بۇيرىدى. گەرچە بۇ بۇيرۇق رەسۇلۇللاھنىڭ ئىسھان ئىكەنلىكىنى (بۇلۇشىنى) ئىنكار قىلىشقا بولمىغان بىرنەچچە بىرىدىغان ئورۇندا كەلگەن بولسىمۇ، لېكىن ئەينى ئومۇمى، مەۋجۇدنىڭ خاسلىقىدىن ئەمەس، ئەيزىنىڭ ئومۇمىلىقىدىن شېرەت ئېلىشىدۇ (ئىشارا قىلىشىدۇ). ئۇ بۇ ماۋزۇغا خاس دېيىلمەيدىغان دېرىكىدە مۇئەيىن بىر ماۋزۇغا خاس ئەمەس. شۇغا ئۇ، بىلمەيدىغان كىشىلەرنىڭ بىلىدىغان كىشىلەردىن سورىشىنى ئەلپ قىلىشقا ئومۇمىدۇر. چۈنكى ئۇ بۇيرىقلارنى ئۆزلىرىنىڭ ئەھلى كىتابى اللە ئىگىرىكى ئومەتلەرگە بەدەت ئىمانىغا يېغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەنلىكىنى سەۋرۇپ قويۇشى ئويۇن ئەھلى كىتابتىن سورىشنى ئالپ قىلىش بولۇپ، بۇ ئىش مۇئىرىقلار بىلمەيدىغان بىر خۇار ئەمەس، شۇغا اللە مۇئىرىقلارنى بۇ خۇارنى بىلىدىغان كىشىلەردىن سورىشنى ئەلپ قىلدى.

[illegible] سىلەر بىلمەسەڭلار ئەھلى زىكرىدىن سورىغلار». «قاسالا» (سورىغلار) دېگەن سۆز ئومۇمى كەلگەن، يەنى سىلەر بىلمەيدىغان كىشىلەرنىكى ئومەتلەرگە بەدەت ئىمانىغا ئەۋەتىلگەنلىكىنى بىلمىگىلار ئۈچۈن سورىغلار». دەپ كەلگەن. بۇ بىلىشكە ئامىر بولۇپ، ئىمانغا (ئىشەنىش) ئالاقىسىز (يەنى بىلمەيدىغان نەرسىنى سورا)، بىلىشكە ئالاقىدار بولۇپ، ئۇ قالىستە ئىستىق قىلىپ، ئىسلى كەلتۈرۈشكە ئالاقىدار ئەمەس) ئەھلى زىكرى گەرچە ئابەتە ئەھلى كىتابلار (يەھۇدى ۋە ئەسارالار) كۆزىتىلىۋاتقان بولسىمۇ، كالام (سۆز) ئومۇمى كەلگەن. ئەھلى زىكرى، كىتاب بىرىلگەنلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مۇسۇلمانلار ئەھلى زىكرىدۇر. چۈنكى قۇرئان زىكرىدۇر. اللە دېيدۇ:

«بىز ساقا زىكرىنى نازىل قىلدۇق، سىلەگە ئۇلارغا نازىل قىلغان نەرسىلەرنى بايان قىلىپ بېرىشىڭ ئۈچۈن».

شۇنداق، شەرئى ھۆكۈملەرنى بىلمەيدىغان كىشىلەرمۇ ئۇلار تېخنىكا ئىلمىسى ياكى قوبۇل قىلىش (تەقلىد) ئىلمىسى بىلمەيدىغان كىشىلەر بولىشى، ئەھلى زىكرىلاردۇر. مۇقەللىد بولسا يەدەت بىر مەسىلىنى ياكى بىرقانچە مەسىلىنىكى ئالىملارنى مۇئىمىسى بويىچە، يۇقۇرىلارغا ئاساسەن، ئابەت تەقلىد قىلىشقا جائىزلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

يەنە بىر خاسىر (رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ) دېن رىۋايەت قىلىشىدۇ: بىر كىشىگە ئالى دېگىنى، يېشىنى بېرۇئەتتى. ئالدىن كېيىنمۇ ئۇ كىشى ئومۇمەن بولۇپ قالدى. [illegible] سىلەر مىسالغا ئەيىمۇم قىلىشىمىزنى: سىلەر مىسالغا ئەيىمۇم قىلىشىمىزنى رۇخسەت. دەپ [illegible] ئالى [illegible] ئەيىمۇم قىلىشىنى رۇخسەت دەپ ھېسابلىمايدىغان كىشىلەرنى [illegible] رەسۇلۇللاھ (ص ئە ۋ) مۇناق دېدى: «ئۇنىڭغا ئەيىمۇم قىلىش ۋە يېشىنى رەخت قىلىش تېگىشلىشى، ئالدىن بېشىمدا مەن قىلىش ۋە پەيغەمبىرگە قالغان قىسمىنى بۇيرۇق كۇپايە قىلاتتى». يەنە رەسۇلۇللاھ (ص ئە ۋ) مۇناق قىلدى: «ئەگەر ئۇلار بىلمەيە تۇرمىدى، سورىمىسىلار» (سورىغلار) ھەقىقەتەن ئامىزىنىڭ شىپاسى سوراشتۇر» دېدى. رەسۇ ئۇلارغا شەرئى ھۆكۈملەرنى سورىغا تەلىپ قىلدى.

ئەلبەتتە، «رەسۇلۇللاھنىڭ ساھابىلىرىدىن قىسى مەسئۇلدا ئۇلار قىسى مەنتاپ؟ ئالى قىسى ئەۋ ئالىت؟ رايە قىسى ساپت؟ ئۇيەيە قىسى كەلدى؟ ئەۋ مۇسا (رەزىيەللاھۇ ئەنھۇم) قاتارلىق ئالدە كىشى كىشىلەرگە جاۋاب بېرەتتى. ئۇچېيىلدىن ئۇز ئۇزلىرىنى ئوچىيلىنگە قويۇپ بېرىشكەن قىسى. ئالدىغا ئۇز مۇزىسى ئۈچۈنلىگە سۇزنگە قويۇپ بەردى. ئەيە مۇسا ئۇز مۇزىسى ئىلىنىڭ سۇزنگە قويۇپ بەردى. زايد ئۇز مۇزىسى ئۇيەيە قىسى كەلىنىڭ سۇزنگە قويۇپ بەردى. (ئۇزىنىڭ رەكىيىنى ئالىلاپ بەدەنىنىڭ رەقىسى قويۇلۇ قىلغان ئەھلىچى)». دەپ نومۇرا ئېيتقان. مانا بۇ مۇسۇلمانلارنىڭ ساھابىلارغا تەقلىد

قىلغانلىقىنى، بەزىلەرنىڭ يەنە بەزىلەرگە ئەقىدە قىلغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

ئەمما قۇرئاندا كەلگەن ئەقلىدە قىلغۇچىلارنى مۇكۇش توغرىسىدىكى ئايەتلەرگە كەلسەك، ئۇلار ئەرئى مۇكۇملەرنى ئېلىشتا ئەمەس بەلكى، ئىمان (ئېتىقاد) دېگەن ئەقىدە قېلىشتادۇر. چۈنكى ئايەتتىكى ماۋزۇسىدا بولسا ئىماندۇر.

نۇسۇس ئۇلارنى ئىمان ماۋزۇسىغا خاسلاپ قويدى. ئۇ ئىللەتلەنمەيدۇ. اللەتعالى مۇنداق دەيدۇ: «ئۇنىڭدەك بىز سىنىغىدىن ئىلگىرى ھەرقاچان بىرەر شەھەرگە ئاگاھلاندۇرغۇچى ئەۋەتسەكلا، ئۇنىڭ دۆلەتمەن ئادەملىرى: [بىز ھەقىقەتەن ئاتا بوۋىلىرىمىزنىڭ بىر خىل دىنغا ئىتىقاد قىلىدىغانلىقىنى بىلەتتۇق، بىز ئۇلارنىڭ ئىزلىرىدىن ماڭىمىز] دېيىشتى».

[ھەر بەيغەمبەر ئۆز قەۋمىگە): «ئاتا - بوۋاقلارنىڭ ئىتىقاد قىلىپ كەلگەن دىنغا قارىغاندا ئەك نوغرا بىر دىنى كەلتۈرسەم بەنىلا ئاتا - بوۋاقلارغا ئەگىشىمسىلەر؟»، - دېدى. ئۇلار: «سىلەر ئېلىپ كەلگەن دىنغا ئىشەنمەيمىز دېيىشتى».

بو بەدۇ. ئۇلارنىڭ ئۆز - ئارا مۇناسىۋىتى (يەنى دۇنيادىكى دوستلىقى ئۆزگۈلىدۇ). ئەگەشكۈچىلەر: [كاشكى (بىرلەرگە) دۇنياغا قايتىشقا بولسا ئىدى، ئۇلار بىزدىن ئادا - جۇدا بولغاندەك بىزمۇ ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولاتتۇق]، - دەيدۇ. اللە ئۇلارغا (يامان) ئىشلىرىنىڭ ھەسرەت بولغانلىقىنى مۇشۇنداق كۆرسىتىدۇ. ئۇلار دوزاختىن چىقمايدۇ».

اللە يەنە مۇنداق دەيدۇ: «... سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلار نېمە؟ (يەنى نېمە ئۈچۈن بۇ بۇتلارغا چوقۇنىسىلەر؟) دېدى. ئۇلار: [ئاتا - بوۋىمىزنىڭ ئۇلارغا ئىبادەت قىلىپ كېلىۋاتقانلىقىنى بىلىمىز (يەنى ئۇلارغا ئاتا - بوۋىمىزغا ئەقلىد قىلىپ چوقۇنىمىز)]، - دېدى».

بۇ ئايەتلەر ئىمان ۋە كۇفرى تېمىسىدا كەلگەن، ھەممە ئەرسىگە ئومۇمىي ئەمەس. نۇسۇس ھېچقانداق ئىللەتنى ئۆز ئىچىگە ئالماستىن ۋە ئۇنىڭغا باشقا ھېچبىر نۇسۇستا ئىللەت كەلمەستىن كەلدى. شۇڭا بەۋەبنىڭ خاسلىقىدىن ئەمەس بەلكى، لەۋزىنىڭ ئومۇمىيلىقىدىن ئىبرەت ئېلىنىدۇ — دېيىلمەيدۇ. چۈنكى بۇ، سەۋەبكە نىسبەتەن نوغرا بولىدۇ. سەۋەب بولسا ئايەتنىڭ نازىل بولۇشىغا سەۋەب بولغان ئادەمدۇر. ئايەت ماۋزۇسىغا نىسبەتەن، بۇ نوغرا بولمايدۇ. ئايەت ماۋزۇسى ئېتىبارغا ئېلىنىدۇ، ئومۇملىق بولسا يەقەت ئايەت ماۋزۇسىدىلا بېكىگەنگەن. ئۇ مۇئمىنۇ ئايەتنىڭ مەنىسىغا ئۆز ئىچىگە ئالىدىغان مۇشۇ ماۋزۇنىڭ ھەممىسىگە ئامدۇر. بۇ ئايەت ئۆز ئىچىگە ئالمىغان ھەممە نەرسە ئام ئەمەس. [يەنى بۇ يەردە كەلگەن ئومۇمىي لەپزە (ئومۇمىي لەۋزە...ىدىن سۆز) بولۇپ ئۇ...ىغا كەلگەن ...ىنىڭ ئۆزىگە خاس ...ىنى ئۆز ئىچىگە ئالمايدۇ. يەنى خاسلاغان تېما دائىرىسىدىن چىقىپ كېتەلمەيدۇ.]

ئۇ ئىمان ۋە كۇفرى ھەققىدە، لېكىن ئۇنىڭ مۇكۇم ئىللەتلىرىدىن بار ۋە بولمىغانلىرىغا ئاساسەن، ئەقلىد قىلغۇچىلارغا ئەنۋىل قىلىش نوغرا بولمايدۇ. چۈنكى، ئايەتتە ھېچقانداق ئىللەت يوق ۋە بۇ ئايەتكە باشقا ئىللەتنىمۇ تېپىلمايدۇ. چۈنكى بۇ ئايەت ئىللەتلەشتى ئۆز ئىچىگە ئالمىغان كىتاب، بۇنىنەت نۇسۇسلىرىنىڭ قايسى بىرىدە بۇ ئايەتكە ھېچقانداق ئىللەتلەش كەلمىگەن. مۇشۇنىڭغا ئاساسەن ئەقلىد قىلىشنى چەكلەيدىغان بىرەرمۇ نۇسۇس يوق بۇلۇپلا قالماي، بارچە نۇسۇسلار، رەسۇلۇللاھ ۋە ساھابىلەر دەۋرىدىكى مۇسۇلمانلار ۋاقتىلىكىنىڭ ھەممىسى ئەقلىد قىلىشنىڭ جائىزلىقىنى دەللەيدۇ.

ئەقلىد قىلىش مۇئتەبىر ياكى ئامىغا ئويغۇن كېلىۋېرىدۇ. چۈنكى اللە ئەقلىدنى ئەگىشىش دەپ ئاتىدى. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «شۇ چاغدا ئەگىشىلگەنلەر ئەگىشىلگەنلىرىدىن بىزار بولىدۇ». چۈنكى شەخسى ئەبەتتى قىلغان ئەرئى مۇكۇمنى ياكى ئۇ شەخسنىڭ ئۆزى ئىستىنبات (ئىشلەپ چىقىش) قىلغان بولىدۇ، ياكى باشقا كىشى ئىستىنبات قىلغان بولىدۇ. ئەگەر ئەرئى مۇكۇمنى شەخسى ئۆزى ئىستىنبات قىلسا، ئۇ شەخس مۇجتەھىد بولىدۇ. ئەگەر باشقىلار ئىستىنبات قىلغان بولسا ۋە ئۇنى ئۇ شەخس قوبۇل قىلغان بولسا، ئۇنداقتا ئۇ كىشى باشقىلارنىڭ ئىجتىھادىنى قوبۇل قىلغان بولىدۇ يەنى باشقا كىشىلەرگە ئەگىشكەن بولىدۇ. باشقىلارنىڭ دەللىسىز ياكى زۇرۇر بولمىغان مۇجەت بىلەن بولسۇن، رەئىيگە ئەگىشىش ئەقلىدتۇر. دېمەك، ئەگىشكۈچى مۇقەللىدتۇر. ئۇنىڭدەك ئەگىشىش بولسا مۇجتەھىدنىڭ رەئىيگە — سىزگە بايان قىلغان (كۆرسەتكەن) دەللەرنى مۇھاكىمە قىلماستىن، يەنى بۇ دەللىنى زۇرۇر دەپ بىلمەستىن ئەسلا ئاساسەن ئەگىشىشتۇر. ئەگەر دەللىنى مۇھاكىمە قىلىپ، مۇكۇم ئىشلەپ چىقىرىلغان تەرىپلەرنى بىلسىگىز ۋە دەللىدىن مۇكۇمنىڭ ئىستىنبات قىلىنىشىنى [illegible] قىلىنغان مۇكۇمنى چۈشەنسىگىز ئۇنداقتا، مۇكۇم تاياقتا مۇجتەھىد سىزگە نىسبەتەن زۇرۇر بولۇپ قالىدۇ. (يەنى شۇ دەللەگە ئاساسلانغىنىگىز ۋە شۇ دەللىدىن كەلگەن مۇكۇمنى ئېلىشىگىز شەرت بولۇپ قالىدۇ.) شۇنىڭ بىلەن سىزنىڭ رەئىيگىز دەل ھېلىقى مۇجتەھىدنىڭ رەئىيگە ئوخشاش بولۇپ قالىدۇ. سىز مۇنداق ئەھۋالدا مۇئتەبىر ئەمەس، مۇجتەھىدسىز. ئاتا مۇشۇنىڭدىن ئەگىشىشنىڭ ئەقلىد ئىكەنلىكى، ئەگەشكۈچىنىڭ گەرچە دەللىنى بىلسىمۇ مۇقەللىد ئىكەنلىكى ئايان بولىدۇ. [«ئىسلامى شەخسىيەت» دىن تەرجىمە قىلىنىدى.]

تامام

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

دەۋەت ۋە ئىزدىنىش

الدعوة والبحث

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ(3:104)

« ئارانلارنا ياخشىلىق(ئىسلام)نا مائىل قىلىنغان سۆزلەر، ياخشىلاققا بۇيرۇيدىغان، مۇناكىر، يامان ئىشلاردىن قايتۇرىدىغان بىر توپنىڭ ــ يەنى بىر ئۇيغۇنلا بولسۇن، كەم ئانقۇلار ئىچىدە بولۇشى كېرەك. »

من خلع يدا من طاعة الله يوم القيامة لاحجة له ومن مات في عنقه بيعة مات ميتة جاهلية.

كىمكى ئىتائەتتىن بىل تارتسا قىيامەت كۈنى ئالالغا مۇنبەت بىل ھالدا ئۇچرىشىدۇ، كىمكى جامائىسىگە بېيئەت بەرمەي تۇرسا جاھىلىيەتتىكى ئۆلۈمى بىلەن ئۆلگەن بولىدۇ.(ئەھمەد ئۇنىدە)

مەسئۇل تەھرىر ۋ مۇھەررىر

مەدەر يە قەتكا خەلىملىك بىلەن تا

ئۇمىرەت تايىلەر

ئى مۇسۇلمانلار!

ھا سالام (ئېيتىلمىش) ۋارىد بولغۇچىنىڭ سالىمىدۇر. (ۋارىد بولغۇچى) ئىسلام ئىتىقادىدا بولغان ھەر بىر ئادەمنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ ئۆزىدىن بۇرۇن ئۆتكەن مۇسۇلمانلارنىڭ ئىزىدىن ماڭغان بولىدۇ. ئۇ ئۆزىدىن كېيىن كېلىدىغان مۇسۇلمانلارغا ئۆزىنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى قالدۇرۇپ كېتىدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ ياخشى ئەمەللىرى بىلەن ئاللاھ تائالانىڭ ئالدىدا ئۇلۇغ ئورۇنغا ئېرىشىدۇ. ئۇ

خەلق ئارا خەۋەرلەر

گەلى مۇتەئەت كانبېرى ناھەر ھەققىنى تىلغا ئالغۇزۇدى دېدى

ھەكىم

ئىراقنىڭ سىرىدىكى يۇ تېجىرات يۇرتىدا ئەمەلگە ئاشۇرۇلغان ئامېرىكا ۋە ئىتتىپاقداش دۆلەتلەرنىڭ 2003-يىلى 9-ئاينىڭ 29-كۈنى يۇ يەرگىلى باقماقچى بولغان ھەكىسى ئۇلۇغبەگ ئىسلام ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئەسكىرى باشلىقى، ئۇنىۋېرسىتېت مۇدىرى ئەلى ئەھمەد ئەلى سۇلەيمان بىلەن ئىككىلىسىنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن ئىدى. ئۇلارنىڭ ئىككىسى ئۆلۈپ، ئۇلارنىڭ ئىككى ھەمراھى ئېغىر يارىلانغان ئىدى.

ئۇيغۇر كتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

«حزب التحرير» پەردىسىدە خەلىمىلىك قوزغىلاڭ تاجىدۇ، غەيرى پاكىتلار تاجمائچى

2005-11-13

حزب التحرير» خەلقئارالىق ئىسلام سىياسىي تەشكىلى بولۇپ، ئۇ ئالەم تۈزۈشى، ئىجتىمائىي ماڭارىپى، ئۇ «حزب التحرير» نىڭ ئاساسىي نىشانى ئىسلام دۆلىتىنى قۇرۇپ چىقىش ئىكەن. «حزب» ئۆزىنى ئىسلام دۆلىتىنى قۇرۇپ چىقىش ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىش ئارقىلىق ئەمەس، بەلكى پىكىر ئۇرۇشى ئارقىلىق ئىسلام دۆلىتىنى قۇرۇپ چىقىشنى ئۆزىنىڭ ئاساسىي نىشانى قىلىپ بەلگىلىگەن. «حزب التحرير» نىڭ ئاساسىي ئۇقۇمى بويىچە، ئۇ ھازىرقى زامان مۇسۇلمان دۆلەتلىرىنىڭ ھۆكۈمەتلىرىنى ئىسلام دۆلىتىنى قۇرۇپ چىقىشقا توسقۇنلۇق قىلىۋاتقان ھۆكۈمەتلەر دەپ قارايدۇ. شۇڭا، ئۇ ھازىرقى زامان مۇسۇلمان دۆلەتلىرىنىڭ ھۆكۈمەتلىرىگە قارشى ئۇرۇش قىلىشنى ئاساسىي ۋەزىپە قىلىپ بەلگىلىگەن. «حزب التحرير» نىڭ ئاساسىي ئۇقۇمى بويىچە

ئەگەر ھازا قىلغۇچى ئۆزىنىڭ ھۆكۈمىنى ئۆزى ئىجرا قىلىدىغان بولسا، ئۇ ھالدا ئۇ ئۆزىنى ئۆزى ھازا قىلغۇچى بولىدۇ.

2) ھازا قىلىنغۇچى ھازا قىلىنغۇچى ئۆزىنىڭ ھازا قىلىنغانلىقىنى بىلىشى كېرەك.

3) ھۆكۈمنىڭ مەزمۇنى ھۆكۈمنىڭ مەزمۇنى ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

4) ھۆكۈمنى چىقارغۇچى ھۆكۈمنى چىقارغۇچى ئىسلام شەرىئىتىنى بىلىدىغان، ئۇنى ئىجرا قىلىش سالاھىيىتىگە ئىگە بولغان ئادىل مۇسۇلمان بولۇشى كېرەك.

5) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلغۇچى ھۆكۈمنى ئىجرا قىلغۇچى ئۆزىنىڭ ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش سالاھىيىتىگە ئىگە بولغان ئادىل مۇسۇلمان بولۇشى كېرەك.

6) ھۆكۈمنىڭ ئىجرا قىلىنىشى ھەممە ھەقلىقلىق قوزغىش قانۇنلۇق بولۇشى ھەققىدە ھۆكۈم چىقىرىلغان بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ مۇۋاپىق بولۇشى ياكى مۇۋاپىق بولماسلىقى ھەققىدە ئىجتىھاد قىلىشقا ھوقۇق يوق، ئۇنى ھامان ئىجرا قىلىش كېرەك.

7) ھۆكۈمنىڭ ئىجرا قىلىنىشى ھۆكۈمنىڭ ئىجرا قىلىنىشى ئۈچۈن ئالدى بىلەن ھۆكۈمنى چىقارغۇچى ئۆزىنىڭ ھۆكۈمنى چىقارغانلىقىنى ئېلان قىلىشى كېرەك.

8) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ھۆكۈمنى چىقارغۇچى ئۆزى ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىشى ياكى ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىشقا ۋەكىل تەيىنلىشى كېرەك.

9) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۇسۇلى ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۇسۇلى ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

10) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ۋاقتى ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ۋاقتى ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

11) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئورنى ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئورنى ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

12) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

13) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

14) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

15) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

16) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

17) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

18) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

19) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

20) ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ۋاسىتىلەر ئىسلام شەرىئىتىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

ھەزرەت ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ۋە ئۇنىڭ ئىسلامغا قوشقان تۆھپىلىرى

2003-10-25

ھەزرەت ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئىسلام تارىخىدا ئۆچمەس ئىز قالدۇرغان ئۇلۇغ سەھابىلەرنىڭ بىرى. ئۇ ئىسلام دىنىنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن ئىسلام دىنىنىڭ كۈچلۈك تايانچى بولۇپ قالدى. ئۇ ئىسلام دىنىنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن ئىسلام دىنىنىڭ كۈچلۈك تايانچى بولۇپ قالدى. ئۇ ئىسلام دىنىنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن ئىسلام دىنىنىڭ كۈچلۈك تايانچى بولۇپ قالدى.

ئىران

ھەزرەت ئىسا كېرىسلە ئاللاھ ساڭا ئەجرى جەزا بېرىدۇ.

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

تۆلەم

ئالاھ ئۆزىنى بەندىلىرىگە تونۇتىش ئۈچۈن، ئۇلارنى ئۆزىگە ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇغانلىقى ھەم تۆلەم قىلىشنى ئۆزىگە پەرز قىلغانلىقى ھەققىدە ئۇلارغا خەۋەر بېرىپ مۇنداق دېگەن: «ئى مۇھەممەد! سەن ئۇلارغا ئېيتقىنكى، مەن سىلەرنى ياراتقان پەرۋەردىگارىمنى ئۆزىڭلارغا ئوخشاش ئىنسان دەپ قارىماڭلار، بەلكى ئۇنى ھەممىگە قادىر، ھەممىنى بىلگۈچى، ھەممىنى ئاڭلىغۇچى، ھەممىنى كۆرگۈچى، ھەممىگە ئىگە، ھەممىنى باشقۇرغۇچى، ھەممىنى ئۆلتۈرۈپ ھەممىنى تىرىلدۈرگۈچى، ھەممىنى بېيىتقۇچى، ھەممىنى يوقسۇللاشتۇرغۇچى، ھەممىنى كۈلدۈرگۈچى، ھەممىنى يىغلاتقۇچى، ھەممىنى ئۆستۈرگۈچى، ھەممىنى ئۆلتۈرگۈچى، ھەممىنى ئۆلتۈرۈپ تىرىلد

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

كىمكى هايات هالىتىده گۇناهتىن پاك هالدا ماڭاي دىسه. . .

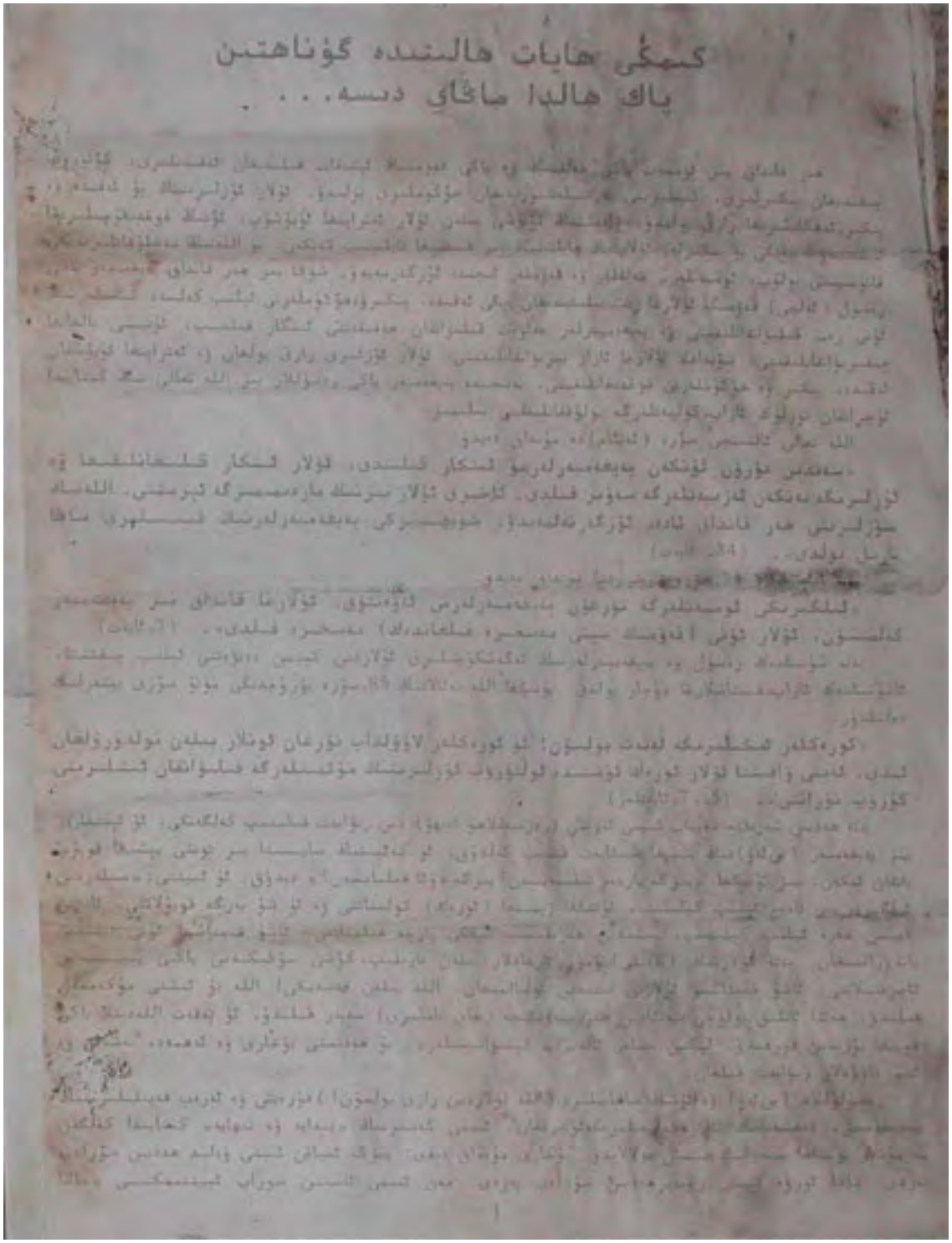

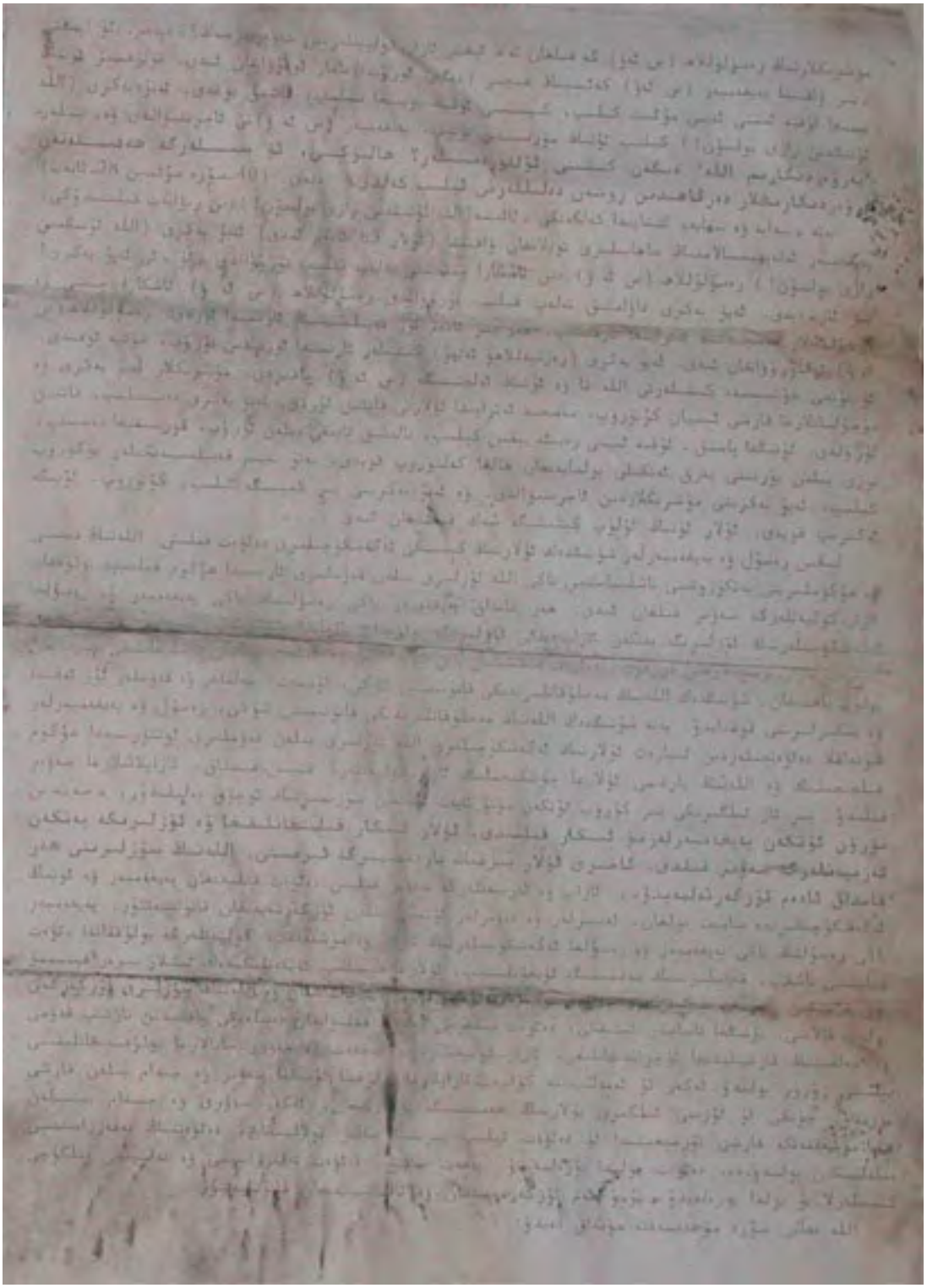

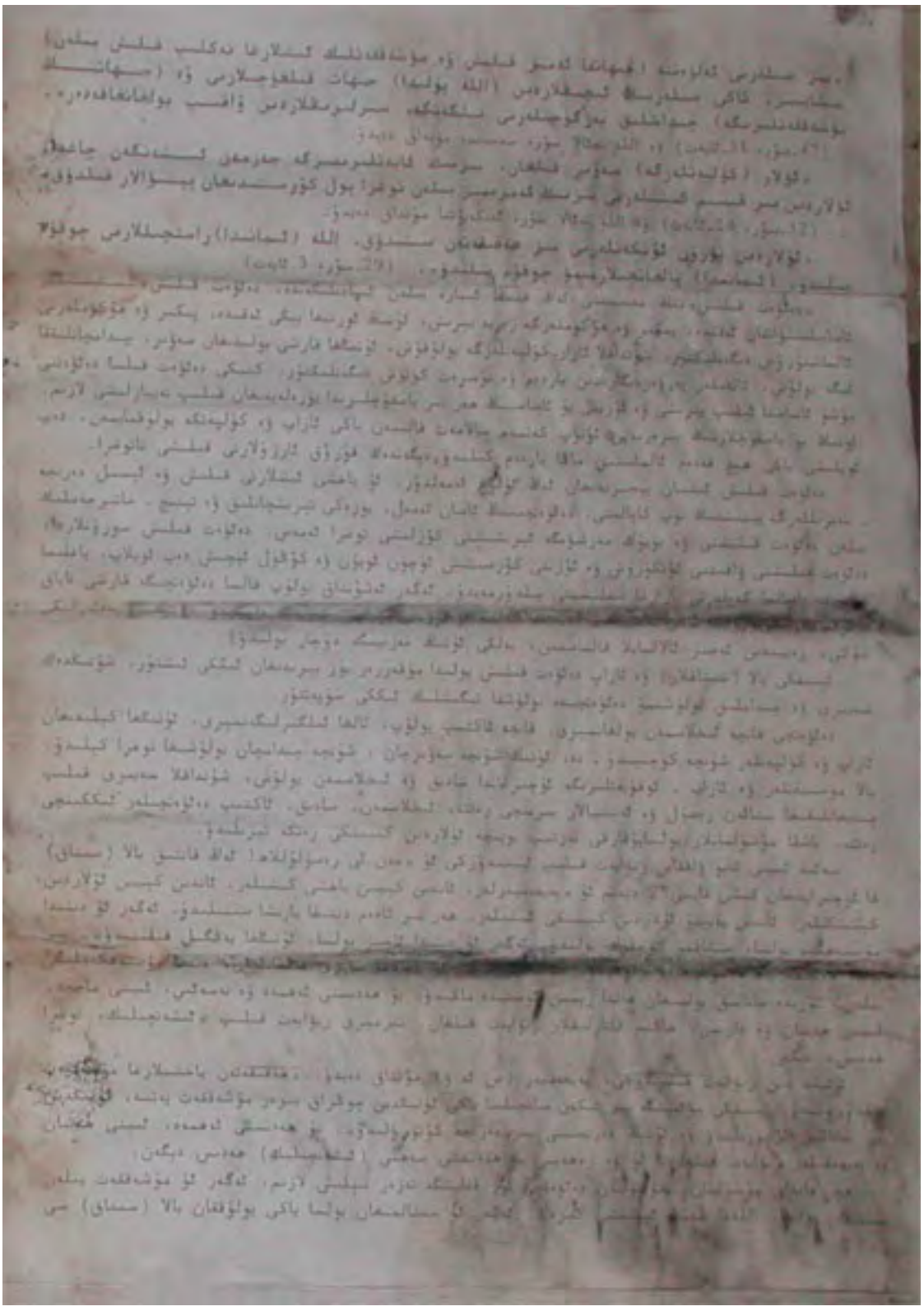

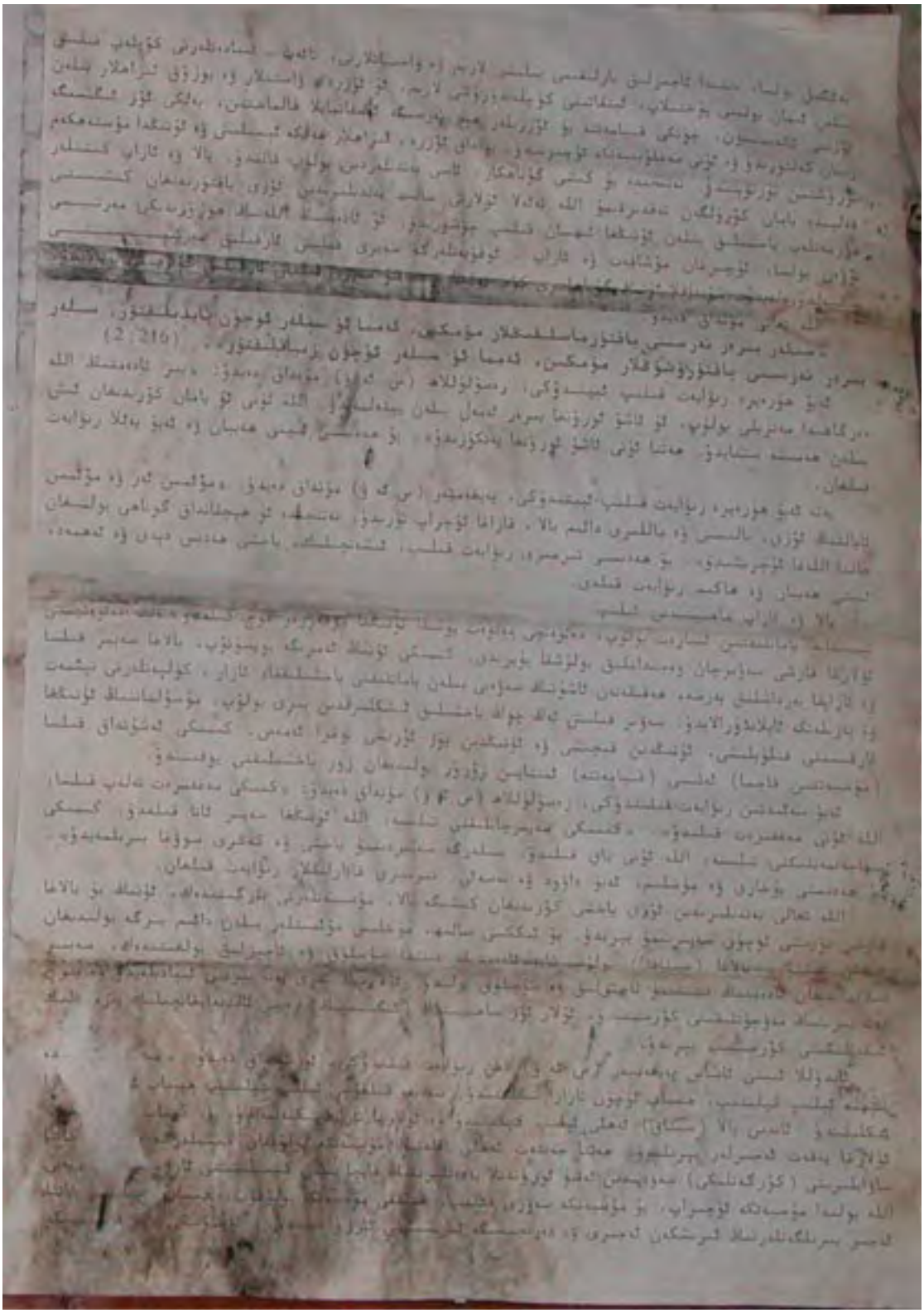

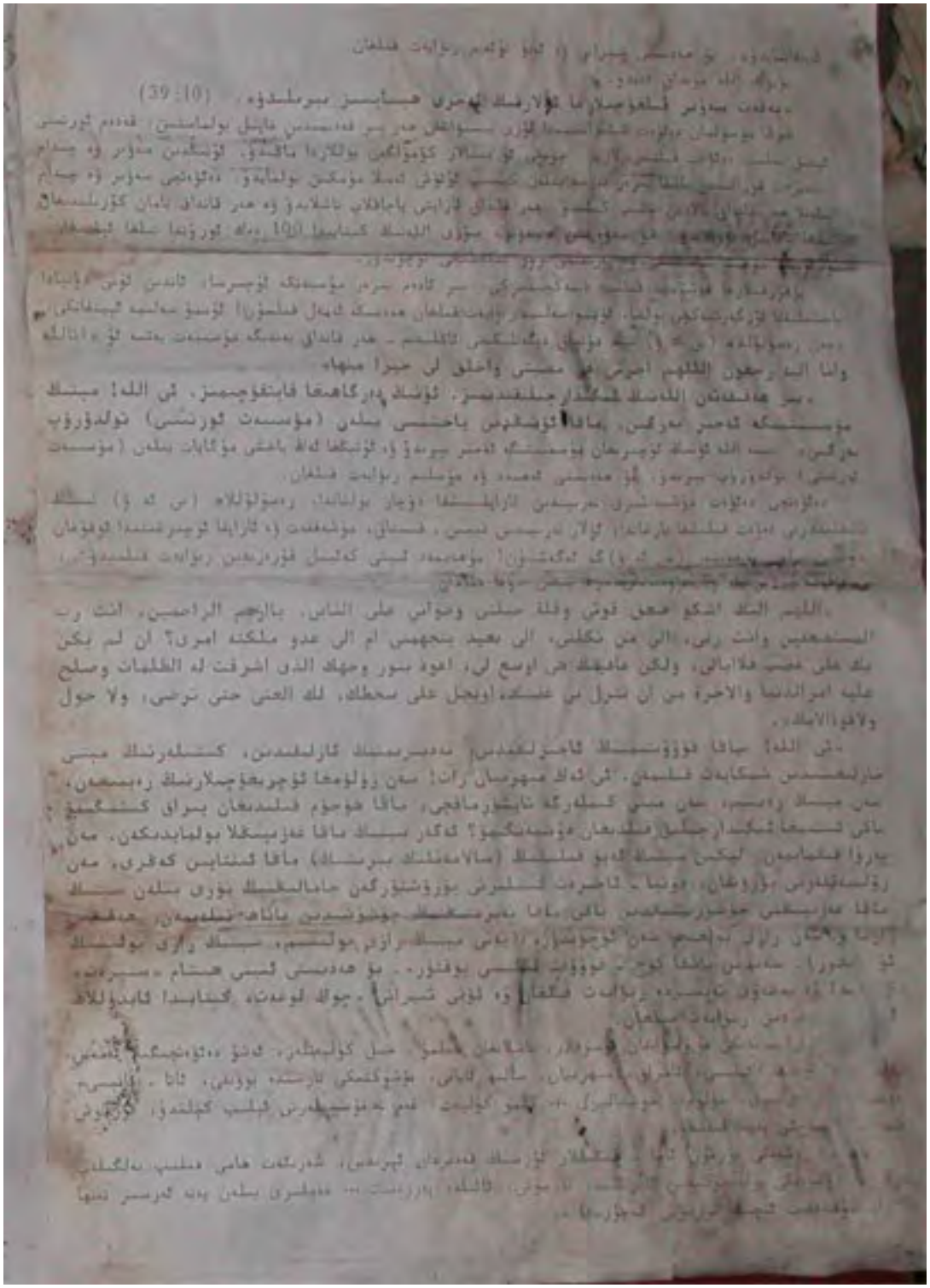

الله بەلگىنگىز سەۋەب قانۇنلىرىنى مۇستەھكەم تۇتۇپ، اللەنىڭ رازى قىلىش ئۈچۈن كۆڭۈل خوشى تارىقان دۇنيا مال-مۈلۈك، ئىشەنچلىرىنى تەرك ئېتىپ، ھىجرەت قىلىپ كامالى ئىھتىمالىمىزنى قانداق ئۆرۈشنى ئاشلاپ، ئەتىسىگەنتىن چۈشكە قەدەر، كەچكە قۇلاپ، زۇۋۇرى ئىھتىياجلىرىمىز ئۈچۈن قانائەتلىك قارىتاي تۇرمۇش كەچۈرۈۋاتقان ئالاھىدىلىكلەر ئىز - ئىزىمىز، ئەر - ئايال قېرىنداشلىرىمىز بار.

قىسقىسى، بۇنداق تارىخى مەنزىرىلىرنى بېرىپ، سۆزلەپ تۈگىتىش تولىمۇ قىيىن، مانا مۇشۇنداق ساناق، بالا، مۇسىبەت، ئازاب - كۈلپەت ۋە ئېغىرچىلىقلار ھەممە ئادەمنىڭ ئىختىيارىدىكى ئىشلار ئەمەسلىكىدىن، مۇئمىنلەر قانۇنىيەت بىلەن بۇز بېرىدىغان ئىشلاردىن بولۇپ، كائىناتنا بۇز بېرىدىغان ھېچ بىر ئىش ئەخمەقتىسز ، قانۇنسىزلىقسز بۇز بەرمەيدۇ.

الله تەئالى ئۆزىنىڭ بۇ مۇسىبەت ، بالالارنى، مۇشەققەت ، ئېغىرچىلىقلارنى قانداق قىلىپ، كىمگە، نېمە ئۈچۈن چۈشۈرىدىغانلىقىنى بىرگە ئالدىن بەلگۈلى قىلغان، بىز ئۆزىڭىزنى بۇ قېتىم ، قىسقا، مۇشەققەتلەر الله-نىڭ بىزنى سىنىرى بىلەن كىشىلەرنى تەستىقلاشنى بىر ھالەتلەرنى ئىشلەيدۇ.

ھەقىرلىك قېرىنداشلار! بىز الله-دا چىن ئىمانى بار بىر مۇئمىن كىشىگە، ئىگەن كىرىپ كەتكەنگە ئوخشاش بىزدىر مۇشەققەت يەتسە، ئۆ كۈنۈش، بۇ مۇشەققەتكە الله ئۈچۈن سەبىرى قىلسا، الله ئۆ كىشىلەرنى گۇناھلىرىنى گويا كۆز يەسلەنگى بۇيۇرمالارنى قاتتىق شامال ئۆلىدىن ئۆكۈزىتكەندەك ئۆكىيوسىنىڭ ئالۋاتتە بىلمىز، لېكىن بۇنداق گۇناھتىن پاكلىنىش ئىمان ھېس قىلىپ مەركىلى بولىدىغان ھادىسە ئەمەس. دەل مانا شۇ سەۋەبلىك (ھېس قىلغىلى، مەركىلى بولمىغانلىق سەۋەبلىك) بۇ مۇسىبەتلەر قارىسىغا ئىز ئۆكۈپ، بورۇلۇپ، مۇكچىيىشكە باشلىغان قېرىنداشلىرىمىز ھەم بار! الله رەزالىق، ئۆزىنىڭ عالىيانە ھاياتى، ئاتلىق، مۇسلىمىز مۇۋاپىقىيەتى ئۈچۈن مەبرى قىلغان، چىدىغان، مۇشەققەتلەرنى رەببىدىن مۇۋاپەت تىلەپ، ئۆلۈغلا ئەۋەككۈل قىلىپ، ئۆز ئۆستىگە ئالغانلارمۇ ھەم بار.

ھەسرەت ۋە ئاداۋەتلەر ئەقلىمايدىغان كوتىنگى مۇشەققەت ۋە قىيىنچىلىقتىن قۇتۇلۇپ، ھىسابسىز ئەجىر ئوكيانلارغا ئېرىشىدىغان مۇۋاپىقىيەت نېمىدىن كېلىدۇ؟

بۇ مۇۋاپىقىيەت، الله بولىدىكى مۇشەققەت ئېغىرچىلىقلارنى ئۈچۈن ئۆلۈغلا دادىل بوزلىشى ۋە ئۆلى عالىلىقىنى ئۆزىدا الله ئۈچۈن بۇ مۇشەققەتلەرگە سەۋرى قىلىش بىلەن كېلىدۇ. ئۆلۈغلا ئەزالە ھاياتىنى ئالدىنقى مۇسلىمار قارىسىدا الله ئۈچۈن بۇ ئىشلارنى قىلغان ئىكەن، ئاخىرى ئۆلۈغ ئىلىنىدىغان ئۆلۈغلۇقلارغا ئېرىشكەن ئىكەن،

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

ئاقسۇ ۋاقىت گېزىتى

ولتئن ملكم امرُدعون الى الخيروياْمرون بالمعروف وينهون عن المنكرو اولئك هم المفلحون(3:104)

من لقي بلا من عذاب الله يوم القيامة لأحجة له ومن مات في عنه ميتة مات ميتة جاهلية

مۇسابەقە ئېلان قىلىنىش

ئاقسۇ ۋاقىت گېزىتى

2012-يىل 2-ئاينىڭ 1-كۈنى ئىلان قىلىندى

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر كتاب تورپەتكى
www.uyghurkitap.com

دۇنيا مۇسۇلمانلىرى تاياقلار مەھەرلىرى

مۇخبىرىمىز جىن ياڭ تۇغلۇسى

تۈركىيە 25 مىللەت ئىنى ئوقۇتۇشچىسى ھەيكەلىنىڭ ئۆچۈن ئاتىسى مەكتىپىكە كىرىشىنى مەكتىدى.

2002-10-25

مۇنا ئاتا خوجىنى 2000 يىل 30 ئوقتەبىر

مۇئاۋىن باشلىق ئەلى ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىكى ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىكى ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىك

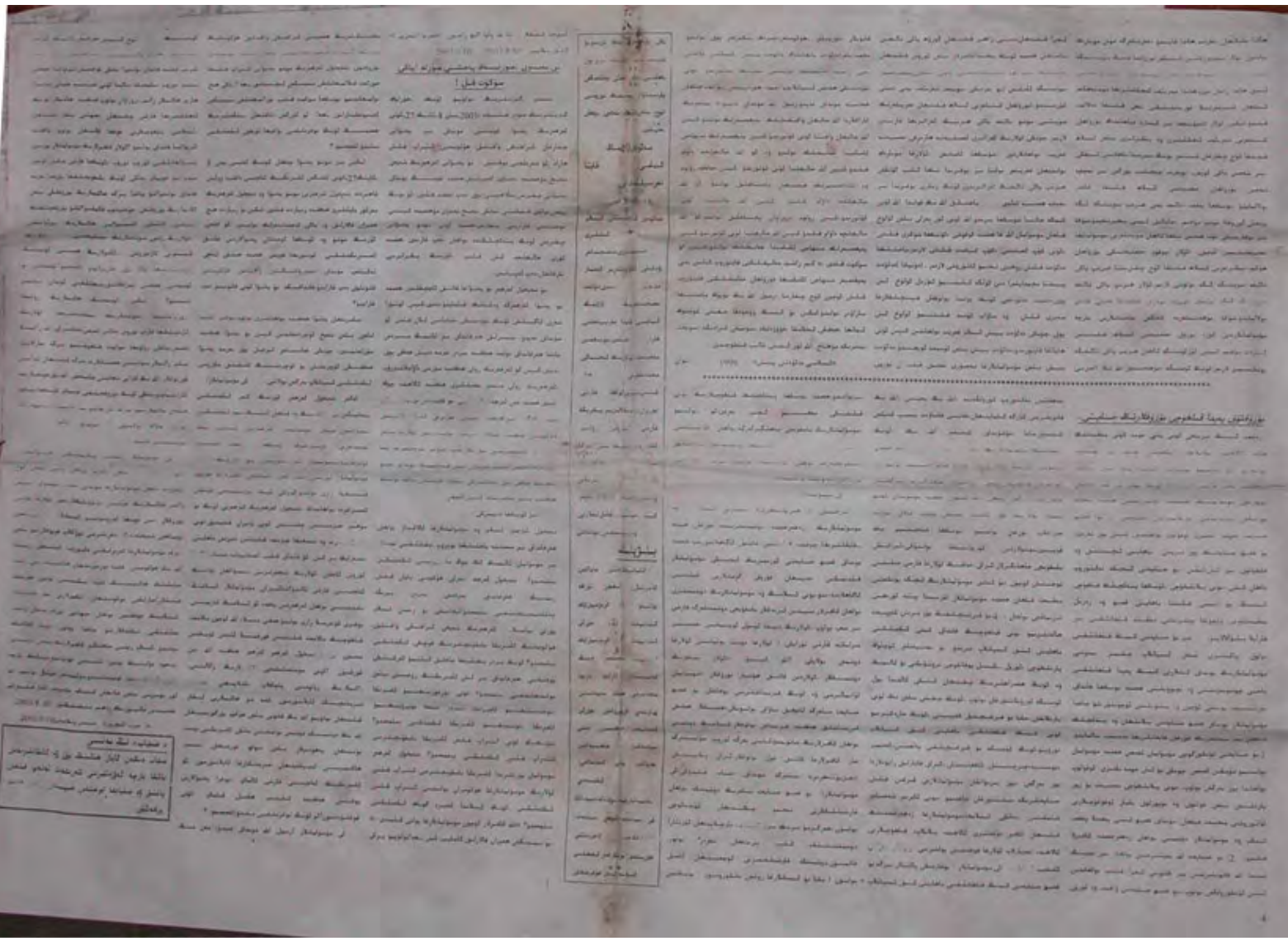

ئۇيغۇر كتاب نۇر يېكتى
www.uyghurkitap.com

الدعوة والبحث

دەۋەت ۋە ئىزدىنىش

وكتنكن منكم امانيدعون الى الخيرويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر و اولئك هم المفلحون (3 : 104)

- ئارىڭلار باشتىنلىق (ئىسلامغا) چاقىرات قىلىشىڭ كېرەك، ياخشىلىققا بۇيرۇيدىغان، يامانلىقتىن توسىدىغان بىر جامائە بولسۇن، مانا شۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر. (3 : 104)

«من مات بغير امام مات ميتة جاهلية ومن نزع يده من طاعة مات ميتة جاهلية لا حجة له».

(ابن ابى عمر)

كىمكى ئىمام (خەلىپە) سىز تۇزسە، جاھىلىيەت تۇزىمىدە تۇزىلىدۇ. كىمكى ئىمام (خەلىپە) گە ئىتائەتتىن قولىنى تارتسا قىيامەت كۈنى مۇھەممەد ﷺ گە ئىتائەتسىز قىلىدۇ. 6

دەۋەتچى ۋە سىياسەت

سىياسەت ـ ئۇممەت بىلەن ھۆكۈمەت ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى بەلگىلەيدىغان ئاساسلىق ئامىل. ئىسلام سىياسىتىنى پەقەتلا ئىسلام ئۇممىتىدىن قوبۇل قىلىش، ئىسلام سىياسىتىنى ئىسلام ئۇممىتىدىن باشقا ھېچقانداق بىر ئىجتىمائىي گۇرۇپپا ياكى شەخسنىڭ ئىجرا قىلىشى مۇمكىن ئەمەس. ئىسلام سىياسىتى ئىسلام ئۇممىتىنىڭ ئىسلام ئەقىدىسىگە بولغان ئىشەنچىسىدىن كېلىپ چىققان بولۇپ، ئۇ ئىسلام ئۇممىتىنىڭ ئىسلام ئەقىدىسىگە بولغان ئىشەنچىسىنى ساقلاپ قېلىشنى ۋە كۈچەيتىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئىسلام سىياسىتى ئىسلام ئۇممىتىنىڭ ئىسلام ئەقىدىسىگە بولغان ئىشەنچىسىنى ساقلاپ قېلىشنى ۋە كۈچەيتىشنى ئاساس قىلىدۇ. ئىسلام سىياسىتى ئىسلام ئۇممىتىنىڭ ئىسلام ئەقىدىسىگە بولغان ئىشەنچىسىنى ساقلاپ قېلىشنى ۋە كۈچەيتىشنى ئاساس قىلىدۇ.

ئىسلام ئۇمۇمى يىتىمخانە تارىخىدا، ئوندىنمۇ بۇ سېپىلىمىز ئۈچىلىق سىياسەت بويرۇقىدىن ھەم سىياسەت بۇرگۇزارلىقىدىن بولۇپمۇ ئۇيغۇر ئىسلام ئۇمۇمى يىتىمخانىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن ئىسلام ئۇمۇمى يىتىمخانىسىنىڭ ئۈچىنچى قېتىملىق ۋەكىللەر يىغىنى ئىسلام ئۇمۇمى يىتىمخانىسىنىڭ تارىخىدا

ئويغۇر كتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

خاتىملىك (الخلة)

عائىلىلىك تۇرمۇشتىمۇ قا
ئۇن - مۇئامىلىسىزنى ئۇرۇنۇش. يۇقۇن ئۇز
بالىنا ئىسلامنى تەلىمى ئېلىپ يېقىنى ئۇيۇن
ئۇيلىمىكى بارلىق مۇسۇلمانلارنى ئۇيۇنىۋېرىلۇق
باشقۇرۇش ممكىتۇر.

خاتىملىك - بارلىق مۇسۇلمانلارنا ئو
مۇمى بولغان رەھبەرلىكىنا ئىمانى ئۇرى بو.
لۇپ، خاتىملىك(الخلة) ئۇ رەھبەرلىك(ا
لامامة) بىلە مەنىدىكىز. بۇ ئىككى مۇز بىر
مەنىنى ئىپادىلەپ كەلگەن نۇرغۇنلىغان مە
ھەم ھەسىلەر كەلگەن. ئىمانى نۇقتىدىن مې
ئىتىبار قىلىنغان ئەقىدىلەر كەتتى ۋە مۇئىنەتتى ئىمە
رەت ئىمانى تەكىتلەرلىك ھەم بىرمەنە بۇ
ئىككى مۇزلىك بىرلىك مەسىلىسى يې ئە
رىنلىك مەنىسى ئىنكار قىلىنغان بولغا كە
مەنى. «الامامة (ئىمامىلىق، رەھبەرلىك) ۋە
الخلافة خاتىملىك) ھېكى بۇ ئىككى مۇزلىك
ئەكىلىگە ئىمىس، بەلكى كۇزىتىلغان مە
ئىمگە ئىتىبار قارىشىش لازىم.

بىر خانىدە تەكلىق يۇقۇن تۇيىلسىكى
مۇسۇلمانلارنا تۇمۇمەن پەرۋەر. بۇ پەرۋەر
ئۇرۇنلاش ـــ ئۇنىمى الخلافى مۇسۇلمانلارنى
پەرۋەر قىلغان پەرۋەرلىرىلىك قايىل بىرىنى كو
رۇنىلىغانا ئىلغانى ئوخشاش - ئالاقاق ۋە بو
ئالاقىق، زېھىنلىكىگە قىلچىمۇ ئورۇن بوق،
قەتئى ئىمى بولۇپ بۇ پەرۋەر ئىمرا قىلىشنا
مەل قارار، بوشاقلىق قىلىش الخلافى
قالىق ئۇرۇن بىلغان ئارقىلىقىغان ئىمانى بولۇق
مۇنكەرلەرلىك بىرى.

ھەلقە تەكلىشىنى بارلىق مۇسۇلمانلا
رنا ئۇيۇمەن پەرۋەر ئىكىلىكىنىڭ ماسلى
قۇرۇلۇش مۇئىنەت ۋە ساھالارنىڭ ئىمىلىغۇ
ئۇر.

كىشىلىك مۇنىل ئىكىلىكى بولغا، ال
خاتىملى رەسۇلۇللاھنى مۇسۇلمانلار ئارىسنا
الله نازىل قىلغان ئەھكاملار بىلەن ھۆ
كۈم يۈرگۈزۈشى ۋە ئىسلام ساھەسىنى ۋە
جۇدقا كەلتۈرۈش مەقسەتتىن ئىبارەت بولۇپ بۇ
ئۇ ئەھلە بېتىم ھەرگىز بولمىغان ياكى بۇ
ئىشقا بېتىم بولۇشنى ئىمكانى ئۇيۇنىغان
ئىشقا ئىنسانلار ئىچىدىن ئۇيۇنىغا كەل
گەنلەرگە ئىمكانىيەت بېرىلىشى كېرەك.
بۇ ئىشقا بېتىم بولۇشنى ئىمكانى ئۇيۇنىغان
ئىشقا ئىنسانلار ئىچىدىن ئۇيۇنىغا كەل
گەنلەرگە ئىمكانىيەت بېرىلىشى كېرەك.

ئۇيۇنىغا

راكتى، ھەربىر يېغىنىر ۋاپات بولسا، ئۇنىڭ كېيىنمۇ يەنى بىرى كېلەتتى. لېكىن مەسىلىنى كېيىن ھېچ قانداق يېغىنىر كۇل مەجبۇرى. خاتىرىلەر بولمىدۇ. ئۇلار كۆپىيىپ كېتەتتى. - دېدى. ساھابىلار: بىزنى نېمە قىلىشقا بۇيرىيسەن؟ دېيىشتى. رەسۇلۇللاھ ئالدىنقىسىغا بەرگەن جاۋابىنىڭلارنى مۇسەللەم ئۇنۇتۇلار. ئۇلارنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىڭلار. ئاللاھقا تاپشۇرسۇڭ ئۇلارنىڭ قىلغان ئىشلىرىنى ئۆزۈڭ ھېساب - كىتاب قىلىسەن. - دېدى.

كېيىنى تىلىغا رەسۇلۇللاھنىڭ رىۋايەت قىلىشۇ، رەسۇلۇللاھ مۇنداق سۆزلىگەن: «كىمكى ئۆزىنىڭ ئىسرەتىنى يېرىم ئېتىش يالغۇزىسا، ئۇنىڭغا سەۋرى قىلسۇن، كىم خىلەرنى يېرىمىنى سۆزلىتىش ئۈچۈن بىر قېرىنى يېرىم قىلىشقا ئۈزۈپ كەتسە، جاھەننەم ئۇنى ئۆسىمە ئۈزۈپ كېتىدۇ.

بۇ ھەممىلەر رەسۇلۇللاھنىڭ ئەسرلىرىنىڭ بولمىغانلىقى ۋە خاتىرىسىنىڭ قالغان، يەنى ھەممىلەمگۈچى دەپ سۆزلەتكەنلىكى ئۈچۈنمىكى رەسۇلۇللاھ بەرگەن جاۋابلىرىنى ئېلىپ كەلدى. رەسۇلۇللاھنىڭ ئاساسى قالغان دەپ سۆزلىشنى ئىمكانىڭ بولمىشى ئۈچۈن شۇنداق سۆزلىشنى كۆرسەتمەكتە بولۇپ، ئۇ خاتىرىنىڭ بولۇشى تەلەپ قىلىنغان. يەنىكى ھالدا رەسۇلۇللاھنىڭ كېگىن جاۋاب ئۈگەر مۇڭكۈشى ئۈز ئىچىگە ئالمىسا، بۇ خىلەر قىلىمىشلىرىغا قىلىنغان تەلەپ يەنى ئۈرسۇق بولىدۇ. ئەگەر ماقالىشى ئۈز ئىچىگە ئالغان بولسا، ئۇنداقتا ئۇ قىلىشقا قىلىنغان ئۇ ئەمەس.

ئەگەر تەلەپ قىلىنغان ئىشنى قىلىش ئىمكانىيىتى مۇڭكۈمەر ئۈزۈمەر رۇياسا پاكى قىلىنغان ئىشنىڭ ئۈزۈمەر مۇڭكۈملەر بولىشى تەلەپ قىلىنغان (يەنى ھايات مەزگىلىدە چاقلىسىدا) ئۇنداقتا ئۇنۇ تەلەپ قىلىنغان ئۈچۈن ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ

ئۇيغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

بسم الله الرحمن الرحيم

11-سىنتەبىر ۋەقەسى

2001-يىلى 9-ئاينىڭ 11-كۈنى مۇياپاق زىل-زىلىكە سالغان ئۇنداقلا ئامېرىكىنىڭ ئوتتۇرا شەرق ، ئوتتۇرا ئاسىيا ....قاتارلىق
ئوتتۇق مەلۇم دائىرىسىكە ھېرىسكەن رايونلارغا قارىتا ئېلىپ بارغان سىياسى ۋە دىپلوماتىيە پائالىيىتىنىڭ ئۆزگىرىش بەربات بولۇش ئاندىن
ئېلىپ بېرىلماقچى بولغان خەلق - خەلقئارا ھاربى ھېيئەتچىسىنىڭ پائالىيىتىنى يۈكلەنا ۋە ئابرويىنى پۈتۈنلەي بۇزۇپ بولۇش ئۈچۈن ئالدىن پىلانلىق
تەييارلىق قىلىنغان ، ئىنتايىن چوڭ كۆلەمدە ئېلىپ بېرىلغان تېرورلۇق ھۇجۇمى بولۇپ ، بۇ ۋەقەدە 110 قەۋەت
ئېگىزلۈكتىكى « ئىككىز » سودا سارىيى ۋەيران بولۇش ، يەنە بىر قانچە بىنا ۋە ئايروپىلاندىكى پارتلىغۇچ ماددىلار ھېسابلىنىدۇ ، بۇ ۋەقەدە ئىككى مىڭ
نەچچە ئۇچۇن ساياھەت قىلغۇچىلار ئوخشىمىغان ئېلىدىن كەلگەن ئىدى . ئەمما ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئامېرىكا پۇقرالىرى ئەڭ كۆپ ئىدى .
ئۇنداقلا بۇ ۋەقەنى بىن لادىن ۋە ئافغانستان قىلدى دەپ قارايدۇ ، تالىبان ھۆكۈمىتى ئافغانىستان ئۈستىدىكى ئۇچۇشنى توسۇۋالغان ، شۇنداقلا ئىسلام مۇددەتنا
ئامېرىكا ئۈچۈن ئەڭ ئاشكارا تۇرۇش قوزغىغانلىقى بولۇۋاتىدۇ . ئامېرىكا بۇ تۇرۇشنى قوزغاش ئۈچۈن ئەتراپىدىكى قەرىبەرەس
ئامېرىكا شايەنلىرىنى ئەلقىشاقلى تۇرۇش قوزغىغانلىقى بىلەن ئۇچمەللىشىپ ئىتتىپاقلىقىنى روسىيە ۋە جۇڭگو بىلەن ئىتتىپاقلاشتى ۋە ھەربىر
ھاكىمىيەتلەر ۋە پارتىيەلەر بىلەن ، شۇنداقلا تۇزۇلدىن بېرى تۇچمەللىشىپ ئېلىۋاتقان روسىيە - سۇئۇت ئىتتىپاقى ئامېرىكا قاتارلىق ۋە ئىچكى سىياسەتنى قاتتىق تۇرۇشى
ئىتتىپاق تۇرۇش بۇلۇشىكە قارىپ مېڭىۋاتىدۇ . روسىيە - سۇئۇت ئىتتىپاقى ئامېرىكىنىڭ قاتتىق تۇرۇشى ۋە ئىچكى سىياسەتنى قاتتىق تۇرۇشى
مۇنداقچە ئېيتقاندا مۇنۇق مۇناسىۋەتلەر تۇرۇشى ئاغىنىسى بىلەن پارچىلاپ ئاشۇنداقلا تۇزۇلدىن بېرى ، ئۇزچىل ئامېرىكىنى ھۇشەن دەپ قارايدىغان
ئەلدى . ئامېرىكا ھەم روسىيەنى ئەيەددى ھۇشەن دەپ قارايتى ، چۇنكى بۇ ئىككى چاھانگىر دۆلەت ئېلىپ چىقىۋاتقان مۇنۇق قارىش
مەسىلىدە ، ۋە ھايانتىكى قىسمەتلەر بىر - بىرىنى ئوخشىمايدۇ .

جۇڭگومۇ بىر مۇتىسىيالزىم دۆلىتى بولۇش سۈپىتى بىلەن ، شۇنداقلا دۇنيا ئەھۋالىنىڭ تارمىنى قۇدرەت تاپقۇزۇش ئەزىزىيىسى ۋە
تارىيىڭ ئۆزگىرىشىگە ماسلىشىپ تاجىرتىشى ئالىجىسىدە قولغا كەلتۈرگەن مۇۋەپپەقىيەتلىرى بىلەن ئامېرىكا ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرى ئىچىدە
تېخىر خاۋىپ بولۇپ قالغان ئىدى . ئۇنىدىن باشقا ئامېرىكا جۇڭگودىكى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ جۇڭگودىن ئاجرىتىپ چىقىپ قوزغاق ، ئاسار
ئىچىر قىلىش بولۇپدەكەن ، ئامېرىكا يېقىپ ، ئامېرىكىنىڭ سىزىدىن چىقمايدىغان . ئوتتۇرا شەرقىدىكى ۋە ئافغانىستىدىكى
دۆلەتلەرنىڭ ھاكىمىيەتلەرنىڭ مەيدانغا چىقىشى ، جۇڭگولۇق ، ئەدەتتىكى ھەم جۇڭگو ئىكە بولۇپ كەلگەن ئەمىلى بارلىق
ماكانلىرىنى ئازغار قىلىپ ، ئوتتۇرا ئاسىيادا ھۆكۈمدىن پۈتۈنلۈ مۇنىيادا بىگانە ، خاۋىپسىز ھاكىمىيەت ، سىياسى ئەسىر ، ھەربىر تارىخ
ئىكە بولۇش ۋە دۆلىيا بايلىقلىق جالىغانىيە ئەھەرۋىپ قىلىدىغان ئىستىيازغا ئىگە بولۇشنى ئىستراتىگىيە قىلغان دىپلوماتىيىنى بولغا قويۇم
كەلگەن ئىدى . ئوتتۇرا شەرقتە بولسا ئىراقنا ئەمەتتىك مۇجۇم قىلىپ بىكارلاش ، ئايالۇز ، بالىلار ، قېرى-چۈرلەرنى بومبارىدىمان
قىلدى . ئەنجەمە كارت مۇلەللىرى ۋە تارىخلىدىغى مۇزەنجاقلار ئامېرىكا قارىتا ئۇچمەللىشىغى ئاشكارا ئاشلىدى . ئىسرائىلىيە بىلەن
پەلەستىن بېيۇلىشى ۋە ئامېرىكا پەلەستىنگە قارشى ، ئىسرائىلىيە پەۋەتلىرىگا قارىتا ئۇزلىكسىز يارەم بېرىشى ، شۇنداقلا
ئافغانستان ئۇچۇن قىسمەتنى مەسئۇلە ۋە ئۇمۇر ئىچىغى تارىخ ئوتتۇرىسىدىكى ئوتۇنۇلغا ھۆكۈمرانلىق روئىنى ئويغانلىقىنى پەۋەيدىن
ئەرەپ دۆلەتلىرى ھەم مۇسۇلمان پارتىيەلەر ، ئەشكىلاقلار ، ۋە ھەر خىل ئۇيۇشمىلارنىڭ قاتتىق نارازىلىقىغا دۇچ كەلدى .

روسىيە ۋە جۇڭگو ئامېرىكا ئوتتۇرا شەرقىدىكى ھەرىكىتىدىن ، ئوتتۇرا شەرقىنى ئامېرىكا مۇتەئەل ئىگىلىۋېلىشىغا قارىت
چىدىلىشىپ كەلگەن. ئامېرىكا دىپلوماتىيىسىدە قىيىن ئەھۋالدا قالدى .

19-ئەسىردە پاشىلغان ئىسلام ئويغۇنۇش ھەرىكىتى 21-ئەسىرگە كەلگەندە غايەت زور بىر قۇدرەت مۇقىتىدە جۇڭگو ، روسىيەگا
ئوخشاش دۆلەتلەرگە ئەمەس بولۇپلا قالماي ، ئامېرىكا ئوخشاش ئەرىمدىن ئاشقىرى دۆلەتلەرگە ھەم چىدىدى خاۋىپ بولۇپ قالدى .
ئوتتۇرا ئاسىيا ، ئافغانستان - ئۆزبېكستاننى مەركەز قىلغان ئىسلام ئويغۇنۇش ھەرىكىتى ، ئوتتۇرا شەرقتە ، پەلەستىنى مەركەز قىلغان
ئىسلامىي مايانتا قايتۇرۇش ، يەھۇدىي ئىسرائىلىرىنا بارچە مۇھۇلمانلار ئوتتۇرا قارشى تۇرۇش ، يوقالغان مەلەتىنى ۋە مايانتىنى ئاجرىلىپ
[illegible]
ئەسلىدىكى ئۇنىڭدىن ئەمەس . ئامېرىكا ھەم چىدىدى خاۋىپ بولۇپ قالدى ، ئامېرىكا ئەمەس روسىيە ھەم جۇڭگوغا ، شۇنداقلا
ئاخىرقى دۆلەتلەرنى ، بارچە ھۆكۈمى ئەللىرىدىكى ھۆكۈمى پارتىيە ماھىيەتلەرگە ھەم خاۋىپ بولۇپ قالدى .

ئىسلام مەيدانىدىكى ئەكسىيەتچىلىك ۋە ئېتىقاد ، مەيدانى ئوخشىمىغان ئۇزۇل-كېسىللىك ئەلقىلارادىكى ئەسىرگە ئىگە
دۆلەتلەرنىڭ مەيدانىغا ۋە سىياسى پائالىيىتى ھەرىكىتى ئەلەمىس قىلىپ قويدى .

ئەمىلىيەتتە ئۇلاردىكى مۇجەسسەملەشكەن ، پۈتۈنلۈ ئىسلام دۆلەتلىرى ۋە ئىسلام ئۇممىتىنىڭ پرىنسىپىگە ئېچىلىش بىلەن
تاقابىلىشىدىغان يوللۇق ، مەدەنىي مايانتىنى باشلىنىش ھەرىكىتى ئەلەمىس ، مانا بۇ يەيتە بۇرۇنى مەرھۇم قىلغان ئامېرىكا
سىياسەتچىلىرى ، پۈتۈن مەجبارىسىنى بارىكار قىلغان ئامېرىكا سىياسەتچىلىرى ئاشكارا قىلدى .

ئامېرىكا پۈتۈن ئەۋرۇپا ھىندىستانىدىن ئىبارەت يەر شارىنى ۋە ئوزۇسى ئارا ، يامرو قوراللىرا ئىگە بۇ دۆلەتنى ئۆزلىدىن-ئۆزىنى
خارىپ ، ئامېرىكا ھېرىس ئىلغانلار ، دۆنيا خوجايىنلىقىغا ھال ئىگىلىگەن جۇڭگودىكا بىر تۈرلۈق قوبۇقچى بولدى ، ۋە بۇ تۈرلۈمۇ

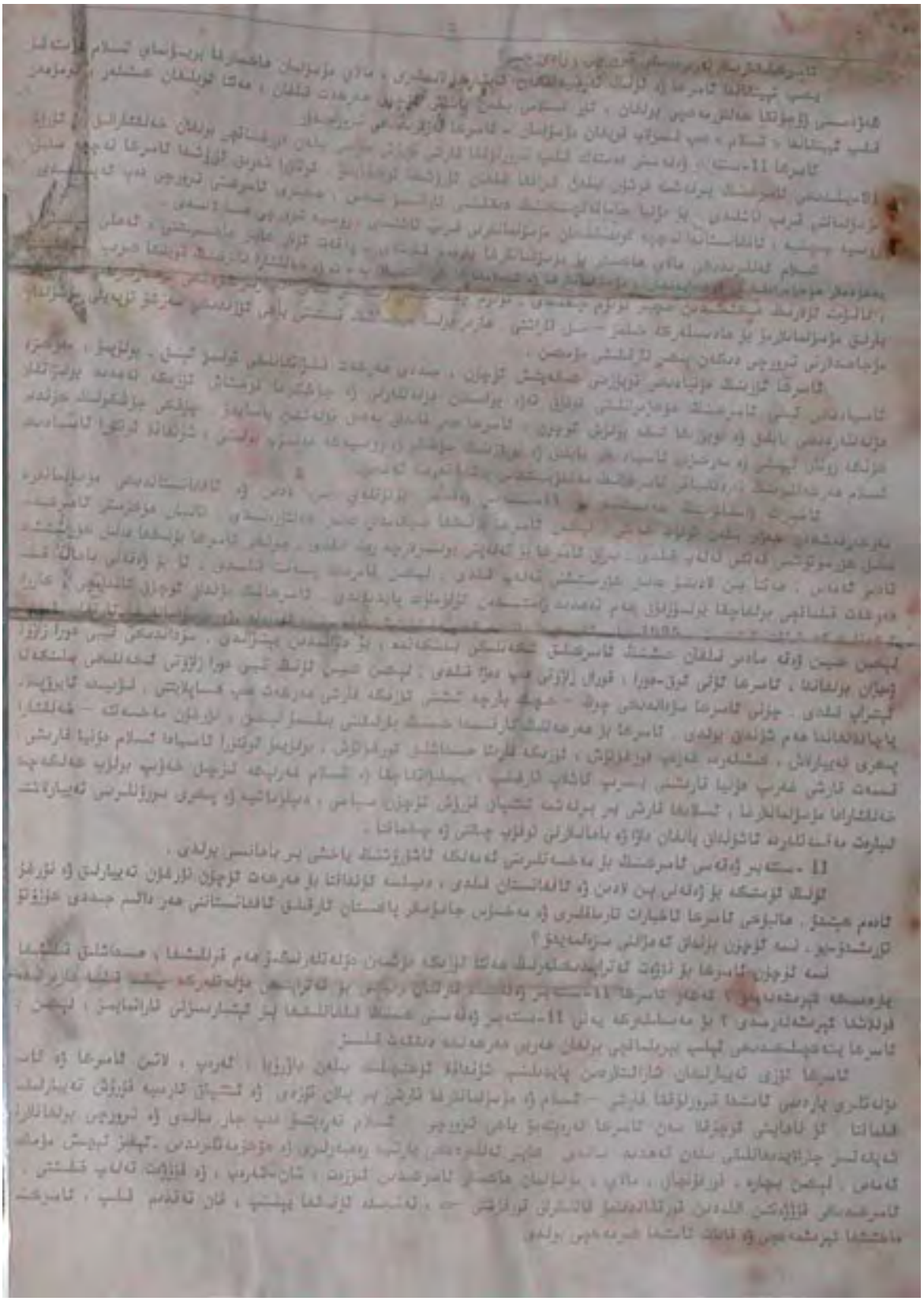

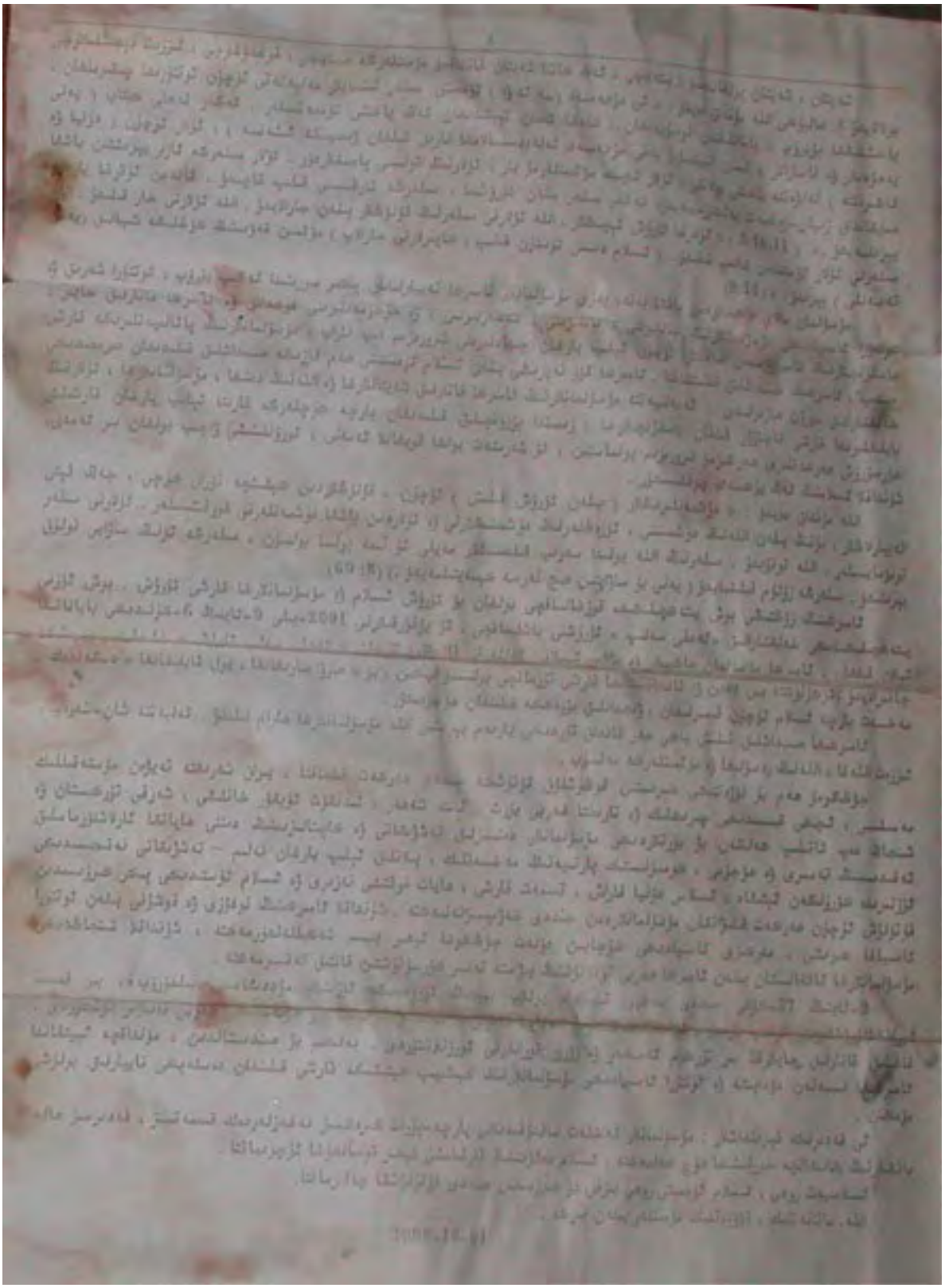

ئۇيغۇر كىتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

الله الرحمن الرحيم

هىدايەت ۋە زالالەت

هەج مۇبەززەتى ، ئىسلامنىڭ ئۈچىنچى ھىدايىتى بولىدۇ ۋە ئۇنىڭ ئۈزۈل زالالەت كوچىسىغا كىرىدىغان ، ئۇ ھىدايەت تاپقان بولسا ئەقىل بىلەن ئەپكەلگەن ، ھەركەت ۋە ئىمانغا ھىدايەتكە ئۈزى بەنكەن بولىدۇ. ئەگەر، ئادالىسا ئەقىلدە، ئەپكەلگەن، ھەركەتتە ۋە ئىمانغا زالالەتكە ئۈزى ماڭقان بولىدۇ. دېمەك ، ئۇ ئۈز خاھىشى بىلەن ھىدايەت تاپىدۇ ۋە ئۇ ئۈز خاھىشى بىلەن ھىدايەتكە بۇرىدۇ. ھېچكىم ئۇنى مەجبۇر قىلمايدۇ. ئىسلام ئۈزى ئۇنىڭ ئۈچۈن ھىدايەت ۋە زالالەتنى ئايرىپ بەلگىلەپ بەرگەن ، ئۇ ھىدايەت ۋە زالالەت ئىمانغا ئىسلامنىڭ ئىمانغا ئىسلامنىڭ ئىمانغا ئىسلامنىڭ

ئويغۇر كتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

الدعوة والبحث

دەئۋەت ۋە ئىزدىنىش

ئىسلام دەۋىتىنى ئېلىپ بېرىشنىڭ ئەھمىيىتى

تەرجىمىلەر

ئۇقتىدە : ئىسلاملىق چېغىدىكە باكى بۇ. ئاندا كىرىشىلمىسى جاكىگاكلارنى ئاسى. بۇ ئۇرۇچ ئىلى بولۇش باكى مىللەت ئىلمى بولۇش بولۇشلۇق ئىقتىسادقا باغلىنىدۇ.

ئۇرۇسى باكىگاكلارنى

ئاسىل : ئىسلاملىق مىللەت باكى دۇزاڭسىكى ئاسى (ماقالىسى) باكىگاكلارنى ئاسى. بىكى ئاسى (گۇلباغ) ئەخلىق باكى ئاسى ئۇرۇچ ئىلى بولۇش ئىلى ئىلمى ئىلى ئىلى ئىل

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

بىلۋىلداق

ئىسلامدىكى ئەقايىد

1. ئاللا تەۋالا ئالە يولىسا ئوق ئاقان كىشى مەشىسىنى ئىنۇ ۋاقلاش.

2. ئالە يولىسا ئۇنى بولۇپ قىلىۋ بىلىم. مۇئىزىزلەر كىشى ئىزىمىز تىسى ئۇزلەر. ئۇ مەكتەم، ئۇز ئۇيسە ئۇزۇلغىسا مۇنىپ ركاۋارس بىر ئوپ كىشىنىڭ رسۇلۇللاھنى ئۇئىزىمدىكى بولۇپ ۋاللاشقىسى ئاكاپ. قىلىپىسى بىلىم. مۇئىزىزلەر. ئۇلارنى ئوز ئىزىرىنگە چىقلان كىشى.

3. مۇھەممەدلارنى ئۇنى بولۇپ، مەشىگ بىپ بارلىق كىشى مۇئىنىم ئىسى ئۇمىمىز.

4. رسۇلۇللاھ بىپ كىشىنىڭ ئىنگىزى ئۇنى بولۇپ، مەشىمىز بوۋە بامىزلى ئوزلىرىنى كىشى مۇئىنىم ئىسى ئۇمىمىز.

5. ئۇنى قىلىم مەشىگىنىڭ ئىز مۇھەممەد ئاھمان ئىسى ئىنۇ بىكرى سىمىق.

6. ئېتىۋل مالىي ئىسى قىلغان ئۇنى مەشىم ئىنۇ بىكرى، ئىنۇ ئىلغانلارنى قىلىم ئىنۇ مۇقىمىز.

7. ئوچىنسى بولما قوبقان ئۇنى مالىمە ئىنۇ مۇقىمىز ئوللى مۇئىزىز.

8. ئىسلام ئۇئىزىمە ئۇنى بولۇپ ئىران ئىپتقان كىشى بىلال ئىسى رىام.

9. ھەر شارىما مىلىغان ئاللا ئۇنى مەچىت ھەرەم مەچىت (مەپئۇلالام). ئىۋزەر(ر. ئ. ك) رىۋايەت قىلىپ مۇنداق دېگەن: - مەن ئى رسۇلۇللاھ، ھەر شارىما ئاللا بۇيرۇغان مەچىت قايسى؟ - دېدىم. رسۇلۇللاھ(ص ئ ۋ) ھەرەم مەچىدىن دېدى. مەن ئى رسۇلۇللاھ(ص ئ ۋ) ھەرەم مەچىدىن كېيىن مەن. - ئۇنىڭدىن كېيىنچۇ؟ - دېدىم. ئۇ. - ئىككى چىل يىل. - دېدى ئۇ. - ئەمما مەچىدە ئۇنداق ئەمەس، مەن. - ئۇ ئاخىرىمىدا قاچ جايدا بولسا ئۇنىڭدا ئۇ ۋاقىت ئۇنداق؟ - دېدىم ئۇ. - ئۇ 40 يىل مەن ۋاقتى بولسا ئۇ ئۇنىڭدا ئۇنداق.

8. ئىسلامدا ئۇنى قىلغان بولۇپ ئىپتىلغانلار كىشى ئاللا بولغا ئىپتىلغان ئۇنى مەشىم. رسۇلۇللاھ ئۇنى ھەر ئۇنىڭدىن ئۇنىڭ ئىسى ئۇنىڭدىن ئۇنىڭدىن ئۇنىڭدىن

مۇسۇلمانلارنىڭ بۇگۈنى

« ئاۋاز ئىلاھ قىلغۇچىلارمۇ »دېيۇ ... »

مەركىزىي شەھەرمىز مائارىپىدا «ئىسلاھات»

خوتەن قىسمىدىچە ـ ئۆتكەن ھۆكۈمىتى ۋە ئۇ يىلنىڭ ئاخىرقى يېرىمىدىن بۇ يىل رامىزان قىسمىگە پۈتكىچە، مۇسۇلمان يالغۇز بىر مىللەت ئەمەس، بەلكى ئۇ ماكارى ئوخشاش مۇئامىلىگە ئۇچرىغان بىر مىللەت ئىدى. ئۇيغۇرلار يالغۇز ئاتالمىش ئىسلامى ئەمەل، بەلكى ئۇلارنىڭ ئۆرپ ـ ئادەت، كىيىم ـ كېچەك، ھەتتا ئۆلۈك دەپنە قىلىش مۇراسىملىرىغىچە ئىسلامىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان دەپ ئىسلاھ قىلىنىشقا تېگىشلىك دەپ قارالدى. ئۇلارنىڭ ئىسلامىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان ئادەت ۋە مۇراسىملىرى ئىچىدە ئەڭ ئېغىر دەپ قارالغىنى ئۇلارنىڭ ئۆز بالىلىرىنى ئۆز قولى بىلەن مەكتەپكە ئەۋەتىشى ئىدى. ئۇلار ئۆز بالىلىرىنى مەكتەپكە ئەۋەتىشنى ئىسلامىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان ئادەت دەپ قارىغانلىقتىن، ئۇلارنىڭ بالىلىرىنى مەكتەپكە ئەۋەتىشى ئىسلامىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان ئادەت ۋە مۇراسىملىرىغا قارىغاندا ئاز ساندا ئىدى. ئۇلارنىڭ بالىلىرىنى مەكتەپكە ئەۋەتىشى ئىسلامىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان ئادەت ۋە مۇراسىملىرىغا قارىغاندا ئاز ساندا ئىدى. ئۇلارنىڭ بالىلىرىنى مەكتەپكە ئەۋەتىشى ئىسلامىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان ئادەت ۋە مۇراسىملىرىغا قارىغاندا ئاز ساندا ئىدى.

ئۇلارنىڭ بالىلىرىنى مەكتەپكە ئەۋەتىشى ئىسلامىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان ئادەت ۋە مۇراسىملىرىغا قارىغاندا ئاز ساندا ئىدى.

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

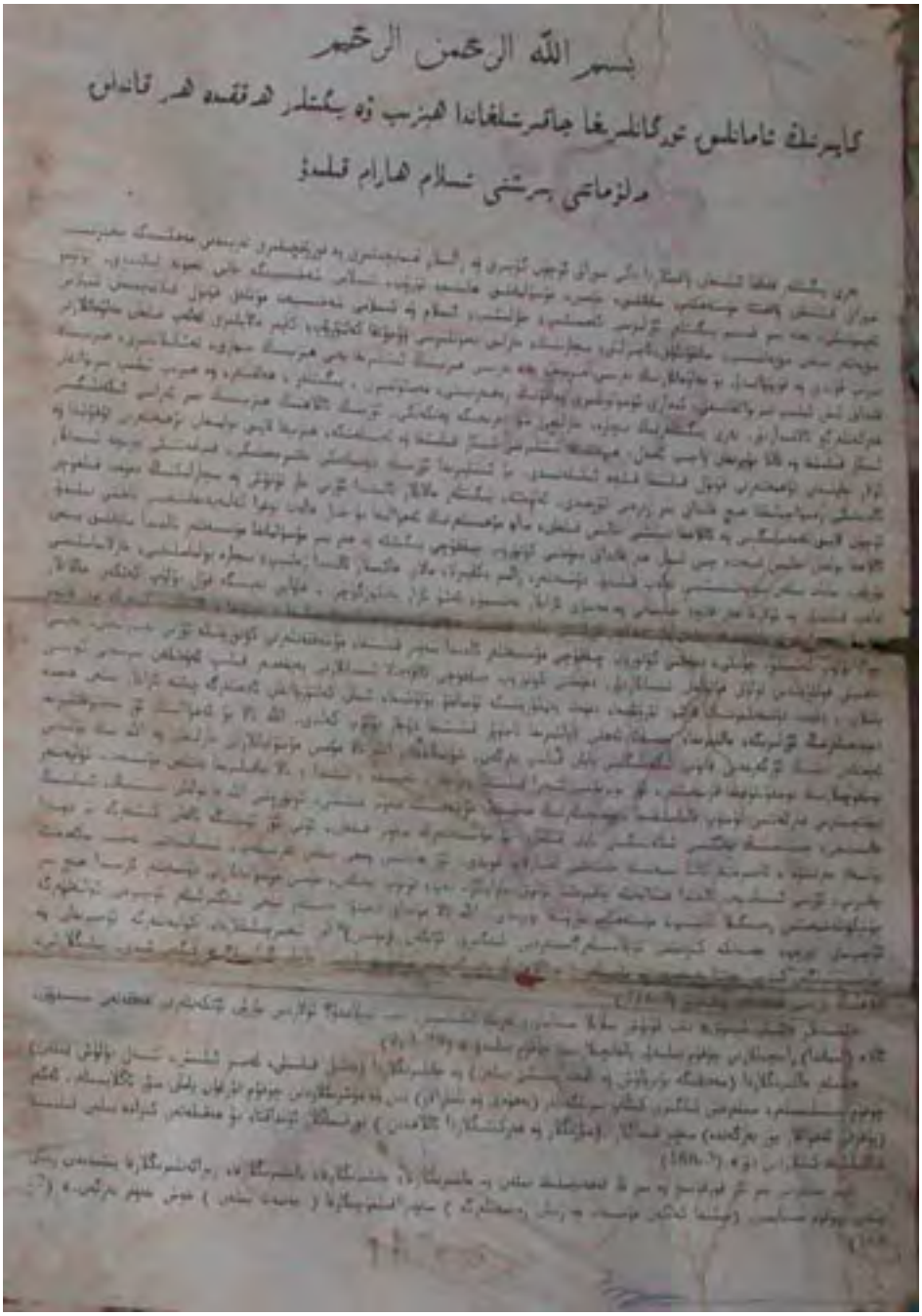

بسم الله الرحمن الرحيم

كاپىرلىق نامانلىق تورگانلىرىغا جاكىرتىلغاندا ھېزىپ ۋە يىگىتلەر ھەققىدە ھەر قانداق

ۋەزىماتسىز ھېرىشنى سىلام ھارام قىلمۇ

ئۇيغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

بسم الله الرحمن الرحيم

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

نېفت باھاسىنى تۆۋەنلەتكەنلىك ئۈمىدە مەنپەئەتىگە سەل قارىغانلىق

ۋاشىنگتونىنىڭ نېفت باھاسىنى بەلگىلەپ بېرگەنلىكى - نېفت بازىرى، نېفت ئىشلەپچىقىرىش ۋە باھا سىياسەتلىرىگە، ئامېرىكا تۈرىنىڭ مىللى مەنپەئەتلىرىگە ئوبغۇن مۇكۇمرانلىق قىلالۋاتقانلىقىدا ئالۇمتە ئوچۇق پاكىتتۇر. ھاكىم ئىمپالدارلارنىڭ جۈملىدىن كۆۋەيت ئىمپالدارلىرىنىڭ ئارتۇق نېفت ئىشلەپچىقىرىشقا ئالاقىدار ۋاشىنگتونىنىڭ قارارلىرىغا ئىناۋەت قىلغانلىقى - ئۇلارنىڭ مۇئەللىملار مەنپەئەتىگە ھەقىقى ۋەكىل بولۇشىنى ۋە كۆۋەيت بايلىقلىرىنى ئۇنىڭ ھايانلىق مەنپەئەتىگە مۇۋاپىق باشقۇرۇشىنى ئامىر ئىكەنلىكى، ئۇز ئەلگە ۋە ئۇممەت بايلىقلىرىنى ئۇنىڭ ھايانلىق مەنپەئەتىگە سەل قارايدىغانلىقىنى، ئۇممەت مەنپەئەتىگە سەل قارايدىغانلىقىنى بويۇنۇپ، قۇمسىز كىلەپچىكىنى ئۆتۈل يۇلمىگەنلىكى، ئۇممەت مەنپەئەتىگە سەل قارايدىغانلىقىنى بويۇنۇپ، ئۇنىڭ مەنپەئەتلىرىنى ئىمالگە ئاشۇرۇپ بېرىۋاتقانلىغىنى قانارلىقلارغا ئوچۇق پاكىتتۇر. ھاكىم ئىمپالدارلارنىڭ جۈملىدىن كۆۋەيت ئىمپالدارلىرىنىڭ ئامېرىكا نۆۋەتلىرىغا ئىناۋەت قىلىشىمۇ مەۋجۇت. ئامېرىكىنىڭ كۆچلۈكلىكى ۋە ئۇنىۋېرسالىرىنىڭ كەڭلىكى ئىمەس، بەلكى ئۇنىڭ ھەقىقى مەۋجۇدىيىتى ئۇ ئىمپالدارلارنىڭ ئۇزىنىڭ ھەقىقى كىملىرىنى باشقۇرۇپ، بەدىلگە كاپىرلارنىڭ مەنپەئەتلىرىنى ئىمالگە ئاشۇرۇپ بېرىش ئوچۇن قارانچۇق، ماڭا بولۇپ ئىشلىشى ھەمدۇر.

ئۇزىنىڭ نېفت شىركەتلىرىنى قوغداپ قېلىش ئوچۇن 1998- يىلى نېفت باھاسى چۈشۈپ كەتكەن ۋاقىتتا، ۋېنېسۇلا ۋە سەئۇدى قاتارلىق چۆپانلىقلارغا نېفتنى كۆپ كىشلەپ چىقارماسلىق تەكلىپىنى بەرمەي، يەنى نېفت ئېكسپورت قىلغۇچى دۆلەتلەر ئەگەشتى. شۇنداقلا، ئامېرىكا - ئۇزىنىڭ ئىقتىسادى ياقىلاپ قېلىشى ئوچۇن ئىمپالدارلىرىنىڭ دۆلەتلەرنى تاشقى ۋاقىتتا ئۇزىنىڭ بەتە شۇ چۆپانلىقلارغا ئىشلەپچىقىرىش يېرىلىقىنى بېرىۋاتقان ئامېرىكا ئېنىرگىيە مىنىستىرى فېۋرال ئېندىكى كۆۋەيتنىڭ مەركىزلىمە «نېفت» نېفتىنىڭ باھاسى 30 دوللار بولسا، بەك كۆپ بولۇپ كېتىدۇ، بىر نۇقتا ئىچى 10 دوللار بولسا، بەك ئاز بولۇپ قالىدۇ» دېدى. نېفت ئىشلەپچىقارغۇچى دۆلەتلەرنىڭ ئەڭ مۇھىم كۆۋەيت ئىمپالدارلىرى ئۇزلىرىنى سىياسەتچى چاغلاپ بۇ گەپنى قانداقتا ئەكرارلاشقا بولمايدۇ. ئۇلار ئۇز ئىرادىسىگە تولۇق ئىگە بولالايدىغان ھەقىقى سىياسەتچى ئىمەس. شۇنىڭغا ئاساسەن بىر تۇتاش نېفتنىڭ باھاسىنى ئامېرىكا بەلگىلەپ بېرگەن ئۇلچەمگە بېتكۇزۇش مەقسىتىدە نېفت ئېكسپورت قىلغۇچى دۆلەتلەرنى كۆپلەپ نېفت ئىشلەپچىقىرىشقا بېرلىككە كەلتۈرۈش ئوچۇن قوللۇنۇلغان تەدبىرلەر، ھەقىقەتەن ئىمپالدارلارنىڭ ئىرادىسى ئىجرا قىلغانلىق ئىمەس، بەلكى ئامېرىكىنىڭ ئىرادىسى ئىجرا قىلغانلىقىدۇر. ئامېرىكا ئىستراتېگىيە مىنىستىرى: «ئوبنىڭ تەشكىلاتىمىكىلەر 30 كون ئىلگىرى كۆپلەپ نېفت ئىشلەپ چىقىرىشنى رەت قىلغانلىقىنى، ئەمدىلىكتە بولسا، قوشۇلغانلىقىنى ئىلان قىلىشقانلىقىنى ئىزھارلاپ، ئۇنىڭ تەشكىلاتىمىكى ئەزالار ئىشلەپ چىقىرىلغان مۇۋەپپىقىيەتلىك دېپلوماتىيە ھەرىكىتىنىڭ رەھبەرلىك قىلغانلىقىنى» ئىبارەت.

ھاكىم ئىمپالدارلار نېفت ئۇزىنىڭ ھەقىقى قىممىتىنى تاپالماۋاتقانلىقىنى ئوبدان بىلىشىدۇ. ئەمىلەن: ھەر ئىككىلىك بىر ئاستى ھوپى ئامېرىكا بازارلىرىدا نېفتنىڭ 10 ھەسسە ئارتۇق باھادا سېتىلىدۇ. شۇنىڭدەك، دۇنيا ئىقتىسادىنىڭ زورىيىشىغا ئەگىشىپ، ھازىرقى نېفتنىڭ 20 دوللىرىنىڭ سېتىۋېلىش كۈچى 70- يىللارنىڭ باشلىرىدىكى 4 دوللارغا تەڭ كېلىدۇ. ھاكىم ئىمپالدارلار نېفتنىڭ ئامېرىكا بەلگىلەپ بېرگەن باھا بۇ پۈتۈن سىستېمىنى نېفت ئىشلەپچىقارغۇچى دۆلەتلەرنىڭ مۇجۇملىدىن كۆۋەيتنىڭ خام چوتىنى تولۇق ئىمپالدىلەمەيدىغانلىقىنى بىلىدۇ، شۇڭلاشقا، ئۇلار ئاۋار باھالىرىنى ئۇستۇرۇشكە، مەجبۇرى باج، سېلىق، رەسمىيەت تۇرۇشكە مەجبۇر بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن، مۇئەللىملار ئەسلىدە ۋە مال-مۇلۇكلىرىدىن ھەمدە ئىقتىسادىنىڭ تۇرۇشكە ئېكلەپچىكىدىن ئەنسىرەپ، ھاتىرجەم بولالمىغان ھالدا ياشايدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ھاكىم ئىمپالدارلارنىڭ جۈملىدىن كۆۋەيت ئىمپالدارلىرىنىڭ ئۇزىنىڭ بۇيرۇقلىرىغا ئىناۋەت قىلىپ، ئۇ بەلگىلەپ بېرگەن باھانى قوبۇل قىلغانلىقى ئۈچۈن ئىمپالدارلىرىنىڭ ئۇزىنىڭ مەنپەئەتلىرىنى ئىمالگە ئاشۇرۇپ بېرگەنلىكى، ئامېرىكا زاۋۇت-كارخانىلىرىنىڭ

ئىنسانگىنىڭ چىقىملىرىنى يەڭگىللەتكەنلىك، ئامېرىكىلىقلارنىڭ ئەرزان باھالىق يېقىلغۇغا ئېرىشىش يارەملەشكەنلىك، ئامېرىكا ئىقتىسادى تەرەققىيات يولىنى قوغدىغانلىق، شۇنداقلا ئامېرىكىنىڭ كۈنسايىن زورىيىۋاتقان مەدەنىيەت بەرگەنلىكتىن باشقا نەرسە ئەمەس. ئەجەللىنەرلىك يېرى شۇكى، ئامېرىكا، ياۋروپا ۋە ياپونىيە قاتارلىق سانائەت دۆلەتلىرىنىڭ 1996- يىلى نېفىتتىن ئېلىنغان باجدىن كىرگۈزگەن كىرىمى 170 مىليارد دوللار بولسا، ئۇيۇك دۆلەتلىرىنىڭ شۇ يىلى نېفىتتىن كىرگۈزگەن دارامىتى ئاران 185 مىليارد دوللار بولغان. كاڤىرلار نېفىت مەنبەلىرىنى ئىگەللىۋېلىش مەقسىتىدە، جەڭ پاراخوتلىرىنى ماڭدۇرۇشقا يەتكىدەك مەبلەغنى نېفىتتىن ئېلىنغان باجدىن يېغىۋېلىش ئۈچۈن نېفىتنى يەر ئاستى سۈيىدىن 10 ھەسسە ئەرزان باھادا سېتىپ، مۇسۇلمانلارنى پەقىر ھالەتتە ياشاشقا مەجبۇرلاشقا ھاكىم ئەمەلدارلارنىڭ نېمە ھوقۇقى بار؟!

ئى مۇسۇلمانلار:

ئىنگلىزلار كۆۋەيت نېفىتىگە ھۆكۈمرانلىق قىلىش ۋە ئامېرىكا شىركەتلىرىنى ئۇنىڭغا يېقىن كەلتۈرمەسلىك مەقسىتىدە ئۇيۇك (يەنى نېفىت ئېكسپورت قىلغۇچى دۆلەتلەر) تەشكىلاتىنى قۇرغان. بىراق، خەلقئارالىق ۋەزىيەت ئۆزگۈرۈپ، ئەنگلىيەنىڭ نۇپۇزى تارىيىپ تەشكىلاتنىڭ ئىچى ۋە سىرتىدا ئامېرىكىنىڭ نۇپۇزى كېڭەيگەندىن كېيىن، بۇ تەشكىلات ئامېرىكىنىڭ كۆۋەيتتىكى نېفىت بايلىقلىرىغا ھۆكۈمرانلىق قىلىش قورالىلىرىدىن بىر قورالىغا ئايلىنىپ قالدى. ئەمدى بىز ئامېرىكىنىڭ نېفىتىگە ھۆكۈمرانلىق قىلىشىدىن قۇتۇلۇشىمىز ئۈچۈن ئۆۋەندىكى ئىككى ئىشنى بىجىرىشىمىز: بىرىنچى، ئۇيۇك تەشكىلاتىدىن چىكىنىپ چىقىشىمىز. ئىككىنچىدىن، نېفىتنى دوللارغا سېتىماي، ئالتۇنغا سېتىشىمىز لازىم. ئابدۇللاھ ئىبنى ئۇمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جىلىق، تارازا مەككىلىكلەرنىڭ جىلىق، تارازىسىدۇر، ئۆلچەم (يەنى مەدىنىلىكلەرنىڭ ئۆلچىمىدۇر). دېمەك، مەككە ۋە مەدىنىلىكلەر دوللار بىلەن ئېلىم-سېتىم قىلماسىتىن، ھەلكى ئالتۇن بىلەن ئېلىم-سېتىم قىلاتتى. شۇنىڭغا ئاساسەن، نېفىتنىڭ پۇلىنى ئەقمۇ-ئەق ئېلىشىمىز لازىم. شۇندىلا ئۆز بايلىقلىرىمىز مۇساداىرە قىلىنىش پاكى توختىتىپ قويۇلۇش پاكى ئۇمۇمى مۇلۇككە ئايلاندۇرۇۋېلىش قاتارلىق خەتەرلەردىن ساقلانغان بولىمىز. ئۇنداق بولمىغاندا ئىگىدارچىلىق قىلىنغان ھالدا ئامېرىكا بانكىلىرىدىكى قۇرۇق سان بولۇپ قالماستىن، بەلكى ئۆزىمىز ئىگىدارچىلىق قىلىنىۋاتقان، ئۆزىمىزنىڭ ئەقلىي ئەمگىكىمىز مۇجەسسەملەشكەن مۇڭايىق تەسەررۇپ قىلىنغان خەزىنىلىرىمىزدە بولغان بولىدۇ.

ئى مۇسۇلمانلار:

بىز بۇ ھاكىم ئەمەلدارلارنىڭ مۇشۇ ئىشلارنى ئىجرا قىلىشى ئۈچۈن ياقتا تۇرمۇن، بەلكى، ئۇ ئىشلارنى توسۇشقا جۇرئەت قىلالمايدىغانلىقىنى تامامەن ھېس قىلدۇق. چۈنكى ئۇلار ئۆز ئەقىدىلىرىنى كاپىرلارغا باغلاپ غالچىسى بولۇشنى قوبۇل قىلىپ، مۇسۇلمانلار بايلىقلىرىنى كاپىرلارنىڭ تالان-تاراج قىلىشىغا ئىمكانىيەت يەردى. نەتىجىدە بىز خۇددى ئەرزىمەس يېتىم بالىلاردەك بولۇپ قالدۇق. شۇڭلاشقا، مەنپەئەتلىرىمىز باشقۇرۇدىغان، بايلىقلىرىمىزنى قوغدايدىغان، ئامېرىكىنىڭ تويماس ئاچ كۆزلىكىدىن بىزنى ھىمايە قىلىدىغان خەلىپىلىكتىن باشقىسىنىڭ بىزگە كېرىكى يوق.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «ئىمام - بىر قالقان بولۇپ، ئۇنىڭ ئارقىسىدا تۇرۇپ جەڭ قىلىنىدۇ، ئۇنىڭ بىلەن قوغدىلىنىدۇ».

ھ 1420- يىلى 21- زۇلھەججە

م 2000- يىلى 3/27

ھىزبۇتتەھرىر

كۆۋەيت ۋىلايىتى

بسم الله الرحمن الرحيم

سياسى ئاڭنىڭ ۋاقىسى

بۈگۈنكى ئىسلامى ئوممەت كۆپقۇتۇشى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئىسلام ئەقىدىسى قارىب ماڭىدىغان ، ھاياتىمىزنى قۇرىدىغان ، ھەر بىر ئىش-ھادىسە ، ۋەقە ، ئەرسىلەرگە مۇئىيەن چۈشەنچىلەر ئاساس قىلىۋېلىشى كېرەك. شۇندىلا ئىنسانلار ئوتتۇرىسىدا مۇئامىلىلەر مۇئامىلىلەرنى ھەل قىلىش ، چۈشەنچىلەر ئوتتۇرىسىدا ئىختىلاپ كەلتۈرۈپ چىقارغان ھەقىقىي بۇرۇن ۋە كېيىن دېگەن سۇئالەت بىلەن مۇئانىسە قىلىش ، پىشىم بېرىش ، باشقۇرۇش ، ئىجرا ۋە ئورۇنلاش قاتارلىقلار ئوتتۇرىسىدا ئىختىلاپ پەيدا قىلىش ، باشقۇرۇش ۋە بىخەتەرلىك ئىشلىرىنى ئوممەت ئۈزلۈكسىز ھالدا ئىلگىرىلىتىش ، ئۇنى مەنزىلىگە يەتكۈزۈپ قويۇش ئىسلام ئەقىدىسى قىلىپ بەلگىلەپ ئېلىش كېرەك.

بۇ ئەقىدە پائالىيىتىنىڭ ئاساسى ، ئوممەتنىڭ كۆپقۇتۇشى ، ئاندىن ھېس پۇتكۈل ئىنسانىيەتنىڭ كۆپقۇتۇشى ئۈچۈنلا ھېلىدۇ. ئەقىدىنىڭ مۇئامىلىلەرنى ئېلىپ بېرىشى ، ئىجرا قىلىشى ، ئاقىۋەتلىرىنى ئۈستىگە ئېلىشى ئۈچۈنلا ھېلىدۇ. ئىنسانلار ئوتتۇرىسىدا مۇئامىلىلەر ۋە مۇئامىلىلەرنى ئىجرا قىلىش ، ئاقىۋەتلىرىنى ئۈستىگە ئېلىش ئۈچۈن ئەقىدە ئاساسىي ئامىل ، ئاساسىي ئۇقۇم ، ئاساسىي ئۆلچەم بولۇشى كېرەك. شۇنداقلا مۇئامىلىلەرنى ئەقىدىگە ئاساسلانماي قىلىش قايتا قولغا كەلگىلى بولمايدۇ. شۇڭا ئوممەت ئەقلى ئاساسىي ئۇقۇم ، ئاساسىي ئۆلچەم بولمىغان ئىنسانىي مۇئامىلىلەرنى ئەقىدىگە ئاساسلانمىغان ھالدا ئىجرا قىلىشى ، ئاقىۋەتلىرىنى ئۈستىگە ئېلىشى ئەقىدىنىڭ ئىنسانىي مۇئامىلىلەرنى ئىجرا قىلىش ، ئاقىۋەتلىرىنى ئۈستىگە ئېلىشىغا ئىشەنمەسلىك ، ئۇنىڭغا ئىشەنچ قىلماسلىق دېگەنلىكتۇر. بۇ

ئۇيغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

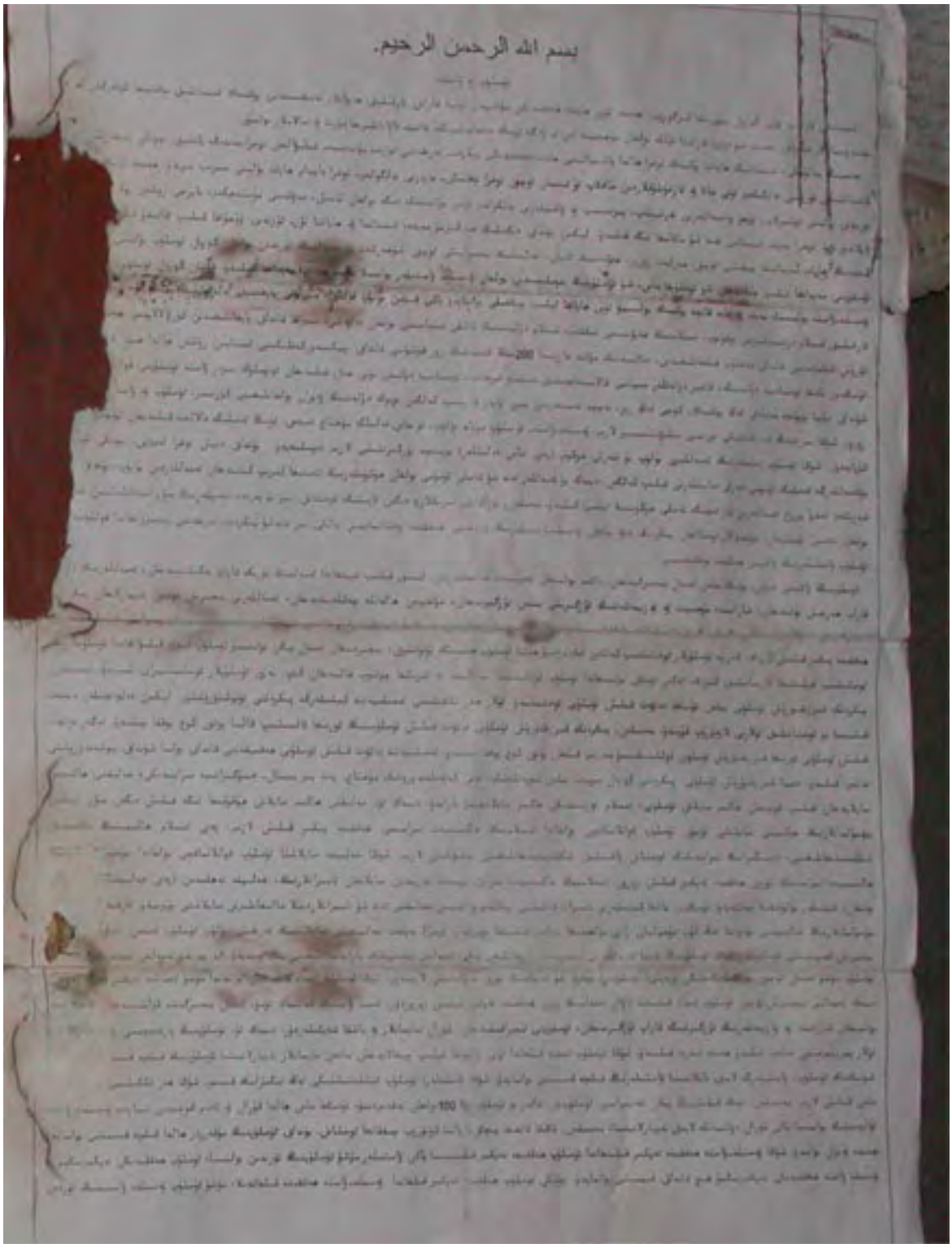
بسم الله الرحمن الرحيم.

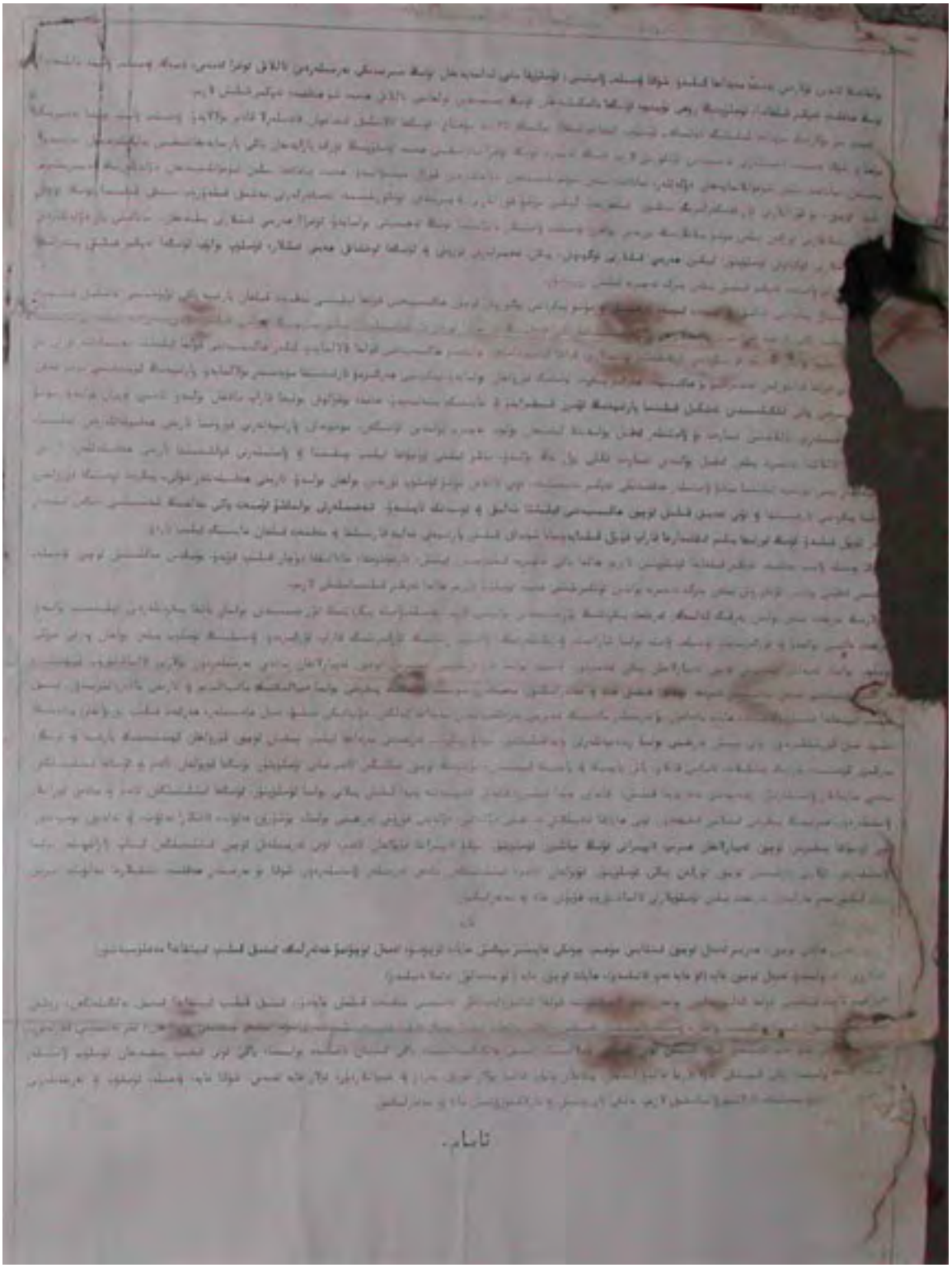

تمام.

ئۇيغۇر كتاب تورىبەتتى
www.uyghurkitap.com

الدعوة والبحث

دەئۋەت ۋە ئىزدىنىش

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعر
وف وينهون عن المنكر و اولئك هم المفلحون (104 : 3)
. شۇڭلاردا ياخشىلىق (ئىسلامغا) تەكلىپ قىلىپ
مەقۇل ئىشلارغا بۇيرۇيدىغان، مونكەر
ياكى ئىسلامدىن قايتۇرىدىغان بىر جامائە بولسۇن! ئۇلار
ئاشۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر . . (3 : 104)

« دەئۋەت ۋە ئىزدىنىش » سۆزى

بسم الله الرحمن الرحيم

چېچنيا-روسيه وه تاميرسکا ګونبورحما سوده ټورنامنټ پوامافتا

چېچنيه - کاوکاز راڼوسنګ بر قسمي بولوڼه، ټ تعدي. ډيکسيه سلب ۱۲ ديکيه‌ټوره‌ټ‌ټ‌ټ

ئۇيغۇر كتاب تورىبىكتى
www.uyghurkitap.com

ان الله بالغ امره قد جعل الله لكل شيء قدرا

الله مەقسەتلىق تۇر مەقسىتىگە يەتكۈچىدۇر. الله ھەممىنىڭ ھەرقايسىسىغا تۇيۇق مۇكەممەل مىقدار، مۇۋاپىق ۋاقىت بەلگىلىدى. (65 :3)

ایهاالمسلمون هل تریدون ان تصیرون اصحاب رسول الله

ئی مؤمنلمانلر: سلهر صحابهلرده‌ك مؤمنلمان بولوشنی خالامسه‌ر؟

2004-01-11

بسم الله الرحمن الرحيم

رەزىل ئويۇنلار

[illegible] ئۇنىڭ ئۈچۈن [illegible] ئۇنىڭ [illegible] ئۇنىڭ [illegible] ئۇنىڭ

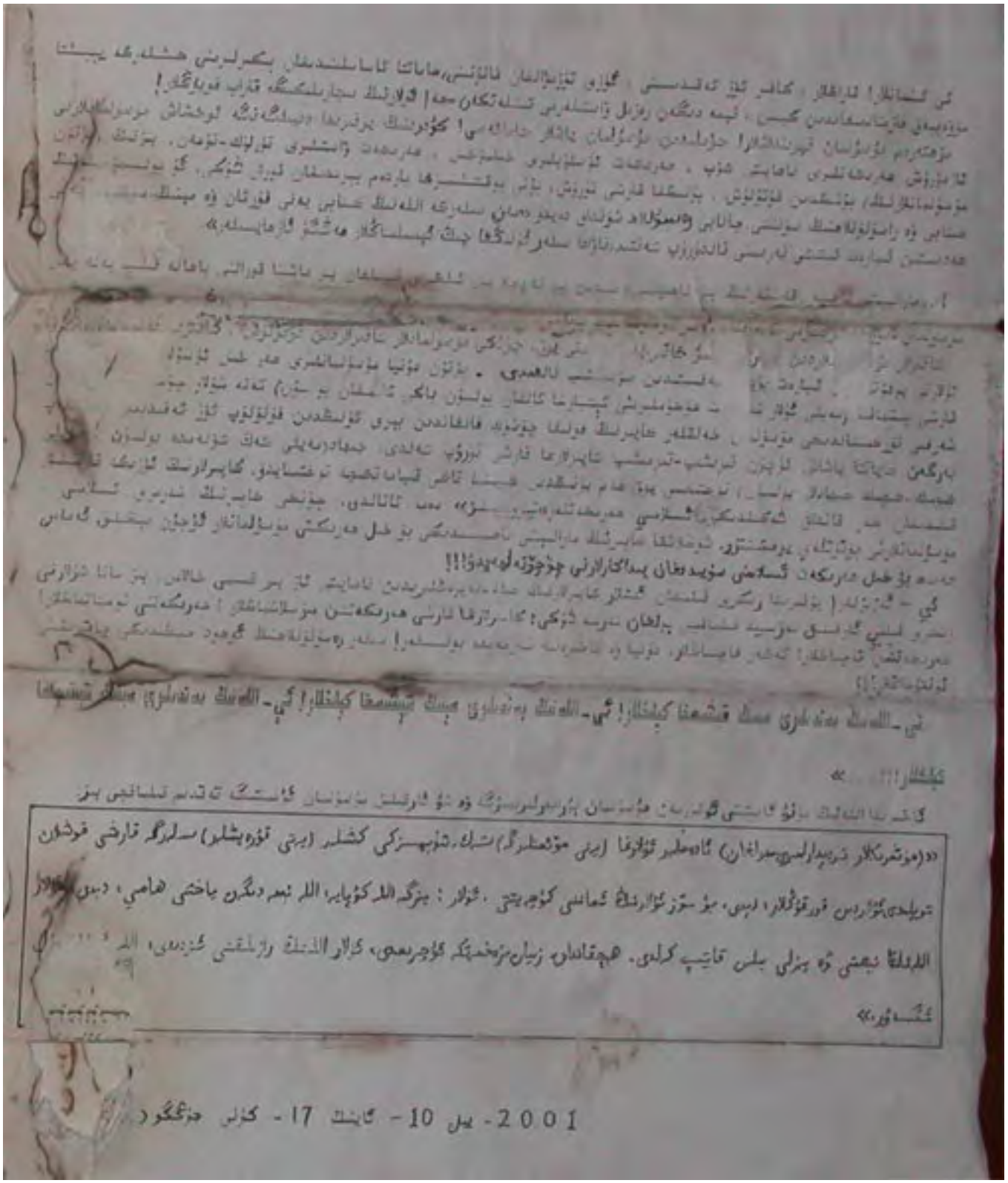

«(مۇتەرجىملار تەرىپىدىن قوشۇلغان) ئادەتتىكى ئۇلارغا (يەنى مۇئەللىرگە) شەك-شۈبھىسىزكى كىشىلەر (يەنى ئۆزبېشىلار) سىلەرگە قارشى قوشۇن توپلىدى، ئۇلاردىن قورقۇڭلار، دېدى، بۇ سۆز ئۇلارنىڭ ئىمانىنى كۈچەيتتى ، ئۇلار : بىزگە اللە كۇپايە، اللە نېمە دېگەن ياخشى ھامىي، دېدى. ئۇلار اللەدىن نېئمەت ۋە پەزلى بىلەن قايتىپ كەلدى. ھېچقانداق زىيان-زەخمەتكە ئۇچرىمىدى، ئۇلار اللەنىڭ رازىلىقىنى كۆزلىدى، اللە ئ[illegible] ئىگىسىدۇر.»

بسم الله الرحمن الرحيم

«مؤسولمانلار بەھۆدەلارنى دوست تۇتمايدۇ»

2000-يىلى 2-ئاينىڭ 21-كۈنى (جۈمە) كۈنى نارىنا كېنىشلىقىدا ئۇيغۇرلارنىڭ كۆرۈنۈشچە، ھەممە ئىسمى خەلق ھالقىغا كۆردى. بۇ كۈنى شۇ مەسجىدكە يېقىن جايلاردىن ئۇرۇمچىدىكى ئۇرۇپ تۇرغان يولداشلار ساقچىلار تۇلۇپ ئۇزبېگىستان خەلقى ئالدىدا ئۆتكۈزگەن گۇناھسىزلىرنىڭ كۆچۈرۈم قىلىنىشىنى تەلەپ قىلىپ كەلدى. شۇ كۈنى كۈندىن كېيىن 1-ئاينىڭ 23-كۈنى ئۇزبېگىستان رادىئو تېلېۋىزىيە مەركىزى ھادىسە توغرىسىدا مەخسۇس خەۋەر تارقاتقانغا قەدەر شۇ «كۈشا» جامەسىنىڭ ئىمامى تاشكەنت ئىسلام ئىنستىتۇتىنىڭ باش رەئىسى رەھمەتۇللانىڭ جۈمە خۇتبىسى تارقاتقان. بۇ خۇتبە تاسادىن - تاسادىپىي ھادىسە بولۇپ، يالغان-باۋمانلار بىلەن تولغان ھېچقانداق ئەسلى يوق، يالغان-باۋمانلار بىلەن تولغان ھەر بۇنداق خەۋەر تارقىتىلغان ئىدى. شۇ ۋاقىتتىنلا ئۇزۇن-ئۇزۇن بۇ خەتلەر - ئۇزۇنچە - بەھۇدە ئىسلام كەڭرىسىنى پەيغەمبىرىمىزگە ئوخشاش قەلبىي بۇمشاق دەپ سۆيەتلەپ، ئۇنىڭغا ئۇرغۇن مەدھىيە-ساختاشلارنى باغدۇرۇۋەتكەن. تاشكەنتنىڭ سىرتىچى ئىمامى ئەنغار نۇسرەتۇللانىڭ «كوكالدۇش» مەسچىتىدە سۆزلىگەن خۇتبىسىمۇ بۇقىرىقىدەك بولغان.

بىز بۇ ئىشلارنىڭ ھەقىقى ۋاقىتلىكىنى بايان قىلىپ بېرىشنى ئىلگىرى، ئاۋۋال مۇسۇلمانلارغا ھەقىقەتنى تېخىمۇ روشەنلەشتۇرۇپ بېرىۋېدىغانلىقىمىز ئۈچۈن بۇ ئىككى ساتقىن، مۇناپىق ئىمامىلارنىڭ ھاياسىزلارچە ۋە بىجارىلەرچە دەۋا قىلغانلىرىنى قىسقىچە ئوتتۇرىغا قويۇپ ئۆتمەكچىمىز.

ھەرقانداق ھەرىنىڭ ئىسلامى ھايانىتى قايتا باشلاشتىن ئىبارەت غايىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن، ئىسلام ئەقىدىسى ئاساسىغا قۇرۇلغان بۇ سىياسى ۋە پىكرى تەشكىلات ئىگىلىرى ھەممىگە ناھايىتى مەلۇم. بۇ ھەرب ئۇزۇنىڭ ئىشلىرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئەگىشىدۇ ۋە دۇچ كەلگەن بارلىق مۇشامالارنى مۇئالىجە قىلىشتا قۇرئان كەرىم ۋە سۈننەتكە ئىسلىدۇ. بۇ ھەرب مادىي پائالىيەت ئېلىپ بارمايدۇ بەلكى ئۇزۇنىڭ بارلىق ھەرىكەت، پائالىيەتلىرىنى سىياسى ۋە پىكرى مەيدانغىلا چەكلەيدۇ. ئۇنىڭدىن ھۆرەت ھەرب، ئۇز نەشرىياتىغا ئىگە، ھاكىملارنىڭ ئۇمۇمىي تارتىشى ئىشلىتىۋاتقان ھىلە-مىكىرلىرىنى ۋە ئۇلارنىڭ دەۋەتقاللىرىنى ئىپاشلاپ بېرىدىغان دەللى ۋە مۇجەھھەلەرنى كەلتۈرۈش بىلەن ئېچىپ ياتقانلىقى ئۈچۈن ئۇنداقلا ھەرب ئادەملەرنى ئىسلامغا دەۋەت قىلىدۇ ۋە ئىسلام مۇكەممەل بىلەن ھايات كەچۈرۈشكە چاقىرىدۇ.

شۇنىڭغا ئاساسەن، ئەي خەلىقىم! بىزگە ئۇچۇق جاۋاب بېرىڭلار. ئۇز نەشرىياتىدە ئوتتۇرىغا قويغان «دېمۇكراتىيە كۆفرى تۈزۈمى»، «جۇمھۇرىيەتچىلىك تۈزۈمى ئىسلامغا مۇخالىپ»، «بەھۇدىلار اللەنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ دۈشمىنى»..دېگەن كەبى پىكىرلىرى غەيرى ئىسلامى پىكىرلەرمۇ؟

1

مەۋجۇد ئاھايىتى ئادەتى، ئۇ بولسىمۇ ئۇنىڭ ئىسلامغا ۋە مۇسۇلمانلارغا بولغان قانۇنى ۋەزىپىلىكىدۇر. چۈنكى ھايانىتا ئىسلامنىڭ ھۆكۈم يۈگۈرۈشى ئۇ ۋە ئۇنىڭدىن باشقا كاپىرلارنىڭ مۇسۇلمانلارنى باشقۇرۇپ، ئۇلارغا ھاكىم بولۇشىنى مەنئى قىلىدۇ.

كەڭرىمىزنىڭ ئىسلامغا قارشى تۇرگەن يىلانلىرى ۋە غايىلىرى ئەمەلگە ئاشۇرۇش يولىدا مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشقاندىن، بۇ يىلانلار گۈباكى يۈكسەك تۇرغان مۇئۇم ئۇستىگە قۇرغان ھىناغا ئوخشايدۇ. ئىسلام ئۇممىتى خارلىقتىن ئەزىزلىققا، اللەنىڭ ياردىمى بىلەن مۇئىززەتتىن غەلىبىگە ئۇلىشىدۇ. اللە مۇنداق دەيدۇ: «اللە ھەق دىن (ئىسلام)نى باراڭلىق دىنلاردىن ئۈستۈن قىلىش ئۈچۈن ئۇزىنىڭ پەيغەمبىرىنى (بەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى تولۇق) ھىدايەت ۋە ھەق دىن بىلەن ئەۋەتتى، مۇشرىكلار ئۇنىڭ (ئۈستۈن بولۇشىنى) يامان كۆرگەن تەقدىردىمۇ» سۈرە تەۋبە 33-ئايەت.

كەڭرىمىزنىڭ ئەسلى يەھۇدى ئىكەنلىكى ۋە ئۇنىڭ ئىسلامغا قارشى كۈرەشتە يەھۇدى تەشكىلاتلىرى بىلەن قىلىشقان ئۇز-ئارا يارەملىرى ئېنچىپ ئاشلانغان 99-يىلىي 12-30-كۈندىكى ھىزب نەشرىدىن كېيىن، ئىلگىرى ئۇنىڭ بىلەن ئۇز-ئارا خۇپيانە يارەم قىلىشقان يەھۇدىلار ئۇنىڭغا ئاشكارا يارەم بېرىشكە باشلىدى. ئۇلار كەڭرىمىزنىڭ خەلقارالىق نازارەتچىلەر ئاستىدا رەئىسلىككە سايلىنىش جېكىدە ئۇنىڭغا تايانچ بولۇپ ۋەكىللى ماكوم مۇئىيلاراتنىڭ كەڭرىمىزغا قارشى بارغان ۋە 2000-يىلى 4-ئاينىڭ 9-كۈنى ئىشقا ئاشقان «ئىشۇنش» گېزىتىنىڭ بېيلغان خەتتە: «ئەزىزىمىز رەئىس جانابلىرى، بىز تېخىمۇ تەرەققى قىلدۇرغانلىقىنى كۆرىدۇ. ئاخىرقى يىللاردا ئۇزبېگىستان بىلەن بولغان دوستلۇق ئالاقىلىرىنى تەرەققى قىلدۇرۇشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتى تېخىمۇ ناماياں بولدى، سىزنىڭ دۆلەتكە قوماندانلىق قىلىشىڭىز بۇ ئالاقىلەردە ئامېرىكا ۋە كانادادىكى بۇ خارىلىق يەھۇدىلار كېڭىشىنىڭ رەئىسى بورس كاندوفا بىلەن سەكرەش خاراكتېرلىق ئەتىجىلەر قولغا كەلدى، سىز يەھۇدىلار كۆيدۈرۈلۈپ قىرغۇنلىققان شۇ ۋەقەلەر جەريانىدا چېچىلىپ كەتكەن يەھۇدى جامائەتچىلىكىگە ئاخشى مۇئامىلە بولۇش ۋە ئەتىۋىنۇى دوستلۇقنى يەكۈزۈشتە تارىخى ئەھمىيەتكە زور ھەسسەلەرنى قالتىڭىز. بىزنىڭ سىزگە بىزنىڭ ملھمان كەلچىلەر قىلىشىمىزنىڭ سىلىنىك رەئىسلىككە سايلىنىشلىرغا يارەمدە بولىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇشىمىزدىن ناھايىتى خۇرسەنلىك ھېس قىلىمىز. سىزنىڭ رەھبەرلىكىڭىز ئاستىدا دوستلۇقىمىزنىڭ تەرەققى قىلىشىغا ئىشەنچىمىز كامىل» دېيىلگەن. ئەمما ئۇنداق بولمىدى. ئۇلار بىزنىڭ سىزنىڭ ئالدىڭىزدىكى ئەڭ قىيىنچىلىقلارنى بوقۇتۇشقا مەركەزلەشتۈرۈلگەن پائالىيەتلىرىمىزنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇشىغا ئىشەنمەي، سىز بۇ ئىشتا ئۇنىڭىز، ئەلبەتە سىزگە يار بولغاي».

بۇ خەت بەھۇدىلار ئوتتۇرىسىدىكى ئۇزلىرىنىڭ مۇسۇلمانلارغا بولغان قانۇنى ۋەزىپىسىنى ئادا قىلىشتا ئۇز-ئارا يارەمىنىڭ باراڭلىقىنى ئاشكارىلاپ بېرىدۇ. اللە مۇنداق دەيدۇ: «(ئى مۇھەممەد!) يەھۇدىلار ۋە مۇشرىكلارنىڭ مۇئمىنلەرگە ھەممىدىن قاتتىق دۈشمەن

4

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

كەرىموفنىڭ كاليب چىقىشى بەھۇدى كاپىر ئىكەنلىكى، ئۇنىڭ مۇسۇلمانلاۋنى ئۇلۇغلۇرۇپ مىڭلىغان مۇسۇلمانلارنى قولغا ئالغانلىقى، مۇسۇلمان ئاياللارنى شەرتى ئەسىملەرنى كېيىشتىن مەنئى قىلغانلىقى، ئادەملەرگە يالغان ئېيتىپ، ئۇلارنىڭ مال-دۇنياسىنى بۇلاپ، بايلىقلىرىنى ئېلىپ قىلۋەتكانلىقىدىن ئىبارەت ھەقىقىتىنى ئېچىپ بېرىش خاتامۇ؟

مۇسۇلمانلارنى بۇ ئۇلۇم ۋەھىمىدىن قۇتقۇزۇش، مۇسۇلمانلارنى بىرلەشتۈرۈپ، قايتا ئۇلارنى ئەلا ياخشى ئۈمەت سالاھىيىتىگە ئىگە قىلىتقان خەلىفىلىك دۆلىتىنى قۇرۇش پىكرى ھېچقانداق قىممىتى بوق قۇرۇق سۆزلەرمۇ؟ ئىسلامنى ئەدىنى قىلىشنى ئىنكار قىلىپ، ئۇنى رەد قىلغانلىقىنى ئاشكارا چاكارلىغان ھۆكۈمران كاپىرلەرمۇ باكى ئەمەسمۇ؟

قېنى ئىقتىدارىڭلار بولسا ئوچۇق جاۋاب بېرىپ باقمامسىلەر باكى ھەق سۆزنى ئېيتىشتىن قورقامسىلەر؟

سىلەر اللەنىڭ ئۆيى مەسجىدلەردە ئۇرۇۋاتسىلەر، باشلى، بۇرۇق سۆزلەر تارقىلىق اللەنىڭ ھارام قىلغان ئىشلىرىنى دەپسەندە قىلماسلىقلارغا كېرەك. ئۇ ياكى ئىسلام ئېيتىلىرىدا مەغلۇپ قىلىنغان، قىلغان-ئەتكەنلىرىگە ئۆزرە ئېيتقان ئادەم مۇسۇلمان ئەمەسمىدى؟ ئۇلار شۇنداق قىلىشقا تويۇقسىز ھۆجۇم مەنبەسى كۆچمەن ئەتىجىسىدە مۇجبۇرلانغان ئەمەسمىدى؟

ئەي خەتىلەر! نېمە ئۈچۈن ئادەملەرگە ئوتكىنى ئۈچۈن بېرىم پىلەدىن بۇيان ئۇرمىلەردە ئازابلىنىۋاتقان ۋە ھالبۇكى اللە بولسا قىلغان ئىشلىرىغا ئۆزرە ئېيتىش پۈتكى پۈتۈن قىلىشتى قوبۇل قىلماستىن مۇستەھكەم ئۇرۇۋاتقان ئاۋۇ دەۋەتچى مۇسۇلمانلار خەۋەر بەرمەيسىلەر؟

سەن ئەي خەتىب ۋە سېنىڭ يەھۇدى رەئىسىڭ، بۇ دەۋەتچىلەرنى ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىسىدىن خالى بولغاندا كەچۈرسىلەر دەپ قەت، سىلەر قىلمىشىڭلار سىلەرگە جەھەننەم دەرۋازىلىرىنى ئاچىدۇ، ئەي خەتىب! سېنىڭ رەئىسىڭ سېنى ھەرگىزمۇ دوزاخ ئازابىدىن قۇتقۇزۇۋالالمايدۇ. مۇسۇلمانلار خىلايىقىلىكتىن ۋۇجۇدقا كەلتۈرگەندە ۋە شۇنىڭدەك قىيامەت كۈنى اللەنىڭ ئالدىغا توغرىلانغاندا مۇناپىقلارنىڭ ئەقىدىسى قارا بولىدۇ.

بىز تىلغا ئېلىپ ئۆتكەن ھەقىقەتلەرگە نېمە دەپ جاۋاب بېرەرسىلەر؟ ئى خەتىبلەر؟ مۇسۇلمانلار جاۋابىڭلارنى كۈتىۋاتىدۇ. جاۋاب بېرىشكە ھېلىڭلار تۇتۇلۇپ قالغان بولسا سىلەر دەۋا قىلىۋالغان ئۇ ئەرسىلەر زومۇر ھەقىقەتلەر ئالدىدا ئېرىپ، بوقۇلىدىغان باشلى ئىشلارىدىن بولۇپ قالدى. رەھمسىزلا ئۇز خۇتىسىدە ھېزىۋتتەھرىر خەتىبلەرنى (ئۇلار ھاكىملارغا سېلىغان خەتلىرىدە ھاكىملار ئەبەيىدىن ئولارنىڭ كۆز قارىشىنى ئاكلاش ئۈچۈن ئەيىبلەگەنلەر) دەپ سۆيەتلەيدىغانلىقىنى تىلغا ئېلىپ ئۆتتى، ھىزب ئەلرىنى دېگەن بۇ ئەسىپ-سۆيەتلەر نېمە دېگەن ياخشى ھە؟ بۇلى ئىسلار قىلامسەن؟ سېنىڭ بىر يەھۇدى ئۇنىڭ رەئىسلىك قىلىۋاتقان بۇ كاپىر ھاكىمىيەتكە بولغان مۇھەببەتىڭنى ئىنكار قىلامسەن؟ كەرىموف سىلەرگە پارلامېنت بەعىنى جەرياننىدا سىلەرنىڭ ئۇنى مىسابە قىلىش ۋە مۇداپىئە قىلىش مەجبۇرىيىتىڭلارنى تىلغا ئېلىپ ئۆتۈپ

مۇنداق دەپ خىتاب قىلغان ئىدى: «بىزنىڭ خەتىبلىرىمىز نېمىنى كۆتىۋاتىدۇ؟ ئۇلار دۆلەتكە بولغان مەجبۇرىيەتلىرى ۋە تەھدىلىرىگە ۋاپا قىلىشى كېرەك. ئۇنداقتا رادى ئۇلار نېمىگە كۆگۈل بۆلىۋاتىدۇ؟ . . . ئەي خەتىبلەر! سىلەرنىڭ ئەيىبلەۋدى رەئىسىڭ ئىشاقات قىلغىنىڭلار ھەرگىزمۇ سىلەرگە قىيامەت كۈنىدە مەيلەتت بەرمەيدۇ ۋە ھەم-مۇ كۆتىدە سىلەرنىڭ ئۆزرە ئېيتقىنىڭلار، ئۆزرەڭلارنى ئاقلىغىنىڭلارنىڭ قىلچىلىكمۇ پايدىسى يوق. اللە مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار! پەرۋەردىگارىمىز! بىز ھەقىقەتەن رەھبەرلىرىمىزغا، كاتتىلىرىمىزغا ئىتائەت قىلدۇق، ئۇلار بىزنى توغرا يولدىن ئازدۇردى دەيدۇ» سۈرە ئەھزاب 67-ئايەت

سىلەر ئەي خەتىبلەر! سىلەر اللەنىڭ ئايەتلىرىنى يادلاپ، ئۇنىڭدىن مەنپەئەت ئالالمايلا قالماستىن يەلكى ئايەتلەرنى پانى دۇنيانىڭ زىيۇ-زىنەتلىرى، مال-دۇنيا، مەنپەئەت ۋە ئىمتىيازلار، سالاھىيەتلىرى ئۈچۈن سېتىپ ئۇندىن كېيىن كاپىرلار بىلەن دوستلىشىپ بۇ ئايەت كەرىمىلەرنىڭ ھېچبىر ۋەزنىنى قويمىغان كىشىلەرگە ئوخشايسىلەر، اللە بۇنداق كىشىلەر ھەققىدە قۇرئان كەرىمدە ئۇز سۆزى تارقىلىق مۇنداق مىسال كەلتۈرىدۇ: «ئەگەر بىز خالساق، ئۇنى (ئەلۋەتتە ئۇلىمالار دەرىجىسىگە) كۆتۈرەتتۇق، لېكىن ئۇ دۇنياغا يېرىلىپ كەتتى، ئەقىلى ... بىسۇندى، ئۇ گويا بىر ئىتقا ئوخشايدۇكى، ئۇنى قوغلىۋەتسەڭمۇ تىلىنى چىقىرىپ ھە... ئۇ، قوغلىۋەتمىسەڭمۇ تىلىنى چىقىرىپ ھەسرەيدۇ، بۇ بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار... لىغان ئەنە شۇ قەۋمنىڭ مىسالىدۇر. تۈپلاپ بېقىشلىرى ئۈچۈن، بۇ قىسسىنى (قەۋمىڭ...) سۆزلەپ بەرگىن» سۈرە ئەئراپ 176- ئايەت

ھازىر، مەزكۇر ۋەقەگە شۇنداق بىر نەزەر تاشلىساق، بىز بۇ ۋەقەنىڭ كەرىموف تەرىپىدىن پىلانلانغان قەبىھ بىر تەدبىر ئىكەنلىكىنى سېزىۋالالايمىز. ھېزبۇتتەھرىر كەرىموف سادىر قىلغان جىنايەتلەرنى ئېچىپ تاشلىغاندىن كېيىن سىياسى ۋە پىكرى نۇقتىدىن ئۇرۇپ تەملىل يۈرگۈزدى. كەرىموفنىڭ ئىسلامنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە ئىسلامنى تەدىنى قىلىشنى رەت قىلغانلىقى مۇستەھكەم، يۇلاتتەك دەللەلەر بىلەن ئاشكارا بولغاندىن كېيىن ھىزب ئۇز بايانلىرى تارقىلىق كىشىلەرنى ئىسلامغا، ئىسلام ئەھكاملىرىغا ئەمەل قىلىشنى دەۋەت قىلىدىغان ۋە بۇ جىنايەتلەرنى پاش قىلىدىغان نەشرلەرنى تارقاتتى، بۇ بايانلار ئوتتۇرا ئاسىيادىكى مۇسۇلمانلارنى تەرىپىدىنلا ئەمەس بەلكى پۈتۈن دۇنيادىكى مۇسۇلمانلارنىڭ قوبۇل قىلىشىغا ۋە قوللىشىغا ئېرىشتى.

يۇنىڭغا ئەگىشىپلا، كەرىموف ئىستراپىغا چوشۇپ، ھەتتا ھەتتا ۋەقىسى ئۇسۇلار ئىچىدە جەڭ ئاچقى... ئىسلام ئۇ جەڭدە ئاخىرقى غەلىبىنى خۇسۇسەن ھىزب ئۇنىڭ ئەسلى مەقسىتىگە... ئېرىشىشىدىكى ئەڭ مۇھىم ئامىل بولدى. كەرىموف ھېزبۇتتەھرىر ئەزالىرىنى سىياسى ۋە پىكرى كۈرەشتە روبىرو تۇرۇپ ئەلبەتە قىلالمايدىغانلىقىغا ئۈزى ئېنىق، خەتىبلەرنى ئاشقا ھالق ئەپكىلاتلىرىنى ئۇزىنىڭ ئۇرمىدا يۇزمۇ-يۈز قىلىشقا كۈشكۈرتۈشكە باشلىدى ۋە بۇنىڭدىن مۇسۇلمانلارنىڭ ئۇلۇغ ئۇتتۇرىسىدا زىددىيەت پەيدا قىلىشنى مەقسەت قىلدى.

نېمە ئۈچۈن كەرىموف ئىسلامى ھاياتنى قايتا باشلاش ۋە ھايات ئىشلىرىدا ئىسلامنى ئەدىنى قىلىشقا قايتىش ئۈچۈن ھەركەت قىلۋاتقان ھىزبۇتتەھرىر ئەلەن ئۈچەكشىدۇ؟

بسم الله الرحمن الرحيم

پاپا سفرونیوسنىڭ ئاچقۇچلىرىنى قايتۇرۇپ بېرىشنى تەلەپ قىلماقتا

پاپەئاسیوكا ياشىلىشىنىڭ مەرھۇم كاپىر دۆلىتىمىزگە بىر نەچچە يىلدىن بۇيان تېپىلىپ ... ئىلارنىڭ مۇسۇلمانلارغا بولغان ئۇچۇن، كەلىسلىكلار ئۇچۇن بولغان مىسرەدىن ... مۇكتە ۋە بۇرمۇك ئەھەرلىرىنى كىسىپ ئۇنۇپ، ئومەر ئىبنى خەتتاب پەتھى كۇنىسى سفرونیوستىن ئاچقۇچلىرىنى تاپشۇرۇپ ئالغان بەيتۇلمۇقەددەسته ئاخىرلىشىدىغان زىيارەتنى تېلىپ بېرىشنى قارار قىلدى. بۇ مول-ھوسۇل بولۇشا، ئومەت ئەقىدىنىڭ بەلگىلەيدىغان مۇھىم ئافىۋەتلەرنى سېتىۋەتمىدىغان، ئومەت ۋە دۇشمەنلىرىنىڭ دىنغا كىرگەن، خارلىق ۋە يەسلىككە كۆنۈپ كەتكەن ۋە مۇسۇلمانلار دىيارلىرىدىكى كاپىرلارنىڭ مەنپەئەتلىرىنى جانجال بىلەن مۇداپىئە قىلىپ، ھەردائى گۈزەتچىلىك قىلىدىغان ھاكىملار ئارقىلىق مۇسۇلمانلار يۇرتلىرىنى پارچىلاپ، يۇلۇپ ئۇلارنى بۇ كاپىر دۆلەتلەرنىڭ ئىرادىسىگە بويسۇندۇرغانلىقىدا گەۋدىلىنىدۇ.

بەيتۇلمۇقەددەسنى يۇتۇۋېلىش كېچىكتى تېلىپ بېرىلىپ، ئۇنىڭ ئاق ئامېرىقى ... ئۇيۇشتۇرۇلۇشىغا ياشلىنىش دەپ قالدى. ئامېرىكا پاپا زىيارىتىنىڭ پەيغەمبەرلەر مىراسلىرىغا ... ئىلار مۇسۇلمانلارنىڭ ... ئەجدادى ... ئىبراھىم يەھۇدا ۋالنصرانيا ولكن كان ... ان الذين ... الناس بابراهيم للذين اتبعوه وهذا النبي والذين امنوا والله ولي المؤ...

- «ئىبراھىم ... ئەمەس ... ۋە لېكىن ئوغرا دىنغا ئېتىقاد قىلغۇچى، اللغا بويسۇنغۇچى ئىدى، مۇشرىكلاردىن ئەمەس ئىدى، ئىبراھىمغا ئاق بېقىن بولغانلار، ئۇنىڭ ... (ئىبراھىمنىڭ زامانىدا ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن) ئۇنىڭغا (يەنى ئۇنىڭ بولغا) ئەگەشكەنلەردۇر، بۇ پەيغەمبەر (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام) دۇر، (بۇ پەيغەمبەرنىڭ ئومەتى بولغان) مۇئمىنلەردۇر، اللە مۇئمىنلەرنىڭ ھەمدىكارىدۇر». دېگەن سۆزنىڭ ئىشەنمەسلىكتى ئىرادە قىلىپ، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ كىندىك قېنى توكۇلگەن ئىراقتى زىيارەت قىلىش ئىستىكىنى ئاشكارلىدى. ئۇنداقلا يەنە پاپا اللە مۇسا ئەلەيھىسسالامغا كەپ قىلغان تەۋراتنا تەپسىر ئۇستىدە ئاساز ئوقۇشىمۇ ھېرىسمەن بولدى. دىنداشلىرى ئۇنى، ئۇ مۇسۇلمان ھاكىملار ۋە ھۆكۈمەت ئالىملىرى تەرىپىدىن ئېرىشكەن قىزغىن كۈتۈۋېلىشلارنى بورىلاش مەقسىتىدە ئۆزلىرىنىڭ يېركاۋىدا ناماز ئوقۇشتىن مەنئى قىلدى. كېيىنچە ئۇ كۆچمەنلىككە زادى كىمنىڭ بەيتۇلمۇقەددەس مەسىلىسىنى ھەل قىلىدىغانلىقىنى، بەيتۇلمۇقەددەسكە قارىتا ئەملى سىياسەت ھۆكۈمرانلىقىنى قوغداشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى تىلغا ئالغان ئوخشاش پەيغەمبەرلەر ۋەتىنى ۋە ئۇلارنىڭ ناماز گاھى بەيتۇلمۇقەددەسنى زىيارەت قىلغۇچىلارغا بىكىر بورگۇزۇشكە كەلىشتى. بۇ ئىشنى 1420-ھىجرىيە زۇلھەججىنىڭ 10-كۈنى تارانىق تەشكىلاتى ئىنتىياقى ۋە ياتكان قارار قىلغان ئىدى. ئۇلار «ئۇچ دىن ۋە ئۇنىڭ شەھەرلىكى يەنى بەيتۇلمۇقەددەستىكى مۇئەسسەسلىرى ۋە ئەگەشكۈچىلىرى قانۇن ئالدىدا باراۋەر بولۇش»، «ھەر بىر دىنىنىڭ بەيتۇلمۇقەددەسكە نىسبەتەن

ئامېرىكا ئوتتۇرىغا قويغان، يۇتۇن ئىنسانىيەتنى ئۆز كۈنى بىلەن كۆيدۈرۈپ ئاشلىغان بۇ خەلقئارالىق توزۇمنىڭ كۆرۈنۈشلىرىنى پۈتۈن دۇنيا كۆردى. مەن ئەنە شۇ توزۇم بىلەن ئىشارەت بەرگۈچى بولۇپ كەلدىم.

ئى مۇسۇلمانلار!

مانا بەيتۇلمۇقەددەسكە يەھۇدىلارنى تېرىغانلارنىڭ بېشى پاپا، ئۇنىڭغا ... ئاجىزلىقىنىڭ ... مۇكۇمرانلىقىنىڭ ... ۋۇجۇتىنا كەلتۈرۈش ... ئۇنىڭ ... مۇبلىغىنى ئۆزۈۋېلىش ئۈچۈن، ... ئەسىر يەھۇدىلار ئۇنىڭغا كەڭ ... ئۇيغانلار ... ئۇيغۇنلاردىن ئويغۇنۇقلار، دىنى ئەمرىگە ... ئىلغۇنلار ... ئىلغۇنلار، ... سىلەرگە ياردەم بېرىشى ئۈچۈن اللغا (يەنى ئۇنىڭ) دىنىغا ياردەم بېرىشكە بەيئەت بېرىڭلار، سىلىگلارکى اللە سىلەرنى زېمىنىڭ ۋارىسلىرى يەنى خوجايىنلىرى قىلىشقا ۋەدە قىلغان. بۇ پاياناق شەككى قەدىمى دەسمەپ تۇرغان روما سىلەرنىڭ ئىلكىگلارغا ئۆتىدۇ. ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمرى ئىبنى ئاسدىن رىۋايەت قىلىنىشىچە ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىدا خەت يېزىپ ئولتۇرۇۋاتقان ۋاقتىمىزدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن: ئىككى شەھەردىن قايسىسى بۇرۇن پەتھى قىلىنىدۇ، قۇستۇنتۇنىيەمۇ ياكى رۇمىمۇ دەپ سورالدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ھىرەقلنىڭ شەھىرى (يەنى قۇستۇنتۇنىيە) بۇرۇن پەتھى قىلىنىدۇ» دېدى. ئەمەلىيەتتە بۇ ... ئىلغۇنلار ... (يەنى قۇستۇنتۇنىيە) پەتھى قىلىنىدۇ. ئاللاھ ... ئىناق بىلەن رەسۇلنىڭ يەتتى قىلىنىشىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ بېرىدىغان ... ئۇ ... نۇر رىسالىتىنى بېيىش ئۈچۈن ... پارىتىپ بېرىدىغان، ئىمەن ھاياتتىن سالام نۇرىغا ۋە ئۇنىڭ مۇكۇمرانلىقى ئاستىدىكى پاراۋان ھاياتقا ئېلىپ چىقىدىغان ... دۆلىتىنى مەيدانغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن سەپ ... ھەرىكەت قىلىڭلار، ئەنە شۇ جاھاد پۈتۈن دىن اللە ئۈچۈن بولىدۇ.

«يا ايها الذين امنوا استجيبوا لله ولرسول اذا دعاكم لما يحييكم واعلموا ان الله يحول بين المرئ وقلبه وانه اليه تحشرون» -ئايەتى مۇئمىنلەر! اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرنى تىرىلدۈرىدىغان (يەنى ئەبەدى ھاياتقا ئېرىشتۈرىدىغان) ئىشلارغا دەۋەت قىلسا، ئۇنى قوبۇل قىلىڭلار، بىلىڭلاركى، اللە كىشى بىلەن ئۇنىڭ قەلبى ئارىسىدا ئوسالغۇ بولالايدۇ (يەنى كىشىنىڭ دىلىنى ئىگىسىنىڭ خاھىشى بويىنچە ئەمەس، بەلكى ئۆز خاھىشى بويىچە تەسەررۇپ قىلىدۇ) (قىيامەت كۈنى) سىلەر اللەنىڭ دەرگاھىغا يېغىلىسىلەر».

ھ 1420-يىلى 16- زۇلھەججە
م 2000-يىلى 22-مارت

ھىزبۇتتەھرىر

ئويغۇر كتاب توربېكتى
www.uyghurkitap.com

ئۇنىڭ دىنى مىراسخورلۇق ۋە يۇتون دۇنيادىكى ئالاھىدە مەدەنىيەت ئورنى بولغانلىقىغا ئاساسەن خاس سالاھىيىتى ۋە مۇقەددەس تەۋەلىكى بولۇش»نى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئاساراتلارنىڭ مۇسۇلمان دىيارلىرىغا قارىتا ھۆكۈمرانلىقنى تەتىبە بېرىدىغان ماددىلارنى كاپالەتلەندۈرىدىغان، ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى بۇ رايونغا يەنى ئىسلام دىيارلىرىغا كۆز تىكىۋاتقان خەلقئارالىق كۈچلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان خەلقئارالىق كاپالەتلەرنىڭ بولۇشى زۆرۈر ئىكەنلىگىگە كۆز قارىشىنى

[illegible] ئۇنىڭ [illegible] ئامېرىكىدا ۋە ئاساراتلار كاپېرلار تەرىپ دۆلەتلىرىگە سۇيىقەستلەر دەپ ئېتىمىزكى: ئويغۇنكى كۆنلەردە ئۇنىڭغا دىققەت ئېتىمارىنى قارىتىۋاتقان ئەيلەن جاۋالار بىلەن بۇلغانغان ھەل قىلىش بولسا پەقەتلا سىلەر ئۆزۈڭلارغۇچۇن قوراشتۇرۇۋ يەنى سېتىۋېلىپ، مۇسۇلمانلار بېشىغا قويۇپ قويغان ھۆكۈمدارلارنىڭ خىيانەتلىرى ۋە مەلۇمسىمەتلىرىدە گەۋدىلىنىۋاتىدۇ، يۇقۇن، پېقىتەتلا خار، ساتقىن ھاكىملاردىن ئىبارەت نەچچى قورالسىزلار زاۋال تاپىدۇ، سىلەر جەۋلان قىلغانلىقتىلاردىن، پەرۋاز قىلغانلىقتىلاردىن مەغرۇرلىنىپ كەتكەنلار چۈنكى ئۇ مەغرۇرلىقتىلار ۋە پەرۋازلىقلار ساختاپەزلەرنىڭ پەرۋازىدۇر. قىرغۇنىڭ مەلۇمىيىتى اللە ئۇنىڭ سىھرى ۋە يالغانچىلىقلىرىنى تەرىپىرەن قىلمۇقتىن ئىبارەت. بۇ ئىش ئۇلارنىڭ ئايرام كۈنى ۋە بولغان ئىدى شەكسىزكى، اللە سىلەرنىڭ مۇسۇلمان ھۆكۈمدارلاردىن ئىبارەت سىھرلىك قورالسىزلارنىڭ ئەينى،دەتر رىسمى ئاشكارىلاپ بەردى. اللە پاكلىنى مۇقەددەس جاي،بەيتولمۇقەددەسى پەقەتلا، اللە [illegible] دۆلەتلىرىنىڭ بىر قىسمى بولمۇ خالاس. [illegible] ئۇنىڭ [illegible] تىنىڭ ئەتراپ قىلىپ يەتتى. ئۇنىڭغا يەنە ئۇممەت سىلەر تەرىپتىن بولغان ھاكىملارنىڭ نېمە ئىشلارنى قىلىۋاتقانلىقىنى ھەم ئۇنۇپ يەتتى.

ھەممىگە بىلدۈرۈلۈشى لازىم بولمەغىنكى ئۆكسى، پاپانا ئوخشاش غەيرى مۇسۇلمان ئائىلىلەرنىڭ ئاشقى دىنى رىياسەتنىڭ تەۋسى بولۇشقا ۋە ئۇلارنىڭ رەئىسلىرىنىڭ شۇ ئاشقى رىياسەت تەرىپىدىن تەيىنلىنىشلىرىگە رۇخسەت قىلىنمايدىغانلىقىدۇر. ئەسلىدە بۇ ئائىلىلەر ئىسلام دۆلىتى تەرىپىدىن رەئىيە قىلىنىشى كېرەك. رەئىيەتتىن دەپ ئېتىبارغا ئېلىنمىدىغان بۇ ئىشلارغا ئۇ ئائىلىلەرنىڭ ئارىلىشىشى مۇسۇلمان مۇئامىلىقىغا ئاجاۋۇز قىلمىغانلىقى ۋە مۇسۇلمانلار شەرىئىتىنىڭ سىيادىتىگە بەدىي باشقۇرۇشىغا خەلەل يەتكۈزگەنلىگى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ، بۇ بىر تەرەپ، يەنە بىر تەرەپتىن بۇ كاپېرلار ئۇچۇن مۇسۇلمانلار دىيارلىرىغا ھۆكۈمرانلىق قىلىشقا يول ھازىرلىغانلىق، اللە مۇنداق دەيدۇ: «ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا» -«اللە ھەرگىزمۇ كاپېرلارغا مۇئمىنلەرگە قارشى (يەنى ئۇلارنى بېسۇۋېلىش، ئۇلارغا ھۆكۈمرانلىق قىلىشقا) يول بەرمەيدۇ» -پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «ئىسلام ھۆكۈمرانلىق قىلىدۇ، ئىسلامغا ھۆكۈمرانلىق قىلىنمايدۇ». بۇنداق قىلىش مۇسۇلمانلار سالاھىيەتىنىڭ ئۆستىدە ئۇلارنىڭ سالاھىيەتىنى پەيدا قىلىپ قويۇشتۇر. ھىدايەت بولماسلىقى ئۇممەر ئىبن ئابدۇلئەزىز ئەھلى زىممە يەنى ئاساراتلار بىر قىسىم رۇم پادىشاھلىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ، ئۇلاردىن ئۇممەر ئىبنى ئابدۇلئەزىزگە خەت يېزىشنى ئەلەي قىلمۇقتىلىقى ئۇچۇن ئۇلارنىڭ: «ئى ئۇممەرا ئۇ خەلق ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى سىز قانداق تاپقان بولسىڭىز شۇ يۇسۇندا

ئىجرا قىلىشىڭىز، ئۇلارنىڭ چىراكاۋلىرىنى قالدۇرۇپ قويۇشىڭىزنى ۋە ئۇلارغا خاراپ بولغان چىراكاۋلىرىنى بېكىلاش ئىمكانىيىتى بېرىشىڭىزنى ئەلەي قىلىپ خەت يېزىشىمىزنى ئۈتۈندى. ئۇلار سىزنىڭ ئالدىڭىزدىكى كىشىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ چىراكاۋلىرىغا قارىتا قىلغان ئىشلىرىنى مەنپى قىلىشىڭىزنى ئېيتىۋاتىدۇ. ئەگەر ئۇلار ئۆز ئىجتىھادىدا توغرا جاۋابقا ئېرىشكەن بولسا ئۇلارنىڭ [illegible] ئۇنىڭسىز. ئەگەر ئۇلار بىۋاسىتە خىلاپلىق قىلغان بولسا، خالىغىنىڭىزچە ئىش قىلىشىڭىزغا [illegible] بارمان خىتىمىدىكى رۇم شاھلىرىنىڭ ئەھلى زىممىگە ئالاقىدار ۋاسىتىسىدىكى ئىشقا قىلىپ مۇنداق خەت يازغان: «مېنىڭ سىلىگە ۋە ئائىلىڭىزگە كىشىلىرىڭىز مىسالى اللە ئالالايدىغا داۋۇدقا سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسسىسىدىكى ئۆزۈن بىلىدىغانلارغا ئوخشاش. «ئۇ ئىككىسى ئۆز ۋاقتىدا بىر قەۋمنىڭ قويى كېچىسى زىرائىتىنى يېپ بۇزۇۋېتىدىغان زىرائەت توغرىسىدا ھۆكۈم چىقارغان ئىدى، ئۇلارنىڭ ھۆكۈمىگە بىر شاھىت ئىدۇق. قانداق ھۆكۈم قىلىشتى سىز سۇلايمانغا بىلدۈرەتتۇق. ئۇلارنىڭ ھەر بىرىگە ھېكمەتنى ۋە ئىلىمنى ئاتا قىلغۇق».

ئۇنىڭ ئۇنىڭگە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ئىشەنمەيدىغان بۇ پاپا ھىلار ئوتتۇرىسىدا مۇھىمدەت ئېلىپ بېرىش سايىسى ئاساسدا بىزنىڭ پېتىمىزغا كەلدى. بىز ئۇنىڭغا ۋە ئۇنىڭ ئەگىشىلىرىگە اللە بىزدىن ئېتىشنى ئەلەي قىلغان سۆزىنى «قل يا اهل الكتاب تعالو الي كلمة سواء بيننا وبينكم الا نعبد الا الله ولا نشرك به شيئا ولا يتخذ بعضنا بعضا اربابا من دون الله» ئوتولا مقولوا اشهدوا بانا مسلمون» دېگەن ئەھلى ئىكتاب يەقەت اللەغىلا ئىبادەت قىلىش، اللەغا ھېچنەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەسلىك، اللەنى قويۇپ بىر-بىرىمىزنى خۇدا قىلىۋالماسلىقىمىز ھەققىدە ئورتاق بولغان بىر سۆزگە (يەنى [illegible] ھەققىدە خىلايلى دېگەن. ئەگەر ئۇلار بۇ ئۇرتاق سۆزنى (يەنى بۇنى قوبۇل قىلسا) : «بىز بەھۇدىلار ۋە ناساراتلار جامائىسى سىزنىڭ مۇسۇلمان ئىكەنلىگىڭىزگە گۇۋاھ بولۇۋالايلى» دەپ ئېيتقىنىمىز ۋە بىز ئۇنىڭغا پەيغەمبەر [illegible] رىسالەت ئۇۋەندىكى سۆزىنى دەيمىز: «مۇھەممەدنىڭ مېنى ئۇنىڭغا قولىدا بولغان زات اللە بىلەن قەسەمكى، بۇ ئۇممەتتىن بىرەر ئادەم، يەرىر يەھۇدى ۋە يەرىر نەسرانى مېنىڭ پەيغەمبەر قىلىنغىنىم ئۇچۇنلا ئەلەيھىسسالامنىڭ ئالغان، مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمگە ئىمان كېيتمىغان ھالدىلا ئۇلەمگەن، ئۇ دوزاخ ئەھلىدىن بولىدۇ». مېنى ئەۋەتكۈچىگە قاراپ ماختاش بىلەن ئاۋارە بولمۇقتىن ھۆكۈمەت ئۇلىمالىرى ئالداپ قويمىسۇن. ئۇلار ھىتابەتلىرىنى ئۇچۇن سانغانلىقلىرى ئۇچۇنلا ئۇزۇرلىرىنى ئۇچۇنلىتىۋاتىدۇ. دوستلىرىڭدىن ئىبارەت ھاكىملىرىنى ئۇلۇغلىغانلىقى ئۈچۈنلا سېنى چوقۇ بىلىۋاتىدۇ، 28.قېۋرال يېڭى ھايات گېزىتىنىڭ سانىدا ئەزەلدىن ئۇنىۋېرسىتېتنىڭ مەلۇم بىر شەيخىنىڭ «قوددۇسى كۆچىلىكىنىڭ ئالدىدا ئوچۇق ئۇرۇقلىنىش مەيدانىغىنى توتۇش ۋە سېنىڭ مەيدانىڭنىڭ ھەر بىر ھەق ئىگىسىگە ئۆز ھەققىنى بېرىشنە ئىجابىيلىق مۇئامىلىكەم بولۇش»نى ئەلەي قىلىنغانلىقى ئەشرى قىلىندى. ئۇ يۇنىڭ بىلەن ئاخىرا ئۇ ئەۋۇستىنىڭ مۇكۈمرانلىقىنى ئاپتۇرماقچى ۋە ئەدىن ئۇيغۇلنىڭ ئىنسانىي قىلىشىغا [illegible] قىلىقچى. بىر سىلەرنىڭ ئىساۋىگلارنىڭ قانداق بولمەغانلىقىنى بىلگۈر ئەھمىيەتسىز ئىلگىرى ۋە كېيىن، بۇگۈنكى كۈنلىرىمىزگە قەدەر باشتىن كەچۈرەۋاتىدۇ. سىنەۋاتى، ئەن ئۇ يەرگە 25.قېۋرالدىكى ئوتتۇرا شەرق گېزىتىدە كۆرىمتىلگىنىدەك جىنىسىغا، رەڭگىگە ۋە ياكى ئەقىدىسىگە قارىسايەدىكى يېڭى بىر خەلقئارالىق تۈزۈم بىلەن بىشارەت بېرىپ كەلمەك.

بسم الله الرحمن الرحيم

دەئۋەت ۋە ئىزدىنىش

الدعوة والبحث

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون	من مات بغير امام ميتة جاهلية و من نزع يده من طاعة جاء يوم القيامة لاحجة له
«ئاراڭلاردا ياخشىلىق(ئىسلام)غا دەئۋەت قىلىدىغان، مەقۇل- ياخشىلىققا بۇيرۇيدىغان، مۇنكەر- يامان ئىشلاردىن قايتۇرىدىغان بىر ئۇممەت بولسۇن. ئەنە ئاشۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر. (3:104)	كىمكى ئىمام (خەلىفە)سىز ئۆلسە، جاھىلىيەت ئۆلۈمىدە ئۆلىدۇ. كىمكى(خەلىفە)گە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتسا قىيامەت كۈنى ھۇججەتسىز كېلىدۇ. (ئىبنى ئۆمەر)

«ھىيتنى مۇسۇلمانلاردەك تەبرىكلىگەنلەرنىڭ ھىيتىغا مۇبارەك بولسۇن!»

بسم الله الرحمن الرحيم

ئىسلامغا ئەيىكۇم ئى مۇسۇلمانلار! ئالدىمىزدا بىر يىلدن ۋىدالاشىش ئالدىدا تۇرغان ئەۋزەلى زەھمەت ئۇنتۇرۇسى مەقسەت، ئاخىرىسى دەۋزەختىن قۇتۇلۇش بولغان، بىر يەرىزى ئادا قىلسا 70 يەرنىڭ، بىر ئەقلە ئەمەل بىجىرسە يەرنىڭ ئەجرى كېلىدىغان، كېچىسى قىيام قىلسا ئىنگىرىكى ئۇنادىغىرى مەقسەت بولىدىغان يەرمەقسەت، رامىزان ئىيى ئاخىرلىشىپ «ئايدى، يۇنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىغا يەنىلەر خۇرسەن بولماقتا، يەنىلەر بۇ ئاي ئاخىرلاشقىي يىلدن ئۇنىڭ يەرنەتىمۇ ئاخىرلاشقانلىقى ئۈچۈن قايغۇرماقتا، بىر بۇ كىشىلەرنىڭ قايغۇراشلىرى، يەنىمۇ رامىزان ئىيىنىڭ يەرمەكتەپ خۇشاللاغانلىرىدۇر. ئۇنىڭ ھىيتىنىمۇ شۇنداق خۇشاللىشى ئۈچۈن روزى ھىيتى تولۇشتۇرۇپ چىقىپ.

شۇنداق، رامىزان ئىيى ئاخىرلىشىپ روزى ھىيت بېشىپ كەلمەكتە، يەنىلەر بۇ ھىيتنى تەبرىكلەش ئۈچۈن ئۆي سېتىۋالماقتا، يەنىلەر كىيىم- كېچەك سېتىۋىلىش يىلدن تالمىراش بولماقتا، يەنىلەر كۆرۈشەلىيگەن ئورۇق- ئۇقماق، بېقىن- بورۇق، دوست- بۇرادەرلەر يىلدن ئۇچرىشىش ئۈچۈن ھىيتنى كۈتمەكتە. يەنىلەر مۇسۇلمانلارنىڭ ھىيتنى تەبرىكلەشتىكى بۇ ھېرىسمەنلىكىدىن پايدىلىنىپ ھەدىي بايانالىقلىق ئېلىشنى مول قىلىش ئۈچۈن تىجارەت يىلدن تالمىراش بولۇپ، قۇرسىقى تاجقىنىمۇ ئۇقالمايدۇ ئۇز تەنىي ئۈچۈن باش قاتۇرۇپ، ئالدىمىزدا تۇرغان ئەڭمۇھىم ۋەزىپىنى ئۇنتۇغان ھالدا يۇرۇشمەكتە. يەنىلەر ھىيتنى قانداق ئۇتكۈزۈش ھەققىدە باش قاتۇرۇپ، يۇقارقىلاردەك ئۇنتۇغۇزۇشكە يېقىرلىق سەۋەبىدىن ماھالى يەنىمۇنلىكىدىن كۆڭلى يېرىم بولماقتا، يەنىلەر بۇ ھىيتنى كېيىم- كېچەك، يېمەك- ئىچمەك جەھەتتە ھەيرى دىندىكىلەرگە ئەگىشىپ ھىيتنى يەخىر ئۇچۈن ئۇتكۈزۈشكە تەييارلىق كۆرمەكتە، ھەتتا ئۇلارنىڭ ھىيتىق موھتاجلىرىمۇ ھەيرى دىندىكىلەرنىڭ سوغاتلىرىغا ئوخشاپ كەتمەكتە، يەنىلەر بۇ ھىيت كىشىنى يىلدن ئۇنىدىكى ھىيتلارنا مۇناسىق، خالىرجەملىك ئىچىدە بىر ئۇي- بىر ماشىنىغا ئولتۇرۇپ غەرق يارىلار ئىچىدە ھىيتىق يېمەكلىكلەرىدن مىزالانغان بەزى ئورۇق- ئۇقماقلىرىدىن ئالا- ئالىسىدىن ئەر- ئايالىرىدىن، كايىرلارنىڭ ئۇنىڭ قىلىش، بۇرت- ماكانلىرىدىن مەرسان قىلىش ئارقىسى ئايرىلىپ قالغان قېرىنداشلىرىنى ئەسلەپ ھەسرەتلەنمەكتە، يەنىلەر قېرىن قىلغان قېرىنداشلىرىنى دەپنە قىلىش يىلدن قايغۇرماقتا، دېمەك، ئورۇق ئىشلەر كۆلەمكتە، ئورۇق كىشىلەر زارلانماقتا، ئەسلىدە ئالىمىزدا يېنىپ كەلمەكتە، بۇ ھىيت يەدەت بەزى كۆڭلەن كىشىلەرگىلا خاس ئەمەس ئەمەسمۇ؟! بۇ ھىيت ئۇشالىنىۋاتقان، زارلىنىۋاتقان بارچە مۇسۇلمانلارنىڭ ھىيتى ئەمەسمۇ؟! بۇ ھىيت بارچە مۇسۇلمانلارنىڭ ھىيتى بولسىمۇ، ئېمىشقا يەنىلەر ئۇشال، يەنىلەر زارلىنىدۇ؟ ئېمىشقا ھەممە مۇسۇلمان بىرەك شادلىقنا چۆمەلەيدۇ؟ بۇلارنىڭ مەۋجۇت دەل مۇسۇلمانلارنىڭ ئالگىرىدىكى روزى ھىيتنى تەبرىكلەش ھەققىدىكى چۈشەنچىلىرىنىڭ خىرەلىشىپ كەتكەنلىكىدىندۇر.

ئەسلىدە «ھىيت» دېگەن بۇ سۆز «ئادەت» يەردە يېشىدىن چىققان بولۇپ، «قايتماق» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇ يەنىلەرگە ھەر يىلى رامىزاندا يېمەك- ئىچمەك، جىھاد چەكلەنگەندىن كېيىن ئېيار قىلىش، ئۇنىڭدىن كېيىن مۇسۇلمانلارنىڭ ئۇياھلىرىنىڭ مەقسەت قىلىشى) قىتىر سەدىسى؛ يارچە تەرەپتىكى مۇسۇلمانلار بىر يەرگە يىغىلىپ ھەج قىلىش، يۇنىڭ يىلدن يېڭى ۋاقىتلىقلارنى ئۇياھسىز ھالىتىگە قايتۇرۇلۇش؛ ئۇرۇنلىغانلارنىڭ ئۇلۇش؛ خوشاللىق مەمنۇنلۇق) يوقلىشى؛ باي- يېقىر، يېقىن- يىراق، چوڭ- كىچىك ھەممەيلەن بارلۇق ھالدا بىر ماكانغا يىغىلغانلىقىدىن ھىراللىشى قاتارلىق ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئورۇقۇن خوشاللىقلارنى (تەكرار ئۇلۇغ تەكبىرى) يەنە قايتۇرۇپ تۇرغانلىقى ئۈچۈن، بۇ مايرام «قايتماق، قايتۇرماق، يوقلىماق، يوقلاشماق» دەپ ئاتالغان. يۇنىڭ يولغا قويۇلغان ۋاقتى ھىجرەتنىڭ ئۈچىنچى يىلى بولۇپ، رەسۇلۇللا مەدىنىگە كەلگەندە ئۇلارنىڭ ئەبرىكلەيدىغان ئىككى ھىيتى بار ئىدى، رەسۇلۇللا «ئاللا بۇ ئىككىسىنىڭ ئورنىغا بۇنىڭدىنمۇ ياخشىراقنى ئالماشتۇرۇپ بەرمەي» دېدى ۋە ئىككىنچى يىلى روزى ھىيت دەسلىپى ئوقۇدى. بۇ ۋاقىت دەل مۇھاجىرلار ئۆز دىنىنى قوغداش ئۈچۈن مال- مۇلۇكلىرىدىن، ئۇي ماكانلىرىدىن، ئورۇق- ئۇقماقلىرىدىن، ئاتا- ئانىسىدىن ئايرىلىپ، ئۇزى ئولتۇرايىنىغان ۋە ھېچقاندا يارەمچىسى بولمىغان ئورۇن - مەدىنىگە ھىجرەت قىلغان ۋە ئۇزلىرىنىڭ مۇناسىدىن ئايرىلىپمۇ، مۇسۇلمانلارنى قوغدايدىغان يېگانە دۆلىتى ئۇنچى مەدىنانا كەلگەن ۋاقىت ئىدى. مانا بۇ ۋاقىتنا مۇناسىدىن ئايرىلغان مۇھاجىرلار ئاچارچىلىق كۆلەرنى باشتىن كەچۈرىدى، ھەتتاكى ئابدۇرەھمان ئىبنى ئەۋفى كۆن بويى بازارغا بۇلۇك كۆتۈرۈپمۇ ئورۇقتىن ئويغۇرالمايتتى، ئاچارچىلىق رەسۇلۇللا، ئەبۇ بەكرى، ئۇمەرلەرنى ھەسەت ئالدىغا چىقىپ ھەيران قىلدى. مانا بۇ ۋاقىتنا رەسۇلۇللا رامىزانى ئىلىپ كەلدى. ۋەھىيلە بىر ۋاقىتنا چۈشۈشى ئۇ ۋاقىتنى ياخشىراق بىر ۋاقىتا ئۇزگەرتىش بولدۇ، رامىزانمۇ بۇ ئاچارچىلىق ۋاقىتىدا چۈشۈشى ئۇ ۋاقىتنى ياخشىلاش ئۈچۈن ئىدى.

بۇ ۋاقىتنا مۇھاجىرلار بولىسۇن، ئەنسارلار بولىسۇن، ئوخشاشلا رامىزان ئۇنۇشى بىلەن ئاچارچىلىق ۋە ئاغاقلارىدىن ياراۋەر بەھرىمەن بولدى. ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇنىڭ غىر سەدىسى بىلەن بايلار ۋە يېقىرلار ئوخشاشلا ھېيتنى خاترجەم، خۇشاللىق ئىچىدە ئۇتكۈزدى. رامىزان ئىچىدە رەسۇلۇللا: «كىمكى بىر كىشى ئېيار قىلدۇرسا، ئۇ ئۇ كىشى ھەۋزى كەۋسەردىن سۇغۇرمىغۇچە دەپ ئىدا قىلدى. ئەنۇمەتە بۇ ۋاقىتنا مۇھاجىرلارنىڭ ئۇي- ماكانلىرى، مال- مۈلۈسى بولمىغانلىقى ئۈچۈن رەسۇلۇللانىڭ بۇ سۆزى ئۇي- ماكان ۋە مال- مۈلۈسا ئىگە بولغان ئەنسارلارغا قارىتىلغان ئىدى. ئۇنىڭ يىلدن بىرگە رەسۇلۇللانىڭ: «ئاي ئەلى جرصة بات فيهم احرق وهم يملون عد برث صوم دما الله» «قانداق قورۇق ئەھلى ئۇزىنىڭ ئىچىدە ئاچ قالغان ئادەم بارلىقنى بىلىپ تۇرۇپ تاڭ ئاتقۇزسا، ئۇلاردىن الله نىڭ كېپىلىكى ئۇزۇلۇپ كېتىدۇ» دېگەن سۆزلىرى ئۇ ۋاقىتنا مۇناسىپ ئىدى. بۇ ۋاقىتنا مۇسۇلمانلار ھەتتاكى خورما چاقىنى تەرسەلەر يىلدن بولسىمۇ مۇسۇلمانلارنىڭ ئاچارچىلىقنى ئۇگىنىشكە ئۇنۇغان. ئۇنىڭدىن كېيىن

www.uyghurkitap.com

رەسۇلۇللا: «كىملىك بىرى بولسا ئۆزى دېھقانچىلىق قىلىۋاتقان ياكى قېرىندىشىغا ھەدىيە قىلىش» دېدى ھەم «بىرىگلارنىڭ بېرىنى دىناي- دەرھەمگە سېتىۋالغىنىڭ قېرىندىشىغا ھەدىيە قىلغىنى ياخشىدۇر» دەپ بايان قىلدى. تارقىغىن ئىسرائىل مۇھاجىرلارغا ماكانلىرىنى، يەرلىرىنى، ھەتتا ئايالىرىنىمۇ تالاي قېلىپ ئۇنىۋېرسىتېت باشلىدى، رەسۇلۇللا ئولجا تەقسىملەشتە مۇھاجىرلارنى ئالاھىدە كۆزدە تۇتتى- شۇنداق قىلىپ مۇھاجىرلارمۇ ئاھايىنى تېزلىكتە ھەددىدە يەرلىشىپ قالدى، مۇھاجىرلار ۋە ئەنسارلار ئارىسىدا ھېچىر يەرق قالمىدى. تارقىغىن رەسۇلۇللا ئەرلەر ۋە ئايالارنىڭ ھەممىسىنى روزى ھېيت ۋە قۇربان ھېيتلاردا يېغىر ئەرلەرگە ئايالارغا ئەقىلىنى كۆپ بېرىشنى، يالغانچى خۇرسەن قىلىشنى ئەۋسىيە قىلىدا ئايالارغا ئەرلەرگە ئىتائەت قىلىشنى، ھەمدەم قىلىشنى، مۇسۇلمانلارنى بىر- بىرىگە رەھىمدىل، كۆيۈمچان بولۇپ، ئۆز- ئارا ئۆچىراشقان ۋاقىتلاردا چىرايدا خۇشاللىقنى ئاشكارە قىلىشنى ئەۋسىيە قىلاتتى. رەسۇلۇللا ۋە باشقا مۇسۇلمانلار ھېيت كۆنلەردە ئەڭ- ئاۋۋا قىلىپ خوشاللىق ئىچىدە ھېيتنى ئەبرىكلەيتتى، مانا بۇ خوشاللىق بارچە مۇسۇلمانلار ئۈچۈن ئومۇمى بولغان ئىدى.

بۈلار رامىزانلىق ئىلىنى ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ پايدىلىرىدۇر. بۇلارغىلار مۇسۇلمانلارنىڭ مۇلىنى مەيدانغا كېلىپ مۇسۇلمانلارنىڭ ھەممىسى بىرەدەك خوشاللىقنا چۆمگەن ۋە ھېيتلارنى ئەبرىكلىگەن ھالەتلەرنىڭ بىر قىسمىدۇر. ئەمما ئۇنىڭدىن ئىلگىرى مۇسۇلمانلار بىزنىڭ ھازىرقى ۋاقىتلىرىمىزگە ئوخشاش ھايات كەچۈرگەن چاغلاردەكى ھېيت ھەڭگامىرىدەكى پائالىيەتلىرىمىگە نەزەر تاشلىساق، ئۇلار ھازىرقىدەك بىرسى خوشال بولغان، بىرسى زارلانغان بولماستى، بەلكى ھەممىسى بىرەدەك خوشاللىقتىمغان ھايانتى مەيدانغا چىقىرىش ئۈچۈن تىرىشقان ئىدى. رەسۇلۇللا ھېيت مۇناسىۋىتى بىلەن ئەقىدىدە مەسىلىدىن ئەلگەن ئۈمەكلەر بىلەن ئۆچرىشىپ، مۇشەپ ئىسنى ئۆمەيرنى ئۇلار بىلەن بىللە ئەۋەلتى، مۇشەپ مەسىدە ئۇلارنى ئىسلاغا چاقىرىدى ۋە ئۇنىڭ قېتىم مەسىدە خۇدە نامىزى ئوقۇپ بەرەي، ئىككىنچى يىلى ئۇلار ھېيت مۇناسىۋىتى بىلەن مەسىدىدىن مەلگىلەر كېلىپ رەسۇلۇللانا ئىككىنچى ئەقىدە مەيتىنى بېرىپ قايتتى. مۇسۇلمانلارنىڭ ئۇنىڭ قېتىم اللە بىلەن بولغان ئالاقىسى رامىزاندا باغلانغاندەك، مەلگىلەرنى مۇسۇلمانلار بىلەن مەسىدىگى مۇسۇلمانلارنىڭ ئالاقىسى ھېيت مۇناسىۋىتى بىلەن باغلانغان ئىدى.

مۇسۇلمانلار ئاڭى مەسىلگە كېلىپ ھەممە مۇسۇلمانلار بىرەدەك بولىسىچە، دائىم اللە بىلەن «زەمزەمنىڭ اللە بىلەن ئۇنىڭ رەسۇلىنىڭ ۋە مۇئمىنلەر ئۈچۈندۇر» دېگەن ۋەمىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئەزىزلىكىنى قولغا كەلتۈرۈشتىك فېمىدە بولغان ئىدى.

ئى مۇسۇلمانلار! ئىلگىرىكى مۇسۇلمانلار ھېيتنى قانداق ئۆتكۈزۈپتۇ؟ سىلەرچۇ؟ سىلەر ھېيتنا خۇشال- خورام بۇرۇنقىلار ۋاقىتلىرىمىلارمۇ؟ ئالىملىرىمىلارمۇ باشقا مۇسۇلمانلارەك باشقا مۇسۇلمانلارنى ئويلاپ باقىتلارمۇ؟ ئالىملارمۇ؟ ئالىملارنا ئالاھىدە ئىبىشىپ ئۇرۇنۇۋاتقانمۇ؟ خالىرەمگە ھالما ئايالىرىمىلار بىلەن بىرگە بولغان ۋاقىتلىرىمىلارمۇ؟ رەسۇلۇللانىڭ: «ئۇزى توق تۇرۇپ ئاچ قالغان مۇسۇلمانىنى ئويلىمايدۇ ئالا ئالقۇزمان كىشى مۇئمىن ئەمەس» دېگەن سۆزىنى ئەسلەپ، ئۇرمىلەردىكى ئاچلىق، سوغۇق ئازابلىرىنى ئارقىۋاتقان، ئامراق ئايالىرىنىڭ، ئايالار ئەرلىرىدىن، ئۆي ماكانلىرىدىن ئايرىلغان مۇسۇلمانلارنى ئويلاپ باقتىلارمۇ؟ رەسۇلۇللانىڭ: «مۇسۇلمانلار بىر جەسەدنىڭ ئوخشايدۇ، ئۇنىڭ بىر ئەزاسى ئاغرىپ قالسا باشقا ئەزالىرى دەرت ئارقىسىپ بىرىدۇ» دېگەن سۆزىنى ئەسلەپ، يەقەت «رەببىم اللە» دېگەنلىكى ئۈچۈن خارلىنىۋاتقان ھەمدە ئۇرمىلەردىكى قېرىنداشلىرى ئويلاپ چىرايدا ھېچقا ئوڭىسى كۆرۈنمەيدىغان قېرىنداشلارغا ئۇرغىلى كۆرۈپ، ئۇنىڭ بىلەن دەرت ئارقىسىپ بەرمەمدۇ؟ ھېچ بولمىغاندا كۆنۈۋاتقان ۋاقىتلارمۇ رەسۇلۇللانىڭ: «ئەمەلدار دەۋرىدىنى بىلىمە ئىدى، ئاز ئۆمرىنى، كۆپ يەغلايتتى» دېگەن سۆزىنى ئەسلەپ، جەننەت ئەمەلسى قىلىشنى ئويلاپ باقتىلارمۇ؟

ئوغۇل- ئويلاپ باقتان بولۇشۇڭلار، ھەتتا بەزىلىرىنى قىلىپ باقتان بولۇشۇڭلار مۇمكىن، يىراق بۇلارنىڭ بىناەرلىك ئەمەسلىكىگە ئۆزۈڭلارمۇ قايىلىرىغان بولۇشۇڭلار مۇمكىن، چۈنكى بىزى ئاچ قالغان، قايغۇ- ھەسرەت ئىچىدە ياشاۋاتقان، ئۆي- ماكانسىز قالغان مۇسۇلمانلارغا ئىلگىرىكى مۇسۇلمانلار ئالالانغاندەك بىرەدەك ئالالىمىدىغان ەەرىجىدە پارەدەم بېرەي دېسەڭلارمۇ، لېكىن پارەدەم بېرىشلىرىنا توسۇق بولۇپ ئۇرۇۋاتقان بەزى ئامىللار بار، ئۇ بولسىمۇ ئۆفرى ھاكىمىيەتلىرىدۇر، ئۇلاردا سىلەر رەسۇلۇللانى «ۋىيادەنگى بىرەمىسر بېتەكچىمىز» دەپ ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان، ئىمانلىلارنا ھەمدە ھەر خىل دەرت- ئازاب- ئوقۇبەت تارتىۋاتقان مۇسۇلمانلارغا پارەدەم بېرىش ئىستىگلارنا راستچىل بولىسالار، بۇ پارەدەمگە توسۇق بولۇپ ئۇرۇۋاتقان ئۆفرى ھاكىمىيىتى ئۆزگەرتىپ، بۇرۇنقى مۇسۇلمانلارەك بىرەدەك ئالالىمىدىغان ھايانتى مەيدانغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئالىملارنا كەنە ئۇ ۋاقىتا سىلەر ئىمان ۋە مەۋالىرىلارغا راستچىلارمىن بولىسىلەر، ئەگەر مۇسۇلمانلارنىڭ قايغۇسى بىلەن قايغۇرىدىغان، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلگىسى بىلەن كۆيىدىغان ھاكىمىيەتنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمىگەلار، ھاكىمىيەتلار مۇسۇلمانلارنى بىر يەرگە يېغىر ھېيت نامىزىنى ئوقۇپ ئوقۇپ بېرىدىغان، يېغىرلارغا ھېيتلىق بېرىدىغان، ئۇلارنىڭ بايرىمىسى بىرەدەك تەبرىكلەيدىغان مۇسۇلمانلارنىڭ ھەقلىق خالىرەمگە چىقىلىپتى بارالمىغا قىلىدۇ، ھازىرقىدەك ھەر خىل باھانىلەر ئارقىلىق مۇسۇلمانلارنىڭ بايرىمىسى تەبرىكلەشكە ۋەھىمە سالىدىغان ئامىللار بولغاندۇ، بۇ ئىمە دېگەن خۇشاللىقلىق ۋەرىيەت- ھەم؟ ھەقلىق مۇشاللىغا ئىشتاكۇچىلەر، مانا بۇ خۇشاللىغا ئىشلىگىن!

ھىزبۇتتەھرىر قۇددۇسنا ئۇممەتنى خەلىفىلىك ئۈچۈن كۈرەش قىلىشقا چاقىردى

ھىزبۇتتەھرىر يەلەستىندە ئۇممەتنى «يەرزلەرنىڭ تاجى» دەپ ئاتالغان خەلىفىلىك دۆلىتىنى قايتا قۇرۇش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىشقا چاقىردى. بۇ كەلك كۆلەملىك يىغىلىش 7- ئۆكتەبىر جۇمە كۈنى ئەقسا مەسجىد ھويلىسىدا ئۆتكۈزۈلدى. مەسجىد ھويلىسىغا «خىلافەت - يەرزلەرنىڭ تاجى» دەپ يېزىلغان چوك لوزۇنكىلار ۋە «لا اله الا الله محمد رسول الله» دەپ يېزىلغان بايراقلار ئېسىلدى. بۇ يىغىلىش ئەرەپ سۆزلۈك ھەمرا قانىلى- ئەلجەزائىرەنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئالتىستى ۋاستىلىرىدا خەۋەر قىلىندى.

ھىزبۇتتەھرىر موروككودىكى مۇسۇلمانلارنىڭ قورئانىنى قوغدىشىنى مۇراجىئەت قىلدى

2001- يىلى 22- ماي كۈنى خەلقارالىق ئىسلامىي سىياسىي پارتىيە ھىزبۇتتەھرىر موروككودىكى مۇسۇلمانلارغا ئامېرىكىنىڭ قۇرئان كەرىمىنى ھاقارەت قىلىش قىلىشما مۇناسىۋەتلىك بىر ۋاراقچە تارقاتقان ئىدى. ۋاراقچە بۇنىڭ دۇنيا مىقياسىدا تارقىتىلدى. بۇ ۋاراقچىدە ئامېرىكا ۋە ئۇنىڭ مالايلىرىنىڭ ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارغا نەكرار ھاقارەت قىلغانلىقىدەك پاكىت ئۇنۇرغا قويۇلدى، ئەبۇ غېرىب تورمىسىدىكى مەھبۇسلارنى خورلاش ۋە باشقا رۇئولمۇق مىسالار بىلەن تەپسىلى بايان قىلىندى ھەمدە ئامېرىكىنىڭ ھەرگىزمۇ سىنايەتچىلەرنى ھەقىقى جازالىغانلىقنى، بەلكى «ئىنادا ئۇنىڭ ئىپوزىتسىيە

ئىبادەتنىڭ ۋاقتىسى

بسم الله الرحمن الرحيم

ئىبادەت قىلىش – چوقۇنۇش، خالىق ئىزھار قىلىش (“عبد”، “يعبد”، “كى”، “پاك”، “دىن”، “ئادەت”) دېگەن يۈنىلىش بىلەن مەنداش سۆزلەر بولۇپ، بۇنىڭغا باشقا سۆزلەرگە ئوخشاش ۋاقتى بار.

بۇرۇنقى مۇسۇلمانلار بۇ سۆزنىڭ ۋاقتى جۈملىسىگە ھايات كەچۈرگەن ئىدى. لېكىن بۈگۈنكى كۈنگە كەلگەندە بەزى مۇسۇلمانلار بۇ سۆزنىڭ ۋاقتى نامازغا ۋە روزىغىلا چەكلەپ قويدى. بەزىلەر ئۆنى بارلىقىنى ھېس قىلسىمۇ لېكىن تېىلىكنى بىلگىلى بولمايدىغان نەرسىلەرگە ئوخشاش چۈشىنىپ ئىبادەت سۆزىنى ئىشلەتمەيدۇ. لېكىن ئېنىق ئىبادەت ئىكەنلىكىنى بىلەلىگەن ھالدا ياشاپ كېلىدۇ. ئۇنداق بۇ يەردە كىتاب ۋە سۈننەتكە مۇراجىئەت قىلغان ھالدا بۇ چۈشەنچىگە ئۆزگىرىش كىرگۈزۈلدى.

بىر ئىبادەتنىڭ ۋاقتىنى بايان قىلىشنى بۇرۇن، ئىبادەت دېگە ئاساسىچە بۇنىمان ئەھمىيەتنىڭ قانداق ۋۇجۇدقا كېلىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ ئۆتىمىز: بۇ يەردىكى بەھس ئۇنى بارلىقى ھەققىدە ئەھمىي، بىجىرىش ھەققىدە بولىدۇ. ئۇنىڭ ۋۇجۇدقا كېلىش مەسىلىسى ئىندۇر. چۈنكى ئەقىل دائىرىسىنىڭ سىرتىدا بولغانلىقى ئۈچۈن ئىنسان ھەققىدە بەھس قىلسا، ئىنسان ھەققىدە كاپالەتلىرى بولمىغان ۋە ئىلاھدىن ئىشارەت ئۆچ مەيدانغا ئىگىلىرى ئەقىدە ئاساسىدا نورۇپ بەھس قىلىدى. كاپالەتلىرى ئىنسانىدا كۆپلىگەن ھەرىكەتلەر بار. ئۇلارنى ساناپ بولغىلى بولمايدۇ. شۇڭا ئۇلار ئۆز ئىختىيارىغا تاشلاپ قويۇلۇشى، يەنى ئەركىنلىكلەر مەيدانى قىلىنىشى زۆرۈر. دەپ قارايدى. سوتسىيالىزم بولسا دېگىر، دەريا، تاغلارنى ئەكشۈرۈپ، ئۇلارغا ھېچ ھەرىكەتنى تاپالىغانلىقى ئۈچۈن، بۇلارنىڭ بىر بۆلىكى بولغان ئىنساندىمۇ ھەرىكەت مەۋجۇت ئەمەس، ئىنسان ئەركىن ھالدا تاشلاپ قويۇلىدىغان، باشقا ئىنسانلار تەرىپىدىن باشقۇرۇلۇشى زۆرۈر، دەپ قارايدى. ئۇلار ھەرىكەتنى قىسمەن ئىنكار قىلسىمۇ ئۇنى يوق قىلالمىغانلىقى ئۈچۈن، ئىنسان ئىرادىسىنى مۇھىتاج دەپ ئەن ئالدى. لېكىن خالقنى ئىنكار قىلمىغانلىقى ئۈچۈن، بۇ ئىرادىنى ئىنسانغا بەردى. ئۇچىنچى مەيدانغا ئىگىلىرىنىڭ جاۋابى بۇقۇرىقى چۈشەنچىگە نوينىس ئوخشاشلىقىدىن بولۇپ، بۇلار ئىنسان ۋە ئۇنىڭغا ئالاقىدار ئەرسىلەرنى يارقىن ئۆڭگەنلىدىن كېيىن ئۆزىنىڭچە يەكۈنگە كەلدى.

بىرىنچىدىن، اللە تائالا: ﴿فأقم وجهك للدين حنيفا فطرت الله التي فطر الناس عليها لا تبديل لخلق الله ذلك الدين القيم﴾ «بابىل دىنلاردىن بۇرۇلۇپ، ھەق دىنغا ئەگەشكىن. اللە ئىنسانلارنى شۇ دىن بىلەن يارالتقان، اللە تائالا يارىتىشىدا ئۆزگىرىش بولمايدۇ. بۇ توغرا دىندۇر» (سۈرە رۇم 30- ئايەت) دېگەن سۆزگە ۋە رەسۇلۇللاتنىڭ ئەمۇ ھۆرمىيە رىۋايەت قىلغان: «ما من مولود الا يولد على الفطرة فابواه يهو دانه وينصرانه و يمجسانه» (مۇسلىم) «ھەر قانداق بوۋاق فىترەت ئۈستىگە تۇغۇلىدۇ. ئۇنى يەھۇدى ياكى ناسارا ياكى مەجۇسى قىلىدىغىنى ئاتا-ئانىسىدۇر» دېگەن سۆزگە ئاساسەن، ئىنساندا ئەۋئى ۋە يەۋا ھەرىسى؛

ئۇچىنچىدىن، رەسۇلۇللاتنىڭ: «ئىنسان شىركاء ق ئالاقە قىلا والكلا والبار» «ئادەملەر سۇ بايلاق ۋە ئوتنى ئىشارەت ئۆچ نەرسىدە شېرىكتۇرمىز» «ئايا ئەلى عرضة بات فيهم لمرئ جائع وهم يحلمون فقد برئت منهم ذمة الله» «قانداق بىر كىشە ئەھلى ئۇرۇنىڭ ئىچىدە تاچ قالغان ئادەم بارلىقىنى بىلىپ تۇرۇپ تاڭ ئاتقۇزسا، ئۇلاردىن اللە تىك كېيىلىكنى ئورۇلۇپ كېتىدۇ» «من ترك مالا فلو رثه ومن ترك ضياعا أي عيالا فلي» «كىمكى مال قويۇپ كەتسە، ئۇ ۋارىسلىرى ئۈچۈندۇر، كىمكى ئەھلىنى يىغىپ قالدا قويۇپ كەتسە، ئۇ مەن ئۈچۈندۇر» (بۇخارى، مۇسلىم) دېگەن سۆزگە ئاساسەن ئورۇق ئېھتىياج؛

ئۇچىنچىدىن، اللە تىك: ﴿وربنى وما سوها فالهمها فجورها وتقوها﴾ «ھەقسىنى ۋە ئۇنى قانداقتۇرغان جەريانىدا ھەركەتلىنىدىغان ئەزالارنى يارالتقان ۋە ئۇلارغا ئەقىلنى، يەنى ياخشى- يامانى بىلدۇرگەن زات بىلەن قەسەم قىلىمەن» (سۈرە شەمس 7- 8- ئايەتلەر)، ﴿وهديناه النجدين﴾ «ئۇنىڭغا يەنى ئەقىلگە ياخشى يول بىلەن يامان يولنى كۆرسەتمىدۇقمۇ؟» «سۈرە بەلەد 10- ئايەت» دېگەن سۆزى ۋە رەسۇلۇللاتنىڭ ئەبۇ ھۇرەيرە رىۋايەت قىلغان: «ليس الشديد بالصرعة انما الشديد الذي يملك نفسه عند الغضب» «چىلىشقاندا يەڭگەن يالۇر ئەمەس، ئاچچىقى كەلگەندە ئۆز ئەقسىگە ئىگە بولغان ئادەم يالۇرىدۇر» (مۇسلىم) دېگەن سۆزگە ئاساسەن، ئىنساندا ئەقىل ۋە ئىرادىنىڭ مەۋجۇدلۇقىنى بىلدى ھەمدە بۇ ۋە بۇنىڭدىن باشقا قەتئى بولغان نۇرسىلاردىن ئىنسان – ئەدەبىدۇر، بەقا ئەۋئى ئەرسىلەرى ۋە ئورۇق ئېھتىياجدىن ئەركىن ئايغان ئەقلىق مەخلۇقتۇر.

ئىنساندىكى بۇ ئىرادىنى – ئىنسانى ئورۇقلۇق ئىشلارنى بىجىرىشكە ئۆندەيدىغان ھايانىي كۈچ دەپ ئەتىرىپلەشكە بولىدۇ. گەرچە ئىرادىنىڭ كۈچى ئىنسانلاردا ھەر خىل بولسىمۇ، لېكىن ئىرادىنىڭ ئورۇق ھەر قانداق ئىنساندا بۇ ئۆچ خىلدىن كەم. زىيادە بولمايدۇ. بۇ كۈچ ئىنسانى مەلۇم ئىشلارنى بىجىرىشكە ئۆندەيدۇ. بۇ ئىشلارنىڭ بىجىرىلىشى بىلەنلا بۇ كۈچ يوقىدۇ ۋە ئىنسان خاتىرجەم بولىدۇ. بۇ كۈچنى يوقاتۇرۇش ئۈچۈن قىلغان بارچە ئەمەللەر – ئىبادەتتۇر. ياتقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، ئىبادەت – ئىرادىنىڭ قانداقلاشتۇرۇلۇشىدۇر. ئىنسانىڭ ئىرادىلىرىنى قانداقلاشتۇرۇش جەريانىدىكى ئورۇق مۇكۈزمالىنى قىلىمەنلىك داشىرىدىكى ئەمەللەرنى چوكقۇر ئەكشۈرۈپ كۆرسەتكەن بۇ ئەمەللەردىن ئۈچ ئەرسە ئايان بولىدۇ: (1) ئۇندىكۈچى ئامىل؛ (2) يەتمەكچى بولغان غايە؛ (3) بۇ ئىشلارنى كۆزلەنگەن ھەققەت؛ ھەققەت ئەمەللەرنىڭ ئورنىگە قارىغاندا ھەر خىل بولىدۇ. كاھىدا قىسمەت رەھىي بولىدۇ. كاھىدا ئەخلاقىي ياكى ئىنسانىي ۋە ياكى ماددىي بولىدۇ.

مانا بۇنىڭدىن ھەرنىمە ئەرا ئېنىقسىنى قانداقلاشنى ئىبادەت بولىسىمۇ ئۇ ئىبادەتنىڭ ئېنىگە بولغانلىقى مەلۇم بولىدۇ. بۇنى ئۆزەندىكىدەك چۈشىنىش كېرەك: ھەرنىمە قوزغالغاندا، ئىنسان مۇئەييەن بۇنىرۇق، نوسۇق ئاساسدا بۇنىرۇپ، نوسۇقچىنى رازى قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەتكە ئۆندەيدۇ. ئۇنىڭ ئۈچ غايىسىگە قارايدى. ئىبادەت ئۆزىگا بىسىمە بولمايدۇ. دېمەك ئەمەلگە ئۆندىگۈچى ئامىل – بۇنىرۇق. نوسۇق، يەتمەكچى بولغان غايە – بۇنىرۇپ. نوسۇقچىنى رازى قىلىش بولۇپ كۆزلەنگەن قىسمەت بولسا ئەمەلگە قارايدى ھەر خىل بولىدۇ. ھەسلەن، ئىنسان ئۆزىنى بېيتىش ئىشارەت بىر ئەمەلنى بىجىرىدى، بۇ ئەمەلگە ئۆندىگۈچى ئامىل – اللە تىك بۇيرۇقى، غايىسى – اللە تىك رازىلىقى، قىسمەت – ھەمىشىدە ئۆزگەرمەس بولىدۇ. بۇ اللە غا قىلىنغان ئىبادەتتۇر. ئەگىچە بولسا، ئۇ اللە تىك ھەيۋىگە قىلىنغان ئىبادەت بولىدۇ لېكىن ئەمەل ئوخشاش بىجىرىلىۋېرىدۇ.

اللە ئىنساندىن بۇ ھەرىكەتنى قانداقلاشنى ئەلەپ قىلدى ۋە بۇ قانداقلاشنى ئىبادەت ساناپ. بۇ ھەرىكەتنى قانداقلاشقا ئۆندىگەن بۇيرۇق. توسۇقلا قارايدىغان ئۆنىڭغا قىسمەت بەردى. اللە تىك بۇيرۇق. توسۇقلىرى ئىنسانىڭ قىزىقىشلىرىنى قانداقلاشقا (ئەدەبىۋىدىكى ئىشلارغا) يەقانىكى مال. مۇلۇككە ئىگە بولۇشنىڭ ئەۋئىدىكى ئىكاھنى ئورۇق ئېھتىياجدىكى يەمەك، ئىچىمەكلەر) ئالاقىدار بولغانلىقى ئۈچۈن، ئىرادىنىڭ كۈچلىنىشىگە قارايدى. ئىبادەت ھەر خىل ئالالىدى. مەسىلەن؛ ئىشقادىنىڭ ئىبادەت، جىنسىي ئىبادەت، مۇزدىكى ئىبادەت، مالىيەدىكى ئىبادەت دېگەنگە ئوخشاش.

يۇقىرىقى اللە غا ئىبادەت قىلايلى، ئۇنىڭ ئەيرىگە ئىبادەت قىلىپ اللە غا شېرىك كەلتۈرمەيلى، دېيىلسە، يىز اللە غا شېرىك كەلتۈرمىدۇق، اللە نى بىر دەپ بىلىپ، ئۇنىڭغىلا ئىبادەت قىلدۇق، دەيمۇ. بىراق ئۇلار ئىبادەتنىڭ بىىلىكىنى بىلەلىگەنلىكى ئۈچۈن اللە تىك ئەيرىگە ئىبادەت قىلىپ كەلدى. ئەمەلىيەتتە يەھۇدىي، ناسارالاردەك اللە تىك بالىسى بار، ياكى ئۇنىلارمۇ ئىلاھتۇر، دېگەندىن

باشلىغۇ شېرىكلىك بارىدۇر، چۈنكى اللە غا شېرىك كەلتۈرۈش گاھىدا زاتىدا، گاھىدا رۇيۇبېتىدە، گاھىدا ئۇلۇھىيىتىدە بولىدۇ. لېكىن بۇلارنىڭ ھېچ بەرقى يوقتۇر، بۇنى ئېيتىنىڭ ئۆزىگە قىلىنغان ئىبادەت- ئېيتىنىڭ ئۆزىگە قىلىنغان شېرىك شەكىللىكىنى بىلگۈچى اللە ئۆزى بايان قىلىدۇ: اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ولئن سألتهم من خلق السموات والارض وسخر الشمس والقمر ليقولن الله فأنى يؤفكون﴾ «ئەگەر سەن ئۇلاردىن: ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى كىم ياراتتى؟ كۈننى ۋە ئاينى كىم (بەندىلەرنىڭ مەنپەئەتلىنىشى ئۈچۈن) بويسۇندۇردى؟ دەپ سورىساڭ، ئۇلار چوقۇم: اللە، دەپ جاۋاب بېرىدۇ، ئۇلار قانداقمۇ (اللە غا ئىبادەت قىلىشتىن) باش تارتىدۇ؟!» (سۈرە ئەنكەبۇت ٦١- ئايەت). ﴿ولئن سألتهم من نزل من السماء ماء فاحيا به الارض من بعد موتها ليقولن الله﴾ «ئەگەر سەن ئۇلاردىن: ئاساندىن سۇنى چۈشۈرگەن، ئاندىن سۇ بىلەن ئۇلۇغەن زېمىننى تىرىلدۈرگەن كىم؟ دەپ سورىساڭ، ئۇلار چوقۇم: اللە، دەپ جاۋاب بېرىدۇ» (سۈرە ئەنكەبۇت ٦٣- ئايەتنىڭ بىر قىسمى).

ئۇلار اللە نىڭ زاتىنى ئۇنداق ئىنكار قىلمىدۇ لېكىن ھەرىزە، ئەزا ئېھتىياجلىرىنى تولۇق ھالدا اللە نىڭ بۇيرۇقى- توسۇقلىرى بويىچە قانداۋرماي، ئىنسانلار، ئەينانلار ۋە ھاۋايى- ئەقسىنىڭ بۇيرۇقى- توسۇقلىرى بىلەن قانداۋرغانلىقى ئۈچۈن، اللە بۇلارنى «اللە نىڭ ھەيرىگە ئىبادەت قىلمۇچىلار» دەپ ئاتىدى، ئۇلارنىڭ اللە نىڭ زاتىنى ئۇنداق تونۇپ تۇرۇپمۇ "مۇشرىك" دەپ سۈيەتلىنىشى ئەنە شۇنىڭ ئۈچۈندۇر، اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿اتخذ و احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله﴾ «ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ (باشقىلىرىنى) اللە نىڭ ئوۋىسىدىن ئىبادەت قىلىدىغان مەبۇد قىلىۋالدى» (يەنى ئۇلار ئۆز باشقىلىرىنى ئىلاھ دېمىدى، بەلكى ھەرىزە، ئەزا ئېھتىياجىنى قانداۋرىدىغان بۇيرۇق- توسۇقلارنى باشقىلاردىن ئالدى). بۇ ئايەتتىن رەسۇلۇللا ئەدى: «يا رەسۇلۇللا! ئۇلار ئۇلارغا رۇكۇ- سەجدە قىلمىدى» دېگەن ئىدى، رەسۇلۇللا: «ئوغرا، بىراق ئۇلار ھەرىزە، ئەزا ئېھتىياجلىرىنى قانداۋرىدىغان بۇيرۇق- توسۇقلارنى ئۆزگەرتىۋەتتى، ئۇلار بۇنىڭغا ئەگەشتى، ئەنە شۇ ئۇلارنىڭ ئۇلارغا قىلغان ئىبادىتىدۇر» دەپ جاۋاب بەردى، اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون﴾ «جىنلارنى، ئىنسانلارنى پەقەت ماڭا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈنلا ياراتتىم» (سۈرە زارىيات ٥٦- ئايەت). ابن تىمىيە و اھل السنة: «ئىبادەتنىڭ ھەممىسى - خالىق ئىزھار قىلىش، بويسۇنۇش، بۇيرۇق- توسۇقلارغا ئىنائەت قىلىش دېگەن بولىدۇ» دېدى.

مانا بۇلاردىن ئىنسانلارنىڭ ھەرىزە، ئەزا ئېھتىياجلىرىنى قانداۋرۇشنىن باشقا ھەرىكىتى بوقلۇقى، اللە نىڭ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئىبادەت دەپ ھېسابلىغانلىقى ئايان بولىدۇ، اللە ئۆزىگە ۋە ئۆزىنىڭ ھەيرىگە قىلىنغان ئىبادەتلەرنى ئوچۇقلاشتۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿الم اعهد اليكم يبنى ادم ان لاتعبد والشيطن انه لكم عدو مبين وان اعبدونى هذا صراط مستقيم﴾ «ئى ئادەم بالىلىرى، مەن سىلەرگە شەيتانغا ئىبادەت قىلماڭلار (يەنى ئىنسانلار ۋە شەيتانلارنىڭ بۇيرۇق- توسۇقلىرى بىلەن ھەرىزىگلارنى قانداۋرماڭلار)، ئۇ ھەقىقەتەن سىلەرگە ئاشكارە دۈشمەندۇر، ماڭىلا ئىبادەت قىلىڭلار (يەنى ھەرىزىگلارنى مېنىڭ بۇيرۇق ۋە توسۇقلىرىم بىلەن قانداۋرۇڭلار)، بۇ توغرا بولدۇر دەپ نەۋسە قىلمىدىمۇ؟» (سۈرە ياسىن ٦٥- ٦١- ئايەتلەر).

ئىنسانلارنىڭ ھەرىزىلىرىنى قانداۋرىدىغان اللە نىڭ بۇيرۇق- توسۇقلىرى باشقا ئىنسانلارغا ئوخشاش ھەرىزىلەردىن تەركىب تاپقان اللە نىڭ ئەلچىسىنىڭ ئۆز ھەرىزىلىرىنى قانداۋرۇش جەريانىدىكى ئىش- پائالىيىتى سۈزى، سۆزلىرىدە ئىبادەتلىدۇ، ئۇنىڭغاشقا ئىنسانلار ھەرىزىلىرىنى قانداۋرۇشتا اللە نىڭ ئەلچىسى ئېلىپ كەلگەن دىنغا بويسۇندۇرۇشقا بۇيرۇلغاندۇر، مانا بۇ اللە نىڭ ئۆزىگە قىلىنغان ئىبادەتتۇر، اللە ئالالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وما اتكم الرسول فخذوه ومانهكم عنه فانتهوا﴾ «پەيغەمبەر سىلەرگە ئېلىپ كەلگەن ئەرسىلەرنى ئېلىڭلار، پەيغەمبەر چەكلىگەن ئەرسىدىن چەكلىنىڭلار» (سۈرە ھەشر ٧- ئايەتنىڭ بىر قىسمى)، بۇنىڭ مەنىسى: «ھەرىزىگلارنى پەيغەمبەر قانداق ئەرتىلىگەن بولسا شۇنداق ئەرتىلەڭلار، مانا بۇ ماڭا قىلىنغان ئىبادەتتۇر» دېگەن بولىدۇ، ئايەتنىڭ مەدەنى مۇخاتەب (قارىمۇ- فارىس) جۈملىسىگە قارىغاندا «ئەگەر ھەرىزىگلارنى پەيغەمبەر ئەرتىلىگەندەك ئەرتىلمىسەڭلار، مېنىڭ ھەيرىمگە ئىبادەت قىلىش بىلەن مېنىڭ ھەيرىمنى مەبۇد قىلۋالغان بولىسىلەر» دېگەنلىك بولىدۇ.

اللە ئىنسانلارنى ئۆزىنىڭ بۇيرۇقىدىن باشقا بۇيرۇق- توسۇقلار بىلەن ئۆز ھەرىزىلىرىنى قانداۋرۇپ ئېزىپ كېتىشتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ، اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ولا تتبع اهوائهم واحذرهم ان يفتنوك عن بعض ما انزل الله اليك﴾ «ئۇلارنىڭ ھاۋايى- ئەقسىلىرىگە (يەنى ھەرىزىگلىرىنى ئەرتىلىگەندە ئۆزىگىزنىڭ ياكى ئىسلامغا توسۇق بولۇۋاتقان كاپىر ھاكىملارنىڭ ياكى كۆزۈتۈشنە ئىسلام ئۇسنى ئالغان مالاي مۇنايىقلارنىڭ بۇيرۇق- توسۇقلىرىغا) ئەگەشمەڭ ۋە اللە سىزگە نازىل قىلغان ئەرسىنىڭ بىرمۇرسىدىن بۇراب ئاشلىشىدىن (سوتسيالىزم، ئىلمانىيە ياكى مەنپەئەت ئاساسدا مۇئكۇم بۇرگۈزۈشتىن ياكى ئىسلامنى بۇنۇنچە ئالماي قىلىشتىن ياكى كۆفرى ئۇزۇمىنى بۇنۇنچە ئاشلماي ئىككىسىنى ماسلاشتۇرۇشتىن) ئېھتىيات قىلىڭ» (سۈرە مائىدە ٤٩- ئايەت)، ﴿الم تر الى الذين يزعمون انهم امنوا بما انزل اليك وما انزل من قبلك يريدون ان يتحاكموا الى الطاغوت وقد امروا ان يكفروا به﴾ «ئى مۇھەممەد، ساڭا نازىل قىلىنغان كىتابقە (يەنى قۇرئانغا) ۋە سەندىن بۇرۇن نازىل قىلىنغان كىتابلارغا (يەنى تەۋرات ۋە ئىنجىلغا) ئىمان كەلتۈردۇق دەۋالغان كىشىلەر (يەنى مۇنايىقلار)نى كۆرمەدىڭمۇ؟ ئۇلار ئەرزىنى شەيتانىنىڭ ئالدىغا ئېلىپ بارماقچى بولۇۋاتىدۇ؛ ھالبۇكى، ئۇلار شەيتانى ئىنكار قىلىشقا بۇيرۇلغان» (سۈرە نىسا ٦٥- ئايەتنىڭ بىر قىسمى)

كىشىنىڭ ئۆزىنى قۇرئانغا ئىشىمەن دەپ بىلىشى - ئۆزىنىڭ ھەرىزىلىرىنى ئەرتىلەشتىكى بارچە نىزاملارنى قۇرئانغا قايتۇرۇشنى تەقەززا قىلىدۇ. ئەكسىچە، باشقىلارغا، ھاكىملارغا، مەنپەئەتكە قايتۇرۇش - ئۇ كىشىنىڭ ئىبادىتى اللە نىڭ ھەيرىگە بۇنكۈنىدۇ، ئۇلار مەيلى بۇنۇنلەي كۆفرى بولسۇن ياكى ئىسلام دەۋاسى قىلغان ياسىلار، يەنى خۇ- ئاللا ياكى خۇ جىتاۋنىڭ بۇيرۇق- توسۇقلىرىنى ئاساسىي ئېيتىنىڭ مۇسۇلمانلارغا بەقەرىمىيان بىرلىكىمەتكى ئىمانلار بولسۇن، بۇلارنىڭ پەرقى بوي. كىمكى ئۆزىنىڭ ئىبادىتىگە اللە نىڭ بۇيرۇق- توسۇقلىرىنى مۇكۇمران قىلسا، اللە غا ئىبادەت قىلغان، اللە نى مەبۇد قىلۋالغان، "لا اله الا الله" دېگەن گۇۋاھلىقىغا ئۇيغۇن بول ئۇنغان بولىدۇ؛ كىمكى ئىبادىتىگە بەزى كىشىلەردەك ئىنسانلارنىڭ سۆزىنى مۇكۇمران قىلسا، ئۇ ئۇ ئىنسانغا ئىبادەت قىلغان ۋە ئۇنى اللە نىڭ ئوۋىسىدە مەبۇد قىلۋالغان بولىدۇ، اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وقد حاب من دسها﴾ «ئەقسىنى كۆفرى ۋە فىسق- فۇجۇر بىلەن كەمستكەن (يەنى اللە نىڭ ھەيرىنىڭ بۇيرۇقلىرىنى ئاساس قىلغان) ئادەم چوقۇم نائۇمىد بولىدۇ» «سۈرە شەمس ١٥- ئايەت»، ﴿فلا تطع المكذبين﴾ «ئىنكار قىلمۇچىلارغا ئىنائەت قىلمىغىن» (سۈرە قەلەم ٨- ئايەت)، ﴿ولا تطع كل حلاف مهين﴾ «ھەر قانداق قەسەمخورغا ئىنائەت قىلمىغىن» (سۈرە قەلەم ١٠- ئايەت)، ئەينى ھالتەم سۈددەيدىن، ئىنى مۇئزىر كەلسىدىن رىۋايەت قىلىپ: خۇ ئايەت مۇشرىكلار رەسۇلۇللانى بەزى ئىبادەتنى اللە غا، بەزى ئىبادەتنى ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىغا ۋە ئۇلار بولسا بەزى ئىبادەتنى اللە غا، بەزى ئىبادەتنى ئۆزلىرىنىڭ ئىلاھلىرىغا قىلىش ھەققىدە رەسۇلۇللا بىلەن سۆھبەتلەشكەچى بولغاندا، ئەخنەسى ئىنى ئەرىق ھەققىدە چۈشكەن» دەيدۇ، بۇ ئايەتتە سەۋەبىنىڭ خاسلىقى ئەمەس، لەيرىنىڭ ئومۇمىلىقى ئىبارىغا ئىلىنىدۇ.

بەزىلەرنىڭ ئۆزلىرى كۆفرى ئىكەنلىكىنى ئىتراپ قىلغان ياشلارنىڭ سۆزلىرىنىڭ ئىلاھنا ئۇيغۇن سانغان ئەھۋاللار بولۇپ، ئەنە شۇ ئۇلارغا قىلغان ئىبادەتتۇر، ئۇلارنىڭ ئىبادەت قىلغان ئىلاھلىرى ئەنە شۇدۇر، قىيامەت كۈنى اللە ئۇلارغا "ئىلاھلىرىڭلارنىڭ يېنىغا بېرىڭلار، مەندىن ياشقا ئايايتەجى ناياللامسلەر؟" دېگەن كۆزىدە ئۇلار ھەققەتەن خار- رەبۇنلۇقتا بولىدۇ، ئۇلار بۇ ئىنسانغا سەۋەب كۆرسىتىپ: "بىز ئۇلارغا ماسلىشىپ ئۇرۇپ بەرى ئەھۋالىمىزنى قىلۋالمىز، ئەگەر ئۇنداق قىلمىساق ھازىرقىدەكمۇ قىلغىلى بولمايدۇ" دەيدۇ ۋە "بىز ھەسىدىلەرنى قوغداپ قېلىش ۋە تەبلىغ قىلىۋېلىش ئۈچۈنلا ئۇلارغا ئىنائەت قىلىمىز" دەيدۇ، اللە بۇلارنىڭ ئەھەلسىز نېمە دېگەن ئوچۇق باھانە قىلىپ بېرىدۇ، ھەا اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿والذين اتخذوا من دونه اولياء مانعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى﴾ «اللە نى قويۇپ ئۆزلىرىگە ئۇيغۇنسىز (ئىنسانلارنى) ھىمايىچى قىلۋالغانلار: بىزنىڭ ئۇلارغا ئىبادەت قىلىشىمىز پەقەت ئۇلارنىڭ بىزنى اللە غا يېقىنلاشتۇرۇشى ئۈچۈندۇر» دەيدۇ» (سۈرە زۇمەر ٣- ئايەتنىڭ بىر قىسمى)، اللە بۇ ئايەتتە بۇقۇرىغىلارغا دەۋاگەرلەرنىڭ اللە نى قويۇپ، خۇ جىتاۋ جىياڭلىن، ۋېن جىياۋ ۋالا لېچۈەن قاتارلىق كاپىرلارنى ئۆزلىرىگە ھىمايىچى قىلۋېلىش ئارقىلىق ئۆزلىرىنى ئاقلاپ، ئېزىنىڭ ئۇلارغا ئىبادەت (يەنى ئۇلارنىڭ بۇيرۇق- توسۇقلىرىنى ھايات ئۇلچىمى) قىلىشىنى - پەقەت اللە نىڭ بەزى بۇيرۇقلىرىنى ئىجرا قىلۋېلىشنى ئۆچۈندۇر» دەيدىغان ساختا رەزىللىكىنى ئاشكارىلاپ بېرىدۇ ئەمەسمۇ؟! بەزىلەر، - اللە مەجبۇرلاشىدا ھارام قىلغان ھايۋاننى

يىشتى رۇھىدە قىلدى، بىز مەجبۇرلاندۇق» دەپ قارايدۇ. اللە تىنىك ياشقىسىغا ئىبادەت قىلىشنى جائىز سانىدى. اللە بۇلارنىڭ ئەملىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېدى: ﴿ولا تطع الكفرين والمنفقين ودع اذهم وتوكل على الله وكفى بالله وكيلا﴾ «كاپىرلارغا ۋە (ئىسلامنى ئاشكارە قىلمىغان، كۆڭلىدىن بوشۇرۇن تۇتقانلار) مۇناپىقلارغا ئىتائەت (ئىبادەت) قىلمىغىن، تۆلارنىڭ (سالغا قىلغان) ئازاب-ئوقۇبەتلىرىگە پەرۋا قىلمىغىن (اللە ما ئەۋەككۈل قىلغىن). اللە (ئۆزىگە) ئەۋەككۈل قىلغانلارغا يېتەرلىكتۇر» (سۇرە ئەھزاب 48- ئايەت). اللە يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ام اتخذوا من دون الله اولياء كمثل العنكبوت اتخذت بيتا وان اوهن البيوت لبيت العنكبوت لو كانوا يعلمون﴾ «اللە نى قويۇپ (ئىنسانلارنى) مەبۇد قىلۋالغانلارنىڭ مىسالى – ئۆي ياسىغان ئۆمۈچۈكنىڭ مىسالىغا ئوخشايدۇ (يەنى ئۆمۈچۈكنىڭ ئۆيى ئۆلارنى ئىسقىلىقتىن ساقلىغاندەك، ئۆلارنىڭ ئىبادەت قىلىۋاتقان مەبۇدلىرىمۇ ئۆلارغا ھېچقانداق پايدا-زەرەر يەتكۈزەلمەيدۇ). ئۆيلەرنىڭ ئەڭ تاجىزى ئۆمۈچۈكنىڭ ئۆيىدۇر. ئەگەر ئۇلار (بۇ ھەقىقەتنى) بىلسە ئىدى، (ھەرگىزمۇ ئىنسانلارغا ئىبادەت قىلىپ، ئۆلارنى مەبۇد قىلمۇالمايتتى)» (سۇرە ئەنكەبۇت 41- ئايەت). چۈنكى ئىنسانلارنىڭ ئەسلى ئەملى اللە تىنىك بۇيرۇق- توسۇقلىرى ئاساسىدا بۇرگۈزۈلۈشى، كېرەك ئىدى، ئەگەر ئۆلار مۇشۇنداق قىلسا، ھەقىقى نىجات تاپقۇچىلاردىن بولاتتى. اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وما امروا الا ليعبدوا الله مخلصين له الدين حنفاء﴾ «ئۆلار پەقەت ئىبادەتنى اللە ما خالىس قىلغان، ھەق دىنغا ئىتىقاد قىلغان ھالدا (يالغۇز) اللە غىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدى» (سۇرە بەيىنە 5- ئايەت). كىمكى مۇشۇنداق قىلسا ھازىرلەرنى اللە تىنىك بۇيرۇقى بىلەن قاندۇرغان بولاتتى. اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿قد افلح من زكاها﴾ «ھەقىقى پاكلىغان (يەنى ھازىرلەرنى مۇشۇ نىزامغا بويىچە تەرتىپلىگەن) ئادەم نىجات تاپتى» (سۇرە شەمس 9- ئايەت). نىجات تېپىش مۇئمىنلەرنىڭ سۈيىنىدۇرۇ. اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ قد افلح المؤمنون﴾ «مۇئمىنلەر ھەقىقەتەن بەختكە ئېرىشتى» (سۇرە مۇئمىنۇن 1- ئايەت). ﴿وبشر الذين امنو وعملوا الصلحت ان لهم جنت تجرى من تحتها الانهار﴾ «(ئى مۇھەممەد!) ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارغا (يەنى ھازىرلىرىنى اللە تىنىك بۇيرۇقلىرىغا مۇۋاپىق تەرتىپلىگەنلەرگە) ئۆلارنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ ئۆرىدىغان جەننەتلەرگە كىرىدىغانلىقى بىلەن خۇشخەۋەر بەرگىن» (سۇرە بەقەرە 25- ئايەت).

بۇقارىقى قەتئى ئىسپاتلاشلار ئۇسۇلىدىن ئايان بولدۇكى، ئىبادەت – ھازىرلەرنى مۇئمىنلەرنى نىزام بىلەن تەرتىپلەشتۇر. اللە ما ئىبادەت قىلىش بولسا – اللە تىنىك بۇيرۇقلىرى بىلەن ھازىرلەرنى تەرتىپلەشتۇر. بۇ تەرتىپلەش ياخشى ئەمەلدۇر. ياخشى ئەمەل مۇئمىنلەرنىڭ سۈيىنىدۇر. مۇئمىنلەر نىجات تاپقۇچىلاردۇر. نىجاتلىق ئۇرنى بولسا جەننەتتۇر. دېمەك، ھازىرلىرىنى مۇشۇ ئاساستا تەرتىپلىگەن كىشى اللە ما ئىبادەت قىلغان ۋە اللە نى مەبۇد، ئىلاھ تۇتقان بولىدۇ. ئەكسىچە ھازىرلىرىنى ئەينىتانلارنىڭ ئەخلەت ساندۇقىدىن تېپىۋالغان يالغان- ياۋىداق، ئەيىبلىمەر بىلەن ۋە كۆزگە كاتتىباشلىرىنىڭ ياكى ئۆلارنىڭ ھالايلىرىنىڭ بۇيرۇقى بىلەن تەرتىپلىگەن كىشىنىڭ ئۆلارغا ئوخشاشلا اللە تىنىك ھەيرىنى (يەنى كاپىر كاتتىباشلىرىنى) مەبۇد، ئىلاھ قىلۋالغانلىقىدا شەك يوقتۇر. ئۆلارنىڭ ئۇزرە بايان قىلىشما ھېچقانداق ئورۇن يوق. ئۆلارنىڭ ئورنى لاۋۇلداپ تۇرغان ئوت ئىكەنلىكىدىمۇ ھېچقانداق گۇمان تېپىلمايدۇ.

ئەي ئۇزىنىڭ ئەھلىنى ئۇقماي كاپىرلارغا يانىناياق بولۇپ، «اللە ما ئىبادەت قىلدۇق، اللە نى مەبۇد قىلدۇق» دەپ تۇرۇپ ئىسلامنى بوقۇتۇش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلۋاتقان، اللە تىنىك ھەيرىنى مەبۇد قىلۋالغان ۋە بۇنى ياخشى ئەمەل دەپ گۇمان قىلىپ ھەيلەتە قالغان ئىنسانلار! سىلەر ھېچىلىغاندا بۇ نىداغا قۇلاق سېلىڭلار! تەرىسىنى ئاچىچىق كۆرمەڭلار! ھەممىمىز بىردەك اللە تىنىك دىنىغا ئۇيۇشايلى! بۇنىڭدىن ئىلگىرىكى گۇناھلىرىڭلارغا تەۋبە قىلىڭلار. اللە ئۇنى كەچۈرىدۇ ئەمەسمۇ؟! ﴿انه هو التواب الرحيم﴾ «اللە مەغپىرەت ئەتىسى بەكمۇ قويۇل قىلمۇچىدۇر، (بەندىلىرىگە) ناھايىتى مېھرىبانىدۇر». بۇنىڭغا قارايلا، ھىزىبى مۇسۇلمانلار قاتارىدىن چىقىرىپ تاشلاپتۇ» دەپ ئەزەپ قىلىپ، ئۆزەڭلارغا اللە تىنىك ئەزىيىنى زىيادە قىلۋالماڭلار! بەلكى ھەممىمىز ئۆزىمىزنىڭ ئەمەللىرىمىزنى كىتاب ۋە سۈننەتكە سېلىشتۇرۇپ كۆرەيلى! بۇقارقى سۆزلەر ئۆزىمىزنىڭ ھاۋايىمىزدىن سۆزلەنگەن ئەمەس، بەلكى ھەممىمىز ئىمان كەلتۈرگەن كىتاب ۋە سۈننەتنىڭ سۆزىدۇر، سىلەرمۇ بىزمۇ كىتاب، سۈننەت كاپىر دېگەننى كاپىر دېيىشكە، ئۆنىڭغا ھېچنەرسىنى شېلىكرى قىلماسلىققا ۋەدە بەرگەن ئەمەسمۇ؟! رەسۇلۇللا مۇنداق دەيدۇ: «لا يؤمنون احدكم حتى يكون هواه تبعا لما جئت به» «كىمكى ئۆزىنىڭ ھاۋاسىنى (يەنى ھەرىسىنى قاندۇرۇشنى) مەن ئېلىپ كەلگەن نەرسىگە ئەگەشتۈرمەيدىكەن، مۇئمىن بولالمايدۇ». ھەدىسنىڭ قارىمۇ- قارشى چۈشەنچىسىگە قارىغاندا، «كىمكى ئۆزىنىڭ ھاۋاسىنى، يەنى ھەرىسىنى قاندۇرۇشنى رەسۇلۇللا ئېلىپ كەلگەن شەرىئەتكە بويسۇندۇرمايدىكەن، يەنى رەسۇلۇللا ئېلىپ كەلگەن ئىسلام نىزامى بىلەن تەرتىپلىمەيدىكەن، ئۇ كىشى كاپىردۇر» دېگەن بولىدۇ.

﴿ قد افلح من زكاها وقد خاب من دسها﴾ «ھەقىقى پاكلىغان ئادەم نىجات تاپتى، ئەمەلى كەمسىتكەن ئادەم زىيان تارتتى» (سۇرە شەمس 9-10- ئايەتلەر). «اللهم ان نفس تقواها وزكها انت خير من زكاها انت وليها ومولاها» «ئى اللە! مېنىڭ ئەقسىگە ئەقۋالىق ئاتا قىلغىن ۋە ئۆزى پاكلىغىن. سەن ئۆزى پاكلىغۇچىلارنىڭ ياخشىسەن، سەن ئۆزىنىڭ ئىگىسەن، ئۆنىڭغا ئىگە بولغىن» (ھەدىس، مۇسلىم شېنى ئابباستىن رىۋايەت قىلغان). «اللهم ان اعوذبك من قلب لا يخشع ومن نفس لا تشبع وعلم لا ينفع ودعوة لا يستجاب لها» «ئى اللە! مەن سەن بىلەن قوغداش دىلدىن، قانماس نەپسىدىن، پايدىسىز ئىلىمدىن، ئىجابەت بولماس دۇئادىن پاناھ تىلەيمەن» (ھەدىس، مۇسلىم ئىشى ئۆمەردىن رىۋايەت قىلغان).

ئى اللە! ھەممىزنى يەقەت ساڭلا ئىبادەت قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلغىن، امىن!

ھىزبۇتتەھرىر ھەلىفلىكىنىڭ تۇرۇشى ئۈچۈن ياردەم بېرىشكە چاقىرىق قىلىدۇ

ھەقىقاراللىق ئىسلامىي سىياسىي پارتىيە ھىزبۇتتەھرىر ھىندونېزىيەدە مۇسۇلمانلارغا ۋە بۇ پارتىيەنىڭ قوللىغۇچىلىرىغا، بولۇپمۇ ئارمىيەدىكىلەرگە مۇراجىئەت قىلدى. ھىندونېزىيەدىكى ھىزبۇتتەھرىرنىڭ رەئىسى مۇھەممەد ئەل خاتتاس 2- سېنتەبىر ئەلچەزىرە چوڭ جامەسى ئالدىدا يىغىلغان 5000 مۇسۇلمانىنىڭ ئالدىدا سۆز قىلىپ: «ھىزبۇتتەھرىر ئارمىيەدىن كەلگەن ھەربىيلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بارلىق مۇسۇلمانلارنى ھازىردىن باشلاپ ھىزبۇتتەھرىر بىلەن بىرلىكتە خەلىفلىك دۆلىتى قۇرۇشقا چاقىرىدۇ» دېدى.

ئۇ ھىندونېزىيە ۋە دۇنيادىكى مۇسۇلمانلارنىڭ ئۈيۇشقاقلىقى ۋە بىرلىكىنىڭ ئىسلامغا ئەگەشكۈچىلەرگە ئېغىر زور روھى قۇۋۋەت بولىدىغانلىقى، شۇڭلاشقا مۇسۇلمانلار پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام (س ئە ۋ) ۋە ئۇنىڭ ئىزباسار خەلىفىلىرى دەۋرىدىكىگە ئوخشايدىغان ئىسلامي ھاكىمىيەت قۇرۇشقا تامامەن قادىر بولالايدىغانلىقىنى تەكىتلىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ھىندونېزىيەدىكى ھىزبۇتتەھرىر ياياناتچىسى ئىسمائىل يۇسۇپتۇ سۆز قىلىپ: «بۇ قېتىمقى ئامېرى يىغىلىشنى ئۇنكۇزۇشتىن مەقسەت – مۇسۇلمانلارغا ئىسلامي دۆلەت (خەلىفىلىك) قۇرۇشتىن ئىبارەت مۇھىم ئىسلامي بۇرچنى ئەسلىتىپ ئۆتۈشتىن ئىبارەت. خەلىفىلىك دۆلىتى ئىسلامي شەرىئەتنى مۇكەممەل تەدبىق قىلىدىغان ۋە مۇسۇلمانلارنى ئۈيۈشتۇرىدىغان ئول ئۇرۇق بولىدۇ» دېدى.

ئۇ مۇنداق دېدى: «خەلىفىلىك قۇرۇش پىكرى تارىخ بەتلىرىگە كۆمۈلۈپ كەتكىلى ئۇزۇن يىللار بولدى، بىز مۇسۇلمان بولۇش سۈيىتىمىز بىلەن ئۆمەتكە

هىزبۇتتەھرىر ۋەكىللىرى ھىزبۇتتەھرىرنىڭ ئەنگلىيە دۆلەت ئىشلىرى كاتىپى چارلىز كىلارككا يازغان خېتىنى تاپشۇرۇپ بەردى

ئەنگلىيە باش ۋەزىرى تونى بلايىر خەلقارالىق ئىلامى سىياسى پارتىيە ھىزبۇتتەھرىرنى چەكلەش بايانلىنى ئېلان قىلغاندىن كېيىن، ھىزبۇتتەھرىر دۆلەت ئىشلىرى ئىشخانىسىغا ئىنچىكە تەشۋىقات بېقىش تورىغىلى خەت ئەۋەتكەن ئىدى. دۆلەت ئىشلىرى ئىشخانىسى تا ھازىرغىچە ھېچقانداق ئىنكاس قايتۇرمىغانلىقى ئۈچۈن، ھىزب قايتىدىن ئەنگلىيە دۆلەت ئىشلىرى كاتىپى چارلىز كىلارككا خەت يازدى. 7- ئۆتكەبىر، يەنى جۇمە كۈنى ھىزبۇتتەھرىرنىڭ ئەنگلىيەدىكى بۈيرۇق قالام ۋەكىللىرى ھىزبۇتنىڭ ئىلامى خادىملىك دۆلىتى قۇرۇش تورىسىدىكى ئارزۇسى ئوتتۇرىغا قويۇلغان خەتنى دۆلەت ئىشلىرى ئىشخانىسىغا تاپشۇرۇپ بەردى.

خەتنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى تۆۋەندىكىچە:

مۇرەببىلىك كىلارك ئەپەندى!

ۋ- ئاۋغۇست باش ۋەزىر تونى بلايىر خەلقارالىق ئىلامى سىياسى پارتىيە - ھىزبۇتتەھرىرنى چەكلەش بايانلىنى ئېلان قىلغاندىن كېيىن، بىز دەرھال دۆلەت ئىشلىرى ئىشخانىسىغا خەت يېزىپ چوقۇر تەكشۈرۈپ بېقىشنى تەلەپ قىلغان ئىدۇق. گەرچە سەككىز ھەپتىدىن كۆپرەك ۋاقىت ئۆتۈپ، گەنگىن بولسۇق بىز تا ھازىرغىچە بۇ ئىش تورىغىلى دۆلەت ئىشلىرى ئىشخانىسىنىڭ جاۋابىنى تاپشۇرۇۋالمىدۇق. بىز بەھىس ۋە مۇنازىرىدىن قورقۇپ قالمايدىغان ئىنكارچە تەشكىلاتىز. دۆلەت ئىشلىرى ئىشخانىسىنىڭ بىزنىڭ تالاقچىسىزكە جاۋاب قايتۇرمىغانلىقى ئۈچۈن كىشىدىنى ھەيران قالدۇرمىدۇ.

زورۇاللىقنىڭ خالىي بىر سىياسىي پارتىيىنى چەكلەشنىڭ ئىسپاتى ئاساسىدا كۆرۈنۈپ باقمىغان بۇ ئىشقا نىسبەتەن، بىز ۋە ئۇيغۇر كىشىلەر دۆلەت ئىشلىرى ئىشخانىسى پارتىيىمىزدىن تەلەپ قىلىش كېرەك دەپ ئويلايدىغان ئۇچۇرلارنى ئىختىيارسىز بويىچە بايان قىلىپ ئۆتۈشنى ئۆزىمىزنىڭ ھوقۇقى مەسئۇلىدۇق.

ھىزبۇتتەھرىر - 1953- يىلى پەلەستىنلىك فارۇق تەيىچ تەقىيۇددىن تەرىپىدىن ئۇيغۇرلىقنى خالى سىياسى تەشكىلات، ئۇ ئۇيغۇرلىق ئۇنسىرى ئارتىپلا، ئۇرسىلە بايىسى - يەرلەمىرىمىز مۇھەممەد ئەمىيەسالام ئىز، ئە ۋاسىلە بولۇپ بويىچە پىكىرىنى ۋە سىياسى يول سەنى مۇسۇلمانلار يۇرتلىرىدا ئىلامىي خادىملىك دۆلىتى قۇرۇش ئىكەنلىكىنى ئوتتۇرىغا قويغان. ھىزبۇتتەھرىر 15 يىلدىن كۆپرەك ۋاقىت مابەينىدە خەلقىي ئىنزىباتلارنى ۋە يۇقۇم مىللەتلەرنى ھاكىملارنىڭ بۇزغۇنچىلىقلىرىنى باش قىلىش تارقىلىق مۇسۇلمانلار دىيارلىرىدا ھەرىكەت قىلىپ كەلدى ھەمدە يۇقارى ئىنزىرات بىلەنمەيدىغان، ئامانىلىق ئۇتۇقۇرۇش، مۇزاھىمەتنامە چىقىرىش، ۋاراقچىلار ۋە زورلانلارنى تارقىتىش قاتارلىق سىياسى پائالىيەتلەر تارقىلىق ئېلىپ بارىدى. ھىزبۇتتەھرىر ئۆمەت تارىخدا ئەتتۇدەك ھاكىملارنىڭ يۇزۇچىلىقلىرى ئۈستىدە ۋەتىن ئام ئەكىلەندۈرۈپ، ئومەتنىڭ ئىلامىي ھاكىمىيەتنىڭ زۇۋرۇلۇقسىز ھېس قىلدۇرۇش تارقىلىق، ئومەتنىڭ ۋارىقلىق بىلەن خەلقىنىڭ دۆلىتى قۇرۇشتى مەقسەت قىلىدۇ.

ھىزبۇتتەھرىر قۇرغاچچى بولغان، قۇرغان كەرىم ۋە بەيەمىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسالام (س ئە ۋ)نىڭ ھەدىسلىرىدە ئوتتۇرىغا قويۇلغان ئىلامىي خەلقىنىڭ دۆلىتى ھەرگىزمۇ ئويىي بىلايىر تەسۇرلىگەندەك ھەمىشەلىق ئوتتۇرا ئەسىرگە قايتۇرۇشتەمەس دۆلەت ئەمەس، ئويىي بىلايىر 2001- يىلى 11- ئىيۇل ئەمگەكچىلەر پارتىيىسىنىڭ دۆلەت قۇرۇلتىيىدا سۆزلىگەن نۇتۇقىدا خەلقىنىڭ دۆلىتىنى مۇسۇلمانلار دۇنياسىدا ماھارەت بولمىغان ئىمپېرىيە، ئۇ- ئۇلار ئەرەب دۇنياسىدا بارلىق مۇسۇلمانلار بىر خەلىپە ئاستىدا ئۇيۇشقان ئەرشتە قانۇن قىلمىغان دۆلەت قۇرۇشنى ئەلەپ قىلدۇ... ئۇ دۆلەتنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى ئەمەلىيلەشتۈرگۈچى ئەدە ئۇ توغۇلما خىلايلىق قىلغانلىقى بايقالمان ھامان ۋەزىپىدىن ئېلىپ تاشلىنىدۇ. خەلقىنىڭ دۆلىتىدە بىر باش قازى بانجىلق قىلمىغان ھەمدە ئۇنىڭ قارمىقىدا مەسئۇس دۆلەت باشلىقى ئۇتۇكورگەن رولۇملارنى بىر نەرەر قىلمىغان ھەرقايسى مۇئامىلە ئىشلىرى ئۈچۈن ئىلامىي قانۇنلارنى ئاساسىدا مۇئەسسىل قىلىنغان ھەرقايسى دۆلەت باشلىقى ئۇتۇكورگەن رولۇملارنى بىر نەرەر قىلمى

زىيالىلارنىڭ ۋە سىياسىيونلارنىڭ قارىشىدۇر.

مىزبۇنەھرىر خەلقىمىز دۆلىتى قۇرۇش ھاياسى ئەمەلگە ئاشۇرۇش جەريانىدا، كەرىپە مۇسۇلمانلار دۆلىتىدىكى زالىم ھاكىمىلارنىڭ چىدىغۇسىز زىيانكەشلىكلىرىگە ئۇچرىغان بولسىمۇ ھېچقانداق قورقۇنچ ياكى زورۇقۇشقا بويسۇنماي قولغىنى بىلەن باقماي، سىرتتا ئۆز ئىختىيارىدىكىلەرنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھەرىي مۇسۇلمانلارنىڭ بولغان نۇرغۇن ئەكشۈرگۈچىلەر ئالگاچقان بۇيۇك مۇكەممەللىكتۇر. مىزبۇنەھرىر بىگۇناھ يۇقرىلارغا قىلىنغان بارلىق زورۇقۇشلىق ھەرىكەتلىرىنى ئويۇنچى ئەپلىمى كەلتۈرۈپ ھەممە ئادەم سېپىگە ۋەقەسىز، ماۋرىد بارلىنىش ۋەقەسى ۋە 7- ئىيول لوندون بارلىنىش ۋەقەسى قاتارلىقلارغا مۇناسىۋەتلىك نۇرغۇن سوئاللارغا ئۆزىنىڭ سوبىكتىپ ئالىكارە ئىلان قىلدى.

مىزبۇنەھرىر ئەنگلىيەدە خەلقىمىزنىڭ دۆلىتى قۇرماقچى ئەمەس، ماكسىمۇم ھوقۇق تەلەپىمۇ قىلمايدۇ، بىر مۇسۇلمان ئۈمىتى بىلەن بىرلىكە تىنچ جۇغ بولغان ھەرىي مۇسۇلمانلار جەمئىيىتىگە ئەسىر ئۆتكۈزۈش ئارقىلىق ئىسلامى قىممەتلەرنىڭ قوغدىلىشى كاپالەتلەندۈرۈش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلسۇن، ئاشلە، ئانا، ئاتا، ئىجتىمائى مەسئۇلىيەتلەر ۋە ئەخلاقنا ياتىر نۇرغۇنلىغان ئىسلامى قىممەتلەر مۇقۇنىڭ كۆزدە ئەنگلىيە دۆلىتىنىڭ ئىجتىمائى مەسىلىلىرى بىر تەرەپ قىلىنسا ھېچ ئويسالايدۇ، بۇنىڭدىن سىرەت ھەرىيەتچىلەر مۇسۇلمانلار ئۈمىتىنى زورۇقۇشلىقتىن خالى ھەرىكەتلەر بىلەن مۇسۇلمانلار ئىدىيلىرىدىكى ھاكىمىلارنىڭ نۇرغۇقلىقى ۋە زۇلۇملىرىنى، ھەرىپ ئاشقى سىياسەتلىرنىڭ مۇسەلمانلىقنىڭ ئەسىتىسى ياش قىلىشقا تىھلەملەنمۇرىدۇ. بىز بەدە بىكىرىنى مۇھىمدۇ ۋە بەھسەل ئارقىلىق، ئىسمۇ كۆپ ھەرى مۇسۇلمانلارنىڭ ئالللىدىكى ئىلام ۋە خەلقىمىزنىڭ نوقرىسىدىكى نۇرغۇلانغان چۈشەنچىلەرنى جىگىرى ئالغىلىنىڭ ئالغىلىنىڭ ئىلىنىڭ ئىلىنىڭ ئ

ئسلام ۋە مۇسۇلمانلار ئۈمىتىگە قىلىنۋاتقان نامەتچىلىقلەرنى توختىتىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلايلى!

ئەنگلىيەدىكى ھىزبۇتتەھرىرىدىن مۇسۇلمانلار ئۈممىتىگە پېزمانغان رامىزانلىق خەت

بارلىق ھەمدۇ- سانا بىرگە بۇ مۇبارەك رامىزان ئېيىنى نېسىپە قىلىپ بەرگەن اللە تا خاتىرە رامىزان ئېيى – اللە تائالا قەدىر كېچىسە ئۇرۇنلۇق سۈرىلىرىنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام (ﷺ) غا قۇرئان كەرىمنى نازىل قىلغان ئايدۇر، روزا تۇتۇش ئىسىمۇر، باشقا ئەھلىرىسىرنىڭ ساۋابى ھەسسىلەپ كۆپەيتىپ بېرىلىدىغان ئەينائلار باغلىنىدىغان ئايدۇر.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

(رامىزان ئېيىدا قۇرئان نازىل بولۇشقا باشلىدى، قۇرئان ئىنسانلارنا يېتەكچىدۇر، ھىدايەت قانۇنىيى ۋە (ھەق بىلەن باتىلنىڭ ئارىسىدا) ھۆكۈم چىقارغۇچى روشەن ئايەتلەردۇر) (سۈرە بەقەرە 185- ئايەت)

بىز رامىزان ئېيىنا دۇنيا مقياسىدىكى مۇسۇلمان ئۈممىتىنىڭ ئارا- ئوقۇيەتلىرى بىلەن كىرىپ كەلمەكتىمىز، رەسۇلۇللا مۇسۇلمان ئۈممىتىنى بىر جەمەتكە ئوخشاتقان، بىر ئەزا ئاغرىسا، پۈتۈن بەدەن بىئارام بولىدىغانلىقىنى ئېيتقان ئىدى، بۈگۈنكى كۈندە مۇسۇلمانلار نەرەم، ئەرەبتىن ئېلىۋاتقان كۆچلۈك مۇجۇملار تارىيىدا قالدى، ئىراق، ئافغانىستان، چېچنىيە، كەشمىر ۋە ئافغانستاندىكى ئەر- ئايال قېرىنداشلىرىمىز ئاجاۋۇزچىلار ۋە مۇستەملىكچىلەرنىڭ قوللىرىدىكى ئېرووچى دۆلەتلەرنىڭ ھەربىي قىلىشما يەلمىنىن، چېچنىيە، كەشمىر ۋە ئافغانستاندىكى ئەر- ئايال قېرىنداشلىرىمىز ئاجاۋۇزچىلار ۋە مۇستەملىكچىلەرنىڭ قوللىرىدىكى ئېرووچى دۆلەتلەرنىڭ ھەربىي قىلىشما ئۇچرىماقتا.

ئەنگلىيەدىمۇ بىر ئىككى ئاي ئىلگىرى بۇز بەرگەن 7- ئىيۇل پارتلىشى ۋەقەسىدىكى مەسئۇلىيەتنىڭ مۇسۇلمانلار جامائىسىگە ئارتىلىپ قوزغىلىشنى كۈچەيتىۋاتقان ئوخشاش ئېرووپا ئىتتىپاقىنىڭ ئېرووپاۋىغا قارشى تورۇش نامەدىكى بىر ئالاق ئەدەبىرلىرى مۇسۇلمانلار جامائىسى ئىچىدە دەگەن، دۆلكە ۋە گازىگىرانى ۋەرىسى ئەگىللەندۇرۇپ قويدى، ھالبۇكى نوختىپ ئاختۇرۇش، ئېنىپ ئۆتۈرۈش، يېگى قاماش ئەدەبىرلىرى ... مۇكۇمەتنىڭ مۇسۇلمانلار ئۈممىتى ئوتتىدە بۈگۈرۈۋاتقان ئادالەتسىزلىك ۋە زۇلۇملىرىنى ئاشكارىلاپ قويدى، ئۇنىڭدىن سىرت ?- ئىيۇل ۋەقەسىدىن بۇيان ئاخبارات ۋاسىتلىرى ئېرىچىل ھالدا مۇسۇلمانلار ۋە مۇسۇلمانلار دۆلىتىدا ئىسلامىي سىياسىي ئۆزگەرتىش ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىۋاتقان دەئۋەتچىلەر ئوتتىدىن بۇھتان تارقىتىپ كېلىۋاتىدۇ.

ئوتتۇرا بىلايەر بىز مۇھىم ئۇنۇقىدا مۇسۇلمانلارنىڭ ئەرىتىدىكە ۋە مۇسۇلمانلار دۆلىتىدىكى ئىسلامىي ھاكىمىيەت – خەلىفىلىككە بولغان ئەتىبارلىقنى – ھەرىزىل ئىدىئولوگىيەسىنىڭ بىر قىسمى، ئىسلامنىڭ سىياسىي، دەب- سىياسەتلىرى، دەب- ئاممېرىكىنىڭ ئاشقى سىياسىي، بۇش مۇكۇمەتنىڭ تېرورلۇققا قارشى ئۇرۇش سىياسەتلىرىنى بۇجاسىسە قىلىش ئاكى ئۇسۇلىدىكە ۋە ئۇنىڭ مۇئەممالىرىنا ئۆزۈل بۇلۇش – "چېكىنىش ئاتىقانلىق" دەب قارالماقتا. بۇ ئەھۋالنىڭ مۇسۇلمانلارغا بارىدەم بېرىش، بەھۇدىي ئىزاسىل دۆلىتىگە قارشى سۆز قىلىش – ئەمرىيە بەھۇدىي مىللىتىگە نىسبەتەن مېچانلىق ئۆيىمەتلىكنى ئۆز ئىچىگە ئالىسىۋ – «بەھۇدىيلار ئۆيىمەتلىكى» قالىيقى ئەيدۇرۇپ قويۇلماقتا. ئۇنىڭدىن ئىسلامىي سالاھىيىتىمۇ ئۇيلىشىمىز – دېكتىن ئاتقان،ئىق زېيتلىرىنى ئاجاۋۇزدىن مۇداپىئە قىلىشمىز – تېرورلۇق دەب- ئەسۇلۇلەنەكتە. بۇ ئەھۋالنى ئىسلامىي سالاھىيىتىمۇ ئۇيلىشىمىز – دېكتىن ئاتقان،ئىق زېيتلىرىنى ئاجاۋۇزدىن مۇداپىئە قىلىشمىز – تېرورلۇق دەب- ئەسۇلۇلەنەكتە. بۇ ئەھۋالنىڭ مۇسۇلمانلارغا ئۆزۈل بۇلۇش – "چېكىنىش ئاتىقانلىق" دەب قارالماقتا. بۇ ئەھۋالنىڭ مۇسۇلمانلارغا بارىدەم بېرىش، بەھۇدىي ئىزاسىل دۆلىتىگە قارشى سۆز قىلىش – گەرچە بەھۇدىي مىللىتىگە نىسبەتەن مېچانلىق ئۆيىمەتلىكنى ئۆز ئىچىگە ئالىسىۋ – «بەھۇدىيلار ئۆيىمەتلىكى» قالىيقى ئەيدۇرۇپ قويۇلماقتا. ئۇنىڭدىن

بسم الله الرحمن الرحيم

دەئۋەت ۋە ئىزدىنىش

الدعوة والبحث

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون «ئارا ئاللاردا ياخشىلىق(ئىسلام)غا دەئۋەت قىلىدىغان، مەئرۇپ- ياخشىلىقا بۇيرۇيدىغان، مۇنكەر- يامان ئىشلاردىن قايتۇرىدىغان بىر ئۇممەت بەنى بىر ئۇيۇشما بولسۇن. ئەنە ئاشۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر. (3:104)	من مات بغير امام ميتة جاهلية ومن نزع يده من طاعة جاء يوم القيامة لاحجة له كىمكى ئىمام (خەلىفە)سىز ئۆلسە، جاھىلىيەت ئۆلۈمىدە ئۆلىدۇ. كىمكى(خەلىفە)گە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتسا قىيامەت كۈنى ھۇججەتسىز كېلىدۇ. (ئىبنى ئۇمەر).

مۇھەببەتنامە ۋاقىسى

بسم الله الرحمن الرحيم

ئاگاھىكى بەھىرمىزدە ئىنسانلىق ماھىيتى ھەققىدە توختىلىپ، ئىنسان- مەرىپەت ۋە ئەزا ئېھتىياجىدىن تەركىب تاپقان ئەقلىگە مەخلۇق دەپ تەستىق قىلغان ئىدۇق. بىز بۇ نىمىدا توختالساقچى بولغان مۇھەببەت ئەمەس ئەقىدە ئىتتىپاقلىقىنىڭ بىر كۆرۈنۈشى بولۇپ، ئۇنىڭدا مۇھەببەت دېگەن نېمە؟ الله غا بولغان مۇھەببەت قانداق بولىدۇ؟ بۇ ھەقتە بەھس قىلىمىز.

محبه (مۇھەببەت) حب - يحب، ود - يود، ولع - يولع - دېگەن بىشلەدىن كېلىپ چىققان بولۇپ، لۇغەتتە مەنىسى «ياخشى كۆرۈش، دوست تۇتۇش» دېگەن بولىدۇ. شەرئى مەنىسى بولسا «ۋاقىنىڭ مەزمۇنىغا مانا كېلىپ، مەزمۇننىڭ قوزغىلىشىدۇر. يۇنى تۇيغۇنىڭدەك جۇشىنى كېرەك: ئىشاندىكى تەدبىرىن، ئەۋزى، يەغا قانارلىق ئەزىزلەرەنكى مۇھەببەت ئايرىم- ئايرىم ئىمادلىشىدۇ. مەسىلەن، ئۇجۇن، ھەر بىرى قايسى ۋاقىنى سەرسە ئىۋ ئەزىزدە ئىيادلىشىدۇ. مەسىلەن، ئەئىندىكى مۇھەببەت ئانانى كۆرسە ئۇنىڭدا ئەمۇت ئىلەن، ئايرىنى كۆرسە مۇزەببەت پىلەن، قىزغا مەھرىبانلىق پىلەن، يەغادىكى مۇھەببەت ھەممىنىڭ ئۇرغۇنىنى كۆرگەندە ئايلىغان ياخشى كۆرۈشكە، ھاكىملارنى كۆرگەندە رەھبەرلىكنى ياخشى كۆرۈشكە، ئەدەبىۋندىكى مۇھەببەت بولسا ئۇزىنىڭ ئاجىز، ناقىس، مۇھتاجلىقىنى ھېس قىلغاندا الله غا ياكى رەھبەرلەرگە ياكى كۆچلۈك ئىشانغا ۋە ياكى ئۇنىڭدىن باشقا مۇكەممەل دەپ ھېس قىلغان ئەرسىلەرگە قوزغىلىدۇ. دېمەك، ئەدەبىۋندىكى مۇھەببەت ئەرسىنىڭ ۋاقىغا قوزغىلىدۇ. شۇنداق بولغاللىقتىن ئىنسان ئەبەدىدە بار بولغان مۇھەببەتنى يوق قىلىش ئەسلا مۇمكىن بولمايدۇ. يەقەت بۇ مۇھەببەتلەرنى بىر- بىرىدىن كۆچلۈك قىلغىلى بولىدۇ، يەنى ئىشانغا بېرىلىۋاتقان مەلۇماننىڭ كۆپىشى ۋە بۇ مەلۇمانلارنىڭ ۋاقىغا ئۆچرىشىغا ئەگىشىپ، مەلۇمانى كېلىۋاتقان «ۋۇجۇدەغا بولغان مۇھەببىتى كۈنسېرى كۈچەيىپ بارىدۇ.

ئىنسان ۋاقىلىقى ئىنداق ئىكەن، بۇقۇرىدا بايان قىلىنىپ ئۆتكەندەك، مۇھەببەت ئەبەدىيلىكى ئۆز ئىگىسى مەھبۇبنا ئىتائەت قىلىش، كانتىلاش، ئۇلۇغلاش، ئايرىلىپ قېلىشتىن قورقۇش... قاتارلىق ئىشلارغا ئۇيۇلىدۇ. قۇرئەنىي مۇھەببەت ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: «مۇھەببەت ئەبەدىلىكى ئۆز ئىگىسى مەھبۇبنا ئىتائەت قىلىش، ئۇنى قوغداش، ئۇنى ئەزەلدىنقۇرۇشتىن ئىبھىسات قىلىش، ئۇنىڭ ئازىلقىدىن ئايرىلىپ قېلىشتىن قورقۇش، ئۇنى ماختاش، كانتىلاش قاتارلىقلارغا ئۇيۇلىدۇ» (قۇرئەنىي 4- 60- بەت). دېمەك، ئۆز ئۇنىنىڭ يەغا ۋە ئەئىندىن كېلىپ چىققان مۇھەببەت ئۆز ئىگىسى مەھبۇبنا ئىتائەت قىلىش، مۇزەببەت قىلىش، ماختاش، كانتىلاش قاتارلىقلارغا ئۇيۇلىدۇ. الله ئىنىڭ ئەبەرىگە ئىتائەت قىلىش ياكى الله ئىنىڭ ئەبەرىگە ئىبادەت قىلىشقا ئېلىپ بارىدۇ. دە، دۇنيا ھاياتىدا ۋە كېيىنكى ھاياتنا بەختىز، بەتبەختى، شەقى كىشىلەردىن بولۇپ قالىدۇ. بۇ بولسا يەغا ۋە ئەئىندىكى مۇھەببەتنىڭ ۋاقىغا رىئايە.

ھەممىگە مەلۇمكى، ئىنسان يەقەت بۇگۈنكى كۈنى ئۇچۇنلا ياشىمايدۇ، بەلكى بۇ دۇنيا ھاياتىدىكى كىلەچەككە ئەئىللۇق بولغىدۇ ياكى دۇنيا ھاياتىدىن كېيىنكى ھاياتقا ئەئىللۇق بولغىدۇ يەرقىز (ھاياتنىڭ ئەبەدى بەختلىك ئۇيۇشىنى) ئويلايدۇ. شۇڭا دۇنيا ھاياتىدىن كېيىنكى ھاياتنى ئويلايدىغان ھەر بىر ئىنسانىنىڭ ئاخىرەت ھاياتىدا بەختىز، بەتبەختى، شەقى كىشىلەردىن بولۇپ قالماسلىقى ۋە شۇ ئۇيەبىلى بەغا ۋە ئەئىنى ھەرىزىنىڭ سەقلىپ بېشارام بولماسلىقى ئۇچۇن، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بەختلىك قىلىدىغان الله غا بولغان مۇھەببىتنى ئەغا ئۇقۇرى ئورۇنغا قويۇشى زۆرۈر. شۇنىڭ ئۇچۇن الله غا بولغان مۇھەببەتنى بارچە مۇھەببەتلەرنىڭ ئەغا ئوكسىگى ھەم چوقۇنىدۇر دەيمىز. ئۇنداقتا الله غا بولغان مۇھەببەت قانداق بولىدۇ؟

بىز بۇقۇرىدا سۆزلەپ ئۆتكىنىمىزدەك الله غا بولغان مۇھەببەت ئۆز ئىگىسى ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشقا ئۇندەيدۇ. بۇ ھەقتە الله مۇنداق دەيدۇ: ﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ

قولغا ئېلىنغان ھىزب يېتەكلىرىنىڭ ئىسملىكى تۆۋەندىكىچە (يۇقۇرىقى رەسىمدىكى ئۇلارنىڭ ئىمزاسى):

1. محمد علي البلوي
2. علي وصفي حرب
3. أحمد خليل مسلم
4. د.صالح الشلبي
5. د.إسماعيل العايدي
6. عمر فالح التل
7. سالم عبد الله أبو اسيتان
8. عماد الأزايدة
9. محمود الزهيري
10. مصطفى العبوشي
11. هيثم رشراش
12. خالد العمر
13. سالم جرادات
14. مصطفى خليل
15. محمد السباتين
16. عادل أبو الهيجاء
17. محمد صالح
18. طارق الأحمر
19. [illegible] عودة
20. هاشم [illegible]

ھىزبۇتتەھىرىر مۇسۇلمانلارغا ئەرزىيەت يەتكۈزگەن زالىملارنىڭ زۇلمىنى ئەسلىتىدۇ. اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ «مۇئمىن ئەرلەر ۋە مۇئمىن ئايالالارغا بىھۇدە ئەرزىيەت بەرگۈچىلەر ئۆزلىرىگە ئوچۇق گۇناھنى ۋە بۆھتانىنى ئارتىۋالغان بولىدۇ». ۋە يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ولا تحسبن الله غافلا عما يعمل الظالمون﴾ «زالىملارنىڭ ئەمەللىرىدىن اللە نى غاپىل دەپ ئويلىمىغىلار».

بىز اللە دىن ئىشوردانىيەدە ۋە باشقا بارچە جايلاردا تۇتقۇن قىلىنغان ھىزب يېتەكلىرىگە قىينىچىلىقتىن چىقىش يولى، ئەزىزلىك ئانا قىلىشنى سورايمىز.

ئامېرىكا رەزىل سۇيىقەستلەر ئارقىلىق ئىراقنا بىتىنە ئوتنىنى ئۇلغايتماقتا!

بسم الله الرحمن الرحيم

ھەقىقەتەن ئىراقتا يۈز بېرىۋاتقان ئىشلار ھەقىقىتىنى بىلەلمىگەن بەزى كىشىلەرنى كاتتىگرىتسىپ قويىدى. ئەمەلىيەتتە بۇ ۋەھشىي قىلمىشلار ئامېرىكىنىڭ ئىراقنى ئىشغال قىلىۋېلىشىدىكى تاكتىكىسىدۇر. ئامېرىكا بۇ تاكتىكىنى ئارقىلىق، پۈتكۈل مۇسۇلمانلار، يەنى ئەھلى سۈننى ۋە ئەھلى شىئەلەر ئارىسىدا بىتىنە پەيدا قىلىپ، ئىسلامنىلا تەلەپ قىلىۋاتقان مۇسۇلمانلاردىكى ئەۋرىنىشنى كۈچەيتىپ، بىرلا زەربە بىلەن مەغلۇپ قىلماقچى بولدى. شۇڭا ئامېرىكا ئىراقتىكى رەزىل ئۇرۇشتىن ئۈستىنلىق بىلەن پايدىلىنىپ، بارلىق مۇسۇلمانلار، ھەتتا ئىراق خەلقىمۇ بىلەلمىگەندەك دەرىجىدە ھىلە- قايغان قۇرۇشنى داۋام قىلماقتا. بۈلار بولسىمۇ مەسجىدلەرنى، ئامىنۇي سورۇنلارنى، ئەمەلدارلارنىڭ خىزمەت ئورۇنلىرىنى ۋە تۇرالغۇلىرىنى، دىنى ۋە دۇنياۋى ئالىملارنى پارتلىتىشتىن ئىبارەت. بۈلار دۇنيا خەلقىگە مۇسۇلمانلار بۇيۇك ئەمەللەردىن يىراق بولۇپ، پەقەت بازارلارنى، مەسجىدلەرنى پارتلىتىش، ئىمارلارنى، ئاتوم ئىنىرگىيە، خىمىيە، فىزىكا ئالىملىرىنى، بىكۇناھ ئىشلەمچىلەرنى ئۆلتۈرۈش بىلەنلا بولۇپ كەتكەندەك كۆرۈندى. بۇ ۋەقەلەرنىڭ يەنىلا مۇسۇلمانلارغا ئارتىپ قويۇلۇشى ئوپۇچوڭ كۆز بويامچىلىق بولۇپ، بۇ ۋەقەلەرنىڭ بۇنىڭدىن مەنپەئەتلىنىۋاتقان ئىشغالىيەتچىلەر تەرىپىدىن سادىر بولغانلىقى ئۈزۈن- ئۈزۈندىن كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ. بۇنى يەنە باشقىلارغا دۆگدەپ قويۇش- ئامېرىكا، ئەنگلىيە ۋە ئىسرائىل قوچۇماقچىلىرى توقۇۋاتقان ھېكايىلىرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس. ماھىيەتتە ئىشغالىيەتچىلەر بۇ ۋەقەلەرنى باشقىلارغا دۆگدەپ قويۇش ئارقىلىق، راكېتا، ئايروپىلان قاتارلىق ئۇچۇش ئىسلىھەلىرىگە ۋە ئېغىر تېخنىكى قىرغۇچى قوراللارغا ئىگە بولغان ئۈز ئەسكەرلىرىنىڭ قەلبىدە ئاددى قوراللارغا ئىگە بولغان كىشىلەر بىلەن ئۇرۇش قىلىش يالقۇنىنى ئۇلغايتىپ، تېخىمۇ ئىلھاملاندۇرماقچى. شۇنداق بولسىمۇ رەزىل سۇيىقەستلەر ۋاستىسىدە مۇسۇلمانلارنىڭ قېرىنداشلىرىنى ئىشغالىيەتچىلەرنىڭ تاپىنى ئاستىدا قېلىشىغا چىداپ تۇرالمىغان راستچىل ئىمانلىق كىشىلەر ئۇلتۇرۇلۇشىكە قارىماستىن ھەركەت قىلىپ، ئىشغالىيەتچىلەرنى مەغلۇپ قىلىپ كەلدى. ھەتتا ئىشغالىيەتچى ئەسكەرلەرنىڭ ئۇلۇشى كۆپىيىپ، بۇنىڭ ۋە ئۇنىڭ ئىنتىپاقداشلىرىنى ئونجۇقتۇرۇپ، قارا باسقاندەك ھالغا كەلتۈرۈپ قويماقتا.

ئى مۇسۇلمانلار! جەزمەنكى ھەقىقەت ئۈزگىرىپ كەتتى، بۈرمىلاندى. بۇ ۋەھشى ئەمەللەر «ئالىملىقتا، رەھبەرلىكتە بەسلەشتى» دەپ ئاتالغان كىشىلەرگە نىسبەت بېرىلدى. بۇنداق نىسبەت بېرىشنىڭ خەتىرى ئۇنى قىلىشتىن چوڭدۇر. بۇنداق نىسبەت بېرىش- ۋەھشىي قىرغىنچىلىق قىلىدىغان ئىشغالىيەتچىلەرگە بولغان ئۈچمەنلىكنى ئۈزۈ جېنىنى ئالقىنىغا ئېلىپ قويۇپ ئىشغالىيەتچىلەر بىلەن ئۇرۇش قىلىۋاتقانلار ئۈستىگە يۆتكۈۋېتىدۇ. ئەقىللىق ئادەم ئۈز دۈشمىنىنىڭ ئۈز شەھەرلىرىنى ۋە ئەھلىنى ئازادلىققا ئېرىشتۇرىدىغانلىقىغا قانداقمۇ ئىشىنەر؟! ئۈز ئەھلىنىڭ دۈشمىنى بىلەن قارشىلىشۋاتقان قەھرىمانلارغا قارشى قورال كۆتۈرۈپ چىقىشقا قانداقمۇ ئىشىنەر؟! ئەقىللىق ئادەم اللە غا ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئۇنىڭ يولىدا ئۇرۇش قىلىدىغان، «كەئىبىنىڭ يېقىنلىشى اللە نىڭ نەزىرىدە بىگۇناھ بىر جان ئىكىسىنى ئۆلتۈرگەندىن يېنىكراقتۇر» دېگەن ھەدىسنىڭ ۋاقىسىنى ئىدراك قىلغان مۇسۇلمانلارنىڭ رېزىسى ئۈچۈن ھەركەت قىلىشقا چىققان ئىشلەمچىلەرنى ئۆلتۈرىدىغانلىقىغا قانداقمۇ ئىشىنەر؟! ئەقىللىق ئادەم اللە ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا ئىشەنگەن مۇسۇلمانلىنىڭ «لا اله الا الله محمد رسول الله» دەپ گۇۋاھلىق بەرگەن (ئەھلى سۈننى ياكى ئەھلى شىئە بولسۇن) مۇسۇلمانىنى كاپىر دەپ ھېسابلىشىغا، ئۇنىڭ مېلىنى ۋە قېنىنى ھالال سانىشىغا قانداقمۇ ئىشىنەر؟! ئەقىللىق ئادەم مۇسۇلمانلارنىڭ شەھەرلىرىدە ئىشغالىيەتچى كاپىرلار تۇرۇقلۇق يەنە ئۈز- ئارا قورال تەڭلىششىنىڭ مۇمكىنلىكىگە قانداقمۇ ئىشىنەر؟!

ئى مۇسۇلمانلار، ئى ئىراق ئەھلى! جەزمەن ھىزبۇتتەھىرىر سىلەرگە ئىككى ئىشنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ بېرىدۇ ۋە ئىككى ئىشتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ. ئايدىڭلاشتۇرماقچى بولغىنى بىرىنچى ئىش: مۇسۇلمانلارنىڭ ئۈز ئەھلىگە ئامىنۇي سورۇنلارنى، مەسجىدلەرنى، ئىمارلارنى، مېلى، يۈز- ئابرۇيى ھەر قانداق مۇسۇلمانغا ھارامدۇر». يەنە مۇنداق دەيدۇ: «من اذى مسلما بغير حق فكأنما هدم بيت الله» «كىمكى بىر مۇسۇلمانغا بىھۇدە ئەرزىيەت بېرىدىكەن، ئۇ خۇددى بەيتۇللانى يېقىتىۋەتكەندەك بولدى». ئىسلام مۇسۇلمانغا ئەرزىيەت بېرىشنى ھارام قىلىپلا قالماستىن، مۇسۇلمانلار دىياردىكى ئەھلى زىممىيغا ئەرزىيەت يەتكۈزۈشنىمۇ ھارام قىلدى. رەسۇلۇللا مۇنداق دەيدۇ: «من اذى ذميا فأنا خصمه» «كىمكى زىممىيگە ئەرزىيەت بېرىدىكەن، ئۇنىڭ بىلەن دەۋالىشىمەن». ئىككىنچى ئىش: مۇسۇلمانلارنى قىرغىن قىلىشقا ئىشغالىيەتچىلەرگە يارىدەم بېرىشنىمۇ يۇقۇرىقىدەكلا چوڭ جىنايەتتۇر. بۇ يارىدەمنىڭ يىمەكلىك، ئېچىملىك بولۇشىنىڭ، قانداق، قەيەردە بولۇشىنىڭ پەرقى يوق. مۇسۇلمانلارنى ئۆلتۈرگەن، خارلىغان، ھاقارەتلىگەن، مەسجىدلەرنى ۋەيران قىلغان ئىشغالىيەتچىلەر بىلەن قانداقمۇ شېرىكلەشكىلى بولىدۇ؟! اللە مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست تۇتماڭلار، ئۇلار بىر- بىرىنى دوست تۇتىدۇ. سىلەردىن كىمكى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇمۇ ئەنە شۇلاردىن سانىلىدۇ. اللە زالىم قەۋمنى ھەقىقەتەن ھىدايەت قىلمايدۇ» (5:51). اللە يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ «اللە دىن ئۈچۈن سىلەر بىلەن ئۇرۇشقان، سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقارغان ۋە سىلەرنى ھەيدەپ چىقىرىشقا ياردەملەشكەنلەرنى دوست تۇتۇشۇڭلاردىن سىلەرنى تۇسىدۇ، كىمكى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇلار زالىملاردۇر» (60:09).

ھىزب ئاگاھلاندۇرماقچى بولغىنى بىرىنچى ئىش: ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى ئىشغالىيەتچىلەر تەرىپىدىن پەيدا بولۇۋاتقان رەزىل سۇيىقەستلەرگە ئالدىنىپ، ئۇلارنىڭ قايقىنىغا چۈشۈپ، ئەھلى سۈننى ۋە ئەھلى شىئە مۇسۇلمانلىرى ئارىسىدا بىتىنە تارقاتماڭلار. ھەقىقەتەن ئىشغالىيەتچىلەر ئىراق زېمىنىدا بىتىنە تارقاتقۇچىلاردۇر، ئىككىنچى ئىش: ئامېرىكا ئىشغالىيەتچىلىرى ئامىنۇي سورۇنلاردا، مەسجىدلەردە، ئادەملەر ئارىسىدا ئۇنىتالغۇ، سىتالغۇ ياكى باشقا شەكىلدە (ھايات بولسۇن ياكى قازا قىلغان بولسۇن) باشقا كىشىلەر نامىدا ئېيلان قىلغان ئاجاۋۇزچىلىق ھەركەتلىرىگە «ئىگە بولۇش» دەۋالىرىغا ئەسىر قىلماڭلار! ھەقىقەتەن مەسجىدلەردە، بازارلاردا خىزمەتچىلەرگە، يۇقىرالارغا (ئەھلى سۈننى بولسۇن ياكى ئەھلى شىئە بولسۇن) قىلغان ئاجاۋۇزچىلىقلارنىڭ ھەممىسى ئامېرىكا، ئەنگلىيە ئىشغالىيەتچى ئەسكەرلىرىنى ئىراقتا ئۇرغۇزۇش ئۈچۈن قىلىنغان سۇيىقەستلەردۇر. ئۇلار مۇستەبىتلىكنى، ئاجاۋۇزچىلىقنا مەشھۇردۇر. بىز شۇنداق دەيمىزكى، بۇ قىرغىنچىلىقلارنى شۇنداق مۇستەبىت ئىشغالىيەتچىلەردىن باشقا كىم سادىر قىلىدۇ؟

ئى مۇسۇلمانلار، ئى ئىراق ئەھلى! مانا بۇلار ھىزبۇتتەھىرىر سىلەرگە ئايدىڭلاشتۇرغان ۋە ئاگاھلاندۇرغان ئىشلاردۇر. ئىش ناھايىتى روشەندۇر. سىلەر ئىشغالىيەتچى ئەسكەرلەرنىڭ ئۈز- ئۈزۈمىنى ھۆكۈمران قىلىش ئۈچۈن ئىراقلىقلارنى ئۆلتۈرۈشكە ئالدىراۋاتقانلىقىنى كۆرۈۋاتىسىلەر. ئۇنىڭ قاچانكى مەسجىدلەردىكى، ئىمامىنۇي سورۇنلاردىكى پارتلاشنى ۋەقەلىرىنى ياكى خىزمەتچىلەرنىڭ، ئالىملارنىڭ ئۆلتۈرۈلگەنلىكىنى ئاڭلىساڭلار ياكى كۆرسەڭلار، بۇ ۋەقەنىڭ ئارقىسىدىكى كىشىلەرنىڭ ئىشغالىيەتچىلەر ئىكەنلىكىگە ھۆكۈم قىلىڭلار. ئىشغالىيەتچىلەرنىڭ ئىسكەنجىسىگە باغلىنىپ، قايقانلىرىغا چۈشۈپ، دۈشمىنىڭلارغا قورال تەڭلەشتىن بۇرۇلۇپ، قوراللىرىڭلارنى ئۇزەڭلارغا تەڭلەشتىن ئاگاھ بولۇڭلار! بۇ رەزىل قىلمىشلارنى ئۇمۇسسىزلارچە باشقىلارغا ئارتىپ قويغۇچىلارنىڭ ئىغۋالىرىغا ئىشىنىپ، ئۇرلۇق پارتلىتىش ھادىسىلىرىنى مۇسۇلمانلاردىن كۆرمەڭلار! اللە غا ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا ئىشەنگەن مۇسۇلمان بۇنداق رەزىللىكنى قىلامدۇ؟ ھەقىقەتەن مۇسۇلمان ئۇنىڭ قېرىنداشىنى كاپىر سانىمايدۇ ۋە ئۇنىڭ يۇز- ئابرۇيىنى، مېلىنى ھالال سانىمايدۇ. ئەگەر بىرسىنىڭ اللە ھارام قىلغان نەرسىنى ھالال سانىغانلىقىنى ئاڭلىساڭلار، بىلگىلاركى ئىسلام ئۇنىڭدىن بىزاردۇر. بۇنداق رەزىللىكنى رەزىللىكتىن مەنپەئەت تىلەيدىغان ئادەملەردىن ئۈزدەڭلار، شۇ چاغدا ئۇلارنىڭ ھەقىقەتەن ئىشغالىيەتچى ئىكەنلىكىنى بىلىسىلەر. ئۇلار ئەھلى شىئەنىڭ مەسجىدىنى پارتلىتىپ ئەھلى سۈننىگە، ئەھلى سۈننىنىڭ مەسجىدىنى پارتلىتىپ ئەھلى شىئەگە ئارتىپ قويۇلغان ھادىسىلەرنىڭ ئارقىسىدىكى كىشىلەردۇر. ئالىملارنىڭ، قارىلارنىڭ، مۇسۇلمانلارنىڭ ئارىسىدا بىتىنە ئوتىنى ئۇلغايتىش ئۈچۈن مانا شۇنداق ھادىسىلەر داۋاملىشىپ كەلمەكتە. بۇنداق قىلغانلار مۇسۇلمانلار بۇنىڭدىن تەسىرلىنىپ، ئىشغالىيەتچىلەرگە بولغان قارشىلىقىدىن توختاپ، ئۈز- ئارا قارشىلىشىدۇ ئەمەسمۇ؟!

ئى مۇسۇلمانلار، ئىش مانا مۇشۇنداق، بۇ چاقچاق ئەمەس. ئىشغالىيەتچىلەر قېيىن شارائىتنا قالغاچقا، بۇنىڭدىن پەقەت ئىراقلىقلار، خۇسۇسەن مۇسۇلمانلار ئارىسىدا بىتىنە ئوتىنى ئۇلغايتقاندىلا قوتۇلالايمىز، دەپ ئويلىشىدۇ. سىلەر ئۇلارغا ئىمكان بەرمەڭلار. ئۇلار سىلەرنىڭ دۈشمىنىڭلاردۇر. ئۇلارنىڭ ئالدىدا خۇددى ئاۋلانغان ئاتىنەك بولۇپ ئۇلارغا ھەر تەرەپتىن ئاشلىنىڭلار!

﴿إن في هذا لبلغا لقوم عبدين﴾ «جەزمەنكى بۇنىڭدا ئىبادەت قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن يەتكۈزۈش بار».

— ھىزبۇتتەھىرىر

2005 -11 -28

ئۆمەنەكە قىلغان خىيانەتلىرىنى، ئۇلارنىڭ مۇشۇنداقلارنى ئىلاھىي ئىجرا قىلىشقا تېزىتىق بولۇپ، ئۇرۇنۇشقانلىقىنى، ئىلاھىمىڭ ئۇ ئىسلامىي ھەرىكەت قىلغانلار ئارقىلىقلا ئۆمەنلىكىنى، بەلكى قارىلىقىغىچىلارنىڭ ئۇنداق ئەمەسلىكىنى، بەلكى قارىلىقىغىچىلارنىڭ ئۇنداق ئەمەسلىكىنى، ئىسلامىي ھەرىكەت قىلغانلار ئارقىلىقلا ئۆمەنلىكىنى ئىسپاتلاپ، ئۇلارنىڭ

ھىزبۇتەھرىر ۋە ھەلقىلىك تۈرلۈسىدىكى قۇرۇلتايغا 1000 دىن ئارتۇق ۋەكىل قاتناشتى

2003- يىلى 4-سېنتەبىر، يەنى يەكشەنبە كۈنى مەركىزى لوندوندىكى دوستلۇق بىناسىدا خەلقئارالىق ئىسلامىي سىياسىي پارتىيە- ھىزبۇتەھرىر تەرىپىدىن «ھىزبۇتەھرىر ۋە ھەلقىلىك ئارمىيە» ناملىق ئۈچكۈنلۈكتىن قۇرۇلتايغا سىكىدىن ئارتۇق مۇسۇلمانلار ۋە غەيرى مۇسۇلمانلار قاتناشتى.

چوشىنى بۈرۈك سائەت 11 دە يەنى زالغا پىيپ كەلگەن تەرەپ ۋە تاياللاردىن تەشكىل تاپقان ۋەكىللەر پارتىيىنىڭ بۈگۈنگى ئەڭ مۇھىم مەسىلىسى ھەققىدە ئۇچۇق ئىپادىلەنگەن قۇرۇلتايغا قاتنىشىش ئۈچۈن ئالەمنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن مۇسۇلمانلار ئىدى. ئۇلار ئىچىدە ئەرەب دۇنياسىدىن باشقا، ئاسىيا، ياۋروپا ۋە ئامېرىكىدىن كەلگەن ۋەكىللەر بار ئىدى. ئۇلار ئىچىدە ئاياللار ۋە ياشلارمۇ بار ئىدى. قۇرۇلتاي ئالدى بىلەن ھىزبۇتەھرىرنىڭ ئەدەبىيات مەسئۇلى ئۇستاز ئەتا ئابۇ رۇشتا ئەپەندىنىڭ «ھىزبۇتەھرىر ۋە ھەلقىلىك ئارمىيە» ناملىق كىتابىنى تونۇشتۇرۇش پائالىيىتى بىلەن باشلاندى. ئۇستاز ئەتا ئابۇ رۇشتا ئەپەندى ئۆز سۆزىدە ھىزبۇتەھرىرنىڭ ئۇزۇن يىللىق تارىخىغا قىسقىچە توختالدى. ئۇ ھىزبۇتەھرىرنىڭ ئۇزۇن يىللىق تارىخىدا ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ مۇھىم ۋەزىپىنىڭ ئۈممەتنى ئىسلام ئاساسىدا قايتا بىرلەشتۈرۈش ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۈممەتنىڭ ئىسلام ئاساسىدا قايتا بىرلەشتۈرۈلۈشىنى ئەڭ مۇھىم ۋەزىپە دەپ قارىغانلىقىنى، ھىزبۇتەھرىرنىڭ ئۈممەتنى ئىسلام ئاساسىدا قايتا بىرلەشتۈرۈش ئۈچۈن ئىسلام دۆلىتىنى قۇرۇش ئۈچۈن كۈرەش قىلىۋاتقانلىقىنى، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۈممەتنىڭ ئەڭ ياخشى ئوغۇللىرىنى ھىزبۇتەھرىرگە جەلىپ قىلىۋاتقانلىقىنى ئالاھىدە تەكىتلىدى. ئۇ ئۆز سۆزىدە يەنە مۇنداق دېدى: «ئۈممەتنىڭ ئەڭ ياخشى ئوغۇللىرى ھىزبۇتەھرىرگە جەلىپ قىلىۋاتقانلىقىنىڭ سەۋەبى ئۇلارنىڭ ئىسلامنى ئەڭ ياخشى چۈشەنگەنلىكىدىن ۋە ئىسلامنى ئەڭ ياخشى ئەمەلگە ئاشۇرۇۋاتقانلىقىدىن ئىبارەت. ئۇلار ئىسلامنى ئەڭ ياخشى چۈشەنگەنلىكى ئۈچۈن ئىسلامنى ئەڭ ياخشى ئەمەلگە ئاشۇرۇۋاتقانلىقى ئۈچۈن ئۇلار ئۈممەتنىڭ ئەڭ ياخشى ئوغۇللىرى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ئۇلار ئۈممەتنىڭ ئەڭ ياخشى ئوغۇللىرى بولغاچقا، ئۈممەت ئۇلارنى ئەڭ ياخشى كۆر

دەئوەت ۋە ئىزدىنىش

الدعوة والبحث

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون «ئاراكلاردا ياخشىلىق(ئىسلام)غا دەئوەت قىلىدىغان، مەئرۇف- ياخشىلىققا بۇيرۇيدىغان، مۇنكەر- يامان ئىشلاردىن قايتۇرىدىغان بىر ئۇممەت بەنى بىر ئۇيۇشما بولسۇن. ئەنە ئاشۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر. (3:104)	من مات بغير امام ميتة جاهلية و من نزع يدء من طاعة جاء يوم القيامة لاحجة له كىمكى ئىمام (خەلىفە)سىز ئۆلسە، جاھىلىيەت ئۆلۈمىدە ئۆلىدۇ. كىمكى(خەلىفە)گە ئىتائەت قىلمىشتىن باش تارتسا قىيامەت كۈنى ھۇججەتسىز كېلىدۇ. (ئىبنى ئۇمەر)

«لا اله الا الله» نىڭ مەنىسى- «لا معبود الا الله» دۇر

بىرىنچى مۇقەددەمىلەش – ئىنساندىكى ئىرادە بولغانلىقى ئۈچۈن، ئىنسان ئۆز ئىرادىسىگە ئاساسەن مۇقەددەمىلىگەن ئەرسىگە ئىبادەت قىلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىنسان ئۆزى مۇقەددەمىلىگەن ئەرسىگە ئىبادەت قىلغان ۋاقىتتا، خاتىرجەملىك ۋە راھەت ھېس قىلىدۇ. چۈنكى ئىبادەت بىلەن تەدبىيۇن ھەرىزىسى قالمىدۇ. لېكىن ئېنىگە ئىبادەت قىلىشنى، قانداق ئىبادەت قىلىشنى بەقەت ۋىجدانغىلا تاپشۇرۇلما. ۋىجدان ئىبادەت قىلماسلىق ۋاجىپ بولغان ئەرسىگە ئىبادەت قىلىشقا، مۇقەددەمىلىمەسلىك ۋاجىپ بولغان ئەرسىنى مۇقەددەمىلەشكە ئېلىپ بارىدۇ. دە، ئەتىجىدە ئىنسانىنى ئىنسانغا ئىبادەت قىلغۇزىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئىنسان خالقىنىڭ ئەبرىگە ياكى خالقىنى ياكلاش ۋاجىپ بولغان ئاساسىز ئويدۇرمىلارغا ئىبادەت قىلىپ ئوغرا بولدىن ئېزىپ كېتىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن بەقەت ھېچقىلا تايىنىپ، پىكرىسىز ئەمەل ئىجرىش – ئىنسانىنى خاتالىق ۋە ئېزىپ كېتىشكە مۇپتىلا قىلىدۇ. مەسىلەن: سىز كېچىدە سايىنى كۆرۈپ ئۇچۈن بەقەت ھېچقىلا تايىنىپ، پىكرىسىز ئەمەل ئىجرىش – ئىنسانىنى خاتالىق ۋە ئېزىپ كېتىشكە مۇپتىلا قىلىدۇ. مەسىلەن: سىز كېچىدە سايىنى كۆرۈپ باشقا ئەرسىنىڭ سايىسى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلسىز- دە، قورقۇش ئەكسىلەنمەيدۇ ۋە ئولىكىز داۋام بولۇپ مېڭىۋېرەلەيسىز. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىنسان بەقەت ھېچقىلا تايىنىپ ئەمەلگە ئۆتىمەي، بەلكى ئەقىل ۋە ۋىجدانىنى بىرگە ئىشلىتىش كېرەك. شۇنداقلا بىرىنچى ئەرسىنى مۇقەددەمىلەش ئەقىل ۋە ۋىجدان يولى بىلەن ئەكسىلىنىدۇ. ئەگەر ئۇنداق بولمايدىكەن، ئىنسان شۇنچىسىز ئېزىش ۋە زالالەتكە چۈشۈپ قالىدۇ. شۇڭلاشقا ئىبادەت بەقەت ئەقىل ئارقىلىق ئېرىشىلگەن بولغا ئاساسەن شەكسىلەنسە ئوغرا بولىدۇ. ئەتىجىدە ئىبادەت مۇقەددەمىس دەپ ئۇلۇغلىماقچى بولغان ئاللا غا بولىدۇ.

ئەقىل ئىنسانغا ئىبادەتنىڭ بەقەت ئەزەلى، بار بولۇشى زۆرۈر بولغان خالىقىلا بولۇشىنى زۆرۈر قىلىپ قويىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىبادەتنىڭ خالىقنىن باشقىسىغا بولۇشى ئوغرا ئەمەس. ئىنسان خالىقنىڭ بارلىقىنى ئىتىراپ قىلغان ئىكەن، ئۇنىڭغىلا ئىبادەت قىلىشى زۆرۈر. چۈنكى ئىبادەت دېگەن ئىنسان خالىقنىڭ بارلىقىنى بىلگەندىن كېيىن خالىقا قىلغان ئىتائەت بولۇپ، ئۇ اللە تائالانىڭ مەخلۇقاتلارنى يارىتىش ۋە ئىجات قىلىش بىلەن بەرگەن نىشىتىگە ئۇلارنىڭ اللە غا قىلغان شۈكرىسىنىڭ ئەڭ يۇقۇرى چوققىسىدۇر. شۇ سەۋەبتىن، ئەقىل ۋە فىترەت ئىبادەتنىڭ بەقەت خالىقىلا بولۇشىنى زۆرۈر قىلىپ قويىدۇ. ئۇلارنىڭ ھاۋايى- نەپسىگە قۇل بولغان ئىنسانلار بار بولۇشى زۆرۈر بولغان اللە تائالانىڭ مەۋجۇتلۇقىنى، بىرلىكىنى ئىتىراپ قىلسىمۇ، اللە دىن باشقا كۆپ ئىلاھلارغا ئىبادەت قىلىپ ئېزىپ كېتىدۇ.

ئىنسانلار ئەدەبىيۇن ھەرىزىسى قانداقمۇ ۋاقىتدا، خالىقا ئۇنىڭ ھەيرىنى شېرىك قىلىپ مۇقەددەمىلىدى- دە، ئەتىجىدە خالىقنى ۋە مەخلۇقاتلارنى ئىبادەت قىلىدىغان مەئبۇد قىلىۋالدى. خالىقنىڭ ھەيرىنى ئىبادەت قىلىدىغان مەئبۇد قىلىۋېلىشتا، خالىقنىڭ ھەيرىگە ئىبادەت قىلىشنى رۇخسەت قىلىنغان ئىبادەت قىلىدىغان مەئبۇد قىلىۋالدى. خالىقنىڭ ھەيرىنى ئىبادەت قىلىدىغان مەئبۇد قىلىۋېلىشتا، خالىقنىڭ ھەيرىگە ئىبادەت قىلىشنى رۇخسەت قىلىنغان دەپ ئويلاپ ياكى ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلسا خالىق رازى بولىدۇ دەپ ئويلاپ ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىدۇ. فىترەت خالىقنىڭ بار ئىكەنلىكىنى ئىتىراپ قىلسىمۇ، بىراق ئىنسانلار ئىلاھنى كائىناتلاش بىلەن ئەدەبىيۇن ھەرىزىسى قانداقمۇ ئۇچۇن ئەمەلگە ئۇنىڭغا ۋاقىتدا ئىبادەت قىلىشقا لايىق دەپ گۇمان قىلغان ئەرسىلەرنىڭ ھەممىسگە ئىبادەت قىلىدۇ. ئەتىجىدە خالىقنى قويۇپ مەخلۇقاتلارغا ئىبادەت قىلىدىغان مەئبۇد قىلىۋالدى. ھالبۇكى، خالىقنىڭ بىر بولۇشى مەئبۇدىنىڭ كۆپلىكىنى ئىنكار قىلىشنى ۋە ئىبادەتنى بەقەت ۋاجىبۇل ۋۇجۇد – اللە تائالاغا قىلىشنى ۋاجىپ قىلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىسلام ئىنسانلارغا ئىبادەتنىڭ بەقەت بار بولۇشى زۆرۈر بولغان زات اللە تائالاغىلا بولۇشىنى ئەقلى يول بىلەن بايان قىلدى ۋە ئۇلاردىن بەقەت مەئبۇدقىلا نىسبەت بېرىلىشى ۋاجىپ بولغان ئەرسىلەر ھەققىدە سوربدى. ئۇلار بۇنىڭغا جاۋابەن: «اللە» دېدى. اللە مۇنداق دەيدۇ:

﴿قُل لِّمَنِ ٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهَآ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ(84) سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ(85) قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبۡعِ وَرَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ(86) سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ(87) قُلۡ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيۡءٖ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيۡهِ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ(88) سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ فَأَنَّىٰ تُسۡحَرُونَ(89) بَلۡ أَتَيۡنَٰهُم بِٱلۡحَقِّ وَإِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ(90) مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٖ وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنۡ إِلَٰهٍۚ إِذٗا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهِۭ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ(91)﴾

«ئېيتقىنكى، زېمىن ۋە ئۇنىڭدىكى مەخلۇقاتلارنى كىم ياراتتى؟ ئەگەر سىلەر بىلسەڭلار، ئۇلار: اللە دەيدۇ. ئېيتقىنكى، ئۇنىڭ (ئازابى) دىن قورقمامسىلەر؟ ئېيتقىنكى، ھەممە ئېيتقىنكى، بەتنە ئاسمانلىنىڭ، ئۇلۇغ ئەرشنىڭ پەرۋەردىگارى كىم؟ ئۇلار: اللە دەيدۇ. ئېيتقىنكى، ئۇنىڭ (ئازابى) دىن قورقمامسىلەر؟ ئېيتقىنكى، ھەممە شەيئىنىڭ پادىشاھلىقى كىمنىڭ قولىدا؟ (ئىلتىجا قىلغۇچىلارغا) پاناھ بولالايدىغان ۋە ئۇنىڭغا قارشى ھېچنەرسە پاناھ بولالمايدىغان كىم؟ ئەگەر سىلەر بىلسەڭلار، ئۇلار: اللە دەيدۇ. ئېيتقىنكى، سىلەر قانداقمۇ قايمۇقتۇرىلىسىلەر؟ ئۇنداق ئەمەس، بىز ئۇلارغا ھەق سۆزنى (لا اله الا الله نى) ئېلىپ كەلدۇق، ئۇلار چوقۇم يالغانچىلاردۇر. اللە نىڭ بالىسى يوق، ئۇنىڭغا باراۋەر باشقا بىر ئىلاھمۇ يوق» (سۈرە مۇئمىنۇن 84- 91- ئايەتلەر)

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى www.uyghurkitap.com

بۇ ئايەتلەر مائرىق ئەرسىلەرنىڭ پاراڭلىشىنى ئۇنىڭ قولىدا دەپ ئىشارەت قىلغانلىقى، يەنىمۇ ئاللا ئىككا شاھىدىنە لايىق ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلىدۇر. يەنە باشقا ئاياتلەردىمۇ ﴿ئاللا ئۆزى ياخشىنى شاھىدىنە لايىق تەمىنلىگەن﴾ ۋە ئىلاھلارنىڭ شاھىدىنى قىلىشقا لايىق ئەمەلىي ھالاللىغاھەمدەلىقىنى بايان قىلغان. ئاللا تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَىٰ قُل لَّا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ (سۈرە ئەنئام 19-ئايەت).

فۇرقانىنىڭ كۆپ ئايەتلىرىدە ئىلاھنىڭ بىر يەكتە- بىگانە بولىشى، شۇنداق ھەممىدىن ئۈستۈن بولغانلىقى، ئۇنىڭ ھەممىنى بىلىدىغانلىقى، ئۇنىڭ ھەممىگە قادىر ئىكەنلىكى، ئۇنىڭ ئىلاھلارنىڭ ئىچىدە ئەڭ ئۈستۈن

بسم الله الرحمن الرحيم

ئۆزبېگستاندىكى «باشقۇرۇش» كۇفرى تۈزۈملىرىنىڭ چىرىپ كېتىۋاتقانلىغىنى نامايەن قىلماقتا

3- ئاپرېل كۈنى بېرتانىيەنىڭ بى-بى-سى راديوسى ئىستانبۇلدىن 3- ئاپرېلغىچە تاشكەنت ۋىلايىتى سوتىدا ھىزبۇتتەھرىرىنىڭ 10 نەپەر ئەزاسى ئۈستىدىن بولۇپ ئۆتكەن مەھكىمە ئىشى ئاخىرلاشقانلىغى ھەققىدە خەۋەر بېرىپ، شۇ ھەقتە ئىنسان ھوقۇقلىرى تەشكىلاتىنىڭ ۋەكىلى بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزدى. ئۇنىڭدا جۇملىدىن شۇنداق دېيىلدى: «. . بۇ سوت جەريانى ئاۋۋالقىلىرىدىن ئېيىبلەنگۈچىلەرنىڭ ھەممىسىگە ناھايىتى قاتتىق جازا بېرىلگەنلىكى بىلەن ئاجرىلىپ تۇرىدۇ، يەنى ئۇلارنىڭ ھەر بىرى 20 يىللىق كۈچەيتىلگەن رەجىمدىكى قاماق جازاسىغا ۋە مال-مۈلۈكلىرىنى مۇسادىرە قىلىش جازاسىغا ھۆكۈم قىلىندى. ھالبۇكى، قارلىغۇچى سوتىيەدىن 11 يىلدىن 20 يىلغىچە بولغان تۈرلۈك جازا مۇددەتلىرىنى سورىغان ئىدى. سۈدىيە سوتلانغۇچىلار ئۈستىدىن بۇنداق ھۆكۈم چىقىرىشقا ئۇلارنىڭ ئاخىرقى سۆزلىرىدىكى كەسكىن پىكىرلىرى ۋە ئۇزلىرىنى سىياسى مەھبۇس دەپ ئاتىغانلىقى سەۋەپ بولدى. يىغىتلەر بولسا بىر ئۆمۈرلۈك قاماق جازاسىغىمۇ تەييار ئىكەنلىكىنى بىلدۈرتتى. سوتنا ئۆۋاملارنىڭ بوقلىغى، سوتنى سوراق قىلغۇچىلار چاقىرىلغاندا كەلمىگەنلىكى، كۆرسەتمىلەر قىستاش ئاستىدا ئېلىنغانلىقى سوتنىڭ قانۇنسىز بولغانلىقىنى كۆرسۈتۈپ تۇرۇپتۇ. . . «

بىز بولسا راديودا سۆزلەنگەن بۇ سۆزلەرگە قوشۇمچە قىلىپ ئېيتىمىزكى، سوتتا ھۆكۈم ئوقۇلغاندىن كېيىن ھىزب يىغىتلىرى ئۇزلىرىنىڭ غەلبە قىلغانلىقىنى ھىس قىلغانلىقى سەۋەبىدىن بىر-بىرىنى قۇچاقلاپ تەبرىكلەشتى.

ھەقىقەتتە، قارلىغۇچى دۆلەت قارلىغۇچىسى سۈپىتىدە ئىسلامغا پىكرى-سىياسى دەۋەت قىلغان يىغىتلەرگە تۆھمەت قىلىپ «ئېيىب»لەر قويۇپ، ھەر خىل جازا مۇددەتلىرىنى سورىغىنىغا قارىماستىن، سوت ھەممىسىنى بىر خىل مۇددەتتىكى قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلدى. بۇنىڭغا سەۋەپ بۇگۈن يەھۇدى كاپىر ئى. كەرىموف باشچىلىغىدىكى ئۆزبېگستاندىكى رەجىم ھىزبۇتتەھرىر ئەزالىرى ئۈستىدىن ھەتتاكى ئۆزىنىڭ قانۇنى ئاساسىدىمۇ ئەمەس، بەلكى مەغلۇبىيەت نەتىجىسىدە ھاسىل بولۇۋاتقان ئىسلامغا نىسبەتەن غەزەب ۋە ئەسەبىيلىشىش ئاساسىدا ھۆكۈم چىقارماقتا. «ھوقۇقىي دۆلەت» ۋە «ئادالەت» ھەققىدە سەپسەتە سېتىۋاتقان ئۆزبېگستاندىكى بۇ رەجىم ئەينى ۋاقتىدا بۇنداق ھۆكۈملەر چىقىرىش بىلەن ئادەملەرگە ئۆزىنىڭ ھەقەدەر زالىم ۋە يالغانچى ئىكەنلىكىنى كۆرسەتتى. ئۇنىڭدىن تاشقىرى ئۆزىنىڭ ھوقۇقى دەپ دەۋا قىلىۋاتقان كەرىموف باشچىلىغىدىكى «دۆلەت» (ئەگەر ئۇنىڭ دۆلەتلىكى قالغان بولسىمۇ) بۇ قىلمىشلىرى بىلەن تەدبىق قىلىۋاتقان قانۇنلىرىنىڭ يارامسىزلىقى ۋە ھەتتا ئۇشبۇ قانۇنلىرىنىڭ ئۆزىمۇ تەن ئالماسلىغىنى پاش قىلدى.

بۇ ئورۇندا باشقا سوئال توغۇلىدۇ، نېمە ئۈچۈن بۇنىڭغا ئوخشاش شەرمەندىلىك ۋە

ئادالەتسىزلىكلەرگە ئۆزبېگستاندا تەدبىق قىلمۇاتقان غەرب قانۇنلىرى يول بېرىۋاتىدۇ، ئۇ نېمە ئۈچۈن غەرب دۆلەتلىرى بۇ جىنايەتلەرنى كۆرۈپمۇ-كۆرمەسلىككە سېلىۋاتىدۇ؟!

جاۋاپ: مەلۇمكى پۈتۈن دۇنياغا، قارايدىغان بولساق ئىسلام ئالىمىدە، شۇ جۈملىدىن ئۆزبېگستاندىمۇ دىننى ھاياتتىن ۋە دۆلەتتىن ئاجرىتىش ئەقىدىسىدىن كېلىپ چىققان غەرب قانۇنلىرى تەدبىق قىلىنماقتا. بۇ ئەقىدە باتىل بولغانلىقى ئۈچۈن ئىسلام بىلەن يانمۇ-يان تۇرالماسلىقى ۋە دىننى ھاياتتىن ئاجرىتىپ دۇنيادا ئادالەتنى ئورنىتالماسلىقىمۇ ئېنىق ئىدى. مانا شۇنىڭ ئۈچۈن بۈگۈن ئىسلام ئۆز ئۈممىتى بىلەن قەدىمكى زامانىلاشقان ۋاھشىيلار يېرگىنىشلىك ئەقىدە ئۈستىگە بەرداشلىق بېرەلمەي، ئۆزى ئىشلەپ چىققان قانۇنلارنىمۇ يىرتىپ، پۈتۈن ئىنسانىيەت كۆز ئالدىدا چىرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى نامايەن قىلماقتا. دىننى ھاياتتىن ئاجرىتىش ئەقىدىسى ۋە تۈزۈمىنى دۇنياغا تارقىتىۋاتقان مۇستەملىكىچى كاپىر دۆلەتلەرنىڭ بۇ ئىشلارغا گەندىيىپ يۈزسىزلارچە قاراپ تۇرۇشىدىكى ئاساسى سەۋەپ - بۇ ئۇلارنىڭ ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارغا ئەڭ قاتتىق ئاداۋەت قىلغۇچى دۆلەتلەر بولغانلىقىدۇر. ئەسلىدە، مالاي ھاكىملار ئەمەلگە ئاشۇرۇۋاتقان بۇ ۋەھشىيانە زۇلۇملار كاپىر تۈزۈملىرىنىڭ مەھسۇلىدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ مۇستەملىكىچى كاپىر دۆلەتلەر بۇ جىنايەتلەرنى ئىنسان ھوقۇقلىرى تەشكىلاتلىرى ئارقىلىق ئۆز بويۇنلىرىدىن ساقىت قىلىشقا ھەرىكەت قىلمافتا. چۈنكى، ئىسلامىي يۇرتلاردىكى ئىسلامنىڭ ھاياتقا قايتىشىدىن قورۇققۇچى زالىم ھاكىملارنى ئاشۇ كاپىر دۆلەتلەر يېتىشتۇرۇپ تەربىيەلىگەن. بۈنىڭغا ئوستازلىرى روسىيە ۋە ئىسرائىلىيىگە ئوخشاش باسقۇنچى كاپىر دۆلەتلەر بولغان يەھۇدى كاپىر كەرسوف يارقىن مىسال بولىدۇ.

ئەمدى ئۇنداق بولسا، نېمىشقا بۈگۈن بۇ نۇرۇق ئەقىدە نۇرىنىڭ دىننى ھاياتتىن، دۆلەتنى ئاجرىتىش سىياسەتتىن ئاجرىتىش پىكرى ھەممە ئۈنىڭدىن كېلىپ چىققان غەرب دۇنيا قارىشى، قانۇنلىرى بىلەن پۈتۈن ئالەمنى بۇزۇقلىقلارغا تولدۇرۇۋەتتى. بەس، شۇنداقكەن، غەرب ئەقىدىسى ۋە قانۇنلىرىمۇ، ئۇنىڭ دۆلەتلىرى ۋە ئىسلام ئالەمىدىكى زالىم ھاكىملىرىمۇ ئىنسانىيەتنى باشقۇرۇشقا مۇتلەق ھوقۇقى يوق. ئەينى ۋاقىتتا ئىسلام بارلىق باشقا دىن، مەبدە، تۈزۈملەرنىڭ يارامسىزلىغىنى ھۆججەت بىلەن ئەقىل ئاساسىدا ئېچىپ بەردى. شۇنىڭدەك، بۈگۈن ئۆزىگە يات بولغان پىكىرلەردىن پاكلىنىۋالغان ساپ بۇيۇك ئىسلام يېتىشتۇرگەن پەرزەنتلىرى ئېغىر جازا ياكى ئۆلۈمگە دۇچ كەلگەندىمۇ ھەقنى مەھكەم تۇتقان ھالدا ساباتلىق بىلەن تۇرۇۋاتىدۇ.

ئىسلام ئۆزىنىڭ كامىللىغى ۋە ھەقلىغى بىلەن پۈتۈن ئىنسانىيەتنى باشقۇرۇشقا ھەقلىق بولغان ئىدى. ئەمدى بولسا ئىسلام تەربىيەلىگەن ھىزب يىگىتلىرى ھەردائىم ھەقتە مەھكەم تۇرۇشى بىلەن يېقىن كۈنلەردە تىكلىنىدىغان خىلافەتلىك دۆلىتى ئىنسانىيەت ئۈستىدىن ئادالەتنى ئورنىتىشتا كېپىل بولۇشقا لايىق بولماقتا.

واللە غالب علي أمره ولكن اكثر الناس لايعلمون *

- «اللە، ئۆز ئىشىدا غالىبدۇر، لېكىن ئادەملەرنىڭ كۆپۈنچىسى بۇنى بىلمەيدۇ». (12:21)

ھ 1421-يىل 4-مۇھەررەم
م 2000-يىل 9-ئاپرىل

ھۇزبۇتەھرىر
ئۆزبېگىستان

بسم الله الرحمن الرحيم

هدايەت ۋە زالالەت

هىچ سۆيىسزكى ، ئىنسانلىك ئۆزى هدايەت تاپىدۇ ۋە ئۆزىنىڭ ئۆزى زالالەت كوچىسىغا كىرىدۇ. ئەگەر ، ئۇ هدايەت تاپقان بولسا ئەمەل ۋە ئەھكۇرده ، هركەت ۋە ئەملده هدايەتكە ئۆزى ئەنگەن بولىدۇ. ئەگەر ، ئادالسا يەملسە، ئەمەككۇرده، ھركسنده ۋە ئەملىده زالالەتكە ئۆزى ماڭغان بولىدۇ دېمەك ، ئۇ ئۆز خاھىشى بىلەن هدايەت تاپىدۇ ۋە ئۇ ئۆز خاھىشى بىلەن هدايەتكە يوللايدۇ. ھېچكىم ئۆزى مەجبۇر قىلمايدۇ. ئىنسان ئۆزى ھۆكۇمرانلىق قىلىدىغان دائىرىدىكى ئىشلار ئۈستىدا مىسال ئىنسان كامپيۇتېرىلىسە بولىدۇ ، ئىنسان ئۆزى ئەنگەن ئىشنا ناتىق ئەمەسلىدىغان پىشلارىدىن (ئەملىدىغان) ، ۋۇجۇت قانۇنى ئەلەي قىلىدىغان ئەملەردىن ئۆزىدىغان ئىنسانلىك ئىقتىدارىدا بولغان ئىشلاردىن ھەم ئەمەس.ئۆزىنا ئۇ ئىنسان ھۆكۇمرانلىق قىلىدىغان دائىرىگە كىرىدۇ.

دېمەك، هدايەت ۋە زالالەت ۋۇجۇت قانۇنىدىن بولغان بورەكسىك سوغۇسى. كۆزلىرىنىڭ رەڭگى، ئاسلارنىڭ سەكلى ۋە ئۆزىنىڭا ئوخشاش ئەمەس . ئۇ ھېرغانلار(گىرۇەكە) ئۇخلاپ قالغان ئادەمنىڭ يېقىلىپ جۇشسى ياكى ئاسادىيى سىنىپ كېتىش ۋە ئۆزىنىڭا ئوخشاش ئىنسان ئىكانىسىدە بولغان ۋە ئۆزى دەڭى ئىلىنغا ئىنسانلىك كۆچى بەمەدىغان ئىنسانلارىدىنۇ ئەمەس. ئۆزىكدەك ئۇ ئۇنىلارنىڭ قانىنى ، ئادە ماڭغان ئادەمنىڭ ئۆزىرى (ئاداشرى)، كۆزىنىڭ ئۆزى ۋە ئۆزىنىڭا ئوخشاش ۋۇجۇت قانۇنىسى بەقەزا قىلىدىغان ئىنسانلارىدىنۇ ئەمەس. بەلكى ئۇ ئىنسان ئەرەپتىن بېيىش، ئىجىش، سەپەر قىلىش، مېكىش، ئۆزۈش ۋە ئۆزىنىڭا ئوخشاش ئىنسان ئۆزى ھۆكۇمرانلىق قىلىدىغان دائىرىدە بەدا بولىدىغان ئىنسانلارۇر. ئۆزىلانغا هدايەت ۋە زالالەت ئىنسانلىك ئۆزى بەرىمدىن بولىدۇ. دېمەك ، ئۇ ئىنسانلىك ياكا ئوخشارى ئىنسانغا ئوخشاش ئەملەرىدىن بېرىدۇر. مانا بۇ هدايەت ۋە زالالەتنىڭ ۋاقىسىدۇر. ئاماپىنى كۆپ ئايەتلەر هدايەت ۋە زالالەت ئىنسان ئەملەرىدىن (پىشلىرىدىن) ئىكەنلىگى ھەققىدە ۋە ئۇ (هدايەت ۋە زالالەت) بەندىكە ياخشى ئىكەنلىكنى ئوچۇق بايان قىلىپ كەلگەن. اللەتئالا ئېيىدۇركى. « ئېيتقىكى: ئەگەر ئاپسام ئاڭغانلىرىنىڭ زىيىنى ئۆزىمگىدۇر ، ئەگەر هدايەت تاپسام (بۇ) پەروەردىگارىمنىڭ ماڭا ۋەھى قىلغان قۇرئانىنىڭ سەۋەبىدىدۇر. اللە ھەممىدىن ئاگاھ ئۇنۇخىدۇر، بېشىدۇر.». « ئى داۋۇت ! سىنى بىر ھەممىدىن يار يوزىدە خەلىپە قىلدۇق. كىسىرلىك ئاپسىدا ئادىنىڭ بىلەن ھۆكۇم چىقارغىن ، ئەپسى خاھىشىڭا ئەگەشمىگىن ئۇ سىنى اللەنىڭ يولىدىن ئازدۇرىدۇ. اللەنىڭ يولىدىن ئازغانلار ھساب كۈنى (ھسابەت كۈنى)نى ئۇنتۇغانلىقىرى ئۈچۈن ھەممىدىن قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

سۆيىسزكى: بىز ساڭا كتابنى ئىنسانلار ئۈچۈن ھەق بىلەن نازىل قىلدۇق. كىمكى هدايەت تاپسىكەن ئۆزى ئۈچۈن هدايەت تاپقان بولىدۇ. كىمكى ئازسىكەن. ئۆزىنىڭ زىيىنى ئۈچۈن ئازغان بولىدۇ. سەن ئۇلارغا ھامى ئەمەسسەن.(يەنى سەن ئۇلارغا ئىمانغا زورلاشقا مۇئەككەل ئەمەسسەن). « (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىكى، « ئى ئىنسانلار ! سىلەرگە پەروەردىگارىڭلىق تەرىپىدىن ھەق دىن كەلدى. كىمكى هدايەت تاپسىكەن، ئۆزىنىڭ تاپقىنى ئۈچۈن هدايەت تاپقان بولىدۇ. كىمكى ئازسىكەن ، ئۆزىنىڭ زىيىنى ئۈچۈن ئازغان بولىدۇ. مەن سىلەرگە ھامى ئەمەسمەن.». « ئېيتقىكى: ئەگەر هدايەت تاپسام (بۇ) پەروەردىگارىمنىڭ ماڭا ۋەھى قىلغان قۇرئانىنىڭ سەۋەبىدىدۇر. اللە ھەممىدىن ئاگاھ ئۇنۇخىدۇر، بېشىدۇر.». « ئى داۋۇت ! سىنى بىر ھەممىدىن يار يوزىدە خەلىپە قىلدۇق. كىسىرلىك ئاپسىدا ئادىنىڭ بىلەن ھۆكۇم چىقارغىن ، ئەپسى خاھىشىڭا ئەگەشمىگىن ئۇ سىنى اللەنىڭ يولىدىن ئازدۇرىدۇ. اللەنىڭ يولىدىن ئازغانلار ھساب كۈنى (ھسابەت كۈنى)نى ئۇنتۇغانلىقىرى ئۈچۈن ھەممىدىن قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

سۆيىسزكى: بىز ساڭا كتابنى ئىنسانلار ئۈچۈن ھەق بىلەن نازىل قىلدۇق. كىمكى هدايەت تاپسىكەن ئۆزى ئۈچۈن هدايەت تاپقان بولىدۇ. كىمكى ئازسىكەن. ئۆزىنىڭ زىيىنى ئۈچۈن ئازغان بولىدۇ. سەن ئۇلارغا ھامى ئەمەسسەن.(يەنى سەن ئۇلارغا ئىمانغا زورلاشقا مۇئەككەل ئەمەسسەن). « (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىكى، « ئى ئىنسانلار ! سىلەرگە پەروەردىگارىڭلىق تەرىپىدىن ھەق دىن كەلدى. كىمكى هدايەت تاپسىكەن، ئۆزىنىڭ تاپقىنى ئۈچۈن هدايەت تاپقان بولىدۇ. كىمكى ئازسىكەن ، ئۆزىنىڭ زىيىنى ئۈچۈن ئازغان بولىدۇ. مەن سىلەرگە ھامى ئەمەسمەن.». « ئى مۇھەممەد! ئەگەر ئۇلار سەن بىلەن (دىن ئارىسىدا) مۇنازىرىلەشسە ، ئەمەسىرلىك بەتەن جوبۇنىسىنىڭ قىلىپ بەرىلىغ ھىشى مەسئۇلىسى يار. » . « ئى مۇھەممەد! ئەگەر ئۇلار سەن بىلەن (دىن ئارىسىدا) مۇنازىرىلەشسە ، ساڭا ئەگەشكەنلەر بىلەن بىرلىكە، مەنە ئۆزەمنى اللەغا تاپشۇردۇم (يەنى اللەنىڭ ئەمرىگە بويسۇنۇدۇم).» دېگىن، كىتاب بېرىلگەنلەرگە ، يەنى يەھۇدىي ۋە ئاسارالارغا) ۋە ئۇممىلارغا (يەنى ئارەب مۇشرىكلىرىغا) « مۇسۇلمان بولدۇڭلارمۇ ؟» دېگىن . ئەگەر ئۇلار مۇسۇلمان بولسا ، ئوغرا يول تاپقان بولىدۇ. ئەگەر ئۇلار يۈز ئۆرۈسە ، (ساڭا ھىچ زىيىنى يوق) ، سېنىڭ پەقەت يەتكۈزۈش ھىشى مەسئۇلىسىڭ بار. اللە بەندىلىرىنى (يەنى ھەممە كىشىنى) كۆزۈپ ئۆزۈچىدۇر » . « ئى مۇئەللىم ، سېنىڭ ئۇنىسىنى ۋە سەپرىڭ ئۇنىسىنىڭلارنى دوست ئۇتىماڭلار ، ئۇلار سىلەرگە كەڭگەن ئەچالىسى (

ئىنسانلارنى ھىسابقا كىتاپ قىلغاندا ، ھىدايەت تاپقۇچىلار ساۋاب . ئاداشقان كىشىگە ئازاب بېرىدۇ. ئۇ ھىسابقا ئېلىنمىسا ئۇ ئىنسانغا ھىچقانداق پائىدىسى (بىلگىلىدى) . « ئاللە جۇنايىق ئادەملەر ۋە مۇنافىق ئاياللارغا ۋە كۇففارلارغا دوزاخنى ۋەدە قىلدى. ئۇلار ھەمىشە شۇ دوزاخ ئوتلارىدا (ئازابلانسا) بىتەرلىكتۇر . ئاللە ئۇلارغا لەنەت قىلدى. ئۇلار ھەمىشىلىك ئازابقا دۇچار بولىدۇ » . « (ئاللە ۋەدە قىلغان ساۋابلار ئىنسانلارنىڭ ئۇلارنى (ئازابلاشقا) بىتەرلىكتۇر . ئاللە ئۇلارغا لەنەت قىلدى. ئۇلار ھەمىشىلىك ئازابقا دۇچار بولىدۇ » . « (ئاللە ۋەدە قىلغان ساۋابلار ئىنسانلارنىڭ ئۇلارنى ئازدۇرۇشلىرى ئۈچۈن ئازدۇرۇشى بىلەن قولغا كەلمەيدۇ . كىمكى بىر ياماناتنى قىلمىدىكەن. بۇنىڭ ئۈچۈن (ئۇنىڭغا يەنە بىر ئاخىرەتتە) جازالىنىدۇ. ئۇ ئۇزى ئۈچۈن ئاللە دىن باشقا (ئاللەنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلدۇرىدىغان) ھىچقانداق دوست ۋە ھىچقانداق مەددىكار تاپالمايدۇ. « مۇئمىن ئۇرۇپ ، ياخشى ئىملەرنى قىلغانلار ، يامانلىقلىرىنىڭ ئېشىپ كېتىشىدىن ۋە ياخشىلىقلىرىنىڭ كېمىيىپ كېتىشىدىن قورقمايدۇ . « كىمكى زەررىچىلىك ياخشى ئىش قىلمىدىكەن. ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى كۆرىدۇ . كىمكى زەررىچىلىك يامان ئىش قىلمىدىكەن. ئۇنىڭ جازاسىنى كۆرىدۇ (تارىسىدۇ). » . « كىمكى ياخشى ئىش قىلمىدىكەن ، پايدىسى ئۆزىگىدۇر . پەرۋەردىگارىڭ بەندىسىگە زۇلۇم قىلغۇچى ئەمەستۇر » .

ئۇنىڭ ئايەتلىرى اللەنىڭ ھىدايەتكە ۋە زالالەتكە بىنائەن ھىساب- كىتاپ قىلىشقا ئۇچۇق دالالەت قىلىدۇ. ئەگەر ئىنسانىنىڭ ئۇزى ئەمەس ، اللەتەئالا ھىدايەتكە ماكىدۇرۇپ ، ئۇنى ئاداشتۇرىدىغان بولسا ، ئۇ اللەنىڭ ئىنسانلارغا زۇلۇمى بولۇپ قالىدۇ. چۇنكى ، بۇ ئۇلار ئىلىشقان ئەرسە ئۇستىدىكى ھىسابتۇر ۋە بۇ ئىنسانلارنىڭ ئۇزى ئەمەس: اللە قىلغان ئىش ئۇستىدە ئازاب بېرىشتۇر. ئۇبۇيسىزكى، بۇ زۇلۇمدۇر. اللەتەئالا بولسا ، بۇنداق زۇلۇمدىن پاك، ئالىيدۇر (ئۇلۇغدۇر) . ئۇنداقلاشقا ئىنسانىنىڭ ئۇزى ھىدايەت تاپىدۇ . ئۇزى ئادىشىدۇ. ئۇ سەۋەپتىن اللەنىڭ ئۇنىڭغا قىلغان مۇھاسىبە قىلىشى ئادالەتتۇر. چۇنكى، بۇ ئۇنىڭ ئۇزى قىلغان ئىش ئۇستىدىن بولغان مۇھاسىبەدۇر. ئۇنىڭ ئۈچۈن، اللەنىڭ ئاداشقانلارغا ئازاب بېرىشى ئادالەتتۇر. چۇنكى، بۇ ئۇلارنى ئۇزى قىلغان ئىشلىرى ئۈستىدىن ئازابلاشتۇر. مانا بۇ ئۇچ دەلىل ھىدايەت ۋە زالالەت ۋاقتىسىدۇر. ئىنسان ئۇزى ھىدايەت تېپىپ ، ئۇزى ئادىشىشىغا ۋە اللەتەئالا ھىدايەت ۋە زالالەت ئاساسدا ھىساب-كىتاپ قىلىشقا ، ئاداشقانلارغا ئازاب بېرىشكە دالالەت قىلىدىغان. دالالىتى قەتئى بولغان ئايەتلەرنىڭ يارچىسى ئىنسانىنىڭ ئۇزى ھىدايەت تېپىپ ، ئۇنىڭ ئۇزى ئادىشىشىغا ئۇچۇق — ئايدىڭ دالالەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ ئۈچۈن م ھىدايەت ۋە زالالەت ئىنسان ئەرەپتىن ئىكەنلىكىدە ھىچقانداق شەك يوقتۇر.

ئەمما ھىدايەت ۋە زالالەتنى اللەغا نىسبەتەن بېرىشكە دالالەت قىلىپ كەلگەن ئايەتلەر ئۇنى بىلدۇرىدىغىكى ، ئەمەلىيەتتە اللەتەئالا ھىدايەت ۋە زالالەتنى بىۋاقتا بىلدۇرىدۇ. ئۇنىڭ مەنىسى اللەتەئالا ئۇزى ھىدايەتكە ماكىدۇرۇپ ، ئۇنى ئاداشتۇرىدىغان بولسا ، ئۇ اللەنىڭ ئىنسانلارغا زۇلۇمى بولۇپ قالىدۇ. چۇنكى ، بۇ ئۇلار ئىلىشقان ئەرسە ئۇستىدىكى ھىسابتۇر ۋە بۇ ئىنسانلارنىڭ ئۇزى ئەمەس: اللە قىلغان ئىش ئۇستىدە ئازاب بېرىشتۇر. ئۇبۇيسىزكى، بۇ زۇلۇمدۇر. اللەتەئالا بولسا ، بۇنداق زۇلۇمدىن پاك، ئالىيدۇر (ئۇلۇغدۇر) . ئۇنداقلاشقا ئىنسانىنىڭ ئۇزى ھىدايەت تاپىدۇ . ئۇزى ئادىشىدۇ. ئۇ سەۋەپتىن اللەنىڭ ئۇنىڭغا قىلغان مۇھاسىبە قىلىشى ئادالەتتۇر. چۇنكى، بۇ ئۇلارنى ئۇزى قىلغان ئىشلىرى ئۈستىدىن ئازابلاشتۇر. مانا بۇ ئۇچ دەلىل ھىدايەت تېپىپ ، ئۇزى ئادىشىشىغا ۋە اللەتەئالا ھىدايەت ۋە زالالەت ئاساسدا ھىساب-كىتاپ قىلىشقا ، ئاداشقانلارغا ئازاب بېرىشكە دالالەت قىلىدىغان. دالالىتى قەتئى بولغان ئايەتلەرنىڭ يارچىسى ئىنسانىنىڭ ئۇزى ھىدايەت تېپىپ ، ئۇنىڭ ئۇزى ئادىشىشىغا ئۇچۇق — ئايدىڭ دالالەت قىلىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن م ھىدايەت ۋە زالالەت ئىنسان ئەرەپتىن ئىكەنلىكىدە ھىچقانداق شەك يوقتۇر.

ئەمما ھىدايەت ۋە زالالەتنى اللەغا نىسبەتەن بېرىشكە دالالەت قىلىپ كەلگەن ئايەتلەر ئۇنى بىلدۇرىدۇكى ، ئەمەلىيەتتە اللەتەئالا ھىدايەت ۋە زالالەتنى بىۋاقتا بىلدۇرىدۇ. « قايىۋاقتان بىلىپ ھىدايەت قىلىدىمۇ ؟ » . « ھەر ھالدىلار ھەر بىر ئومەتكە : « اللەغا ئىبادەت قىلىڭلار ، شەيتاندىن (بەتتى شەيتانغا ، بۇتلارغا ، كاھىنلارغا ئوخشاش ھەرقاندىي مەبۇدقا ئىبادەت قىلىشتىن) ھەزەر بولۇڭلار» دەپ بەرھەمبر ئەۋەتتۇق. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا اللە ھىدايەت قىلغانلىرىمۇ بار، گۇمراھلىققا تېگىشلىك بولغانلىرىمۇ بار . ىەر بۇزدە سەپەر قىلىپ يۇرۇپ (يەرھەمبەرلەرنى) ئىنكار قىلغانلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى كۆزىتىڭلار » . « رامىزان ئىبدا قۇرئان نازىل بولۇشقا باشلىدى . قۇرئان ئىنسانلارغا يېتەكچىدۇر. ھىدايەت قىلغۇچى ۋە ھەق بىلەن ناھەقنى ئايرىغۇچى روشەن ئايەتلەردۇر. سىلەردىن كىمكى رامىزان ئىبدا ھازىر بولسا رامىزان روزىسىنى تۇتسۇن، كىمكى كىسەل ياكى سەپەر ئوسىندە (يەنى مۇساپىر) بولۇپ (ئۇنمغان بولسا، ئونمغان كۈنىىر تۇتۇن) باشقا كۈنلەردە بۇتسۇن . اللە سىلەرگە ئاسانلىقنى خالايدۇ. ئەسكىنى خالىمايدۇ. (ئاغزىنىلار ئۇچۇق بۇرگەن كۈنىنىڭ ئازاسىنى قىلىش بىلەن رامىزان روزىسىنىڭ) ساقلىق تولدۇرۇشۇڭلارنى، سىلەرنى ھىدايەت قىلغانلىقىغا ، اللەنى ئۇلۇغلىشىڭلارنى (ئۇنىڭ ئىنئامىلىرىغا شۇكۇر قىلىشىڭلارنى خالايدۇ . » . « ئۇيقىدەك ، يەنى (سىلەرنى ئىسلامغا ھىدايەت قىلغاندەك) كىشىلەرگە (يەنى ئۇنكەنكى ئومەتلەرگە) ساھىت بولۇشۇڭلار ئۇچۇن ۋە پەيغەمبىرىنىڭ سىلەرگە ساھىت بولۇشى ئۇچۇن ، بىز سىلەرنى باشقا ئومەت قىلدۇق . سەن بۇز كەلتۇرۇپ كېلىۋاتقان ئەرەپنى (يەنى پەيتۇلئۇددەسنى) قىبلە قىلغانلىقىمىز . پەيغەمبەرگە ئەگىشىكەلەرنى ئاسانلىق قىلغانلاردىن (يەنى مۇرتەد بولۇپ كەنكەنلەردىن) ئايرىۋېلىشىمىز ئۇچۇنلا ئىدى. اللە ھىدايەت قىلغانلاردىن باشقىلارغا بۇ (يەنى قىبلىنىڭ ئۇزگەرتىلىشى) ھەقىقەتەن ئېغىردۇر. اللە سىلەرنىڭ ئىمانىڭلارنى (يەنى ئىلگىرىكى پەيتۇلئۇددەسكە قارىپ قىلغان نامىزىڭلارنى) بىكار قىلىۋەتمەيدۇ . اللە كىشىلەرگە ھەقىقەتەن مېھرىبانلىقتۇر ، ناھايىتى كۆيۈمچانلىقتۇر. » . « كۆن چىقىش جاغدا ئۇلارنىڭ غارنىڭ ئوڭ تەرىپىگە ئۇزىنى كەنكەنلىكىنى ،كۆن پاتقان جاغدا ئۇلارنىڭ غارنىڭ شىمالى تەرىپىگە ئۇزىنى كەنكەنلىكىنى كۆرىسەن. (يەنى غارنىڭ شىمالى تەرەپتىن بولغانلىقتىن، كۆنىنىڭ نۇرى غارنىڭ ئىچكى تەرىپىگە چۈشىدۇ. اللە ئۇنى ھۆرمەتلىگەنلىكتىن ، كۆن چىقىشقاندىمۇ ، كۆن پاتقاندىمۇ ، ئۇنىڭ نۇرى ئۇلارنىڭ ئۇستىگە چۈشمەيدۇ) . ئۇلار بولسا غارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى (بوشلۇقتىدۇر) . بۇ اللەنىڭ (ئۇدرىتى كۆرسەتىپ بېرىدىغان) ئالامەتلەردىندۇر. كىمكى اللە ھىدايەت قىلىدىكەن ، ئۇ (ھەقتى) ھىدايەت تاپقۇچىدۇر، كىمكى (قىلغان يامان ئەمىلى تۈپەيلىدىن) اللە ئازدۇرىدىكەن ، ئۇنىڭغا يول كۆرسەتكۈچى دوستى ھەرگىز تاپالمايسەن » . « ئۇلارنىڭ كۆڭۈللىرىدىكى ئۇچەنلىكلەرنى ئېلىپ تاشلىدۇق. (يەنى جەننەتكە كىرگەنلەر ئۇز-ئارا ئاغرىق- ئاداۋەت) بولمايدۇ . ئۇلارنىڭ (ساداىسىز) ئاستىدىن (جەننەتنىڭ) ئۇسسەكتىرى ئېقىپ ئۇرىدۇ. ئۇلار : « جىمى ھەمدۇسانا بىزنى بۇ (نەشەئەتلەرنى ھاسىل قىلىشقا) بىتەكلىگەن اللەغا بولسۇنكى. اللە بىزنى بىتەكلىمىگەن بولسا ، بۇنىڭا يول تاپىغان بولاتتۇق . پەرۋەردىگارىمىزنىڭ پەيغەمبىرى بىزگە ھەقنى ئېلىپ كەلدى » دەيدۇ. ئۇلارغا « قىلغان ئەمەلىكلار ئۇچۇن سىلەرگە بېرىلگەن جەننەت مانا مۇشۇ » دەپ ئىدا قىلىنىدۇ . (يەنى بەرھىشتىلەر شۇنداق ئىدا قىلىدۇ) . » .

بۇ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئايەتلەر . ھىدايەت قىلىشى بۇاستە اللەتەئالانىڭ ئۇزى بىجىرىدىغانلىقىنى بىلدۇرمەيدۇ. بەلكى اللەتەئالانىڭ ھىدايەتنى ماڭدۇرىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. ھىدايەت ئۇنىۋ ئايەتلەردە اللەغا باغلىق قىلىپ قويۇلغان . بۇ ھەقتى ئىسنادنۇر. ھۆكۈم قىلىشتۇر. يەنى ئۇلۇغلىشتۇر). بۇ اللە ھىدايەت قىلسى بىجىرىدۇ ، دىگەنتى بىلدۇرمەيدۇ. چۇنكى: بۇ بەرده ئىسنادنى ھەقىقى مەنادىن مەجازىي مەنانا يۇزايدىغان قەرىنە بار. يەنى ئىستالاتى بىجىرىش دىگەن مەنادىن يارتىش دىگەن مەنانا يۇراب ئاشلايدىغان بىر قەرىنە بار. بۇ بەرده ئىسنادنىڭ ئۇزىگە ئىسنادنى بىرىدىغان ئۇخشاشلىق ئايەتلەردۇر.

« (ئى مۇھەممەد ئېيتقىنكى) « مەن پەقەت اللە ھۆرمەتلىك قىلغان شەھەر (يەنى مەككە مۇكەررەمە) نىڭ پەرۋەردىگارىغا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدۇم . ھەممە نەرسە اللە ئۈچۈندۇر . مەن مۇسۇلمانلاردىن بولۇشقا ، قۇرئان ئوقۇشقا بۇيرۇلدۇم » . كىمكى ھىدايەت تاپسىدىكەن، ئۇ ئۇزىنىڭ پايدىسى ئۈچۈن بولىدۇ. كىمكى ئازىدىكەن (ئۇنىڭ ۋابالى ئۇزىگە بولىدۇ) ، سەن (ئۇنىڭغا) ئېيتقىنكى « مەن پەقەت ئاگاھلاندۇرغۇچىلاردىنمەن » .

ۋە يەنە ۋالائدىنى تىسىلگە . سەبەبلەر جىنارغا تىسىلد(مەنسۇب قىلىغان) بېرىلگەن ئايەتلەرمۇ بار . « ئۇ كۆندە ھەر بىر سۇت ئېمىتىۋاتقان ئايال (قانىق قورقۇنچىدىن تىكىرىاپ قىش بىلەن ئېمىتىۋاتقان بۇۋاقنى ئۇنتۇيدۇ. ھەر بىر ھاملدار ئايالنىڭ بويىدىن ناجراپ كىسىدۇ. ئىسانلارنى مەس كۆرىسەن. ھالبۇكى. ئۇلار ھەقىقەتە مەس ئەمەس. ۋەيرەك . قىيامىتىڭ دەھشىتى ئۇلارنى تەس-ھوسىدىن كەتكۈزۈپەتكەن) . لېكىن اللەنىڭ ئازابى ناھىتىقۇر. » . « بەرى كېسىلگەن اللە (ئاڭ ئۇدرىتى ۋە سۈيەنبىرى) ئوستىدە ھېچقانداق دەلىلسىز مۇنازىرىلىشىدۇ. ھەربىر يېسكەش شەيتانغا (يەنى ھەتتا يېسۇجى كۇففارلارنىڭ كانىشىرىغا ئەگىشىدۇ. » . « ئۇلار : « پەرۋەردىگارىمىز ! بىز ھەقىقەتەن باشقىلىرىمىزغا ، كاتتىلىرىمىزغا ئىتائەت قىلدۇق. ئۇلار بىزنى توغرا يولدىن ئازدۇردى . پەرۋەردىگارىمىز ! ئۇلارغا ئازابنى ئىككى ھەسسە بەرگىن ۋە ئۇلارغا قاتتىق لەنەت قىلغىن دەيدۇ .» . « ئەھلى كىتابتىن بىر تۈركۈم كىشىلەر سىلەرنى ئازدۇرۇشنى ئۇمىد قىلىدۇ. ئۇلار پەقەت ئۆزلىرىنىلا ئازدۇرىدۇ. (ئۇنىڭ زىيانى ئۇلارغا ھەسسىلەپ ئازاب قىلىنىش بىلەن ئۆزىگىلا تاپتۇرۇلىدۇ. (لېكىن) ئۇلار (بۇنى) بۇيرايدۇ. » . « ئۇلارنىڭ ئالدىدىكىلىرى كىسكىنىرەك » « سىلەرنىڭ بىزدىن ھېچقانداق ئارتۇقچىسىتىلار يوق . (يەنى ئۇلارنىڭمۇ ۋە ئازابقا تېگىشلىك بولۇشتا بىزدىنمۇ ئۇ ئەمەس) تىنىسىتلار ئۇيلىشىدىن ئازابنى ئېتىلارىدەيدۇ. » . « بىزنى پەقەت ئۇنداقلارلا ئازدۇردى. » . « (اللە سىلەرگە) ئۆگىدىن ئىككىنى (يەنى ئەركەك بىلەن جىنىنى): كالىدىن ئىككىنى (يەنى ئەركەك بىلەن جىنىنى) يارانى . (مۇسرىكلارغا) تېپتىنكى « اللە ئىككى ئەركەكنى ھارام قىلدىمۇ ياكى ئىككى جىنىسىمۇ ۋە ياكى ئىككى جىنىسلىك ئورىسىدىكى بوتلاق بىلەن ھوزايىمۇ ؟ ياكى اللە ئۇنى سىلەرگە تەۋسىە قىلغان جاغدا ھازىرمىدىڭلار. ئىسىلەرنى ئازدۇرۇش ئۈچۈن بىلەي ئۇرۇپ . اللە نامىدىن يالغان ئېيتقان ئادەمدىنمۇ زالىم كىمنى بارمۇ ؟ ئۇنىڭسىزكى اللە زالىم كىشىنى ھىدايەت قىلمايدۇ. » . « كابىلار : پەرۋەردىگارىمىز ! ئىسانلاردىن ۋە جىنلاردىن بىزنى ئازدۇرغانلارنى بىزگە كۆرسەتكىن . (ئۇلارنىڭ) ئىك خىرلاردىن بولسىن ئۈچۈن ئۇلارنى ئاياقلىرىمىز ئاستىدا چەيلەپ دىدى. » . ئۇ ۋە ئۇنىكىدىن باشقا ئايەتلەرنىڭ بارچىسى ھىدايەت . ۋالائدىنى ئالدىن باشقىسىغا نىسبەت(مەنسۇب) قىلغان . ئەگەر بۇ ئايەتلەرنى ھىدايەت. ۋالائدىكە نىسبەت قىلغان ئايەتلەرگە سېستۇرۇپ كۆرۈلسە . ئۇنىڭ ئايەتلەر ۋە اللە ھىدايەتنى بوغان بار ئىكەنلىكى كۆزدە تۇتۇلغانلىقىغا قارىغاندا بولىدۇ. ئەنجامدە بۇ ئايەتلەرنى ئۇزىنىڭ ئەسلى مەنىسىدىن يەنى ھىدايەتنى بېجىرىش دېگەن مەنىدىن باشقا ،مەنە (يارىتىش مەنىسىگە) بۇرايدۇ. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەمەل (ھىدايەتنى بېجىرىش).اللەنا نىسبەت بېرىلگەن ئايەتلەر ھىدايەتە. اللەدىن باشقىسىگە نىسبەت قىلىنغان ئايەتلەر ھىدايەت ۋە ۋالائدىكە قارىمايدۇ.- دەپ چۈشىنىدۇ. چۈنكى ،ھىدايەت ۋە ۋالائەت نىسبەت بېرىلگەن ئۇنىڭ ئايەتلەر (ھىدايەت ۋە ۋالائدىكە) ھىدايەت تاپقان كىشىگە ساۋاب . ئادالىغان كىشىگە ئازاب بېرىش ھۆكمىنى تەرتىپلەپ(بەلگىلەپ) كەلگەن. ئۇنىڭ ئۈچۈن. بۇ ئايەتلەردە ھىدايەت ۋە ۋالائدىنى بەندىگا باغلىق قىلىش (نىسبەت بېرىش) ھەقىقەت ئىكەنلىكىگە قارىغاندا بولىدۇ. ھىدايەت ۋە ۋالائەت اللەغا باغلىق قىلىپ ئۇيۇلغان (نىسبەت بېرىلگەن) ئايەتلەردە بۇ نىسبەتنى ھەقىقى نىسبەت بېرىش ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ھىچقانداق قارىنە يوق. ئۇنىڭ ئۈچۈن، نىسبەت بېرىش ھەقىقى ئىكەنلىكىگە قارىغاندا بىلەن كېلىگەن ئۇنىڭ ئايەتلەر ئۇنى بىلدۈرىدۇكى. ھىدايەت ۋە ۋالائەت اللەغا باغلىق قىلىغاندا(نىسبەت بېرىلگەندە) ھەقىقى نىسبەت بېرىش ئەمەس بەلكى ماجازىكە نىسبەت بېرىستۇر. بۇ اللە بىۋاستە ھىدايەت ئىنسى بېجىرىدۇ دېگەنگە ئەمەس (يەنى بىۋاستە ياتقۇزىدۇ دېگەنلىك ئەمەس). ھىدايەت ۋە ۋالائەنى بارلىقىنىڭغا قارىتىدۇر.

ئەمما، ھىدايەت ۋە ۋالائەت اللەنىڭ خالىشى-ئىرادىسىگە باغلىق بولۇپ كەلگەن ئايەتلەرگە كەلسەك. ئۇلارنىڭ مەنىسى ئۇنۇكى : بەرھەر كىشى اللە تەرەپتىن مەجبۇرى ھالدا ھىدايەتكە ماڭدۇرۇلمايدۇ. ياكى مەجبۇرەن ئادالىتۇرۇلمايدۇ. يەنى بۇ ئايەتلەرنىڭ مەنىسى اللە ھىدايەت ئىنسى بېجىرىدۇ دېگەنى ئەمەس . اللەئالالىك : « ئۇرنىڭ يامان ئەمىلى چىرايلىق كۆرسىتىلگەن . ئۇنىڭ بىلەن ئۇنى چىرايلىق دەپ ھېسابلىغان كىسى (ھىدايەت تاپقان كىشى بىلەن ئوخشامدۇ ؟) (8-35).

«مۇبادا اللە خالىغان بولسا ئىدى . سىلەرنى ئىلۇەتتە بىر ئۇممەت (يەنى بىر دىندا) قىلاتتى. لېكىن (اللەنىڭ ھېكمىتى ئۇلارنى ئىختىيارىغا قويۇۋېتىشنى تەقەززا قىلدى) اللە خالىغان ئادەمنى گۇمراھ قىلىدۇ. خالىغان ئادەمنى ھىدايەت قىلىدۇ. ئۇنۇن قىلغانلىرىڭلار ئوستىدە سوراق قىلىنىسىلار (16-93).

« اللە ھەقىقەتەن خالىغان كىشىنى گۇمراھ قىلىدۇ (خالىغان كىشىنى ھىدايەت قىلىدۇ) . بۇنىڭ سەن ئۇلار ئوچون ئۇزەتكىنى قايغۇرۇپ . ئۇزەتكىنى ھالاك قىلۋالمىغىن (35:8).

«بۇنىڭ ئادەتتىكىچە ئىكار قىلغانلار گاسلاردۇر . گاچىلاردۇر . ئۇلار (كۇفرىيىك) قاراڭغۇلۇقى ئىچىدە ماڭغانلاردۇر. اللە خالىغان ئادەمنى ئازدۇرىدۇ. خالىغان ئادەمنى نوغرا يولغا سالىدۇ.(6:39)

«جىمى ھەمدۇسانا ئاسمانلارنى ۋە زېمىنى يارانغان زۇلەتلەرنى ۋە نۇرنى يەيدا قىلغان اللەغا خاسلۇر.» دېگەن ئايەتلەر ۋە بۇنىڭدىن باشقا ھىدايەت ۋە ۋالائەنى اللەنىڭ خالىشى ئىرادىسىگە باغلىق قىلىپ كەلگەن ئايەتلەردە . خالىش-ئىرادە ھىدايەتنىڭ سەۋەبى ياكى ئۇ ھىدايەت ئىشنى باشقۇرۇشنى بىلدۇرمەيدۇ. بەلكى ئۇ (ھىدايەت ۋە ۋالائەت) بەندىلەرنىڭ خالىش ئىرادىسىگە باغلىق بولغان ئەمەلىلەردىن. بۇ ،دىسۇنۇلاھ(سەللەۋە)نىڭ « اللە كىمسىگە ياخشىلىقنى خالىسا دىنىدا ئەقىل بويدۇ» دېگەن سۆزگە ئوخشاشتۇر. ئىنسان يەنىت ھىدايەت ۋە ۋالائەتنىلا ئەمەس بەلكى ھەممە ئەمەللارنى اللەنىڭ خالىش ئىرادىسى بويىنچە بېجىرىدۇ. ئۇنىڭغا ئاساسەن ھىدايەت ۋە ۋالائەت ئىنسان تېرىسىدىن ئەمەس دېگەنگە دەلىل بولمايدۇ. بەلكى بۇ ئايەتلەر ئىنسان اللە تەرىپىدىن مەجبۇرەن ھىدايەتكە ماڭغۇزۇلماسلىقنا ۋە مەجبۇرەن ئادالىتۇرۇلماسلىقنا دەلىلدۇر.

ئەمما ھىدايەت تاپمايدىغان مۇتلەيەن ئىنسانلار بارلىقنى بايان قىلىپ كەلگەن ئايەتلەر ئىككى قىسىمغا بۇلىنىدۇ. أ) ئۇنىۋىستە ئۇنىڭدىن ئادەمنەر

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى www.uyghurkitap.com

ھەققىدە خەۋەر بېرگۈچى ئايەتلەر بولۇپ، بۇ ئايەتلەر ئۇلارنىڭ ھىدايەت تاپمىغانلىقلىرى ھەققىدە قەسەملەرنى بايان قىلىدۇ. 2) ئىنسانلارنىڭ مۇئەييەن سۈپەتلىرىنى زىكرى قىلىدىغان ئايەتلەر بولۇپ ، بۇ ئايەتلەر بۇنداق سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەنگەن (يامان سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەنگەن) كىشىلەر ئۈچۈن سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىنىپ تېنىۋەرسە (يامان سۈپەتلەر سۈپەتلىنىپ قالىۋەرسە) ھىدايەت تاپماسلىقنى بىلدۈرىدۇ. ئەمما بەزىنجى قىسىمدىكى ئايەتلەر اللەنىڭ ئۇنىڭ ئايەتلىرىگە ئوخشاشتۇر. {(83:4)، (11:36)، (2:6).

بۇ ئايەتلەر اللە تەرىپىدىن تۆۋەن بەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈرمەسلىك بىلەن خاسلانغان كىشىلەر ھەققىدە خەۋەر بېرىدۇ. بۇ اللەنىڭ ئىنىمگە مەنسۇپتۇر. بۇلارنىڭ مەنسى : بۇ يەردە ئىمان كەلتۈرىدىغان ، ئىمان كەلتۈرمەيدىغان گۇرۇھلار بار دېگىنى ئەمەس. بۇ ئىمانغا ئالامدارىدۇر ۋە ئۇنۇپ كەتكەن ۋاقتى ھەققىدە خەۋەرلەر. بۇ يەردىكى ھىدايەت تاپمايدىغان ئادەم بارلىققا ھېچقانداق دالالەت يوق . يەنى بۇ ئايەتلەر ئۆزىنى ئۆچۈن ھىدايەتنى بىجىرىشكە قادىر بولالمايدىغان كىشىلەر بارلىققا دالالەت قىلمايدۇ. ئەمما ئىككىنچى قىسىمدىكى ئايەتلەر بولسا ئۆۋەندىكىلەرگە ئوخشاش بولۇپ :

{ 40:28 .2:264 .5:108 .2:258}

بۇ ئايەتلەر مۇئەييەن سۈپەتلەرنى زىكرى قىلماقتا. ئەگەر، ئىنسان مۇشۇ سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىنىپ قېلىۋەرسە ، ئەسلا ھىدايەت تاپمايدۇ. دېمەك ئىنسان پاسسىق ، كەجرەلىق، ئىسرابچىلىق (مىسلىنى ھارام ئەرسىلەرگە (ئورۇنلارغا) سەرىپ قىلىش) ياكى باغانچىلىق بىلەن سۈپەتلىنىپ قالسا ھىدايەت تاپقۇچى بولىمايدۇ. ئەگەر، ئۇ مۇشۇ سۈپەتلەرنى تاشلىسا ھىدايەت تاپقان بولىدۇ. چۈنكى بۇ سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىنىش ھىدايەتكە زىتتۇر (ھىدايەت تاپقان كىسىنىڭ سۈپىتىگە زىتتۇر). ئايەتلەرنىڭ مەناسى شۇ . شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار (ئايەتلەر) ھىدايەت تاپمايدىغان كىسىلەر بارلىقنى بىلدۈرمەيدۇ. چۈنكى، ھەر بىر ئىنسان ھىدايەت تېپىشى ياكى زالالەتكە چۈشۈپ كېتىشى مۇمكىن . ھىدايەت تېپىشى مۇمكىن بولمىغان ئىنسان يوق . ئادەتتىكى مۇمكىن بولمىغان ئىنسانلار ھېچ يوق . ئەمما اللەتەئالانىڭ « ئەگەر ئۇلارنىڭ ھىدايەت تېپىشىغا ھېرىس بولىسىڭ (خالىسىڭ) ھەم ئەلۋەتتە اللە ئادالىتىگە كىشىلەرنى ھىدايەت قىلمايدۇ» دېگەن ئايەتنىڭ مەزمۇنى پىشانىسىگە زالالەت پۈتۈلگەن كىشى ئەسلا ھىدايەت تاپمايدۇ، كىمگە زالالەت پۈتۈلسە ھىدايەت تېزىدىن بەھىر ئالالمايدۇ. يەنى اللە ئۇنىڭ زالالەت كوچىسىغا كىرىشىنى ئالدىن بېلىپ تۇرىدۇ. دېمەك بۇ اللەنىڭ ئىنىمدىن خەۋەردۇر. بۇ بولسا، تەقدىر قىلىنغان ئەمەلگە ئوخشايدۇ. ئەلۋەتتە ئىنسان پەقەتلا ھىدايەت ۋە زالالەتنى ئەمەس بەلكى تەقدىرگە پۈتۈلگەندىن باشقىسىنى قىلمايدۇ . كىمگە ھىدايەت تەقدىر قىلىنسا ئۇ ئەلۋەتتە ھىدايەت تاپىدۇ، كىمگە زالالەت تەقدىر قىلىنسا ئۇ ئەلۋەتتە ھىدايەت تاپالمايدۇ. مانا بۇلاردىن مەلۇمكى، ئىنسان ئۆزى ھىدايەت تاپىدۇ ۋە ئۆزى ئادەشىدۇ. ھىدايەت تاپالمايدىغان ۋە ئادەشمايدىغان ئىنسان بولمايدۇ. ھەرقانداق بىر ئىنسان ھىدايەت تېپىشى ياكى ئادەشىشى مۇمكىن ئەلۋەتتە . دېمەك، ھىدايەت ۋە زالالەت ئىنسان ئۆزى ئىختىيارى رەۋىشتە بىۋاسىتە بىجىرىدىغان ئەمەللەرگە (ئىشلارغا) ئۇنۇلالانغا ئىنسان ئۆزى ئادەشىدۇ. ئۆزى ھىدايەت تاپىدۇ.

يۇقىرىقىلارغا ھىدايەت ۋە زالالەتنى يارىتىش پەقەت ۋە پەقەت اللەتەئالاغا خاستۇر . ھەم ئۇ كىمنىڭ ھىدايەت تاپىدىغانلىقىنى ،كىمنىڭ زالالەتكە مائىدىغانلىقىنى ئۈزۈندە بىلىدۇ. اللەنىڭ بۇ بىلىشى ئىنسانىنى ھىدايەتكە ياكى زالالەتكە مەجبۇر قىلمايدۇ. ئۇنداقلا ئىنسان اللەنىڭ بىلىشىنى سەزمىگە كېتىلمەيدۇ(يەنى اللەنىڭ بىلىشى ئاجىز ئىلالمايدۇ).

ھىدايەتكە مېڭىش ۋە زالالەتكە مېڭىشتىن ئىبارەت بۇ ئەمەلنى ئىنسان پۈتۈنلەي ئۆزى بىجىرىدۇ، ئىنسانىنىڭ ھىدايەت ۋە زالالەتنى يارىتىشقا مۇتلەق ئالاقىسى يوقتۇر. ھىدايەتكە مېڭىشىڭ ئالدىنقى شەرتىنى ھازىرلاش تولۇق ئىنسانغا تەئەللۇقتۇر.

دېمەك ، ھىدايەت ۋە زالالەتنى بوقتىن يارىتىش اللەغا مەنسۇپ بولسا ، ھىدايەت ۋە زالالەتكە مېڭىش ئەمەلىنى ئىنسان ئۆزى بىجىرىدۇ. اللە بىزنى ھىدايەتكە مېڭىشقا مۇۋەپپەق قىلسۇن! (ئامىن !)

نام (قسم) : تەرجە-
جۇرى بىر - بىرىنى پەرقلە-
خۇرۇپ تۈرىنغان بولۇق.

نام - پاگونچىلىقنىڭ ئالاھىدە
پاكى سۆيى ئىسمى، يەنىكى
بىر - بىرىگە ئوخشىمايدىغان
ئالاھىدىلىك - خۇسۇسىيەت ،
مۆيىنتۈرگ ئىگە بىر قانچە
ئىسىل تەرىپلىرى بىر - بىرە-
ئىن ئايرىپ تونۇشلۇق ، يە-
رەقلەنمۇرۇش ۋە ئۇ ئالاھىدا-
مۇئامىلە قىلىشنىڭ ئاساسى
ئۇقۇلا نام بولۇشى زۆرۈر. نام
ئاتىلىۋاتقان نەرسىنىڭ نېمىلىكىنىڭ ، يەنى ئاشۇنداق نەرسىدىكى باشقا نەرسىلەرگە ئوخشىمايدىغان ئالاھىدىلىكى، مۆيىنىگ ئالاھىنى قوبۇلىدۇ. ئىسمى ۋە فامىلىسى ئوخشاش ئىككى كىشىنى بىر - بىرىدىن پەرقلەندۈرۈش ئۈچۈن، بۇ ئىككى كىشىنىڭ بىر - بىرىدىن پەرقلە-
مىغان ئالاھىدىلىك پاكى سۆيەتىرىنى ئىپادلە-
نىيدىغان ئاساسى تونۇشلىشىدا تۇمۇ كىملىدۇ . (بۇ
رىئال ھادىسە)

الله تعالى ئادەمگە نەرسىلەرنىڭ ئاتىلىرىنى ئۆ-
گەتتى. بۇ دېگەن ئۇ نەرسىلەرنىڭ مۆيىنىسىيەت-
ئالاھىدىلىكلىرىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدىغان مە-
ئۇنىلار بولۇپ، بۇ خۇسۇسىيەتلەرگە ئاساسەن
ئاتام ئۇ نەرسىلەرگە مۇئامىلە قىلىپ ، زېمىندا
ھايات بۆلۈشنى لايىھىلىشتى.

يەنە كېلىپ الله مۇئامىلىلىرىنى مۇھاسىۋە ۋە
ئىسلار دېي ئاتىدى. بۇ يەردە الله مۇئامىلىلىرى
بولۇپ، ئىنسانىيەتنى پارچىلاپ تاتىلىمەدى، بەلكى
ئىككى تۈرگەم كىشىلەرنىڭ بىر - بىرىگە ئوخشىمايدىغان ئىككى خىل مىيەنگە بىنائەن
ئۇلارغا نام قويۇپ قويدى ۋە ئۇ ناملارغا بىنائەن
ئۇلار مۇئامىلىگە ئۆتۈرىدۇ.

الله ئىسىملارنى كۆپمۇ ۋە مۇئامىلىلەر دېي
ئاتىدى. يەنە بىر قىسىم كىشىلەرنى ئەملى كە-
ئىپ دېي ئاتىدى. رەسۇلۇللاه (ر ى ئ) مۇبارىسە
قۇرئاننى كۆپ ئوقۇيتى، ياماۋلاھلارغا قارىلار دېي
ئاتاتتى. الله گەرچە، پارتىيەلەر—الله-
پارتىيسى، شەيتان (كاپىر) سىلە پارتىيسى دېي
نام بەرمى. مۇئامىلىلار ئىجتىمائ يولىسىزىسى
بىر - بىرىدىن پەرقلەندۈرۈش ئۈچۈن ھەمىيى،
ئاقسۆل، ھەتىلەي مەزھىيى(ئىجتىھاد ئىقىمى)
دېي نام قويدى. ئىسلاميەت نۇپۇسىدا ئالىمگە-
جامائەت پائىسلارنىڭ سەردارى، ئۆنبەرگە—الله
سىلە بولۇپمۇ، ماكىيە ئىسمى ۋايلىدگە—الله-
قىلدى، ئوسامانا—قوش تۇغ ئىگىسى، دەيدۇ.
كىرىگە—سەدىق دېي نام بېرىلدى.

الله ئۆلتۈرگەن—ئىسلام مۇئىنى ۋە كۆمە-
رى ئۇنىسى دېي نام بەرمى، كۆفىرنى ئۆلتۈرگەن
يەنە سوتسىيالىزم ئۇلۇغى، كاپىتالىزم ئۇلۇغى
ياخشىلىق ئۇلۇغ، پارلامىنت ئۇلۇغى، ئىمپېرىا-
ئىسىنى ئۇلۇغ دېگەندەك ناملار بېرىلدى، ئىسلا-
لارنىڭ ئۇز ئارا مۇناسىۋەتلىرىنىڭ خىلمە - خىل
خىل ھالەتلەرنى بىر - بىرىدىن پەرقلەندۈرۈش
ئۈچۈن ئىسىملار، پارتىيەلەر، جامائەتلەر، ھە-
لىغلەر، مىللەتلەر، جەمئىيەتلەر دېي نام قو-
يۇلدى. ھوڭكى بۇلار بىر - بىرىگە ئوخشىمايد-
غان ئالاھىدىلىككە ئىگە بولۇپ، بىر - بىرىدىن
پەرىق قىلاتتى.

ئىسلامى پارتىيلەرگە ئوخشاشلا بىر - بى-
رىدىن پەرقلەنمۇرۇش ئۈچۈن نام بېرىش زورۇر
ئىدى. چۈنكى ئىسلام بىر قانچە پارتىيىلەرنى
بىرگە مەيدانغا بولىشىنى رەت قىلمىسىمۇ ۋە
چاكلامىسىمۇ، بىر قانچە ئىسلامى پارتىيىلەرنى
(ئالەمنى گورۇھلىرىنى) بىر - بىرىدىن ئايرىر-
دى، ئۇلارنىڭ (مەخسۇتلىرى، ھەرىكەتلىرى، پ-
روگراممىلىرى ئوخشىمىغا) مۇيەنلىرى، ئالاھىدە-
لىكلىك ئالامىنى پەرقلەندۈرۈش ۋە ئۇ ئالامىنا
مۇئامىلە قىلىش كېرەك ئىدى. ئۇڭا ئىسلامدا
ھىلمۇ - ھىل ئالاھا بىلەن ئالاھلەر، پارتىيەلەر
مەيدانغا بولدى. ئۇلارنىڭ ھىلمۇ - ھىل ئالاھا
بىلەن ئالاھلەر ئىسلام ئۇممىتىگە قىلىچ
ياكى ئوقىلىنىڭ ئىسلام ئۇممىتىگە قىلىچ
ئۇقۇلىنىڭ ياكى ئىسلامغا قارشى قىلىچ كە-
لىشى مۇمكىن ئىدى. ھەقىقىيەتەن مۇ-
سۇلمانلارنىڭ ئېنگى، بولۇمۇ سىياسى ئېنگى
بوغۇرى كۆزقاراشلىرى ھازىرىمۇ ئېنگى ئىسلا-
مىنىڭ ھارىكتېرىنى چوڭقۇرلاشىدى، مەلۇم
سىياسى، ئىسلامى پارتىيەلەرنىڭ كۆپ بولىد-
شىنى، بۇلارنى ۋە پارتىيەلىشنى مەي چۈشۈنۈپ،
گويا ئىسلا ئۈيغۇرنى ئويغانغان كىشى چۈشۈنى
ھالدا پۈتۈن بۇز جەمئىيەتلەرنى قوبۇشنى كۆرۈپ،
ئىشەگۈسى كائىناتتىكى ھەممە نەرسىلەرنى ئۆ-
پارتىيەلەرگە مۇئامىلە تۇتۇشقا باشلىدى. ھالبۇكى
كىشىلەر مانلام ئىسلام ئالاھىدىلىكى ھىلمۇ-
خىل نام بىلەن ئاتىلىشىغانلىرى مۇھىمدۇر. ئەگەر
شۇنداق ئەمەس (ئالەمنى) ئى ئۇممەتنى بۆلگۈچى ئامىل
نەي چۈشەنمىدىن سوت، مەزھىي بىلەن ئىسـ
لامى پارتىيەلەرنىڭ پەرقىنى ھەم ئايرىتالمىدى،
بۇ يەنە ئالەمگە ئۇ مانلام ئالامنى ئىنـ
چىنلىق بىر ھادىسە ئىدى. نېمىدۇ ئەمە-
ئىسلامىي شۇكى، ئۇلار ئىسلامى پارتىيە، ئىسـ
لامى مەزھەپ، ئىسلامى جامائە، ئىسلامى ئومەت
ئىسلامى يورت، ئىسلامى ئۇلەت ... ئىسلامى
ۋۇجۇدلارى بىلىشته ئىسلام ئىتىبارغا ئالمىدىغان
ئىنىق ئۇلچەملەرگە ئىسلام ئىتىبارغا ئالمىدىغان
چەمئىرىي چۈشەنمەسلىقۇ، ئالاھىدىلەر، مەۋجۇت
ئىسلامى ۋۇجۇدلارنىڭ ئىلمىدىكى يا-
كى ھىلمۇ - ھىل ئالاھا ئىتىبارىدىكى ئىنـ
كۆز - كۆز قىلىپ، كەلگە مۇئالىيان ئالەمنىـ
ئىنىق ئالاھىدىلىكلىرىنى ئۇلارغا قارشىنى يۇ-
ئۇندى قالايمىقان قىلىشقا باشلىدى.

ئەسىملەرنىڭ ئالىمىغا بولغان پارتىيەلەر-
ئىنىڭ ئالاھىدىلىكلىرى، ئەرسىملەرنىڭ ئالىمىدا بىر -
بىرىگە ئوخشايدىغان ئالاھىدىلىكلەر بولىدۇ، ئەگەر
مايدۇ، ئەگەر نام ئىنسانى قوبۇل قىلغان ئەھمىگە
زىت بولسا، بۇ نام ئۇ كىشى ئەرىيەتىن رەت قـ
لىنىدۇ. زىت بولسا رەت قىلىنمايدۇ.

بىر نەرسىگە مۇئەيىن قىلىنغان ئىنگىرى
ئۇ نەرسىگە مۇئەيىن قىلىنغان ئۇلچەمگە ئىگە
بولۇش ۋە بۇ ئۇلچەمنى قانداق ئىشلىتىشنىڭ
قىسى يىلتىز ئۇلىنىۋ مۇھىم بولۇپلا قالماي، ھەم
ئالىنغى، ھەم بىرىنى - بىر ئەرتىنۇر. □

ئىسلامدىكى ئەخلاق...

1. ئالە ئۆزۈل الله بولىنا ئوق ئالغان كىشى مىسلىنىنى ئەيۇ
ئالغانى .
2. الله بولىنا ئۇنچى بولۇپ قېلىچ بىلەم، مۇئەۋزغان كىشى
رۇبەير ئىسىي ئەۋزام. ئۇ ماكىكەنە، ئۇز ئۇيىمە ئۇزىرىئالغىنا مۇئىـ
ركىلارمن بىر ئوپ كىشىنىڭ رسۇلۇللاھنى ئۇلئۇزەمكەپى بۇلـ
ۋالغانلىغىنى ئالقلاپ، قىلىچنى بىلەم، مۇئۇزۇپ، ئۇلارنى ئۇز-
خۇرۇشكە جىقىلان ئىدى.
3. مۇھاجىرلارنى ئۇنچى بولۇپ، مەسىنگە بېشىپ بارغان
كىشى موسۇپ ئىسىنى ئۇيمەيىز.
4. رسۇلۇللاھ يېشىپ كىسلىشنىن ئىلگىرى ئونچى بولۇپ،
مەشىمىنە جۇمە ناسىزى ئوقۇغان كىشى موسۇپ ئىسىنى ئۇيمەيىز.
5. ئۇنچى قېتىمە ھاڭغىلىكنى ئۇز ئوسىنگە ئالغان كىشى
ئەيۇ بەكرى سىددىق.
6. بەيتۇل مالنى تەسىس قىلغان ئونچى خەلىفە ئەيۇ بەكرى.
7. پوچتىنى بولغا قويغان ئونچى خەلىفە ئەيۇ مۇغىيىلىنالە
ئوغلى مۇئاۋىيە.
8. ئىسلام ئۇلىتىمە ئونچى بولۇپ ئىزان ئېيتقان كىشى بىلال
ئىسىي رەھە.
9. يەر شارىدا سېلىنغان ئالە ئونچى مەسچىت ھەرەم مەسجىـ
(بەيتۇللاھ) ئەمۇزە(ر ز . ئ) رىۋايەت قىلىچ مۇنداق ئەيۇ:
مەن ئى رسۇلۇللاھ، يەر شارىدا ئالە بالىۋز سېلىنغان مەسجىت
قايسى؟ - دېدىم. رسۇلۇللاھ (ى ئ ۋ) ھەرەم مەسجىدى دېدى،
ئاندىن كېيىن مەن: - ئۇنىڭدىن كېيىنچۇ؟ - دېدىم. ئۇ: -
ئۇقسا مەسجىدى دېدى، مەن: - ئۇ ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا قاي
چىلىك ۋاقىت ئۆتكەن؟ - دېدىم. ئۇ: - 40 يىل دېي جاۋاب بەردى.
10. ئىسلامدا ئونچى قېمايدىن بولۇپ تەپسىلەنگەن كىشى ئاد-
ھۆلا ئىسىي جەمئى، رسۇلۇللاھ ئۇنى بەر پارتىزانلار ئىشرىتگ
ئىسر قىلىچ تەپسىلىدى، ئۇنىڭ بىلەن ئۇ ئىسلامدىكى ئونچى
ئىسر بولۇپ قالدى.

(بېتى 3 - بەتتە)

ئىسى جەقلان ياشلىنىق بولسا، ئۇنىڭ قارشىسىدىكى ئاسىيلىق
ئالە ئالىسقى ياشلىق(مۇنكەر) ئىن كېلىپ جەقلان ياشلىقلىقتۇر.
ئەگەر الله نازىل قىلغان ھايات ئىزلىشلىرى بىلەن ھەرىكەم
يۈرگۈزۈش ئىنتاقت قىلىنمىغان بولۇپ، ئۇ ئارقىلىق
ئىمان قوغدالسا، ئىنتاقتلار مۇھايىزەت قىلىنسا، دەۋەتلەنا
كەلسە، ئىن تارقالسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ قارشىسىدىكى الله نازىل
قىلغان مەيمەتلار بىلەن مۇكەم يۈرگۈزۈش ھاۋايى - ھەۋەس،
ئارزۇ - ئارمان ۋە زالالىقنى ئەگىشىشتىن ئىبارەت ئاسىيلىقنىڭ
چوقۇمىدۇر.

مۇئمۇ نۇقتىنى ئېيتىپ ئېيتقاندا ئىسلام ئومەتى بۇ يە-
رىزنى ھەممىسى بىرگە بەجرىشى ۋاجىپ. ئۇزلىرىنىڭ ئىنىغا كۆ-
ۋۇل بۇلىشىدىن مۇئمۇلمان ئۇزى ئىلاۋەت قىلىنۇاتقان ئايەت ، ھە-
ئىسلامنىڭ بەقىت ئۇ بىر ئۇزىنىلا مەخسۇت قىلماستىن، بەلكى
ھەممىلىنگە ئوموئىي ھىتاب ئىكەنلىكىنى، ھەتتاكى بۇ ھىتاب
رسۇلۇللاھقاقارىتىلغان بولسىمۇ ، ماھىكى ھاسىلەۋچى ئىلىنى
كەلمىسە ئومەتنىڭ بارچىسىغا ئومومىي ھىتاب ئىكەنلىكىنى
بىلىشى، يەنى الله تعالى مۇسۇلمانلىرى ئىمان كەلتۈرۈشكە بۇيرىدى
، بۇ بۇيرۇق ئۇ مۇسۇلمانلا ئۇ ئىنگەنىن باشقا ھەممىلەن ئومۇن
ئومومىي بۇيرۇق بولغان بولىدۇ.ئەگەر ئۇنى ئىمانغا ئىلىشقا
بۇيرىسا، بۇ بۇيرۇقنىڭ ئومۇمى بۇيرۇق بۇ-
لىدۇ. ئەگەر ئۇنى الله نازىل قىلغان ھايات قائىدىلىرى بىلەن ھۆ-
كۈم يۈرگۈزۈشكە بۇيرىسا، بۇ بۇيرۇقنىڭ ئومۇمى بۇيرۇق بۇ-
لىدۇ. ئەمەلىيەتتىمۇ ئەنە شۇنداق. ئەمەلە دەۋەتە نازىل قىلىنغان
ئىسلامنى بۇيرۇقتۇر.

(ئاخىرى كېيىنكى سانىمىزدا)

(ئەھمەد ئەھەد ئەلاء ئىسلامغا دەۋەت قىلىش ۋە ئىسلامنى
كىتابلاشنى تەرجىمە قىلىدۇ)

ئىشلارنىڭ قانۇنىنى الله ئەنسۇزىتۇر .

شۇنالقا قۇرئاندا مۇئمىنلەر ئىسلامغا چاقىرىش
ئىكەنلىكىنى بايان قىلىنغان ئايەتلەر بار.

«ئۇرلارنى ياخشىلىققا ئۈندىگىن (ئىسلامغا) دەۋەت
قىلىنغان ...بىر گورۇھ بولسۇن » .

يەنە قۇرئاندا مۇئمىنلەر ئالە ئەمرىگە
بويسۇنۇشى بايان قىلىنغان ئايەتلەر بار.

«ئىسلامغا دەۋەت قىلىنمۇيتىپ ، الله ئەمرى
بالغانىن (يەنى الله ئىسلام شەريىتى بار ، بالىسى
بار دېگەندەك سۆزلەرنى) چاپلىغان كىشىنىمۇ
زالىم كىشى بارمۇ ؟... » .

«سەن ئالۇمەتە ئۇلارنى تۇغرا بولغا دەۋەت
قىلىسەن » .

«الله ئەمرى قىلغان ... كىشىدىنمۇ گۇ-
زەل سۆزلۈك كىم بار ؟

«ئىبتىقىنكى ، بۇ مىللەت بولۇمۇزغا كۈش-
ئەرنى الله ئەمرى قىلىسەن ، مەن ۋە ماما ئە-
گەشكەنلەر روشەن دەلىلگە ئاساسلىنىمىز... » .

قۇرئاندا مۇئمىنلەر الله نازىل قىلغان ھۆكۈملەر
بويىچە ھۆكۈم يۈرگۈزۈشكە چاقىرىش ئىكەنلىگىنى
بايان قىلىنغان ئايەتلەر بار.

«ئۇلارنىڭ ئارىسىدا (پەيغەمبەر) ھۆكۈم
چىقىرىشى ئۈچۈن ، ئۇلار الله نىڭ ۋە پەيغەمـ
بەرنىڭ ھۆكۈمىگە چاقىرسا ، ئۇلاردىن بىر
خانىكى (پەيغەمبەرنىڭ ئالدىغا ھازىر بولۇشتىن)
باش تارتىدۇ » .

« (پەيغەمبەر) مۇئمىنلەرنىڭ ئارىسىدا
ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن ، ئۇلار الله نىڭ ۋە ئۇنىڭ
پەيغەمبىرىنىڭ چاقىرىقىغا ئۇلار : «ئاۋ-
ھۇق ۋە ئىشتاقت قىلدۇق » دېيىشلىرى كېرەك» .

«كائىنات ئىشىۋە بىرىلىكىنلەر (يەنى
يەھۇدىيلارنىڭ ئۇلىمالىرى) نى كۆرمەدىڭمۇ ؟ .
ئۇلار ئۆز ئارىسىدا (دە - تالاش قىلىشقان ئىشلار
ئۈچۈرسىدا) الله نىڭ كىتابى بويىچە ھۆكۈم
چىقىرىشقا چاقىرىلسا ئۇلارنىڭ بىر ئۈركۈمى
بۇنىڭدىن (يەنى الله نىڭ ھۆكۈمىنى قوبۇل قە-
لىشتىن) بۇز ئۆرۈيدۇ ، ئۇلار ھەقتىن بۇز ئۆ-
رۈگۈچىلەرتۇر » .

ياخشىلىققا بويرۇق، ياماناقلىقتىن توسۇق پەيز
كۆيلە بولۇپ، ئۇنى قىلغۇچى ئەمىر قالىدۇ، تەرك
ئەتكۈچى ناكى ئۇ ئىش ئەملە بەجرىلگىنى ھەمـ
ئۈرىسى قوبۇل قىلىنمايدۇ. الله ئۇنى قىلغۇچىـ
نىمۇ ئاقلىدۇ، تەرك ئەتكۈچىگە ئازاب بېگىلىدۇ. الله
ئالى مۇنداق دەيدۇ:

«ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ قىلمىتقان ۋەز - نەسـ
ھەتنى قوبۇل قىلمىغان چاغدا، ياماق ئىشلاردىن
مەنئ قىلغۇچىلارنى قۇتقۇزدۇق ، الله ئاسا ئەۋـ
رىدىن چىقىلمايدىغان قىلىسى ئۇچۈن زالىملارنى قاتتىق
ئازابقا دۇچار قىلدۇق » .

ئەگەر ئىمان ئالە ئالىستى ياماقلىققا مۇئرۇپ) ئۇ
يارىمە ياماقلىقنىڭ ئاساسى بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ
قارشىسىدىكى كۈفرى ئالە ئالىستى ياماقلىق(مۇنكەر)
ئۇ يارىمە مۇنكەر - ياماقلىقلارنىڭ ئاساسىدۇر.

ئىشتاقت قىلىشى ئالە ئالىستى ياماقلىققا مۇئرۇپ(مەئرۇپ)

(داۋامى 6 - بەتتە)

مۇسۇلمانلار ئىجرا قىلىپ، مەشغۇل بولۇشى ۋاجىپ
بولغان بىر قىسىل ئىكەنلىكىنى ھەمىر قىلىپ، كۆز-
ئەتىۋارلىغىنى بىلدۈرىدۇ.

بىرىنچى ئەنسۇسنى ۋە ئۇلۇغلىنىش ئالامىتى
تەسىدىن قۇرئان قايسى مۇناۋى دەيدۇ:

«...ئۇ ، ئۇلارنى ياخشى ئىش قىلىشقا
بۇيرىيدۇ ، ياماق ئىش قىلىشتىن توسىدۇ ،
ئۇلارغا پاك نەرسىلەرنى ھالال قىلىدۇ ، ناپاك
نەرسىلەرنى ھارام قىلىدۇ ... » .

مانا بۇ رسۇلۇللاھنىڭ پەيغەمبەرلىك رىسالە-
تىنىڭ مۇكەممەللىكىنىڭ ئىلان قىلىنغانلىق بولۇپ،
الله تعالى رسۇلۇللاھنىڭ ئىلى ئۇممىتىنى (مۇسۇلمانلارنى)
بارچە ياخشىلىقلارغا بۇيرىدى. بارچە ياماقلىقلارنى
ئەرسىلەرنى ھارام قىلىدى. ئىچىسى
ئەرسىلەرنى ھارام قىلىدى.

ئىسلام ئومەتىنىڭ ئەسىتىن قۇرئان مۇناۋى دەيدۇ:

«سىلەر ئىسلاملار مەنپەئەتىڭ ئۇچۇن چىقە-
رىلغان ، ياخشىلىققا بۇيرۇپ ، ياماندىن ئو-
سىدىغان ، الله گا ئىمان ئېيتىدىغان ، ئىلاھ
ياخشى ئۇممەت سىلەر » .

بۇ يەردە كاللىمە (ئەمە) (ئومەت) ئەخىستىن تار-
ئىپ ئالىمگە ۋە ئەسرلەر (خەلقە، ھاكىم، قوبالىغان،
ۋالى، پارتىيەلەرنىڭ باشلىقى) سىلە ھەمىسىنى يەنى
بارلىق مۇسۇلمانلارنى ئور ئىچىگە ئالىدۇ. ماناۋ ئە-
شىلەر (بارلىق مۇسۇلمانلار ئىسلام ئۇممىتى ئىگىن
ئىتىبارلا) بارچە ياماقلىقلارنى بۇيرۇپ، بارچە ياماق-
ئىن توسۇشتىن ئىبارەت ۋاجىپ ئىملىق ئىجرا قە-
لىدۇ.

ئۇممەت ئەشلىرى (ئەمەلەر) گە نىسبەتەن
قۇرئان قايسى مۇناۋى دەيدۇ:

«مۇئمىن ئەرلەر ، مۇئمىن ئاياللار بىر -
بىرى بىلەن دوستتۇر . ئۇلار (ئەشىملەرنى)
ياخشى ئىشلارغا قىلىشقا بۇيرىيدۇ ، ياماق-
ئىشلاردىن توسىدۇ » ... » .

قۇرئان (ئالىتۇ ئەشىنىڭ رەھبىرى قىلمۇن) مۇ-
ھاق دەيدۇ. الله تعالى ياخشىلىققا بۇيرۇپ، ياماقلىق
ئىن توسۇشنى مۇئمىنلەر بىلەن مۇناپىقلار ئوتتۇر-
سىدىكى پەرق قىلغۇ. مۇئمىنلەرنىڭ ئاسى مۇرىتى
ياخشىلىققا بويرۇق، ياماقلىقتىن توسۇق، ئۇ سۇ-
قىتلارنىڭ ئالە كائىناتنى ئىسلامغا چاقىرىش (ئەكلىپ
قىتلىش، دەۋەت قىلىش) تۇر.

(قۇرئانىمىلە تەپسىرى 4 جىلىد 47 - بەت)

ئىسلامدىكى ھاماقلار، پارتىيە گورۇھلارغا ئائىت
ئىمان قۇرئان قايسى مۇناۋى دەيدۇ:

«ئۇلارغا ياخشىلىققا (ئىسلامغا) دەۋەت
قىلىنغان ۋاقىتتا ئۇلار ئۆز ئىچىدىن ئىشلارنى ئىشلىرى
ئىنتاقىق، تەرىك ئەتكۈچىگە ئازاب بېگىلىدۇ. الله
ئالى مۇنداق دەيدۇ:

«ئۇلار ئۆزلىرىگە قىلىنغان ۋەز - نەسـ
ھەتنى قوبۇل قىلمىغان چاغدا، ياماق ئىشلاردىن
مەنئ قىلغۇچىلارنى قۇتقۇزدۇق ، الله ئاسا ئەۋـ
رىدىن چىقىلمايدىغان قىلىسى ئۇچۇن زالىملارنى قاتتىق
ئازابقا دۇچار قىلدۇق » .

ئەگەر ئىمان ئالە ئالىستى ياماقلىققا مۇئرۇپ) ئۇ
يارىمە ياماقلىقنىڭ ئاساسى بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ
قارشىسىدىكى كۈفرى ئالە ئالىستى ياماقلىق(مۇنكەر)
ئۇ يارىمە مۇنكەر - ياماقلىقلارنىڭ ئاساسىدۇر.

ئىشتاقت قىلىشى ئالە ئالىستى ياماقلىققا مۇئرۇپ(مەئرۇپ)

(داۋامى 6 - بەتتە)

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى www.uyghurkitap.com

مۇسۇلمانلارنىڭ ۋەزكۇنى

« ئۇلار ئىلاھ قىلغۇچىلارمۇ «ھېئۇ ، ... »

مەركىزىي شەھەردىن ياشلانغان «ئىلاھلار»

خەۋەر قىلىنىشىچە، كۈفرى مۇكۈستى ۋە ئۇ- نىڭ ياقىلايدىغىلىرى بۈيىل رامىزان ئېيىنىڭ بۈرسەتتىن پايدىلىنىپ، مۇسۇلمان ياشلىرى بىلەن ياشانغان ئىلاھلار ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتلەرنى تېخىمۇ يېرىك- لەشتۈرۈپ، ياشلارنى ياشانغان ئىلاھلار، ئاتا - ئانىلار، زىيالىيلارغا نىسبەتەن چەتئەللەنگە تەسىرىنى ئۇ- رۇپ كەتكەن. بىر قېرىم بۈگۈنگىچە ئۇنىۋۇرلارغا ئايلىنىپ كەتكەن، مىسلى چەتنې كەتكەن ئۇلۇغ «ئاتىمىز» لەر سۆيىتىمە كۆرسىتىپ، كېچىككىنە مۇسۇلمانلارنىڭ بىرلىكى، ھەم - ھىسلىكىنى بۈزۈپ ئاتلىنىۋاتقىنى بولغان بولۇپ، بۇ تەتىقىلەرنى ۋۇجۇدقا چىقىرىش ئۈچۈن «ئا- مىن» ، «ئىزاھ» نامزىنى 20 رەكئەت، ياكى 8 رەكئەت قىلىش ، «قۇنۇت» ئوقۇشنى ئۈنۈملۈك ئوقۇش، ئوقۇ- ماسلىق ، ... قاتارلىق ئىسلام مەزھەبلىرىدىكى ئىخ- تىلابلىق مەسىلىلەرنى «بېگىنىدىكى ئوخلاق ، قىلىقچى بولغان. لېكىن رامىزان ئېيى - مۇسۇلمانلارنىڭ توپ- ھۇلىرى بىرلىشىپ كېتىدىغان، روزا تۇتۇش، زوھۇر- لۇق يېيىش، ئىبادەت قىلىش... قاتارلىق ئىسلاملىرى قىم ئالماشا قىسقا مۇددەتتە بىرلىشىپ كېتىدىغان، ياشلا ئىسلاملارغا تۇتۇنۇپ ئوخشىمايدىغان ئىسلامىي ئومۇمىتىنىڭ بىرلىكى، ھەمبەلىكىسىنىڭ بىر كۈرۈنۈشى ئايلىنىپ بولىدىغان ئاي بولغانلىقتىن، ئالدىنقى ئايدا ز- رەمىتىنىڭ كەلگۈسىگە تۆھپىلىق مۇھىم ئەسكەرتىش بې- رىپ، يېڭىرەك قۇرۇلۇش، ئىسلاي - ئەخلاقىي جەھەتتە ئۆزگىرىشكە تېگىشلىك ... كۆچە- سىدە، كۈفرى قاپقىنىدا قوزغ، چۇشمەي قالدى.

بىر قېتىملىق «ئۇ» نىڭ مەھرۇم قالغان ياكى ئاچ- مىدىغانلىكى ئۈچۈن قىلىنمايدىغان قۇربۇق قالماسلىق ئۈچۈن، ئېقىپ كەتكەن «ئۇلاقلى» لىرىنى ئەمەس ئۆمۈلى تۈ- زىلاپ، بىر تورلۇق يىلانلارنى تۇرغۇزى. بۇلار «ئىنتى- مۇسى» ، «ئىنتىلى ھۆكۈمەت» ، «ئىنتىلى ماللىق» ، «... يەن - تېخىنىكىسى ئىنتىلاتاشتۇرۇش» ، «ئىنتىلى تۇرمۇش ، «مايسۇنى ئۇلتۇرۇپ، يولۇلۇسى مۇچۇنۇش» ، «... مۇسۇلمانلار بەھىنىگە تىكىن ئېرىش» ، ... تىن ئىبارەت.

① «ئىنتىلى مۇنىسى ـــــ قۇربان ھېيىت» ، روزى ھېيىت ۋە يېڭى يىللىق يېگىلىمەتلەرنى پايدىلە- نىپ كومپونىللار بىتەكچىلىكىدىكى ھال - ئورۇش، يوقىلىق ئۇنسىكى، تەشكىللىي ھارۋا، بازە، تاماسا كۆ- چىلىكى بىلەن ئىشچى - خىزمەتچى مۇسۇلمانلارنى يوقىلاپ ئولارنىڭ « كۆڭلىنى ئېچىپ » ، « سېخىلىق » بىلەن سوغا ئېلىپ بېرىش.

② «ئىنتىلى مۇكاپات ـــــ» بۇ يىللىق خىزمەت مۇلازىمىتىدىكى مۇنەۋۋەر خىزمەتچىلەرنى تەقدىر- لەش ئىمىسى، يەنىكى ھارۋا - ئاساسا، يېرىم - يالىڭاچ ئا- ياللارنىڭ تولىمىسا ئۇيغۇرلۇق رەھبۇرلۇقىدىكى زىيا- يەتلەر يىلىنى تەقدىرلەش.

③ « ئىنتىلى ماللىق ـــــ ئۇزۇنلۇق ئىتتىفاسى، ئىشچى ئۆزگەرتكەن، مادەنى ئىلاھ، يەن - تېخىنىكىنى

« ۋەھى » قىلىۋالغان كىشىلەرگە، شۇنداقلا ھىنى، ئاقسە - ئىتتىقاتى چۈرۈپ ئاشلىۋاتقانلارگە قاتارلار - قالغان ئەرەبە ماللىق بېرىش ۋە كومپونىتلىق پارتىيەگە خىزمەت قىلغانلارنىڭ بۇنداق ماللىنىدا ئېرىشكىلى بولۇ- غانلىقىنى ھىس قىلىۋېرىشكەن ئالقىش - تەبرىك ئىش يۈللىمىيىنى ئۇتكۈزۈش، « ئۇتكىنىڭ تارقىسىدا ياللا ئاتا»، ئۇتكىنىڭ ھېرانلىرى ياھېرلىۋې» قاتارلىقلىرى نامايەن قىلىش.

④«يەن - تېخىنىكىنى ئىجادىلاشتۇرۇش ـــــ ئىسلاملىنىڭ خاتىرجەملىكىنى، بەخت - سائادەتىنى بەخت - سائادەت ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ھەقلىق ئىگىلىكىنى، ئىمە قىلىۋاتقانلىقىنى، ھالـ- ئىمالغا نىسبەتەن تارقىلىۋاتقان قولاي كالتۇرگىلى بولمەيدىغانلىقىنى ھىس قىلىۋېرىش، يۇنۈكۈل مۇسۇل- مان خەلقىنىڭ «ساراسىنى» ئۈستۈرۈپ، «ئىلتىدار» « نى يوكىلەپ، «خاتىرجەم ئۇرۇنۇش» قا ئېرىتىـ- ئۇرۇش ئۇچۈن يەن - تېخىنىكا ئوگۇنۈش تەشۇقاتىنى كۈچەيتىش؛ يەن - تېخىنىكىنى ھايات يولىلىـــرىنى ئۇرۇنۇپ بەرگۈچى «ۋەھى» قىلىپ قويۇش، يەن - تېخىنىكا تارقىلىق مادەنى نېمىكە ئېرىشكەنلەرنى كۆز - كۆز قىلىش.

⑤«مايسۇن بوينۇزلۇق» ، بولۇلۇق قورقۇنۇش ـــ- لىشچى - خىزمەتچى ۋە ھەر ساھەلەردىكى مۇسۇلمان كىشىلەرنى قانتىق ھارغالۇق ئىسرەت قىلىش، بولۇپمۇ ئىقتىسادىي جەھەتتىكى ھارالىق ئېغىرلىشىش، بۇ كار- قىلىق خالىق ئىچىدە «ياخشى ئۇرمۇش - ماقال بولمى ، «خاتىرجەملىك كومپىستە» پارتىيە بىلەن « ئىقتىسادىي بەرىبا قىلىش، مۇسۇلمانلارنىڭ ئىسلامىي ھەرىكىتىگە ۋەھىمە پەيدا قىلىش.

⑥« تىكەن ئېرىش ـــ ساھىتا «مۇسۇلمانلار» نى ياساپ چىقىپ، «جىھاد» ، « ئاغىنى قاتا پايدۇ- رۇش، «قېرى ئىسلاملارنى تىللاش - ماقۇلۇشلىق» ، كەچكى يىغىلىشلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇش، قېرى ئىسلا- ملارغا بۇ «ئەۋزەلىق مۇناھىمە» ئىمپايىشىدىكى «مۇسۇل- مانلار» نىڭ مىنى بۇزغۇنلۇقىنى، ئىسلى ئىقتىدىگ زىت ھەركەت قىلىۋاتقانلىقىنى سەزدۇرۇش، كومە- ئىستىگە پارتىيەنىڭ پائالىيەتلىرىگە ئىسلى سالغان ئەقىدىسىنى ھىمايە قىلغۇچى « ھامى » لىقىنى يەل- بۇرۇش.

⑦« ئىنتىلى ئۇرمۇش» ـــ دېھقانلارغا نىسبەتەن، سورۇنلۇق كالا، يىسىللىق قوي، يېڭى تېخنىكىلىق زىرائەت، مېرىمنىڭ ئاشقىنى باغ ـــ لارنى كۆز- ئىمتىنى، ئاچىلىق ئۇرۇقلۇق ھاجىسىلار قاتارىـ- ئىنى، بولۇپمۇ ئىشچى - خىزمەتچى مۇسۇل- مان قېرىنداشلىرىنى كالپۇكا قىلىپتىمە قويۇش بەدىلـ- گە خاتىرجەم ئۇرۇقۇشقا ئېرىشتۈرۈش دەۋرى قىلىدى، شۇنداقلا، بۇلارنى باشقا مۇسۇلمانلارغا مۇنلۇق ئاشكا- رىلىماسلىققا، ھەتتا چەتئەلگە چىقىرۇۋېتىشكە ۋەز- قىلدى.

ئۇ ئېلىقلىق قېرىنداشلارا ئالماق ئۈچۈن، مۇسۇلمانلارنىڭ قىلىدى ـــ بەخىلۇلاغ ھېچ قىلىپ، ر- مۇنۇلۇلاغ مەسچىتتە ئامار ئوقۇپ، ئىختىلا ئاق ئې- نىپ كەلگەن ھاجىم ـــ بىر مۇسۇلمان قېرىندىشىمىز - مۇسۇلمانلارنى كاپىرغا ساتقىنلىق قىلىپ، باشقا مۇسۇلمانلارغا ئازار بېرىش بەدىلىگە خاتىرجەم ئۇرمۇش كەچۈرۈشكە ئۇندىمە ، ئۇنىڭ قىيافەتىنىكى ھالى، بۇ ئۇيغۇرلۇق ئىمىدى، ئىسلى شەرىپى ئەمە بولا؟ ئۇنىڭ ئىختىلاغ ئاق ئالقىنى قېسىلى، ئۇنىڭ ئىھرام يالقاپ،

بىر ھاجىم كاپىرغا ساتقىنلىق قىلىشقا ئۇندەمەكتە

كۈفرىستاڭ قالغا مىلەمگەن ھالجىر ئايىنى ئا- ئەمە ئىزىلگەن. بۇرۇكلىرى قان - زەرداپ، جىگەرلىرى پارە - پارە بولۇپ كەتكەن، ھۆرچىنى گويا ۋۇلقانغا ئا- لاغان ئىسلامى ئۇممەت ئالىمىنىڭ كاتتا رەھبىرى بىلەن ئۇز ئىسلامىيىنى تېھىلاۋاتقان ئۇيغۇر ئىسلامىنىڭ قەيەرگە ئېكەلگەنلىكى، نىمە قىلىۋاتقانلىقىنى، ھالـ- ئىمالغا نىسبەتەن ئېكەلگەنلىكىنى ئۇيلىمەي، چوڭقۇر سەزى - مە، چۈچۈپ - چۈچۈپ سىلكىنىدۇ. ئۇيغۇرلار چوڭقۇر- قايغۇراقلىقنى بىر زۇلمەتكە پېتىپ قالغانلىقىنى بىلدۇ. كېيىنىن بۇنىڭدىن ئۇيغۇرلۇقنا قەدەم تاشلىدۇ. بۇ ئۇزۇن ئىمالغا زالالىت ئۇيغۇرىستان ئۇيغۇرلىدۇ. « بۇ، ئۇيغۇ ۋە زالالەت زامانى ئىمەس» دېگەن ساما ئالىملا مۇھىيىد- ئىمگە تولغان، ۋىجدانلىق، بۇرۇكلىرىنىڭ ئېرىشىم تا- رىلىرىغا ئىشۇپىرلىگۈسز، ئىرگۈ ۋېتىمىدا ئۇرۇلۇشقا باشلىدۇ. قەلب كۆزلىرى ئېچىلىپ كۈيغۇنۇش — ھە- قىقى ئۇيغۇنۇشنىڭ ساپ ھاۋالىق، ھالىمات - ئېگى ئاتاي دې قالدى. «ئىسلامى ئۇممەت» ئۇز ئورنىغا قايتى- قەدەم تاشلىدى.

ئىستەز « مايسۇن نەسلى» كىپر ھاكىمىيىتى ئۇممەت قەدىمىنى ئوڭۇشلا باشلىدى. مۇسۇلمانلارنى قىرىق، ئۇنتۇتۇن قىلدى. قولىنىن كالىگە باغلانغان قـ- ئىلىرى بىلەن قېيىندى. لېكىن قىلغا باغلانغان قـ- ئالدىق قالىپ مۇنياتاق چەكلىك بارچە ھىلـ - نەيـ ر«قىلىرىنى سۇيىقۇرۇپ تاشلاپ، ئەسىرىيات، غالىياتـ لىق بىلەن چوڭۇر ئالىمە پېتىق قىلىپ قالدى. دىنار، مۇنتىن ئۇنۇتۇلغان بىچارە «ھىلاۋ» - كومپونىست كاپىر ھاكىمىيىتى ھېرانلىق ئىچىدە، بۇ ئىنسانىيەتنىڭ ياكى ماراللە - ھەمئۇنۇمۇ، ئىمپىنىپ قالدى، راست، بۇ مۇسۇلمانلار ئىمانى قۇۋۋەتىگە بىلەن تاش، رەزىنكىنىڭ ياكى ماراللە - ھەمئۇنۇمۇ، ئىمپىنىپ رىزىنكە، ئالىمنىڭ مۇھىمىستە مەجنۇن، «بالا مايسۇ- لار » نىڭ پاراكەندىچىلىكىدىن ماراق، ئەمما تولۇق خاتىرجەم، چوڭقۇر ئۇلار ئۇز رەھبىرىنىڭ رۇبلىدىغـ- ئىمالا، قىيامەتتىكى ئەدى ھالىغا ئۇيغۇنسىز ئىشىنىدۇ.

مانا مۇشۇنداق ئەھۋالنا مايسۇنچىلار «ياغاچ پارچىلاپغان بالتىنىڭ سېپى ياغاچ « تاكتىكىسىنى قوللىنىشتى. ئەتىمەسە نوپۇزلۇق ھاجىسىلار ئارقـ- ئا- پۇشۇپ، قاباقلىنىدىكى يېڭىتلەرنى ئۇزۇرىنىڭ مۇسۇلـ- مان قېرىنداشلىرىنى كاپىرغا ئېيتىمپ قويۇش بەدىلـ- گە خاتىرجەم ئۇرمۇشقا ئېرىشتۈرۈش دەۋرى قىلىدى، ئۇنداقلا، بۇلارنى باشقا مۇسۇلمانلارغا مۇنلۇق ئاشكا- رىلىماسلىققا، ھەتتا چەتئەلگە چىقىرۇۋېتىشكە ۋەز قىلدى.

ئەي ئىقتىلىق قېرىنداشلار! ئالماق ئۈچۈن، مۇسۇلمانلارنىڭ قىلىدى ـــ بەخىلۇلاغ ھېچ قىلىپ، ر- قىلىنغان ئىمانىڭاھ ـــ بەخىلۇلاغ ھېچ قىلىپ، ر- مۇنۇلۇلاھ مەسچىتتە ئامار ئوقۇپ، ئىختىلا ئاق ئې- نىپ كەلگەن ھاجىم ـــ بىر مۇسۇلمان قېرىنداشىمىز - مۇسۇلمانلارنى كاپىرغا ساتقىنلىق قىلىپ، باشقا مۇسۇلمانلارغا ئازار بېرىش بەدىلىگە خاتىرجەم ئۇرمۇش كەچۈرۈشكە ئۇندىمە ، ئۇنىڭ قىيافەتىنىكى ھالى، بۇ ئۇيغۇرلۇق ئىمىدى، ئىسلى شەرىپى ئەمە بولا؟ ئۇنىڭ ئىختىلاغ ئاق ئالقىنى قېسىلى، ئۇنىڭ ئىھرام يالقاپ،

ئىلاھلار، قۇربانلىق قىلىپ، «بېتۇزلاھنى» ئايلاـ- ھىنى قېنى؟ بۇ ئىمانىدىق ئوبدانمۇ، مىللەتنىمىز قالىيىقىن - مە؟

❀ ❀ ❀

« مايسۇنچىلار» ، قانۇنلۇق جالاپخانىلارنى بولغا قويۇپ ئالماقى ، جىددى ئېكىپتېتمەكتە

ئامېرىتتىڭ « ئەقىدىسىگە ئىمان كەلتۈرگۈچى قەرب ئالىملىرىنىڭ ئىمىرى، مادىنى ئىلاھ قىلىپ ياشىغۇ- چى «مايسۇنچىلار» نىڭ ئەقىدىسىنىڭ ساغىنا، بۇ- زۇلغىنىڭ كاتايىنى ئۆيىلى جەمئىيەت بۇزۇلۇش، كومپلارغا قەر - ئالىلارنىڭ «جۇيلىنىش» مەسىلىـ- رى» « ئەمەلەر ئارتىلىشى» ھەتتا جوقە ئالمىغۇ بول بوسمىكى ياھېلارغا كۆيكۈنۈزۈە جىنسى ئۇرۇشۇش بەزىنى سورۇشلىرى ئۇرۇمچىنىڭ ئېچىلمىغىنى، ئا- ماين قىلدى. ئۇزۇنلۇق ئاموۋ - ئەمتى، زالالەتكە بە- ئەكلىگۈچى ماھىيەتتىمدىن ئايرىلمىغىنى بىلەن يېقىن مايسۇنچىلار ئۇزۇنلۇق «ئىسلاھ» ، ئۇنۇش» ئاكسـ- كىسى ئۇزگەرتىپ، ئىگى - چاقسىز ھاياتلارنى كوللىغانلىقى ۋئۇنۇپ ئالدىن كېيىن ئىشقىلاق» قا- ئۇزگەرتتى. مۇسۇلمانلارنىڭ مۇسۇلمانلىقى ئىمرى ئاتىمى، ئالمىنىڭ رەھبىرى بىلەن ئەمەلى يېتى ئۇر- ماقا.

ئۇيغۇر ستراتېگىيىلىك ئۆڭدى ئېلىپ بە- رىش ئارقىلىق مايسۇنچىلار ئۇيغۇرلىقنىڭ ئىشرەت - ىر مەھەللىلارنى ئىمالغا ئىنتاقا ئېگىلىتىكەندىن سورت، مەنىۋى ئىنتاقا ھەم ئوبۇلۇق ئومۇمىلاشتۇرۇپ، ئىسلامى ئومۇمىتە بىر قېتىملىق مەسلى كۆرۈلمـ- گەن ئىمىنى دۆلىتىنى يۇقۇرى پىلانىگە كۆتۈرۈپ، ئۇللۇق ئالىملارنى ۋېرىن قىلىپ تاشلاپ، «ۋاھا» ، «ئەبەيىت» ، «ئومۇمى» ، «ھاۋا» لارنى دەپە قىلىپ، «كوماي لىغنى بوغۇنۇپ» زامان تاموزىگ مايى» يېتى- مىز ئەۋلات مۇسۇلمان باشلارى بەرىبا قىلىنغا ئىمدى- ئۇنۇق قىلدى. بۇلارنا قارشى ھېچقان كىشىلەرنى(ئاتتىكى شەھلا باشلار ئۇياقتا تۇرمۇز)، ھاكىمىيەت ئىگى كىشىلەرنى) ھەم ئىزىمىتىمىز قىلىپ تاشلاپ، ئىنسان بالىسى كۆزىنى ئاقمىغان يامان تاقەۋىتى قا- ئىدىمالىقى بىلەن ئەمدىد مېلىپ، جەمەتىتورۇپ قويدى.

ئىستايىن ئىمىق، ئىشەنچلىمەك مەلۇماتلار ۋە ئىسنادلارغا ئاساسلانغاندا، بەكەنتىن ئىمارەت بىرلا ناھىيەسىدىكى ئۇنۇقۇ، نامى ئالقىلىغان ماياچىلا 130 گە، يېڭى ئۇيغۇق بولۇپ كەتمىگەن «يەر ئاستى ياھىشلار» 670 گە يەتكەن. بۇ ياھىشلارنىڭ «چالاۋ» لارنى ئاھەمىيەت ئىمارىسى «ساقلام، پاكىزە چالاۋ» لىق كە- ئىگىسى تارقىلىپ بەرگەن بولۇپ، مۇنداق بىر ئىش بۇزۇرگەن. بىر «ئىبرىدار» «مال» نى مېتىۋېلىپ بولغانمۇ كېيىنى، «باھا» ىسمۇ كىشىلىمەي، «ھو- يلىمە» نى پاكىتسا، ھې ئىتلاپ ئالىلغان. «ھوما- ئىن» دەرمال كېتىشكىمىنى چىقىرىپ «ئاسـ- ئۇرىدىكەن. ئارقىمىز، «مايسۇنچىلار» نىمالا ئالماقنى ئىمارىسغا بېرىپ، ساھىبە ئىمارىسىنى «پاكىـ- زە» لىق كىشىلىكىنى ئالغان «ھوجايىن» ئۇزۇپ، پاكىتسا بىر ھاقارىتكە ئۇچرىغانلىقى ئوقرىسىدا ئېرىم ئىلىپ، ئۇزۇنلالا «ئىززەت» ئىـ- ۋە پاكىزە» چالاۋ» لىغىنى ساقلاپ قالغان. كىشىلارنىڭ قارىغانلارغا قاشقىر، «كەن» كۆرە ... ھاكىمىيەتى ۋە ساقچىلار ئۇزۇنـ- ىنالا ئالىلىنىدە بىر ئايدا ئالا كۆپ بولغانلا بىر كۈن بانىدۇ. باشقا ۋاقىتلىرىنى ئىشۇ «ئورمالار» نا «ئىـ-

ئالىنىدىغى سەپ ھىسابلاندۇ.

● قارىغاي ناھىيىلىك جاماەت خەۋىپسىزلىك ئىمارىسى بىر مۇسۇلمان ياشنى ئۇزۇقۇن قىلغانلىقتىن كېيىن قويۇۋەتتىپ، ئەترىپىتكى «شوركىلىسى» ئارقىلىق بۇ بالا ساقمىن ئىگىن ئىمغانى تارقاتتى.

● ئۇرمىدە ئەھمىتلىك سوراقلا كۈفرى ئۇ- راھىسىنى سوبۇنۇرۇپ ئالغانلار بىر مۇسۇلمان بو- گىنىنى، ھېرىتىكى كىشىلار قارىسمۇ 125 كـ- ئىمى ئىقرار قىلدى دې، يالغانىدىن ئىغۇا تارقـ- تىپ، ئۇنىڭ ئىمرالىسىنى بوشۇنۇپ، مۇسۇلمانلار ئارىسىدا ئىشەنچسىزلىك ، ئۇيۇلۇق ئۇرۇقىنى چاچماقچى بولدى.

ئاخىر ھېرىتىكى سوراق مۇسۇلمانىنى ئۇنىۋا- ئالى ، مېنى ئالتۇ 125 قاتىمى كاپىرغا ساتـ- قۇم قىلغان ، «ئاگىن » چىقىپ قويغان ئوخشايدۇ ، دە- گەن ئۇچمەنلىك بىلەن بىرلىنگ ، كىتتىياقلىق ، ئىشەنچ ، ساداقەت بوزۇلمىغىن دېگەن ئوخشاش.

● ئاخىر ھېرىتىكى مۇسۇلمانلارنىڭ ماتىنىڭ كۈ- ئىن - كۈنگە كۆپىيىتى ۋە ئۇلارنىڭ ئىسلامنى چىكرا روشەن ئالقىنى چۈشىنىشى سوتسىيالىزىمىنىڭ ، كومپىستىرىمىنىڭ ئۇرۇق كېسىل ھەقلىقىيىتىنى بل- ماين قىلدى. ئۇزۇنلالا ئاموۋ - ئەمتى، زالالەتكە بە- ئەكلىگۈچى ماھىيەتتىمدىن ئايرىلمىغىنى بىلەن يېقىن مايسۇنچىلار ئۇزۇنلالا «ئىسلاھ» ، «ئىنتىلاھ» ، ئۇنۇش» نا- كىسى ئۇزگەرتىپ، ئىگى - چاقسىز ھاياتلارنى كوللىغانلىقتىن ۋئۇنۇپ ئالدىن كېيىن ئىشقىلاق» قا ئۇزگەرتتى. مۇسۇلمانلارنىڭ مۇسۇلمانلىقى ئىمرى ئاتىمى، ئالمىنىڭ رەھبىرى بىلەن ئەمەلى يېتى ئۇر- ماقا.

ئۇيغۇر ستراتېگىيىلىك ئۆڭدى ئېلىپ بە- رىش ئارقىلىق مايسۇنچىلار ئۇيغۇرلىقنىڭ ئىشرەت - ىر مەھەللىلارنى ئىمالغا ئىنتاقا ئېگىلىتىكەندىن سورت، مەنىۋى ئىنتاقا ھەم ئوبۇلۇق ئومۇمىلاشتۇرۇپ، ئىسلامى ئومۇمىتە بىر قېتىملىق مەسلى كۆرۈلمـ- گەن ئىمىنى دۆلىتىنى يۇقۇرى پىلانىگە كۆتۈرۈپ، ئۇللۇق ئالىملارنى ۋېرىن قىلىپ تاشلاپ، «ۋاھا» ، «ئەبەيىت» ، «ئومۇمى» ، «ھاۋا» لارنى دەپە قىلىپ، «كوماي لىغنى بوغۇنۇپ» زامان تاموزىگ مايى» يېتى- مىز ئەۋلات مۇسۇلمان باشلارى بەرىبا قىلىنغا ئىمدى- ئۇنۇق قىلدى. بۇلارنا قارشى ھېچقان كىشىلارنى(ئاتتىكى شەھلا باشلار ئۇياقتا تۇرمۇز)، ھاكىمىيەت ئىگى كىشىلارنى) ھەم ئىزىمىتىمىز

يەنىۋزۇي. مانا شۇنىڭ ئۈچۈن ئىسلام ئاكى بۇگۈنكى بىرىنچى كۈنىدىكىچە بېتىپ كەلدى. دۆلەت تەرجىمان دۆلىتىمىزنى كۈندە ئاكى قىياپىتىدىكىچە تەرجىمان قىلىۋاتقىنىغا ۋاپىدۇ.

ئىسلامنا نىسبەتەن ئالىم ئېيتقاندا، ئىسلامنا دۆلەت قانۇنى گويا ئۆزا نىسبەتەن مۇنبەت ئاقىدىسىدا ئوخشايدۇ. ئۇ ئالىمنى، پائالىيەتلىرى مۇئەييەن چەكلەپ، ئۇلارنى ئۆزىگە ئوخشاش ئىسلام بىرىدىن - بىر ھېق ھۆر، بۇ ھايانىڭ ئاق نۇقرا ئەستۇرى بولۇپ، ئۇ ئۇ، ئىپ ئىرىپ ئالىمنى رازىلىقىنى كۆزلىگۈچىلىرىنى قانۇنۇرۇق، ۋەتەكلىق ئۈچۈن ئۆزىنى بۇنىكى، تارقاق قانۇنلارنا ئېھتىياجلىق.

ئىلا بۇنىڭدىن ئىسلام بىلەن ئىسلامنا دۆلەت قانۇنى ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتكە مۇناسىۋەت بېرىلا، ئىز ئىلايىن بولىدۇ. ئىسلام ھۆكۈمى ئىسلامنىڭ ئاق ئاساسلىق تۈزۈلۈشلىرىنى ئىزى، شۇنداقلا ھايانى كۆرەك ئىگە، جانلىق ئىز ئىملايدۇ.

ئىسلامنا ئاتا - ئانىلىرىنا، ئەسىرىنا بو. ئىلى ئۈچۈن ئىسلام ھۆكۈمى بولۇش كېرەك. ئىسلام ئىسلام ئاقىدىسىنى مۇناسىۋەتكە مۇناسىۋەت قىلىش ئۈچۈن ئىسلام ھۆكۈمى بولۇش كېرەك. ئىسلام ھۆكۈمىنا ئۈچۈن ئىسلامنا ئۆزىنى بىلەن باراۋەر يەنى ئىسلام ھۆكۈمى ئىسلام يەنە بولغانلىقىنى ئىسلام ھۆكۈمىنا بولمىدىكەن) قىياسەنكىچە باشلاپ تاكى (ئىسلام ھۆكۈمىنا بولمىدىكەن) قىياسەنكىچە ۋاقىت قىلىدۇ. (ھەتتاكى ئىسلامنا مۇناسىۋەتلەشتۈرۈلمىگەن بولسىمۇ ئىسلام ھۆكۈمى بولمايدۇ).

شۇنىڭ ئۈچۈن مۇسۇلمانلار مۇھتەرەم ئىسرائىلنى مۇھەم ھەل قىلىشنى ئۆزلىرىنىڭ ھايانىنا بىرىا قىلىش لازىم. شۇنداقلا ھەر قايسى ئۆلىشى، شۇنىڭ ئۈچۈن ئىسلامىرىنى مەرىپ قىلىشى، بارلىق ئىسرىت ھالقىلىرىنى چەرىشىنى كېرەك.

«ئۇرۇنا» بۇرۇپ، مۇنەۋۋەرنى ئومۇمى دۆلەت قىلىشنىڭ بىر ئۇرى. بۇ ئوقۇرمەنا ئىمانى ئەۋنى (الله ئۇ كىشىنىڭ رەھمەت قىلسۇن) مەھەم مۇھەممەنا ئىرادىسىدىكى ياشىشا بۇرۇپ، يانانىنى ئومۇمى مېڭىن يانىنا مۇنداق ئېيتۇ.

سىز ئېيتقاندەك، يەنى ياشىلىقنا بۇرۇپ، يانانىنى ئومۇمى سىستېمىنا ئىلگىرىكى ئۇرۇق زا. ماكارنا ئالىم ئىلىپ بېرىلىپ، كەڭرى ئارقاداللىق قىلىپ، رېئال ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشىغا، لېكىن مۇنداق بو ئەۋرىمىزدە بۇ يەرنى ئەمەلىنىڭ يەقەت بىر قىسىم رەسمىيەتلىرىلا ئاقىدىلەنگەنى بىلىنىۋاتىدۇ.

بۇ مۇھىم بىر ئىش بولۇپ، ئۇ بارچە ئىشلار- نىڭ ئاساسى ۋە كاپالەتچىسى. ئەگەر يانانلار كۆ- پىنچە، ياخشىلار ۋە يانانلارنا مەسىئى جازا- ئوقۇشچىلارگە مۇنداق بولسۇن. ئەگەر كىشىلەر ئاز- ئىستاملا قولىنى توشالمىسا، ئۇنىڭ ۋۇجۇدقا ئىشى ئوخشاشلار) ھەممىسى ئومۇمىي ئارقاپا مۇنداق قىلىدۇ.

• ... پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلار (دۇنيادا چوڭ بىر) پىتنىگە يو- لۇقۇشتىن ، يا (ئاخىرەتتە) قاتتىق بىر ئا- زابقا مۇپتەر بولۇشتىن قورقۇشقۇن •.

ياخشىلىقنا بۇرۇپ، يانانلىقتىن دوستۇشقا- بولغان ئىنتىلىش ئادەتنى زورۇز ۋە جەدىلى، ھايانقا-

ھايانىنىڭ ئاخىر مەنىلىكى، پارلاقلىقىغا بولغان ئەم- ئىمپاڭ مۇئەككە بولغان ئىنتىياجىنىڭ كېيىن تۇرىنۇ- چۇنكى دۆلەت ئاتىۋارلىنىڭ مەھكىمىسى- ھايانلىقنا- ئى، ھايانلىقنىڭ ئاخىر مەنىلىكى ۋە پارلاقلىقىنى تەلەپكىنىڭ روياپقا چىقىرىدۇ.

رەسۇلۇللاھ (ص ئە ۋ) مۇبارەك ھەدىسىدە دۆلەتكە بولغان مۇقەررەر ئىھتىياج ۋە ئۇنىڭ بۇ ئەر- ھەمە مۇھىم ئىنكىلىشنى ئوچۇق كۆرسەتكەن. ھەم بۇلارنا مۇنداق بىر مەسىل كەلتۈرگەن، «ئىلىنىڭ قانۇنلىرىنا رېئال قىلىنغان ئىنسان بىلەن ئۇلارنا ئەمەل قىلمايدىغان كىشى كەسىدە ھەمراھ بولغان بىر گۇرۇھ ئالىملارگە ئوخشايدۇ. بەزىلەر كەسىنىڭ بوقۇرى قەمەمىنى، بەزىلەر ئۈزۈن قىسىنىنى ئورۇن ئالدى، كەسىنىڭ ئۈزۈن قەمەمىنى ئورۇن ئالغانلار مۇ ئەجەكچى بولسا، بۇقىرىنكىلەرنى يېسىپ ئۆ- تەتتى. شۇنا ئۈلار بۇقىرىكىلەرنى بىزار قىلىپلا، ئۇ يەرنى (كەسىنىڭ ئۈزۈنىنى) ئىشىپ، سۇ- ئالماقچى مې قالدى ... كەسىنىڭ بارچە ھەمراھلار ئۈزۈنى ئۆز ھالىما قويسا، بارچىسى ھالاك بولىدۇ. ئەگەر ئۈلارنىڭ قولىنى ئۇنىۋالسا، قىلۇلغان ئىش- لىرىنى ئوخشاتۇپ قويسا، ئۈلارىدۇ، كېمەكتىلەرمۇ نەجات تاپىدۇ » (بۇخارى رىۋايىتى)

بۇ ھادىسنىن ياخشىنا بۇرۇپ، يانانىنى ئو- مۇناسىۋەتنىڭ قانداق بولۇپ مەسىلەتكىلا مۇناسىۋەتلىكى ۋە ئۇنىڭ ئاساسلىق - ئاخىر مەسىلىگە پارلاپ بولىدىغان- لىقنى ئايانىدۇ! رەسۇلۇللاھ ئۈلارنى ئاڭلا كە- چىككە كەسىنكى ياخشىلىقلارنا بۇرۇپ، يانانلىق- نىن ئومۇمنا مۇنداق مەل قارايدۇ - ئىشلار بەر- مەسىلە، كۆرەك ئاساسلىقنىڭ كەسىنى ماكانكە- ئىلىپ بارمىغانلىقى ۋە ئەسكىنى مەسىلەتكە- ماڭا بولۇپ، مۇنا ھەرىق بولمىغانلىقىنى روشەن كۆرسىتىلىش مۇمكىن بولىدۇ.

«قۇرئان» مۇئەممە ئەھمىيتى ۋە ئۇنىڭدا- كىشىلەرنىڭ مەقسەر ئەھمىيەتلىق ئىكەنلىكىنى بۇرۇنقى ئايەتلەرمە كۆرمەتتى. قۇرئاننا كائىنى سۆز - ئىمارىلەر ئەيەت، «ئەمرە» (دۆلەت) سۆزىگىلا چېكىلە- مەيتتى، بەلكى دۆلەت ئەسىسى ئىپادىلەنگەن بۇرۇقۇلۇقلەرنى مەنە ۋە مۇرالەر بىلەن ئىپادىلەنگەنلىكى كەل- كى، بىز قۇرئاننا ئايانى ئارقا بىر قىسىنى بايان قىلىمىز.

«قۇرئان» دۆلەتى ياخشا بۇرۇپ، يانانلىقنى ئوشۇق، مېڭىن سۆز بىلەن ئىپادىلەيدۇ.

الله تەئالى مۇنداق دېدى:

«سىلەرنىڭ ئارىڭلاردا ياخشىلىقنا (ئىسـ- لامغا) دەۋەت قىلىدىغان، مەئرۇفقا بۇيرۇپ، مۇنكەرىدىن توسىدىغان بىر گۇرۇھ بولسۇن ، ئەنە شۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر ».

رەسۇلۇللاھ (ص ئە ۋ) مۇنداق دەدى: چىنىسىم ئىلكىمە بولغان رەببىم بىلەن قەسەمكى! سىلەر ياكى ياخشىلىقنا بۇرۇپ، يانانلىقتىن ئاتىۋرسىلەر ياكى (سىلەر ئۇنداق قىلمايسىلەر ـ •) سىلەرگە الله ئۆز

تەرجىمەلەر

ئەقىدە : ئىسلامنىڭ جەمئەتە ياكى دۆ- زۇنا كېرىشكىلىنى بىلگۈلىگۈچى ئامىل. يەنى دۆزۇمغ ئەملى بولۇش ياكى جەمئەت ئەملى بولۇش پۇنۇنلاي ئەقىدىگىلا باغلىنىدۇ.

ئەقىدە ئىسلامنىڭ جەمئەت ياكى دۆزۇلمەتكى ئورنىنى بەلگۈلىمەيدۇ.

ئەمەل : ئىسلامنىڭ جەمئەت ياكى دۆزۇلە- شكى ئورنىنى (مۇقامىنى) بەلگۈلىگۈچى ئامىل.

ئەمەل قانچە كۆپ، ياكى قانچە ئاز بولسۇن- ئىسلامنىڭ مەنبەت ئەملى ياكى دۆزۇلۇ ئەملى بو- لىشنا قانچە تەسىر كۆرسەتمەيدۇ. (ئەقىدىنى بۇزغۇچى مې ئامىل قىلمىغانلىقنا ئەملىلەر بۇ- ئىكىدىن مۇئتەسا)

ئەقىدە : (ئۇنەتە) قەلب باغلانغان نەرسە ئەگەملىك بولۇپ، قەلب جەزم قىلغانلىق، ئىشق ئىشتىق قىلغانلىق دېگەن مەنىنى بىلدۇرىدۇ. سۇ- ھەرقانداق بىر نەرسىنى ئىشتىق قىلغۇلۇقتىن ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئەگەر ئىشتىق قىلىنغان نەرسە ئىشتىق قىلغۇچىنىڭ ھايانىغا نىسبەتەن ئاساسىي مەسىلە بولسا ياكى ئاساسىي مەسىلىنى كەلتۈ- چىققان ئارىلىق مەسىلە بولسا، ئۇنداقتا بۇ ئەقىدە ئىستىلامنى ھەمدەكى ئەقىدە بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. چۇنكى ئۇ ياشا پىكىر، ئىش - ھەمسىلەر ئۈچۈن ئاساسىي بولالايدۇ. ئەگەر ئۇنداق بولمسا (يەنى ئۇ- ئاساسىي مەسىلە بولمسا) ئىستىلامى مەنبەسىكى ئەقىدە بولالمايدۇ ۋە ئۇنىڭغا تەۋە. ئارىلىق مەسە- ئەمدۇ بولالمايدۇ. ئىنسان، ھايات، كائىنات ۋە ئۇ- لارنىڭ ئالدى - كەينىدىكى مۇجۇملۇقتىن تۇغرىسە- دىكى قەتئىي ئىشتىق ئەقىدە بولۇپ، ھەرقانداق ئەقىدىنى ئۆزىدىن كېلىدۇ. ئىسلام ئىستىلامىدىكى ئەقىدە ئۇغرىسىدا ئالدىنقى ماددىدىكى « ئەرمىلەر » دە قەتئىيە ئەرىب - ئىنگلىسا بېرىلگەن.

شەرئى ھۆكۈم: ئىستىلالارنىڭ ئەملىرىگە ئالاقىدار الله تەئالىنىڭ خىتابى بولۇپ، مۇنداقچە ئېيتقاندا ئىستىلالىنىڭ ئەملىلىرىگە ئائىل - ئالاقىدار الله تەئالىنىڭ خىتابى شەرئى ھۆكۈم دەپ ئاتىلىدۇ. مەسىلەن: «ئەي مۇئمىنلەر! سىلەرگە ئۆلۈم پۈتۈلدى» دېگەن سۆزنىڭ ئۆزى شەرئى ھۆكۈم بولۇپ، ئۇ ئۆلۈم ئەملىگە ئائىل - ئالاقىدار بولغانلىقتىن ئۆلۈم ئەملىنىڭ شەرئى ھۆكۈمى دەپ ئاتىلىدۇ. ئەمما «ئۆلۈم ياخشى نەرسە» دېگەن سۆزنىڭ ئۆزى شەرئى ھۆكۈم بولمايدۇ. چۇنكى ئۇ ئالاقىدار بولۇپ ئەملىنىڭ ئۆزىگە ئائىل - ئالاقىدار بولمىغانلىقتىن ئۆلۈم ئەملىنىڭ شەرئى ھۆكۈمى بولالمايدۇ.

ئەمەل : ئىنسانلارنىڭ ئىختىيارى بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدىغان ئىش. ئەمەل ئىنسانلارنىڭ ئىختىيارى بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدىغان ئىش بولغاچقا، ئۇ ئىختىيارى ئەمەل دەپمۇ ئاتىلىدۇ.

ئەمەل ئىنسانلارنىڭ ئىختىيارى بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدىغان ئىش بولغاچقا، ئۇ ئىختىيارى ئەمەل دەپمۇ ئاتىلىدۇ.

ئەمەلىي : ئىنسانلارنىڭ ئىختىيارى بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدىغان ئىش بولغاچقا، ئۇ ئىختىيارى ئەمەل دەپمۇ ئاتىلىدۇ.

ئەمەلىي ئىستىلال

ئويغۇر كتاب تورىبەتى www.uyghurkitap.com

دىنىمىز ئىسلام، شەرئى ھۆكۈم ئەقىدە-مەسىلىلىرىنى ئۆگىنىش ئۈچۈن ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئەسەرلىرىگە مۇراجىئەت قىلىش زۆرۈر بولۇپ قالىدۇ. بىراق، ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرى ئوخشاش بولمىغاچقا، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئوخشاشمىغان قاراشلار مەيدانغا كېلىپ قالىدۇ. بۇ ئەھۋال ئىسلام ئۈممىتى ئارىسىدا پارچىلىنىشنى كەلتۈرۈپ چىقارماسلىقى ئۈچۈن، ئىسلام ئالىملىرى ئىجتىھاد قىلىشتا ئۆزلىرىگە بەلگىلىمە قويغان. ئۇلار ئىجتىھاد قىلىشتا ئۆزلىرىگە قويغان بەلگىلىمىلەر ئىچىدە ئەڭ مۇھىملىرى تۆۋەندىكىلەر:

1- ئىجتىھاد قىلىشتا ئەڭ ئاساسلىق مەنبە قۇرئان ۋە سۈننەتنى ئاساس قىلىش، ئۇلارغا زىت كېلىدىغان ھەرقانداق قاراشنى رەت قىلىش.

2- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجمالىي قائىدە-پرىنسىپلىرىغا ئەمەل قىلىش.

3- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئاساس قىلىش، ئۇلارنىڭ ئىجتىھادلىرىغا ئەمەل قىلىش ۋە ئۇلارنى ھۆرمەتلەش.

4- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئۆز ئارا سېلىشتۇرۇپ، ئەڭ توغرا دەپ قارالغان قاراشنى تاللاش.

5- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئۆز ئارا سېلىشتۇرۇپ، ئەڭ توغرا دەپ قارالغان قاراشنى تاللاش.

6- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئۆز ئارا سېلىشتۇرۇپ، ئەڭ توغرا دەپ قارالغان قاراشنى تاللاش.

7- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئۆز ئارا سېلىشتۇرۇپ، ئەڭ توغرا دەپ قارالغان قاراشنى تاللاش.

8- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئۆز ئارا سېلىشتۇرۇپ، ئەڭ توغرا دەپ قارالغان قاراشنى تاللاش.

9- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئۆز ئارا سېلىشتۇرۇپ، ئەڭ توغرا دەپ قارالغان قاراشنى تاللاش.

10- ئىجتىھاد قىلىشتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ ئىجتىھادلىرىنى ئۆز ئارا سېلىشتۇرۇپ، ئەڭ توغرا دەپ قارالغان قاراشنى تاللاش.

ئەقلى دەلىللىق شەرت قىلىنىدۇ، بۇ مەسىلىنى ئەڭ دەلىل بىلەن ئىشەنچلىق ئىسلام تالىبى قىلغان ئىشەنچلىك بولىدۇ، چۈنكى بۇلارنىڭ تەپەككۇر ئىنسان ھەي قىلىپ - سىزغىدەك دائىرە بولغاچقا ياكى سىزىپ ھەي قىلالايدىغان ئالامەتى - ئىزى بولغاچقا، يەنى اللەنىڭ بارلىقىنى كۆرسىتىدىغان، ھەي قىلغىلى بولمىغان ھەر نەرسىنىڭ ياراتقۇچىسى بولىدۇ. ئۇنداقتا بارلىق ئىنسانلار ئىچىدە ئەڭ ئەقىللىق ئادەم ئۆزىنىڭ ياراتقۇچىسىنى تونۇيدىغان ئادەم بولىدۇ. ئۇ ھەممىلىرىگە ئەڭ ياخشى ئىبادەت قىلىدىغان ئادەم بولىدۇ. ئۇ ھەممىلىرىگە ئەڭ ياخشى مۇئامىلە قىلىدىغان ئادەم بولىدۇ. ئۇ ھەممىلىرىگە ئەڭ ياخشى ياردەم بېر

بسم الله الرحمن الرحيم

دۇنيانى ياخشى كۆرۈش

الله تائالا سۈره ۋاقىئەده مۇنداق دەيدۇ:

«سىلەر (قىيامەتتە) ئۈچ پىرقىگە بۆلۈنىسىلەر.(بىرىنچى پىرقە) ساڭا‌دەتسىزلەردۇر. ساڭادەتسىزلەر قانداق ئادەملەر؟ (ئۇلار نامەئەمەلى ئوڭ تەرىپىدىن بېرىلىدىغان) ئادەملەردۇر. (ئىككىنچى پىرقە) بەختسىز ئادەملەر قانداق ئادەملەر؟ (ئۇلار نامەئەمەلى سول تەرىپىدىن بېرىلىدىغان ئادەملەردۇر). (ئۈچىنچى پىرقە ياخشى ئىشلارنى) ئالدا ئالدىدا قىلغۇچىلار بولۇپ، (ئۇلار جەننەتكە) ئالدا ئالدىدا كىرگۈچىلەردۇر. ئۇلار ناۋۇ-نېمەتلىك جەننەتلەردە اللەغا يېقىن بولغۇچىلاردۇر.» (سۈره ۋاقىئە 7-12- ئايەتلەر)

ھەقىقەتەن الله سۈبھانەھۇ ۋەتەئالا ئۆگەر ئىنسان ئىمان ئېيتىپ، ئىتائەت قىلسا جەننەتنى تۇرار-ئاي قىلىپ؛ ئەگەر ئۇ (ئىنسان) كاپىر بولۇپ، ئاسىيلىق قىلسا دەۋرەختى جاراڭلاش ئۈچۈن يارانتى. دۇنيانى ئىنسانغا ئىمتىھان قىلىپ يارانتى. كىمكى نىجات تاپىدىكەن، جەننەتكە كىرىدۇ؛ مەغلۇپ بولسا دەۋرەخكە كىرىدۇ. ئەمما بۇ سىناقتىكى ماھىيىتى شۇنىڭدىن ئىبارەتكى، ھەر بىر ئىنسان بىرى يەنە بىرىدىن چوڭ بولغان ئىككى داۋاندىن ئۆتىشى لازىم. ئەگەر ئۇ ئىككىسىدىن ئۆتسە، زور غەلىبىنى قولغا كەلتۈرگەن بولىدۇ ۋە ئەبەدىي جەننەتتە ياشايدۇ. ئەمما ئىككىلا داۋاندىن ئۆتەلمىسە، ھەقىقىي تۇردە مەغلۇپ بولۇپ، مەڭگۈ دەۋرەختە بولىدۇ. ئەگەر ئۇ (ئىنسان) ئىككى داۋانىڭ بىرىنچىسىدىن ئۆتۈپ، ئىككىنچىسىدىن ئۆتەلمىسە، ئاندىن ئەبەدىي جەننەتتە ياشايدىغان بولىدۇ ۋە دەۋرەخكە [illegible] كىرمەيدۇ.

بىرىنچى داۋان كۆڭۈل دۇنيادۇر. ئىككىنچى داۋان دۇنيانى ياخشى كۆرۈش داۋانىدۇر. ھەر كىم ئىككى داۋانىڭ ئالدىدا تۇرۇپ، ئىككىسىدىن ئۆتەلمىسە، ئۇ كاپىر بولىدۇ ۋە بەختسىز ئادەملەر قاتارىغا كىرىدۇ. ئەمما ھەر قانداق كىشى ئالدا چوڭ بولغان بىرىنچى داۋاندىن ئۆتۈپ، ئۇنىڭ كەينىدە تۇرىۋاتقان ئىككىنچى داۋاندىن ئۆتەلمىسە، ئۇ مۇئمىن بولىدۇ ۋە ساڭادەتمەنلەر جۇملىسىگە كىرىدۇ. ئەگەر ئۇ ئىككىنچى داۋاندىن ئۆتەلمىسە تەقۋادار مۇئمىنلەردىن بولىدۇ. شۇنداقلا ياخشى ئىشلارنى ئالدا ئالدىدا قىلغۇچى، جەننەتكە ئالدا ئالدىدا كىرگۈچىلەر قاتارىدىن بولىدۇ.

كىشىلەر ئۈچ قىسىمدۇر. كاپىرلار، مۇئمىنلەر ۋە تەقۋادار مۇئمىنلەر. ئەمما كۆفرى داۋىنى بولغان بىرىنچى داۋاندىن «الله دىن باشقا ئىلاھ يوق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ ئەلچىسى» دېگەن گۈۋاھلىق كەلىمىسى بىلەن ئۆتكىلى بولىدۇ. ھەر قانداق ئادەم ھەق بولغان گۈۋاھلىق كەلىمىسىگە گۈۋاھلىق بەرسە كاپىرلار جامەئەسىدىن چىقىپ مۇئمىنلەر جامەسىگە كىرىدۇ. ئەمما دۇنيانى ياخشى كۆرۈش ۋە ئۇنىڭغا سەئىي-ھەرىكەت قىلىش، ئۇنى تىشانلاش ئۈچىنغا ئاخىرەتنى ياخشى كۆرۈش، ئۇنىڭغا ھەرىكەت قىلىش ۋە تىشانلاش بىلەن؛ دۇنيادىن ئاخىرەتنى ئۈستۈن قويۇش بىلەن ئۆتكىلى بولىدۇ. بۇنداق قىلغان ئادەم تەقۋادار مۇئمىنلەر جامەسىگە يۆتكىلىدۇ.

يۇقىرىدىكىلەردىن سۈ ئايان بولدىكى، گەرچە الله تائالا بىزلەرنىڭ دەۋرەختە مەڭگۈ قېلىشتىن قۇتۇلدۇرۇپ، جەننەتنى ئۇلارغا ۋەدە قىلغان بولسىمۇ، ئېنىقكى ئۇلار ۋاقىتلىق دەۋرەخ ئازابىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن دۇنيانى ياخشى كۆرۈش داۋىنىدىن ئۆتۈشى لازىم. ئۇنىڭدىن ئۆتكەن ئادەم دەۋرەخكە كىرىشتىن ئەمىن بولىدۇ. ئەگەر ئۆتەلمىسە دەۋرەخ ئازابى ئۇنىڭغا ئاز ياكى كۆپ يېتىدۇ. دۇنيانى ياخشى كۆرۈش – مۇسۇلمانلار ئالدىدىكى بىردىنبىر توسۇق بولۇپ، ئەگەر ئۇلار ئۇنىڭدىن ئۆتسە، ھەقىقەتەن ئۆزلىرىنى ئازابتىن ساقلاپ قالالايدۇ ۋە جەننەتتىكى يۇقىرى دەرىجىلەرگە ئېرىشەلەيدۇ. ئەگەر ئۇلار دۇنيانى قوغلىشىپ ئۇنى ياخشى كۆرسە ۋە ئاخىرەت ئۈستىگە ئۇنى تاللىسا، ھەقىقەتەن ئۇلارنىڭ ئىشى اللەغا (تاپشۇرۇلىدۇ). ئەگەر الله خالسا قىلمىشى تۈپەيلىدىن ئۇلارنى ئازابلايدۇ؛ خالسا مەغپىرەت قىلىدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار جەننەتكە كىرسە ئۇنىڭدىن يۇقىرى دەرىجىلەرگە ھەرگىز ئېرىشەلمەيدۇ. ئۇنداقتا ھەقىقەتەن مۇسۇلمانلارغا خەتەر ئىككىنچى داۋاندىن كېيىندۇ. ئۇ

بولىمۇ دۇنيانى ياخشى كۆرۈش ۋە ئۇنى قولىدىن ۋاز كەچمەسلىكتىن ئىبارەت ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ ئۆتكەنىدى. قايسىبىر قېتىملىق تورقۇنۇش بۇ.

ئۇقمە ئىبنى ئابباس رىۋايەت قىلىپ، مۇنداق دەيدۇ: «راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ.) ئوھۇد ئۇرۇشىدا ئۇلۇرۇلگەن كىشىلەرگە نامار ئوقۇدى، ئابباس تىرىك ۋە ئۇلۇكلەر بىلەن ۋىدالاشقۇچىدەك، دۇئەرگە چىقىپ ئېيتتى: (مەن سىلەرنىڭ مېڭىدىن كېيىن مۇئمىنلەرنىڭ ئەسىرىمەيمەن. لېكىن سىلەرنىڭ دۇنيانى قولىلىپ، ئۆز-ئارا ئۇرۇش قىلىشىڭلاردىن ئەسىرىمەيمەن. ئاقىبىتىنە سىلەردىن ئىلگىرىكى كىشىلەر ھالاك بولغىنىدەك سىلەرمىگۇ ھالاك بولۇشلارىدىن ئەسىرەيمەن)». (بۇ ھەدىسنى مۇسلىم، بۇخارى ۋە ئەھمەد قاتارلىقلار رىۋايەت قىلغان.)

دىن رىۋايەت قىلىشىچە، راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ.) مۇنداق دەيدۇ: «مېنىڭ سىلەردىن ھەممىدىن بەك ئەسىرەيدىغىنىم اللەنىڭ سىلەرگە زىيىن بەرىكەتلىرىنى چىقىرىپ بېرىشىدۇر. (زىيىن بەرىكەتلىرى دېگەن نېمە؟ دېيىلگەندە) ئۇ دۇنيانىڭ نېمەتلىرى ۋە زىبۇ-زىننەتلىرى، دەپ» (بۇ ھەدىسنى بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايەت قىلغان.)

نۇرغۇنلىغان ئايەتلەر دۇنيانى ياخشى كۆرۈپ، ئاخىرەت ئۈستىگە ئۇنى نىشانلاشتىن ھەزەر ئەيلەشكە كەلگەن.

اللە تائالا سۈرە ئەنفالدا مۇنداق دەيدۇ: «ئەمدىلىكتە زېمىنداكى دۇشمەنلىرى كۆپەيگە ئوخشاش تۇرۇپ (يەنى مۇشرىكلىقنىڭ ھەيۋىسىنى يوقىتىپ، ئىسلامغا قۇۋۋەت بەرمەي تۇرۇپ) ئەسىرلەردىن قالىدىغان ئىلىمنى لايىق ئەمەس ئىدى. (ئى، مۇئمىنلەر! سىلەر قالىدىغان ئىلىمنى كۆزلىمەسىلەر. اللە سىلەرگە ئاخىرەتنى (يەنى ئاخىرەتنىڭ ساۋابىنى) تىلەيدۇ. اللە غالىبتۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.» (سۈرە ئەنفال 67-ئايەت)

اللە تائالا سۈرە ئەنفالدا مۇنداق دەيدۇ: «ئى، مۇئمىنلەر! سىلەرگە اللەنىڭ يولىدا جىھاد قىلىشقا چىقىڭلار دېيىلسە، نېمىشقا يۈرۈڭلاردىن ئايرىلغىڭلار كېلىدۇ؟ دۇنيا ھاياتىنى ئاخىرەتتىكى(بەخت) بىلەن تېگىشىشكە رازى بولدۇڭلارمۇ؟! دۇنيا ھاياتىنىڭ بەھرىمان بولۇشى ئاخىرەتنىڭ نېمەتلىرى بىلەن سېلىشتۇرغاندا ئەرزىمەس نەرسىدۇر.» (سۈرە تەۋبە 38-ئايەت)

اللە تائالا سۈرە ئەئلادا مۇنداق دەيدۇ: «سىلەر دۇنيا تىرىكچىلىكىنى ئارزۇ قىلىسىلەر، ئاخىرەت ياخشىدۇر ۋە باقىيدۇر.» (سۈرە ئەئلا 16-17-ئايەتلەر)

يەنە يۇقىرقىدەك ياشقا نۇرغۇنلىغان ئايەتلەر بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى دۇنيانى ئاخىرەت ئۈستىگە تالالاشتىن ھەزەر ئەيلىشىدۇ. ئۇنىڭ ئاقىبىتى دەۋزەختۇر. ئايەتلەر ھەقىقەتەن دۇنيانى ياخشى كۆرۈپ، ئاخىرەت ئۈستىگە ئۇنى تالالاشنىڭ دەرەخ ئەھلى بولغان كاپىرلارنىڭ يولى ئىكەنلىكىنى بايان قىلغان.

اللە تائالا سۈرە ھۇدتا مۇنداق دەيدۇ: «(قىلغان ياخشى ئەملىرى بىلەن پەقەت) ھاياتى دۇنيانى ۋە ئۇنىڭ زىبۇ-زىننەتىنى (يەنى دۇنيانىڭ نېمەتلىرىنى) ئۆزلەپ تىلەيدىغان كىشىلەرگە ئۇلارنىڭ ئەملىرىنىڭ ئەجرىنى بۇ دۇنيادىلا تولۇق بېرىمىز. دۇنيادا ئۇلارنىڭ ئەجرىدىن ھېچنەرسە كېمەيتىلمەيدۇ. بۇنداق كىشىلەرگە ئاخىرەتتە دەۋزەختىن باشقا نەرسە يوقتۇر. ئۇلارنىڭ قىلغان ئىشلىرى بوقە سېتىرىلىدۇ، قىلغان (ياخشى) ئەملىرى ھېسابقا ئېلىنمايدۇ.» (سۈرە ھۇد 15-16-ئايەتلەر)

اللە تائالا سۈرە ئىبراھىمدا مۇنداق دەيدۇ: «ئاسمانلاردىكى، يەر يۈزىدىكى ھەممە نەرسە اللەنىڭ مۈلكىدۇر. قانتىق ئازابتىن كاپىرلارغا ۋاي! ئۇلار بۇ دۇنيانى ئاخىرەتتىن ئارزۇ كۆرىدۇ. (كىشىلەرنى) اللەنىڭ يولىدىن (يەنى ئىسلام دىنىدىن) توسىدۇ، اللەنىڭ يولىنىڭ ئەگرى بولۇشىنى تىلەيدۇ. ئۇلار (ھەقتىن) يىراق بولغان گۇمراھلىقتىدۇر.» (سۈرە ئىبراھىم 3-ئايەت)

اللە تائالا سۈرە نازىئاتتا مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى (كۇفرىدا، گۇناھتا چېكىدىن ئاشىدىكەن، دۇنيا تىرىكچىلىكىنى (ئاخىرەتتىن) ئارزۇ كۆرىدىكەن ئۇنىڭ جايى ھەقىقەتەن جەھەننەم بولىدۇ.» (سۈرە نازىئات 37-39-ئايەتلەر)

بۇ مەزمۇنلار زېرەك ۋە ئاقىل مۇسۇلمانلىنىڭ دۇنيا قايغۇلىرىغا چۈشۈشتىن ئۆزىنى ساقلاپ قېلىشى ۋە ئاخىرەتنى كۆزلەپ ئەمەل قىلىشى ۋاجىپتۇر. چۈنكى ئۇ ھەقىقىي ھاياتنىڭ ئىبارەت بولغان مەڭگۈلۈك جەننەتتۇر.

ئەددات ئىبنى ئاۋس (رەزە) راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ.) دىن رىۋايەت قىلىدۇكى، ئۇ زات مۇنداق دېگەن: «زېرەك ئادەم ئۆز نەپسىنى بوي سۇندۇرغان ۋە ئۆلۈمدىن كېيىنكى ئىشلار ئۈچۈن ئەمەل قىلغان ئادەمدۇر. ئاجىز ئادەم ئۆز نەپسىنى

هاۋايى-ھەۋەسكە ئەگەشتۇرگەن ۋە اللەغا قۇرۇق ئارزۇ قىلغان ئادەمدۇر.» (بۇ ھەدىسنى تىرمىزى رىۋايەت قىلغان ۋە ياخشى ھەدىس دېگەن. يەنە ئەھمەد، ئىبنى ماجە ۋە ھاكىم قاتارلىقلار رىۋايەت قىلغان.) زېرەك سۆزىمىز مۇنىپار، ئىقتىلىق ئادەم كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

ئائىشە (اللە ئۇنىڭدىن رازى بولسۇن) دىن رىۋايەت قىلىنىدىكى، راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) مۇنداق دەيدۇ:«دۇنيا تۇزالغۇسىز بولمىغان ئادەمنىڭ تۇزالغۇسىزدۇر. ئەقىلسىز ئادەم ئۇنىڭ ئۈچۈن (مال-دۇنيا) تويلايدۇ.» (بۇ ھەدىسنى ئەھمەد ياخشى سەنەد بىلەن رىۋايەت قىلغان ۋە بەيھەقىمۇ رىۋايەت قىلغان.)

نادىر ئىش شۈكى، ھەقسىزلەن كىشىلەر قانتىق ھېرىسمەن بولغان بۇ دۇنيانىڭ قىممىتى ۋە ۋەزنى يوق - ئۇ ئاخىرەتنىڭ نىسپەتەن ئۇلۇغ تەڭ.

يەنى قېھرى جەمئىيەتىدىن بولغان مۇستەۋرىدىن (ر.ئ) رىۋايەت قىلىنىدۇكى، راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) مۇنداق دەيدۇ:«دۇنيا ئاخىرەتكە نىسبەتەن پەقەت سىلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ بارمىقىنى دېڭىزغا سالغىنىڭا ئوخشاشتۇر. ئۇ (قولىنىڭ) نېمە بىلەن قايتىدىغانلىقىغا قارىپ باقسۇن.» (بۇ ھەدىسنى تىرمىزى، مۇسلىم، ئىبنى ماجە ۋە ئەھمەدلەر رىۋايەت قىلغان)

مىسۋەر ئىبنى سەئىد (ر.ئ) دىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) مۇنداق دەيدۇ:«ئەگەر دۇنيا اللەنىڭ نەزىرىدە پاشىنىنىڭ قانىتىگە بارابىر بولسا (يەنى شۇنچىلىك قىممىتى بولسا) اللە ئۇنىڭدىن بىر يۇتۇم سۇ بىلەن كاپىرنى مۇڭدارمايتتى.»(بۇنى ئەھمەد ئوبدان سەنەد بىلەن رىۋايەت قىلغان ھەم ئىبنى ماجەمۇ رىۋايەت قىلغان.)

مۇستەۋرىد ئىبنى شەددات (ر.ئ) دىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ مۇنداق دەيدۇ:«مەن راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) بىلەن ئۇزۇن بىلگەنلىكتىن تاشلىۋەتتى، دەپ قارامسىلەر؟»دېدى. ئۇلار (يەنى ساھابىلەر) «لى، راسۇلۇللاھ! ئۇلار ئۇنى خاراسلىغىدىن تاشلىۋەتكەن»دېدى.راسۇلۇللاھ «دۇنيا اللەغا نىسبەتەن مۇنداق ئىگىلىرىگەن خار كەلگەندىمۇ بەك خارلىق»دېدى.» (بۇ ھەدىسنى تىرمىزى رىۋايەت قىلغان، مۇسلىم جابىر ئىبنى [illegible]للاھ بولىدىن ئۇ ھەدىسنىڭ مەنىسى بىلەن رىۋايەت قىلغان.)

ئۇنداقتا دۇنيا بىر چىمدىم سۇغا بارابىر ئەمىسە، مۇنىڭنىڭ اللەنىڭ نەزىرىدە پاشىنىڭ قانىتىدىكى قىممىتى بولسا ۋە دۇنيا اللەغا ئۇزى ئۇلۇپ قالغان ئوغلاقتىنمۇ خارلىق بولسا، بەندىنىڭ قانداق [illegible] ئاسمان-زېمىنغا بارابىر كېلىدىغان جەننەتلەردىكى مەڭگۈلۈك مۇقىم تۇرىشەتلەرنى تاشلىشى لايىقمۇ؟! ئۇنداق ئادەم راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) نىڭ «جەننەتنىڭ بىر قامچا ئورنى دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى بارلىق نەرسىلەردىن ياخشى، ۋە اللە بولىدا ئۇنىڭغا بىر كۈن دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى بارلىق نەرسىلەردىن ياخشى.»(بۇ ھەدىسنى بۇخارى ۋە تىرمىزى رىۋايەت قىلغان، ئەھمەد ئاسان يولدىن رىۋايەت قىلغان.) دېگەن سۆزنى ئاڭلىمىدىمۇ؟!

بىر قامچا ئورنىغا ھېرىسمەن بولۇپ، ئۇنى قولغىلىشى ۋە قىلىلەر ئىشىنىڭ ياغلايدىغان، كۆزلەر لەززەتلىنىدىغان نەرسىلەر بولغان كەڭرى جەننەتلەردىكى اللە تەييارلىغان تېشىتلارنى تەرك قىلىشىڭ سەۋەبى نېمە؟! ئۇنداق ئادەم راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) نىڭ ئابدۇللاھ ئىبنى ئۇمەرنىڭ مۇرىسىنى تۇتۇپ، يەنى مۇبارەك قولىنى ئۇنىڭ مۇرىسىگە قويۇپ، «مەن دۇنيادا مۇساپىردەك ياكى بولۇچىدەك بولۇپ [illegible] ھەدىسنى بۇخارى ۋە تىرمىزى، ئىبنى ماجە ۋە ئەھمەدلەر رىۋايەت قىلغان.) دېگەن سۆزنى ئاڭلىمىدىمۇ؟! ئۇنداق ئادەم راسۇلۇللاھنىڭ «دۇنيا مۇئمىننىڭ زىندانى ئەمما كاپىرنىڭ جەننىتى.»(بۇ ھەدىسنى مۇسلىم ۋە تىرمىزى، ئىبنى ماجە ۋە ئەھمەدلەر رىۋايەت قىلغان.) دېگەن سۆزىنى ئاڭلىمىدىمۇ؟! ئۇنداق ئادەم بىمە ئۇچۇن دۇنيادا سەپەر قىلمايدىغان مۇقىم ئادەمدەك تۇرمۇش كەچۈرىدۇ؟! گەرچە بۇ دۇنيا تۇزمە تۇرمىدا بولغان بولسىمۇ ۋە ئۇ كىشى ئۇنىڭدىن چىقماي تۇرۇپ تۇرمىدا ھەقسىزلىكى ئۈچۈن ۋە تۇزالغۇسىغا قايىلمايدىغان تۇرسا!؟ بۇنىڭ جاۋابى شۈكى، ھەقسىزلەن مۇسۇلمان گەرچە بۇ ھەقسىزلەرنى ئاڭلىغان بولسىمۇ لېكىن ئۇلار بىر ئەدىنى ئۇنىڭ ئەقلىنى توسۇپ، ئۇنىڭدىن زېرەكلىكنى ۋە ئەس-ھۇشىنى يوقىتىدۇ. ئۇ بولسىمۇ ھاۋايى-ھەۋەستۇر. ھاۋايى ھەۋەس ئادەتتىنى پۈتۈنلەي ئوك-تەقۋا قىلىۋېتىشكە قادىر زېرەك، پەزىل، ۋىسۇلمانلىق ئاخىرەتكە قارىغاندا دۇنيانى ئۇستۇن بىلىدىغان قەلبىنى قوبۇشقا قادىر. ئۇنىڭ بىلەن اللەنىڭ [illegible] ئىشنى ئايرىۋېتىشكە قادىر. ئۇنى گۇناھ ۋە يامان ئىشلار

www.uyghurkitap.com

باقمىغا جۇرۇپ قويۇشقا قادىردۇر. بۇلارنىڭ ھەممىسى دۇنيالىق لەززەتنىڭ كەينىدىن مېڭىش، دۇنيالىق ياخشىلىقنى قولغا كەلتۈرۈش ۋە الله سۇبھانەھۇ وەتائالانىڭ رازىلىقىغا ھەمدە ئاخىرەت نېمەتلىرىگە ئېرىشتۈرىدىغان ئەمەللەرنى تاشلاپ قويغانلىقىنىڭ نەتىجىسىدۇر.

ھاۋايى-ھەۋەس ۋە دۇنيانى ياخشى كۆرۈش بىر شەپشى ۋە بىر نۇر بولۇپ، بىرى يەنە بىرىدىن ئايرىلالمايدۇ. اللەدىن قورقۇش ۋە ئاخىرەت ئەملىنى قىلىش ئۈ ئىككىسىدىن زىنھار. الله تائالا سۈرە نازىئاتتا مۇنداق دەيدۇ:«كىمكى (كۇفرىدا، گۇناھتا) چېكىدىن ئاشسىكەن، دۇنيا تىرىكچىلىكىنى (ئاخىرەتتىن) ئارتۇق كۆرىدىكەن، ئۇنىڭ جايى ھەقىقەتەن جەھەننەم بولىدۇ. پەرۋەردىگارىنىڭ ئالدىدا (سوراققا تارتىلىشتىن) قورقىدىغان، ئۆزىنى نەپسى-خاھىشىغا بېرىلىشتىن (يەنى ھارام قىلىنغان نەرسىلەردىن) ھەكلىگەن ئادەمگە كەلسەك، ھەقىقەتەن ئۇنىڭ جايى جەننەت بولىدۇ.» (سۈرە نازىئات 37-41-ئايەتلەر)

كىمكى دۇنيانى ياخشى كۆرسە، ئۇنىڭغا ھاۋايى-ھەۋەس بىلەن ئېسىلغان ۋە بويسۇنغان بولىدۇ. كىمكى ھاۋايى-ھەۋەس بولسىلا ئۇنىڭ دۇنيانى ياخشى كۆرگەن بولىدۇ. ھاۋايى-ھەۋەسنىڭ (يەنى نەپسى-خاھىشنىڭ) ئەپسۇسى ئىنسانىڭ ئەقلىنى توغرا ئىشتىن ۋە ھەقتىن توسۇپ، باتىل ۋە يامان ئىشنى ئۇنىڭغا چىرايلىق كۆرسىتىدۇ. بىر ئادەم زىنا قىلسا ياكى ھارام ئىچسە ياكى ئوغرىلىق قىلسا ياكى جازانە قىلسا ياكى ھەقسىز رەۋىشتە مۇسۇلمانىنى ئۇلتۇرسە ياكى نامار ئوقۇشنى تاشلاپ، زاكات بەرمىسە ياكى دەۋەت يۇكىنى كۆتىرىشتىن ۋە شۇ بولدا ئازابلىنىشتىن ۋە ھەيدىلىش يۇكىنى كۆتىرىشتىن ئۆزىنى قاچۇرسا ئەكسىچە ئۇ مۇشۇنىڭ ھەممىسىنى ھاۋايى-ھەۋەس تۈرتكىسى ۋە دۇنيانى ياخشى كۆرۈش ئىستىكى بىلەن قىلىدۇ. ئەگەر ئۇنداق بولمىغاندا ھەقىقەتەن ئەقىل ئاخىرەتنىڭ باقىلىقى بىلەن دۇنيانىڭ يوقلۇقىنى ۋە پىتنىسىنىڭ ئاز-سىنى ئايرىشقا قادىر. يەنى اللەنى رازى قىلىش ئۈچۈن ئەرئىي مۇئەمىلەر بىلەن ئەمەل قىلىشنىڭ يۈكىدىكى بىلەن اللەنىڭ ئەزىمىگە يولۇققۇزىدىغان ئەرئىي مۇئامىلەر بىلەن قارشىلىشىش ۋە گۇناھلار تۆۋەلىدىن ئەملىنىڭ ئاسان بىكار بولۇپ كېتىشىنىڭ ئازىنى ئايرىشقا قادىر.

ئەقىل ئىشلىتىشنى توسقۇچى ھاۋايى-ھەۋەس بولسىغان بولسا، مۇسۇلمان دۇنيانى يۇلىتىۋېلىپ، ئاخىرەت ئەملىنى قىلىشنى ئېرىك ئەتمەيتتى. لېكىن ئەكسىچە كۆتۈرۈلۈپ كېتىدىغان ئەقىلسىز يۇسۇندىن مۇستەسنا. الله تائالا سۈرە كەھفىدە مۇنداق دەيدۇ:«مەن پەرۋەردىگارىنىڭ زىكرىنى تىلەپ، ئەتىگەن-ئاخشامدا ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلغانلار (يەنى ئاخىرەتكە ئەمەل مۇسۇلمانلار) بىلەن سەۋرچان بولغان ھالدا بىللە بولغىن؛ ھاياتىي دۇنيانىڭ زىبۇ-زىننىتى (يەنى مۇشرىكلارنىڭ چوڭلىرىنىڭ سۆھبىتىنى) دەپ، ئۇلارنى كۆزۈڭ ئىلمايى قالمىغىن؛ بىز دىلىنى زىكرىمىزدىن غەپلەتتە قالدۇرغان، نەپسى-خاھىشىغا ئەگەشكەن، ئىشى ھەددىدىن ئاشقان ئادەمنىڭ (سۆزى) گە ئەگەشمىگىن.» (سۈرە كەھف 28-ئايەت)

الله سۇبھانەھۇ وەتائالا سۈرە مۇھەممەدتە مۇنداق دەيدۇ:«ئۇلاردىن (يەنى مۇناپىقلاردىن) بەزى كىشىلەر سېنىڭ سۆزۈڭگە قۇلاق سالىدۇ، ئۇلار سېنىڭ يېنىڭدىن چىققاندا، ئىلىم بېرىلگەن كىشىلەرگە (يەنى ساھابىلارنىڭ ئۇلىسالىرىغا مەسخىرە قىلىش يۈزىسىدىن) :«(بايا ئۇ (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام) نېمە دېدى؟» دەيدۇ، ئەنە شۇلار الله دىللىرىنى يېپىتلىۋەتكەنلەردۇر، نەپسى-خاھىشلىرىغا ئەگەشكەنلەردۇر.» (سۈرە مۇھەممەد 16-ئايەت)

ھاۋايى-ھەۋەس قەلبنى ھەقتىن ئايرىل قىلىدۇ، ھاۋايى-ھەۋەس ئۆز ئىگىسىنىڭ قەلبىنى پېچەتلەيدۇ. كىمكى ھەقتىن غايىل بولۇپ، قەلبى پېچەتلەنگەن، گۇناھلار ئۇنىڭ ئەملى، يامان ئىشلار ئۇنىڭ پائالىيىتى، دۇنيا ئۇنىڭ ئاق چوڭ غېمى بولىدۇ. ئاشۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ دەتىجىسى زالالەت ۋە يامان ئاقىۋەتتۇر. الله تائالا سۈرە قەسەستە مۇنداق دەيدۇ:«ئەگەر ئۇلار ساڭا جاۋاب بەرمىسە، بىلگىنكى ئۇلار پەقەت ئۆزلىرىنىڭ نەپسى-خاھىشىغىلا ئەگىشىدۇ، الله ۋەھيى قىلغان نورمۇ بولمى قويۇپ، نەپسى-خاھىشىغا ئەگەشكەن كىشىدىنمۇ ئازغۇن ئادەم بارمۇ؟ الله ھەقىقەتەن زالىم قەۋمىنى ھىدايەت قىلمايدۇ.» (سۈرە قەسەس 50-ئايەت)

الله تائالا سۈرە مۇھەممەدتە مۇنداق دەيدۇ:«پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن بولغان روشەن دەلىللەرگە ئاساسلانغان ئادەم (يەنى مۇئمىن)، ئۆزىنىڭ يامان ئەملى چىرايلىق كۆرسىتىلگەن ۋە نەپسى-خاھىشلىرىگە ئەگەشكەن ئادەمگە (يەنى كاپىرغا) ئوخشامدۇ؟» (سۈرە مۇھەممەد 14-ئايەت)

بوگونکی مؤسؤلمانلارنىڭ زور کۆپ ساندىکلىرى ھەقىقەتەن اللەنىڭ شەرىئىتى بىلەن چەكلىنىش ۋە ئۇنى بۇزۇشتىن چەتنەپ، دۇنيانى ۋە ھاۋايى-ھەۋىسكە بولغان ئەقىللىرىنى ياخشى كۆردى. شۇڭا اللە تائالا ئۇلارغا ئاسارا، يەھۇدى، ھىندىلارنى ھۆكۈمران قىلىپ قويۇش بىلەن (ئۇلارنى) جازالىدى. ئۇلار مؤسؤلمانلارغا خار-زەبۇنلۇقنىڭ ئاچچىق ئەمىنى تېتىتتى. ئەتىجىدە ئۇلار دەۋرىڭ ئەڭ ئەسىر بولغان بىر ئوچۇم كىشىلەر بولۇش بەدىلىگە ھۆكۈمرانلىق قىلىش ئورنىغا ئېرىشتى. ئۇلار مؤسؤلمانلارغا بارلىق ئىس-يادى ئىسلام بىلەن دۇشمەنلىشىشتە قالغان ۋە بۇ دۇشمەن كاپىرلار ھۆكۈمرانلىقىدىن مؤسؤلمانلارنى ئازاد قىلىش ئۈچۈن خىزمەت قىلىۋاتقان دەئۋەت يوكىنى كۆتۈرگەن مۇخلىس مؤسؤلمانلار بىلەن قارشىلىشىشنا قالغان كىشىلەرنى ھاكىم قىلىپ تەيىنلىدى. باشقىلارنىڭ سايىسىدا جان باقىدىغان يەھۇدىلارنىڭ بىزگە ھەيۋە قىلىشى ۋە بەزى مۇقەددەس جايلىرىمىزنى تارتىۋېلىشى نادىر بولماي قالدى. ۋاھالەنكى، ئۇلار كۈچ-قۇۋۋىتىنى بىرتەرەپ شىر ئالدىدا تۇيغان چاشقىنىڭ قۇۋۋىتىگە يېتەلمەيدۇ. ئاشۇنىڭ سەۋىبى پەقەتلا شۇكى بىزنىڭ دۇنيانى ياخشى كۆرۈشىمىز ۋە ئاخىرەت بەدىلىگە ئۇنى تاللىشىمىزدۇر. شۇڭا اللە تائالا قەلبلىرىمىزگە دۇشمەن كاپىرلار ئالدىدا ئاجىز ۋە خارلىقنى سالدى.

سەۋبان (ر.ئە) دىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ) مۇنداق دېگەن:«يېقىن زاماندا سىلەرگە (دۇشمەنلەر) تامان قاچىسىغا تۆكۈلگەندەك يوبۇرۇلۇپ كېلىدۇ.» ئاشۇ چاغدا بىر كىشى :«ئاشۇ كۈندىكى بىزنىڭ ئازلىقىمىز سەۋەبىدىنمۇ؟» دېگەندە، راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ) :«بەلكى سىلەر ئاشۇ كۈندە كۆپ، لېكىن سىلەر كەلكۈننىڭ كۆپۈكىدەك كۆپۈكسىلەر.(يەنى ئەرزىمەس بولۇپ قالسىلەر) ۋە اللە دۇشمىنىڭلار قەلبىدىن سىلەردىن ئەيمىنىشنى ئېلىۋېتىدۇ. اللە قەلبىڭلارغا ئاجىزلىقنى ناشلايدۇ.» دېدى. بىر كىشى :«ئى، راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ) ! ئاجىزلىق دېگەن نېمە؟» دېگەندە، ئۇ:«دۇنيانى ياخشى كۆرۈش ۋە ئۆلۈمنى يامان كۆرۈش» دېدى. (بۇ ھەدىسنى ئەبۇ داۋۇد رىۋايەت قىلغان.) ئەمما ئۇ ئەندىكى ئىبارە بىلەن رىۋايەت قىلغان :«سىلەر ئاشۇ كۈنى كۆپ، لېكىن قەلبىڭلارگە ئاجىزلىق ناشلىنىدۇ.» ساھابىلەر :«ئى راسۇلۇللاھ! ئاجىزلىق دېگەن نېمە؟» دېيىشتى. راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ):«سىلەرنىڭ دۇنيانى ياخشى كۆرۈشۈڭلار ۋە ئۆلۈشنى يامان كۆرۈشۈڭلار.» دېدى.

[illegible] دۇنيانى ياخشى كۆرۈش مۇسۇلمانلارنى ئەسىر ۋە جاماشى شەكىلدە كاچاتلىغان قانتىق كاچاتلاش بولۇپ، ئۇ مؤسؤلمانلارنى دىن ئەھكاملىرىغا ئېسىلىشتىن ئازغۇن زالىملار بولسىغا ئىتتەردى. شۇنداقلا ئۇلارنى بىر بۇتۇن پاشاۋاتقان پەسلىك ۋە خارلىق ئورنىغا ئېلىپ كەلدى. مەن ئۇلاردىن بىرەر كىشىنىڭ بۇ كاچاتلىشىشتىن سالامەت قېلىپ، ئىككىنچى داۋاندىن ئۆتكەلمىكىنى كۆرمىدىم. لېكىن ئۆزرە ئېگىلىرى بولغان ئازغىنە كىشىلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئۇلار ئۆزلىرىنى دەئۋەت يوكىنى كۆتۈرۈشكە بېغىشلىدى ۋە مؤسؤلمانلارنى دۇنيانى ياخشى كۆرۈشتىن، اللە بولىدا جىھاد قىلىشنى يامان كۆرۈشتىن ھەزەر ئەيلەتتى. ئىززەت ۋە نۇسرەتنىڭ بىزگە قايتىپ كېلىشى ۋە كاپىرلارنىڭ بىزگە زېمىن بوزىدە ھۆكۈمرانلىق قىلىشىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن زېمىندا اللەنىڭ ھۆكمىنى بۇرگۈزۈش ئەسلىگە كىشىلەرنى قايتۇرۇشقا ئۇزلىرىنى بېغىشلىدى. دەئۋەت يوكىنى كۆتۈرگۈچى سۆز، ئەمەل ۋە خۇلقىدا ئىسلام گەۋدىلىنىدىغان شەخسىتۇر. ئۇ اللەنىڭ شەرىئىتىنى يۇتۇنلەي [illegible] دەئۋەت يوكىنى كۆتۈرۈشنى تەرك ئەتكەن ئادەم ھەقىقەتەن زور گۇناھ ئۆتكۈزگەن بولىدۇ. كۆپۈنچە ئالەتتە ئۇ جاھىلىيەت ئۇلىمالىرى [illegible] گەرچە ئۇ ئەۋلىلىق، روزا تۇتقۇچى، كېچىسى قوبۇپ ئىبادەت قىلغۇچى ئابىد بولسىمۇ. ئەگەر مؤسؤلمان شەرىئەتنى كامىل رىۋايەت قىلسا [illegible] ۋە ئۇنى رەببىنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىدىغان بولسا، نامازنى، روزا، زاكات، ھەج، ئىبادەت، زىكىرنى قىلىش ۋە يامان-گۇناھ ئىشلاردىن يىراق [illegible] دەئۋەتنى يۈتكىشى ۋە ئىسلام بىلەن ئەمەل قىلىشنى تەرىلدۇرۇشى (رويابا چىقىرىشى) ۋاجىپتۇر. ئۇنداق بولمىغاندا ئۇ گۇناھكار، ئەمەلگە سەل قارىغۇچى بولىدۇ.

ھەقىقەتەن ئىسلام بىزنى ھالقىلىق ئىككى ئىشقا بۈيرۇيدۇ. ئىسلامغا ئەمەل قىلىش ۋە ئۇنى كىشىلەرگە ئېلىپ چىقىش. ئىسلامنى كىشىلەرگە ئېلىپ چىقماستىن ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش تەلەپ قىلىنغان ئىشنىڭ يېرىمىدۇر. ئۇنىڭغا ئەمەل قىلماستىن كىشىلەرگە ئېلىپ چىقىش بۇقرىغىدەك تەلەپ قىلىنغان ئىشنىڭ يېرىمىدۇر. تەلەپ قىلىنغان ئىشلارنىڭ

ھەممىسى ئورۇندىش يەقەت ئىككى ئىش بىلەنلا بولىدۇ. ئىسلانغا ئەمەل قىلىش ۋە ئۇنى كىشىلەرگە ئېلىپ چىقىش. ئاشۇنىڭدىن ئۆز ئالدىغا بولىدۇكى، ھەممىدىن دەۋەت يوكىسى كۆتۈرگۈچى اللەنىڭ شەرىئىتى بىلەن چەكلىنىدۇ. ئۇ ئىسلام ئەخلاقىدىن چىلۋىلىنىدىغان ئىشلاردىن ئىبارەت. ئۇ تەلەپ قىلىنغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئورۇندايدىغان ئىنسانتۇر. ئۇ اللەدىن ھەقىقىي رەۋىشتە قورقىدىغان كىشىدۇر. ئۇنى دۇنيانى ياخشى كۆرۈشتىن ئىبارەت ئىككىنچى داۋاندىن ئۆتكەن ئىنسان دەپ سۆيەتلەش دۇرۇس بولىدۇ. ئۇ دۇنيادىن ئاخىرەتنى ئارتۇق بىلگەن ۋە ئاخىرەتكە لايىق ئەللەرنى قىلغان، شۇنىڭغا بىنائەن ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارىنىڭ ئىرنى بىلەن ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا ئالدىرىغۇچىلاردىن بولغان ئىنساندۇر.

ھەقىقەتەن ئىسلام مۇسۇلمانىنىڭ دۇنيادىكى نېسىۋىسى ئېلىنىشى ۋە ئۇنىڭدىكى پاك نەرسىلەر بىلەن مەنپەئەتلىنىشى مەنئى قىلمايدۇ. اللە سۆيىمانەھۇ ۋەتەئالا سۈرە قەسەسە مۇنداق دەيدۇ:«اللە سانا بەرگەن بايلىق بىلەن ئاخىرەت يۇرتىنى ئىزلىگىن، دۇنيادىكى نېسىۋەڭنىمۇ ئۇنتۇمىغىن، اللە سانا ياخشىلىق قىلغاندەك سەن (اللەنىڭ بەندىلىرىگىمۇ) ياخشىلىق قىلغىن.» (سۈرە قەسەس 77-ئايەت)

اللە تائالا سۈرە ئەئرافتا مۇنداق دەيدۇ:«ئېيتقىنكى،« اللە بەندىلىرى ئۈچۈن يارىتقان لىباسلارنى، شېرىن، پاك رىزىقلارنى كىم ھارام قىلدى؟»، ئېيتقىنكى، «ئۇلار بۇ دۇنيادا مۇئمىنلەر ئۈچۈن يارىتىلغان.(گەرچە ئۇلارغا كۇففارلار شېرىك بولسىمۇ)، ئاخىرەتتە بولسا مۇئمىنلەرگە خاستۇر. (اللەنىڭ بىر ئىكەنلىكى ۋە شېرىكى يوق ئىكەنلىكىنى) بىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئايەتلەرنى مۇشۇنداق تەپسىلىي بايان قىلىمىز!» (سۈرە ئەئراق 32-ئايەت)

لېكىن ئاشۇ نېسىۋىنى ئېلىش ۋە پاك نەرسىلەر بىلەن پايدىلىنىش اللەنىڭ شەرىئىتى ۋە ھالال-ھارام ئۇلچىمى بىلەن بولۇش شەرت قىلىنغان. مەسىلەن: مال دۇنيانىڭ جۈملىسىدىن بولۇپ، سودا-سېتىق بىلەن ئۇنى ھاسىل قىلىش دۇرۇس بولىدۇ. ئۇنىڭ بىلەن جازانە قىلىشقا ۋە خىيانەت قىلىشقا بولمايدۇ. ئۇنى يېمەك-ئىچمەككە، تۇرالغۇ، ھاجەتلەرنى ئورۇندىشقا، موھتاجلارغا ئۇنىڭدىن سەدىقە قىلىشقا سەرپ ئېتىش دۇرۇس بولىدۇ. لېكىن ھارام-شاراب سېتىۋېلىشقا ۋە رىياكارلىق كۆزلىمىدىغان زىيانەتلەرنى تەپىلارلاپ، ئۇيۇن-تاماشا سورۇنلىرىنى قۇرۇشقا بولمايدۇ. ئىنكاھمۇ دۇنيا جۈملىسىدىن بولۇپ، ئۇنىڭغا تۇرمۇش قۇرۇش بىلەن ئېرىشىلىدۇ. زىنا بىلەن ئېرىشىلمەيدۇ. كىشى-ئېچەكلەرنى ئۇ-ئادەتتىن بولۇپ، ئەۋرەتنى يېپىشقا، ئىسسىقلىق ھاسىل قىلىشقا ئىشلىتىلىدىغان ھاكاۋۇرلۇق، مەنمەنلىك ۋە ياسانچۇقلۇق قىلىشقا ئىشلىتىلمەيدۇ. ئۇيۇن-تاماشىمۇ دۇنيادىن بولۇپ، راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) ئىلگىرى «مۇسۇلمان كىشىنىڭ بارلىق كۆڭۈل ئاچىدىغان ئىشى باتىلدۇر.لېكىن ئۇنىڭ ئۈچ ئېشى (يەنى مەشىق قىلىشى)، ئېتىنى تەربىيىلىشى ۋە ئايالى بىلەن ئويناشىشى بۇنىڭدىن مۇستەسنا. چۈنكى ئۇلار ھەققانىڭ جۈملىسىدىن.» دېگەن سۆزنىڭ ئىنائەن ئاتنى تەربىيىلەش، ئايالى بىلەن كۆڭۈل ئېچىش ۋە ئايالىغا ئېتىش ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلار بىلەن كۆڭۈل ئېچىش دۇرۇس بولىدۇ. (بۇ ھەدىستى نەسەئى ۋە ئەبۇ داۋۇد، دارىمى ۋە ئەھمەد ۋە ئىبنى ماجەلەر ئۇقبە ئىبنى ئامىرنىڭ (ھەدىس) بولىدىن رىۋايەت قىلغان.)

قىمار ئويناش ۋە ئۇيۇن-تاماشا سورۇنلىرىغا ھازىر بولۇش بىلەن، ئېچە-سۆ ئورۇش مەيدانلىرىدا سۆ ئورۇش دۇرۇس بولمايدۇ. قورۇ-جايلارنىڭ دۇنيادىن بولۇپ، ھاجەتكە لايىق مىقدارىدا ئۆزى جايلاشتىدىغان ئۆي سېلىش دۇرۇس بولىدۇ. بايلىق ۋە مالنىڭ كۆپلىكىنى كۆز-كۆز قىلىدىغان شەكىلدىكى ئورۇنلاشقان ئالاھىدىلىكىنىڭ ھاجىتىدىن ئاشىدىغان ئورلۇك زاللىرى بار ئېگىز قەسىر سېلىش دۇرۇس ئەمەس. ئەمەس ئىبنى مالىكنىڭ (اللە ئۇنىڭدىن رازى بولسۇن!) رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ھەققەتەن راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) چىقىپ بىر ئېگىز ئىمارەتنى كۆردى ۋە «بۇ كىمنىڭ؟» دېدى. ساھابىلەر ئۇنىڭغا «بۇ ئەنسارىلاردىن پالانى ئادەمنىڭ ئىمارىتى» دېدى. راۋى (ھەدىسنى رىۋايەت قىلغۇچى) ئېيتتى. راسۇلۇللاھ جىم تۇردى ۋە ئۇنى ئېچىدە يىلدى. ئۇي ئىگىسى راسۇلۇللاھ (س.ئ.ۋ) نىڭ «ۋۇزۇرىغا كېلىپ كىشىلەر ئارىسىدا ئۇنىڭغا سالام قىلغاندا راسۇلۇللاھ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرىدى. ئۇ سالامنى بىر نەچچە قېتىم قىلدى. كېيىن ئۇ ئادەم راسۇلۇللاھنىڭ ھەزىيىلەنگەنلىكىنى ۋە ئۆزىدىن يۈز ئۆرىگەنلىكىنى بىلدى. ئادەم ساھابىلەرگە ئاشۇ ئىشنى ئېيتتى. ئۇ :«اللە بىلەن قەسەمكى مەن راسۇللاھقا يامان كۆزىنىپ قالدىم.» دېدى. ھەمراھلىرى :«راسۇلۇللاھ سېنىڭ ئىمارىتىڭنى كۆردى.» دېدى. راۋى ئېيتتى.

ئۇ ئادەم ئىمارىتىگە قايتىپ بېرىپ ئۇنى ئۆرۈۋەتتى ۋە تۆزلىۋەتتى. راسۇلۇللاھ (س.ئە.ۋ) مەلۇم بىر كۈنى چىقىپ ئۇنى كۆرىۋىدى ۋە «ئىمارەتكە نېمە بولدى؟» دېدى. ئۇلار:«بىزگە ئۇ-ئاق ئىگىسى سىلسىلە ئۆزىدىن يۈز ئۆرىگەنلىكىلىرىنى شىكايەت قىلدى. بىز ئۇنىڭغا خەۋەر قىلىۋىدۇق، ئۇ ئىمارىتىنى ئۆرۈۋەتتى.» دېدى. راسۇلۇللاھ :«بىلىڭلاركى ئەگىز ھەر قانداق بىنا ئۆز ئىگىسىگە ۋابالدۇر.لېكىن ئۇنىڭغا زۆرۈر بولغىنى يۇنىڭدىن مۇستەسنا.» دېدى. (بۇ ھەدىسنى ئەبۇ داۋۇد ۋە ئىبنى ماججە رىۋايەت قىلدى.)

دۇشمەنلەر بىلەن كۆرەش قىلىش، ئۇلارنى بويسۇندۇرۇش، ئۇلارنىڭ يۇرتلىرىنى ئىشغال قىلىش دۇنيانىڭ جۇملىسىدىندۇر. ئەگەر ئۇ الله يولىدا جىھاد قىلىش ۋە اللەنىڭ دىنىنى يېيىشنى كۆزلەش بولسا دۇرۇس بولىدۇ. دۇنيانىڭ مال-مانالىرى جەھەتتىن بولسا كۆرەش بولمايدۇ. ئەبۇ ھۇرەيرە (ر.ئە) دىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، بىر ئادەم :«ئى راسۇلۇللاھ! بىر ئادەم الله يولىدا جىھاد قىلماقچى بولىدۇ. ھالبۇكى ئۇ دۇنيانىڭ مال-مانالىرىنى كۆزلەيدىكەن.» دېدى. راسۇلۇللاھ: «ئۇنىڭغا ئەجىر بېرىلمەيدۇ.» دېدى. بۇ سۆز كىشىلەرگە ئېغىر كەلدى. ئۇلار :«راسۇلۇللاھقا سۆزۈڭنى تەكرارلىغىن، ئېھتىمال سەن ئۇنىڭغا چۈشەندۈرەلمىگەنسەن.» دېدى. ئۇ:«ئى راسۇلۇللاھ! بىر ئادەم الله يولىدا جىھاد قىلماقچى ئىكەن.» دېدى. راسۇلۇللاھ :«ئۇنىڭغا ئەجىر بېرىلمەيدۇ.» دېدى. ئۇلار ھېلىقى ئادەمگە :«راسۇلۇللاھقا قايتىلىغىن» دېدى. ئۇ ئادەم ئۈچىنچى قېتىم ئېيتقاندا، راسۇلۇللاھ:«ئۇنىڭغا ئەجىر بېرىلمەيدۇ.» دېدى. (بۇ ھەدىسنى ئەبۇ داۋۇد ۋە ئەھمەدلەر رىۋايەت قىلغان.)

مانا ئۇنىڭدەك مۇسۇلمانلار ئۇنداقلا دەۋەتنى ئېلىپ چىققۇچى، اللەنىڭ شەرىئىتىگە زىت رەۋىشتە دۇنيانى ياخشى كۆرۈشتىن ۋە ئۇنىڭ بىلەن مەنپەئەتلىنىپ، ئاخىرەتنىن ئۇنى ياخشى بىلىشتىن ھەزەر ئەيلىشى، ئاخىرەت خىزمىتىنى قىلىپ، الله دۇنيانەمۇ ۋەتەنلارغا تەقۋادارلىق بىلەن بېقىنلىشىش ئۇنداقلا جەنىتەكە ھېساپسىز كىرىشكە سەۋەب بولىدىغان ياخشى ئىشلارنى تاماشا قىلدىرىشى لازىم.

ئويغۇر كىتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

دەۋەت ۋە ئىزدىنىش

الدعوة والبحث

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون (3:104)

« ئاراڭلارنا ياخشىلىق(ئىسلام)نا «دەۋەت قىلىدىغان مەرۇپ، ياخشىلىقنا بۇيرۇيدىغان، مۇنكەر، يامان كىشىلەردىن قايتۇرىدىغان بىر تۈركۈم - يەنى بىر گۇرۇھنا بولسۇن. ئانە ئاشۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر».

من خلع يدا من طا عة لقي الله يوم القيامة لاحجة له ومن مات في عنقه بيعة مات ميتة جاهلية.

كىمكى ئىتائەتتىن يانى ئارتسا قىيامەت كۈنى ئاللاغا مۇجەت يوق هالدا ئۇچرىشىدۇ. كىمكى «ھەمبىغىدە» بەيئەت بەرمەي ئۆلسە، جاھىلىيەت(يەنى كۇفرى يانى ئۇنىڭغا بېقىن ئۆلۈمدە) ئۆلىدۇ

اطيعوا الله ورسوله ولا تنازعوا فتفشلوا وتذهب ريحكم واصبروا ان الله مع الصبرين

كاھىلار 1924-يىلى ئىستانبۇلدىكى خىلافەتنى (دۆلىتى) ئېرى تۈرۈپ ئاتىلاپ مۇسۇلمانلارنا يۈ ئۆلارنىڭ يۇرتلىرىنا ئۆز يۇمۇرلىرىنى تۈرغۇزغاندىن باشلاپ ئومۇمىي يوقىتىش ئۈچۈن ئومۇمىلىك ئۇمۇمىلىك ھالدا ئىسلام دۇنياسىغا بىر كۈنمۇ ئوخشاپ باقمىدى. كاھىلارنىڭ ئومۇمىلىك قارشى ئىلىپ بارغان كۈرەشلىرى بىرىنچى ئوقى ئىسلامنى ھاياتتا قالدۇرۇپ كېلىۋاتقان ئىسلامىي ھەرىكەتلەرنىڭ قانا مايات مەيدانىغا ھەدەم بېسىشى يەنەلەپ ھەمدە ئۆز يۇمۇرلىرى ئىچىدە ئىسلامنى ئۇنتۇلۇۋاتقان مۇسۇلمانلارنى قوغا ئىزگۈزۈپتىش بولۇپ قالدى. مۇنداق بىر ئىنسانىيەتكە ئۆچ ھاكىمىيەتنى ئۆز ھاكىمىيەتلىرى ئاستىدا مانا شۇنداق ئېغىر بىر ئاقىۋەتنى باشتا ئۈزۈپلەدى. ھەمدە ئۆلارنا يەرىمەك بولمان ھالدا دائىم قالدۇرۇشنى بورىنىم ھەقىستى بولۇپ قالدى. شۇڭا ئۆلار مۇشۇ ھەقىستى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا يول ھازىرلاش ئۈچۈن، ئومۇمەن ۋەيرانچىلىق يارىتىلايدىغان ئىجتىمائىيەتكىنى ئاساس قىلغان ھالدا بېچەك مۇستەقىللىقتىن كېيىنك

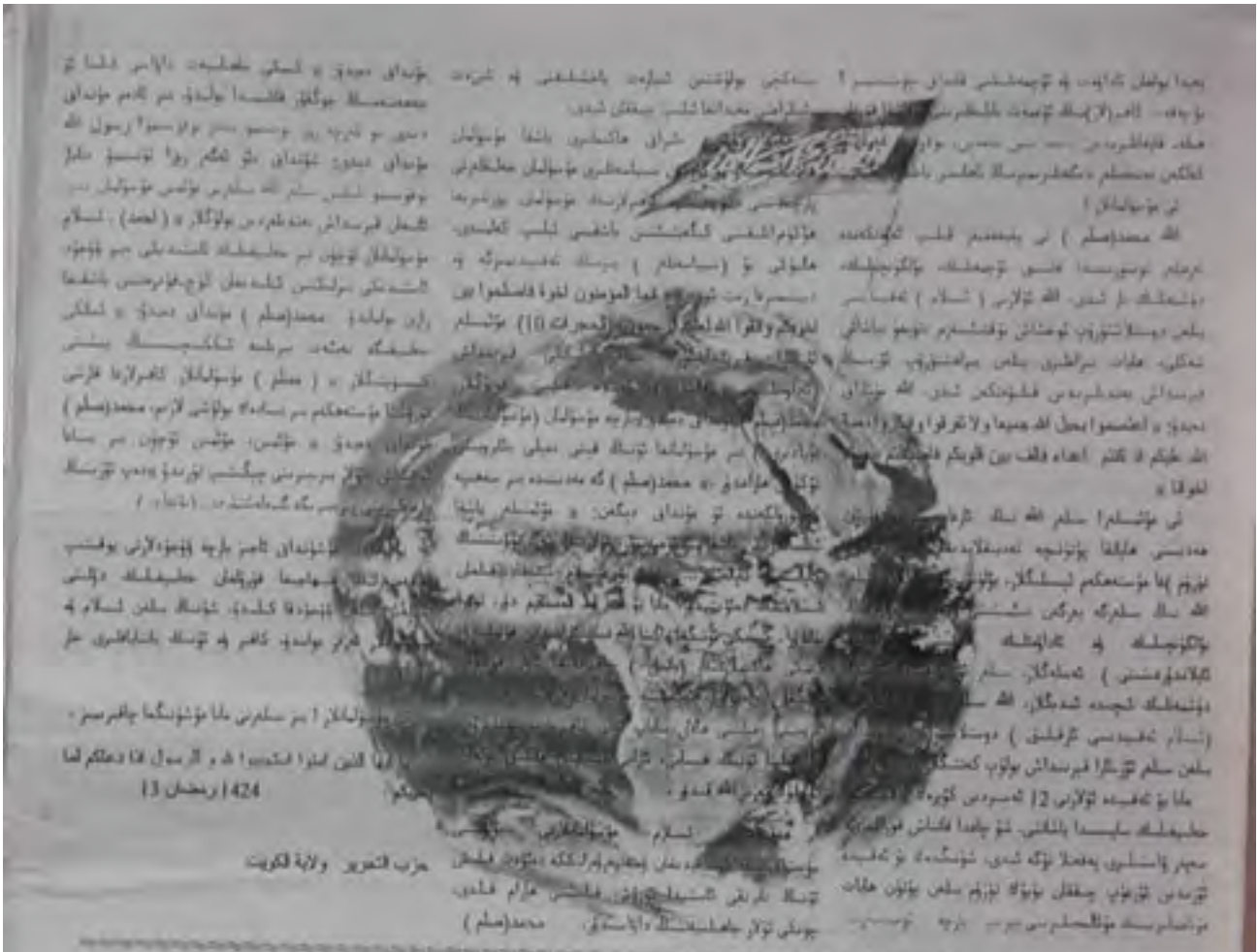

باشلىقلار قۇرۇلتايلارىدىكى مۇسۇلمانلار ھاكىملىرىنىڭ يۈزلىرىگە خەپىلىك قىلىۋاتقان زىيانلىرى

2003-يىلى 10-ئىيۇلدىن 16-ئىيۇلغىچە 18-كۈنلۈك ماليسىيا پۈتكۈلجاھان ئىسلامىي چوڭ قۇرۇلتىي تۈزۈلگەن ئاساسلىقى، ماھىيەتلىك 57 دۆلەتنى كەلگەن ۋەكىللەرنىڭ قاتنىشىدىكى ئەسلىدىكى ۋە قۇرۇلتىمىغا كېلىپ-كېتىش تۈزىلىپ ئاساسىي زور كۈچ ۋە ھەل سەرەنجام قىلىدىغان بۇرچىدىن ئىبارەت. يەنى 10-ئىيۇلدىن 13-كۈنىدىن 15-كۈنگىچە بىر مەزگىلدىن كۈپرەك مۇسۇلمانلار ئالىمىدا چاقىرىلغان (تۇنجى) دۆلەتلىرىنىڭ باشقى ئىشلار مەسىلىرىدىن تەركىب تاپقان چوڭ قۇرۇلتاي ئېچىلغان ئىدى. ئەمەلىيەتتە قۇرۇلتىنىڭ ئىشلىرى ۋە سەپىرى ياخشى بولغىدەك تۇنۇلغان بولسىمۇ، ئەمما ئۇنىڭ مەھەل مۇزاكىرىلىرىگە ۋە ئۇنى بېرىش ئۇچۇن تۇرۇشلۇق قۇرۇلتايلارنىڭ ھەددىدىن ئارتۇق مالىيە ئورۇنلىرى ئېچىلىشى، لېكىنمۇ ھېچ بولمىغاندا مۇسۇلمانلارغا مۇئەسسەل ئۇلارغا قۇرۇلتاي قىلىنىشىغا مۇھەببەت ۋە ياكى ھېچ بولمىغاندا ئۇلارغا بولغانلىق [illegible]

دېرىسىۋ ئوخشاپتۇ قالىدۇ.

ھەر ياخشى بۇلارنىڭ قىلغان، ئەنگەلىرىنى ئۇلارنى ئالغان بىنەتلىرى مۇزلاپ بېرىشۇن، ئەمەلىيەتە بىلەن نەسىبى ۋە ئۇنىڭ ۋەكىللىرى مۇزاكىرە قىلماقچى بولغان ئىشلاردا مۇسۇلمانلارنىڭ ئەھمىيەتلىك مەسىلە ۋە يەلمىستن شۇنداق ئاتمىشىنى سەۋەن، ئەكتەم ۋە ئىسرائىلىيە قاتارلىرىنىڭ تۇرنە ۋە چېرچىللىما قىلغان ئاپۇرۇقۇنى مەسىلەرنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش، ئۇلارنىڭ مۇزاكىرە قىلىدىغان يېلاغلىرىنىڭ كۈن تەرتىۋىدە بولۇ شۇنى، گەرچە مەرقىسىم يالىلىقلار بۇ مەقامدە بىر ئاچچە ئىمىر سۆز قىلىپ قويغان بولسىمۇ؛

ئەما يەلمىستن مەسلىسىدە يەنى يەھۇدىيلارنىڭ يەلمىستن ئىشغىلىسى بۇرغىلىغى ۋە ئاج بۇل بېرىشى ئەسلەك ئاتىلىدىغان مەقامدىلا سۆز قىلىدۇ، بۇ ۋە ئۇنى باشقا مەزمۇن بىلەن ئەپلەپ ئورۇ ئىسى ئەمەلىيەتە ماكىملار ئىتچلىق بول خەرىتىسى دېگەنلەرنىڭ يەلمىستن

دۇنيادىكى مۇسۇلمانلار ئۈچۈن ئەڭ مۇھىم مەسىلە ئىسرائىلىيە ۋە ئامېرىكىنىڭ يەلمىستىن ۋە ئىراقتىكى ھەربىي ھەرىكەتلىرى بولۇپ، بۇ ئىككى مەسىلە ئۈستىدە ئۇلارنىڭ ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارغا قارىتا ئېلىپ بارغان ئىنكاسى ئىنتايىن ئاجىز بولدى. ئۇلار

(بشى 2-بەت)

مۇسەللەچى كاتىم دۆختۇرنىڭ كېڭەش يىغىلىرىدا قارار چىقىرىشى تەلەپ قىلىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئۇنداق قىلسا تاپىرىكىنىڭ يۈ ئۇنىڭ ئالدىغا مەرىگە ئۆچرىشى قورقۇشلۇق. مانا ئۇنداق بولۇپ ئىراق ئىشدا قوزغىتاي بىرەم قارار چىقارمىسا بەلكى 10-ئايدىڭ 15-كۈنى جەمئىيەتلەر ئىتتىپاقى چىقارغان 1511- نۆمۇرلۇق قارارنى يەنى داھۇنچى تۈرمە قانۇنۇق تۈرمىيە بولۇپ يۈ ھەقتە ئۇلارنىڭ چىقارغان سابىق سىياسەت قانۇنلىرى كۆچكە ئىگەيدىگەن قارارغا بىردەك قوشۇلۇشتى. ھەممە ئىشەنچىنى تۈرمىگە بارغىچە ئىرىش ئۈچۈن مەرھۇم دۆختۇرغا تەۋە قىلىدىغان ئىسكەلەتنى (ئىرافا) كېرىشى ھەققىدە لام جىم دېيىشىدى ھەممە يۈ ب د ت نىڭ ئىشى ئىكەنلىكىنى ئوچۇق ئۇنتۇرغا قويۇپلا قالماستىن يەنىلا يۈ يەردىكى ئەسكەلەرگە ئىشەنچىنى دۆلەت ئا ق ش نىڭ مەسئۇل قىلىنغانلىقىنى ھەممە ئا ق ش مەركىزىي مۇخبىرلىك گومىتىسىغا يۈ ھەقتە دوكلات بېرىپ تۇرۇشى كېرەك ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇرغا قويدى.

ئافغانستان مەسىلىسىدە ئافغانستاندىن كەلگەن يەكىل شالىي تالانلىك ئوكيان ئىتتىپاقىغا ھەممە ب د ت نىڭ كاتىۋلدىكى خەلقئارا قوندى جەمئىيىتىنىڭ ھاكىمىيىتىگە يۈ ئافغانستاندىكى ياشقا رايونلارغا 1510- نۆمۇرلۇق قارارغا ئاساسەن بارلىق بىرىتىگە قوشۇنلىرىنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا يۈ ئۇنىڭ 10-ئايدىڭ 13-كۈنى جەمئىيەتلەر ئىتتىپاقىنىڭ قول قويغانلىقىغا رەھمەت ئىتتى. ھەممە يۈ يىغىننىڭ نەتىجە دوكلاتى بويى دېدى.

مۇداپىئە جەمئىيىتى مەسىلىسىدە بەشىر يەكىللەنگەن تالدىغا چىقىپ 9-ئايدىڭ 28-كۈنى بايانلىق ئۇنتۇرغا قويۇپ مۇنداق دېدى: مەن تاپىرىكىغا چىن كۆڭلۈمدىن سەمىمىي تەشەككۈر ئېيتىمەن . چۈنكى تاپىرىكا قانۇنى يول بىلەن مۇداپىئەنى تويلاشنى تىنچلىق يولىنى تاللاش ئۈچۈن بۇلۇش ئىشى ئىشقا ئاشۇردى. ھەممە ئۇ يەردىكىلەر بىلەن دۆلەت تۈرمىسىدە ئۇيغۇر ئاكسىيەت يۇرگۈرۈش موقۇمىنى ئىشقا ئاشۇردى. يەكىل مانا ئۇنىڭدەك مۇداپىئە مەھكىمىسى بۇلۇش ئىشى ھەل قىلغانلىقى دېدى. ھەممە ئۇ ھەققىدە مۇراكىرە قىلىشقا بولغانلىقىنى ئۇنتۇرغا قويدى.

ئەتىسى مەسىلىدە مۇتەخەسسىپ مۇنداق مەسىلەرنى ئوچۇق ئۇنتۇرغا قويدى. ئۇ مۇنداق دېدى: مەن مۇسۇلمان ياشلىغاردىن كەتىسى مەسىلىدە ئالاقىدارلىقنى قولغا كەلتۈرۈش ھەققىدا ئىسم ئىشلىتىپ ئۇممەت قىلمەن . مۇتەخەسسىپ مۇنداق دېدى: مەن ئۇنىڭدىن ئىلگىرى ئىلدا ب د ت نىڭ ئۇنتۇرغا قويغان يىغىنغا ئاساسەن ئىش ھەل بولۇشى ئۈچۈن ھەددىدىن زىيادە قىلىش قىلىش تەلەپ قىلمەن . مەن ئۇ كۆنىرى ھەددىدىن زىيادە قىلىش

ئەمەس بەلكى ئۇنى بۇلۇش مەسىلىنىڭ ئىشقا ئاشىشى ئۈچۈن قوزغىتايدىغان ئۇنىڭغا بىر ئىلتىماس تەلەپ قىلدى. ئىش مۇنداق بولسۇ ئۇكىلەرھەددىنىڭ مەرىيەدىن قورقۇپ بۇنداق قىلىشقا قوشۇلىدى. ھەددىدىن بولسا ئىشغال قىلىنغان كەشمىرنىڭ قانچىلىك يېرىنى بۇلۇپ بېرىش مەسىلىسىدە سۆھبەت ئۆتكۈزۈشكە قوشۇلىدى. بايانلىنىڭ مەسىلىنىڭ قانچىلىك مەسىلىسۇ ئىشقا ئاشىدى.

يۇنىگەدىن ياشقا ئىسرائىلىيىنىڭ سۇرىيەگە قىلغان ئاجاۋۇزچىلىقى توغرىلىق تۇنجى بىر بايانات بار. بۇ بايانات مۇنداق دېيىلدى: « ئىسلام كومىتېتى تەشكىلاتىدى ئىسرائىلىيىنىڭ سۇرىيەگە قىلغان ئاجاۋۇزىغا قارشى تۇرىدۇ.ھەممە 10-ئايدىڭ 5-كۈنى ئىسرائىلىيىنىڭ لىۋان ۋە سۇرىيەنى ئۆز ئىچىگە ئالىدىغان قىلغان ئاجاۋۇزچىلىق ھەرىكىتىنى قاتتىق ئەيىبلەيدۇ. ھەممە يۇنداق ئاجاۋۇزلۇق قانۇنا يول بىرىشنى قەتئىي خالىمايدۇ.» ئىسلام (دۇنياسى) باشلىقلىرى ھەيئىتىنىڭ كومىتېتىدىن مۇنداق تەلەپ قىلدى: « ھەيئىتىنىڭ كومىتېتى يۇنىگا ھەققىنى تەدبىر قوللىنىپ ئوتتۇرا شەرق رايونىغا تەمىدىت ۋە خەتەر ئېلىپ كېلىدىغان ئىسرائىلىيىنىڭ يۇنداق تېرورلۇق ۋە ئاجاۋۇزچىلىق ھەرىكىتىنى توختىتىشقا كۈندۈرۈشى لازىم. » ھەممە مەسئۇلار سۇرىيەنى يۇ ئىشنى ب د ت قانۇنى راھىسى تېچىدە بىر تەرەپ قىلىشقا قوشۇلۇشقا تۇندىغى قوزغىتاي سۇرىيەگە قىلغان ئاجاۋۇزچىلىقىغا قارشى بىر تەرىپە دېمەسلىككە كۆندۈرۈش بىلەن ھەل قىلدى. چېرچىتال مەسىلىسىدە بېيجىڭ كۆرەكچى سۆيىشىدە قاتناشقا تەكلىپ قىلىنغان ئەزىز مېھمان يۇنىنى رەنجىتىپ قويماسلىق ئۈچۈن چېرچىتال ھەققىدە قوزغىتاي بىر ئىپادىمۇ بېرەلمىدى. ھەممە ئۇنى بېيجىڭ باشلىقلىرى چەكلىدى.

مانا بۇلار ئۇلارنىڭ ئىش تەرتىپىدىكى مۇسۇلمانلار مەسىلىسى ئىنتىق قىلىپ ئىپتىقادنا بۇ تەرتىپ بۇ ئىشلارنى ئىرا قىلماسلىق ئۇلارنىڭ دۆلىتىگە تايانۇرۇپ بېرىشنى ئورنىلاشتۇرغان ئەمما قوزغىتاي ھەل قىلىشنى ھەقىقەت قىلغان مەسىلە يۇ ئۇنىڭ ۋەكىللىرى ھەل قىلغان مەركىزىي مەسىلە بولسا ئۇممەتكە زەرەر يەتكەن ئون ۋىيران قىلىنغان مەسىلە ئىدى. يەكىللەر يۇنداق دېيىشتى: بىز سىلەرگى ئىسلام دۆلىتىنى ھەرىكىتى ئىلغار مەدەنىيەت ۋە دۇنيا قاراشلارنى قوبۇل قىلىپ ئۇنىڭغا تايىنىپ ئۇنىمىزنى تەرەققى قىلدۇرۇشنا ھەممە دۆلەتلەرگى تېرورلۇققا قارشى كۈرەش قىلىنغان كۆچلەر بىلەن بىرلىشىپ ھەممە ئۇرۇشلارنا تەرىپە ئالماسلىققا تولىمۇ مۇھتاج.

دېمەك ئۇلار تەرب ياقلىرىنى ۋە ھازىرقىنى قوبۇل قىلىپ تەرب ھازىرقى ۋەزىيەتىنى مۇسۇلمانلار يۇرتلىرىغا ئېلىپ كېلىپ مۇسۇلمانلارنى ئۇپ بىلەن ئوردىدىن ئوبۇرۇپ ئىشغال قىلىپ تېرورلۇقنى باھانە قىلىپ زەربە بەرمەكچى. تەرب تەرەپدىكى تېرورلۇقنا

ۋاقتىنى بولسا دەل ئىسلامنى كۆرسەتىدۇ. ئۇ مۇسۇلمانلارغا بۇ بارچە ئېغىرچىلىقلارنى سىلەرگە ئارتىپ كەلمەسلىكلەرغا مىنۇۋالمان ياشلىغاردىنكى ھېكايە ئۇلار ئەھمىيەتتە پېيغەمبەر ئاچىز دەپ پەيغەمبىنى ئىش قىلمىز دەپ ئارلاشتىن ياشقىنى بىلمەيدۇ ۋە ئاچقان بۇ بېغىلاردا سىلەرگە بەرمە ياشلىق ئەكىلىش ئۈچۈنا ئۇرسۇن سىلەرگە (ئۇممەتكە) زەرەر ۋە ھالاكەتنىڭ ياشقىنى ئېلىپ كىلمەيدۇ. ئەقىدىنگلارنى ھەل قىلىدىغان مەسىلىلەرنى كۆچۈكلۈنۈپ ئىرلانغان ھالدا ئىشغالىيەتچى كاپىرلارغا ئاشلاپ بەرىشنى ياشقىنى قىلالمايدۇ. ئۇلار يا ئاللە تىن ھالا قىلمايدۇ ۋە ياكى ئۇنىڭ بەندىلىرىدىن ھالا بولمايدۇ. ئۇلاردىن يا دۇنيىنى قوغلايدۇ ۋە ياكى دوستلىرى ئۇلارنى ھۆرمەتلەيدۇ. دۇنيەنلىرى ئۇلارنى خالىغانچە ئۆزى قۇرۇق ئىپاگىنتىپ ئۆزى ئۆزى خالايدۇ.

ئى مۇسۇلمانلار!

بىز بىلىمىزكى بۇ ھاكىملار ئاللە نىڭ ھۆرۈمەتىدىكى ئۇنىڭ بەندىلىرىنىڭ ئەڭ يەردىكى قانچىلىك ئەڭ ئۇلچەپ بىلىپ يەتكەيدۇ. ۋە ياكى بەندىلەرنىڭ ھىمايە قىلمايدۇ ۋە ياكى ئەھۋالىنى ساقلايدۇ. ئۇلار ئىشغالىيەتچى كاپىرلارغا ئەھۋالىرىنىڭ مال سايىلىقلىرىنى بەلۋاللىرىنى ئۇنىڭ ئۈچۈنلى ئالاسىتى دۇنيەنى مۇسۇلمانلار يۇرتلىرىنى ئىشغال قىلىنۇن ئۇچۇن ئۇياق قىلدى. شۇڭا بىز بىر زامانىدىن ياشلاپ ئۇلارنى ئەھمىيەتسىز ساقت قىلدۇق.

ئى مۇسۇلمانلار! سىلەرگە ھەرىكەت يىلانى بولۇپ قىلىش ئۇچۇن، ئۇيغۇندىكى ئوچ ئىشنى ئەمىلگە ئاشۇرۇشلار!

1. بۇ ھاكىملار زەرەر ۋە ئۇممەنكە ھالاكەت ئېلىپ كىلىدۇ. ئىسلامدا زەرەرنى يوقىتىش ۋاجىپ . «ئىسلامدا زەرەر ۋە ھالاكەتكە ئىتتىرىش يوق » شۇڭا زەرەرنى يوقىتىش ۋاقتى ئۇزارغانسىرى ئۇنىڭ خەتىرى چوڭىيىدۇ.ياشلىق كېڭىپ كىتىدۇ بۇ ۋاقىتدا پۈشايمانىنى تالدىغان قاچا ئاچىلى بولمايدۇ.

2. ئىسلامى «مۇسۇلمانلارنىڭ ھايات-ماماتلىق مەسىلىسى (ھەل قىلغان) ئىلىپلىك ئۇلىنىدۇ. دىنىمىز «ئىلىپلىك سىلەرنى بىرلەشتۈرىدۇ» سەپلەرنى بىرلەشتۈرىدۇ. ئىلىپلىكلار سىلەر بىلەن بىرگە ئۇرۇش قىلىدۇ، سىلەرنى قوغدايدۇ،يۇرتلارنى ئازات قىلىدۇ، ئىسلام بولسا قالغاندۇر. ئۇنىڭ كېيىنە ئۇرۇش قىلىنىدۇ، ئۇنىڭ بىلەن قوغدىلىدۇ.

3. « ھىزب ئەتتەھرىر» بۇ ئىشلارنى ئاساسلاشتۇرۇپ راشىد خەلىپىلىكنى ئىگىلەشكە ئاز قالدى. ھىزب ئۇممەتنى بولۇپمۇ ھۆكۈمەت ئەمەلىي ئەمەلىيلىشى يۇنىنا قىلىشقا ھەممە ئۇنىڭ ھەرىكىتىگە يېقىندىن يارەملىشىڭ ،ئۇنىڭ ئەتىجىدە دۇنيا ۋە [illegible] بۇنىڭ بىرلىكە ئېرىشىڭ يارەملىرى ئۇممەت بىلىپ قويۇڭلار! اللە ئۇز ئىشى غالىپ قىلغۇچىدۇر ۋە بىلىڭ (تاختى ئىسمەتە)

ئۇمۇتىۋاتقۇچىدۇر. ئەگەر سىلەر اللە ئىلگە بۇ يولۇقنى يېتىشتۇرۇش ئۈچۈن ئىشلىتىشنى ئالدىراشتۇرىدۇ-ئىشلىسىڭىز قولغا كەلتۈرۈپ قالالايدۇ. اللە ئۆزلىرىنى ياشىغىلارغا يولۇقنى ئەمەس، بەلكى ئۆزىنى ئىزدىگۈچىلەرگە

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى www.uyghurkitap.com

(بېشى 6-بەتتە)

باشلىدىغان ھايۋىنى. ئەمما شەرىئەتتە ئومۇمىي ھالدا مۇنداق بىر قائىدە بار. ھەرقانداق ئومۇمىي يىغىلىش (مەسىلەن ئاخشىمى چاقىرىلغان ئومۇمىي يىغىلىش) ئۈچۈن ئالدىن بىر ئاي ئىلگىرى ئېلان قىلىنىشى لازىم. ئەگەر ئومۇمىي يىغىلىش ئالدىن ئېلان قىلىنمىغان بولسا، ئۇ ھالدا ئۇ يىغىلىش ئومۇمىي يىغىلىش ھېسابلانمايدۇ. ئۇنداق يىغىلىشتا قارار ماقۇللاشتۇرۇلمايدۇ. ئەگەر ئومۇمىي يىغىلىش ئالدىن ئېلان قىلىنمىغان بولسا، ئۇ ھالدا ئۇ يىغىلىش ئومۇمىي يىغىلىش ھېسابلانمايدۇ. ئۇنداق يىغىلىشتا قارار ماقۇللاشتۇرۇلمايدۇ. ئەگەر ئومۇمىي يىغىلىش ئالدىن ئېلان قىلىنمىغان بولسا، ئۇ ھالدا ئۇ يىغىلىش ئومۇمىي يىغىلىش ھېسابلانمايدۇ. ئۇنداق يىغىلىشتا قارار ماقۇللاشتۇرۇلمايدۇ. ئەگەر ئومۇمىي يىغىلىش ئالدىن ئېلان قىلىنمىغان بولسا، ئۇ ھالدا ئۇ يىغىلىش ئومۇمىي يىغىلىش ھېسابلانمايدۇ. ئۇنداق يىغىلىشتا قارار ماقۇللاشتۇرۇلمايدۇ.

ئومۇمىي ھايات ھەققىدىكى كېسىم ئەھكاملىرى مانا شۇنداق. (١٦٥- ... لا يجوز ان تعيش مع الرجل الاجانب وفى كلنا الحيلتين تنقيد بجموع احكام الشرع) (مەسىلە : ئۇ (ئايال) ئەجنەبىي ئەرلەر بىلەن (بىللە بولۇشمىغان) ئوخشاشلارغۇ ئوخشاش تۇرمۇش) بۇ شەكلى ھايات<u>تا</u>ق ھەممىسىدە بارچە شەرئىي ئەھكاملار بىلەن چەكلەنگەنى ھالدا بىرگە ياشىشى جائىز بولمايدۇ. («شروح الدستور» ما قرار ٦.

٦- شۇنىڭ بىلەن تاباق كىيىش مەسىلىسى (ئىسلام نۇمۇسىمىز) «ئىسلام ھازارىتى» دېگەن پەردىنى كۆرۈڭ.

يەمەن «حزب التحرير» نى چەكلەۋاتىدۇ . نەچچە مىللىغان كىشىلەر ئەگەر مەسجىددە « حزب» ھەلقىسىگە قاتناشقاتا تەشا بولۇۋاتىدۇ.٢٠٠٣-يىل ١١-ئاينىڭ ١٧-كۈنى

٢٠٠٣-يىلى ١١ -ئاينىڭ ١٧-كۈنى ئامېرىكا ھۆكۈمىتىگە قارشىلىق بىر ئاكتىپلىق بولغان خەلقئارالىق پاش رادىئو ئىستانسىلىرى كومىتېتى ياشغۇرنىڭ ئامېرىكا خەلقئارالىق سوۋا رادىئوسى بەمەن پارتىيەلەر ئىشلىرى كومىتېتىنىڭ مەسئۇلىدىن نەقىل كەلتۈرۈپ مۇنداق دېدى:« ئىسلامىي » حزب التحرير بىر نەچچە كۈن ئىلگىرى تۈرمىنى ئاشكارا قىلدى. لېكىن تازا ئېنىق ئەمەس، يەمەن سىياسىي پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىشنى پەقەت يەمەن قانۇنىنىڭ دائىرىسىدىلا ئېلىپ بېرىشقا رۇخسەت قىلىدۇ. بۇ پارتىيەنىڭ داۋا قىلىدىغىنى ئىسلامىي خەلىيفىلىك دۆلىتىنى قايتا قۇرۇش . بۇ ھەققىدە يەمەنىڭ قانۇنىدا دەسۆكرائىمىكە رىت يوق ياكى دىنىي تاساسقا قۇرۇلغان ھەرقانداق پارتىيە چەكلىنىدۇ،دەپ بەلگىلەنگەن.

يەمەن دۆلەت ئىشلىرى مىنىستىرى سىياسىي تەشكىلات پارتىيەلەر مەسىلىسى ھەلقىزارا ھازىر مۇنداق دېدى: « بۇ پارتىيىنىڭ بىر نەچچە كۈن ئىلگىرى قۇرۇلتاي ئاچىسىز ،دېگەن داۋالىرىنى تاكلىدۇق. بۇ مەلۇم ئىسلامىي خەلىيفىلىك دۆلىتىنى قۇرۇش ئۈچۈن تەشكىلاتى دەپتور بولۇشى مۇمكىن.»

«سوۋا رادىئوسى ١٦.١١.٢٠٠٣.»

ئوبزور

ئىسلامىي پارتىيەلەرنى قۇرۇشنا بولمايدۇ

دەستۇرىدا يەنى سۈرە ال عمران نىڭ ١٠٤-ئايىتىدە كەلگەن :« ولتكن منكم امة يدعون الى الخير يامرون بالمعروف وينهون عن المنكر وأولئك هم المفلحون »

شۇڭا ئىسلامنى بىمپىش ،ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش ئۈچۈن دۆلەت تەرىپىدىن رۇخسەت قىلىنىشى كۆزلەنمەيدۇ.

بىر ئىشتىمركى، « حزب التحرير» چەكلەنگەن ياكى رۇخسەت قىلىنمىغان ئەياكى ئۇنىڭدىن كۆز يۇمۇۋېلىنمىغان بۇ ئىشلار «حزب» نىڭ ھەرىكىتىگە ئەيا كى ئۇنىڭ كىشىلىرىگە تەسىر قىلالمايدۇ. چۈنكى ئۇلار الله ھەققىدە مالامەت قىلغۇچىنىڭ مالامىتىدىن قورقمايدۇ. ئالاھنىڭ خەلىيفىلىك دۆلىتىنى قۇرۇشتا ماڭمەن بولۇ رسول الله نىڭ يولى. ئۇلار بۇ يولدا كەلگەن ئەزىمەتلەرگە، ئازاپلاشلارغا، تۇرمىگە قامالىشلارغا،جەكلەنگەنلەرگە ، تۇنجىنىڭ سۈرۈنىشىغا ، ۋاقتىنىڭ قانچە تۇزدراب كېتىشىگە پەرۋا قىلمايدۇ.

بۇقاردىكى سۆزدە ئەڭا مەسجىددە حزب ئاشكارا ئىلىپ بارغان ھەلقىلەرنىڭ بىرى. ئوتتۇرىدا ئولتۇرغىنى عصام عبيرة دۇر. بۇھەلىنىڭ قاتناشقان تارىخى ٢٠٠٠ مىڭدىن كۆپرەك. مانا مۇسۇلمانلارنىڭ خەلىيفىسىگە ئەشنا بولۇۋاتقانلىقىنىڭ ھەممە ئۇنىڭ ئەڭ ئۈستىگە ئىشەنگەنلىكىنىڭ ئاساسلىق باچىسى دەللىلى.

ان شاء الله ،كىلەركى سانلاردا « يەمەن »ھەققىدە توختىلىشىمىز مومكىن.

٧ - بەت

(بېشى 5-بەتتە)

كۆزىنگە چېلىقىش كۆزقۇرۇپ قالسا ئۇنىڭ بىلەن ئاشنا ئويۇنتى يەدىن كەلدى. ئۇلار ھەقىقەتەن قىشۇدال جەمئىيەتنىڭ قىلغى ئىشلارغا ئوگىتىدىغان بولسا نېمە ئۈچۈن چوڭ-كىچىك ياشلىقلارنىڭ ھەممىسى مۇنۇ بۇزۇقچىلىقلارنى ئۆگى قىلىدۇ. بىز بۇلارنى كامىراڭنىڭ دېگەنلىرىنىڭ ھەممىسى ساختا نەرسە شەكلىدىكىنى قۇرۇق تەرىپىنى «خىيالى پىلىسە» بولۇپ بىۋ يەقەت ئۆزىنىڭ كۆڭلىدىكىلەرنى قىلىشقا بول ماڭىرلاش شەكىلىدىكى بىر قىسىم قىلغىلارى بولسا ئۆزىنىڭ مەنپەئىتىگە زىت بولغانلىقتىن ئۇنداق بولمايدۇ. ئۈچىنچىدىن بىرى بۇلارنى مەجبۇرى ئىلاھقا ئە ساداقەتمەن كىشىلەرگە زەربە بېرىش ئۈچۈن تەييارلىغان تەرتىپلىك شەكىلىدىكى كۆزۈڭلالايسىز. ئەگەر ئۇنداق بولسا ۋاقا ئېچۈنىنىڭ ئۆزىدىكى سۆزىنى قانداق چۈشىنىسىز. «ئايالارنىڭ مىللەتكە، ئىنتىياقلىقى قۇرۇلۇشى »ياكى «ئىنتىسى چوڭقۇر قالا يىدۇرۇپ ئىدىلوگىيە ساھەسىدىكى بۇلۇڭنىچىلىكتە قارىنى كۆرمەكە بولمان ئونۇشنى بەنىۋ ئىلگىرلىگەن ھالدا كۆرەلەيسىز ...كەرەك» دېلىشى رۇمكىچۇ ... ئەسەبىي ئىنتىياقاتنى دىنىي تەرەققىياتىنى بىرا ئالىرىنىڭ ئىجتىمائىي تۇرمۇشىغا ئالىلىشىپ تۇلارنى رويابى بولۇشقا ئىجتىمائىي ئالاقىنى ئۆز قىلىشقا بالىلارنى ساداق دىنىي مۇرەت قىلىپ تەربىيىلەشكە مەجبۇرلاۋاتىدۇ. بۇ سەل قارىغاندا بولىدىغان سىياسىي مەسىلە ... شۇڭا ئالالارنى ساغلام ئىجتىمائىي پائالىيەتلەرگە قاتنىشىغا داشم ئەشكىلاپ تۇلارغا شەرەپ ھېسىياتى تەربىيىسى ئېلىپ بېرىپ ،ئۇلارنىڭ شەرەپلىق شۇنىڭ خەسىيەت تەرەققىياتىغا مايىلىكىنى مالىلاشتۇرۇش ئۈچۈن دىنىي ئىنىڭ سۇلاشتۇرۇپ دىنىنىڭ ئەسىرىنى ئاچىرلاشتۇرۇپ ،مىللىي ئەنئەنىۋى مەدەنىيەتنى ئاڭلىق تاپلىن قىلىش ،ئىلىم-پەنگە ئىشىنىش ،جۇڭگۇا مىللەتلىرىنى شەرەپ ئۈچۈنىسىغا... ئىگە قىلىش تارقىلىق چاكىنا مەدەنىيەتنىڭ سىڭىشىنىڭ ... مۇداپىئەسىنى قۇرۇپ چىقىپ ،... ئىجتىمائىي مەقىلىقنى ساقلاپ بۇلۇڭچىلەرنىڭ سۇيەقەستىنى تارمار قىلىپ ئۇنىڭ ئىرادىسىگە ئەكسىلىكى كالا قىلىشى لازىم. 2002 -يىل -

ئۇنىڭدىن باشقا مۇسۇلمان ئالالارنىڭ ئۇسسۇلغىرنى تەربىيىلەيدىغان يەنىلى ئىجتىمائىي چەكلەش ،ئۇنى ئاڭىتىش ،كىچىك بالىلارنى تەربىيىلەشنى چەكلەش ،ماگىرىسىز ئىكاھ ئۇقۇملىرى قوبۇلىلىق ،ئالاقنى ئەملەدىن قالدۇرۇش ئۇچۈن سىياسەت چىقىرىش ،شەرئىتىكە ئەمەل قىلغان ئالالارنىڭ جازالىنىشى بېيتىم قالدۇرۇش ،مۇسۇلمان ئالالارنىڭ قورسىقىدىكى بالىلارنى چۈشۈرۈشنىش ، مۇسۇلمانلار كۆپ جايدا ياشىغانلىقى ،ھالدىغا ،مەھرىسل كۆزۈل ئېچىش سورۇنلىرىنى كۆپەيتىش ۋە ئۇنى پىلانلاش ،ئۇنىڭغا مەجبۇرى ئايرىش قاتارلىق ئىشلارنى كىم قىلدى؟ بۇلارنى مۇسۇلمانلار قىلدىمۇ ؟ ياكى قۇرۇمىغان ئىسلام دۆلىتى قىلدىمۇ ؟ ياكى ھىتلىرنىڭ قىلدىمۇ ياكى ماركسزمنىڭ ئاساسى قىلغان سوتسىيالىزم قىلدىمۇ؟! ئەمە ئۇنىڭ بۇ جەلەتنىم ،مۇزۇقچىلىقلار،ئەركىنى مۇھەببەت ،پائالىق ئۇرۇنىڭ قول ئاشتىدىكى خادىملىق ھوقۇقىنى كۆزگە كۆرسىتىپ ،قويۇپ ئاشنا قويىش ئىشلىرى ئۇ قانداي كۆنۈدىن ،كۆنگە كۆزىمىز؟! بۇ ئىشلارنى ماكسىمىت مىشدىكى پائالىقلار ئۈدىنى قىلدىمۇ ؟ پاھىشە-ھاللاردىن كۆزىمىز چىقىدۇ؟

مۇئىنىمۇ ئىسلام ،ئىزىمچىلار ئېلىپ كەلگەنمۇ ؟ ئائۇ ماكسىمىت بىشىدىكىلار ئىسلامنا ئەمەل قىلمايدىغان ئۇنى ھايات مەيدانىدا قانۇنۇزىمىغان ئىزىمچىلارمۇ ؟ ئەمە ئۇنىڭدىن باھىشۇلارنىڭ ئىزىرى ئاڭىدۇ ،مۇسۇلمانلارنىڭ مۇگۈلۈق يەملىرى ،دادىيەپائالىق ،پائالىقلار قوزغىمايدىغان ،مۇسۇلمانلارنىڭ بالا-بۇلۇڭ قالماسلىقى ؟ ماڭا بۇلارنىڭ ھەممىسى كومۇنىستلارنىڭ ،مەيىنىڭ چىقارغان جاھىلىيەتلەرچە بەكۈنىسىگە ۋە ئۇنىڭ ئاڭىمىش « ئايالار كىشىلىك ھوقۇقى ،ئايالار ئازادلىقى» دېگەن بېشىنىڭ ئەتىجىسى. ھەتتاكى ئېلىس ئۇيغۇرنىڭ شېرىكە ئىسلاھەت قىلىدىغان ،ئىزىمگە گۇمان ئەرى بىلەن قارايدىغان قىلىپ قويغان ياشىم مانا شۇ.

ئى مۇسۇلمانلار!ئويغۇنۇش ھەرىكىتىنى ئېلىپ بارغۇچىلار!

سىلەرنىڭ دەرت-ئەلەمىڭ ئەڭا قىلغان ،ئالاقىلار گىرىپتار قىلغان ،مەھكىمىنى بۇزغان ئىسلامىي ئىجتىمائىي ھالەتنى ماپەدىلەرنى مۇيۇرۇپ ئالىشىڭ ۋە ئالىشاڭچى بولغان گۇمانىستلاغا ئۇرۇم ۋە ئىجتىمائىي ئۇرۇم ماڭا شۇ.

ئى مۇسۇلمانلار!

الله سىلەرگە مۇنداق ھالدا ئىسلاھا ئەمەل قىلىشىڭلارغا ھەمدە ئۇنىڭغا مۇسەھكەم ئېسلىشىڭلارغا چاقىرىدۇ. ۋە ئۇنى ئەشۇلارنىڭ ھەممىسىدىن قوتۇلۇشنىڭ يولى قىلىپ قويدى.

«ان تنصروا الله ينصركم» سالم ئەگەر الله ئۇنىڭ (يۇرۇش-تۇسقۇنلىرىنى ئىجرا قىلىشتا قىلچىلىك بوشاڭلىق قىلماي قىلىش بىلەن) يارىدەم بەرسەڭلار الله سىلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلىدۇ.

****

سۆگاللارغا جاۋاپ مۇنبىرى

«جىلباب» شەككى پارچە (يەنى ئوستى قىسمى ئىزىدا ،ئاستى قىسمى ئايرىم قىلىپ بىر خىل رەڭدە)كىيسە بولامدۇ؟

جاۋاپ : جائىز ئەمەس.چۈنكى ئىجتىمائىي ئىزاملار ئۈچۈن «ئەگەر مۇنۇ شەكلى لىباس بولسا بىرەر ھالەتتىمۇ ساقلىشقا چاقىرىدۇ. » دەپ كەلگەن. بۇ سۆزنىڭ مەنىسى پەقەتلا ئوستاز ئابومحمد عبد الخليل نىڭ ئۆيىدىكى ئىشارىلىرىنى چوشەندۈرۈپ بېرىدۇ. ئۇ مۇنداق دېدى:« ان الاسلام قد فرض على المراة المسلمة لليلس الشرعي فى حياتها عامة عندما تخرج من منزلها وهذا اللباس مؤلف من الخمار(غطاء الراس بانكعلها والرقبة وفتحة الثوب على الصدر) والجلباب (فستان من قطعة واحدة يغطى ملابسها المنزلية ويتدلى للاسفل حتى الارض واذا غادرت المنزل بدون هاتين القطعتين من الملابس فسوف تكون عندية لانها خالفت امر خالقها» (مقابس الجمل عند المراة بين الغرب والاسلام) 2003-11-21.

«شەكسىزكى ئىسلام مۇسۇلمان ئالالغا ئۇنىڭ مەنىلىدىن (يەنى جان ھايانتى) ئۈمۈمى ھايانغا چىقىپ كېيىدىغان شەرئىي كىيىنىش ئىشتى ھالدا بەرز قىلىدۇ. بۇ كىيىم رومال (يەنى باشنىڭ يۇنۇن قىسمى ،بويۇن ھەمدە كىسمەدىكى ئورالمال بەرنى كۆزكۆرمۇ بىلەن قوشۇپ ئۆگىدىغان نەرسە) جلباب (بىر پارچە ئۇزۇن كۆينەككى ئۇنىڭ جان ھايانىدا كىيىدىغان كىيىمى ئۈگەيدىغان يەنى ئۈستىدىن كىيىدىغان ھەمدە ئاستى قىسمى ئۈگەشتە رەسمىدىچە ئېچىلوپ تۇرمايدىغان كىيىم) ئايال قاچىلىشى مۇتلۇ شەككى پارچە كىيىنىش ئۇنىڭ مەنزىلى (يەنى جان ھايانىدىن) چىقا كۆزلەكتار بولىدۇ. (يەنى ھارام ئىش قىلغان بولىدۇ.)چۈنكى ئۇ ئۇنىڭ جاللىقىنى ئەرىكە جەلاپلىق قىلىدۇ.

2-سوتسىيالىزم مەكتەپلىرىدە ئوقۇتۇلۇۋاتقان قىلىش ئەگەر ئۇنىڭ ساقاقىي ۋە ھازارەت سىستىمىسى بېيىش بولسا ھارام. چۈنكى ئۇ كۇفرىغا دەئۋەت قىلىش ھارام، «نظام العقوبات» ما قرار٤.

3- كىچىك بالىلارنى سوتسىيالىزم مەكتەپلىرىگە بېرىش مەسىلىسى بولسا ئەگەر كۇفرىنىڭ ھازارىتى ۋە ساقاقتىنى تارىپ مۇئامىلە قىلالمايدىغان ھەرقانداق كىشىگە كۇفرى ھازارىتىنى ئوگىنىش ھارام. مەلۇم ئۇسسۇر بولسۇن چوڭ تادىم بولسۇن .(الشخصية الاسلامية) گە قارا٤.

4- ئالالارنىڭ ئىدىدە ئاڭىدا ئۇيدىن سېرقا چىقالمايدىغان ۋاجىپ ئەمما دەئۋەت بەرز. شۇڭا مۇ ھالدا ۋاجىپتىن بەرز ئەرلەيدۇ. شۇڭا دەئۋەتنىڭ چىقىشى ئەۋزەل. ھەممىگە!

5-ئايال تۇنى ئىجدە نامەھرەم تارام بولسا جلباب كىيىشىنىڭ مۇتلۇمى نەمە؟

جاۋاپ: يوق. چۈنكى بۇ بولسا ئۈمۈمىي ھايات ۋە خاس ھايانىنىڭ كىيىم كىيىش مەسلىسى. ئۈمۈمىي ھايات بولسا ئايال كىشىنىڭ ئۇنىڭ ئالالار بىلەن، مەھرەم تارام بىلەن ئەمەسمۇ ئەرلەر (يەنى يات دەپ ئىشارە قىلىنمايدىغان ئەرلەر) بىلەن ياشايدىغان ھايانلىرى. خاس ھايات بولسا ئايالار ۋە مەھرەملەر بىلەن

(ياشىرى 7-ھەپتە)

خەۋەرلەر

****

●

ستىۋل يېرىلىق ھۆكۈمەت خەلق ھۆكۈمىتى بېرىلىق دىن ئىلىرىسى مەدەنىيەت ۋە ھېجرەتلىك گۇرۇپپىسى 2003-يىلى 9-ئايلىق 4-كۈنى مۇنداق قارار چىقاردى: « تىجارەتچىلەرنى مەدەنىي تىجارەت قىلىشقا يېتەكلەپ رويخانلارنىڭ تىجارەت قىلىشنى ئۇنۇملۇق جەكلەش كېرەك.

●

يۇچاڭچى يېرىلىق سىياسىي قانۇن ئىشخانىسى 2003-يىلى 10-ئايلىق 25-كۈنى مۇنداق قارار چىقاردى:« ھامىلدار تۇرمۇشلۇق ئېرىشكەن يۇقىرى ئىناۋەتلىك قەدىرلەپ قانۇنسىز دىنىي پائالىيەتلەرنى تەشكىللەپ سالىكى ۋە قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەتلەرگە قاتناشقانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا سوتقۇسى تارتىلىپ باشپاناقلىق قىلىنغانلىقى ئۈچۈن، جاڭخەن، كەنت جاڭخەن قەرىلىك بېجىلارغا نوقۇل قانۇنىدۇق، تۇرمۇ...ئاكا ئەدەبىقىسىزە بېرىشنى تەرىپ قىلىنغا بولمايدۇ، جىلاپلىق قىلسا 100 يۈەندىن 2000 يۈەنگىچە مەسئۇلىيەت ھەققى تولەيدۇ.

●

2003-يىلى 8-ئايلىق 5-كۈنى ئىمامىلارغا خوتەن ۋىلايىتى بويىچە بىر قېتىم دىنىي زاتلارغا بىر سىلەرگە دەپ بەرگەن ئەپلەرنى ساقلىنىكە دىسەگلار تۇلار تۇنىمايدۇ، ھەدىسى 10-نى سۆزلەپ بېرىلىك كەيىس بېرىنى تارىلاشتۇرۇپ دىسەگلار تاگلايدۇ، بولسا تاگلىمايدۇ، تاندىن بېرىنى ياخشى دەيدۇ.

●

2003-يىلى 7-ئايلىق 17-كۈنى ۋاگالۇق مەسجىتتە جۈمە «ئىسلامدىكى ئەھدىگە رىئايە قىلىش توغرۇلۇق بېگى ۋەزىنەيلىغ» دېگەن ئىنايىنى سۆزلەپ مۇناپىقلىق ئالامىتى ئەھدىگە رىئايە قىلمايدۇ دەپ تارقىدىن تولاب جۈگگۈ مۇسۇلمانلىرى كومۇنىستلىك پارتىيە يىلغىن ئەھدى توزگەن «جۇملىدىن بۇ ئەھدىگە رىئايە قىلىشىر كېرەك» دەيدى.

●

2003-يىلى 12-ئايلىق 12-كۈنى جۈمە خاتىرىگى مەسجىت ئىمامى مەجبۇر دامولا مۇنداق دەپ تەبلىغ قىلغۇن نامازدا رەيئەت قىلغانلار تاقىر ھەمدەتۇ خەلىيە (ھاكسىيەت) مەسلىسىدە توجىولۇپ خەلىيە بىلە ۋاقىدا ئىمامىلارنى خەلىيە بىكىندۇ، خەلىيە بىكىگەن ئىمامىلاردىن باشقىلارنىڭ نامار ئوقۇشىما رۇخسەت يوق «دەپ سۆزلىدى.

ئۇرۇمچىدىكى بەزى مەسجىتلەردە مۇنۇنداق سۆزلەر بولۇپ بېرىنى ھاكسىيەت بىكىتكەن، ئۇگا بېرىدىن باشقا ئاددىمىنىڭ ئىمام بولۇشى جائىز ئەمەس «دېدى.

●

2003-يىلى 11-ئاي يەنى رامىزاندا بىر قىسىم ئىمامىلار مەسىلەن: تۇرپان «ھەشەر قانۇنلىق زاكات مەسلىسىدە توختۇلۇپ ئوتۇا دېگەن بۇغرا «دېگەن سۆزدىن كېيىن چىققان بولۇپ ئونىڭ مەنىسى ھەقسىز دېگە بولىدۇ، ئۇگگۇ مۇسۇلمانلىرى ھەقسىز مىسلىنىدۇ، ئۇگا بېرىگە زاكات ۋاجىب ئەمەس «دېگەن.

●

2003-يىلى 12-ئايلىق 3-كۈنى جۈمەدە مەنتىخاكرا مەجىسىنىڭ ئىمامى (جۇبرۇ)« بىر مۇسۇلمانلار ئۆت مەزھەپ ئىنگلىرىنى شىراپ قىلمىز - بىزھەنۇمىگە ئەگىشىر دەپ ئونىڭ تارىخىنى سۆزلىدى.« ئىلكىن ۋەھھابىي «خاملىن ۋە باشقا گۇرۇھلار ھەممە بېگى ئالىملارنىڭ ھۆكۈمى ئىلىنىدۇ» «دېدى. خاتىرىگى مەجىسىنىڭ ئىمامى مەجبۇر دامولا ئۇنداق سۆزلەرنى قىلغان . ھەمدە ئۇ بېگى چىققانلار ھەمىسى خانا. ئونىڭ ئىلىرى قۇرئان «ھەدىسىنىڭ قەبىرىدە بار ئىكەن «دەپ سۆزلىگەن.

●

2003-يىلى رامىزاننىڭ ئاخىرى ھاشىم مەسجىتىنىڭ ئىمامى تۇرمۇھەمەد ئالىۋن ئالىت دامولا (خوتەنلىك) نى تەبلىغە تەكلىپ قىلغان . ئۇرما ليهالاذ ين امنوا» دەپ بۇلار مۇئمن ئەرىكالارنا نازىل بولغان دەپ، كېيىن نامازدا ئولاقما قولىنى ئاپارماي، ئۇنىڭ ئورنىغا ئوڭ ئولاقنى نامار «ھەجىمىز» دەپ سۆزلىگەن. كېيىن مەسجىتتە ھەۋما كۆنۈرۈلگەن، باشقا خەۋەرلەرگە قارىغاندا، ئۇمۇ ماجبۇر دامولامۇ ئوخشاش سۆزلىگەن.

●

مەتۇرى ، رامىزان ئالىلىرىدا ئىشانە نوپلاش چەكلەندى.

2003-يىل 10-ئايلاردا مەتۇرى ھاكسىيى ئۇقۇغۇچىلار ياكى كىشىلەرنىڭ مەھەللىلەر (يارنەم ئىشانە پۇل) توپلەنسى چەكلىدى.

«(ئى مۇھەممەد ئۈممىتى!) سىلەر ئىنسانلار مەنپەئەتى ئۈچۈن ئوتتۇرىغا چىقىرىلغان، ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇدىغان، اللەغا ئىمان ئېيتىدىغان ئەڭ ياخشى ئۈممەتسىلەر»

ئەزىز بۇرادەرلەر!

اللە سىلەرنى ئىنسانلار مەنپەئەتى ئۈچۈن ئوتتۇرىغا چىقىرىلغان ئەڭ ياخشى ئۈممەت دەپ تەسۋىرلىدى. بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى سىلەر ھەقنى سۆزلەيسىلەر ۋە شۇ ئارقىلىق كىشىلىكلارغا سەبىر قىلىسىلەر.

ئافغانىستان ۋە ئىراقنىكى قەبىھ ئاجاۋۇزچىلىق ۋە مۇستەملىكىچىلىك – ئۈممەت ئارىسىدا غەربنىڭ مۇستەملىكىچىلىكى، ئۈممەت دۇچ كېلىۋاتقان ناھەقچىلىقلەر، ئەر- ئايال قېرىنداشلىرىمىزنىڭ ئۆلتۈرۈلۈشى، ئەنگلىيە ۋە ئامېرىكىنىڭ رەزىل ئاشقى سىياسەتلىرى قاتارلىقلارنى ئۈممەتكە ئاڭلىتىشنىڭ ئالدىنقى سەپتىدە تۇرىدىغان ئۇرغۇن ئەزمەتلەرنى بارلىققا كەلتۈردى، بۇلارنى ئاشكارىلاش جىنايەت ئەمەس، بەلكى بۇ مۇسۇلمانلىقنىڭ ئەڭ يۇكسەك مەجبۇرىيىتى قاتارىدىدۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇزۇقچىلىقنى پاش قىلىشنىڭ مۇھىملىقى توغرىسىدا بىزنى ئەسلىتىپ مۇنداق دەيدۇ:

«جېنىم ئۇنىڭ قولىدا بولغان اللە بىلەن قەسەمكى، سىلەر ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسىلەر، ئۇنداق قىلمىساڭلار اللە ئۆزى تەرىپىدىن سىلەرگە بالا- قازا ئەۋەتىدۇ، ئاندىن سىلەر ئۇنى قايتۇرۇۋېتىشنى تىلەپ اللە غا يالۇرۇپ دۇئا قىلىسىلەر، ئەمما دۇئايىڭلار ئىجابەت بولمايدۇ».

ئەگەر بۇ ئۈممەت ھەقنى سۆزلىمىسە، ئۇنى كىم سۆزلەيدۇ؟ بۈگۈنكى دۇنيا ئۈممىتىگە يۈز بېرىۋاتقان ئىشلارغا نىسبەتەن سۈكۈتتە تۇرماقتا. ئىراقتىكى 120 مىڭ بىگۇناھ پۇقرانىڭ ۋەھىمىسزلەرچە ئۆلتۈرۈلۈشى قىلچىمۇ ئېتىبارغا ئېلىنمىدى؛ ئۆزبېكستاندىكى ئەنجان قىرغىنچىلىقىمۇ دۇنيانىڭ ئاخبارات ساھەسىدىن مەخپى تۇتۇلماقتا؛ چېچنىيەنىڭ يەر ئاستى تۇرمىلىرىدە ئايالالار ئېچىشلىق ئىگرىماقتا، ئۇلارنىڭ ئىگراشلىرىنى تېخى ھېچكىم ئاڭلىغىنى يوق؛ ئافغانىستاندىكى بالىلار ئۈچۈن ھېچقانداق غەمگۈزار بولمىدى؛ ئىراقتىكى بالىلارنىڭ قايغۇ- ھەسرەتلىرىگە ھېسداشلىق قىلىدىغان بىرەر كىتاب يېزىلىپ باقمىدى؛ بۇلار پەقەت بۈگۈنكى كۈندە كۆفرىنىڭ نەزىرىدە ھاياتلىنىڭ قىممەتلىرى بارا(ۋەر بولىغانلىقى ئۈچۈنلا ئەشۇنداق بولدى.

شۇنىسىزكى، قانۇنسىز ھالدا ھەر قانداق ئادەمنى ئۆلتۈرۈش – ئۇ مەيلى لوندوندا بولسۇن، مەيلى ئىراقتا بولسۇن – مۇنكەر ھېسابلىنىدۇ. ئەمما ئەنگلىيە ۋە ئامېرىكا تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەن جانلار غەرب رەھبەرلىرى تەرىپىدىن "ئۇلاشكە تېگىشلىك بەدەل" سۆيىشىدە ھەققانىيلاشتۇرۇلۇۋاتىدۇ!؟ تېخى ياپ- ياشلا ئۇرغان بىر يىگىتنىڭ بېشىل شەپكە كىيىپ، ئايال پادىشاھنىڭ ۋە دۆلىتىنىڭ نامى بىلەن ئادەم ئۆلتۈرۈشكە تېمە سەۋەپ بولغانلىقىنى ھېچكىم سوراپ قويمايدۇ، ئاخبارات ۋاستىلىرىدا «زوراۋانلىق» دەپ خۇنۇكلەشتۇرۇلگەن ئىسلامنىڭ تەسە ئايىچىن ئېتىنى دەپ ئادەم ئۆلتۈرۈش ۋە مەنپەئەتلەرنى بۇلاڭچىلىق ئۈچۈن ئەسكەر ئەۋەتمەيدىغانلىقىنى سورايدىغان بىرمۇ ئادەم يوق. ئەگەر بۇگۈن بىر بۇ ئىشلارغا نىسبەتەن سۈكۈتتە تۇرىۋالساق ھەمدە ئاخبارات ۋاستىلىرى جىمىپ كەتكەندە ئۇلىنىڭدىن سۇئال سورايدىغان، ئىزىلگەنلەر ئۈچۈن سۆزلەيدىغان، ئاجىزلارنىڭ ئازابلىق ئىگراشلىرىنى جاھانغا ئاڭلىتىدىغان، ئادالەتنى ئېلىپ كېلىدىغان ئاۋازلىرىمىز ئۆچۈپ كەتسە، بۇلارنى ھېچكىم سوراپ قويمايدۇ.

ئەزىز بۇرادەرلەر!

ھەقنى سۆزلەش – تېررورلۇق ئەمەس، چەكسىز ئاشقىنلىقمۇ ئەمەس ۋە ياكى جىنايەت ئەمەس، بەلكى ھەقنى سۆزلەش – شەرئى مەجبۇرىيەت، شۇڭلاشقا بۇ مەجبۇرىيەتنىڭلارنى ئېسىگىلاردىن چىقارمىغىلار، گۈزەل ئۇتۇقلىرىڭلار ۋە ھىكمەتلىك بەخسىرىگىلار بىلەن ھەقنى تارقىتىڭلار!

پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام (بى ئە ۋ) قۇرەيشنىڭ يالغان- ياۋىداق، پىتنە- پاسات تارقىتىش، جىسمانى جەھەتتە ئازاپلاش، قىيناش ۋە يېتىم قالدۇرۇشتەك زۇلۇملىرىغا قارشى ھېچقانداق زوراۋانلىق ۋاستىلىرىنى ئىشلەتمەستىن، مەككىدە 13 يىل دەئۋەت ئېلىپ بارغان ئىدى؛ ئاشقىنلىق قايتىدىغان چاغدا بىر ئۇچۇم تاشنى ياشلىرى ئۇنىڭغا ئاتقانلارنى ئېتىپ ئايالىرىنى قانغا توشقۇزمۇغانكەن، رەسۇلۇللا پەقەت قوللىرىنى دۇئاغا كۆتۈرۈش بىلەن كۆيايىلەنگەن ئىدى:

«ئى اللا! ئاجىزلىقىمدىن، قۇۋۋىتىمنىڭ ئازلىقىدىن ۋە كىشىلەر ئالدىدا خورلانغانلىقىمدىن ساڭا شىكايەت قىلىمەن، ئى مەرھەمەتلىك رەببىم! سەن ئاجىزلارنىڭ ئىگىسى، مېنىڭ پەرۋەردىگارىم سەن، مېنى كىمگە تاپشۇرىسەن؟ سۆزى قوپال، يۈزسىز كىشىلەرگىمۇ ياكى ئىشىمغا ئىگە بولۇۋالىدىغان دۈشمىنىمگىمۇ؟...»

شۇڭلاشقا ھەقنى سۆزلەشنى توختاتماڭلار، اللە سىلەرنىڭ تېخىمۇ ياخشى يولنى تېپىشىڭلارغا ياردەم بېرىدۇ.

«شەك- شۇبھىسىزكى، بىز پەيغەمبىرىمىزگە، مۇئمىنلەرگە ھاياتنى دۇنيادا ۋە (پەرىشتە، پەيغەمبەر ۋە مۇئمىنلەردىن بەندىلەرنىڭ ئەمەللىرىگە گۇۋاھ بولىدىغان) گۇۋاھچىلار ھازىر بولىدىغان كۈندە ئەلۋەتتە ياردەم بېرىمىز»(سۈرە غافىر 51- ئايەت)

مەسئۇلمۇھەرىر، ئەنگلىيە

1426- يىلى جامادىيەسسانى 8- كۈنى
2005- يىلى 7- ئاينىڭ 15- كۈنى

بسم الله الرحمن الرحيم

لوندوندىكى پارتلاش ۋەقەسى

ئەنگلىيەدىكى ھىزبۇتتەھرىردىن مۇسۇلمان ئۇممىتىگە خەت

ھىز ناكى سىلەرنىڭ ئىچىگلاردىن (ئاللىنىڭ بولسا) جىھاد قىلغۇچىلارنى ۋە (جىھادنىڭ مۇشەققەتلىرىگە) چىداشلىق بەرگۈچىلەرنى بىلگەنگە، سىرلىرىگلاردىن ۋاقىپ بولغانغا قەدەر، سىلەرنى ئەلۋەتتە (جىھادقا ئەمر قىلىش ۋە مۇشەققەتلىك ئىشلارغا ئەگىلىپ قىلىش بىلەن) سىنايمىز» (سۈرە مۇھەممەد 31- ئايەت)

ئەزىز قېرىنداشلار! بۈگۈن بىر قانار بومبا پارتلاش ۋەقەسى بۈ بېرىپ لوندوندا ئىنىر قالايمىقانچىلىق پەيدا بولدى. گەرچە بۇ ۋەقەگە ئائىت ئۇچۇرلار ئۇرۇلمەي كېلىۋاتقان بولسىمۇ، شۇ نەرسە ئېنىقكى، بۇ پارتلاشنا نۇرغۇن ئادەم جىنىدىن ئايرىلدى، نۇرغۇن كىشى يارىدار بولدى. شۇ نەرسىمۇ روشەنكى، گالەنگىلدا & دۆلەت ياشلىرى يەنىنا قانتىۋاتقان كۈفرى كاتتىلىرى ئۇرۇلرىنىڭ سەپسەتىلىرىنى كۆچلەندۈرۈش پۈرسىتىنى چىڭ تۇتۇپ، «تېررورلۇققا قارشى ئۇرۇش» سەپسەتىسىنى ھەدەپ بازارغا سالدى. ئاخبارات ۋاسىتىلىرى ئاللىقاچان بۇنىڭ ئۈزىنى قوشۇپ پارتلىتىش ھۇجۇمى بولۇشى مۇمكىنلىكى توغرىسىدا پەرەز قىلىشقا باشلىدى. ئىسلامىي نور بىكەت، لەرمۇ پارتلىتىش ۋەقەسىگە ئۈزلىرىنىڭ مەسئۇل بولىدىغانلىقلىرىنى ئېتىشىمىقنا. ئۇلارنىڭ بۇ ئىشلىرى پەقەت كاپىرلارنىڭ ئۇممىتىمىزگە بولغان گۇمانىنى تېخىمۇ كۈچەيتىۋېتىدۇ، خالاس.

ئۇممىتىمىزگە سۇئال قويۇلۇۋاتقان، ئۇممىتىمىز ئەيىپلىنىۋاتقان ۋە ئۇنىڭغا قارشى ئۇرۇش چاقىرىق قىلىنىۋاتقان مۇشۇنداق بىر پەيتتە، بىز قانداق قىلىش كېرەكلىكى ئۈستىدە ئىنچىكە ئويلىنىشىمىز كېرەك. چۈنكى بۇ بىزگە نىسبەتەن خۇددى باشقا ساھالارغا ئوخشاش بىر سىناق، اللە بىزنىڭ بۇ ساھالاردىن قانداق ئۆتكەنلىكىمىزدىن ھېساب ئالىدۇ.

ئۇممىتىمىز دۇچ كېلىۋاتقان بۇ ۋەقەلەرنىڭ ئاقىۋىتى ئۈستىدە چوڭقۇر ئويلىنىش ۋە ئەيىككۈر قىلىش ئارقىلىق، بىز بۇ ۋەقەلەردىن كېيىنكى ئىشلارنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش توغرىسىدا ئۆزەندىكى ئۆقتىلارنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى لايىق تاپتۇق:

1- ئىسلام مۇسۇلمانلار ساناقا ئۈچرىغان چاغدا ئۇلارنى سەبرىگە ئەۋسىيە قىلىدۇ. سەبر ھەرگىزمۇ بىزنىڭ ئۈنىمى ساقىتلا ھەقتىن ۋاز كېچىشىمىزنى بىلدۈرمەيدۇ. بەلكى اللە غا ئايىنىشنى، ئۇنىڭدىن ياردەم تىلەشنى، ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنۇشنى، ئۇنىڭدىن ئايرىلماسلىقنى بىلدۈرىدۇ.

2- اللە بۇ ئۇممەتنى ئۇ دۇچ كېلىۋاتقان ئىنىر كۈلپەت ۋە كۈچلۈك ساناقلارغا قارىماستىن ئىسلامنىڭ سۆزلىرىنى ئارقىشقا، ھەقىقەتنى ئاشكارىلاشقا ئالىندى. شۇنىمىزكى، مۇسۇلمانلار دىيارلىرىنىڭ مۇستەملىكە قىلىنىشى ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئۆلتۈرۈلۈشى، ئۇممىتىمىزنىڭ غەرب ھۆكۈمەتلىرى تەرىپىدىن قىرغىن قىلىنىشى ۋە ھېسۇبلىنىشىدەك ھەقىقەتنى ئاشكارىلاشمۇ مۇسۇلمانلىقنىڭ ئەڭ بۈكىگەك دەجىبۈرىيەتلىرى قاتارىدىندۇر. لوندوندىكى بۇ ۋەقە بۇ ھۆكۈمەتلەرنىڭ ئۇممىتىمىزنىڭ ئىنىرىنى ئۆۋاقلايدىغان ھەمدە بىزنى ئۇممەتنىڭ ھېسى- ئويغۇلىرىدىن ئاجرىتىۋېتىدىغان بىر ۋاسىتى بولدۇ. بىر چوڭۇم نەپرى بۈسۇلمانلارغىمۇ ئىسلامىي دەئۋەتنى تارقىتىپ، ئۇلارغا ئىسلامنىڭ بۈيۈكلۈكىنى ۋە بولمىزلىنىڭ توغرىلىقىنى ھېس قىلدۇرۇشىمىز كېرەك.

3- باشقا جەمئىيەت كىشىلىرىنىڭ يارماقلىرى بىزگە قارىشىۋاتقان مۇشۇنداق پەيتتە، بىز بىر نىيەت، بىر مەقسەتتە بىر بۈتۈن ئۇممەت بولۇپ ئۈيۈشۈشىمىز كېرەك. توغرا، ئىسلام شەرىئتى بىگۈناھ پۈقرالارغا زىيانكەشلىك قىلىشقا يول قويمايدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئىسلام شەرىئتى ئۇشتۇمتۇدىكى ھېسىنى يەگگىللىتىش مەقسىدىدە ئەزىمەس ئىشلارنى دەلىل قىلىپ مۇسۇلمانلارنى ئەيىپلىشىمىزگىمۇ يول قويمايدۇ. ئاساسىز خەۋەرلەر بىلەن مۇسۇلمانلارنى ئەيىپلەش – پەقەت قورقۇنۇشنى ئۇممىتىمىز ۋە دىنىمىزنى ئۆزگەرتىۋېتىش ئۈچۈن قورال قىلىۋالغان غەرب تاغۇتلىرىغا ياردەم بېرىشتىن ھەمدە ئۇلارنىڭ تېررورلۇققا قارشى ئۇرۇش قانۇنى ئاستىدا تېخىمۇ كۆپ مۇسۇلمانىنى ناھەق قولغا ئېلىشىغا ياردەم بېرىشتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

4- ئالدىمىزدىكى كۈنلەردە مۇسۇلمانلار جەمئىيىتىنىڭ بەگگىللىرىدىن بولغان مەسجىد ۋە مەدرىسىلىرىمىز بۈزغۇنچىلىق ئىشانا ئايلىنىپ قېلىشى مۇمكىن. بەنە بىزنىڭ ھەدەپ سىگىللىرىمىزمۇ ھاقارەتكە ئۇچرىشى، ھەتتا ھۇجۇم ئويىكتىغا ئايلىنىپ قېلىشىمۇ تەسەۋۋۇر قىلىش تەس ئەمەس. بىز پۈتۈن ئۇممەتنى ئىنتىپاقلىشىپ، بىرلىكتە ئەلا مۇۋاپىق بولغان چارىلارنى تەييارلاپ، ئەشۇنداق خەتەرلەردىن مۇداپىئە كۈرۈشكە تەۋسىيە قىلىمىز.

5- ئاخىرىدا بىز اللە غا ئىلتىجا قىلىپ دۇئا قىلىشىمىز كېرەك. دۇئالارنىڭ ئەلا ياخشىسى – اللە نىن ئۇممىتىمىزنى ۋە دەئۋەتىمىزنى يۇقۇرى كۆتۈرۈشنى ئىلتىجا قىلىشتۇر. شۇ چاغدا بىز قايتىدىن خەلىفىلىك دۆلىتىدە ئىسلامىي شەرىئەت بىلەن ياشاشقا مۇۋەپپەق بولالايمىز. ئۇممىتىمىز ئىسلام شەرىئتىنى ئىجرا قىلىپ، ئۇنى دۇنيانى تىۋىلغان مۇدھىش قاراڭغۇلۇق ئىچىدە چاقناپ نۇرغان نۇرغا ئايلاندۇرىدۇ.

ئەي قېرىنداشلار! ئىسلامدا مۇستەھكەم تۇرۇڭلار! بىز ئىسلامدا مۇستەھكەم تۇرساقلا، اللە بىزگە ياردەم بېرىپ، بىزنىڭ ھالىتىمىزنى ياخشىلاپ بېرىدۇ.

«اللە بىزنى (اللەنى تونۇيدىغان) بوللىرىمىزغا يېتەكلىگەن تۇرسا، نېمىشقا اللەغا تەۋەككۈل قىلمايلى؟ بىزگە يەنىكۈزگەن ئەرزىيەتلىرىگلارغا ئەلۋەتتە سەبر قىلىمىز، تەۋەككۈل قىلغۇچىلار پەقەت اللەغا تەۋەككۈل قىلسۇن» (سۈرە ئىبراھىم 12- ئايەت)

ھىزبۇتتەھرىر، ئەنگلىيە

1426- يىلى جامادىيەسسانىنىڭ 1- كۈنى
2005- يىلى 7- ئاينىڭ 7- كۈنى

دۇنيانىڭ تۈنۈگۈنى، بۈگۈنى ۋە ئەتىسى

1) ھەر بىر خەلق، ھەر مىللەت، ھەر بىر دىن ۋە ھەر بىر دۆلەتنىڭ ئىمكانىيەت، كۈچ قۇۋۋەت ۋە ھاكىمىيەت بىرلىمىدۇ. ئۇلار ئۆز دەۋرىنى ھېسىپ ئۆتۈپ تارىخقا ئايلىنىدۇ. ئۇلار ئىمكانىيىتىنى، كۈچ - قۇۋۋەتىنى ۋە ھاكىمىيىتىنى قەيەردە ۋە قانداق ئىشلەتكەنلىگى توغرىسىدا پاراڭلاشمىنىڭ ئالدىدا تولۇق جاۋاب بېرىدۇ. بۇ اللەنىڭ ھىكمىتىدۇر.

2) ھەر بىر ئاقىل ئىنسان، خالىق ۋە دۆلەتلەر ۋاقىتلىكىگە دەزىر ئاشلاپ، ئۇنىڭدىكى بارچە ئىشلارنى كۆزىتىپ، ياخشىدىن ئۆلگە ئېلىپ، ئۇلارنى بۈگۈنكى كۈندە، ھايانقا ئەدىبىق قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىش لازىم. بۇ ئىنسانغا خاس بولغان ھايانتۇر.

3) ماۋزۇغا قايتىپ ئىسلام دىنىنىڭ، ئىسلام ئۇممىتىنىڭ ۋە ئىسلام دۆلىتىنىڭ ئۆز دەۋرىنى قانداق ئۆتكۈزگەنلىكىنى كۆزەتسەك ۋە ئىنچىكە ئۆگۈنسەك، ئۇ 13 ئەسىر مابەينىدە ھايانىنىڭ بارچە ساھالىرىدە زۇلمەتتى بۇرتۇپ تۇرغان قويۇقاش ئوخشاش نۇر چاچقانلىقىنىڭ گۈۋاھچىسى بولىمىز. ئىسلام دۆلىتى دۇنيادا بېتەكچى دۆلەت بولۇپ تۇرغان ۋاقىتتا، ئۇنىڭ باياپىقى ئاستىدا ياشىغان پۇخرالار، ياشقا دۆلەت پۇخرالىرى، شۇنىڭدەك ھايۋانات دۇنياسى، ئۆسۈملۈكلەر دۇنياسى، ئىكولوگىيىلىك مۇھىت، تەبىئەتتىكى بارچە مەۋجۇدات ئۇنىڭ ئادالەتلىك تۈزۈمى ئاستىدا گۈللەپ ياشىغان ۋە ئازاد، پاراۋان ھايانتىن بەھرىمان بولغان، كاپىر دۆلەتلەرنىڭ خىيالىغا كەلگەن مىسىق - فۇجۇرلار ئىسلام دۆلىتىدىن قورقماسلىقى ئۈچۈن ھەممە جايدا ئاشكارە بولالمىغان. ئىسلام دۆلىتى بارچە دۆلەتلەرگە ۋە خەلىقلەرگە قارىتا ئېلىپ بارغان سىياسى ئىشلىرىدا، جىھاد ئۇرۇشلىرىدا، ياشقۇرۇش ئىشلىرىدا پەقەت اللەنىڭ، بويرۇقىنى بېجىرىش ئۈچۈن ھەقىقەت، ئادالەت يولىدىن ئايرىلماي ئېلىپ بارغان. ئۇنىڭ مەقسىدى بايلىق توپلاش، بوزغۇنچىلىق قىلىش، زېمىن تالىشىش بولغان ئەمەس. ئىسلام دۆلىتىنىڭ، مۇسۇلمانلارنىڭ كۈچ - قۇدرەتلىرى، ئەزىزلىگى ھەر قانداق ۋاقىتتا ئىسلام دىنىغا قانچىلىك يېپىشىشقا، ئۇنى ھاياتقا قانداق ئەدىبىق قىلغانلىقىغا باغلىق بولغان، ئۇنىڭغا چاڭ يېپىشما كۈچ قۇدرەتلىك، ئەزىز بولغان، ئۇنىڭدىن ئۇزاقلاشما ۋە ئۇنى ئەدىبىق قىلىشقا سەل قارىما زەئىپلەشكەن، خار بولغان، بۇنىڭ ئەكسىچە، كاپىرلار بۇزۇق ھىتلارغا قانچىلىك يېقىنلاشما شۇنچە خار ۋە كۈچسىز بولۇشقا، ئۇنىڭدىن قانچىلىك ئۇزاقلاشما شۇنچە كۈچلۈك، قۇدرەتلىك بولغان.

19 - ئەسىردە ئىسلامى خەلىپىلىك دۆلىتى ئوسمانى تۈركلەرنىڭ قولىدا ئىدى. بۇ پەيتتە ئۇلار ناھايىتى زەئىپلىشىپ كېتىپ ئادالەت - ھەقىقەتنىڭ قۇدرەتلىك پاسبانى خەلىپىلىك دۆلىتىنىڭ زەئىپلىشىپ قېلىشىدىن، ئەسەر ملكەن ياۋروپانىڭ كاپىر دۆلەتلىرى بىرلىشىپ، ئۆز ئارا ئىتتىپاقئۇرۇشتى، ئاخىرقى نەتىجىدە 1924 - يىلغا كېلىپ ئۇنى (خەلىپىلىك دۆلىتىنى) يوق قىلىشتى. شۇنداق قىلىپ 13 ئەسىردىن كۆپرەك ۋاقىت اللەنىڭ قانۇنى بويىچە ئادالەت، نۇرى - ھىدايەت بىلەن دۇنياغا رەھبەرلىك قىلغان خەلىپىلىك دۆلىتى ئۆز ئورنىنى كاپىر دۆلەتلەرگە ۋە ئىنسان ئوغلى قانۇنلارغا ۋاقىتىنچىلىك بوشۇنۇپ بەردى. ئۇلار (كاپىر دۆلەتلىرى) نىڭ ئونجى كۈندىلا باياپىق ۋە زېمىن تالىشىش نەتىجىسىدە ھېچقاچان يۈز بەرمىگەن بىرىنچى دۇنيا ئۇرۇشى كېلىپ چىقتى. بىز ئۇنىڭ نەپسىلاتىغا كىرىشمەيمىز. نەپسىلى مەلۇمات ئالماقچى بولغانلار ئاشۇ كاپىرلار ئۆز قولى بىلەن يازغان نەپسىلى تارىخى مەلۇماتلارغا مۇراجەت قىلسا بولىدۇ. كېيىن ئۇرۇشتا چۆشكەن گولچا ئەتمەتلەرگە قانائەت قىلماستىن جاڭجاڭلىششلار ۋە سىياسى ئىشلار نەتىجىسىدە ئارىدىن 25 يىل ئۆتۈپ ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى يۈز بەردى. بۇنىڭ نەپسىلاتىغىمۇ كىرىشمەيمىز. نەپسىلاتىغا قىزىقسىڭىز ئاشۇلارنىڭ تارىخى كىتابلىرىغا ياكى تىرىك تارىخ بولغان ئانا - ئاتىلارغا مۇراجەت قىلىڭ.

ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشىدىن كېيىن دۇنيا بېتەكچىلىگىنى قولغا ئالغان ئامېرىكا ۋە ئۇرۇشتىن كېيىن كاتتا ئۇلۇشلارغا ئىگە بولغان روسىيە، ئەنگلىيە، فرانسىيە دۆلەتلىرى ئۆزلىرى ئىرىشكەن دۇنيا رەھبەرلىگى ۋە ئىگەللىگەن مۇلۇكلىرى قولدىن كەتمەسلىگى ۋە دۇنياغا بېتەكچىلىك قىلىش ھوقۇقىنىڭ، ھەقىقەت - ئادالەت پاسبانى بولغان خەلىپىلىك دۆلىتىنى قايتىپ كەتمەسلىگى ئۈچۈن نېمە ئىشلارنى قىلىۋاتىدۇ؟

ئۇ ئۆزىدە ئۇلارنىڭ ئەشكىل قىلغان بىرىنچى ئىتتىپاقى ب د ت ھەققىدە، ئاۋۋال ئۇلار ئۆزلىرى كەلتۈرگەن ئاتالمىۋالارنى كەلتۈرۈپ، ئاندىن ئۆزىمىز بىر ئاز ئەپسىلات بېرىپ ئۆتىمىز. بەرمەكچى بولغان ئەپسىلاتىمىز مۇكەممەل ئەمەس بەلكى «ئاقىلغا ئىشارەت» جۈملىسىدىندۇر. مۇكەممەل ئەپسىلاتقا ئىگە بولۇش مۇھىمدەم ئوقۇغۇچىلىرىمىزنىڭ ھەقلىي ھەرىكىتىگە باغلىق.

ب د ت (بىرلەشكەن دۆلەتلەر ئەشكىلاتى): يەر شارىنىڭ ئىنچىكىلىرى مۇستەھكەملەش ۋە خەۋپسىزلىكىنى قوغداش، دۆلەتلەرنىڭ ھەمكارلىقىنى راۋاجلاندۇرۇش مەقسىتىدە، 1945 - يىلى قورۇلغان خەلقئارا ئەشكىلات ب د ت نى بەرپا قىلىش ھەققىدىكى قارار 1943 - يىلى س س س ر، ئا ق ش، ئەنگلىيە ۋە جۇڭگو ئاشقى ئىشلار ۋەزىرلىرىنىڭ موسكۇۋادىكى كېڭىشىدە، قوبۇل قىلىنغان. ب د ت قانۇنىغا بىرىنچى دۆلەت ئىسمزا قويغان بولسا ھازىرغا كېلىپ ئۇلارنىڭ سانى 191 دىن ئاشىپ كەتتى. ب د ت نىڭ دائىمى ئىش ئورنى: نىيويورك. ب د ت ئۆز قانۇنىدا كۆرسىتىلگەندەك خەلقئارا ئىنچىلىق ۋە خەۋپسىزلىكىنى ساقلاش، خەلقلەر ئارا ھوقۇقلۇق بولۇش ۋە ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلەش پىرىنسىپىغا ئەمەل قىلىپ مىللەتلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا دوستلۇق مۇناسىۋەتلەرنى راۋاجلاندۇرۇشنى كۆزدە تۇتتى. شۇ ئوبۇنى مەقسەتلەر ئاساسىدا

مىللەتلەر ھەرىكەتلىرىنى كۆپەيتىشتۈرۈپ تۇرىدىغان مەركەز ھېسابلاندى. ب ە ت تۈز ئەزالىرىنىڭ ئىچكى تىشلىرىدا تارىلاشمايدۇ. ئۇ (ب ە ت) تۈز ئەزالىرىنىڭ مۇستەقىللىق ۋە ئەلگىنگە ئاساسلانغان، يوقىرىدا قەيت قىلىنغان بارچە مەجبۇرىيەتلەرنى تۈز ئۈستىگە ئالالايدىغان دۆلەتلەر ب ە ت غا ئەزا بولالايدۇ. يېڭى ئەزالار خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ ئەۋسىيسىگە ئاساسەن باش كاتىپنىڭ قارارى بىلەن قوبۇل قىلىنىدۇ. ب ە ت خەلقئارا ماجىرالارنى تېنچ يول بىلەن ھەل قىلىشى لازىم. يۇقىرقى پىرىنسىپلارنى دائىم بوزۇپ تۇرغان دۆلەت، خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ ئەۋسىيسىگ ئاساسەن باش كاتىپنىڭ قارارى بىلەن ئەزالىقتىن چىقىرىلىدۇ. ب ە ت نىڭ ئاساسى ئورگانلىرى: باش ئاسسىمبلىيە[1]، خەۋپسىزلىك كېڭىشى، ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭەش، ۋەسىيلىك كېڭىشى، ب ە ت قارمىقىدىكى خەلقئارا سوت ۋە ب ە ت باش كاتىپ بۆلۈمى، ب ە ت باش كاتىپ بۆلۈمى: باش كاتىپ ۋە باشقا خادىملاردىن تەركىپ تاپقان بۇ كاتىپ ئورنىدا كۆپ ئادەن تەشكىللەنگەن. باش كاتىپنى خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ تەۋسىيسىگ بىنائەن باش ئاسسىمبلىيە بەش يىللىق مۇددەت بىلەن تەيىنلەيدۇ. باش كاتىپ ھەر يىلى ب ە ت نىڭ ئىشى توغرىسىدا باش ئاسسىمبلىيەگە خىزمەت دوكلاتى بېرىپ تۇرىدۇ. باش كاتىپ بۆلۈمى خادىملىرىنى باش كاتىپ تۈزۈى تەيىنلەيدۇ. باش كاتىپ بۆلۈمىنىڭ ۋەزىپىسى بولسا ب ە ت ۋە ئۇنىڭ ئورگانلىرىنىڭ نورمال ئىشلىشىنى كاپالەتلەندۈرۈش، باش ئاسسىمبلىيە ۋە ب ە ت نىڭ باشقا ئورگانلىرىنىڭ قارارلىرىنى بىجىرىلىشىگ ياردەم بېرىش. باش كاتىپ بۆلۈمى ئورگان ۋە باشقارمىلارغا بۆلۈنىدۇ. سىياسى مەسىلەر ۋە خەۋپسىزلىك ئورگانلىرى، ئىقتىساد ۋە ئىجتىمائى ئىشلار ئورگانلىرى، ۋەسىيلىك ۋە ئۇز ئۈزىنى باشقۇرالمايدىغان شىروتسىرىيەلەر ئورگانلىرى، نازارەت باشقارمىسى، كادىرلار باشقارمىسى، باش كاتىپ مەمۇرىي ئىدارىسى، ئىجتىمائى ئاخبارات باشقارمىسى، كېڭىشلەرگە خىزمەت قىلىش باشقارمىسى، ئومۇمىي خىزمەت باشقارمىسى، ب ە ت نىڭ جەنۋە بۆلۈمى، ب ە ت نىڭ قورۇلتىيى يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ باكى ب ە ت ئەزالىرىنىڭ كۆپچىلىگىنىڭ تەلىپى بىلەن ھەر قانداق مەسىلە توغرىسىدا مەخسۇس يىغىلىشلار چاقىرىلىشى مۇمكىن. ب ە ت نىڭ مەخسۇس تىلىدىكى - ئىنگلىز، فىرانسۇز، ئىسپان ۋە خەنزۇ تىللىرى بولۇپ، ئىنگلىز، فىرانسۇز، ئىسپان تىللىرىدا ئىش ئېلىپ بېرىلىدۇ.

قىسقىچە ئىزاھلىق تەپسىلات: يوقىرىدا ئېيتىپ ئۆتۈلگەن تەرىپ ب ە ت توغرۇن، ئۇنى تەشكىل قىلغان دۆلەتلەر (ئامېرىكا، س س س ر[2]، ئىنگلىيە، فىرانسىيە ۋە جۇڭگو) نىڭ بەرگەن تەرىپىدۇر. ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشىدىن كېيىن پۈتۈن دۇنيا مەملىكەتلىرىنى شۇ بەش دۆلەت يۆلىشۋالدى. دۇنيادىكى بىرەر دۆلەت يۇ بەش دۆلەتنىڭ ئۆلۈشىگ ئايلانماي قالمايدۇ. ئۇلارمۇ بىرەر سەۋەب گىرىگە كىرمەي قالماسلىقى، ئۇزى مۇستەقىل ئوي - پىكىر، تۇزۇمگ ئىگە بولغان دۆلەتكە ئايلىنىپ كەتمەسلىگى ئوچۇن بۇ بەش دۆلەت شۇ ب ە ت تەشكىلاتىنى، يەنى دۆلەتلەرنى ئۇز ھالىغا تاشلاپ قويماي، مەجبۇرلاپ قول قىلىپ بېرىدىغان «ئوزاق» نى ئۇز ئارا كېلىشكەن ھالدا تەشكىل قىلدى. تەرجىمە كەلتۈرۈلگەن «بەر يۈزىدە ئىنچىلىقى مۇستەقىللىق ۋە خەۋپسىزلىكنى تەمىنلەش» كە ئوخشاش دېمەكلىك مۇزلىر، ئەسلى ماھىيەتنىن يىغىۋېر سادىلارنى توزاقلا ئىلىندۇرۇش ئوچۇن ئېيتىلغاندۇر. ئەسلىدە بولسا پۈتۈن دۇنيادا سادىر بولىۋاتقان ئۇرۇش - جىدەللەرنى شۇ بەش دۆلەت بىر - بىرىنى زەمبىلەشتۈرۈش ئوچۇن باكى بىرىنىڭ ئۆلۈشىنى ئىككىنچىسى تارتۇۋېلىش ئوچۇن، مۇستەملىكە قىلىنغان مەملىكەتلىرىدە كەلتۈرۈپ چىقارغان. بىراق ئۇلار ئۇز ئارا كىلىشۋالغىنى بويىچە بىر - بىرى بىلەن ئۇز ئارا مەملىكەتلىرىدە ئۇرۇشمايدۇ. باشقا مەملىكەتلەرنىڭ ئۇز ئىسكەنجىسىدە بولۇشلىرى، ئۇلارنىڭ ئۇز قوۋلىغا ئالىنىشلىرى ئوچۇن ئۇلارغا بىر تەرەپ مەجبۇرىيەتلەرنى يۈكلىشىدۇ. مەسىلەن: ئۇز تۈزۈمىنى «سۇئىيرالىنىڭ ئاساسقا قۇرۇش، ئەركىن بازار ئىقتىسادىغا ئۆتۈش. ئۇلار ئېيتقاندەك ئىسلاھاتلارنى ئېلىپ بېرىش، يادرو قىسقارتىش ئەۋرىتامىسىگ قوشۇلۇش. ئۇلار دۆلەتلەر ئوچۇن بەلگىلىپ قويغان دۆلەت چىگرالىرىغا رىئايە قىلىش، ئۇلار ب ە ت ئوچۇن بەلگىلىگەن ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى ئىشلارنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ۋەھاكازا. ئەگەر ئۇلار مەجبۇرىيەتلەرنى بېجىرىشتىن ئاجىز كېلىدىغان بولسا، ئاجىزلىرىنى ۋەسىيلىك كېڭىشىگ كىرگۈزۈپ، يېتىم بالىدەك ئۇز ئانىلىقلىرىغا ئېلىشىدۇ. ئەگەر بىرەر دۆلەت ئۇلار بۇيرىغان ۋەزىپە ۋە مەجبۇرىيەتلەرگە كۆنمىسە، ئۇلار بىرلىشىپ ئۇنىڭغا ۋەھشىلەرچە جازا قوللىنىشىدۇ. ب ە ت پۈتۈن دۇنيا ئوستىدىن قانداق ئىش يۈرگۈزىدۇ؟ ئۇلارغا قانداق مەجبۇرىيەتلەر يۈكلەيدۇ؟ ئۇنىڭ مەقسەتلىرىنى قايسى ئورگان قانداق ئەمەلگە ئاشۇرىدۇ؟ بۇلار ھەققىدە چۈشەندە شۇ ئورگانلارنىڭ ئۆزلىرى بەرگەن تەپسىلاتلىرىنى كەلتۈرۈپ، ئاندىن قىسقىچە ئىزاھات بېرىپ ئۆتىمىز.

1. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ خەۋپسىزلىك كېڭىشى: ب ە ت نىڭ ئاساسى ئورگىنى، زىممىسىگ خەلقلەر ئارىسىدا ئىنچىلىقنى ساقلاش ۋە خەۋپسىزلىكنى تەمىنلەش مەسئۇلىيتى يۈكلەنگەن. ب ە ت نىڭ بارلىق ئەزالىرى ئوچۇن مەجبۇرىي قارار چىقىرىش ھوقۇقىغا ئىگە بولغان يىگانە ئورگان. ئىنچىلىق ۋە خەۋپسىزلىككە تەھدىت سېلىشى مۇمكىن بولغان جىدەللەرنى تەكشۈرۈش ئىشلىرى بىلەنمۇ شۇغۇللىنىدۇ. خەلقئارا تېنچ ۋەزىيەتنى داۋاملىق ساقلاپ قېلىش مەقسىتىدە تېگىشلىك تەدبىر - چارىلەرنى تەۋسىيە قىلىدۇ. ھەر قايسى تەرەپلەر بۇ تەۋسىيەلەرنى بېجىرمىگەن تەقدىردا ئۆمۈر بويى، دېگىز ۋە ھاۋا يوللىرى، پوچتا، تېلگراف، رادىئو ياكى ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى توختىتىش ھوقۇقىغا ئىگە. خەلقئارا ئىنچىلىقنى ساقلاشقا مەزكۇر تەدبىرلەرمۇ كۆپايە قىلمىسا، ئۇ ھالدا قوراللىق كۈچلەرنى ئىشقا سېلىشقا ھوقۇقلۇق. بۇ ھوقۇق پەقەت ب ە ت نىڭ خەۋپسىزلىك كېڭىشىگ بېرىلگەن. خەۋپسىزلىك كېڭىشى يەتتە دائىمى ئەزا ق ش، س س س ر، ئەنگلىيە، فىرانسىيە، جۇڭگو ۋە سەككىز يىللىق مۇددەت بىلەن سايلىنىدىغان باش كاتىپ بىلەن ئالتە مۇۋەققەت ئەزادىن تەشكىل تاپقان. ب ە ت نىڭ خەۋپسىزلىك كېڭىشى ئەزالىرى ھەر ئايدا كېڭەش مەجلىسلىرىدە

---

[1] ئاسسىمبلىيە - نىڭ ئاتى موتوقلۇق ئورگىنى
[2] س س س ر - خالىق سوۋېت سوتسىيالىستىك رىسپوبلىكىسى. ھازىرقى روسىيە

نۆۋەت بىلەن رەئىسلىك قىلىدۇ. ب د ت نىڭ بۇ ئورگىنى ئۆچۈن ئۇنىڭ دائىمى ئەزالىرىنىڭ ھەقدارلىق ۋەزىپىسى ياكى قانۇنىي ھوقۇقى زور ئەھمىيەتكە ئىگە. ب د ت نىڭ خەۋپسىزلىك كېڭىشى ب د ت غا يېڭى ئەزالار قوبۇل قىلىش مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلىدۇ. ب د ت نى ۋەسىيلىك ۋەزىپىلىرىنى ئەملگە ئاشۇرۇش. ب د ت غا يېڭى ئەزالار قوبۇل قىلىش ھەققىدە تەۋسىيەلەرنى قىلىدۇ. ب د ت نىڭ ۋەسىيلىك ۋەزىپىلىرىنى ئەملگە ئاشۇرىدۇ. ب د ت باش كاتىپىنى سايلاش توغرىسىدا باش ئاسسىمبلىيەگە تەكلىپ بېرىدۇ. باش كاتىپ بىلەن بىرگە خەلقئارا سوت ئەزالىرىنى سايلايدۇ. باش كاتىپ بىللىق ۋە مەخسۇس دوكلاتلارنى بېرىدۇ. ھەربىي شتاپ كومىتېتى، قوراللىنىش كومىسسىيى (بۆلۈم) لىكسىپورتلار كومىتېتى، يېڭى ئەزالارنى قوبۇل قىلىش كومىتېتى خەۋپسىزلىك كېڭىشىگە مەسلەھەت بېرىپ تۇرغۇچى ياردەمچى ئورگانلار ھېسابلىنىدۇ.

ب د ت نىڭ بۇ ئاساسى ئورگىنى ھەققىدە تەپسىلات بېرىشنى بىر ئاز كەينىگە قالدۇرىمىز. ب د ت نىڭ باشقا ئورگانلىرى ئۇ ئاساسى ئورگانىنىڭ پىلانلىرىنى، مەقسەتلىرىنى ئەملگە ئاشۇرغۇچى ياردەمچى ئورگانلاردۇر. ئۇلارنىڭ ئىزاھاتىنى ۋە ئۇنىڭغا ئالاقىدار تەپسىلاتلارنى كەلتۈرۈش بۇ ئاساسى ئورگانىنى بايان قىلىپ بەرگۈچى تەپسىلاتلار جۈملىسىگە كىرىدۇ.

2. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشى(CEIK) - ب د ت نىڭ ئاساسى ئورگانلىرىدىن بىرى بولۇپ، ئىقتىسادى، ئىجتىمائى، مەدەنىيەت، ماارىپ، ساقلىقنى ساقلاش ساھەلىرىدە، خەلقئارا مەسىلەر ئۈستىدە تەتقىقاتلار ئېلىپ بارىدۇ، دوكلاتلار تۈزىدۇ. خەلقئارا كېڭەش چاقىرىدۇ، ئۆز ھوقۇقلىرى دائىرىسىدىكى مەسىلەر ئۈستىدىن كىلىشىم (شەرتنامىلەر) لايىھىلىرىنى تەييارلايدۇ. ب د ت نىڭ ئىختىساسلاشتۇرۇلغان مۇئەسسەسىلىرىنىڭ پائالىيىتىنى ئۆز ئارا مۇۋاپىقلاشتۇرۇش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. كېڭەشنىڭ 27 ئەزاسى بار. كېڭەشنىڭ دائىمى كومىتېتلىرى (سانائەت تەرەققىياتى كومىتېتى ھۆكۈمەتسىز تەشكىلاتلار كومىتېتى، تۇرار چاي مەسىلىرى، قۇرۇلۇش ۋە پىلانلاشتۇرۇش كومىتېتى ۋە باشقىلار) ۋە فونكسىيە (ستاتىستىكا كومىسسىيەسى، ئاھالە كومىسسىيەسى، ئىجتىمائى كومىسسىيە، ئىنسان ھوقۇقلىرى كومىسسىيەسى ۋە باشقىلار) بار، كېڭەشنىڭ مەخسۇس ئورگانلىرى: كېڭەيتىلگەن تېخنىكا ياردەمى فوندى، ب د ت بالىلار فوندى (UNICEF)، ب د ت مەخسۇس فوندى ۋە باشقىلار. بۈنىڭدىن تاشقىرى ياۋروپا ئىقتىسادى كومىسسىيەسى، ئامېرىكا ئىقتىسادى كومىسسىيەسى، لاتىن ئامېرىكىسى ئىقتىسادى كومىسسىيەسى، ئافرىقا ئىقتىسادى كومىسسىيەلەرى كېڭەش ئىشقا ياردەم بېرىپ تۇرىدۇ. سابىق س س ر كېڭەشنىڭ ئاكتىپ ئەزالىرىدىن بىرى ئىدى. ب د ت ئورگانلىرى ئىچىدە ئاساسىي ئورگانلىرىدىن بولغان بۇ ئورگان دۇنيا مەملىكەتلىرىنى ئىقتىسادى، ئىجتىمائى، مەدەنىيەت، ماارىپ، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرى بويىچە باشقۇرىدۇ، كۆزىتىدۇ ۋە باش كاتىپنىڭ شۇ ساھەلەر بويىچە دۇنيا مەملىكەتلىرى ئۈستىدىن چىقارغان قارارلىرىنى مەجبۇرى ئەملگە ئاشۇرىدۇ. بۇلارنىڭ ھەر بىرىنىڭ تەپسىلاتى تۆۋەندە ئايرىم - ئايرىم كەلتۈرۈلگەن. بۇلارنىڭ تاشقىرى بۇ ئورگان تۆۋەندىكى بىر نەچچە ئىش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ.

a) «سانائەت تەرەققىياتى» نى باشقۇرىدۇ. ئۇ (ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشى) ب د ت ھەر بىر دۆلەت ئۈچۈن بەلگىلىگەن سانائەت ساھەلىرىنى نازارەت قىلىدۇ، يەنى قايسى دۆلەتكە ئېغىر سانائەت، قايسىغا ھەربىي سانائەت ۋە قايسى بىرىگە يېنىك سانائەت، قايسى بىرىگە يېزائىگىلىكى بەلگىلەنگەن، شۇنى نازارەت قىلىدۇ ۋە يېنىك سانائەت بىلەن ياكى يېزائىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشى بەلگىلەنگەن دۆلەتنى ئېغىر سانائەت بىلەن ياكى ھەربىي سانائەت بىلەن شۇغۇللىنىشتىن توسىدۇ.

b) «قورۇلۇش ۋە پىلانلاش مەسىلىرىنى» نازارەت قىلىدۇ ۋە باشقۇرىدۇ. يەنى يېنىك سانائەت بىلەن ياكى يېزائىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشى بەلگىلەنگەن دۆلەتنىڭ ئېغىر سانائەت ۋە ھەربىي سانائەتنى ئىشلەپ چىقىرىدىغان راۋۇنلىرىنى قورۇشتىن، ئۇلارنى پىلانلاشتىن ۋە سانائەتلەرنى ئىشلەپ چىقىرىشقا ئېلىپ بارىدىغان بىلىم يۈرتلىرىنى لابوراتورىيەلەرنى قورۇشتىن ۋە پىلانلاشتىن قەتئى مەنئى قىلىدۇ.

c) «ستاتىستىكا ۋە ئاھالە» مەسىلىرى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، يەنى دۇنيا مەملىكەتلىرىدە قانچە ئاھالە بار، ئۇلار قايسى مىللەتكە مەنسۇپ، قايسى تېررىتورىيەدە ياشايدۇ، ئۇلارنىڭ دىنىي ئېتىقادلىرى قانداق، قايسى مىللەت بىلەن دوستلۇق - دۈشمەنلىك ئالاقىلىرى مەۋجۇت ۋە ياشقا ئۇنىڭغا ئوخشاش ياشقا مىللەتلەرنى باش كاتىپقا ۋە خەۋپسىزلىك كېڭىشىگە تاپشۇرىدۇ. ئۇلار بۇ مەلۇماتلاردىن سىياسى مەخسەتلەردە - ئۆز مەنپەەتلىرى ئۈچۈن ئۇرۇش - جىدەللەرنى كەلتۈرۈپ چىقىرىشتا ۋە ئىقتىسادى مەسىلەردە پايدىلىنىشىدۇر..

3. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ياۋروپا ئىقتىسادى كومىسسىيەسى(CEIK) — ب ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگە قاراشلىق خەلقئارا تەشكىلات. 1946 - يىلىدا قورۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى ياۋروپا مەملىكەتلىرى ئىقتىسادىنى راۋاجلاندۇرۇش، ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى مۇستەھكەملەش، شۇنىڭدەك ياۋروپا مەملىكەتلىرى باشقا قىتئەلەردىكى مەملىكەتلەر ئارىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى كېڭەيتىشتىن ئىبارەت. كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قۇرۇلتاي، ئادەتتە يىلىغا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجرائى ئورگىنى: كېڭەش ھەيئىتى، باش شتاپ ئورنى: جەنۋەدە (شۋىتسارىيەدە).

4. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئاسىيا ۋە يىراق شەرق ئىقتىسادى كومىسسىيەسى (AUXIK) - ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگە قاراشلىق خەلقئارالىق تەشكىلات. 1947 - يىلىدا قورۇلغان، ئاساسى ۋەزىپىسى: ئاسىيا ۋە يىراق شەرق مەملىكەتلىرىنىڭ يېزائىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇشقا، ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلارنى مۇستەھكەملەشكە ۋە باشقا قىتئەلەردىكى مەملىكەتلەر بىلەن ئىقتىسادى ھەمكارلىقنى كېڭەيتىشكە

پارەملىشتۈر، كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قورۇلتاي، ئادەتتە يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجرائى ئورگىنى - كېڭەش ھەيئىتى، باش شتابى؛ باشلىكى(تاپلاند).

5. ب د ت نىڭ ئاغرىقا ئۇچۇن ئىقتىسادى كومىسسىيەسى(AIK) - ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگ قارا‌شلىق خەلقئارا تەشكىلات. 1958 - يىلىدا قورۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: ئاغرىقا مەملىكەتلىرىنىڭ خەلق ئىگىلىكى تەرەققىياتىدا، ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى ئىقتىسادى ئالاقىلارنى مۇستەھكەملەشكە ۋە باشقا قىتئەلەردىكى مەملىكەتلەر بىلەن ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى كېڭەيتىشكە يارەملىشىشتۇر. كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قورۇلتاي، ئادەتتە ئىككى يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجرائى ئورگىنى - كېڭەش ھەيئىتى، باش شتابى: ئەدەسى - ئەمەرە (ئېفىئوپىيە).

6. ب د ت نىڭ لاتىن ئامېرىكىسى ئىقتىسادى كومىسسىيەسى(LAIK) - ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىگ قارا‌شلىق خەلقئارا تەشكىلات. 1948 - يىلى قورۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: لاتىن ئامېرىكىسىنىڭ ئىقتىسادى تەرەققىياتىدا، ئۇلار‌نىڭ ۋە باشقا قىتئەلەردىكى مەملىكەتلەر بىلەن ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى مۇستەھكەملەشكە يارەملىشىشتۇر. كومىسسىيەنىڭ ئالى ئورگىنى - ئومۇمى قورۇلتاي، ئادەتتە ئىككى يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىجراچى ئورگان - كېڭەش ھەيئىتى باش شتاپ ئورنى: سانتىياگودا (چىلى).

7. ب د ت نىڭ سودا ۋە تەرەققىيات مەسىللىرى بىلەن شۇغۇللانغۇچى كېڭىشى- ب د ت باش ئالى ھوقۇقلۇق ئورگىنىنىڭ ئىلمى تەشكىلاتى. 1964 - يىلى قورۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: ئۆزئارا مەملىكەتلەرنىڭ ئىقتىسادى تەرەققىياتىدا ماس ھالدا خەلقئارا سودىسىنى راۋاجلاندۇرۇشتىن ئىبارەت. ب د ت غا باكى ئۆزئارا ئىقتىسادىلاشقان تەشكىلاتلىرىغا ئوخشاش مەركىزى تەشكىلاتىمۇ ئوخشاش بولۇشى مۇمكىن. كېڭەش ئۈچ يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. قورۇلتاي ئوتتۇرىسىدىكى مەزگىللەر ئۆزئارا ۋەزىپىلىرىنى سودا ۋە تەرەققىيات مەسىللىرى بىلەن شۇغۇللانغۇچى كېڭەش بېجىرىدۇ. كېڭەشنىڭ بىر‌نەچچە يارەمچى كومىتېتىمۇ بار. بۇ كومىتېتلارنىڭ قارارلىرىنى ئەملگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن دائىمى كېڭەش سايلىغان كېڭەشنىڭ باش رەئىيسى كېڭەش ھەيئىتى ئىشلىرىغا رەھبەرلىك قىلىدۇ. باش شتاپ ئورنى: جەنۋە، (شۋىتسارىيە).

8. ب د ت نىڭ ئاشلىق ۋە يېزائىگىلىك تەشكىلاتى(FAO) - ب د ت دىكى خەلقئارا تەشكىلات، 1945 - يىلى قورۇلغان. ئاساسى ۋەزىپىسى: ئاشلىق زاپىسىنى كۆپەيتىش ۋە يېزائىگىلىكنى راۋاجلاندۇرۇشقا يارەدەم بېرىش. FAO دىن كېلىپ چىققان مەجبۇرىيەتلەرنى ئۈز زىممىسىگە ئالغان ھەربىر دۆلەت: ئۆزىنىڭ ئىزاسى بولىشى مۇمكىن. ئۆز - ئۆزىنى باشقۇرالمايۋاتقان تەرتوريەلەر بولسا ھەمكار (يارەدەچى) ئەزا سۈپىتىدە، قوبۇل قىلىنىدۇ. ئالى رەھبىرى ئورگىنى - ئوتتىكا ئەزا بولغان دۆلەتلەر ۋەكىللىرىنىڭ باش كېڭىشى، ئادەتتە يىلدا بىر قېتىم چاقىرىلىدۇ. ئىككى قېتىملىق كېڭەش ئوتتۇرىسىدا تەشكىلات پائالىيىتىنى باش كېڭەش نازارەت قىلىدۇ. FAO ئورگانلىرىنىڭ قارارلىرىنى ئەملگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن دائىمى ھەيئەت قورۇلغان، ئوتتىكا كېڭەشك سايلىنىدىغان باش مۇدىر رەھبەرلىك قىلىدۇ. باش شتاپ ئورگىنى: رىمدا.

ب د ت نىڭ ئورگانلىرىغا ئەيىلى كېرىشىشتىن ئىلگىرى ئېغىر سانائەت، پىنىك سانائەت ۋە يېزائىگىلىكى ھەققىدە بىر ئاز ئوخشۇلۇپ ئۈتۈش لازىم. مەملىكەتلەر تاپىندىغان بىرىنچى ئاساسى ئامىل ئېغىر سانائەتتۇر.

ئېغىر سانائەت - ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرىنىڭ، ئەمگەك ۋاستىلىرى (ماشىنلار، دېۋگاتىللار، ئېخانىزملار) ۋە ئەمگەك ۋاستىلىرى (خام ئەشيا، ماتېرىيال، يېقىلغۇ) نى ئىشلەپ چىقارغۇچى سانائەت ساھەلىرىنىڭ مەجمۇئەسى. ئېغىر سانائەتكە قېزىپ چىقىرىش ساھەلىرى، پىششىقلاپ ئىشلەش سانائىتىنىڭ مۇھىم تارماقلىرى، ئېلېكتىر ئېنېرگىيىسى، ئېغىر قارا ۋە رەڭلەك مېتاللورگىيىسە، قورۇلۇش ماتېرىياللىرى سانائىتى، كىمىيەزلىق، ياغاچ ماتېرىياللىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش سانائىتى كېرەكتۇ. ئېغىر سانائەت ئەسلەھەلەرى - ماشىنازلىق، ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى - پەۋقە ئېغىر سانائەتلا ئەمەس، بەلكى باشقا ساھالەردىمۇ ئىپادىلىنىدۇ. لېكىن ئېغىر سانائەت ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ تەرەققىياتىدا ھەل قىلغۇچى رول ئويناپدۇ. لېكىن ئىشلەپچىقىرىش قورۇللىرىنىڭ پەۋقە ئېغىر سانائەت ئىشلەپچىقىرىدۇ. خەلق ئىگىلىكىنىڭ ھەممە ساھالىرىدىكى ئېخنىكا تەرەققىياتىدىكى - ئېغىر سانائەتنىڭ تەرەققىيات دەرىجىسى بىلەن ئۆلچىنىدۇ ۋە ئۇ ئىجتىمائى ئەمگەك ئۈنۈمدارلىقىنىڭ ئۆسۈشىگ ئاساس يارىتىدۇ ھەمدە مەملىكەتنىڭ ھەربىي كۈچىنى تەمىنلەيدۇ. كېڭەيتىلگەن ئەكرار ئىشلەپچىقىرىش قانۇنى - ئىشلەپ چىقرىش ۋاستىلىرىنى، ئېغىر سانائەتنى تىز سۈرئەتتە راۋاجلاندۇرۇشتىن ئىبارەت. ئېغىر سانائەتنىڭ يېگى تارماقلىرى ئاۋاتسىيە، ئاپتوموبىل، تېراكتۇر، كومبايىنمازلىق، ستانوك، ئاتوم، ئېلېكترون، راكىتا، مىتالورگىيە ماشىنازلىقى ۋە باشقىلار. ئېغىر سانائەت خەلق ئىگىلىكىنىڭ ھەممە ساھەلىرىدە: ئېخنىكا تەرەققىياتىدا ھەمدە پۈقرا ئەمگەك ئۈنۈمدارلىقىدا ئېرىشىشتە، خەلق پاراۋانلىقىنىڭ ئىزچىل رەۋىشتە ئېشىپ بېرىشىدا، مەملىكەتنىڭ ئەمگەك، ئىقتىسادى مۇستەقىللىقىنى تەمىنلەشتە ئاساس ھىسابلىنىدۇ.

سانائەتنى، پىنىك سانائەتنى، ئۆنۈك ئاساسى بولغان ئېغىر سانائەتنى راۋاجلاندۇرۇش دۆلىتىنى قۇدرەتلىك دۆلەتلەك ئايلاندۇرىدۇ.

ئېغىر ماشىناسازلىق - ماشىنازلىق تارماقلىرىنىڭ مەجمۇئەسى. ئېغىر سانائەت كارخانلىرى مېتاللورگىيە، كان - رودا قېزىش، ئۆمۈر پىرسلارش، قاتناش - تىرانسپورت ئەسلەھەلىرى، شۇنىڭدەك يەر كولۇغۇچى ماشىنا، ئېلېكتىر كۆزۈرۈكلۈك كىران، ئۆمۈر بول - ۋاگونلىرى، دېزىل ماتور ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلەپچىقىرىش سىخلىرىغا ئىگە، ئېغىر ماشىنا سارلىق زاۋۇتلىرى ئادەتتە يۈرۈشلۈكنى ئۆنۈرسال تېپقا ئىگە بولغان كارخانلارۇر.

كاپىتالىستىك مەملىكەتلەر تارىخدا ئا ق ش، گ ف ر، ياپونىيە، ئەنگلىيە، فرانسىيە، ئىتالىيەدە ئېغىر ماشىنا

سازلىق مەھسۇلاتلىرى كۆپلەپ ئىشلەپچىقىرىلىدۇ. سابىق سوتسىيالىستىك مەملىكەتلەردىن س س ر نىڭ روسىيە قىسمىدا، چېخسلوۋاكىيە، گ د ر، پولشا، ۋېنگرىيە، رومىنىيە، بولغاريەدە ئېغىر ماشىنازلىق مەھسۇلاتلىرى ئىشلەپچىقىرىلىدۇ. ئېغىر سانائەتنىڭ مۇھىم مەھسۇلاتلار - ئېلېكتىر - ئېنېرگىيىسى، نېفىت، گاز، كۆمۈر، چۈيۈن، پولات، قار ماتېرىاللار، توربىلار، مىتال كەسكۈچى ستانوكلار، ئاپتوموبىللار، تېراكتورلار، ئېلېكتىر كۆزۈرۈكلۈك كىرانلار، ئېگىرىش ماشىنلىرى، كېمىلەر، مىس، ئالىيومىن، قوغۇشۇن، نوۋ، يور، ماگنى، ئۇران، فوسفور، گۈڭگۇرت، سىمونت ۋە باشقىلار.

ئاۋاتسىيە سانائىتى - ماشىنازلىق سانائىتىنىڭ بىر تارمىقى. ئاۋاتسىيە سانائىتى ئايروپىلان، راداراللر، ئاۋاتسىيە دۋىگاتىللىرى ۋە باشقا ئاۋاتسىيە ئۈچۈن كېرەكلىك بولغان ئەسۋاب، ئۈسكۈنلەرنى ئىشلەپچىقىرىدۇ. ئاۋاتسىيە - خەلق ئاۋاتسىيەسى ۋە ھەربىي ئاۋاتسىيەسى دەپ بولىنىدۇ. ئاۋاتسىيە سانائىتى كاپىتالىستىك مەملىكەتلەردىن ئا ق ش، ئەنگلىيە، فرانسىيە، ئىتالىيە، ھەمدە سابىق گ ف ر دا ياخشى رۋاجلانغان.

ھەربىي سانائەت مەملىكەتنىڭ كۈچ قۇدرىتىنى بەلگۈلىگۈچى ئاساسى ئامىل. سانائەتنى مەۋزۇرى ئاساسقا قۇرۇلۇپ، ئېغىر سانائەت، ماشىنازلىق سانائىتى ئاساسىغا قورۇلغان دۆلەت باي بولۇشى مۇمكىن. بىراق قۇدرەتلىك دۆلەت بولالمايدۇ. دۆلەتنىڭ قۇدرەتلىك، دۇنياۋى نوپوزىنىڭ كۈچ بولۇشى ئۈنىڭ ئۈز ھەربىي سانائىتىنى قانچىلىك تەرەققىي قىلدۇرغىنىغا باغلىق، ھازىرقى زامانىدىكى تەرەققى قىلغان ھەربىي سانائەتنىڭ مەھسۇلاتلىرى: يادرو قوراللىرى، تىرمو يادرو قوراللىرى، ئاۋاز ئىزلىكىدىن تېز ئۇچقۇچى ھەرقى تېخنىكا رىشاكتىپ تايرۇيىلانار، قىتئەلەر ئارا ئۇچىدىغان راكىتالار، ئاتوم ۋە ژودىرد بومبىلىرى، خىمىيىلىك ۋە بىئولوگىيىلىك قوراللار، ھاۋا قوراللىرى ۋە يۇنىڭدىن باشقا يېگى ھەربىي تېخنىكىلارەۋرى. ھەربىي سانائەت يۇكمەك دەرىجىسى، تەرەققى قىلغان دۆلەتلەر ئا ق ش، سابىق س س ر (ئاساسەن روسىيە قىسمى) ، بۇيۈك بېرتانىيە (ئەنگلىيە) ، فرانسىيە ۋە جۇڭگو.

پىنىك سانائەت: خام ئەشيالىق خىلمۇ خىل ئوزلىرىدىن، كەلە ئىستىمال بويۇملىرى ئىشلەپچىقىرىشقا ئۈيغۇنلاشتۇرۇلغان ۋە ھر - ھىرىگ باغلانغان سانائەت تارماقلىرى بىھىندىسى. پىنىك سانائەت: ياغىنا، زىغىر، كاناپ تالاسى، پىيە ئېگىرىش، ھايۋان تېرىسى، يۇلا، مونئى تالا، خورۇملاردىن خام ئەشيا مۇھىتىدە پايدىلىنىدۇ. پىنىك سانائەتكە خام ئەشيا، دەسلەپكى ئىشلەپ چىقىرىش ۋە پىيە - گەزمال، يۇلا، شايى - ئەتلەس توقۇش، كاناپ تالاسى، پىيە ئېگىرىش، تېككۇچىلىك، كۆن - خورۇمچىلىق، توقۇمچىلىق، پايمچىلىق، كىگىزچىلىك، موپۇن، تىرە ئاشلاق، مونئى خورۇم، قېلىن كېيىم تېكىش ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش تارماقلار كىرىدۇ. پىنىك سانائەتنىڭ يېگى ئوزلىرىدىن بىرى، چەنە - ساپال بويۇملارنى ئىشلەپچىقىرىش. پىنىك سانائەت، كەلە ئىستىمال مالىلىرىدىن ئاشقىرى، خەلق ئىگىلىكىنىڭ كۆپ تارماقلىرى - ئۈچۈن كېرەكلىك بولغان مىس - پولاتلار، پولغا سالىدىغان گەزىسلەر، قوئىلىمىك ئوتەكلەر، پىلاستىنكىلار، بېلىق ئوتۇش ئۈچۈن ئىشلىتىدىغان ئورلار ۋە باشقىلارنى ئىشلەپچىقىرىدۇ.

پىنىك سانائەت سابق سوتسىيالىستىك مەملىكەتلەردىن س س ر (سابىق سوۋېت سوتسىيالىستىك رىسپوبلىكىسى) ، پولشا، چۇڭگو، بولغاريە، رومىنىيە، گ د ر، چېخسلوۋاگىيە، ۋېنگرىيە، كاپىتالىستىك دۆلەتلەردىن: ئا ق ش، ئەنگلىيە، ياپونىيە، فرانسىيە ۋە ئىتالىيەدە راۋاجلانغان. پىنىك سانائەت مەملىكەتنى قۇدرەتلىك قىلالمايدۇ، باي مەملىكەتكىمۇ ئايلاندۇرالمايدۇ، راۋاجلانغان مەملىكەتكىمۇ ئايلاندۇرالمايدۇ. ئەكسىچە ئېغىر سانائىتى، ماشىنازلىق سانائىتى راۋاجلانغان مەملىكەتنىڭ پىنىك سانائىتىمۇ راۋاجلانغان بولىدۇ.

يېزائىگىلىگنى مادەتى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ئاساسى تارماقلىرىدىن بىرى بولۇپ دېھانچىلىق ۋە چارۋچىلىق مەھسۇلاتلىرى بېتىشتۇرۇش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. يېزا ئىگىلىكى ئاھالىنىڭ ئوزۇق - ئوۋلۇق مەھسۇلاتلىرىنى، سانائەتنىڭ نۇرغۇنلىغان تارماقلىرىنىڭ خام ئەشيانا بولغان ئىقتىياجىنى قانەۋرەدۇ. يېزائىگىلىكى، دېھانچىلىق (ئېتىز - ئېرىق، كۆكتاتچىلىق، مېۋىچىلىك ۋەھاكازالار) ھەمدە چارۋچىلىق تارماقلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. يۇلارنى قوشۇپ پىرىكتە ئېلىپ بېرىش مادەتى ئەمگەك ۋاستىلىرىمىزنى ئۈنۈملۈك پايدىلىنىشنا ئىمكان بېرىدۇ.

يېزائىگىلىك مەملىكەتنى تەرەققى قىلدۇرمايدۇ، قۇدرەتلىك مەملىكەتكىمۇ ئايلاندۇرمايدۇ، ئەكسىچە مەملىكەتنى خام ئەشيا بازىسىغا ئايلاندۇرۇپ، ساناشتى تەرەققى قىلغان مەملىكەتكە قارا‌شلىق بېقىندى دۆلەتكە ئايلاندۇرىدۇ.

ئېغىر سانائەتنى، ماشىنازلىق سانائىتى تەرەققى قىلغان مەملىكەتلەرنىڭ يېزائىگىلىكىمۇ تەرەققى قىلىدۇ، ئەگەر ئۆنداق بولمىسا، مەملىكەتمۇ قالاق بولىدۇ. يېزائىگىلىكنى تەرەققىياتى ئېغىر سانائەتكە زىچ باغلىنىشلىق.

تۆۋەندە ب د ت دۇنيا مەملىكەتلىرىگ قاندا‌ق ۋەزىپىلەرنى ئەمەلگە‌ئاشكىنىنى ۋە ئۇلارغا قاندا‌ق مەجبۇرىيەتلەرنى يوكلىگەنلىكنى كۆرۈپ چىقمىز!

1) ئامېرىكا، سابىق س س ر (ئاساسەن روسىيە) ، ئەنگلىيە، فرانسىيە ۋە جۇڭگو سانائىتىنىڭ بارچە ئوزلىرى: ئېغىر سانائەت، ماشىنازلىق سانائىتى، پىنىك سانائەت ۋە يېزائىگىلىكى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ ھوقۇقىغا ئىگە، شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ زىممىسگە دۇنياغا باشقا مەملىكەتلەرگە شۇ مەھسۇلاتلارنى ئىشلەپچىقىرىپ، يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە ئۇلار بىلەن سودا قىلىش ۋەزىپىسى يوكلەنگەن.

2) ياۋرۇپا مەملىكەتلىرى ھەربىي سانائىتىنىڭ پەۋقە مۇھىمىنى ئۈچۈن زۆرۈر بولغان مىقدارىدىكى يادروسىز، ھاۋاغا ئالاقىسى بولمىغان، قىتئەلەر ئارا ئۇچىدىغان راكىتالاردىن باشقا ئوزلىرى بىلەن شۇنداقلا سانائەتنىڭ باشقا بارلىق ئوزلىرى - ئېغىر سانائەت، ماشىنازلىق سانائىتى، پىنىك سانائەت ۋە يېزائىگىلىكى بىلەن شۇغۇللىنىش ھوقۇقىغا ئىگە، شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ زىممىسگە شۇ مەھسۇلاتلارنى ئىشلەپ چىقىرىپ، ياقا سوتسىيالىستىك مەملىكەتلەردىن س س ر نىڭ روسىيە قىسمىدا، چېخسلوۋاگىيە، گ د ر، پولشا، ۋېنگرىيە، رومىنىيە، بولغاريەدە ئېغىر ماشىنازلىق مەھسۇلاتلىرى ئىشلەپچىقىرىلىدۇ. ئېغىر سانائەتنىڭ مۇھىم مەھسۇلاتلار - ئېلېكتىر - ئېنېرگىيىسى، نېفىت، گاز، كۆمۈر، چۈيۈن، پولات، قار ماتېرىاللار، توربىلار، مىتال كەسكۈچى ستانوكلار، ئاپتوموبىللار، تېراكتورلار، ئېلېكتىر كۆزۈرۈكلۈك كىرانلار، ئېگىرىش ماشىنلىرى، كېمىلەر، مىس، ئالىيومىن، قوغۇشۇن، نوۋ، يور، ماگنى، ئۇران، فوسفور، گۈڭگۇرت، سىمونت ۋە باشقىلار.

ۋەزىپىسى يۈكلەنگەن.

3) ئاسىيا ۋە يىراق شەرق مەملىكەتلىرى ھەربىي سائالەت ۋە ماشىنىزاتلىق سانائىتىنىڭ ھەممە تۈرى بىلەن شۇغۇللىنىشى مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار يېنىك سانائەتنىڭ بەزى تۈرلىرى بىلەن ئاساسەن ېيىرتىگىلىك بىلەن، شۇنىڭدەك ېيىرتىگىلىكى ئۇچۇن زۇرۇر بولغان ياخشا تېرىش ماشىنىسى، پەر ھەيدەش تىراكتورىغا ئوخشاش ماشىنىزاتلىق سانائىتىنىڭ بەزى تۈرلىرى بىلەن شۇغۇللىنىش ھوقۇقىغا ئىگە. ئۇلارنىڭ زىممىسىگە باشقا مەملىكەتلەرگە ېيىرتىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى ۋە خام ئەشيانى يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە ئۇلار بىلەن سودا قىلىش ۋەزىپىسى يۈكلەنگەن.

4) ئافرىقا مەملىكەتلىرى ھەربىي سائالەت، ماشىنىزاتلىق سانائىتى بىلەن شۇغۇللىنىشى مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار قىسمەن يېنىك سانائەت بىلەن ۋە ېيىرتىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى ھوقۇقىغا ئىگە. ئۇلارنىڭ زىممىسىگەباشقا دۆلەتلەرگە ېيىرتىگىلىكى مەھسۇلاتلىرىنى، شۇنىڭدەك سانائەت خام ئەشياسىنى يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە ئۇلار بىلەن سودا قىلىش ۋەزىپىسى يۈكلەنگەن.

5) لاتىن ئامېرىكىسى مەملىكەتلىرى ھەربىي سائالەت، ئېغىر سائالەت، ماشىنىزاتلىق سانائىتى بىلەن شۇغۇللىنىشى مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار قىسمەن يېنىك سانائەت بىلەن ۋە ېيىرتىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە سانائەت خام ئەشياسىنى ئەيىارلاپ بېرىش بىلەن شۇغۇللىنىش ھوقۇقىغا ئىگە. ئۇلارنىڭ زىممىسىگە باشقا مەملىكەتلەرگە شۇ مەھسۇلاتلارنى يەتكۈزۈپ بېرىش ۋە ئۇلار بىلەن شۇ مەھسۇلاتلار خۇسۇسىدا سودا قىلىش ۋەزىپىسى يۈكلەنگەن.

يوقىرىدا زىكىر قىلىنغان ۋەزىپىلەرنى ئەملگە ئاشۇرغۇچىلار، ب د ت نىڭ ياۋرۇپا ئىقتىسادى كومىسسىيىسى،ب د ت نىڭ ئاسىيا ۋە يىراق شەرق ئىقتىسادى كومىسسىيىسى ۋە ب د ت نىڭ تۈركىيە ۋە پېرىگىلىكى قاتارلىق ئورگانلىرىدۇر.

مەملىكەتلەرنىڭ ئىشلەپ چىقارغان مەھسۇلاتلىرىغا باھا بەلگىلەشتە ۋە ئۇلارنىڭ سودىسىغا رەھبەرلىك قىلغۇچى ئورگان ب د ت نىڭ سودا ۋە دېڭىزچىلىق مەسىلىلىرى بۆلۈمى شۇغۇللانغۇچى كېڭىشىدۇر.

ب د ت نىڭ بەلگىلەشنى بويىچە ۋە ئۇنىڭ رەھبەرلىكى ۋاستىسىدا دۇنيا ئارىسىدا يۈرگۈزۈلۈۋاتقان ئىقتىسادى ۋە سودا ئىشلىرى توغرىسىدا بىر نەچچە مىسالار:

ئامېرىكا چەت دۆلەتلەردىن، ئاساسەن ئەرەب دۆلەتلىرىدىن ئوزى ئۇچۇن كېرەك بولغان نېفتنىڭ 15% نى سېتىۋالىدۇ. يۇنىڭ ئۇچۇن ئەرەب دۆلەتلىرىگە 51 مىليارد 33 مىليۇن دوللار تۆلەيدۇ ۋە ئۇنىڭ بازارلىرىدا ئوزى 389 مىليارد 131 مىليۇن دوللارغا ساتىدۇ. نەتىجىدە بىر يىلدا 338 مىليارد 98 مىليۇن دوللار ساپ پايدا ئالىدۇ.

ئەنگلىيە ئوزى ئۇچۇن كېرەك بولغان نېفتنىڭ 99% نى چەتتىن، ئاساسەن ئەرەب مەملىكەتلىرىدىن سېتىۋالىدۇ، نەتىجىدە يىلغا 150 مىليارد دوللار ساپ پايدا ئالىدۇ.

فرانسىيە ئوزى ئۇچۇن كېرەك بولغان نېفتنىڭ 75% تىنى چەتتىن، ئاساسەن ئەرەب دۆلەتلىرى ۋە ئىراندىن سېتىۋالىدۇ ۋە يىلغا 113 مىليارد دوللار ساپ پايدا ئالىدۇ.

ئىتالىيەمۇ يىلغا 150 مىليارد دوللار ساپ پايدا ئالىدۇ.

گېرمانىيە بولسا يىلغا 106 مىليارد 848 مىليۇن دوللار ساپ پايدا ئالىدۇ.

بۇ دۆلەتلەر نېفتنىڭ بىر تونىسىنى 115 دوللاردىن سېتىۋېلىپ، ئۆز بازارلىرىدا بولسا بىر توننا نېفتنى 878 دوللارغا سېتىشىدۇ. سېتىۋېلىشتىمۇ، سېتىشتىمۇ ئەخمىق بولمىغان ئەرەب دۆلەتلىرى ئارتۇق مەھسۇلات ئىشلەپچىقىرىلىشىنى قوشۇپ، ئۆزىنىڭ بىر ئويلاپ كۆرۈڭ! بارچە ئەرەب دۆلەتلىرى ۋە ئىران بىر يىلدا نېفتتىن 110 مىليارد 246 مىليۇن دوللار پايدا ئالىدۇ، ئۇنى ئېلىپ كەتكەن ياۋرۇپا دۆلەتلىرى ۋە ياپونىيە 840 مىليارد 628 مىليۇن دوللار ساپ پايدا ئالىدۇ.

يەنە بىر مىسال: جەنۇبىي ئافرىقا رېسپوبلىكىسى، نامىبىيە شۇنىڭدەك ئافرىقىدىكى چوڭ ئالماس (يىلپىز) كانلىرىنىڭ بارچىسى ئەنگلىيە ئەسىرىدىدۇر. ئەنگلىيە ئۇلاردىن ئالماسنى ھەر ئالىي سۈيىتىدە ئەرزان باھادا ئېلىپ، پىششىقلاپ ئىشلەپچىقىرىپ، يۇز ھەسسە قىممىتىدە ساتىدۇ. بىر يىلنىڭ ئۆزىدە جەنۇبىي ئافرىقا رېسپوبلىكىسى 10,2 مىليۇن كاراتقا، نامىبىيە 1,01 مىليۇن كارات ئالماس قېزىپ چىقارغان.

يەنە بىر مىسال: ئۆزبېكستان بېزاگىلىكى ئوچۇن ئامېرىكىلىقلار پاختىلارنى قالدۇرماي دۇنيا بازىرىغا ئېلىپ بېرىپ ساتسا، بىر يىللىق پايدىسى بىر مىليارد دوللار ئەتراپىدا بولىدۇ. ب د ت ئەرىپىدىن بىر تونا پاختىغا ھازىر 800 دوللار نەرخ قويۇلماقتا. قىرغىزستان بېزاگىلىكى ۋە چارۋىچىلىقى ئوچۇن ئامېرىكىلىقلار رېسپوبلىكا، ھازىر رېسپوبلىكىنىڭ ئاساسى تارمىقى بولغان چارۋىچىلىقتا 4 مىليۇن تويغا قوي بار، ئەگەر ھەربىر قوينى ئوتتۇرىچە 30Kg دىن ھىسابلاپ، بىر-بىرىدىن قالدۇرۇلماي دۇنيا بازىرىغا ئېلىپ بېرىلىپ سېتىلسا، كەم دېگەندە 300 مىليۇن دوللار بولىدۇ.

يەنە بىر مىسال: ئېرىتۇرىيەنىڭ 8,5 مىليۇن كۋادرات كىلومېتىر، ئاھالىسى 150 مىليۇن ئەتراپىدا بولغان بىرازىلىيە ئاھايتى زور پايدىلىق قېزىلمىلار زاپىسىغا ئىگە. جۈملىدىن ئۈمۈر رودىسى 100 مىليارد تونا، مارگانتىس رودىسى 100 مىليۇن تونا، ئوران رۇدىسى 265 مىليۇن تونا، بور، رەڭلىك مېتال، ئالماس، كۆمۈش، ئالتۇن، نېفت، 21 مىليارد تونا كۆمۈر ۋە ياشقا قېزىلما بايلىقلىرى بار. شۇنداق تۇرۇپ 40 مىليۇن بىرازىلىيەلىك ئاھايتى ناچار تۇرمۇش كەچۈرىدۇ. 30 مىليۇن كىشى ئوچۇقدەك ئوزۇقلىنالمايدۇ. بىرازىلىيەنىڭ ئاشقى قەرزى 200 مىليارد دوللار ئەتراپىدا.

ئېرىتۇرىيەسى 9373 مىل كۋادرات كىلومېتىر، ئاھالىسى 280 مىليۇن كىشى بولغان ئا ق ش دۆلىتىنىڭ يىللىق

ئوتتۇرچە كىرىمى بىر تىرىليۇن 800 مىليارد دوللار، تېرىتۇرىيەسى 244 مىل كۋادرات كىلومېتىر، ئاھالىسى 60 مىليۇن كىشى ئەتراپىدا بولغان ئەنگلىيەنىڭ ئۆزىدىن چىقىدىغان پايدىلىق قىزىلمىلىرى ئۆز ئېھتىياجىغىلىرىغا يېتىمەيدۇ. نېفتنىڭ 99% نى چەتتىن ئېلىپ كېرەك. لېكىن شۇ نېفتنىمۇ يىلىغا 150 مىليارد دوللار پايدا ئالىدۇ. يۇنىڭغا ئوخشاش مىسالار روياختىنى ئاھايتى كۆپ كەلتۈرۈش مۇمكىن. ھىساب قىلىپ كۆرۈڭ، ئامېرىكىنىڭ بىر يىللىق دارامىتسىز توپلاش ئوچۇن ئۆز بېكىستان 1800 يىل ياخشا تېرىشى، قىرغىزستان بولسا، 6000 يىل قوي بېقىشى كېرەك بولىدۇ.

شۇ ئورۇندا ئېيتىش بىر مۇئال تونۇلىدۇ. يېرى كىچىككىنە، پايدىلىق قېزىلمىلا بايلىقلىرى ئاز بولغان ياۋرۇپا دۆلەتلىرى، ئامېرىكا، ياپونىيە نېمە ئوچۇن بۇ دەرجىدە باي بولۇپ كېتىپ، بىر ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە بىر كۆلىسى زور، پايدىلىق قېزىلمىلارغا باي ئاسىيا دۆلەتلىرى، ئافرىقا دۆلەتلىرى، لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرى ئۆزىنى باقالمايدىغان دەرجىدە كەمبەغەل، ئاچ يالىڭاچ ۋە تۆلىيەلمەيدىغان دەرجىدە قەرزگە پېتىپ قالىدۇ؟ جاۋابى: يۇنىڭ سەۋەبى ھازىرقى كۈندە مۇكۈمران بولغان كاپىتالىستىك تۈزۈمنىڭ ۋە ئۇنىڭ دۇنيا دۆلەتلىرى ئۈستىدىن ئېلىپ بېرىۋاتقان ياشقۇرۇش سىستېمىسىغا بېرىپ تاقىلىدۇ. كاپىتالىستىك تۈزۈمنىڭ بۇ سىستېمىسىنى ئەملگە ئاشۇرغۇچى ب د ت دۇر. بۇ ياشقۇرۇچى سىستېمىنى ياخشىراق چۈشىنىلىش ئوچۇن تۆۋەندە بەزى مىسالارنى كەلتۈرىمىز:

1) ياۋرۇپا دۆلەتلىرى ھەربىي سائالەت، ئېغىر سائالەت، ماشىنىزاتلىق سانائىتى ۋە يېنىك سانائەت بىلەن شۇغۇللىنىپ، ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىنا ئۆزلىرى خالىغان ئەرخىنى بەلگىلەيدۇ. ئامېرىكا ۋە لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرى، ئاھايتى زور - پايدىلىق قىزىلما بايلىقلارغا ئىگە بولسىمۇ، ئۇلارنى ھەربىي سائالەت، ئېغىر سائالەت، ماشىنىزاتلىق سانائىتى بىلەن شۇغۇللىنىشتىن مەنئى قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭ ئورنىغا ېيىرتىگىلىكى بىلەن شۇغۇللىنىشقا مەجبۇر قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ پايدىلىق قېزىلما بايلىقلىرىنى خام ئەشيا سۈپىتىدە ئۆزلىرى ئەرخ بەلگىلەپ تۆۋەن باھادا سېتىۋالىدۇ. ئورنىغا بولسا ئۆزلىرىنىڭ سانائىتىدە ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىنى ئۆزلىرى ئەرخ قويۇپ ئامېرىكا ۋە باشقا ياۋرۇپا دۆلەتلىرىگە مەجبۇرلاپ ئوتكۈزىدۇ. ھىسابلاپ كۆرۈڭ ئوچۇن: بىر كىلوگىرام پاختىنى 80 سېنت ،① يۇقىرى سۈپەتلىك بىر كىلوگىرام يۇڭنى 78 سېنت باھادا سېتىپ ئالىدۇ، شۇ ئىككىسىدىن قىرانسىيەدە ئىشلەنگەن كاستىيوم - شىمىنىڭ دۇپەي ئەركىن بازىرىدىكى ئەرزان 660 دوللار. بىر تونا نېفتنى 115 دوللارغا سېتىۋېلىپ، 878 دوللارغا سېتىشىدۇ. ئۇمۇر رودىلىرىنى، رەڭلىك مېتاللارنى خام ئەشيا سۈپىتىدە ئاھايتى ئوزۇن باھادا سېتىۋېلىپ، ئوزىنىڭ ئاپتومۇبىل ۋە ئايروپىلان ئىشلەپ چىقىرىپ مىڭ ھەسسە بارلۇر قىممىتىگە سېتىشىدۇ. بىر ئاپتومۇبىل ئوچۇن 86 گىكتار يەردىن چىققان ياخشىنى سېتىش كېرەك بولىدۇ. يا كى 1800 دانە قوي سېتىشقا توغرا كېلىدۇ، يا كى 782 تونا نېفت سېتىشقا توغرا كېلىدۇ.

2) ياۋرۇپا دۆلەتلىرى قېزىلما بايلىقلىرى زور بولغان يا كى نېفت زاپىسى كۆپ بولغان ئاسىيە ۋە ئافرىقا دۆلەتلىرىدە ئونىڭ رەڭىشە ئۈرۈشلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. نەتىجىدە ئۇلارنىڭ ھەربىي سائالىتىدە ئىشلەپچىقارغان قورال - ئەسلەھە، ئوق - دورىلارنى ئۆزلىرى بەلگىلىگەن ئاسمان - يەلەك باھاسىدا ھىسابلاپ، ئورنىغا خام ئەشيا مەھسۇلاتلىرىنى ئۆزلىرى خالىغان باھادا سېتىۋالىدۇ ۋە ئۇلارنى قەرىزگە پائىزلاپ قويىدۇ. شۇنىڭ ئۇچۇن ئانكىغا قارشى ئىشلىتىدىغان بىر دانە قورال 100 مىڭ دوللار، بىر دانە تانكىغا بىر مىليۇن دوللار. يۇنىڭغا قانچە قانچىلىغان خام ئەشيالارنى سېتىپ ئالالايدۇ. قورال بەيگىسى ئەڭ ئېغىر ئىشلارنى يىلىدا، يەنە ئا ق ش لا 1988 - يىلى ھەربىي سائالىتى ئوچۇن 291 مىليارد دوللار سەرپ قىلدى. ئىشلەپچىقىرىلغان مەھسۇلاتلىرىنىڭ زور قىسمىنى (ئامېرىكا قىرغىن قورالى بولمىغانلىرىنى) ئوچىنچى دۇنيا ئەللىرىگە ئاسان - يەلەك باھادا مەجبۇرى ئوتكۈزۈپ سانى ۋە ئوبرىنا ئەرزان باھادا خام ئەشيا ئالىدى. دۇنياديكى ئۇرۇش بولمۇاتقان مەملىكەتلەر ياۋرۇپا دۆلەتلىرىنىڭ ھەربىي سائالىتى مەھسۇلاتلىرىنىڭ پايدىلىق بازارلىرىدۇر. ئۇلار بەيگى، دائىمىي بازارلار ئوچۇن بېگى ئۇرۇشلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

3) ياۋرۇپا دۆلەتلىرى كۆپلىگەن ھاللاردا ئۆز پۇللىرىنى مۇستەھكەم ئوتتۇر ئۆرە ۋە ئوچىنچى دۇنيا دۆلەتلىرىنىڭ پۇللىرىنى سۇنۇشي رەۋىشتە كىرزىسقا ئوچرىتىدۇ، مەقسەت خام ئەشيانى يەنىمۇ ئەرزان باھادا ئېلىپ چىقىپ كېتىش، ئۇ دۆلەتلەرنى قەرىزگە پائىزلاپ، دائىم ئۆز مۇستەھكەملىكىدە، سالاقلى قېلىشىنى، يۇنىڭغا قوشۇمچە ئۇ دۆلەتلەرنىڭ خام ئەشيالىرىنىڭ ئەرخىنى سۇنۇشي رەۋىشتە، مەسىلەن: ئىستىمالدىن ئارتوقچە دېگەندە ئوخشاش سۈزلەرنى تارقىتىش بىلەن ئۆزەنلىتىدۇ. مىسال ئۇچۇن بىر يىل ئالدىن بىر تونا پاختىنىڭ باھاسى مىڭ دوللار ئىدى. بىر دوللارنىڭ ئۆزبېك پۇلىغا نىسبەتەن قىممىتى بولسا، 160 سومغا تەڭ ئىدى. ھازىر بولسا بىر تونا پاختىنىڭ باھاسى 800 دوللار، بىر دوللارنىڭ ئۆزبېك سومىغا نىسبەتەن قىممىتى 600 سومدىن يۇقىرى.

4) ياۋرۇپا دۆلەتلىرى ئۆزلىرىنىڭ پىرگىنىچىلىك، ياۋۇز، ساختىلىق بىلەن تولغان ئىقتىسادى ئۆزۈملىرىنى، «ھەسداقلىق جەمئىيىتى» نى ئوچىنچى دۇنيا ئەللىرىگە مەجبۇرلاپ ئوتكۈزىدۇ. خۇسۇسىيلاشتۇرۇش قانۇنى ئەملگە ئاشۇرۇپ، مەزكۇر دۆلەتلەرنىڭ مۇھىم شىركەتلىرىنىڭ ئاكسىيەلىرىنى سېتىۋالىدۇ. ئاندىن ئوتتۇنغىن چىققان ساپ پايدىنى ئۆز مەملىكەتلىرىگە ئېلىپ چىقىپ كېتىدۇ.

9. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ۋەسىيلىك كېڭىشى - ب د ت نىڭ ۋەسىيلىك سىستېمىسىغا قوشۇلغان تېرىتورىيەلەرنىڭ ياشقۇرۇلۇشىنى نازارەت قىلىدىغان خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ دائىمى ئەزاسى، لېكىن ئۇ ۋەسىيلىكتىكى تېرىتورىيەلەرنى ياشقۇرمايدىغان، ۋەسىيلىكنى ئەملگە ئاشۇرۇش ئوچۇن يا كى ئاساسلىقىسىدە (ب د ت نى كۆرسىتىدۇ - ت) ئوچ يىل مۇددەت بىلەن سايلانغان دۆلەتلەردىن تەشكىل تاپقان تەشكىلات. ۋەسىيلىك كېڭىشى 1946

① بىر دوللار - 100 سېنت

- يىلى ب د ت نىڭ بىرىنچى قۇرۇلتاي (كېڭەش بىيغىتى - ت) دا تەشكىل قىلىنغان. ب د ت قانۇنىنىڭ 81 - ماددىسىغا بىنائەن ۋەسىيلىك كېڭىشى ۋەسىيلىككە ئالغان ھاكىمىيەتنىڭ يىلدا بىر قېتىم چىرىندىغان ھىساباتىنى ھەمدە ۋەسىيلىكتىكى تېرىتورىيە خەلقىدىن چۈشكەن ئىلتىماس ۋە تەلەپلەرنى كۆرۈپ چىقىدۇ. ۋەسىيگە ئىلىنغان تېرىتورىيەلەرگە بىرىپ تەكشۈرۈشلەرنى بېجىرىلىشىنى تارارات قىلىدۇ ۋەھاكازا. ۋەسىيلىك كېڭىشىدە ھەممە كۆپچىلىك ئاۋازى بىلەن ھەل قىلىنىدۇ. ھازىر ۋەسىيلىك سېكرېتارىدا يېڭى گۈزىيت ۋە «ۋەسىيلىك ئاتمىدىكى مىنىراتىگىيلىك تېرىتورىيەلەر دەپ ئىلان قىلىنغان تىنچ ئوكيان ئارالىنرى قالغان خالاس، باشقۇرغۇچى ھاكىمىيەت - ئا ق ش.

ئامىيا ئامېرىكا ۋە لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرى ئۆز زىممىلىرىدىكى مەجبۇرىيەتلەرنى ئۆتەيدىغان قۇل دۆلەتلەردۇر. ئۇلارنىڭ خۇجايىنلىرى ب د ت نى تەشكىل قىلغان بولۇپ ئامامەن بەش دۆلەت: ئامېرىكا، روسىيە، ئەنگلىيە، فىرانسىيە ۋە جۇڭگودۇر. ۋەسىيلىك سېكرېتارىيەتىدىكى تېرىتورىيەلەر بولسا، ئۆز زىممىسىگە مەجبۇرىيەت ئالالمايدىغان مەزكۇر «خوجايىنلار»نىڭ تاپشۇرۇقلىرىنى سۆزسىز بېجىرىدىغان، ھەمايىسگە مۇھتاج «يېتىم» رايونلاردۇر.

10. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئىنسان ھوقۇقلىرى قانۇنى - ب د ت نىزامىدا ئىلان قىلىنغان ئىنسان ھوقۇقلىرى قانۇنى خەلقلەر كوتتۇرىسىدىكى ھەمكارلىقنى راۋاجلاندۇرۇش، ئىنسان ھوقۇقلىرىنى ھۆرمەت قىلىش ۋە ئۇلارنى ھەقىقى ئەمەلگە ئاشۇرۇش، كىشىلەرنىڭ تۇرمۇشىنى ياخشىلاش، ئىجتىمائى تەرەققىياتنى راۋاجلاندۇرۇشقا يارەملىشىش دېگەنگە ئوخشاش ئىشلارلارغا ئاساسلانغان. ب د ت نىڭ باش ئاسسامبلىيەسى (ب د ت دا) 1948 - يىلى 10 - دېكابىردا قوبۇل قىلىنغان، ئۇ قانۇنىغا بىنائەن ھەر بىر ئىنسانا مىللىتى، جىنسى، ئىرقى، تەبىقىسى، ئىلى، دىنىدىن قەتئىنەزەر، قانۇندا ئىلان قىلىنغان ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكلەردىن ھىچقانداق چەكلىمىسز پايدىلىنىشى كېرەك. ب د ت نىڭ ئىنسان ھوقۇقلىرى قانۇنلىرىغا بىنائەن ھەر بىر شەخسى ئوخشاش تالالاش ئەركىنلىگى، ئەمگەك قىلىش ۋە ئۇنىڭغا ھەق ئىلىش، ئەمگەك شارائىتلىرىنى ياخشىلاشنى تەلەپ قىلىش، ئىشسىزلىققا قارشا كۆرەش قىلىش، مېيىپلارنىڭ كۆنۈلۈشى، ياشانغانلارنىڭ پېنسىيە باردەم پۇلى ئىلىش، دەم ئىلىش ۋە ۋاقىتنىچە ئىشلەش ئىقتىدارىدىن قالغان كۆنلىرىگە تەۋەقە ئىلىش ۋە ياشقا ھوقۇقلىرىغا ئىگە. بۇ قانۇنغا بىنائەن ئەمگەكچىلەر جەمئىيىتى، ئۈيۈشمىلىرىنى تەشكىل قىلىش ۋە ئۇلاردىن ئۆز مەنپەئەتلىرىنى ھىمايە قىلىشقا پايدىلىنىشلىرى مۇمكىن. ب د ت نىڭ قانداق تەشكىلات ئىگەنلىكىنى، ئۇنىڭ تەپسىلى ماھىيىتى، مەقسەتلىرى نېمىدىن ئىبارەتلىكىنى بىلمىگەن كىشىلەر ب د ت نىڭ ئىنسان ھوقۇقلىرى قانۇنلىرىنى، ئۇنىڭدىكى دەپدەبىلىك شۇئارلىرىنى ئاڭلىغان، ئوقۇغان ۋاقىتتا ئۇلارنىڭ ئەزىرىدە، ئۇ ئىنسانلارغا بەخت ساۋادەت ئېلىپ كەلگۈچى، ھاياتنى پاراۋان قىلغۇچى ۋە، بارلىق بالا - قازالاردىن ئامىرغۇچى بولۇپ گەۋدىلىنىدۇ. شۇنداق كىشىلەر ئۇنى «نۇر - يورۇقلۇق» بېلىپ، ئۇنىڭغا بەرۋاسلەردەك شىتىلىدۇ. ئەمىلى ۋاقىلىنىڭ قانداق؟ ئىنسان ھوقۇقلىرى نېمىلەردىن ئىبارەت؟ ئۇلارنى كىم بالگىلەيدۇ؟

ئىنسان ھوقۇقلىرىنى ب د ت نى تەشكىل قىلغان بەش دۆلەت ئا ق ش، ئەنگلىيە، روسىيە، فىرانسىيە، جۇڭگو بىرلىكتە كېلىشىپ، مەسلەھەتلىشىپ بەلگىلەيدۇ. ئىنسانلار، دۆلەتلەر ئۆچۈن ئۇلار بالگىلىگەن ھوقۇقلارنىڭ ئايرىلمىرى تۆۋەندىكىچە:

1) دۇنيا ئۈشتىدىن ھۆكۈمرانلىق قىلىشقا ئۇ بەش دۆلەت ھەقلىق، باشقىلىرىنىڭ ھەققى يوق.

2) قانۇن چىقىرىشقا، خەلقئارا تەشكىلاتلارنىكى تەشكىل قىلىشقا، دۆلەتلەرگە ۋەزىيىلەر بالگىلەشكە تاپشۇرۇقلار بېرىشكە ئۇ بەش دۆلەت ھوقۇقلۇق، باشقىلار ئۇلارنىڭ چىقارغان قانۇنلىرىنى ئىجرا قىلىشقا، ئۇلارنىڭ بەرگەن ۋەزىيىلىرىنى ۋە تاپشۇرۇقلىرىنى بېجىرىشكە مەجبۇر.

3) ھەربىي ساھەلىنىڭ بارلىق نۇرى بىلەن ئېغىر ساھەلىنىڭ بارلىق تۇرلىرى بىلەن، ماشىنىزاللىق ساھەلىرىنىڭ بارلىق تۇرلىرى بىلەن، يېنىك ساھەلىنىڭ بارلىق تورلىرى بىلەن ئۈنۈملۈللىشىشقا ئۇ بەش دۆلەت ھوقۇقلۇق، باشقىلارنىڭ ھوقۇقى يوق. ئۇلار ئۇ بەش دۆلەتنىڭ كارخانىلىرىغا خام ئەشيا يەتكۈزۈپ بېرىشلىرى ۋە ئۇلار بالگىلىگەن ساھەلەر بىلەنلا مەشغۇل بولۇشلىرى شەرت. جۈملىدىن: ياۋروپا دۆلەتلىرى ھەربىي ياساقچىنىڭ ئاتىرا تۈچەيدىغان راكىتا بولگىدىن باشقا قىسىملىرى بىلەن شۇغۇللىنىش مۇمكىن (بۇنىۋ چەكلەنگەن مىقدارىدا) ۋە ئېغىرا ساھەت، ماشىنىزاللىق ساھەتلىرى، يېنىك ساھەلىنىڭ ھەممە تۈرى، يېزائىگىلىكى بىلەن شۇغۇللىنىشقا ھەقلىق. ئامىيا، ئافرىقا ۋە لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرىنىڭ ھەربىي ساھەت، ئېغىر ساھەت، ماشىنىزاللىق ساھەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىشقا ھوقۇقى يوق. ئۇلار يېنىك ساھەت، يېزائىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشى شەرت. ماشىنىزاللىقنىڭ ئۇ يېزائىگىلىكى ئۆچۈن كېرەكلىك بولغان تۇرلىرى بىلەن شۇغۇللىنىشلىرى مۇمكىن. قايسى بىر دۆلەتنى ئۇلار بالگىلەندىن ياشقا ساھەلىرى بىلەن، ماشىنىزاللىق ساھەتلىرى ياكى يېنىك ساھەت بىلەن شۇغۇللىنىشۇاقالمىقىنى كۆرسىگۈر، ئىنچىكلەپ تەكشۈرسىگۈر لازىمتە ئىككى ساھەتنىڭ بىرى بولىدۇ.

بىرىنچىسى: ئۆشىۋ دۆلەت ب د ت فورۇلۇشتىن ئىلگىرى ساھەتلىشىپ بولغان ۋە ھازىرغىچە داۋام قىلىپ كېلىۋاتقان بولىدۇ. ئىككىنچى: مەزكۇر بەش دۆلەتنىڭ بىرىگە قاراشلىق بولغان دۆلەتتى، ئىككىنچى بىر دۆلەت ئۆز تەرىپىگە تارتىۋاقچى بولسا، ئۇنى قىزغىتۇرۇش. ئىلىنەۋرۇش ئۆچۈن مەخپىي يوللار بىلەن ساھەلەشتۇرىدۇ ۋە، ئۆزىگە قاراشلىق قىلىۋالىدۇ.

4) دنيادىكى بارلىق دۆلەتلەر ئۇ بەش دۆلەتنىڭ ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىغا ئۆز بازارلىرىنى ئېچىپ قويۇشلىرى شەرت.

5) مەھسۇلاتلارغا، خام ئەشيالارغا باھا قويۇش ئۇ بەش دۆلەتنىڭ ھوقۇقى.

6) بارلىق دۆلەتلەرنىڭ تۇرۇلاشتۇرۇش ئۇ بەش دۆلەت بالگىلىمىلىرىگە مۇۋاپىق

بولىشى شەرت، ئۇنداق بولمىسا، ئۇنداق دۆلەتلەر دۆلەت دەپ سۆزلەتمەيدۇ. ئۇنىڭغا قارىغاندا بارلىق دۆلەتلەرنىڭ دۆلەت ئۆزۈمى دېموكراتىيە ئاساسىدىكى كاپىتالىستىك تۈزۈم ياكى سوتسىيالىستىك تۈزۈم بولىشى شەرت (ھازىرقى كۈندىكى ئىسلام دۆلىتى نامىنى ئالغان دۆلەتلەرنىڭ، دۆلەت تۈزۈمىنىڭ نامى ئىسلامى بولغان بولسىمۇ ئەسلىدە بولسا كاپىتالىستىك تۈزۈمدۇر)

7) بارلىق دۆلەتلەرنىڭ مەكتەپلىرىدىكى، تېخنىكوم، ئىنستىتوت، ئۇنىۋېرسىتېت ۋە باشقا ئوقۇش مۇئەسسەسلىرىدىكى تەلىم - تەربىيە پىروگراممىلىرى ۋە، ئوقۇش قوللانمىلىرى ب د ت بالگىلىمە - قارارلىرىغا مۇۋاپىق بولىشى شەرت. بېزائىگىلىكى ئوچۇن ئاجىرتىلغان ئاسىيا، ئافرىقا ۋە لاتىن ئامېرىكىسى دۆلەتلىرىنىڭ تەلىم تەربىيە پىروگراممىلىرى پەقەت بېزائىگىلىك مۇئەسسەسلىرى بېتىشىپ چىقىدىغان ئۇسۇلۇبتا بولىشى شەرت. ئۇلارنىڭ ئوقۇش مۇئەسسەسلىرىدە ھەربىي ساھەت، ئېغىر ساھەت، ماشىنىزاللىق ساھەتلىرىنى بېتىشتۇرۇپ چىقىدىغان پروگراممىلارنىڭ بولىشى قەتئى مەنئى قىلىنغان. بۇنىڭغا ئوخشاش پروگراممىلار پەقەت ئۇ بەش دۆلەتنىڭ ئوقۇش مۇئەسسەلىرى ئۆچۈن خاس، شۇنىڭدەك قىسمەن ياۋروپا دۆلەتلىرى ئوچۇن مۇمكىن. ئامىيا، ئافرىقا، لاتىن ئامېرىكىسى پۈقرالىرى شۇ بەش دۆلەتنىڭ ھەربىي ساھەت، ئېغىر ساھەت، ماشىنىزاللىق مۇئەسسەسلىرىنى بېتىشتۇرۇپ چىقىدىغان ئالى ئوقۇش يۇرتلىرىغا قوبۇل قىلىنمايدۇ، قوبۇل قىلىنغان تەقدىردە، ئۇلارنى شۇ مۇئەسسەسلىك بوينچە شۇ دۆلەتلەرنىڭ تۇزمە، ئىشلىشى شەرت قىلىنىدۇ.

ۋاقتى كەلگەندە، شۇنى ئالاھىدە تەكىتلەپ ئۆتۈش لازىمكى، ھازىر بەر يۈزدە ھاياتنىڭ بارلىق مۇئەسسالىرىغا ئۆز بېشىمچىلى بېرىدىغان ئۇچ خىل تۈزۈم مەۋجۇت، ئۇلار: كاپىتالىزىم، سوتسىيالىزىم ۋە ئىسلام.

ئىسلام دۆلىتى 1924 - يىلى كاپىر دۆلەتلىرى تەرىپىدىن يوقىتىلغاچقا تۈزۈمى ئىجرائسىز ھالەتكە چۈشۈپ قالدى. ھازىرچە ھايات مەيدانىدا كاپىتالىزىم تۇرىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ تۈرىشى ساقلام تۈزۈم بولغانلىقى ئۈچۈن ئەمەس. بەلكى ساقلام توغرا بولغان ئىسلام تۈزۈمىنىڭ ۋاقتىنچە يوق يولۇپ تۇرغىنى ئۈچۈندۇر. ئىسلام تۈزۈمى ھاياتقا قايتىپ كېلىش بىلەنلا كاپىتالىزىمۇ، سوتسىيالىزىمۇ ۋە باشقا ئىنسانى تۈزۈملەرنىڭ بىرىر كۈن بۇت تىرەپ تۇرالمايدۇ ۋە يوقىرىدا زىكىر قىلىپ ئۆتكەن زۇلۇملارغا قىلالمايدۇ. ئۇلار ئۇنى ياخشى بىلگەنلىكىدىن ئۈچۈن ئىسلام دۆلىتىنىڭ يەنە ھايات مەيدانىغا قايتىپ كېلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش مەقسىتىدە جان - جەھىللىرى بىلەن توسۇق قويىدۇ. بىر تەرەپتىن ھەر خىل تۆھمەت ۋە، بۇھتانلار توقۇپ چىقىدۇ. مەسلەن: ئىسلامنىڭ تەرەپدارلىرىنى 20 - ئەسىردە ۋەھھابىلار» «دىنىي تىنگىستىرمىزمچىلار» دەپ ئاتاشقان بولسا، ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى بارلىق دۆلەتلەر 21 - ئەسىردىن باشلاپ ئۇلارنى «خەلقئارا تېرورىستلار» دەپ ئاتاشقا كېلىشۇالدى. ئىككىنچى تەرەپتىن: بارلىق ئىسلام يۇرتلىرىدىكى مەكتەپ، مەدرىسە ۋە، ئالى ئوقۇش يۇرتلىرىنىڭ ھېروگرامىلىرىنى ئىسلام سىياسىتىگە ئارلاشمايدۇ. ئۇ ئېيادەت، ئەخلاق ۋە ئۇرۇپ - ئادەتلەرنىلا ئىسلاھ قىلىدۇ. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ ئۈچۈن ھېروگرامىلىرىنى ئاساسەن ئۆزگەرتىلمەيدۇ ۋە، ئۇنى قانتىق تارارات قىلىدۇ. شۇنداق ئۈچۈن مۇشۇ ھېروگرامىلار ئاساسىدىكى مەدرىسەلەردىن ئىسلام سىياسىتىگە ئارلاشمايدۇ، ھەقىقى دېموكراتىيە ئولارغا ئىسلامدا مەۋجۇت، خەلقىمىلىك يەقەت 30 يىل بولىدۇ، دېگەنگە ئوخشاش شۇئارلارنى كۆتىرىپ چىقىدىغان ئۇلىمالار يېتىشىپ چىقىدۇ ۋە شۇنداقلارغا دوكتور، شەيخ، مۇپتى ئۇنۋانلىرى بېرىلىپ، يۇقىرى دىنىي لاۋازىملارغا قويۇلىدۇ. ئىسلامنىڭ ھەقىقى ماھىيىتىنى، ئۇنىڭ ھاياتنىڭ بارچە مۇئەسسالىرىغا كەڭ ئوغرا يېتىم بېرىدىغان سىياسى تۈزۈملىگىنى بىلگەنلەرنى ھەرخىل تۆھمەتلەر، ئەيىپلاشلار بىلەن جىنايەتچى قىلىپ قاماققا تاشلايدۇ.

يوقىرىدا كېيىتىپ ئۆتۈلگەنلەر مەزكۇر بەش دۆلەت ئۆز ئارا كېلىشكەن ھالدا دۇنيا خەلقلىرى ئوستىدىن بالگىلىگەن ھوقۇقلار ئەسلىيەتتە يوق ھەمدە تۇزاق، يۇقىرىدا كېيىتىپ ئۆتۈلگەنلەر ئا ق ش، س س س ر، ئەنگلىيە، فىرانسىيە ۋە، جۇڭگودىن ئىبارەت بەش دۆلەت ئۆز ئارا كېلىشكەن ھالدا دۇنيا خەلقلىرى ئوستىدىن بالگىلىگەن مەجبۇرىيەت ۋە ھوقۇق ئىمتىيازلاردىن ئىبارەت. ئەمىلىيەتتە بۇ ھوقۇقلارنىڭ ھىچقانداق قىممىتى يوق (بۇ ھوقۇقلاردىن پايدىلىنىش يوق گەپ) بولۇپ، بۇ ئالدامچىلىق، ساختىپەزلىكتىن ئىبارەت. ئۇلارنىڭ توزغىنى بىلمىگەن كىشىلەر، ئۇلارنىڭ قارمىقىغا دەپدەبىلىك شۇئارلىرىنى ئوقۇپ ياكى ئاڭلاپ، ئۇلارنى قوتقۇزغۇچى بىلىپ، پايمال قىلىنغان ھەق ھوقۇقلىرىنى ئۇلارنىڭ قايتا تىكلەپ بېرىشىنى سوراپ، ئۆز دۆلىتىنىڭ ھاكىمىلىرى ئوستىدىن ئۇلارغا شىكايەت قىلىدۇ. ئەنجەمدە ئۆز خەلقىنى قۇل قىلىپ، ئاري - يوق مال - دۇنياغا سۇغا قىلىپ، ب د ت نى تەشكىل قىلغان دۆلەتلەرگە قوش قوللاپ تاپشۇرۇپ بېرىدۇ. ب د ت نىڭ ئىنسان ھوقۇقلىرى قانۇنلىرى ئىنسان ھوقۇقلىرىنى ئۆز ئورنىغا قويۇش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى دۇنيا دۆلەتلىرىنى ئۇ بەش دۆلەتكە قۇل قىلىپ باقلاپ بېرىش ئۈچۈن تۇزاق سۇپىتىدە قويۇلغان. دۇنيادىكى بارلىق بەخىتسىزلىكلەرنىڭ، ئۇرۇشلارنىڭ، بالا - ئاپەتلەرنىڭ، ئىنسان ھوقۇقلىرىنىڭ دەپسەندە قىلىنىشىنىڭ ئۇپ سەۋەبى ۋە مەنبەئى ئەنەشۇ ب د ت ۋە ئۇنىڭ ئۇرگانلىرىدۇر. ب د ت نى قوللاش، ئۇنىڭغا قوشۇلۇش، ئۇنىڭدىن مەدەت سوراش - ئۆز خالىقىڭ، مىللىتىڭ، دىنىڭ، مال - دۇنياڭغا خىيانەتتۇر.

خەلقلەر ئوتتۇرىسىدىكى زور تەپاۋۇت، بەزىلىرى خوجايىن، باشقىلىرىنىڭ قۇل بولىشى، بۈگى ياۋروپا دۆلەتلىرىدىكى گۈللەنگەن ياشلىق ماتائىس 40 مىڭ دوللار بولغان بولسا، ئامىيا، ئافرىقا، لاتىن ئامېرىكىسىدىكى كىشىلەرنىڭ ئىش تاپالماسلىقى، تاپقانلىرىنىڭ يىللىق ماتائىس بىر نەچچە يۈز دوللار ئاساسلىقى ۋە بۈگۈنكى ئىنسان ھەققى بىلەن، شۇ ئىلىنمىسلىقى، سۈنئى ئاچارچىلىقنى يولۇقۇشلىرى، يۈز مىليونلاپ كىشىلەرنىڭ سىياسى قاچاقلارغا ئايلىنىشى، ئۇي - جاي ئۇياقتا تۇرسۇن ھەتتا ئۆتىنەمنۇ ئايرىلىشى، ئەنە شۇ ب د ت ياشلۇرۇشنىڭ مىسالىرىدۇر.

11. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ماقارىپ، پەن - تېخنىكا ۋە مەدەنىيەت مەسىللىرى

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى www.uyghurkitap.com

بىلەن شۇغۇللانغۇچى تەشكىلاتى (UNECKA)- ب د ت قارمىقىدىكى تەشكىلات. 1945 - يىلى قورۇلغان. UNECKA نىڭ مەقسىتى ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدە، مەملىكەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى ھەمكارلىقنى راۋاجلاندۇرۇش يولى بىلەن دۇنيانىڭ تىنچلىقى ۋە خەۋپسىزلىكىگە گۇمان ئېلىنىدۇ. ب د ت گە ئەزا دۆلەتلەر، قانۇنغا مۇۋاپىق halda UNECKA ئەمئو ئەزا بولۇشى مۇمكىن. ب د ت ئەزاسى بولمىغان دۆلەتلەر مەركىزى تەشكىلاتقا ب د ت نىڭ ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائى كېڭىشىنىڭ تەۋسىيەسى بىلەن قوبۇل قىلىنىدۇ. ئۇز - ئۆزىنى باشقۇرالمايدىغان تېرىتورىيەلەر بولسا، ھەمكار ئەزا سۈپىتىدە قوبۇل قىلىنىشى مۇمكىن. ئالى رەھبىرى ئورگىنى - ئۇنىڭغا ئەزا بولغان دۆلەتلەر ۋەكىللىرىنىڭ باش كېڭىشى (ئىككى يىلدا بىر قېتىم يىغىلىدۇ)، ئالىي ئىجرائىيە ئورگىنىغا - مەركىزى دۆلەتلەر ۋەكىللىرى تەرىپىدىن سايلىنىدىغان باش دىرېكتور رەھبەرلىك قىلىدۇ. باش شتاب ئورنى: پارىژدا. UNECKA تۈرلۈك مەملىكەتلەردە، ھەر خىل ئىلمىي ۋە مەدەنىي پىكىر - تەكلىپلەرنى بىرىپ تۇرىدۇ ياكى بۇ ئىشلارغا يارەملىشىدۇ. تەشكىلات ئىلمىي ئامىباب ژورنال « UNECKA كوررىرى» (روس، ئىسپان، ئىنگلىز، فىرانسۇز ۋە ئەرەب تىللىرىدا) نى، تۈرلۈك كىتابلارنى نەشر قىلىدۇ. ب د ت نىڭ بۇ تەشكىلاتى دۇنيا خەلقلىرى ۋە دۆلەتلىرى ئوتتۇرىسىدىكى ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەلىرىدە، باشقۇرۇشنى ئۆز قولىغا ئالىدۇ ۋە، قانۇنغا نازارەت قىلىدۇ. مەقسەت: دۇنيا دۆلەتلىرى ب د ت تەرىپىدىن ئۇلار ئوچۇن بەلگىلەنگەن ۋەزىيە ۋە مەجبۇرىيەتلەرىدىن باشقا تەرەپلەرگە يوزلىنىپ كەتمەسلىگى، پىزاگىنىڭ كۈچۈن بەلگىلەنگەن دۆلەتلەرنىڭ ئوقۇش قوللانمىلىرى، پەنلىرى ساناقلاشكەن دۆلەتلەرنىڭ ئوقۇش قوللانمىلىرى، پەنلەرگە ئوخشاش بولماسلىقى ئۈچۈن، ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەلىرىنىڭ بارچىسى ئۇلار تەرىپىدىن قوبۇل قىلىنمىسا، پەنلەرگە ئوخشاش ئۇتتۇزلىدۇ. ب د ت نىڭ ئەسلى قىيابەتىنى يەتەكچى مۇستەملىكىچى دۆلەتلەرنىڭ سىياسەتىنى پاش قىلىدىغان ھەر قانداق پىكىر ۋە يازما مەھسۇلاتنى ھەتتىي مەنئى قىلىدۇ. ئۇلار ئالما سۇرۇلۇقلاتقان مەدەنىيەتتىن باشقا مەدەنىيەتنىڭ بولۇشىغا يول قويمايدۇ، شۇنداق ئۇچۇن ئۇلارنىڭ پاش قىلىپ قويىدىغان مەدەنىيەتلەرنى، ئىسلامى مەدەنىيەتلەرنى، ھەتتا ئادەتتىكىچە بىر رومال چىگىشنىمۇ قەتئىي مەنئى قىلىدۇ، ئۇلار مەتبۇئات ئۇستىدىنمۇ كۆچلۈك نازارەت ئېلىپ بارىدۇ. پۈتۈن دۇنيا ژورنالىستلىرىنى، ئۇلارنىڭ ئىش ئۇسۇلۇپلىرىنى، تارقىتىدىغان خەۋەرلىرىنى ئۆز قېلىپلىرىغا سالىدۇ.

12. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى قارمىقىدىكى خەلقئارا سوت - دۆلەتلەر ئارا ھوقۇق ماجارلىرىنى تەكشۈرۈشكە دۆلەتلەر تەرىپىدىن سوت قارمىقىغا تاپشۇرۇلغان كېلىشىمەسلىكلەر ئۈستىدىن مەجبۇرى قارار چىقىرىشقا، ب د ت نىڭ باش ئاسسامبلىيەسىنىڭ (ب د ت)، خەۋپسىزلىك كېڭىشى تەشكىلاتلىرىنىڭ ئىلتىماسلىرى ۋە ب د ت نىڭ باشقا تەشكىلاتلىرىنىڭ رۇخسەتى بىلەن ھوقۇقى مەسىلىلەر ئۈستىدىن دوكلات بېرىش، خۇلاسە چىقىرىشقا ۋەكالەتلىك قىلىدىغان خەلقئارا تەشكىلات. 1945 - يىلى تەشكىل قىلىنغان ۋە گاتاگا شەھىرىگە جايلاشقان. ب د ت قانۇنى ئاساسىدا ئىش كېلىپ بارىدۇ. سوت 15 ئەزادىن تەشىل تاپقان بولۇپ، ئۇلار باش ئاسسامبلىيە (ب د ت) ۋە خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ ئالاھىدە مەجلىسىدە 9 يىللىق مۇددەت بىلەن سايلانغان.

قايسى بىر دۆلەت قانۇنغا ئەمەل قىلمىسا ياكى ب د ت نىڭ ئۇزىنى تەن ئالمىسا، ياكى مەزكۇر باش دۆلەتكە قارىتا «بىزمۇ سىلەر بىلەن بىرخىل ئادەمىز، نېمە ئۈچۈن سىلەر خۇجايىن بىز قول بولۇشىمىز كېرەك بولۇپ قالدۇ؟ نېمە ئۈچۈن سىلەر ھەربىي ساھالەت، ئېغىر ساھالەت، ماشىنىلاشقان ساھالىتى ۋە پېنىك ساھالەت، بىزدا ئىگىلىكى بىلەن ئۇغۇللىنىشقا ھەقلىق، بىزلەر ئۈچۈن بولسا مۇمكىن ئەمەس؟ سىلەرگە بۇ ھوقۇقنى كىم بەردى؟ بىزمۇ سىلەر بىلەن ئوخشاش ھوقۇققا ئىگىمىز، سىلەر ئۈچۈن نېمە مۇمكىن بولسا، بىز ئۈچۈنمۇ شۇ نەرسە مۇمكىن» دەپ ئېيتسا، مەزكۇر باش دۆلەتتىن (ئا ق ش، ئەنگلىيە، روسىيە، فىرانسىيە، جۇڭگو) تەشكىل تاپقان خەۋپسىزلىك كېڭىشى ئۇ دۆلەتنى شۇ باش دۆلەتتىن تەشكىل تاپقان خەۋپسىزلىك سوتىغا تاپشۇرىدۇ ۋە ھۆكۈم چىقىرىشىپ ھەمدە ئەرەپتىن ئۇ دۆلەتكە ئىتتەك ئاشلىنىدۇ. ئۇزلىرىنگ قوشۇپ، پۈتۈن دۇنيا مەملىكەتلىرىنى مەجبۇرلاپ مەزكۇر دۆلەتكە تۇتۇشدىغان ئۇمۇر يول، دېڭىز ۋە ھاۋا يوللىرى، پوچتا، تېلېگىراف، تېلېفون، رادىئو ۋە باشقا ئالاقە ۋاستىلىرىنى پۈتۈنلەي، پاكى قىسمەن ئۇزىدۇ، شۇنىڭدەك دىپلوماتىك ۋە ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى ئۇزىدۇ، ئەگەر مەزكۇر دۆلەت ئۇز ئىرادىسىدىن قايتىپ، ئۇلارنىڭ تايىغى ئاستىغا ئۇزىنى ئاتمىسا، ئۇلار بىرلىشىپ قوراللىق كۈچلىرىنى ئىشقا سالىدۇ.

پۈتۈن ئىنسانىيەت، ئىنسان ئەقلى بىلەن ئويلاپ تېپىلغان ئۇزۇملار - سوتسىيالىستىك، كاپىتالىزىم، دىموكىراتىيەنى ئۇز ھاياتلىرىغا تەدبىق قىلغانلىقلىرى ئۈچۈن شۇنداق كۆلچەر - بالالارغا، زۇلۇم، زوراۋانلىققا دۇچار بولماقتا. ئۇنداقتا بۇلاردىن قوتۇلۇشنىڭ ئىلاجى بارمۇ؟ قوتقازغۇچى كىم؟

بارلىق زۇلۇم، زوراۋانلىق، كۆلچەت - بالالاردىن، زالالەت - ھەتەرلەردىن قوتۇلۇشنىڭ يېگانە يولى - پارلاقچىنىڭ چوشۇرگەن قانۇن - ئۇزۇمىنى پۈتۈنچە ھاياتقا تەدبىق قىلىشتۇر. پارلاقچىنىڭ چوشۇرگەن قانۇن - ئۇزۇمى - 23 يىل داۋامىدا ئۇزۇنىڭ ئۇلۇغ پەيغەمبىرى مۇھەممەد (س ك ق) گ چوشۇرگەن ئىسلام دىنىدۇر. يەنى ھاياتنىڭ بارچە مۇھەممەلىرىنى پىشىم بېرىدىغان قانۇن - ئۇزۇمگە، سىياسى ئەقىدىگە، دۆلەت باشقۇرۇش كۆچىگە ئىگە بولغان ئىسلام دىنىدۇر. ب د ت نىڭ ئورگانلىرى بەلگىلەپ بەرگەن، ياكى ئۇلارنىڭ پىروگراممىلىرى ئاساسىدا تەشكىل قىلىنغان مەدرىسەلەردىن يېتىشىپ چىققان قالاق، دىنپەرۋەرلىك ئالمىلار تەرىپىدىن قىلغۇلانغان، يەنى پەقەت ئىبادەتلەر، ئەدەب - ئەخلاق ۋە ئۇرۇپ - ئادەتلەردىن ئىبارەت بولغان ئىسلام - پارلاقچى ئۇز پەيغەمبىرىگە چوشۇرگەن ئىسلام ئەمەستۇر. ئۇنى ھاياتنا تەدبىق قىلىشقىنىڭ بولمايدۇ. ئۇ زۇلۇم ۋە پالالاردىنمۇ قوتقۇزالمايدۇ، ئەكسىچە ئۇنى ئىسلام دىن چوشىنىش ئالاق دەھشەتلىك كۆلچەتتۇر.

مۇسۇلمانلار الله چوشۇرگەن ئىسلامنى ھاياتنا پۈتۈنچە تەدبىق قىلسا، ئۇلار پەقەت ئۇزۇنىلا ئەمەس، بەلكى پۈتۈن دۇنيانىمۇ زۇلمەتتىن، بالايى - ئاپەتتىن ئەلۋەتتە خالاس قىلالايدۇ. شۇ تورۇندا تەبىئى بىر سوئال توغۇلىدۇ: بۇ پالالاردىن

باشقىلارغا قارىغاندا كۆپرەك زۇلۇم تارتقان، ئۇز دۆلىتىنگ ئىگە بولمىغان مۇسۇلمانلار، باشقىلار ئۈياقتا تۇرسۇن، ئۇزلىرىنى قانداق خالاس قىلالايدۇ؟

جاۋاب: دەرھەقىقەت بۇگۈنكى كۈندە ئالەم قانتىق زۇلۇم ئاستىدا قالغانلار - مۇسۇلمانلاردۇر. بۇنىڭ يېگانە سەۋەبى، ئۇلار ئىسلامنى ھەقىقى چوشەنمەستىن، ئۇنى ئىبادەت، ئەدەب - ئەخلاق ۋە ئۇرۇپ ئادەت قىلىپ ئۇتۇپ، ھاياتنىڭ باشقا ساھەلىرىدە باشقا ئۇزۇملەرنى تەدبىق قىلىپ، ئاخىرى باشقىلارغا ئەگىشىپ كەتكەنلىكىدىرى مۇسۇلمانلار باشقا قانۇن - ئۇزۇملەردىن يۈز ئۇرۇپ، ئۇلارنى ھاياتنا تەدبىق قىلمىسا، الله چوشۇرگەن ئىسلامنى ئۇگىنىپ، ئۇنى ھاياتنا توغرا ۋە پۈتۈنلەي تەدبىقلىسىلا، ئۇلار ئەلۋەتتە ئۇزلىرىنىمۇ، باشقىلارنىمۇ زولۇمدىن خالاس قىلالايدۇ. ئىسلامنىڭ تەپسىلى شۇنداق، چۈنكى ئىسلام - زۇلمەتلەرنى پاچاقلاپ، زۇلۇم - زوراۋانلىق، ئالداپ - سىلاشلارنى چۈرۈپ تاشلاپ، ئادالەت ئورنىتىپ، بارچە مەدەنىيەتلەرنى باش دىرېكتور رەھبەرلىك قىلىدۇ. باش شتاب ئورنى: پارىژدا. UNECKA تۈرلۈك مەملىكەتلەردە، ھەر خىل ئىلمىي ۋە مەدەنىي پىكىر - تەكلىپلەرنى بىرىپ تۇرىدۇ ياكى بۇ ئىشلارغا يارەملىشىدۇ. تەشكىلات ئىلمىي ئامىباب ژورنال « UNECKA كوررىرى» (روس، ئىسپان، ئىنگلىز، فىرانسۇز ۋە ئەرەب تىللىرىدا) نى، تۈرلۈك كىتابلارنى نەشر قىلىدۇ. ب د ت نىڭ بۇ تەشكىلاتى دۇنيا خەلقلىرى ۋە دۆلەتلىرى ئوتتۇرىسىدىكى ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەلىرىدە، باشقۇرۇشنى ئۆز قولىغا ئالىدۇ ۋە، قانتىق نازارەت قىلىدۇ. مەقسەت: دۇنيا دۆلەتلىرى ب د ت تەرىپىدىن ئۇلار ئوچۇن بەلگىلەنگەن ۋەزىيە ۋە مەجبۇرىيەتلەرىدىن باشقا تەرەپلەرگە يوزلىنىپ كەتمەسلىگى، پىزاگىنىڭ كۈچۈن بەلگىلەنگەن دۆلەتلەرنىڭ ئوقۇش قوللانمىلىرى، پەنلىرى ساناقلاشكەن دۆلەتلەرنىڭ ئوقۇش قوللانمىلىرى، پەنلەرگە ئوخشاش بولماسلىقى ئۈچۈن، ماتارىپ، پەن ۋە مەدەنىيەت ساھەلىرىنىڭ بارچىسى ئۇلار تەرىپىدىن قوبۇل قىلىنمىسا، پەنلەرگە ئوخشاش ئۇتتۇزلىدۇ. ب د ت نىڭ ئەسلى قىيابەتىنى يەتەكچى مۇستەملىكىچى دۆلەتلەرنىڭ سىياسەتىنى پاش قىلىدىغان ھەر قانداق پىكىر ۋە يازما مەھسۇلاتنى ھەتتىي مەنئى قىلىدۇ. ئۇلار ئالما سۇرۇلۇقلاتقان مەدەنىيەتتىن باشقا مەدەنىيەتنىڭ بولۇشىغا يول قويمايدۇ، شۇنداق ئۇچۇن ئۇلارنىڭ پاش قىلىپ قويىدىغان مەدەنىيەتلەرنى، ئىسلامى مەدەنىيەتلەرنى، ھەتتا ئادەتتىكىچە بىر رومال چىگىشنىمۇ قەتئىي مەنئى قىلىدۇ، ئۇلار مەتبۇئات ئۇستىدىنمۇ كۆچلۈك نازارەت ئېلىپ بارىدۇ. پۈتۈن دۇنيا ژورنالىستلىرىنى، ئۇلارنىڭ ئىش ئۇسۇلۇپلىرىنى، تارقىتىدىغان خەۋەرلىرىنى ئۇز قېلىپلىرىغا سالىدۇ.

12. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى قارمىقىدىكى خەلقئارا سوت - دۆلەتلەر ئارا ھوقۇق ماجارلىرىنى تەكشۈرۈشكە دۆلەتلەر تەرىپىدىن سوت قارمىقىغا تاپشۇرۇلغان كېلىشىمەسلىكلەر ئۈستىدىن مەجبۇرى قارار چىقىرىشقا، ب د ت نىڭ باش ئاسسامبلىيەسىنىڭ (ب د ت)، خەۋپسىزلىك كېڭىشى تەشكىلاتلىرىنىڭ ئىلتىماسلىرى ۋە ب د ت نىڭ باشقا تەشكىلاتلىرىنىڭ رۇخسەتى بىلەن ھوقۇقى مەسىلىلەر ئۈستىدىن دوكلات بېرىش، خۇلاسە چىقىرىشقا ۋەكالەتلىك قىلىدىغان خەلقئارا تەشكىلات. 1945 - يىلى تەشكىل قىلىنغان ۋە گاتاگا شەھىرىگە جايلاشقان. ب د ت قانۇنى ئاساسىدا ئىش كېلىپ بارىدۇ. سوت 15 ئەزادىن تەشىل تاپقان بولۇپ، ئۇلار باش ئاسسامبلىيە (ب د ت) ۋە خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ ئالاھىدە مەجلىسىدە 9 يىللىق مۇددەت بىلەن سايلانغان.

قايسى بىر دۆلەت قانۇنغا ئەمەل قىلمىسا ياكى ب د ت نىڭ ئۇزىنى تەن ئالمىسا، ياكى مەزكۇر باش دۆلەتكە قارىتا «بىزمۇ سىلەر بىلەن بىرخىل ئادەمىز، نېمە ئۈچۈن سىلەر خۇجايىن بىز قول بولۇشىمىز كېرەك بولۇپ قالدۇ؟ نېمە ئۈچۈن سىلەر ھەربىي ساھالەت، ئېغىر ساھالەت، ماشىنىلاشقان ساھالىتى ۋە پېنىك ساھالەت، بىزدا ئىگىلىكى بىلەن ئۇغۇللىنىشقا ھەقلىق، بىزلەر ئۈچۈن بولسا مۇمكىن ئەمەس؟ سىلەرگە بۇ ھوقۇقنى كىم بەردى؟ بىزمۇ سىلەر بىلەن ئوخشاش ھوقۇققا ئىگىمىز، سىلەر ئۈچۈن نېمە مۇمكىن بولسا، بىز ئۈچۈنمۇ شۇ نەرسە مۇمكىن» دەپ ئېيتسا، مەزكۇر باش دۆلەتتىن (ئا ق ش، ئەنگلىيە، روسىيە، فىرانسىيە، جۇڭگو) تەشكىل تاپقان خەۋپسىزلىك كېڭىشى ئۇ دۆلەتنى شۇ باش دۆلەتتىن تەشكىل تاپقان خەۋپسىزلىك سوتىغا تاپشۇرىدۇ ۋە ھۆكۈم چىقىرىشىپ ھەمدە ئەرەپتىن ئۇ دۆلەتكە ئىتتەك ئاشلىنىدۇ. ئۇزلىرىنگ قوشۇپ، پۈتۈن دۇنيا مەملىكەتلىرىنى مەجبۇرلاپ مەزكۇر دۆلەتكە تۇتۇشدىغان ئۇمۇر يول، دېڭىز ۋە ھاۋا يوللىرى، پوچتا، تېلېگىراف، تېلېفون، رادىئو ۋە باشقا ئالاقە ۋاستىلىرىنى پۈتۈنلەي، پاكى قىسمەن ئۇزىدۇ، شۇنىڭدەك دىپلوماتىك ۋە ئىقتىسادى ئالاقىلەرنى ئۇزىدۇ، ئەگەر مەزكۇر دۆلەت ئۇز ئىرادىسىدىن قايتىپ، ئۇلارنىڭ تايىغى ئاستىغا ئۇزىنى ئاتمىسا، ئۇلار بىرلىشىپ قوراللىق كۈچلىرىنى ئىشقا سالىدۇ.

پۈتۈن ئىنسانىيەت، ئىنسان ئەقلى بىلەن ئويلاپ تېپىلغان ئۇزۇملار - سوتسىيالىستىك، كاپىتالىزىم، دىموكىراتىيەنى ئۇز ھاياتلىرىغا تەدبىق قىلغانلىقلىرى ئۈچۈن شۇنداق كۆلچەر - بالالارغا، زۇلۇم، زوراۋانلىققا دۇچار بولماقتا. ئۇنداقتا بۇلاردىن قوتۇلۇشنىڭ ئىلاجى بارمۇ؟ قوتقازغۇچى كىم؟

بارلىق زۇلۇم، زوراۋانلىق، كۆلچەت - بالالاردىن، زالالەت - ھەتەرلەردىن قوتۇلۇشنىڭ يېگانە يولى - پارلاقچىنىڭ چوشۇرگەن قانۇن - ئۇزۇمىنى پۈتۈنچە ھاياتقا تەدبىق قىلىشتۇر. پارلاقچىنىڭ چوشۇرگەن قانۇن - ئۇزۇمى - 23 يىل داۋامىدا ئۇزۇنىڭ ئۇلۇغ پەيغەمبىرى مۇھەممەد (س ك ق) گ چوشۇرگەن ئىسلام دىنىدۇر. يەنى ھاياتنىڭ بارچە مۇھەممەلىرىنى پىشىم بېرىدىغان قانۇن - ئۇزۇمگە، سىياسى ئەقىدىگە، دۆلەت باشقۇرۇش كۆچىگە ئىگە بولغان ئىسلام دىنىدۇر. ب د ت نىڭ ئورگانلىرى بەلگىلەپ بەرگەن، ياكى ئۇلارنىڭ پىروگراممىلىرى ئاساسىدا تەشكىل قىلىنغان مەدرىسەلەردىن يېتىشىپ چىققان قالاق، دىنپەرۋەرلىك ئالمىلار تەرىپىدىن قىلغۇلانغان، يەنى پەقەت ئىبادەتلەر، ئەدەب - ئەخلاق ۋە ئۇرۇپ - ئادەتلەردىن ئىبارەت بولغان ئىسلام - پارلاقچى ئۇز پەيغەمبىرىگە چوشۇرگەن ئىسلام ئەمەستۇر. ئۇنى ھاياتنا تەدبىق قىلىشقىنىڭ بولمايدۇ. ئۇ زۇلۇم ۋە پالالاردىنمۇ قوتقۇزالمايدۇ، ئەكسىچە ئۇنى ئىسلام دىن چوشىنىش ئالاق دەھشەتلىك كۆلچەتتۇر.

مۇسۇلمانلار الله چوشۇرگەن ئىسلامنى ھاياتنا پۈتۈنچە تەدبىق قىلسا، ئۇلار پەقەت ئۇزۇنىلا ئەمەس، بەلكى پۈتۈن دۇنيانىمۇ زۇلمەتتىن، بالايى - ئاپەتتىن ئەلۋەتتە خالاس قىلالايدۇ. شۇ تورۇندا تەبىئى بىر سوئال توغۇلىدۇ: بۇ پالالاردىن

تامام

دەۋەت ۋە ئىزدىنىش

الدعوة والبحث

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر و اولئك هم المفلحون(3:104)

« ئارالاردا پائىشلىق(ئىسلام)غا مەۋەت قىلىدىغان مەلۇم بىر جامائە بولسۇن، ئۇلار ياخشىلىقنى بۇيرۇيدىغان، يامانلىقتىن توسىدىغان بىر ئۇممەت ـ يەنى بىر ئۇيۇشما بولسۇن، ئەنە شۇلار نىجات تاپقۇچىلاردۇر».

من خلع يدا من طاعة لقي الله يوم القيامة لاحجة له ومن مات في عنقه بيعة مات ميتة جاهلية.

كىمكى ئىتائەتتىن باش تارتسا قىيامەت كۈنى ئاللاغا ھۆججەت يوق ھالدا ئۇچرىشىدۇ. كىمكى «خەلىپىگە» بەيئەت بەرمەي ئۆلسە، جاھىلىيەت(يەنى كۇفرى ياكى ۋەنسىلىغا بېرىش ئۇسۇلى) ئۇسۇلىدا ئۆلىدۇ.

«مۇھەررىر» نىڭ سۆزى

سىلەر پەقەتلا خەلىفىلىك بىلەنلا ئۇسۇل تاپسىلەر

ئى مۇسۇلمانلار!

مانا سىلەر (دۇنيادىكى) بارچە تاجاۋۇزچىلىقنىڭ سىلەرگىلا كېلىۋاتقانلىقىنى، (بارچە ئىشلار)نىڭ تاجاۋۇزچىلارنىڭ كۆڭلىدە تۇيغاندەك بولۇۋاتقانلىقىنى تۇرۇپمۇ، ئەمدى كۆزۈڭلار ئۇلاشمىغۇر ھالدا ئاللاۋاتىسىلەر. مەيلى ئافغانستاندا ياكى يەمەندىن ۋە ياكى كەشمىر چېچنىيەدىن ۋە ياكى باشقا جايلاردا بولسۇن، تاجىرىكا، روسىيە، ئەگىلىپ قازاقىستان ئەتراپىدىكى زومىكەر زالىلار ۋە ئۇلارنىڭ شايكىلىرى بولغان ھىندىستان، يەھۇدى ۋە باشقا فورچاقلارنىڭ ئۇمۇر تايانلىرى ئاستىدا ئىزىلىپ يەنجىلىپ خارلىق ئىچىدە دەپنە بولۇپ ئالەمنىڭ چېكىۋاتىسىلەر.

مانا بۈگۈن ئىراقتا بولسا زالىم قەۋملەر تاللىدىغا بۆرىلەر توپى ئىچىدىكى بېتىم پاقلانغا ئوخشاپ قالدىڭلار!! سىلەر تېمە دەگەن بىچارىمەە!!

سىلەر پادىشاھلىق، جۇمھۇرىيەت ۋە ياكى پادىشاھلىق جۇمھۇرىيەت تېرىسىگە ئورۇنۇۋالغان بارچە ئۇزۇملەرنىڭ ھەممىسىنى ساپ كۆزۈپ باقتىڭلار، بارچە ئەنجىلىسلەرنىڭ ئاشلاندۇق پىكىرلىرىنىڭ باشقۇرۇشىنى قوبۇل قىلدىڭلار. ئۇلاردىن نۇسرەت ۋە ئىززەت ئىزدەدىڭلار، كۈنتىڭلار، ساپ كۆزگەن، ئىزدىگىنىڭلارنىڭ ھەممىسى سىلەرنى ئارتىمۇئۇققا دۇچار قىلدى. مال ۋە باھادىرلارنى توشقان كۆچ-قۇۋۋەت مەنبەسى بولغان ئەمەلىرىڭلارنىڭ ھەممىسى خانۇمىران قىلىۋەتتى.

بارچە ھاكىملار الله نىڭ چۈشۈرگەنلىرى بىلەن ھۆكۈم يۈرگۈزمەيدىغان، الله بولىدا جىھاد قىلمايدىغان، بەلكى دىنىنى ھايانتىن ئائىمرىتىشى غايە قىلغان كاپىتالىزم، ئۇنى ھايانتىن يۇنۇلەي سۈپۈرۈپ ئاشلاشنى ئەيىشتى قىلغان سوتسىيالىزم بىلەن ھۆكۈم يۈرگۈزىدىغانلىقى سۈزىمەرىكەنلەرنىڭ مانا مەن دەپ چېقىپ ئۇرىدىغان بۇزۇق بۇزغۇنچى بولسۇ ئۈممەتلىكچى كۆڭگالارنى شەھەرلىرىڭلارنى يۆل، ئۇنىڭ خەقىنى قۇل قىلىپ سېتىش بەدىلىگە ئۇيۇ ئېرىشكەن ياشلىقلىق ئەختىنى ساقلاش ئۈچۈن چوڭ غېيى ۋە مەقسىدى قىلغان، ئەنە شۇ كافىرلارنىڭ ئەۋلادلىرىغا ئاۋاز قوشۇپ سىلەرنى سەرسان- سەرگەردان قىلىشنى ئۇزۇنىڭ كۆڭلىنى ئېچىش سورۇنى قىلىدىغان ئىنىق خائىن بولسۇ، سىلەرگە كافىرلارنىڭ ھۆكۈم يۈرگۈزۈشنى ئۇلارنىڭ ھاكىمىيىتىنىڭ مەڭگۈ قىلىش بەدىلىگە، سىلەرنى بويسۇندۇرۇش ئۈچۈن ئۇلاشتۇرىلىشىگە قارىماي چاپەندىن، ئۇنىڭ ئەتىسىدە سىلەرنى قانىمۇ-قان مەغۇبىيەتكە تىقىپ قويغان، ئومۇمىيۈزلۈك ھاكسلار بولسۇ ئۇلاردىن نۇسرەت كۈتۈپ چاۋاك چېلىپ قارشى ئالغىلى تالدىغا چىقتىڭلار، قارشى تالدىڭلار.

ئى مۇسۇلمانلار! سىلەرگە بۇ ۋە شۇلاردىن

كېيىن ئۇزۇڭلارنىڭ (ئەقىدىڭلارنى ھەل قىلىدىغان) ئىشلىگىلار ھەققىدە چوڭقۇر ئويلايدىغان ۋاقىت بېشىم كەلمىدىمۇ؟! بىلمىگلارکى، مانا بۇ بېرىيرى ئۇستىگە قانمۇ-قات قاپلىنىپ كەتكەن قاراڭغۇ زۇلمەتتىن قۇتۇلۇش (يولۇڭلار) خەلىفىلىك ئۇزۇمىدۇر.

سىلەرنىڭ قانداق ھالدا نۇسرەت ۋە ئىززەتكە ئېرىشىش يولىنى يالغان قەلب بەرگەن رەھبىگلارنىڭ يالغانلىرىغا ئىشەنمەسلەر؟!! الله مۇنداق دەيدۇ: ﴿ان العزة لله جميعا﴾ (بارچە ئىززەت ئالله قىلا خاستۇر) ﴿ان تنصروا الله ينصركم﴾ (ئەگەر الله نا «ئۇنىڭ ئەمرىنەھىلىرىنى ئىجرا قىلىش ئارقىلىق» ياردەم بەرسەڭلار الله سىلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلىدۇ) ئۇندافا الله نا ياردەم بېرىڭلار، راشىد خەلىفىلىكىنى قۇرۇش ئارقىلىق ئۇنىڭ شەرىئىتىنى ئەدىپقىلاڭلار، نۇسرەت ۋە ئىززەتكە ئېرىشىسىلەر.

رەسۇل الله (س ئە ۋ) نىڭ ئېيتقانلىرىغا ئەستىق قىلمامسىلەر؟ ومن مات ليس في عنقه بيعة مات ميتة جاهلية. (كىمكى بويىندا بەيئەت يوق ھالدا ئۆلىدىكەن، ئۇ جاھىلىيەت، «يەنى كۇفرى ياكى كۇفرغا يېقىن» ئۇسۇلدا ئۆلىدۇ). بىلمىگلارکى خەلىفىگە بەيئەت قىلىش بىلەن ئۇزۇڭلارنى جاھىلىيەت ئۇسۇلىدىن قۇتقۇزىسىلەر،

ئۇنىڭ ئارقىسىدا جىھاد قىلسىلەر، ئۇ ئارقىلىق قوغدىلىسىلەر، انما الامام جنة يقاتل من ورائه ويتقي به (ئىمام بىر قالقاندۇر، ئۇنىڭ ئارقىسىدا ئۇرۇپ ئۇرۇش قىلسىلەر ۋە قوغدىلىسىلەر).

ئى قۇۋۋەتلىك ئەھلى بولغان ئەسكەرلەر ۋە ئۇنىڭدىن باشقىلار، سىلەرنىڭ پالاساپ قالدۇرغانلىرىڭلارنىڭ ئەھمىيەتسىز قالايمىقان ئەگىرىتوقاي بولۇلارغا قىممەتسىز مەقسەتسىز ھالدا تاقىلىدىن كۆرە، بۈيۈك الله بولىدا ئېقىشنى خالىمامسىلەر؟ مۇھەممەد (س ئە ۋ) گە يارەم ۋە نۇسرەت بېرىپ، ئۇزۇنىڭ دىيارىنى ئىسلام دىيارى قىلىش ئارقىلىق قەلبلەرنى (بات ئېتىكەدىكى قىلارنا ئاسلىق) يولىدا ئەسىرلەر دائىنى قۇتقۇزۇۋالمامسىلەر.

قېنى، دىيارىڭلار ئىسلام دىيارى بولۇش ئۈچۈن ئاشە خەلىفىلىكىنى قۇرۇش بىلەن الله ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا يارەم بېرىڭلار، ئەنە شۇ چاغدا الله سىلەرنىڭ بۈيۈك ئەمەللىرىڭلارنى ئۇرلۇق سەھىپىلەرگە يېزىپ قويىدۇ.

خەلىفىلىك سىلەرنى خارلىقۇ-ئۇقۇتتىن ئەقىلگىتىن قۇتقۇزىدۇ. ئۇنىڭ ئۇرلىغا سىلەرگە ئىززەتنى قايتۇرۇپ كېلىشكە بېتەرلىكتۇر، ئۇ يۇنۇن ئالەملەرنىڭ رەببى الله سىلەرگە قۇرۇشنى ۋاجىب قىلغان ئۇنىڭ كۆكۈلا چېچىلا نۇسرەت چېگىپ قۇيۇلغان ئىزامدۇر.

خەلىفىلىكلا ئىلگىرى داستان بولغان ئۇنتەمىدىگىلىك ھايانتى قايتا ئېلىپ كېلىدۇ. ئىراقتىكى تاجاۋۇزچى كاپىرلارنىڭ تاجاۋۇزلىرى ئارقىلىق خارلانغان بۇۋاقلىرىڭلارنىڭ ئانىز پىغانلىق ئاۋازلىرىنى ئوخشىتىدۇ. رەھىمسىزلەرچە قەتلىلەرنى چاڭگالىسىغان ئاۋاستى كۆزۈنىشلىرىڭلارنىڭ ھەممىسى بىنەسچىت قەلبە ئاشلايدۇ، ھەممە ئۇ ئاۋاستىلارنىڭ قورقۇنۇشلۇق بۇزلىرىدىن قەلبلەرگە قاپقىق قورقۇنۇش كىرگۈزۈپ قويۇش بىلەن چىراپلىرىنى سارغايتىۋاتقان ئاشۇ بىچارە بۇۋاقلارنى ئۆز ئوچىقىغا ئالىدۇ.

خەلىفىلىكلا دۇشمەنلىرىڭلار بىلەن ئومۇمىيۈزلۈك ئۇرۇشقا ئالىنىدۇ. ئۇ چاغدا خەلىفەگلار ھەمىڭلارنىڭ ئالدىدا قاچىدىغان بىرىنچى قاچقۇن بولماي ئالدىنقى سەپتە ئۇرۇش قىلىدۇ. ئۇ چاغدا ئۇ ئارقىلىق قوغدىلىسىلەر،

ئۇيغۇر كتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئەھلى سەلب باشچىلىقىدىكى دۇنيا كافىرلىرىنىڭ گىلامې ئۈمىتىنى يوق قىلىش ئۈچۈن قۇرۇلۇقتىن قاپقانلىرى

(3) ئۇ پىكرى ئىدىيىلىرىنى يايغان، ئۇنىڭغا ماسلاشقان پارتىيە تەشكىلاتلارنى تاسىلما كۈتۈرۈپ، ئۇلارغا يۈزمە قىلىپ، ئۇنىڭغا قارشى بولغان ئىسلامنى ھالىقا قالتۇرۇش سىياسى پارتىيەلەرنى ھەرخىل قالپاقلارنى مەسلەن، مۇھەممەد پەرقە قاتېغىنى كىيدۈرۈپ زەربە بېرىش، ھەر خىل جەمئىيتنى جۇلالاش ۋە ھەر خىل تەشۋىقاتلار ئارقىلىق پۈتۈن پىلانلىرىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش.

(4) مۇسۇلمانلارنىڭ بىرلىكىنى بۇزۇش ھەمدە بىرلىككە كېلىشنىڭ تالدىنى ئېلىش. باش شتاب ياشلىق مۇنى مۇنداق دېدى: «... شۇڭا بىز بۇ يەردە ماھىيىتىگە نەسىر قىلالايدىغان ھەل قىلىش ئۇسۇلىنى ئوتتۇرىغا قويدۇق. بۇ بولسىمۇ، مۇسۇلمانلارنىڭ پارچىلىنىشىنى كەلتۈرۈپ چىقرىش. ئۇلار ھەر ۋەقى جەمئىيەت ئوسمالىرىنى ۋە ھالا پەيدا قىلىش، بۇنىڭدىن مۇسۇلمانلارغا نارەھىتلىكى مەزھەب ئىختىلابلىرىنى ۋارىسلىق قىلىۋېرىش قاتارلىقلارنى ئىشلىتىدۇ. ئۇلار ھەر خىل ئۇسۇلنى قوللىنىپ، ئىسلام دۇنياسىدا ئىچكى ئۇرۇش پەيدا قىلىش، مۇسۇلمانلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئۆزئارا قىرغىنچىلىق پەيدا قىلىش، ئۇلارنىڭ ئىتتىپاقلىقىنى بۇزۇپ، ئۇلارنى ئاجىزلاشتۇرۇش ئارقىلىق ئۇلارنى ئۆزىگە قۇل قىلىۋېلىش مەقسىتىگە يېتىشنى ئويلايدۇ.

(5) ئۇلار ئىسلام دۇنياسىدا ئىسلام ئەقىدىسىگە ئاساسەن ئىسلامنىڭ ئىسلاھاتچىلىرىنى ئۆزىگە تارتىپ، ئۇلارنى ئىسلام ئەقىدىسىگە ئاساسەن ئىسلاھ قىلىش ئۈچۈن ئىسلام ئەقىدىسىگە ئاساسەن ئىسلاھ قىلىش ھەرىكىتى قوزغىغان ئىسلام ئالىملىرىنى ئۆزىگە تارتىپ، ئۇلارنى ئىسلام ئەقىدىسىگە ئاساسەن ئىسلاھ قىلىش ھەرىكىتىنى ئىچكى جەھەتتىن ۋەيران قىلىش ئۈچۈن

(5) شىلاھ ئۆزئالدى شىلاھنا زەربە بېرىش. يۇنى ئاساسەن ئۇزۇندىكى سەپەرچە مەھكىتىنى كۆزدىتىلىق بولىدۇ[1] قۇرئان ئايەتلىرىنىڭ ئەملى ئىشلىتىلگە مۇراجەت قىلىش ئۇچۇن ئۇنىڭ سۆزلىرى، ئىسھاق «دۆتور مۇنداق دەيدۇ: «مۇسۇلمانلارنىڭ كېسىكى ئەۋلادىمىز (يۇشكوكۇلۇك)لۇرۇقۇنداغا باشلاش كوپا مۇستەملىكىلىك قوللىنىدىغان ئۇسۇللىرىنىڭ بىرى بولۇپ، ھازىر يەنىلا ئۇيغۇرلار ئۇسۇل ھىيلىسىدۇر. ھازىر يەھۇدىيلار ئوخشاشدۇ. ھازىر «ئاياللىق مۇنەۋۋەر ئۇسۇلى قوللانغانلىقى بولغاچقا ھوقۇق سەر بۇ ئۇچۇن مەزكۇر ئايەتلەرنى ئۇنىڭ ئاساسى قىلىپ ئۇنىڭ ئۇچۇن مۇھەممەد ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى كېسىكى ئەھمەللەر بويىسىنا ئەتۇنى قىلىپ مۇسۇلمانلارنىڭ «ئاملىق ئۇنى چوڭ مەزھىكە ئەگىشىش ئوتتۇرىسىدا ئەتىۋىق ئەزىمەت ھۆكۈمرانلىرى ھالقىغا ۋىسلام دىنى رامىلىق ئەزىمەت ھۆكۈمرانلىرى بارلىققا كېلىشىگە ئاساس بولغان ئەزىمەت ھالقا ئاياقى ئەزىمەت رۇھىدىت قىلغان ئىشلار قاتارلارنى ئۆزلىشتۇرۇشىمىز لازىم. يۇقىرىقىدەك ئەھۋالنى ئاساس قىلىپ ئۇنىڭ ئۇچۇن ئۇنىڭ ئۇچۇن ئۇنىڭ ئۇچۇن

«حزب التحرير» يه‌ مه‌نده‌ خه‌لقىمىزنى قۇرۇلتاي ئاچقۇچى

2003-11-13

«حزب التحرير» مه‌خپىلىق كىلەم سەيئەت ئۇيۇشمىسى بەدىئى پارتىيەسى مەشھۇر ھىزبۇللاھنىڭ قۇرۇلتىسى ئاچقۇچلۇق ئورۇندا تۇرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئۇيۇشمىسى ئۆزىنى «حزب التحرير» دەپ ئاتايدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنى «ئۇممەتنىڭ ئەقىل ئىگىلىرى» دەپ ئاتايدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنى ئىسلام دۇنياسىنىڭ ئەڭ ئىلغار ئۇيۇشمىسى دەپ قار

«حزب التحرير» پوشنك مۇسۇلمانلار رايونىغا ئومۇمىيۈزلۈك ئۇرۇش ئېچىش

«ئا ق ش»نىڭ يېمىرىلىشىگە ئاشلىغان يىرىنچى قەدىمى دېدى

2003-12-11

«حزب التحرير» تۈرىنىڭ ئۇرغۇر دۆلەتلەردە تارقاقلىق پائالىيەتلىرىدا «پوشنىڭ مۇسۇلمانلار رايونىغا ئۇرۇش ئاچقىنى ئوتتۇرغا مۇسۇلمان رايونلىرىغا پارچىلىنىشقا قەدەم قويغىنى» دېدى.

بايانىتا مۇنداق دېيىلىدۇ: بۈگۈن ئامېرىكىنىڭ مۇسۇلمان يۇرتلىرى بىلەن قىلغان ئالاقىلىرىدا بۇ شەھەرلەرنىڭ ھەممىسىگە ئوخشاش ھۆكۈمرانلىق قىلغۇسى بار ئىدى. ھازىر بوش بېگىدىن ئىسلام رايونلىرىغا - ئوتتۇرا شەرققە- ئومۇمىيۈزلۈك ئۇرۇش ئاچماقچى بولۇۋاتىدۇ. تو بۇنىڭغا ئېرىشىدە دېگەندەك ئۇرۇشقا ئوخشىمىغان ھالدا ئۇرۇشقا ئىشلىتىدۇ. ئۇ بۇنىڭغا ئىككى ئاساسلىق سەۋەب بار. بىرىنچىسى، بوش ئۇ زېمىن ئىگىلىرىگە ئۇرۇش ئېلان قىلغان بولسىمۇ، ئەمما ئۇ ئۇرۇشنى ئۆزى خالىغان ۋاقىت ۋە جايدا باشلىيالمايدۇ. ئۇ ئۆزى خالىغان ۋاقىت ۋە جايدا ئۇرۇش باشلىيالمىغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئۇرۇش قىلىش ئىرادىسى ۋە ئىشەنچى ئاجىزلاپ كېتىدۇ. ئىككىنچىسى، بوش ئۇ زېمىن ئىگىلىرىگە ئۇرۇش ئېلان قىلغان ۋاقىتتا ئۇ زېمىن ئىگىلىرىنىڭ ئىتتىپاقداشلىرىنى ئاجىزلاشتۇرۇش ئۈچۈن ئۇلارنى بىر-بىرلەپ يوقىتىش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ئىتتىپاقداشلىرىنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىش ئۈچۈن ئۇلارغا ئۆزى

ئويغۇر كىتاب خانىسى
www.uyghurkitap.com

بسم الله الرحمن الرحيم

رەزىل ئويۇنلار

مۇسۇلمانلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىكىنى ئىسلام بىلەن ئاخىرجەم قىلغان ، كاپىرلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىكىنى تار ۋە ئاخىرجەمسىز قىلغان ، ئىتائەتمەن مۇئمىن مۇسۇلمان بەندىلىرىگە ئاھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ، غازىغۇن گۇناھكار ۋە عاسىيلارغا قەھرىلىك سۆيۈشى خۇرسەنلىكىچى چەكسىز قۇدرەتلىك ئېگىسىز بۇيۇك اللەتەئالا ھەممىدىن-سالالار ، اللەنىڭ ئامانلىق بولغان ۋەھيسى تولۇق ، مۇكەممەل يەتكۈزگۈچى ۋە كۆز ھاياتىدا ئەڭ شۇ ۋەھيى بىلەن ياشاشنى بارچە ئىنسانىيەتتە ئەڭ ئۇلۇغ قىلىپ كۆكەتكۈچى ، پايدىسىزلارنىڭ ئالدى شەرەپلىسى ۋە ئاخىرقىسى بولغان ، ساڭا ھەممىدىن(سەللەللاھۇ) كۆ ۋە ئۇ زاتنىڭ پاك ئائىلىسى ،كەسھابەكىرامىلارغا دايىم ۋە سالامات بولسۇن

ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم

ئىسلام قۇياشى زۇلمەتنى يورۇتقاندىن باشلاپ مۇسۇلمانلار بىلەن كۇفرى ، ئىسلامى پىكىرلەر بىلەن كۇفرى پىكىرلىرى ، ئىسلامى دۆلەت بىلەن كۇفرى دۆلەتلىرى ئوتتۇرىسىدا پىكرى ۋە قانلىق كۈرەش (قىتالىق كۈرەش)دائىم قىلىپ كەلمەكتە ۋە قىيامەتنىچە دائاملىشىدۇ .

جانابى ھەق ئۆزىنىڭ ئۇلۇق كىتابى قۇرئان ھەرمىدە شۇنداق ئېيتىدۇ ! « ھەقتەرىق سىلەرگە اللە تەرەپتىن نۇر يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە روشەن كىتاب يەنى قۇرئان كەلدى . اللە شۇ كىتاب ئارقىلىق ئۆز رازىلىقىنى تىلىگەنلەرنى سالامەتلىك يوللىرىغا يەنى اللەنىڭ جەننىتىگە ۋە ئۆزىنىڭ رەھمەتلىرىغا يېتكەيدۇ . ئۇلارنى كۇفرى قاراڭغۇلۇقىدىن ئىمانلىق نۇرىغا چىقىرىدۇ ۋە ئۇلارنى توغرا يولغا يېتكەيدۇ » 5-سۈرە 16-ئايەت .

« يارىچە مۇشرىكلار سىلەرگە قارشى جەڭ قىلغىنىغا ئوخشاش سىلەرمۇ بىرلىكتە ئۇلارغا قارشى جەڭ قىلىڭلار ۋە يىغىلارنى اللە تەقۋادار ئىنسانلار بىلەن بىللىدۇر » 9-سۈرە 36-ئايەت .

يۇقىرىدىكى مۇقەددەس (سەللەللاھۇ) لىك مۇبارەك ھەدىسلىرىدە ئېيتىلىدۇ ھەۋەر قىلىنىدۇ : «جىھاد قىيامەتنىچە داۋاملاشتۇرىدۇ» .

ئىسلامغا دۈشمەنلىكى بولغان يەھۇدىي ، ناسارالار ۋە خۇداسىز دەھرى جۇھۇتلاردىن ئىبارەت غايىرلار ئىسلامنى ، مۇسۇلمانلارنى ۋە ئىسلامى دۆلەتنى يوق قىلىش مەقسىدىدە تارىختىن بۇيان ئوزغۇن ئۇرۇنۇشلارنى (پىتنىلەرنى قوزغاش ، تۆھمەت قىلىش ، خائىنلارنى ئىشقا سېلىش ، ئۇرۇشلار ۋە ھەدىسلەرنى — ئۆزگەرتىش ، قەست قىلىپ ئۆلتۈرۈش ، قوراللىق ھۇجۇم ۋە ئىسلامغا مۇناپىق زىت بولغان پىكىرلەرنى مۇسۇلمانلار ئارىسىغا ئىزگۈزۈش قاتارلىقلار) قىلىپ كەلگەن ۋە زور نەتىجە قازانغان (يەنى ئىسلامى ھەنپىلىك دۆلىتىنى پارچىلاپ ، يېقىنچى يوق قىلىش ، مۇسۇلمانلارنىڭ بىرلىكىنى بۇزۇپ تاشلاش ، مۇسۇلمانلار ئارىسىغا مەزھەپچىلىك ، مىللەتچىلىك ، ۋەتەنپەرۋەرلىك ، دېموكراتىيە ، ئىلمانىيە ، تەسەۋۋۇپ قاتارلىق پىكىرلەرنى كىرگۈزۈپ ئورۇنلاشتۇرۇش ، پىكرەتنى تەربىيەتتىن قايرىپ چۆشىنىش ۋە تەربىيەت مۇئەللىملىرىنى ۋاستا — ئۇسۇلىغا ئوخشاش قەلب چۈشەندۈرۈش قاتارلىق خىلمۇ- خىل خائا تەئۇللىلار ، پارچىلىنىپ پەيدا بولغان دۆلەتچىلەرنى سىياسى ، ئىقتىسادى ، تەلىم تەربىيە ، مەدەنىيەت جەھەتلەردىن مۇناسىۋەتسىز قىلىش ..... قاتارلىق جەھەتلەردە زور مۇۋەپپىقىيەتلەرنى ئېرىشتى) بولسىمۇ لېكىن ئۇلار ھېچقىمۇ قانائەت قىلمىدى ۋە قانائەت قىلمايدۇ چۈنكى ئۇلارنىڭ مەقسىدى اللەنىڭ ھاق دىنىنى ، مۇسۇلمانلارنى ۋە ئىسلامى دۆلەتنى پۈتۈنلەي يوق قىلىپ تاشلاشتۇر . اللەتەئالا بىزگە خۇددى يۇقىرى شۇنداق دېگەن « (مۇشرىكلار ، يەھۇدىلار ۋە ناسارالار) اللەنىڭ نۇرىنى يەنى ئىسلامنى ئېچىزلىرى بىلەن يەنى يالغان يازداق بۇرتاتلىرى بىلەن ئۆچۈرمەكچى بولىدۇ . اللە ئۆز نۇرىنى (يەنى ئىسلامنى) ئۆستۈن قىلماي قالمايدۇ ، كاپىرلار ئۆچ كۆرگەن تەقدىردىمۇ » سۈرە تەۋبە .

ماۋزۇغا قايتىپ پىكىر يۈرگۈزسەك ھەجۇرمۇ (چۈنكى مۇسۇلمانلارنىڭ ۋاقتىلىكىنى بۇزۇچىلىك سەھىلىدە يېزىپ ئۆگەتكىلى بولمايدۇ .)

ھازىرقى دۇنيادىكى ۋەزىيەت شۇكى : دۇنيادىكى جەڭ دۆلەتلەر ئىنسانىيەتنى ئۇزۇنلۇك مەيدانىگە ئېلىپ كىرىپ ، ئۇزۇنغىچە ھەقىقىي ئىنسانلىقنى ۋە بۇيۇكلۇك دەرىجىدىكى تەرەققىياتنى بەرپا قىلىش ھەمدە ئۇزۇنگە تەھدىد بولغان ھەر قانداق مەيدانگە(ھەلقىلەر) ئۆزىنى

قىلىشلىرىنى ئاساس قىلىپ ، ئۇيغۇر يېزىقىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر ئەدەبىياتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر ئەنئەنىسىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر ئۆرپ-ئادىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئالاھىدىلىكىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي روھىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئېڭىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئۆزلۈكىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئىپتىخارىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي غۇرۇرىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئەقىل-پاراسىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئىرادە-غەيرىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئەخلاق-پەزىلىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئىستېداد-ئىقتىدارىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي ئەنئەنىسىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، ئۇيغۇر مىللىي

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه وبعد

جەمىيەتنىڭ ئىجتىمائىي ئالاقىنى ۋە ئىسلامىي ئىجتىمائىي ئالاقىنى بۇزۇش تۈزۈم زادى قايسى؟

(دېنى 5-بەتتە)

ئۇرۇمچى ئوتتۇرا مەكتەپلىرىنىڭ ئىچكى قىسىم ھەيئەتلىرى ئۈچۈن ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش ئىمتىھانى ئېلىپ بېرىلدى

ئۇرۇمچى شەھىرى مائارىپ ئىدارىسىنىڭ ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنىڭ ئىچكى قىسىم ھەيئەتلىرى ئۈچۈن ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش ئىمتىھانى ئېلىپ بېرىلدى. ئىمتىھان ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنىڭ ئىچكى قىسىم ھەيئەتلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش سەۋىيەسىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن ئېلىپ بېرىلغان بولۇپ، ئىمتىھان ئۇسۇلى يازما ۋە ئېغىزچە سىناق بىلەن ئېلىپ بېرىلغان. ئىمتىھانغا قاتناشقان ئوقۇتقۇچىلار ئۆزلىرى دەرس ئۆتىدىغان پەننى تاللىغان. ئىمتىھان نەتىجىسى ئۆتكەن ئوقۇتقۇچىلارغا دەرھال ئېلان قىلىنغان.

ئۇرۇمچى شەھىرى مائارىپ ئىدارىسىنىڭ مەسئۇلى ئىمتىھان ھەققىدە توختالغاندا، ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنىڭ ئىچكى قىسىم ھەيئەتلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش سەۋىيەسىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن ئۇلارغا ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش ئىمتىھانى ئېلىپ بېرىش قارارىغا كەلگەنلىكىنى، ئىمتىھان نەتىجىسى ئۆتكەن ئوقۇتقۇچىلارغا دەرھال ئېلان قىلىنغانلىقىنى، ئىمتىھان نەتىجىسىنىڭ ئوقۇتقۇچىلارنىڭ ئۆز كەسىپىدىكى ئىلگىرىلىشىگە تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىنى بايان قىلغان.

ئۇرۇمچى شەھىرى مائارىپ ئىدارىسىنىڭ مەسئۇلى يەنە، ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنىڭ ئىچكى قىسىم ھەيئەتلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش سەۋىيەسىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن ئۇلارغا ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش ئىمتىھانى ئېلىپ بېرىشنىڭ ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنىڭ ئىچكى قىسىم ھەيئەتلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش سەۋىيەسىنى ئۆستۈرۈشتە ئىجابىي رول ئوينايدىغانلىقىنى، ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنىڭ ئىچكى قىسىم ھەيئەتلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈشنىڭ ئۇيغۇر مەكتەپلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە دەرس ئۆتۈش سۈپىتىنى ئۆستۈرۈشتە مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە ئىكەنلىكىنى بايان قىلغان.

(دېنى 2-بەتتە)

بويسەنجىدىن ئاھىم دۆلەتلىرىنىڭ ئېنېرگىيە بىخەتەرلىكىدا قارا بېسىمىنى بەلكە قىلدى، چۈنكى ئۇلار بۇنداق قىلسا ئامېرىكىنىڭ يە ئوتتۇرا ئاسىيادىكى بىر يېڭىكە تويدىرالىنىش قوزغىتىش، ئاندا خۇددى بۇلۇت ئىچىدا تۇرغاندەك بىر قارا، يەنىلا ئاسمىنى يېلكا 10-ئاينىڭ 15-كۈنى مەھەللىسىنىڭ كومىتىنى چىقارغان 1511- نۇمۇرلۇق قارارنى يېڭى بايۇنچۇر ئۇيغۇر ناھىيىلىك قانۇنلۇق قارارنى بوي

ئەسقالمايدۇ». بۇ ھەدىستى نىبرانى ۋە ئەبۇ ئۇمامە رىۋايەت قىلغان.

بۇيۇك اللە مۇنداق دەيدۇ:

«پەقەت سەۋىر قىلغۇچىلارغا ئۇلارنىڭ ئەجرى ھىسابسىز بېرىلىدۇ». (39:10)

شۇڭا مۇسۇلمان دەۋرىت قىلىۋاتقىنىدا ئۆزى بېسىۋاتقان ھەر بىر قەدىمىدىن غاپىل بولماسىتىن، قەدەم ئوبۇ ئېنىق بىلىپ دەۋرىت قىلىشى لازىم. چۈنكى ئۇ مىڭلار كۆمۈلگەن بوللاردا ماڭىدۇ. ئۇنىڭدىن سەۋىر ۋە چىدام - غەيرەت قوراللىرىدىن باشقا بىرەر نەرسە بىلەن كېسىپ ئۆتۈش ئەسلا مۇمكىن بولمايدۇ. دەۋرىتچى سەۋىر ۋە چىدام بىلەنلا ھەر قانداق بالادىن ھالىپ كېلىدۇ. ھەر قانداق ئازابنى ياخاقلاپ تاشلايدۇ ۋە ھەر قانداق يامان كۆرۈنىدىغان ئىشقا تاقابىل تورالايدۇ. شۇ سەۋەبتىن «سەۋىر» سۆزى اللەنىڭ كىتابىدا 100 نەچە تورۇندا تىلغا ئېلىنغان. بۇ ئۇنىڭ مۇھىم ئىكەنلىكى ۋە يەزىلىتى زور ئىكەنلىكى ئۈچۈندۇر.

[illegible] ئورغىلارغا قوشۇمچە قىلىپ دېمەكچىمىزكى، بىر ئادەم بىرەر مۇسىبەتكە ئۇچرىسا، ئادەتتىن ئۇنى دۇنيادا [illegible] ئۆزگىرىتەكچى بولسا، ئۇمۇ سەلىمە رىۋايەت قىلغان ھەدىسكە ئەمەل قىلسۇن! ئۇمۇ سەلىمە ئېيتقانكى: «مەن رەسۇلۇللاھ (س ئە ۋ) نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىدىم - ھەر قانداق بەندىگە مۇسىبەت يەتسە ئۇ «انا لله وانا اليه رجعون اللهم اجرنى فى مصيبتى واخلف لى خيرا منها».

«بىز ھەقىقەتەن اللەنىڭ ئىگىدارچىلىقىدىمىز. ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتقۇچىمىز. ئى اللە! مېنىڭ مۇسىبىتىمگە ئەجىر بەرگىن. ماڭا ئۇنىڭدىن ياخشىسى بىلەن (مۇسىبەت ئورنىنى) تولدۇرۇپ بەرگىن» دېسە اللە ئۇنىڭ ئۈچۈرىغان مۇسىبىتىگە ئەجىر بېرىدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئەڭ ياخشى مۇكاپات بىلەن (مۇسىبەت ئورنىنى) تولدۇرۇپ بېرىدۇ. بۇ ھەدىستى ئەھمەد ۋە مۇسلىم رىۋايەت قىلغان.

دەۋرىتچى دەۋرىت دۇشمەنلىرى تەرىپىدىن ئازابلىنىشقا دۇچار بولغاندا، رەسۇلۇللاھ (س ئە ۋ) نىڭ تاشقىلىقلارنى دەۋرىت قىلىشقا بارغاندا، ئۇلار تەرىپىدىن قىيىن - قىستاق، مۇشەققەت ۋە ئازابقا ئۇچىرىغىنىدا ئوقۇغان دۇئاسى بىلەن پەيغەمبەر (س ئە ۋ) گە ئەگەشكەن! مۇھەممەد ئىبنى كەئبىل قۇرەزىدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ (س ئە ۋ) ئۇۋەندىكى دۇئا بىلەن دۇئا قىلغان:

«اللهم اليك اشكو ضعف قوتى وقلة حيلتى وهواني على الناس. يارحم الراحمين، انت رب المستضعفين وانت ربى، الى من تكلنى، الى بعيد يتجهمنى ام الى عدو ملكته امرى؟ ان لم يكن بك على غضب فلاابالى، ولكن عافيتك هى اوسع لى، اعوذ بنور وجهك الذى اشرقت له الظلمات وصلح عليه امرالدنيا والاخرة من ان تنزل بى غضبك، اويحل على سخطك، لك العتبى حتى ترضى، ولا حول ولاقوة الابك».

«ئى اللە! ماڭا قۇۋۋىتىمنىڭ ئاجىزلىقىدىن، تەدبىرىمنىڭ ئازلىقىدىن، كىشىلەرنىڭ مېنى خارلىغىنىدىن شىكايەت قىلىمەن. ئى ئەڭ مېھرىبان زات! سەن زۇلۇمغا ئۇچرىغۇچىلارنىڭ رەببىسەن، سەن مېنىڭ رەببىم، سەن مېنى كىملەرگە تاپشۇرمافچى، ماڭا ھۇجۇم قىلىدىغان بىراق كىشىگىمۇ ياكى ئىشىمغا ئىگىدارچىلىق قىلىدىغان دۇشمەنگىمۇ؟ ئەگەر سېنىڭ ماڭا غەزەپلەنگەن بولمايدىغىنىڭ، مەن پەرۋا قىلمايمەن. لېكىن سېنىڭ ئەپۇ قىلىشىڭ (سالامەتلىك بېرىشىڭ) ماڭا ئىنتايىن كەڭرى. مەن زۇلمەتلەرنى يورۇتقان، دۇنيا - ئاخىرەت ئىشلىرىنى يۈرۈشتۈرگەن جامالىڭنىڭ نۇرى بىلەن سېنىڭ [illegible] زەپلىگىنى چۈشۈرىشىڭدىن ياكى ماڭا ئەپرىشىڭنىڭ چۈشۈشىدىن پاناھ تىلەيمەن. ھەقىقىي [illegible] سەن رازى بولغىچە سەن ئۈچۈندۇر. (يەنى مېنىڭ رازى بولىشىم، سېنىڭ رازى بولىشىڭ [illegible] بەندىن [illegible] كۈچ - قۇۋۋەت ئىگىسى يوقتۇر». بۇ ھەدىستى ئىبنى ھىشام «سىيرەت» [illegible] ۋە بەغەۋى «شەرھۇسسۇننە» رىۋايەت قىلغان ۋە ئۇنى نىبرانى «چوك لوغەت» كىتابىدا ئابدۇللاھ [illegible] جەئفەردىن رىۋايەت قىلغان.

دەۋرىت بوللىرىدىكى قوبۇلۇقلار، ئاشلانغان خىلمۇ - خىل كۆلىمەتلەر، ئەشۇ دەۋرىتچىنىگىلا تەۋەلىكى بەلكى بەندە ئۇنىڭ ئائىلىسى، ئامراق، مېھرىبان، ئىلىم ئاياللىرى، بۇشۇكتىكى نارسىدە بوۋىقى، ئانا - ئاتىسى، دوست - بۇرادەرلىرى، خۇلۇم - خوشنىلىرى ... ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئېلىپ كېلىدۇ. تۇرمۇش قىيىنچىلىقلىرىنى پەيدا قىلىدۇ.

ئاھايىتى روشەنكى تۇرمۇن ئاچا - سىڭىللار ئۆزىنىڭ قەدىردان ئىرىدىن، شەرىئەت ھامى قىلىپ بەلگىلەپ بەرگەن، دۇنيادىكى بۇلەنچۇكىدىن ئايرىلىپ، تۇرمۇش، ئائىلە، بەزەنىت ... قاتارلىرى بىلەن يەنە ئەرسەز ئاياللار ھالىدا، مۇشەققەت ئىچىدە، تۇرمۇش كەچۈرمەكتە.

چۈشەنچىنىڭ ۋاقىسى

مۇنبەتچى كىشىلەر ئادەم ئەبەدىيلىككە ئېرىشىدۇ، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى، ئۇرۇپ ئادەتلىرى، ھايات بولۇشى بارلىق ئەمەس . چۈنكى كىشىلەرنىڭ مېڭە ئىشلەش، پىكىرلىرى، چۈشەنچىلىرى، تۇيغۇلىرى ئېرىشچانلىقى پەرقلىنىدۇ . كىشى ھەربىر تەرەپ ياكى ھادىسە ياكى مەلۇمات ھەققىدە مۇئامىلە يۈرگۈزۈش قانداق بەلگىلىش، چۈشەنچىگە باغلىنىش . ئۇنىڭغا ئۆچۈن كىشى مەيلى يەتكىلىسۇن، مەيلى يەتكىلىسۇن، ياكى گېپىتياجلىرىنى قاندۇرسۇن، ئالدى بىلەن توغرا چۈشەنچىگە كېلىش بولۇش كېرەك . ئۇنداقتا چۈشەنچىنىڭ ۋاقىسى نېمە؟

جاۋاب - بۇزەھى پىكىردىن ھەلگەن چۈشەنچە، چوڭقۇرپىكىردىن ھەلگەن چۈشەنچە، يارقىن پىكىرىدىن ھەلگەن چۈشەنچە، مەلۇماتتىن ھەلگەن چۈشەنچىدىن ئىبارەت .

(1)-بۇزەھى پىكىردىن ھەلگەن چۈشەنچە :- بۇنداق چۈشەنچىدىكى كىشىلەر تەرىپە، ھادىسە ياكى مەلۇماتنىڭ ئەھمىيىتى ۋە رەشكىگە قارىغا قاراپ ئۆزگىرىدۇ ۋە مۇئامىلە يۈرگۈزۈشى بەلگىلەيدۇ . مەسىلەن :- مۇنبەتچى كىشىلەر ئۆزى ئىسىمغا يېتەكچىلىك قىلۇۋاتقان بولسىمۇ ھايانلارنى ئەقىدىسى بۇزەھى پىكىرىنىڭ چۈشەنچىسىدۇر . چۈنكى ئۇ، پادىشاھنىڭ ھەلقىدە زۇلۇم سېلىشما، دىنى قورال ۋە دىنى ئېرەبازلارنى ۋەتەن قىلغانلىقما قارىغا بەدىسكە چەك قويۇپ، دىنى ھايانتىن ۋە مۇنەتتىن ئاجراتتى . ئەنجەت ئادەملەر ئۆچۈن ئۇنىڭ ئۆچۈن رەشكىگە قارىغا ئارىسىنىڭ ۋەتەن قوغدىمى ئۇنىڭ بىلەن ئادەملەر ئىشانى قىسمەتنى بولۇپ، ھايۋان ياكى ئۇنىڭدىنمۇ تۆۋەن ھايما چۈشۈپ قالدى . ئۇنىڭدىك بۇزەھى چۈشەنچە بىلەن ئىسلامما ئېگەشكەنلەرمۇ بازارلاردىكى ژاپىر، مازارلاردىكى سويى ۋە خاسىن سېرىقىرىگە ئەگىشىپ ئۆزىرى ياكى شېرىك ئېقىدىلەر بىلەن ئۆتۈنلىسىپ، يەنلا ئۆزىنى مۇسۇلمان ساناۋاتقا . ئۇنىڭدىك بۇزەھى چۈشەنچە بىلەن ياشۇچى كىشىلەر، ھەرقانداق ئەدىسى ياكى جامائەتنى ھەلگەن مەلۇماتنى كۆزدەنەستىن سەلبى ياكى ئەجابلىقى بويچە چۈشىنىدۇ، ئەنجەت خاتالىقتىن خالى بولالمايدۇ . بۇنداق ئەشلەر ھەتتاكى مۇنبەتلىك خۇي قىسمىغا يېتەكچىلىك قىلمۇ ئالۇۋاتقان سىياسەتچى بولسۇ .

(2)-چوڭقۇر پىكىردىن ھەلگەن چۈشەنچە :-بۇنداق چۈشەنچىدىكى كىشىلەر تەرىپە، ھادىسە ياكى مەلۇماتنىڭ ئەھمىيىتى ۋە رەشكىگە قارىغا قاراپ، ماھىيتى ۋە تەرەپلىرى ئەسىسى ئەھمىيىتىگە قانائەتلىنىدۇ ۋە مۇئامىلە بولۇش بەلگىلەيدۇ . مەسىلەن :- مۇنبەتچى گۈن نەچچە مۇڭلىقە يېتەكچىلىك قىلۇۋاتقان سىياسەتچىلىرىم ئەقىدىسى چوڭقۇر پىكىرلىق چۈشەنچىدۇر . چۈنكى ئۇ كاسان- زېمىنىڭ ئەھمىيىتى ۋە تەرەپلىرى قىسمى ئەھمىيىتىگە كاسان - زېمىن ئەسلى تۈمان ھالقىدە ئىدى، بېرىلاتلىق بىلەنلا ئۆزگەردى، مادەمىنىڭ ئەسلىمۇ مادەما، مادەما - مادەمنا مۇھتاج، ياشقا تەرىسلەرگە مۇھتاج ئەمەس، مادەما رازىچىلانسا كىشىمۇ رازىچىلىنىدۇ دىدى

www.uyghuktap.com

. چۈشەنگەندىلا، تۆۋرا چۈشەنچىگە كىگە بولغىلى بولمايدۇ

پىكىر، كىشىلەر، ئەقىل بىرلا مۇلاھىزىغا قويۇلغان بىرقانچە تىمىلارغۇر . پىكىر مەي ھېسابلىنىدۇ، ئۇنىڭدىن پىكىرى ئەمەلىيەت كىرەك قىلىنىدۇ . بەزىدە پىكىر مەي ھېسابلىنىدۇ، ئۇنىڭدا پىكىر قىلىش ئەتىجىسى كىرەك قىلىنىدۇ . يەنى كىشىنى كۆرۈشكەندە پىكىر قىلىش كەمليتى كىرەك قىلىنىدۇ . پىكىرنىڭ پىكىر قىلىش دېگەن مەنا بىلەن ئۇنىڭ ماھىيىتىگە كىشارە قىلىپ بىلگىلى بولىدىغان ئۇچۇق ھىس قىلغىلى بولىدىغان خاس ئەزالىق بولۇق . يەنىمۇ پىكىر دېگەن بىرنەرسىنى كەمليەت بولۇپ، ھىس قىلىنىدىغان (ئاقلى، ئىساننىڭ ھىس قىلىشى، ئۇنىڭ مەنىسى ۋە ئۇنىڭدىكى سابىق مەلۇماتلار بىرىنسىدىن تەشكىل تاپقان . ماھاسىغى مۇلەييەن كەمليەتكە مۇئىيەن ئۇت ئەيلى جەمئىيەتنىڭ يەتمەن، ئەقەپكىرلىك، ئەقەقىلىك، ئەكىراغلىك ھاسىل بولۇشى مۇمكىن كەمەس .

ئۇنىڭ ئۇچۇن بۇرۇنقىلار، ئەقىلدىن ئىزدەنگەن ۋاقىتدا خاتا ھېتپ ئۇلارغا قىلىنىڭ كۆرىنىڭ باشقا ئىنسانلىرىنى ياكى ئۇنىڭدىن باشقا جايدا ئىنسانلىرىنى ئەپىن قىلىشقا ئۇرۇنىدى . ھازىرقى تۇرمۇشىمىزدا ئۇلار ئەقىل دېگەن مۇئەييەن ئەزالىق مەي ھېسابلىنىدىغان قىلىنىڭ مۇئەييەن ئەزالىق مەي ھېسابلىنىدىغان ئەزالىق بىر خاتا ھەقىقەتلەر، خاھىي پىكىر دېگەن مىڭلىغان ئىنسانىي (ئەھىس ئىشى) دېگەن ئاساسلىق، پىكىرنىڭ ئۇزى مىڭ مەي ئالىدى . بۇ خاتا ھەقىقەتلەر، خاھىي پىكىر دېگەن مىڭلىغان ئىنسانىي (ئەھىس ئىشى) دېگەن ئاساسلىق، پىكىرنىڭ ئۇزى مىڭ مەي ئالىدى . بۇ خاتا ھەقىقەتلەرنى ئۇچۇشاتلا خاتا ھەتتى . چۈنكى بىرگە بولىيا قالغان ئەزالارغا ئۇچۇشاتلا بىرئاز بولۇپ ئۇنىڭدىن مەرقانداق ئەھىسلىش ۋە ئۇنىڭغا مەرقانداق ئەھىسلىش ھاسىل بولمايدۇ . چۈنكى بىرگە بولىيا قالغان ئەزالارغا ئۇچۇشاتلا بىرئاز بولۇپ ئۇنىڭدىن مەرقانداق ئەھىسلىش ۋە ئۇنىڭغا مەرقانداق ئەھىسلىش ھاسىل بولمايدۇ . چۈنكى ئىنسانىي (ئەھىس ئىشى) دېگەن ئۇرۇنغا بىرگە بىرنەرسىنى قوشقاندا ئالدىنقى بولۇش ۋە ئۇرۇنغا قوشقاندا ئالدىنقى بولۇش ھ

الله بەلگىلىگەن سەۋەب قانۇنلىرىنى مۇنتەزەملىك تونۇپ، اللانى رازى قىلىش ئۈچۈن كۆڭۈل خوشۇ دۇنيا نازۇ - نېئمەتلىرىنى تەرك ئېتىپ، ھەشەمەت - كاتالى ئىچىدىكىلىرىنى قانداقمۇ تاشلاپ، ئەڭ چۈشكە ئەمەس، كەچكە ئۇلاپ، زۇرۇرى ئېھتىياجلىرىغىمۇ تولۇقراق ئىقتىدارىنى قارامايدىغان ئۇرمۇش كەچۈرۈۋاتقان تالابلىغان قىز - ئوغۇل، ئەر - ئايال قېرىنداشلىرىمىز بار.

قىسقىسى، بۇنداق ئۇرمۇش مەنزىرلىرىنى بېزىپ، مۇزلاپ توگىتىش تولىمۇ قېيىن، مانا مۇشۇنداق ستاق، بالا، مۇسىبەت، ئازاب - كۈلپەت ۋە ئېغىرچىلىقلار ھەممە قادەمدىمۇ بېشىمغا كېلىۋېرىدىغان، مۇئەييەن قانۇنىيەت بىلەن بۇز بېرىدىغان ئىشلاردىن بولۇپ، كائىناتنا بۇز بېرىدىغان ھېچ بىر ئىش مەخسەتسىز - قانۇنسەتسىز يۈز بەرمەيدۇ.

الله تەالى ئۇزىنىڭ بۇ مۇسىبەت - بالالارنى، مۇشەققەت - ئېغىرچىلىقلارنى قانداق قىلىپ، كىمگە، نېمە ئۈچۈن چۈشۈرىدىغانلىقىنى بىزگە ئالدىن خەۋەر قىلدى، بىز ئۇچىراۋاتقان بۇ قېتىمقى - قىستاق، مۇشەققەتلەر اللەنىڭ بىزنى سىنىرى بىلەن ئېيتىلغان قىلىشىدىكى بىر ھالەتلەرمىز ئىكەن.

قەدىرلىك قېرىنداشلار! بىز اللەغا چىن ئىمانىمىز بار بىر مۇئمىن كىشىگە، ئەگەر كىمدۇر كەتكەندە بىر ۋە مۇشەققەت يەتسە، ئۇ كىشى، بۇ مۇشەققەتكە اللە ئۈچۈن سەبىرى قىلسا، اللە ئۇ كىشىنىڭ گۇناھلىرىنى گويا كۆز يەسلىدىكى بۇيۇرماقلارنى قاتتىق شامال مۇلدىرىتىۋەتكەندەك تۆكۈۋېتىدىغانلىقىنى كەلۋەتتە بىلىسىز، لېكىن بۇنداق گۇناھتىن پاكلىنىش ئىمكانىمىز ھېچ قىلىپ سەرگىللى بولىدىغان ھادىسە ئەمەس. دەل مانا شۇ سەۋەبلىك (ھېچ قىلغىلى بولمىغانلىق سەۋەبلىك) بۇ مۇسىبەتلەر قارشىسىدا تىز پۈكۈپ، بۇرۇلۇپ، مۇكچىيىشكە باشلىغان قېرىنداشلىرىمىز ھەم بار! الله رەزالىق، ئۇزىنىڭ مالىيانە ھاياتى، شانلىق، مەنسەپ مۇۋاپىقىيىتى ئۈچۈن سەبىرى قىلغان، چىدىغان، مۇشەققەتلەرنى رەببىدىن قۇرۇقەت تىلەپ، ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلىپ، ئۇز ئوستىگە ئالغانلارمۇ ھەم بار.

ھەسرەت ۋە نادامەتلەر ئەسقاتىدىغان كۈندىكى مۇشەققەت ۋە قىينىچىلىقتىن قۇتۇلۇپ، ھىسابسىز ئەجىر - مۇكاپاتلارغا ئېرىشىدىغان مۇۋاپىقىيەت نېمىدىن كېلىدۇ؟

بۇ مۇۋەپپەقىيەت، الله بولىدىكى مۇشەققەت، ئېغىرچىلىقلارنى سۆيۈش، ئۇنىڭغا دادىل بۇزلىشىش ۋە ئۇنى تالىلىۋېلىش ئۈندا قلا الله ئۈچۈن بۇ مۇشەققەتلەرگە سەۋرى قىلىش بىلەن قولغا كېلىدۇ. سەردانە ھاياتنىڭ ئالدىنقى سىنىدىكى، دادىل قەدەم بىلەن اللەنىڭ ھىدايىتىنى تارتىۋالغىچى جىگەرلىك قېرىنداشلار! مۇشەققەت ۋە غەم - ئۇزۇنى ئالغان [illegible] ۋە - چاشقىنلىرى [illegible] يەپ، ئەمكىنى بولغان كىشىنىڭ ئۇنالغۇلىرىنى ئۆكۈۋەتكەن مېھرىبان رەببىمىز، ئۇزىنىڭ دىنىنى، ئۇزىنىڭ ئەزىزلەنگەن قانۇنلىرىنى تاشلاپقۇي قىلىپ، چۈزىنىڭ ئەتىن كېيىن قانىتا ھايات سەھنىسىدىكى ئەڭ ئالى ماقامغا ئېلىپ چىقىشى ئۈچۈن دوخ كېلىۋاتقان تۇرلۇك مۇشەققەتلەرگە دادىل بۇزلىنىپ، ئۇز نەفسى ئۈچۈن غەم - ئەندىشىلەرنى تاشلاپ، ئاشۇ مېھرىبان رەببىنىڭ دىنى ئۈچۈن ئەمىنىڭ بولۇۋاتقان، الله رەزالىق ئۈچۈن قەلبىلىرى ئۇرتىنىۋاتقان سەھابىلەرنىڭ ئالىي، مالىيە مۇئىتىلەرنىڭ ئۇنالغۇلىرىنى كەچۈرمەسمۇ؟.

الله سەبىرى ئىنسانلاردىن ئىبارەت ئۇز تېنىنىڭ شەھىلەركە، ھۇزۇرغ ئەھلىگە بېرەرمىدى؟ الله بۇ نېئمەتنى، سالىھ بەندىلىرى ئىچىدىنمۇ ئۇزى يانىنى كۆرىدىغان بەختلىرىگە بېرىدىغانلىقىنى بايان قىلمىدىمۇ؟

ئەي ئەزىز قېرىنداشلار! شۇنى ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەككى ئىنسانسىز قانچە كۆچەكسىزمىز، الله بولمىدا قانچە ھەرىكەت قىلغانسېرى، بىزگ ئۇچرايدىغان مۇشەققەتلەر شۇنچە كۆچلۈك، شۇنچە شىددەتلىك بولىدۇ، مۇشەققەت قانچە ئېغىرلاشقانسېرى شۇنچە سەۋرى قىلىشىمىزغا تولۇرا كېلىدۇ. بىزنىڭ ياقام، ئەرشىسىز الله بولمىدا قانچىلىك مۇشەققەتنى تالاپ ئېلىشىمىز ۋە بۇ مۇشەققەت قارشىسىدا الله ئۈچۈن قانچىلىك سەۋرى قىلغانلىقىمىز بەلگىلىنىدۇ. ھەساكى يىتىق - قوجۇر، پاھىشە [illegible] ئەرى تارقالغان بۇ مايات [illegible] ھالدا بورۇشك مۇۋاپىقى بولالايسىز.

ئى مېھرىبان رەببىمىز! بىزنى [illegible] ئىمانلىرىمىزنى، ئۇلۇغ بۇرادەرلىرىمىزنى [illegible] ئۇزىنىڭ [illegible] ئېغىلىرىدىن ئۇتەلەيدىغان قۇۋۋەت بىلەن ئۇجۇلىندۇرغىن، بىزنى رازى بولغىن، مانا ئۇچۇن مۇشەققەتلەرگە سەبىرى قىلمىز. سېنىڭ ئەفۇ - رەھمىتىڭنى ئۇمىد قىلىپ بەخىرلىشىڭگە مۇھتاجمىز. (ئامىن)

ميلادىيە 1982 - يىلى 1 - ئايىنىڭ 7 - كۈنى

ھىجرىيە 1422 - يىلى 10 - ئايىنىڭ (شەۋال) 23 - كۈنى

الأوائل

أول ... من رمى بسهم في سبيل الله سعد بن أبي وقاص

أول ...من سل سيفاً في سبيل الله تعالى الزبير بن العوام كان في داره بمكة فبلغه أن ناساً من المشركين أرادوا أن يفتكوا برسول الله r فسل سيفه وخرج في طلبه.

أول ... من قدم المدينة من المهاجرين مصعب بن عمير رضي الله عنه.

أول ... من جمع بالمدينة قبل قدوم رسول الله r مصعب بن عمير.

أول ... خليفة ولي الخلافة وأبوه حي أبو بكر الصديق رضي الله عنه.

أول ...خليفة اتخذ بيت المال أبو بكر الصديق رضي الله عنه.

أول ... من سمى المصحف مصحفاً أبو بكر الصديق رضي الله عنه.

أول ...خليفة سمي بأمير المؤمنين هو عمر بن الخطاب رضي الله عنه.

أول ...من أرخ للهجرة هو الخليفة عمر بن الخطاب رضي الله عنه.

أول ... من خلّق المسجد أي طيبه بالخلوق وهو نوع من الطيب الخليفة عثمان بن عفان رضي الله عنه.

أول ... خليفة رزق المؤذنين هو عثمان بن عفان.

أول ... من اتخذ الشرطة هو الخليفة عثمان بن عفان.

أول ...من هاجر إلى الله بأهله هو عثمان بن عفان.

أول ... من وضع البريد الخليفة معاوية بن أبي سفيان.

أول ... من سك النقود هو عبد الملك بن مروان.

أول ... من جمع الناس على صلاة التراويح هو الخليفة عمر بن الخطاب.

أول ...من جمع القرآن هو أبو بكر الصديق.

أول ... جزية حملت إلى عاصمة الخلافة حملاً هي الجزية التي صالح عليها خالد بن الوليد رضي الله عنه بعد قتل مسيلمة إلى العراق أهل الحيرة.

أول ...من اتخذ الدِّرَّة (آلة للضرب كالعصا) عمر بن الخطاب ليعزر بها الجناة فكان لها عندهم من الهيبة ما لا فوقه حتى قال الشعبي إن دُرَّة عُمر لأهيب من سيف الحجاج.

أول ...من اتخذ البيمارستان (المستشفى) للمرضى هو الوليد بن عبد الملك.

أول ... من كسا الكعبة بالديباج عبد الملك بن مروان.

أول ... جمعة جمعت في الإسلام في غير المدينة بالبحرين في قرية لعبد القيس يقال لها جوانا.

أول ... آية نزلت في القتال: [أذن للذين يقاتلون بأنهم ظلموا وإن الله على نصرهم لقدير] قال ابن عباس وهي أول آية نزلت في القتال.

أول ...أمير أُمّر في الإسلام عبدالله بن جحش أمره الرسول r على سرية فكان أول أمير في الإسلام.

أول ... مولود ولد في الإسلام بالمدينة: عن عائشة قالت أول مولود ولد في الإسلام بعد الهجرة عبدالله بن الزبير.

أول ... من استشهد من الأنصار يوم بدر :حارثة بن النعمان الأنصاري كان أول من أصيب من الأنصار يوم بدر.

أول ... مسجد وضع في الأرض: عن أبي ذر رضي الله عنه قال قلت يا رسول الله أي مسجد وضع في الأرض أول قال المسجد الحرام قال قلت ثم أي قال ثم المسجد الأقصى قلت كم بينهما قال أربعون سنة.

أول ... من سن الركعتين عند القتل: عن أبي هريرة أن خبيب بن عدي رضي الله عنه لما اراد المشركون قتله قال لهم دعوني أصلي ركعتين فتركوه فصلاهما فكان خبيب أول من سن الركعتين عند القتل.

أول ... من أفشى القرآن من الصحابة بمكة: عن القاسم بن عبد الرحمن قال أول من أفشى القرآن من في رسول الله صلى الله عليه وسلام بمكة عبد الله بن مسعود.

أول ... من أذن في الدولة الإسلامية: بلال بن رباح.

أول ... من عدا به فرسه في سبيل الله عز وجل المقداد بن الأسود.

أول ... حي من العرب أدوا الصدقة طائعين: بنو عذرة ابن سعد.